

ಸೃಷ್ಟಿಪೀಠ

೨೮

SUTTANTA PITAKA

ព្រះ
ក្រែតបិដកច្បាប់
និង
សេចក្តីប្រជានាសាខ្មែរ
សុត្តន្តបិដក
បង្ហាញនិកាយ ឧបទិបណ្ណាសក
និវេសនាគ
២៨

ផ្សព្វផ្សាយដោយសម្តេចព្រះអភិសិរីសុតន្តាមហាសង្ឃរាជានិបតិ ឬរ ក្រី
សម្តេចព្រះមហាសង្ឃរាជនៃគណៈធម្មយុត្តិកនិកាយ
នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

ព. ស. ២៥៥៣

SUTTANTAPIṬAKA

MAJJHIMANIKĀYA

UPARIPAṆṆĀSAKA

NAVAMABHĀGA

28

**សម្តេចព្រះអភិសិរីសុគន្ធាមហាសង្ឃរាជវិបសិក ប្អូន ត្រី
សម្តេចព្រះមហាសង្ឃរាជ នៃគណៈបច្ចុប្បន្និកនិកាយ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា**

និយមវចនៈ

ព្រះត្រៃបិដកត្រូវបានបង្កើតឡើង ប្រមាណ៥០០ឆ្នាំប្រាយ ក្រោយអំពីការរំលត់ព្រះខន្ធចូលកាន់ ព្រះបរមនិព្វានរបស់សម្តេចព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធព្រះបរមគ្រូជាអម្ចាស់នៃយើងគ្រប់គ្នា ។ គ្រប់ប្រទេស អ្នកកាន់ព្រះពុទ្ធសាសនា និងប្រទេសខ្លះមួយចំនួនមិនមែនអ្នកកាន់ព្រះពុទ្ធសាសនា គ្រប់អង្គការ ពុទ្ធិកសមាគម និងតាមបណ្តាលវ័យជាតិធំ ៗ តែងតែបានទទួលយកមកតម្កល់ទុកធ្វើជាគ្រឹះ ដើម្បី ធ្វើការស្រាវជ្រាវសិក្សាស្វែងយល់ តាមអ្វីដែលហៅថាព្រះពុទ្ធវាចា (ពុទ្ធធម៌) ។ កាលដើមឡើយគេនាំគ្នា កត់ត្រាលើស្លឹករឹត ព្រមទាំងសរសេរចារិកលើផែនថ្ម និងលើផែនលោហៈក៏មាន លុះចំណេរតមក ក៏បាននាំគ្នាបោះពុម្ពលើក្រដាសចងក្រងជាសៀវភៅ (គម្ពីរ) រហូតបច្ចុប្បន្ននេះ បច្ចេកវិជ្ជាកាន់តែ ចម្រើនឡើង គេបានវាយបញ្ចូលក្នុងកុំព្យូទ័រ តែទោះបីជាបច្ចេកទេសម៉ាស៊ីនចម្រើនឡើងយ៉ាងណា ក៏នៅមិនអាចបោះបង់សៀវភៅចោលបានឡើយ ដូច្នេះហើយទើបយើងខ្ញុំបានខិតខំធ្វើឲ្យកើតមាន ឡើងនូវក្រុមអក្សរព្រះត្រៃបិដក ដើម្បីជួយធ្វើឲ្យអក្ខរៈខ្លះដែលរលុបមិនអាចច្បាស់បាន ឲ្យមាន ការច្បាស់តាមតួអក្ខរៈឡើងវិញ ។

ដោយសន្ទាដ្រះថ្លាដ៏មុតមាំដែលមានចំពោះព្រះពុទ្ធសាសនា ហើយក៏ជាកាតព្វកិច្ចមួយដ៏ធំ ក្នុងតួនាទីជាពុទ្ធបរិស័ទ ដែលបានប្រគល់កាយថ្វាយជីវិត អ្នកធ្វើដំណើរតាមស្នាមព្រះបាទសម្តេច ព្រះពុទ្ធអង្គ រួមកម្លាំងទ្រទ្រង់ បានធ្វើការលះបង់កម្លាំងកាយ វាចា ចិត្ត ទ្រព្យធនផ្ទាល់ ព្រមទាំងបបួល ពុទ្ធបរិស័ទ ញាតិមិត្តជិតឆ្ងាយ ក្នុងនិងក្រៅប្រទេសធ្វើឡើង ដើម្បីជាពុទ្ធបូជា ធម្មបូជា សង្ឃបូជា ។

សូមសេចក្តីឧស្សាហ៍ក្នុងការជាកុសលនេះ សម្រេចប្រយោជន៍ជូនដល់ព្រះពុទ្ធសាសនាជូនដល់ ពុទ្ធបរិស័ទ សូមបានប្រកបតែនឹងសេចក្តីសុខចម្រើនរុងរឿង ក្នុងលោកនេះផង និងលោកដទៃខាងមុខ ទៀតផង ជាភិយ្យោភាពតរៀងទៅ ។

រត្តបទុមធម៌ ថ្ងៃទី ០៨ ខែមិថុនា ឆ្នាំ ២០០៩

ប្អូន-ត្រី

အိတ်အိတ်

សេចក្តីណែនាំក្នុងការអាន

១ ប្រសិនបើលោកអ្នកអាន បានឃើញពាក្យទាំងឡាយណា ដែលមានសញ្ញាលេខបូកនៅពីខាងក្រោម ហើយបន្ទាប់មកបានឃើញព្យញ្ជនៈមួយត្រូវទៀតនៅខាងចុងពាក្យនោះ សូមមេត្តាកត់សម្គាល់ថា ព្យញ្ជនៈដែលនៅខាងចុងនោះ គឺជាដើមរបស់ព្យញ្ជនៈដែលមានសញ្ញាលេខបូកនៅពីខាងក្រោម ដោយកំហុសបច្ចេកទេសកុំព្យូទ័រ ។

ឧទាហរណ៍

-ពាក្យខ្មែរ: សមុល ក្នុងពាក្យនេះ ព្យញ្ជនៈ ល គឺជាដើមរបស់ព្យញ្ជនៈ ម ដូច្នេះពាក្យនេះគឺ សម្ម ។

-ពាក្យបាលី: តសុស គឺ តស្ស ។

២ ចំពោះពាក្យខ្មែរ យើងសម្រេចយកតាមវចនានុក្រមខ្មែរ របស់សម្តេចព្រះសង្ឃរាជជោតញ្ញាណោ (ជួន-ណាត) ជាគោល ។ ប៉ុន្តែបើពាក្យទាំងឡាយណា ដែលអាចសរសេរតាមបែបបុរាណក៏ត្រឹមត្រូវដែរនោះ យើងខ្ញុំសូមរក្សានូវពាក្យទាំងនោះទុកដដែល ។

៣ ចំពោះ សន្លឹកប្រាប់ពាក្យខុស-ត្រូវ ដែលមាននៅផ្នែកខាងចុងនៃព្រះត្រៃបិដកច្បាប់ដើម ក្រុមយើងខ្ញុំសូមមិនដាក់ទៀតទេ ព្រោះក្រុមការងារយើងបានកែតម្រូវតាមនោះរួចរាល់ហើយ ។

សុត្តន្តបិដក

មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណាសកៈ

នវមភាគ

២៨

ព. ស. ២៥៥៣

ក. ស. ២០០៩

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស

ឧបវិបណ្ណាសកំ

នវមោ ភាគោ

វិភង្គវគ្គោ

បឋមំ ភិក្ខុករត្តសុត្តំ

[១] ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភក្កវា សារត្តិ-
 យំ វិហារតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។
 តត្រ ខោ ភក្កវា ភិក្ខុ អាមន្តេសិ ភិក្ខុវោតិ ។
 ភទន្តេតិ តេ ភិក្ខុ ភក្កវតោ បច្ចុស្សោសុំ ។ ភក្កវា
 ឯតទវោច ភទ្ទេករត្តស្ស វោ ភិក្ខុវេ ឧទ្ទេសញ្ច
 វិភង្គញ្ច ទេសិស្សាមិ តំ សុណាថ សាធុកំ^(១) មន-
 សិកវោថ កាសិស្សាមីតិ ។ ឯវំ ភទ្តេតិ ខោ តេ
 ភិក្ខុ ភក្កវតោ បច្ចុស្សោសុំ ។

១ ឱ. សាធុកន្តិ ន ទិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ

ឧបរិបណ្ណាសកៈ

នវមភាគ

វិភង្គវគ្គ

ភទ្ទេកវគ្គសូត្រទី ១

[១] ខ្ញុំបានស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់គង់នៅ ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ទៀបក្រុងសាវត្ថី ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហៅពួកភិក្ខុក្នុងទីនោះថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ។ ពួកភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលស្តាប់ព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនឹងសំដែងនូវឧទ្ទេស គឺមាតិកាជាគ្រឿងសំដែងឡើង និងវិភង្គគឺបទជាគ្រឿងចែកដោយពិស្តារ របស់បុគ្គលអ្នកមានរាត្រីមួយដ៏ចម្រើន ដល់អ្នកទាំងឡាយ ចូរអ្នកទាំងឡាយ ស្តាប់នូវសូត្រនោះ ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្តឲ្យប្រពៃចុះ តថាគតនឹងសំដែងប្រាប់ ។ ពួកភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលស្តាប់ព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបវិបណ្ណាសកំ

[២] ភកវា ឯតទរោច
 អតីតំ នាដ្ឋាកមេយ្យ
 នប្បជិកេដ្ឋេ អនាគតំ
 យទតីតម្បហីនន្តំ
 អប្បត្តព្វា អនាគតំ
 បច្ចុប្បន្នព្វា យោ ធម្មំ
 តត្ថ តត្ថ វិបស្សតិ
 អសំហិរំ អសង្កប្បំ
 តំ វិទ្ធា មនុព្រហយេ
 អជ្ជេវ កិច្ចមាតប្បំ
 កោ ជញ្ញា មរណំ សុវេ
 ន ហិ នោ សង្ករន្តេន
 មហាសេនេន មច្ចុនា
 ឯវិហារិមាតាបី
 អហោរត្តមតន្តិតំ
 តំ វេ ភទ្កេករត្តោតិ
 សន្តោ អាចិក្ខុតេ មុនីតិ^(១) ។

១ ម. ឥតិសទ្ធា នត្តិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណសកៈ

[២] ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ដូច្នោះថា បុគ្គល
 មិនគប្បីអាឡោះអាលីយបញ្ចក្ខន្ធ ដែលកន្លងទៅហើយ
 មិនគប្បីប្រាថ្នាបញ្ចក្ខន្ធ ដែលមិនទាន់មកដល់ទេ ព្រោះ
 បញ្ចក្ខន្ធណា ជាអតីត បញ្ចក្ខន្ធនោះ កន្លងហួសទៅហើយ
 បញ្ចក្ខន្ធណា ជាអនាគត បញ្ចក្ខន្ធនោះ ក៏មិនទាន់មកដល់
 មួយទៀត បុគ្គលណា ឃើញច្បាស់ នូវធម៌ជាបច្ចុប្បន្ន
 ក្នុងទីនោះ ។ បុគ្គលនោះ លុះដឹងច្បាស់ នូវព្រះនិព្វាន
 ដែលមិនរសេមរសាម^១ និងមិនបានកម្រើក (ដោយពួក
 កិលេស) គប្បីចម្រើនឲ្យរឿយ ។ នូវផលសមាបត្តិ ដែល
 ជាអារម្មណ៍របស់ព្រះនិព្វាននោះ ឯការព្យាយាមជាគ្រឿង
 ដុតកិលេស បុគ្គលគួរតែធ្វើក្នុងថ្ងៃនេះឯង អ្នកណានឹងដឹង
 ថា សេចក្តីស្លាប់ នឹងមានក្នុងថ្ងៃស្អែកបាន ព្រោះថាការ
 តទល់របស់យើងចំពោះមច្ចុ ដែលមានសេនាដ៏ច្រើននោះ
 មិនមានសោះឡើយ អ្នកប្រាជ្ញដែលស្ងប់ទុក្ខហើយ តែង
 ហៅបុគ្គលដែលមានវិហារធម៌យ៉ាងនេះ ជាអ្នកមានព្យា-
 យាមដុតកិលេស ជាអ្នកមិនខ្ជិលច្រអូស អស់យប់និង
 ថ្ងៃនោះឯង ថាជាអ្នកមានរាត្រីមួយដ៏ចម្រើន ។

១ ប្រែថា មិនដឹកងាកក៏បាន ។

វិភង្គវគ្គស្ស ភទ្ទកវគ្គសុត្តេ អនាគតប្បដិកង្ខតា

[៣] កថញ្ច ភិក្ខុវេ អតីតំ អន្តរមេតិ ។

ឃុំរុទោ អហោសី អតីតមន្តានន្តិ តត្ថ នន្ទិ ស-

មន្តានេតិ ឃុំវេទនោ អហោសី អតីតមន្តានន្តិ តត្ថ

នន្ទិ សមន្តានេតិ ឃុំសញ្ញោ អហោសី អតីតមន្តានន្តិ

តត្ថ នន្ទិ សមន្តានេតិ ឃុំសង្ខារោ អហោសី អតី-

តមន្តានន្តិ តត្ថ នន្ទិ សមន្តានេតិ ឃុំវិញ្ញាណោ

អហោសី អតីតមន្តានន្តិ តត្ថ នន្ទិ សមន្តានេតិ ។

ឃុំ ខោ ភិក្ខុវេ អតីតំ អន្តរមេតិ ។

[៤] កថញ្ច ភិក្ខុវេ អតីតំ នាមន្តរមេតិ ។ ឃុំរុទោ

អហោសី អតីតមន្តានន្តិ តត្ថ នន្ទិ ន សមន្តានេតិ

វិកង្គវគ្គ ភទ្ទេកវគ្គសូត្រ សេចក្តីសង្ស័យក្នុងខន្ធជាអនាគត

[៣] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលអាឡោះអាល័យបញ្ចក្ខន្ធ
 ដែលកន្លងទៅហើយ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលរមែងប្រព្រឹត្តទៅតាមសេចក្តី
 ត្រេកអរក្នុងរូបនោះថា អាត្មាអញមានរូបយ៉ាងនេះ ក្នុងកាលដែលកន្លង
 ទៅហើយ ប្រព្រឹត្តទៅតាមតណ្ហាក្នុងវេទនានោះថា អាត្មាអញមាន
 វេទនាយ៉ាងនេះ ក្នុងកាលជាអតីត ប្រព្រឹត្តទៅតាមសេចក្តីត្រេកអរក្នុង
 សញ្ញានោះថា អាត្មាអញមានសញ្ញាយ៉ាងនេះ ក្នុងកាលជាអតីត ប្រព្រឹត្ត
 ទៅតាមសេចក្តីត្រេកអរ ក្នុងសង្ខារទាំងឡាយនោះថា អាត្មាអញមាន
 សង្ខារយ៉ាងនេះ ក្នុងកាលជាអតីត ប្រព្រឹត្តទៅតាមសេចក្តីត្រេកអរក្នុង
 វិញ្ញាណនោះថា អាត្មាអញមានវិញ្ញាណយ៉ាងនេះ ក្នុងកាលជាអតីត ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលអាឡោះអាល័យបញ្ចក្ខន្ធ ដែលកន្លងទៅ
 ហើយ យ៉ាងនេះឯង ។

[៤] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមិនអាឡោះអាល័យបញ្ចក្ខន្ធ
 ជាអតីត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គល មិនប្រព្រឹត្តទៅតាមសេចក្តីត្រេក-
 អរ ក្នុងរូបនោះថា អាត្មាអញ មានរូបយ៉ាងនេះ ក្នុងកាលជាអតីត

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរិបណ្ណាសកំ

ឯវំវេទនោ អហោសី អតីតមទ្ធានន្តិ តត្ថ ទន្ធិ ទ
 សមន្ទានេតិ ឯវំសញ្ញោ អហោសី អតីតមទ្ធានន្តិ
 តត្ថ ទន្ធិ ទ សមន្ទានេតិ ឯវំសង្ខារោ អហោសី
 អតីតមទ្ធានន្តិ តត្ថ ទន្ធិ ទ សមន្ទានេតិ ឯវំ-
 វិញ្ញាណោ អហោសី អតីតមទ្ធានន្តិ តត្ថ ទន្ធិ ទ
 សមន្ទានេតិ ។ ឯវំ ខោ ភិក្ខុវេ អតីតំ ណាណាភមេ-
 តិ ។

[៥] កថញ្ច ភិក្ខុវេ អនាគតំ បដិកដ្ឋតិ ។

ឯវំរូចោ សិយំ អនាគតមទ្ធានន្តិ តត្ថ ទន្ធិ ស-
 មន្ទានេតិ ឯវំវេទនោ សិយំ ។ បេ ។ ឯវំសញ្ញោ សិ-
 យំ ។ បេ ។ ឯវំសង្ខារោ សិយំ ។ បេ ។ ឯវំវិញ្ញាណោ
 សិយំ អនាគតមទ្ធានន្តិ តត្ថ ទន្ធិ សមន្ទានេតិ ។
 ឯវំ ខោ ភិក្ខុវេ អនាគតំ បដិកដ្ឋតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណសកៈ

មិនប្រព្រឹត្តទៅតាមសេចក្តីត្រេកអរ ក្នុងវេទនានោះថា អាត្មាអញមាន
 វេទនាយ៉ាងនេះ ក្នុងកាលជាអតីត មិនប្រព្រឹត្តទៅតាមសេចក្តីត្រេកអរ
 ក្នុងសញ្ញានោះថា អាត្មាអញមានសញ្ញាយ៉ាងនេះ ក្នុងកាលជាអតីត មិន
 ប្រព្រឹត្តទៅតាមសេចក្តីត្រេកអរ ក្នុងសង្ខារទាំងឡាយនោះថា អាត្មាអញ
 មានសង្ខារយ៉ាងនេះ ក្នុងកាលជាអតីត មិនប្រព្រឹត្តទៅតាមសេចក្តីត្រេក-
 អរ ក្នុងវិញ្ញាណនោះថា អាត្មាអញមានវិញ្ញាណយ៉ាងនេះ ក្នុងកាលជា
 អតីត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមិនអាឡោះអាល័យបញ្ចក្ខន្ធ ដែល
 កន្លងទៅហើយ យ៉ាងនេះឯង ។

[៥] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រាថ្នានូវបញ្ចក្ខន្ធ ក្នុងកាលជា
 អនាគត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលប្រព្រឹត្តទៅតាមសេចក្តីត្រេកអរ ក្នុងរូប
 នោះថា សូមឲ្យអាត្មាអញមានរូបយ៉ាងនេះ ក្នុងកាលជាអនាគត មាន
 វេទនាយ៉ាងនេះ ។ បេ ។ មានសញ្ញាយ៉ាងនេះ ។ បេ ។ មានសង្ខារយ៉ាង
 នេះ ។ បេ ។ រមែងប្រព្រឹត្តទៅតាមសេចក្តីត្រេកអរ ក្នុងវិញ្ញាណនោះថា
 សូមឲ្យអាត្មាអញមានវិញ្ញាណយ៉ាងនេះ ក្នុងកាលជាអនាគត ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ បុគ្គលប្រាថ្នានូវបញ្ចក្ខន្ធក្នុងកាលជាអនាគត យ៉ាងនេះឯង ។

វិភង្គវគ្គស្ស ភទ្ទេកវគ្គសុត្តេ អនាគតំ នប្បជិកដ្ឋតិ

[៦] កថញ្ច ភិក្ខុវេ អនាគតំ នប្បជិកដ្ឋតិ ។
 ឯវំរូទោ សិយំ អនាគតមន្ទានន្តិ តត្ថ នន្តិ ន ស-
 មន្ទានេតិ ឯវំវេទនោ សិយំ ។ បេ ។ ឯវំសញ្ញោ សិយំ
 ។ បេ ។ ឯវំសង្ខារោ សិយំ ។ បេ ។ ឯវំវិញ្ញាណោ
 សិយំ អនាគតមន្ទានន្តិ តត្ថ នន្តិ ន សមន្ទានេតិ ។
 ឯវំ ខោ ភិក្ខុវេ អនាគតំ នប្បជិកដ្ឋតិ ។

[៧] កថញ្ច ភិក្ខុវេ បច្ចុប្បន្នេសុ ធម្មេសុ សំ-
 ហារតិ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ អស្សុតវា បុព្វដ្ឋនោ អរិយានំ
 អទស្សារី អរិយធម្មស្ស អកោវិទោ អរិយធម្មេ អរិដិ-
 តោ សប្បវិសានំ អទស្សារី សប្បវិសធម្មស្ស អកោ-
 វិទោ សប្បវិសធម្មេ អរិដិតោ រូបំ អត្តតោ សមនុបស្សតិ
 រូបវន្តំ វា អត្តានំ អត្តនិ វា រូបំ រូបស្មី វា អត្តានំ

វិភង្គវគ្គ ភទ្ទេករក្កសូត្រ សេចក្តីមិនសង្ស័យក្នុងខន្ធជាអនាគត

[៦] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមិនប្រាថ្នានូវបញ្ចក្ខន្ធ ក្នុងកាល
ជាអនាគតនោះ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលមិនប្រព្រឹត្តទៅតាមសេចក្តី
ត្រេកអរ ក្នុងរូបនោះថា សូមឲ្យអាត្មាអញមានរូបយ៉ាងនេះ ក្នុងកាល
ជាអនាគត មានវេទនាយ៉ាងនេះ ។ បេ ។ មានសញ្ញាយ៉ាងនេះ ។ បេ ។
មានសង្ខារយ៉ាងនេះ ។ បេ ។ មិនប្រព្រឹត្តទៅតាមសេចក្តីត្រេកអរ ក្នុង
វិញ្ញាណនោះថា សូមឲ្យអាត្មាអញមានវិញ្ញាណយ៉ាងនេះ ក្នុងកាល
ជាអនាគត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមិនប្រាថ្នានូវបញ្ចក្ខន្ធ ក្នុង
កាលជាអនាគត យ៉ាងនេះឯង ។

[៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលរសេមរសាម (ដោយតណ្ហានិងទិដ្ឋិ)
ក្នុងពួកធម៌ជាបច្ចុប្បន្ន តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមិនក្នុងលោក
នេះ ជាអ្នកមិនបានស្តាប់ មិនបានជួបប្រទះនឹងពួកព្រះអរិយៈ ជាអ្នកមិន
ឈ្លាស ក្នុងធម៌របស់ព្រះអរិយៈ មិនបានហាត់ក្នុងធម៌របស់ព្រះអរិយៈ មិន
បានជួបប្រទះ នូវសប្បុរសទាំងឡាយ មិនឈ្លាសក្នុងធម៌របស់សប្បុរស
មិនបានហាត់ក្នុងធម៌របស់សប្បុរស រមែងពិចារណាលើញ្ញនូវរូបថាជាខ្លួន
ពិចារណាលើញ្ញនូវខ្លួនថាមានរូប នូវរូបថាមានក្នុងខ្លួន ឬនូវខ្លួនថាមាន

៦

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបវិបណ្ណាសកំ

វេទនំ ។ មេ ។ សញ្ញំ ។ មេ ។ សង្ខារេ ។ មេ ។
វិញ្ញាណំ អត្តតោ សមនុបស្សតិ វិញ្ញាណារន្តំ វា អត្តានំ
អត្តនិ វា វិញ្ញាណំ វិញ្ញាណាស្មី វា អត្តានំ ។ ឯវំ
ភិក្ខុវេ ខោ បច្ចុប្បន្នេសុ ធម្មេសុ សំហារតិ ។

[៨] កថញ្ច ភិក្ខុវេ បច្ចុប្បន្នេសុ ធម្មេសុ
ន សំហារតិ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ សុតវា អរិយស្សារកោ
អរិយានំ ទស្សារី អរិយធម្មស្ស កោវិទោ អរិយធម្ម
សុវិជីតោ^(១) សប្បុរិសានំ ទស្សារី សប្បុរិសធម្មស្ស
កោវិទោ សប្បុរិសធម្មេ សុវិជីតោ ន រូបំ អត្តតោ
សមនុបស្សតិ ន រូបារន្តំ វា អត្តានំ ន អត្តនិ វា រូបំ
ន រូបស្មី វា អត្តានំ ន វេទនំ ។ មេ ។ ន សញ្ញំ
។ មេ ។ ន សង្ខារេ ។ មេ ។ ន វិញ្ញាណំ អត្តតោ
សមនុបស្សតិ ន វិញ្ញាណារន្តំ វា អត្តានំ ន អត្តនិ
វា វិញ្ញាណំ ន វិញ្ញាណាស្មី វា អត្តានំ ។ ឯវំ ខោ
ភិក្ខុវេ បច្ចុប្បន្នេសុ ធម្មេសុ ន សំហារតិ ។

១ ឱ. វិនីតោ សុសទ្ធោ នត្ថិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណាសកៈ

ក្នុងរូប ពិចារណាយើញ នូវវេទនា ។ បេ ។ នូវសញ្ញា ។ បេ ។ នូវ
សង្ខារទាំងឡាយ ។ បេ ។ នូវវិញ្ញាណថាជាខ្លួន នូវខ្លួនថាមានវិញ្ញាណ
នូវវិញ្ញាណថាមានក្នុងខ្លួន ឬនូវខ្លួនថាមានក្នុងវិញ្ញាណ ។ ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ បុគ្គលរសេមរសាមក្នុងពួកធម៌ជាបច្ចុប្បន្ន យ៉ាងនេះឯង ។

[៨] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមិនរសេមរសាម ក្នុងធម៌ជា
បច្ចុប្បន្ន តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អរិយសាវ័កក្នុងសាសនា
នេះ ជាអ្នកបានស្តាប់ ជាអ្នកបានច្ចុបប្រទះនឹងពួកព្រះអរិយៈ ជាអ្នក
ឈ្លាសវៃក្នុងធម៌របស់ព្រះអរិយៈ បានហាត់ល្អ ក្នុងធម៌របស់ព្រះអរិយៈ
បានច្ចុបប្រទះនឹងពួកសប្បុរស ឈ្លាសវៃក្នុងធម៌របស់សប្បុរស បានហាត់
ក្នុងធម៌របស់សប្បុរស មិនពិចារណាយើញរូបថាជាខ្លួន មិនពិចារណា
យើញខ្លួនថាមានរូប មិនពិចារណាយើញរូបថាមានក្នុងខ្លួន មិនពិចារ-
ណាយើញខ្លួនថាមានក្នុងរូប មិនពិចារណាយើញវេទនា ។ បេ ។ មិន
ពិចារណាយើញសញ្ញា ។ បេ ។ មិនពិចារណាយើញសង្ខារទាំងឡាយ
។ បេ ។ មិនពិចារណាយើញវិញ្ញាណ ថាជាខ្លួន មិនពិចារណាយើញខ្លួន
ថាមានវិញ្ញាណ មិនពិចារណាយើញវិញ្ញាណថាមានក្នុងខ្លួន មិនពិចារ-
ណាយើញខ្លួនថាមានក្នុងវិញ្ញាណឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គល
មិនរសេមរសាម ក្នុងពួកធម៌ជាបច្ចុប្បន្ន យ៉ាងនេះឯង ។

វិកង្កវគ្គស្ស ភទ្ទេកវគ្គសុត្តេ ភទ្ទេកវគ្គភារោ

[៧] អតីតំ នាណ្ហកមេយ្យ
 នប្បដិកេដ្ឋេ អនាគតំ
 យទតីតម្បហីនន្តំ
 អប្បត្តញ្ច អនាគតំ
 បច្ចុប្បន្នញ្ច យោ ធម្មំ
 តត្ថ តត្ថ វិបស្សតិ
 អសំហិរំ អសង្កប្បំ
 តំ វិន្ទា មនុព្រហាយេ
 អន្ទេវ កិច្ចមាតប្បំ
 កោ ជញ្ញា មរណំ សុវេ
 ន ហិ នោ សង្ករន្តេន
 មហាសេនេន មច្ចុនា
 ឯវិហារិមាតាបី
 អហោរត្តមតន្តិតំ
 តំ វេ ភទ្ទេកវត្តោតិ
 សន្តោ អាចិក្ខុតេ មុនីតិ ។

វិភង្គវគ្គ ភទ្ទេករក្កសូត្រ ភាពនៃបុគ្គលអ្នកមានរាត្រីមួយចម្រើន

[៧] បុគ្គលមិនគប្បីអាឡោះអាល័យនូវបញ្ចក្ខន្ធជាអតីត មិនគប្បី
 ប្រាថ្នា នូវបញ្ចក្ខន្ធជាអនាគតឡើយ ព្រោះបញ្ចក្ខន្ធណាជា
 អតីត បញ្ចក្ខន្ធនោះ កន្លងហួសទៅហើយ បញ្ចក្ខន្ធណាជា
 អនាគត បញ្ចក្ខន្ធនោះ ក៏មិនទាន់មកដល់ មួយទៀត បុគ្គល
 ណា ពិចារណាឃើញច្បាស់នូវធម៌ជាបច្ចុប្បន្ន ក្នុងទីនោះ ។
 បុគ្គលនោះ លុះដឹងច្បាស់នូវព្រះនិព្វាន ដែលមិនរសេម-
 រសាមនិងមិនកម្រើកហើយ គប្បីចម្រើនផលសមាបត្តិ ដែល
 ជាអារម្មណ៍របស់ព្រះនិព្វាននោះឲ្យរឿយ ។ ឯការព្យាយាមជា
 គ្រឿងដុតកិលេស បុគ្គលគួរតែធ្វើក្នុងថ្ងៃនេះឯង អ្នកណាអាច
 ដឹង ថាសេចក្តីស្លាប់នឹងមានក្នុងថ្ងៃស្អែកបាន ព្រោះថាការត-
 ទល់របស់យើងចំពោះមច្ចុ ដែលមានសេនាដ៏ច្រើននោះ មិន
 មានសោះឡើយ អ្នកប្រាជ្ញដែលស្ងប់ទុក្ខហើយ តែងហៅ
 បុគ្គលដែលមានវិហារធម៌យ៉ាងនេះ មានព្យាយាមដុតកម្តៅ
 កិលេស ជាអ្នកមិនខ្ជិលច្រអូស អស់ថ្ងៃនិងយប់នោះឯង ថា
 ជាអ្នកមានរាត្រីមួយដ៏ចម្រើន ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបវបណ្ណាសកៈ

ភទ្ទេករត្តស្ស វោ ភិក្ខុវេ ឧទ្ទេសញ្ច វិភង្គញ្ច
 ទេសិស្សាមីតិ ។ ឥតិ យន្តំ វុត្តំ ឥទមេតំ បដិច្ច
 វុត្តន្តិ ។ ឥទមវោច ភកវា អត្តមនា តេ ភិក្ខុ ភ-
 កវតោ ភាសិតំ អភិនទ្ទន្តិ ។

ភទ្ទេករត្តសុត្តំ បឋមំ និដ្ឋិតំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណាសកៈ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនឹងសំដែងនូវឧទ្ទេសគឺមាតិកានិងវិកង្គ
 គឺភាជនីយ របស់បុគ្គលអ្នកមានរាត្រីមួយដ៏ចម្រើន ដល់អ្នកទាំងឡាយ ។
 ពាក្យណា ដែលតថាគតពោលហើយ ដោយប្រការដូច្នោះ ពាក្យនោះ
 តថាគតពោលសំដៅហេតុនេះឯង ។ លុះព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់
 ភាសិតនេះចប់ហើយ ពួកភិក្ខុទាំងនោះក៏មានចិត្តត្រេកអរ រីករាយនឹង
 ភាសិត របស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

ចប់ ភទ្ទេករត្តសូត្រទី ១ ។

ទុតិយំ អានន្ទកថាទ្វេករត្តសុត្តំ

[១០] ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភក្កវា
 សារត្តិយំ វិហារតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អា-
 រាមេ ។ តេន ខោ បន សមយេន អាយស្មា អា-
 នន្ទោ ឧបដ្ឋានសាលាយំ ភិក្ខុ ធម្មិយា កថាយ
 សន្ទស្សេតិ សមាទបេតិ សមុត្តេជេតិ សម្បហំសេតិ
 កន្ទេករត្តស្ស ឧទ្ទេសញ្ច វិកង្កញ្ច កាសតិ ។

[១១] អថខោ ភក្កវា សាយណ្ណាសមយំ បដិ-
 សល្លាតា វុដ្ឋិតោ យេនុបដ្ឋានសាលា តេនុបសង្កមិ
 ឧបសង្កមិត្វា បញ្ញត្តេ អាសនេ និសីទិ ។ និសដ្ឋ
 ខោ ភក្កវា ភិក្ខុ អាមន្តេសិ កោ នុ ខោ
 ភិក្ខុវេ ឧបដ្ឋានសាលាយំ ភិក្ខុ ធម្មិយា កថាយ
 សន្ទស្សេសិ សមាទបេសិ សមុត្តេជេសិ សម្ប-
 ហំសេសិ កន្ទេករត្តស្ស ឧទ្ទេសញ្ច វិកង្កញ្ច
 អកាសីតិ ។ អាយស្មា កន្ទេ អានន្ទោ

អានន្ទរាទ្វេកវគ្គសូត្រ ទី ២

[១០] ខ្ញុំបានស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមាន
ព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ទៀប
ក្រុងសាវត្ថី ។ ក៏សម័យនោះឯង ព្រះអានន្ទមានអាយុ បានពន្យល់
ណែនាំពួកភិក្ខុ ឲ្យកាន់យក ឲ្យអាចហាន ឲ្យរីករាយ ដោយធម្មិកថា
ក្នុងឧបដ្ឋានសាលា ហើយសំដែងនូវឧទ្ទេស គឺមាតិកា និងវិភង្គ
គឺកាជនីយ របស់បុគ្គលដែលមានរាត្រីមួយដ៏ចម្រើន ។

[១១] គ្រានោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ចេញចាកផល-
សមាបត្តិក្នុងសាយណ្ណសម័យ ចូលទៅឯឧបដ្ឋានសាលា លុះចូលទៅ
ដល់ហើយ ក៏គង់លើអាសនៈដែលគេក្រាលថ្វាយ ។ លុះព្រះមាន
ព្រះភាគ គង់ស្រេចហើយ ទើបត្រាស់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយថា ម្ចាស់ភិក្ខុ
ទាំងឡាយ អ្នកណាហ្ន៎ ពន្យល់ ណែនាំពួកភិក្ខុ ឲ្យកាន់យក ឲ្យ
អាចហាន ឲ្យរីករាយ ដោយធម្មិកថាក្នុងឧបដ្ឋានសាលា ហើយ
សំដែងនូវឧទ្ទេសនិងវិភង្គ របស់បុគ្គលដែលមានរាត្រីមួយដ៏ចម្រើន ។
ពួកភិក្ខុក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះអានន្ទមានអាយុ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបវិបណ្ណាសកំ

ឧបដ្ឋានសាលាយំ ភិក្ខុ^(១) កថាយំ សន្ទ-
 ស្សេសិ សមាទមេសិ សមុត្តេជេសិ សម្បហំសេសិ
 កន្ទេករត្តស្ស ឧទ្ទេសញ្ច វិភង្គញ្ច អកាសីតិ ។
 អថខោ ភកវា អាយស្មន្តំ អានន្តំ អាមន្តេសិ
 យថាកថំ បន តំ អានន្ត ភិក្ខុ ធម្មិយា កថាយ
 សន្ទស្សេសិ សមាទមេសិ សមុត្តេជេសិ សម្បហំ-
 សេសិ កន្ទេករត្តស្ស ឧទ្ទេសញ្ច វិភង្គញ្ច អកាសីតិ ។

[១២] ឯវំ ខោ អហំ កន្ទេ ភិក្ខុ ធម្មិយា ក-
 ថាយ សន្ទស្សេមិ^(២) សមាទមេមិ សមុត្តេជេមិ សម្ប-
 ហំសេមិ កន្ទេករត្តស្ស ឧទ្ទេសញ្ច វិភង្គញ្ច អកាសី
 អតីតំ ឆាណ្ឌកមេយ្យ
 នប្បដិកន្ទេ អនាគតំ
 យនតីតម្បហីនន្តំ
 អប្បត្តញ្ច អនាគតំ

១ ម. ភិក្ខុនំ ។ ២ ម. សន្ទស្សេសិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណសកៈ

លោកពន្យល់ ណែនាំពួកភិក្ខុ ឲ្យកាន់យក ឲ្យអាចហាន ឲ្យរីករាយ
 ដោយធម្មិកថា ក្នុងឧបដ្ឋានសាលា ហើយសំដែងនូវឧទ្ទេសនិងវិភង្គ
 របស់បុគ្គលអ្នកមានរាត្រីមួយដ៏ចម្រើន ។ គ្រានោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ
 ទ្រង់ត្រាស់នឹងព្រះអានន្ទមានអាយុថា ម្ចាស់អានន្ទ ចុះអ្នកពន្យល់
 ណែនាំពួកភិក្ខុ ឲ្យកាន់យក ឲ្យអាចហាន ឲ្យរីករាយដោយធម្មិកថា
 ហើយសំដែងនូវឧទ្ទេសនិងវិភង្គ របស់បុគ្គល អ្នកមានរាត្រីមួយដ៏ចម្រើន
 ដូចម្តេចខ្លះ ។

[១២] ព្រះអានន្ទក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំ
 ព្រះអង្គពន្យល់ ណែនាំពួកភិក្ខុ ឲ្យកាន់យក ឲ្យអាចហាន ឲ្យរីករាយ
 ដោយធម្មិកថា ហើយសំដែងនូវឧទ្ទេសនិងវិភង្គ របស់បុគ្គលអ្នកមាន
 រាត្រីមួយដ៏ចម្រើន យ៉ាងនេះថា

បុគ្គលមិនត្រូវអាឡោះអាលីយនូវបញ្ចក្ខន្ធ ដែលកន្លងទៅហើយ
 ទេ មិនគប្បីប្រាថ្នានូវបញ្ចក្ខន្ធដែលជាអនាគតឡើយ ព្រោះ
 បញ្ចក្ខន្ធណាជាអតីត បញ្ចក្ខន្ធនោះ កន្លងហួសទៅហើយ
 បញ្ចក្ខន្ធណាជាអនាគត បញ្ចក្ខន្ធនោះ ក៏មិនទាន់មកដល់

វិភង្គវគ្គស្ស អានន្ទភទ្ទេកវគ្គសុត្ត អតីតាន្ទាគមនំ

បច្ចុប្បន្នញ យោ ធម្មំ
 តត្ថ តត្ថ វិបស្សតិ
 អសំហិរំ អសង្កប្បំ
 តំ វិទ្ធា មនុព្រហាយេ
 អជ្ជេវ កិច្ចមាតប្បំ
 កោ ជញ្ញា មរណំ សុវេ
 ន ហិ នោ សង្ករន្តេន
 មហាសេនេន មច្ចុនា
 ឯវិហារិមាតាបី
 អហោរត្តមតន្តិតំ
 តំ វេ ភទ្ទេកវត្តោតិ
 សន្តោ អាចិក្ខុតេ មុនីតិ^(១) ។

[១៣] កថញ្ញារុសោ អតីតំ អន្ទាគមេតិ ។
 ឯវិហោ អហោសី អតីតមន្ទានន្តិ តត្ថ នន្តិ ស-
 មន្ទានេតិ ឯវិវេននោ អហោសី អតីតមន្ទានន្តិ
 តត្ថ នន្តិ សមន្ទានេតិ ឯវិសញ្ញោ អហោសី

១ ម. ឥតិសទ្ធា នត្តិ ។

វិភង្គវគ្គ អានន្ទកទ្វេកវត្តសូត្រ សេចក្តីអាឡោះអាល័យបញ្ចក្ខន្ធជាអតីត

បុគ្គលណា ពិចារណាឃើញច្បាស់នូវធម៌ជាបច្ចុប្បន្នក្នុងទីនោះ ។
បុគ្គលនោះ លុះដឹងច្បាស់នូវព្រះនិព្វាន ដែលមិនរសេម-
រសាម មិនបានកម្រើកនោះហើយ គប្បីចម្រើននូវផលស-
មាបត្តិ ដែលជាអារម្មណ៍របស់ព្រះនិព្វាននោះឲ្យរឿយ ។ ឯ
ការព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកិលេស បុគ្គលគួរតែធ្វើក្នុងថ្ងៃនេះ
ឯង អ្នកណាអាចដឹងថា សេចក្តីស្លាប់នឹងមានក្នុងថ្ងៃស្អែកបាន
ព្រោះថា ការតទល់របស់យើងចំពោះមច្ចុ ដែលមានសេនាដ៏
ច្រើននោះ មិនមានសោះឡើយ អ្នកប្រាជ្ញស្ងប់ទុក្ខតែងហៅ
បុគ្គលដែលមានវិហារធម៌យ៉ាងនេះ មានព្យាយាមដុតកម្តៅ
កិលេស មិនខ្ជិលច្រអូស អស់ថ្ងៃនិងយប់នោះឯង ថាជា
អ្នកមានព្រះមួយដ៏ចម្រើន ។

[១៣] ម្នាលអារុសោ បុគ្គលអាឡោះអាល័យបញ្ចក្ខន្ធជាអតីត
តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលប្រព្រឹត្តទៅតាមនូវតណ្ហា ក្នុងរូបនោះថា អាត្មា
អញមានរូបយ៉ាងនេះ ក្នុងកាលជាអតីត ប្រព្រឹត្តទៅតាមនូវតណ្ហា ក្នុង
វេទនានោះថា អាត្មាអញមានវេទនាយ៉ាងនេះ ក្នុងកាលជាអតីត ប្រ-
ព្រឹត្តទៅតាមនូវតណ្ហា ក្នុងសញ្ញានោះថា អាត្មាអញមានសញ្ញាយ៉ាងនេះ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរិបណ្ណាសកំ

អតីតមទ្ធានន្តិ តត្ថ ទន្ធិ សមម្ចាទេតិ ឃុំសម្ពុទ្ធារោ

អហោសី អតីតមទ្ធានន្តិ តត្ថ ទន្ធិ សមម្ចាទេតិ

ឃុំវិញ្ញាណោ អហោសី អតីតមទ្ធានន្តិ តត្ថ ទន្ធិ

សមម្ចាទេតិ ។ ឃុំ ខោ អារុសោ អន្តរមេតិ ។

[១២] កថញ្ញារុសោ អតីតំ ណាណ្ឌមេតិ ។

ឃុំរូចោ អហោសី អតីតមទ្ធានន្តិ តត្ថ ទន្ធិ ទ ស-

មម្ចាទេតិ ឃុំវេទនោ អហោសី អតីតមទ្ធានន្តិ តត្ថ

ទន្ធិ ទ សមម្ចាទេតិ ឃុំសញ្ញោ អហោសី អតីត-

មទ្ធានន្តិ តត្ថ ទន្ធិ ទ សមម្ចាទេតិ ឃុំសម្ពុទ្ធារោ

អហោសី អតីតមទ្ធានន្តិ តត្ថ ទន្ធិ ទ សមម្ចាទេតិ

ឃុំវិញ្ញាណោ អហោសី អតីតមទ្ធានន្តិ តត្ថ ទន្ធិ ទ

សមម្ចាទេតិ ។ ឃុំ ខោ អារុសោ អតីតំ ណាណ្ឌមេតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណសកៈ

ក្នុងកាលជាអតីត ប្រព្រឹត្តទៅតាមនូវតណ្ហាក្នុងសង្ខារទាំងឡាយនោះ
 ថា អាត្មាអញមានសង្ខារយ៉ាងនេះ ក្នុងកាលជាអតីត ប្រព្រឹត្តទៅតាម
 នូវតណ្ហាក្នុងវិញ្ញាណនោះថា អាត្មាអញមានវិញ្ញាណយ៉ាងនេះ ក្នុង
 កាលជាអតីត ។ ម្នាលអារុសោ បុគ្គលអាឡោះអាល័យបញ្ចក្ខន្ធ
 ជាអតីត យ៉ាងនេះឯង ។

[១២] ម្នាលអារុសោ បុគ្គលមិនអាឡោះអាល័យបញ្ចក្ខន្ធ ដែល
 ជាអតីត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលមិនប្រព្រឹត្តទៅតាមនូវតណ្ហាក្នុងរូបនោះ
 ថា អាត្មាអញមានរូបយ៉ាងនេះ ក្នុងកាលជាអតីត មិនប្រព្រឹត្តទៅតាម
 នូវតណ្ហាក្នុងវេទនានោះថា អាត្មាអញមានវេទនាយ៉ាងនេះ ក្នុងកាលជា
 អតីត មិនប្រព្រឹត្តទៅតាម នូវតណ្ហាក្នុងសញ្ញានោះថា អាត្មាអញ
 មានសញ្ញាយ៉ាងនេះ ក្នុងកាលជាអតីត មិនប្រព្រឹត្តទៅតាមនូវតណ្ហា
 ក្នុងសង្ខារទាំងឡាយនោះថា អាត្មាអញមានសង្ខារយ៉ាងនេះ ក្នុងកាល
 ជាអតីត មិនប្រព្រឹត្តទៅតាមនូវតណ្ហា ក្នុងវិញ្ញាណនោះថា អាត្មាអញ
 មានវិញ្ញាណយ៉ាងនេះ ក្នុងកាលជាអតីត ។ ម្នាលអារុសោ បុគ្គល
 មិនអាឡោះអាល័យបញ្ចក្ខន្ធជាអតីត យ៉ាងនេះឯង ។

វិក្កវគ្គស្ស អានន្ទកទ្វេកវគ្គសុត្តេ អនាគតំ នប្បជិកដ្ឋតិ

[១៥] កថញ្ញារុសោ អនាគតំ បដិកដ្ឋតិ ។

ឯវរុទោ សិយំ អនាគតមទ្ធានន្តិ តត្ថ នន្តិ សមន្ទា-
នេតិ ឯវេននោ សិយំ ។ បេ ។ ឯវសញ្ញោ សិយំ
។ បេ ។ ឯវសន្និហោ សិយំ ។ បេ ។ ឯវវិញ្ញាណោ
សិយំ អនាគតមទ្ធានន្តិ តត្ថ នន្តិ សមន្ទានេតិ ។ ឯវ
ខោ អារុសោ អនាគតំ បដិកដ្ឋតិ ។

[១៦] កថញ្ញារុសោ អនាគតំ នប្បជិកដ្ឋតិ ។

ឯវរុទោ សិយំ អនាគតមទ្ធានន្តិ តត្ថ នន្តិ ន ស-
មន្ទានេតិ ឯវេននោ សិយំ ។ បេ ។ ឯវសញ្ញោ សិយំ
។ បេ ។ ឯវសន្និហោ សិយំ ។ បេ ។ ឯវវិញ្ញាណោ
សិយំ អនាគតមទ្ធានន្តិ តត្ថ នន្តិ ន សមន្ទា-
នេតិ ។ ឯវ ខោ អារុសោ អនាគតំ នប្បជិកដ្ឋតិ ។

វិភង្គវគ្គ អានន្ទភទ្ទេករត្តសូត្រ សេចក្តីមិនប្រាថ្នានូវបញ្ចក្ខន្ធជាអនាគត

[១៥] ម្នាលអារុសោ បុគ្គលប្រាថ្នានូវបញ្ចក្ខន្ធជាអនាគត តើ
 ដូចម្តេច ។ បុគ្គលប្រព្រឹត្តទៅតាមនូវតណ្ហា ក្នុងរូបនោះថា សូមឲ្យ
 អាត្មាអញមានរូបយ៉ាងនេះ ក្នុងកាលជាអនាគត មានវេទនាយ៉ាងនេះ
 ។ បេ ។ មានសញ្ញាយ៉ាងនេះ ។ បេ ។ មានសង្ខារយ៉ាងនេះ ។ បេ ។
 ប្រព្រឹត្តទៅតាមនូវតណ្ហាក្នុងវិញ្ញាណនោះថា សូមឲ្យអាត្មាអញ មាន
 វិញ្ញាណយ៉ាងនេះ ក្នុងកាលជាអនាគត ។ ម្នាលអារុសោ បុគ្គល
 ប្រាថ្នានូវបញ្ចក្ខន្ធដែលជាអនាគត យ៉ាងនេះឯង ។

[១៦] ម្នាលអារុសោ បុគ្គលមិនប្រាថ្នានូវបញ្ចក្ខន្ធ ជាអនាគត
 តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលមិនប្រព្រឹត្តទៅតាមនូវតណ្ហា ក្នុងរូបនោះថា សូម
 ឲ្យអាត្មាអញមានរូបយ៉ាងនេះ ក្នុងកាលជាអនាគត មានវេទនាយ៉ាង
 នេះ ។ បេ ។ មានសញ្ញាយ៉ាងនេះ ។ បេ ។ មានសង្ខារយ៉ាងនេះ ។ បេ ។
 មិនប្រព្រឹត្តទៅតាមនូវតណ្ហា ក្នុងវិញ្ញាណនោះថា សូមឲ្យអាត្មាអញមាន
 វិញ្ញាណយ៉ាងនេះ ក្នុងកាលជាអនាគត ។ ម្នាលអារុសោ បុគ្គល
 មិនប្រាថ្នានូវបញ្ចក្ខន្ធជាអនាគត យ៉ាងនេះឯង ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបវិបណ្ណាសកំ

[១៧] កថញ្ញារុសោ បច្ចុប្បន្នេសុ ធម្មេសុ
 សំហារតិ ។ ឥធារុសោ អស្សុតវា បុត្តុន្តោ អរិយានំ អ-
 ទស្សារី អរិយធម្មស្ស អកោរិទោ អរិយធម្មេ អរិដីតោ
 សប្បុរិសានំ អទស្សារី សប្បុរិសធម្មស្ស អកោរិទោ
 សប្បុរិសធម្មេ អរិដីតោ រូបំ អត្តតោ សមនុបស្សតិ
 រូបវន្តំ វា អត្តានំ អត្តនិ វា រូបំ រូបស្មី វា អត្តានំ
 វេទនំ ។ បេ ។ សញ្ញា ។ បេ ។ សង្ខារេ ។ បេ ។
 វិញ្ញាណំ អត្តតោ សមនុបស្សតិ វិញ្ញាណវន្តំ វា
 អត្តានំ អត្តនិ វា វិញ្ញាណំ វិញ្ញាណស្មី វា អត្តានំ ។
 ឯវំ ខោ អារុសោ បច្ចុប្បន្នេសុ ធម្មេសុ សំហារតិ ។

[១៨] កថញ្ញារុសោ បច្ចុប្បន្នេសុ ធម្មេសុ ន
 សំហារតិ ។ ឥធារុសោ សុតវា អរិយស្សារកោ អរិ-
 យានំ ទស្សារី អរិយធម្មស្ស កោរិទោ អរិយ-
 ធម្មេ សុរិដីតោ សប្បុរិសានំ ទស្សារី សប្បុរិស-
 ធម្មស្ស កោរិទោ សប្បុរិសធម្មេ សុរិដីតោ ន
 រូបំ អត្តតោ សមនុបស្សតិ ន រូបវន្តំ វា អត្តានំ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណាសកៈ

[១៧] ម្នាលអារុសោ បុគ្គលរសេមរសាម ក្នុងពួកធម៌ជាបច្ចុប្បន្ន តើដូចម្តេច ។ ម្នាលអារុសោ បុប្ផជនក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមិនបានស្តាប់ មិនបានជួបប្រទះនឹងពួកព្រះអរិយៈ ជាអ្នកមិនយល់ធម៌ របស់ព្រះអរិយៈ មិនបានហាត់ក្នុងធម៌របស់ព្រះអរិយៈ មិនបានជួបប្រទះ នឹងពួកសប្បុរស មិនយល់ធម៌របស់សប្បុរស មិនបានហាត់ក្នុងធម៌របស់សប្បុរស រមែង ពិចារណាលើញនូវរូបថាជាខ្លួន នូវខ្លួនថាមានរូប នូវរូបថាមានក្នុងខ្លួន នូវខ្លួនថាមានក្នុងរូប នូវវេទនា ។ បេ ។ នូវសញ្ញា ។ បេ ។ នូវ សង្ខារទាំងឡាយ ។ បេ ។ រមែងពិចារណាលើញនូវវិញ្ញាណថាជាខ្លួន នូវខ្លួនថាមានវិញ្ញាណ នូវវិញ្ញាណថាមានក្នុងខ្លួន នូវខ្លួនថាមានក្នុង វិញ្ញាណ ។ ម្នាលអារុសោ បុគ្គលរសេមរសាម ក្នុងពួកធម៌ជាបច្ចុប្បន្ន យ៉ាងនេះឯង ។

[១៨] ម្នាលអារុសោ បុគ្គលមិនរសេមរសាម ក្នុងពួកធម៌ជា បច្ចុប្បន្ន តើដូចម្តេច ។ ម្នាលអារុសោ អរិយសាវ័កក្នុងលោក នេះ ជាអ្នកបានស្តាប់ បានជួបប្រទះនឹងពួកព្រះអរិយៈ យល់ធម៌របស់ ព្រះអរិយៈ បានហាត់ល្អក្នុងធម៌របស់ព្រះអរិយៈ ជាអ្នកបានឃើញពួក សប្បុរស យល់ធម៌របស់សប្បុរស បានហាត់ល្អក្នុងធម៌របស់សប្បុរស មិនពិចារណាលើញនូវរូបថាខ្លួន មិនពិចារណាលើញនូវខ្លួនថាមានរូប

វិភង្គវគ្គស្ស អានន្ទភទ្ទេកវគ្គសុត្តេ ភទ្ទេកវគ្គកាវេ

ន អត្តនិ វា រូបំ ន រូបស្មី វា អត្តានំ ន
 វេទនំ ។ បេ ។ ន សញ្ញំ ។ បេ ។ ន សង្ខារ
 ។ បេ ។ ន វិញ្ញាណំ អត្តតោ សមនុបស្សតិ
 ន វិញ្ញាណារន្តំ វា អត្តានំ ន អត្តនិ វា វិញ្ញាណំ
 ន វិញ្ញាណាស្មី វា អត្តានំ ។ ឃរំ ខោ អារុសោ
 បច្ចុប្បន្នេសុ ធម្មេសុ ន សំហារតិ ។

[១៧] អតីតំ ជាត្វាគមេយ្យ
 នប្បជីកេដ្ឋេ អនាគតំ
 យទតីតម្បហីនន្តំ
 អប្បត្តញ្ច អនាគតំ
 បច្ចុប្បន្នញ្ច យោ ធម្មំ
 តត្ថ តត្ថ វិបស្សតិ
 អសំហារំ អសង្កប្បំ
 តំ វិជ្ជា មនុព្រិយាយេ
 អជ្ជេវ កិច្ចមាតប្បំ

វិភង្គវត្ត អានន្ទភទ្ទេករត្តសូត្រ ភាពនៃបុគ្គលអ្នកមានព្រឹមួយចម្រើន

មិនពិចារណាឃើញនូវរូបថាមានក្នុងខ្លួន មិនពិចារណាឃើញនូវខ្លួនថាមានក្នុង
រូប មិនពិចារណាឃើញនូវវេទនា ។ បេ ។ មិនពិចារណាឃើញនូវសញ្ញា
។ បេ ។ មិនពិចារណាឃើញនូវសង្ខារទាំងឡាយ ។ បេ ។ មិនពិចារណា
ឃើញនូវវិញ្ញាណថាជាខ្លួន មិនពិចារណាឃើញនូវខ្លួនថាមានវិញ្ញាណ
មិនពិចារណាឃើញនូវវិញ្ញាណថាមានក្នុងខ្លួន មិនពិចារណាឃើញនូវ
ខ្លួនថាមានក្នុងវិញ្ញាណឡើយ ។ ម្នាលអារុសោ បុគ្គលមិនរសេមរសាម
ក្នុងពួកធម៌ជាបច្ចុប្បន្ន យ៉ាងនេះឯង ។

[១៧] បុគ្គល មិនគប្បីអាឡោះអាល័យបញ្ចក្ខន្ធជាអតីត មិន
គប្បីប្រាថ្នានូវបញ្ចក្ខន្ធជាអនាគតទេ ព្រោះថាបញ្ចក្ខន្ធឯណា
ជាអតីត បញ្ចក្ខន្ធនោះ កន្លងហួសទៅហើយ បញ្ចក្ខន្ធ
ណាជាអនាគត បញ្ចក្ខន្ធនោះ ក៏មិនទាន់មកដល់ មួយ
ទៀត បុគ្គលណា ឃើញច្បាស់នូវធម៌ជាបច្ចុប្បន្ន ក្នុងទី
នោះ ។ បុគ្គលនោះ លុះដឹងច្បាស់នូវព្រះនិព្វានដែលមិន
រសេមរសាម មិនកម្រើកហើយ គប្បីចម្រើនឲ្យរឿយ ។ នូវ
ផលសមាបត្តិ ដែលជាអារម្មណ៍នៃព្រះនិព្វាននោះ ឯការ
ព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកិលេស បុគ្គលគួរតែធ្វើក្នុងថ្ងៃនេះឯង

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរិបណ្ណាសកំ

កោ ជញ្ញា មរណំ សុវេ

ន ហិ នោ សង្ករន្តេន

មហាសេនេន មច្ចុនា

ឯវីហារិមាតាបី

អហោរត្តមតទ្ធិតំ

តំ វេ ភទ្កេករត្តោតិ

សន្តោ អាចិក្ខុតេ មុនីតិ ។

ឯវំ ខោ អហំ ភន្តេ ភិក្ខុ ធម្មិយា កថាយ
សន្តស្សេសី សមាទយេសី សមុត្តេជេសី សម្បហំ-
សេសី ភទ្កេករត្តស្ស ឧទ្ទេសញ្ច វិភង្កញ្ច អកាសិទ្ធិ ។

[២០] សាធុ សាធុ អាណន្ទ សាធុ ខោ ត្ថំ
អាណន្ទ ភិក្ខុ ធម្មិយា កថាយ សន្តស្សេសី សមា-
ទយេសី សមុត្តេជេសី សម្បហំសេសី ភទ្កេករត្តស្ស
ឧទ្ទេសញ្ច វិភង្កញ្ច អកាសិ

អតីតំ នាណ្ទាគមេយ្យ ។ បេ ។

តំ វេ ភទ្កេករត្តោតិ

សន្តោ អាចិក្ខុតេ មុនីតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណាសកៈ

អ្នកណានឹងដឹងថា សេចក្តីស្លាប់នឹងមានក្នុងថ្ងៃស្អែកបាន
ព្រោះថា ការតទល់របស់យើង ចំពោះមច្ចុដែលមានសេនា
ច្រើននោះ មិនមានសោះឡើយ មុនីជាអ្នកស្លាប់ទុក្ខ តែង
ហៅបុគ្គល ដែលមានវិហារធម៌យ៉ាងនេះ មានព្យាយាម
ដុតកម្ដៅកិលេស ជាអ្នកមិនខ្ជិលច្រអូស អស់ថ្ងៃនឹងយប់
នោះឯង ថាជាអ្នកមានរាត្រីមួយដ៏ចម្រើន ។

បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គបានពន្យល់ពួកភិក្ខុឲ្យកាន់យក
ឲ្យអាចហាន ឲ្យរីករាយ ដោយធម្មិកថា ហើយសំដែងនូវឧទ្ទេស
និងវិភង្គ របស់បុគ្គលដែលមានរាត្រីមួយដ៏ចម្រើន យ៉ាងនេះឯង ។

[២០] ម្នាលអានន្ទ ប្រពៃហើយ ប្រពៃហើយ ម្នាលអានន្ទ
អ្នកបានពន្យល់ ណែនាំពួកភិក្ខុ ឲ្យកាន់យក ឲ្យអាចហាន ឲ្យរីករាយ
ដោយធម្មិកថា ហើយសំដែងនូវឧទ្ទេសនិងវិភង្គ របស់បុគ្គលដែលមាន
រាត្រីមួយដ៏ចម្រើនថា

បុគ្គល មិនគប្បីអាឡោះអាល័យបញ្ចក្ខន្ធ ដែលជាអតីត
។ បេ ។ មុនីជាអ្នកស្លាប់ទុក្ខ រមែងហៅបុគ្គលនោះឯង ថា
ជាអ្នកមានរាត្រីមួយដ៏ចម្រើន ដូច្នោះនោះត្រឹមត្រូវហើយ ។

វិភង្គវគ្គស្ស អានន្ទភទ្ទេកវគ្គសុត្តេ អតីតាន្ទាគមនំ

[២១] កថញ្ញានន្ទ អតីតំ អន្ទាគមេតិ ។ បេ ។

ឯវំ ខោ អានន្ទ អតីតំ អន្ទាគមេតិ ។ កថញ្ញានន្ទ

អតីតំ នាម្ទាគមេតិ ។ បេ ។ ឯវំ ខោ អានន្ទ អតីតំ

នាម្ទាគមេតិ ។ កថញ្ញានន្ទ អនាគតំ បដិកដ្ឋតិ

។ បេ ។ ឯវំ ខោ អានន្ទ អនាគតំ បដិកដ្ឋតិ ។

កថញ្ញានន្ទ អនាគតំ នប្បដិកដ្ឋតិ ។ បេ ។ ឯវំ

ខោ អានន្ទ អនាគតំ នប្បដិកដ្ឋតិ ។ កថញ្ញា-

នន្ទ បច្ចុប្បន្នេសុ ធម្មេសុ សំហារតិ ។ បេ ។ ឯវំ

ខោ អានន្ទ បច្ចុប្បន្នេសុ ធម្មេសុ សំហារតិ ។ ក-

ថញ្ញានន្ទ បច្ចុប្បន្នេសុ ធម្មេសុ ន សំហារតិ ។ បេ ។

ឯវំ ខោ អានន្ទ បច្ចុប្បន្នេសុ ធម្មេសុ ន សំហារតិ ។

វិភង្គវគ្គ អានន្ទភទ្ទេកវត្តសូត្រ សេចក្តីអាឡោះអាល័យបញ្ចក្ខន្ធជាអតីត

[២១] ម្នាលអានន្ទ បុគ្គល អាឡោះអាល័យបញ្ចក្ខន្ធជាអតីត
 តើដូចម្តេច ។ បេ ។ ម្នាលអានន្ទ បុគ្គលអាឡោះអាល័យបញ្ចក្ខន្ធជា
 អតីតយ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលអានន្ទ បុគ្គលមិនអាឡោះអាល័យបញ្ចក្ខន្ធ
 ជាអតីត តើដូចម្តេច ។ បេ ។ ម្នាលអានន្ទ បុគ្គលមិនអាឡោះអា-
 ល័យបញ្ចក្ខន្ធជាអតីតយ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលអានន្ទ បុគ្គលប្រាថ្នានូវ
 បញ្ចក្ខន្ធជាអនាគត តើដូចម្តេច ។ បេ ។ ម្នាលអានន្ទ បុគ្គលប្រាថ្នា
 នូវបញ្ចក្ខន្ធជាអនាគតយ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលអានន្ទ បុគ្គលមិនប្រាថ្នា
 នូវបញ្ចក្ខន្ធជាអនាគត តើដូចម្តេច ។ បេ ។ ម្នាលអានន្ទ បុគ្គលមិន
 ប្រាថ្នានូវបញ្ចក្ខន្ធជាអនាគតយ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលអានន្ទ បុគ្គលរសេម-
 រសាម ក្នុងពួកធម៌ជាបច្ចុប្បន្ន តើដូចម្តេច ។ បេ ។ ម្នាលអានន្ទ បុគ្គល
 រសេមរសាម ក្នុងពួកធម៌ជាបច្ចុប្បន្នយ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលអានន្ទ បុគ្គល
 មិនរសេមរសាម ក្នុងពួកធម៌ជាបច្ចុប្បន្ន តើដូចម្តេច ។ បេ ។ ម្នាល
 អានន្ទ បុគ្គលមិនរសេមរសាម ក្នុងពួកធម៌ជាបច្ចុប្បន្នយ៉ាងនេះឯង ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរិបណ្ណាសកំ

[២២] អតីតំ នាឆ្លាតមេយ្យ ។ បេ ។

តំ វេ ភទ្កេកវត្តោតិ

សន្តោ អាចិត្តោតេ មុនីតិ ។

ឥទមវោច ភកវា អត្តមនោ អាយស្មា អានន្តោ

ភកវតោ កាសិតំ អភិនដ្ឋិតិ ។

អានន្តភទ្កេកវត្តសុត្តំ ទុតិយំ និដ្ឋិតំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណសកៈ

[២២] បុគ្គល មិនគប្បីអាឡោះអាលីយបញ្ចក្ខន្ធ ជាអតីត

។ បេ ។ មុនីជាអ្នកស្ងប់ទុក្ខ តែងហៅបុគ្គលនោះឯង ថា

ជាអ្នកមានរាត្រីមួយដ៏ចម្រើន ។

លុះព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់ភាសិតនេះចប់ហើយ ព្រះអានន្ទ

មានអាយុ ក៏មានចិត្តត្រេកអរ រីករាយ នឹងភាសិតរបស់ព្រះមាន

ព្រះភាគ ។

ចប់ អានន្ទភក្ខេករត្តសូត្រ ទី ២ ។

តតិយំ មហាកញ្ញានភទ្ទេកវត្តសុត្តំ

[២៣] ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភក្កវា
 រាជកហោ វិហារតិ តទោណារាមេ ។ អថខោ អាយស្មា
 សមិទ្ធិ រត្តិយា បច្ចុសសមយំ បច្ចុដ្ឋាយ យេន
 តទោនោ តេនុបសង្កមិ កត្តានិ បរិសិញ្ចិត្តំ ។ ត-
 ទោនេ កត្តានិ បរិសិញ្ចិត្តា បច្ចុត្តិត្តា ឯកថីវរោ
 អដ្ឋាសិ កត្តានិ បុញ្ញបយមាណោ^(១) ។ អថខោ អញ្ញ-
 តវា ទេវតា អភិក្កន្តាយ រត្តិយា អភិក្កន្តវណ្ណា កេ-
 វលកប្បំ តទោនំ ឱកាសេត្វា យេនាយស្មា សមិទ្ធិ
 តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា ឯកមន្តំ អដ្ឋាសិ ។

[២៤] ឯកមន្តំ បិតា ខោ សា ទេវតា អាយ-
 ស្មន្តំ សមិទ្ធិ ឯតទរោច ធារេសិ ត្ថំ ភិក្ខុ ភទ្ទេ-
 កវត្តស្ស ឧទ្ទេសញ្ចា វិកង្កញ្ចាតិ ។ ន ខោ អហំ
 អារុសោ ធារេមិ ភទ្ទេកវត្តស្ស ឧទ្ទេសញ្ចា វិកង្កញ្ចា

១ ម. សុក្ខាបយមាណោ ។

មហាក្សត្រានុក្រមរតនសូត្រ ទី ៣

[២៣] ខ្ញុំបានស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះ
 មានព្រះភាគ ទ្រង់សម្រេចព្រះឥរិយាបថ ក្នុងតបោទាវាម ជិតក្រុង
 រាជគ្រឹះ ។ គ្រានោះឯង ព្រះសមិទ្ធិមានអាយុ ក្រោកឡើងក្នុង
 បច្ចុសសម័យនៃរាត្រី ហើយចូលទៅរកស្ទឹងឈ្មោះតបោទា ដើម្បីនឹង
 ស្រលាបខ្លួន ។ លុះចុះទៅស្រលាបខ្លួនក្នុងស្ទឹងឈ្មោះតបោទាស្រេច
 ហើយ លោកក៏ឡើងមកវិញ មានតែចីវរមួយ ឈរហាលខ្លួនឲ្យស្ងួត ។
 គ្រានោះឯង កាលរាត្រីបឋមយាមកនឹងទៅហើយ មានទេវតាមួយអង្គ
 មានរស្មីដ៏រុងរឿង ញ៉ាំងស្ទឹងឈ្មោះតបោទាទាំងមូលឲ្យភ្លឺស្វាង ហើយ
 ចូលទៅរកព្រះសមិទ្ធិមានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ ទើបឈរក្នុង
 ទីសមគួរ ។

[២៤] លុះទេវតានោះ ឈរក្នុងទីសមគួរហើយ បាននិយាយ
 នឹងព្រះសមិទ្ធិមានអាយុយ៉ាងនេះថា បពិត្រភិក្ខុ លោកចាំនូវឧទ្ទេស
 និងវិភង្គ របស់បុគ្គលដែលមានរាត្រីមួយដ៏ចម្រើនឬទេ ។ ម្ចាស់អាវុសោ
 អាត្មាមិនចាំនូវឧទ្ទេសនិងវិភង្គ របស់បុគ្គលដែលមានរាត្រីមួយដ៏ចម្រើនទេ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបវិបណ្ណាសកំ

តំ បនាវុសោ ជារសិ កន្ទេករត្តស្ស ឧទ្ទេសញ្ច វិកង្ក-
 ញាតិ ។ អហម្មិ ខោ ភិក្ខុ ន ជារមិ កន្ទេករត្តស្ស
 ឧទ្ទេសញ្ច វិកង្កញ្ច ជារសិ បន តំ ភិក្ខុ កន្ទេ-
 ករត្តិយោ កាថាតិ ។ ន ខោ អហំ អារុសោ ជារមិ
 កន្ទេករត្តិយោ កាថា តំ បនាវុសោ ជារសិ កន្ទេ-
 ករត្តិយោ កាថាតិ ។ អហម្មិ ខោ ភិក្ខុ ន ជារមិ
 កន្ទេករត្តិយោ កាថា ឧត្តណ្ណាហិ តំ ភិក្ខុ កន្ទេ-
 ករត្តស្ស ឧទ្ទេសញ្ច វិកង្កញ្ច បរិយាបុណាហិ តំ
 ភិក្ខុ កន្ទេករត្តស្ស ឧទ្ទេសញ្ច វិកង្កញ្ច ជារហិ តំ
 ភិក្ខុ កន្ទេករត្តស្ស ឧទ្ទេសញ្ច វិកង្កញ្ច អត្តសញ្ញាតោ
 ភិក្ខុ កន្ទេករត្តស្ស ឧទ្ទេសោ ច វិកង្កោ ច អាទិព្រហ្ម-
 ចរិយកោតិ ។ ឥទមវោច សា ទេវតា ឥទំ វត្វា
 តត្រូវន្តរាយិ ។

[២៥] អថខោ អាយស្មា សមិទ្ធិ តស្សា
 វត្តិយា អច្ចយេន យេន ភកវា តេនុបសង្កមិ ឧប-
 សង្កមិត្វា ភកវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណាសកៈ

ម្នាលអារុសោ ចុះអ្នកចាំនូវឧទ្ទេសនិងវិភង្គ របស់បុគ្គលដែលមានរាត្រីមួយ
 ដ៏ចម្រើនឬទេ ។ បពិត្រភិក្ខុ ខ្ញុំព្រះករុណាក៏មិនចាំនូវឧទ្ទេសនិងវិភង្គ
 របស់បុគ្គលដែលមានរាត្រីមួយដ៏ចម្រើនដែរ បពិត្រភិក្ខុ ចុះលោកចាំគាថា
 មានរាត្រីមួយដ៏ចម្រើនឬទេ ។ ម្នាលអារុសោ អាត្មាមិនចាំគាថាមានរាត្រី
 មួយដ៏ចម្រើនទេ ម្នាលអារុសោ ចុះអ្នកចាំគាថាមានរាត្រីមួយដ៏ចម្រើន
 ឬទេ ។ បពិត្រភិក្ខុ ខ្ញុំព្រះករុណាក៏មិនចាំគាថាមានរាត្រីមួយដ៏ចម្រើន
 ដែរ បពិត្រភិក្ខុ ចូរលោករៀន នូវឧទ្ទេសនិងវិភង្គ របស់បុគ្គលមាន
 រាត្រីមួយដ៏ចម្រើន បពិត្រភិក្ខុ ចូរលោកទន្ទេញ នូវឧទ្ទេសនិងវិភង្គរបស់
 បុគ្គលមានរាត្រីមួយដ៏ចម្រើន បពិត្រភិក្ខុ ចូរលោកចាំទុក នូវឧទ្ទេស
 និងវិភង្គរបស់បុគ្គលមានរាត្រីមួយដ៏ចម្រើន បពិត្រភិក្ខុ ព្រោះឧទ្ទេស
 និងវិភង្គរបស់បុគ្គលមានរាត្រីមួយដ៏ចម្រើន ជាធម៌ប្រកបដោយប្រយោជន៍
 ហើយជាខាងដើមនៃមគ្គព្រហ្មចារ្យ ។ ទេវតានោះ បានពោលពាក្យ
 នេះ លុះពោលពាក្យនេះចប់ហើយ ក៏បាត់ក្នុងទីនោះទៅ ។

[២៥] គ្រានោះឯង ព្រះសមិទ្ធិមានអាយុ លុះកន្លងរាត្រីនោះ
 ហើយ ក៏ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏
 ក្រាបថ្វាយបង្គំចំពោះព្រះមានព្រះភាគ រួចអង្គុយ ក្នុងទីសមគួរ ។

វិកង្កវត្តស្ស កប្បានភទ្ទេកវត្តសុត្តេ ភគវន្តបសង្កមនំ

ឯកមន្តំ ជិសិដ្ឋោ ខោ អាយស្មា សមិទ្ធិ ភកវន្តំ
 ឯតទរោច ឥណហំ កន្តេ វត្តិយា បច្ចុសសមយំ
 បច្ចុដ្ឋាយ យេន តទោនោ តេនុបសង្កមី កត្តានិ
 បរិសិញ្ចិតំ ។ តទោនោ កត្តានិ បរិសិញ្ចិត្វា បច្ចុត្តរិត្វា
 ឯកមីរោ អដ្ឋាសី កត្តានិ បុញ្ញបយមាណោ ។ អ-
 ថខោ កន្តេ អញ្ញតារា ទេវតា អភិក្កន្តាយ វត្តិយា
 អភិក្កន្តវណ្ណា កេវលកប្បំ តទោនំ ឱភាសេត្វា យេ-
 ធាហំ តេនុបសង្កមី ឧបសង្កមិត្វា ឯកមន្តំ អដ្ឋា-
 សិ ឯកមន្តំ បិតា ខោ សា ទេវតា មំ ឯតទរោច
 ធារេសិ តំ ភិក្កុ កន្តេកវត្តស្ស ឧទ្ទេសញ្ច វិកង្ក-
 ញ្ចាតិ ។ ឯវំ វុត្តេ អហំ កន្តេ តំ ទេវតំ ឯតទរោចំ
 ន ខោ អហំ អារុសោ ធារេមិ កន្តេកវត្តស្ស
 ឧទ្ទេសញ្ច វិកង្កញ្ច តំ បនារុសោ ធារេសិ
 កន្តេកវត្តស្ស ឧទ្ទេសញ្ច វិកង្កញ្ចាតិ ។ អហម្យំ ខោ
 ភិក្កុ ន ធារេមិ កន្តេកវត្តស្ស ឧទ្ទេសញ្ច វិកង្កញ្ច

វិភង្គវគ្គ កច្ឆានភទ្ទេកវគ្គសូត្រ ព្រះសមិទ្ធិមានអាយុចូលទៅរកព្រះមានព្រះភាគ

លុះព្រះសមិទ្ធិមានអាយុ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ បានក្រាបបង្គំ
ទូលព្រះមានព្រះភាគយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គ
បានក្រោកឡើងក្នុងបច្ចុសសម័យនៃរាត្រីក្នុងទីនេះ បានចូលទៅឯស្ទឹង
តបោទា ដើម្បីនឹងស្រលាបខ្លួន ។ លុះបានស្រលាបខ្លួនក្នុងស្ទឹងតបោទា
ស្រេចហើយ ខ្ញុំព្រះអង្គក៏ឡើងមកវិញ មានតែចីវរមួយ ឈរហាល
ខ្លួនឲ្យស្ងួត ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ក្នុងត្រាវត្រីបឋមយាមកន្លង
ហើយ មានទេវតាមួយអង្គ មានរស្មីដ៏រុងរឿង ញ៉ាំងស្ទឹងតបោទាឲ្យ
ភ្លឺស្វាង ហើយចូលទៅរកខ្ញុំព្រះអង្គ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ឈរ
ក្នុងទីសមគួរ លុះទេវតានោះ ឈរក្នុងទីសមគួរហើយ បាននិយាយ
នឹងខ្ញុំព្រះអង្គដូច្នោះថា បពិត្រភិក្ខុ លោកចាំនូវឧទ្ទេសនិងវិភង្គ របស់
បុគ្គលមានរាត្រីមួយដ៏ចម្រើនឬទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាល
ទេវតាពោលយ៉ាងនេះហើយ ខ្ញុំព្រះអង្គបានពោលនឹងទេវតានោះដូច្នោះ
ថា ម្ចាស់អារុសោ អាត្មាមិនចាំនូវឧទ្ទេសនិងវិភង្គ របស់បុគ្គលមានរា-
ត្រីមួយដ៏ចម្រើនទេ ម្ចាស់អារុសោ ចុះអ្នកចាំនូវឧទ្ទេសនិងវិភង្គ របស់
បុគ្គលមានរាត្រីមួយដ៏ចម្រើនឬទេ ។ ទេវតានោះតបថា បពិត្រភិក្ខុ ខ្ញុំ
ករុណាក៏មិនចាំនូវឧទ្ទេសនិងវិភង្គ របស់បុគ្គលមានរាត្រីមួយដ៏ចម្រើនដែរ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរិបណ្ណាសកំ

ធារេសិ បន តំ ភិក្ខុ កទ្ទេករត្តិយោ កាថាតិ ។

ន ខោ អហំ អារុសោ ធារេមិ កទ្ទេករត្តិយោ កាថា

តំ បនារុសោ ធារេសិ កទ្ទេករត្តិយោ កាថាតិ ។

អហម្មិ ខោ ភិក្ខុ ន ធារេមិ កទ្ទេករត្តិយោ កាថា

ឧត្តណ្ណាហិ តំ ភិក្ខុ កទ្ទេករត្តស្ស ឧទ្ទេសញ្ច វិកង្កញ្ច

បរិយាបុណាហិ តំ ភិក្ខុ កទ្ទេករត្តស្ស ឧទ្ទេសញ្ច

វិកង្កញ្ច ធារេហិ តំ ភិក្ខុ កទ្ទេករត្តស្ស ឧទ្ទេសញ្ច

វិកង្កញ្ច អត្ថសញ្ញាតោ ភិក្ខុ កទ្ទេករត្តស្ស ឧទ្ទេសោ

ច វិកង្កោ ច អាទិព្រហ្មចរិយកោតិ ។ ឥទម-

រោច កន្តេ សា ទេវតា ឥទំ វត្វា តត្តេវន្តរាយិ ។

សាធុ មេ កន្តេ កកវា កទ្ទេករត្តស្ស ឧទ្ទេសញ្ច

វិកង្កញ្ច ទេសេត្វតិ ។ តេនហិ ភិក្ខុ សុណាហិ

សាធុកំ មនសិករោហិ កាសិស្សាមីតិ ។ ឯវម្ពន្តេតិ

ខោ អាយស្មា សមិទ្ធិ កកវតោ បច្ចុស្សោសិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណាសកៈ

បពិត្រភិក្ខុ ចុះលោកចាំនូវគាថាមានរាត្រីមួយដ៏ចម្រើនឬទេ ។ ខ្ញុំព្រះ
អង្គតបថា ម្ចាស់អាវុសោ អាត្មាមិនចាំនូវគាថាមានរាត្រីមួយដ៏ចម្រើនទេ
ម្ចាស់អាវុសោ ចុះអ្នកចាំនូវគាថាមានរាត្រីមួយដ៏ចម្រើនឬទេ ។ ទេវតា
តបថា បពិត្រភិក្ខុ ខ្ញុំករុណាក៏មិនចាំ នូវគាថាមានរាត្រីមួយដ៏ចម្រើនដែរ
បពិត្រភិក្ខុ ចូរលោករៀនយក នូវឧទ្ទេសនិងវិភង្គរបស់បុគ្គលមានរាត្រីមួយ
ដ៏ចម្រើន បពិត្រភិក្ខុ ចូរលោកទន្ទេញនូវឧទ្ទេសនិងវិភង្គរបស់បុគ្គលមាន
រាត្រីមួយដ៏ចម្រើន បពិត្រភិក្ខុ ចូរលោកចាំទុក នូវឧទ្ទេសនិងវិភង្គរបស់
បុគ្គលមានរាត្រីមួយដ៏ចម្រើន បពិត្រភិក្ខុ ព្រោះថាឧទ្ទេសនិងវិភង្គរបស់
បុគ្គលមានរាត្រីមួយដ៏ចម្រើន ជាធម៌ប្រកបដោយប្រយោជន៍ ជាខាង
ដើមនៃព្រហ្មចារ្យ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ទេវតានោះ បានពោល
ពាក្យនេះ លុះពោលពាក្យនេះចប់ហើយ ក៏បាត់ក្នុងទីនោះទៅ ។ បពិត្រ
ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស សូមព្រះអង្គទ្រង់សំដែង
នូវឧទ្ទេសនិងវិភង្គរបស់បុគ្គលមានរាត្រីមួយដ៏ចម្រើន ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ ។
ព្រះអង្គក៏ទ្រង់ត្រាស់ថា ម្ចាស់ភិក្ខុ បើដូច្នោះ អ្នកចូរស្តាប់ ចូរធ្វើទុក
ក្នុងចិត្តឲ្យប្រពៃចុះ តថាគតនឹងសំដែងប្រាប់ ។ ព្រះសមិទ្ធិមានអាយុ
បានទទួលព្រះពុទ្ធដីកានៃព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។

វិភង្គវគ្គស្ស កថានភទ្ទេកវគ្គសុត្តេ ភទ្ទេកវគ្គភារោ

[២៦]

ភកវា ឯតទោច
 អតីតំ នាណ្ហកមេយ្យ
 នប្បដិកេដ្ឋេ អនាគតំ
 យទតីតម្បហីនន្តំ
 អប្បត្តញ្ច អនាគតំ
 បច្ចុប្បន្នញ្ច យោ ធម្មំ
 តត្ថ តត្ថ វិបស្សតិ
 អសំហិរំ អសង្កប្បំ
 តំ វិទ្ធា មនុព្រហាយេ
 អន្លេវ កិច្ចមាតប្បំ
 កោ ជញ្ញា មរណំ សុវេ
 ន ហិ នោ សង្ករន្តេន
 មហាសេនេន មច្ចុនា
 ឯវីហារិមាតាបី
 អហោរត្តមតន្តិតំ
 តំ វេ ភទ្ទេកវត្តោតិ
 សន្តោ អាចិក្ខុតេ មុនីតិ ។

វិភង្គវគ្គ កច្ឆានភទ្ទេកវគ្គសូត្រ ភាពនៃបុគ្គលអ្នកមានរាត្រីមួយចម្រើន

[២៦] ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់បានត្រាស់គាថានេះថា បុគ្គល
មិនគប្បីអាឡោះអាល័យបញ្ចក្ខន្ធ ជាអតីត មិនគប្បីប្រាថ្នា
បញ្ចក្ខន្ធជាអនាគត ព្រោះបញ្ចក្ខន្ធណា ជាអតីត បញ្ចក្ខន្ធនោះ
កន្លងហួសទៅហើយ បញ្ចក្ខន្ធណាជាអនាគត បញ្ចក្ខន្ធនោះ
ក៏មិនទាន់មកដល់ មួយទៀត បុគ្គលណា ឃើញច្បាស់
នូវធម៌ជាបច្ចុប្បន្នក្នុងទីនោះ ។ បុគ្គលនោះ លុះដឹងច្បាស់នូវ
ព្រះនិព្វាន ដែលមិនរសេមរសាម មិនកម្រើកហើយ គប្បី
ចម្រើនឲ្យរឿយ ។ នូវផលសមាបត្តិ ដែលជាអារម្មណ៍
របស់ព្រះនិព្វាននោះ ឯការព្យាយាមជាគ្រឿងដុតនូវកិលេស
បុគ្គលគួរតែធ្វើក្នុងថ្ងៃនេះឯង អ្នកណានឹងដឹងថា សេចក្តី
ស្លាប់នឹងមានក្នុងថ្ងៃស្អែកបាន ព្រោះថា ការតទល់របស់យើង
ចំពោះមច្ចុ ដែលមានសេនាច្រើននោះ មិនមានសោះឡើយ
មុនីជាអ្នកស្ងប់ទុក្ខ តែងហៅបុគ្គល ដែលមានវិហារធម៌យ៉ាង
នេះ មានព្យាយាមដុតកម្តៅកិលេស មិនខ្ជិលច្រអូសអស់ថ្ងៃ
នឹងយប់នោះឯង ថាជាអ្នកមានរាត្រីមួយដ៏ចម្រើន ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបវបណ្ណាសកំ

ឥទមរោច ភកវា ឥទំ វត្ថាន សុកតោ ឧដ្ឋាយា-
សនា វិហារំ ចារិសិ ។

[២៧] អថខោ តេសំ ភិក្ខុនំ អចិរប្បក្កន្តស្ស
ភកវតោ ឯតទហោសិ ឥទំ ខោ ឆោ អារុសោ ភកវា
សទ្ធិត្តេន ឧទ្ទេសំ ឧទ្ធិសិគ្វា វិគ្វាបេន អត្ថំ អវិកជិត្វា
ឧដ្ឋាយាសនា វិហារំ បរិដ្ឋោ

អតីតំ នាណ្ហកមេយ្យ

នប្បជិត្តេ អនាគតំ

យទតីតម្បហីនន្តំ

អប្បត្តញ្ច អនាគតំ

បច្ចុប្បន្នញ្ច យោ ធម្មំ

តត្ថ តត្ថ វិបស្សតិ

អសំហារំ អសន្តប្បំ

តំ វិទ្ធា មនុព្រហយេ

អជ្ជេវ កិច្ចមាតប្បំ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបវិបណ្ណាសកៈ

ព្រះមានព្រះភាគ បានត្រាស់ភាសិតនេះ លុះព្រះសុគតត្រាស់ភាសិតនេះចប់ហើយ ទ្រង់ក្រោកអំពីអាសនៈ ហើយចូលទៅកាន់វិហារ ។

[២៧] គ្រានោះឯង កាលព្រះមានព្រះភាគ ចៀសចេញទៅមិនយូរប៉ុន្មាន ពួកភិក្ខុទាំងនោះ ក៏មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់អាវុសោទាំងឡាយ ព្រះមានព្រះភាគ បានសំដែងឧទ្ទេសនេះឯង ដោយសេចក្តីបំប្លែង មិនទាន់ចែកសេចក្តីដោយពិស្តារ ដល់យើងទាំងឡាយនៅឡើយ ទ្រង់ក្រោកអំពីអាសនៈ ចូលទៅកាន់វិហារ (ឧទ្ទេសនោះគឺ)

បុគ្គល មិនគប្បីអាឡោះអាលីយបញ្ចក្ខន្ធជាអតីត មិនគប្បី
ប្រាថ្នាបញ្ចក្ខន្ធជាអនាគត ព្រោះថា បញ្ចក្ខន្ធណា ជាអតីត
បញ្ចក្ខន្ធនោះ កន្លងហួសទៅហើយ បញ្ចក្ខន្ធណា ជាអនាគត
បញ្ចក្ខន្ធនោះ ក៏មិនទាន់មកដល់ មួយទៀត បុគ្គល
ណា ពិចារណាឃើញច្បាស់ នូវធម៌ជាបច្ចុប្បន្ន ក្នុងទី
នោះ ។ បុគ្គលនោះ លុះដឹងច្បាស់នូវព្រះនិព្វាន ដែលមិន
រសេមរសាម មិនកម្រើកហើយ ត្រូវចម្រើនឲ្យរឿយ ។ នូវ
ផលសមាបត្តិ ដែលជាអារម្មណ៍របស់ព្រះនិព្វាននោះ ឯការ
ព្យាយាមជាគ្រឿងដុតនូវកិលេស បុគ្គលគួរធ្វើក្នុងថ្ងៃនេះឯង

វិភង្គវត្តស្ស កថានភទ្ទេកវត្តសុត្តេ ភិក្ខុនំ បរិតក្កនំ

កោ ជញ្ញា មរណំ សុវេ

ន ហិ នោ សង្ករន្តេន

មហាសេនេន មច្ចុនា

ឯវីហារិមាតាបី

អហោរត្តមតទ្ធិតំ

តំ វេ កទ្ទេកវត្តោតិ

សន្តោ អាចិក្ខុតេ មុនីតិ

កោ នុ ខោ ឥមស្ស កកវតា សង្កីត្តេន ឧទ្ទេ-
សស្ស ឧទ្ធិដ្ឋស្ស វិត្តារេន អត្ថំ អវិកត្តស្ស វិត្តារេន អត្ថំ
វិកជេយ្យាតិ ។ អថខោ តេសំ ភិក្ខុនំ ឯតទហោសិ
អយំ ខោ អាយស្មា មហាកច្ចុនោ សត្តុ ចេវ សំ-
វណ្ណិតោ សម្ពារិតោ ច វិញ្ញុនំ សព្វប្បចារីនំ បហោតិ
ចាយស្មា មហាកច្ចុនោ ឥមស្ស កកវតា សង្កីត្តេ-
ន ឧទ្ទេសស្ស ឧទ្ធិដ្ឋស្ស វិត្តារេន អត្ថំ អវិកត្តស្ស
វិត្តារេន អត្ថំ វិកទិតុំ យទ្ធកំ មយំ យេនាយស្មា ម-
ហាកច្ចុនោ តេនុបសង្កមេយ្យាម ឧបសង្កមិត្តា អា-
យស្មុន្តំ មហាកច្ចុនំ ឯតមត្ថំ បទិបុច្ឆេយ្យាមាតិ ។

វិភង្គវគ្គ កច្ចានភទ្ទេកវគ្គសូត្រ សេចក្តីត្រិះរិះនៃពួកភិក្ខុ

អ្នកណានឹងដឹងថា សេចក្តីស្លាប់ នឹងមានក្នុងថ្ងៃស្អែក
 បាន ព្រោះថា ការតទល់របស់យើងចំពោះមច្ចុ ដែល
 មានសេនាច្រើននោះ មិនមានសោះឡើយ មុនីជាអ្នក
 ស្ងប់ទុក្ខ តែងហៅបុគ្គល ដែលមានវិហារធម៌យ៉ាងនេះ
 មានព្យាយាមដុតកម្ដៅកិលេស ជាអ្នកមិនខ្ជិលច្រអូស
 អស់ថ្ងៃនឹងយប់នោះឯង ថាជាអ្នកមានរាត្រីមួយចម្រើន
 កាលបើព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់សំដែងនូវឧទ្ទេសនេះដោយ
 សេចក្តីបំប្រួញ មិនចែកសេចក្តីដោយពិស្តារហើយ អ្នកណាគប្បីចែក
 សេចក្តីដោយពិស្តារបាន ។ ត្រានោះឯង ភិក្ខុទាំងនោះ មានសេចក្តី
 ត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ព្រះមហាកច្ចានៈមានអាយុនេះ ព្រះសាស្តាទ្រង់
 សរសើរផង ពួកសព្វហូចារីជាអ្នកចេះដឹងបានលើកតម្កើងផង ព្រះ
 មហាកច្ចានៈមានអាយុ អាចចែករំលែក នូវសេចក្តីនៃឧទ្ទេស ដែល
 ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងដោយសង្ខេប មិនបានចែករំលែកសេចក្តី
 ដោយពិស្តារនេះឲ្យពិស្តារបានផង បើដូច្នោះ គួរពួកយើងនាំគ្នាចូលទៅ
 រកព្រះមហាកច្ចានៈមានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ យើងត្រូវសួរ
 សេចក្តីនុ៎ះនឹងព្រះកច្ចានៈមានអាយុ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរិបណ្ណាសកំ

[២៨] អថខោ តេ ភិក្ខុ យេនាយស្មា ម-
 ហាកច្ចាដោ តេនុបសង្កមីសុ ឧបសង្កមីត្វា អា-
 យស្មតា មហាកច្ចាដោនេន សង្កឹ សម្មោទីសុ សម្មោ-
 ទនីយំ កថំ សារាណីយំ វីតិសារេត្វា ឯកមន្តំ
 និសីទីសុ ។ ឯកមន្តំ និសិទ្ធា ខោ តេ ភិក្ខុ
 អាយស្មន្តំ មហាកច្ចាដំ ឯតទរោចំ ឥទំ ខោ ដោ
 អារុសោ កច្ចាដន ភកវា សង្កិត្តេន ឧទ្ទេសំ ឧទ្ទិសិត្វា
 វិត្តាដេន អត្ថំ អរិកទិត្វា ឧដ្ឋាយាសនា វិហារំ បរិដ្ឋោ

អតីតំ នាដ្ឋាតមេយ្យ ។ បេ ។

តំ វេ ភទ្ទេកវត្តោតិ

សន្តោ អាចិត្តតេ មុនីតិ

តេសន្តោ អារុសោ កច្ចាដន អម្ពាតំ អចិ-
 យ្យក្កន្តស្ស ភកវតោ ឯតទរោសិ ឥទំ ខោ ដោ
 អារុសោ ភកវា សង្កិត្តេន ឧទ្ទេសំ ឧទ្ទិសិត្វា
 វិត្តាដេន អត្ថំ អរិកទិត្វា ឧដ្ឋាយាសនា វិហារំ បរិដ្ឋោ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណាសកៈ

[២៨] គ្រានោះឯង ភិក្ខុទាំងនោះ ក៏នាំគ្នាចូលទៅរកព្រះ
មហាកថានៈមានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏រាក់ទាក់សំណេះ
សំណាលជាមួយនឹងព្រះមហាកថានៈមានអាយុ លុះបញ្ចប់ពាក្យរាក់ទាក់
សំណេះសំណាល និងពាក្យគួរឲ្យរលឹកហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។
លុះភិក្ខុទាំងនោះ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏បាននិយាយនឹងព្រះ
មហាកថានៈមានអាយុ យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់អាវុសោកថានៈ ព្រះមាន
ព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងនូវឧទ្ទេសនេះឯង ដោយសេចក្តីសង្ខេប មិនចែក
រំលែកសេចក្តីដោយពិស្តារ ដល់យើងទាំងឡាយនៅឡើយ ហើយទ្រង់
ក្រោកអំពីអាសនៈ ចូលទៅកាន់វិហារទៅ (ឧទ្ទេសនោះគឺ)

បុគ្គល មិនគប្បីអាឡោះអាលីយបញ្ចក្ខន្ធជាអតីត ។ បេ ។
មុនីជាអ្នកស្ងប់ទុក្ខ តែងហៅបុគ្គលនោះឯង ថាជាអ្នកមាន
រាត្រីមួយដ៏ចម្រើន

ម្ចាស់អាវុសោកថានៈ កាលព្រះមានបុណ្យ ស្តេចចេញទៅមិនយូរ
ប៉ុន្មាន ពួកយើងខ្ញុំទាំងនោះ ក៏មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់អាវុ-
សោ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សំដែងនូវឧទ្ទេសនេះឯង ដោយសេចក្តី
សង្ខេប មិនបានចែកសេចក្តីដោយពិស្តារ ដល់យើងទាំងឡាយនៅឡើយ
ហើយទ្រង់ក្រោកអំពីអាសនៈ ចូលទៅកាន់វិហារទៅ (ឧទ្ទេសនោះគឺ)

វិភង្គវត្តស្ស កថានភទ្ទេកវត្តសុត្តេ មហាកថានុបសង្កមនំ

អតីតំ នាម្វាតមេយ្យ ។ បេ ។

តំ វេ កន្ទេកវត្តាតិ

សន្តោ អាចិក្ខុតេ មុដីតិ

កោ នុ ខោ ឥមស្ស ភកវតោ សង្ខិត្តេន
 ឧទ្ទេសស្ស ឧទ្ទិដ្ឋស្ស វិត្តាវេន អត្ថំ អវិកត្តស្ស វិត្តា-
 វេន អត្ថំ អវិកជេយ្យាតិ តេសន្តោ អារុសោ កក្ខាន
 អម្ពាតំ ឯតទហោសិ អយំ ខោ អាយស្មា មហា-
 កក្ខានោ សត្តុ ចេវ សំវណ្ណិតោ សម្ពារិតោ ច
 វិញ្ញំនំ សព្វប្បចារីនំ បហោតិ ចាយស្មា មហាកក្ខា-
 នោ ឥមស្ស ភកវតោ សង្ខិត្តេន ឧទ្ទេសស្ស ឧទ្ទិដ្ឋស្ស
 វិត្តាវេន អត្ថំ វិកជិតុំ យន្ទ្រេន មយំ យេនាយស្មា
 មហាកក្ខានោ តេនុបសង្កមេយ្យាម ឧបសង្កមិត្តា
 អាយស្មន្តំ មហាកក្ខានំ ឯតមត្ថំ បដិបុច្ឆេយ្យាមាតិ
 វិកជតាយស្មា មហាកក្ខានោតិ ។

វិភង្គវគ្គ កច្ចានភទ្ទេករត្តសូត្រ ពួកភិក្ខុចូលទៅរកព្រះមហាកច្ចាន:

បុគ្គល មិនគប្បីអាឡោះអាលីយបញ្ចក្ខន្ធជាអតីត ។ បេ ។

មុនីជាអ្នកស្ងប់ទុក្ខ តែងហៅបុគ្គលនោះឯង ថាជាអ្នកមាន

រាត្រីមួយដ៏ចម្រើន ។

ឧទ្ទេសនេះ បើព្រះមានបុណ្យ ទ្រង់សំដែងដោយសេចក្តីសង្ខេប

មិនបានចែកសេចក្តីដោយពិស្តារ អ្នកណាហ្ន៎ គប្បីចែកសេចក្តីដោយ

ពិស្តារបាន ម្នាលអារុសោកច្ចាន: ពួកយើងខ្ញុំទាំងនោះ មានសេចក្តី

ត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ព្រះមហាកច្ចាន:មានអាយុនេះឯង ព្រះសាស្តាតែង

សរសើរផង ពួកសព្វហ្មចារីជាអ្នកចេះដឹងបានលើកតម្កើងផង ព្រះ

មហាកច្ចាន:មានអាយុ អាចចែករំលែកសេចក្តីនៃឧទ្ទេស ដែលព្រះ

មានព្រះភាគទ្រង់សំដែងដោយសង្ខេបនេះ ឲ្យពិស្តារបានផង បើដូច្នោះ

គួរតែយើងនាំគ្នាចូលទៅរកព្រះមហាកច្ចាន:មានអាយុ លុះចូលទៅដល់

ហើយ ត្រូវសួរសេចក្តីនេះ នឹងព្រះមហាកច្ចាន:មានអាយុ សូមឲ្យ

ព្រះមហាកច្ចាន:មានអាយុ ចែកសេចក្តីឲ្យទាន ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរិបណ្ណាសកំ

[២៩] សេយ្យថាមិ អារុសោ បុរិសោ សារត្តិកោ
សារកវេសី សារបរិយេសនញ្ចរមាណោ មហាតោ រុក្ខស្ស
តិដ្ឋតោ សារវតោ អតិក្កម្មេវ មូលំ អតិក្កម្ម ខន្ធំ
សាខាបលាសេ សារំ បរិយេសិតព្វំ មញ្ញេយ្យ ឃំ
សម្មទមិទំ អាយស្មន្តានំ សត្តិ សម្មទីក្ខតេ តំ
កកវន្តំ អតិសិក្ខា^(១) អម្មេ ឯតមត្តំ បដិបុច្ឆិតព្វំ មញ្ញេ^(២)
សោ ហារុសោ កកវា ជានំ ជាណតិ បស្សំ បស្សតិ
ចក្កុក្ខតោ ញ្ញាណក្ខតោ ធម្មក្ខតោ ព្រហ្មក្ខតោ វត្តា
បវត្តា អត្តស្ស ជិន្នេតា អមតស្ស ធាតា ធម្មស្សាមី
តថាគតោ សោ ចេវ បនេតស្ស កាលោ អហោសិ^(៣)
យំ កកវន្តំយេវ ឯតមត្តំ បដិបុច្ឆេយ្យាម យថា វោ
កកវា ព្យាកវេយ្យ តថា នំ ធារេយ្យាថាតិ ។ អន្ទារុសោ
កក្ខាន កកវា ជានំ ជាណតិ បស្សំ បស្សតិ ចក្កុក្ខតោ
ញ្ញាណក្ខតោ ធម្មក្ខតោ ព្រហ្មក្ខតោ វត្តា បវត្តា

១ ម. អតិក្កមិក្ខា ។ ២ ឱ. មញ្ញេថ ។ ៣ ឱ. ហោសិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណសកៈ

[២៧] ព្រះមហាក្សត្រៈពោលថា ម្ចាស់អាវុសោ បុរសអ្នកត្រូវ
 ការដោយខ្លឹមឈើ ស្វែងរកខ្លឹមឈើ ត្រាច់ស្វែងរកខ្លឹមឈើ កាល
 ឈើមានខ្លឹមដុះ (នៅមុខ) ក៏រំលងគល់ រំលងដើម ហើយសំគាល់
 រកខ្លឹមដងៃកនិងសន្លឹកវិញ មានឧបមាយ៉ាងណាមិញ សេចក្តីនេះ ក៏
 មានឧបមេយ្យយ៉ាងនោះដែរ ព្រះសាស្ត្រានៅក្នុងទីចំពោះមុខ របស់
 លោកមានអាយុទាំងឡាយ ពួកលោករំលងព្រះមានព្រះភាគនោះហើយ
 សំគាល់សេចក្តីដែលត្រូវសួរនោះចំពោះខ្ញុំវិញ ម្ចាស់អាវុសោ ព្រោះ
 ថា ព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ ទ្រង់ជ្រាបនូវធម៌ ដែលគួរជ្រាបបាន
 ឃើញនូវធម៌ ដែលគួរឃើញបាន ទ្រង់មានបញ្ញាចក្ក មានញាណ
 ទ្រង់មានធម៌ មានគុណដ៏ប្រសើរ ទ្រង់កាន់ធម៌ ប្រព្រឹត្តធម៌ ពន្យល់
 សេចក្តី ទ្រង់ប្រទាននូវអមតៈ (និព្វាន) ជាម្ចាស់ធម៌ ជាព្រះតថាគត
 ឯកាលដ៏សមគួរដល់ប្រស្នានុ៎ះ គឺកាលវេលាដែលអ្នកទាំងឡាយ គួរតែ
 សួរសេចក្តីនុ៎ះ នឹងព្រះមានព្រះភាគ បើព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ដោះស្រាយ
 ដល់អ្នកទាំងឡាយ យ៉ាងណា ចូរអ្នកទាំងឡាយ ចាំទុកសេចក្តីនោះ
 យ៉ាងនោះចុះ ។ ម្ចាស់អាវុសោក្សត្រៈ ព្រះមានព្រះភាគ ព្រះអង្គជ្រាប
 នូវធម៌ ដែលគួរជ្រាប ឃើញនូវធម៌ ដែលគួរឃើញ មានបញ្ញាចក្ក
 មានញាណ មានធម៌ មានគុណដ៏ប្រសើរ ទ្រង់កាន់ធម៌ ប្រព្រឹត្តធម៌

វិភង្គវគ្គស្ស កច្ចានភទ្ទេកវគ្គសុត្តេ មហាកច្ចានបសំសនំ

អត្ថស្ស និទ្ទេតា អមតស្ស ធាតា ធម្មស្សមី
 តថាគតោ សោ ចេវ បនេតស្ស កាលោ អ-
 ហោសិ យំ កកវន្តំយេវ ឯតមត្តំ បដិបុច្ឆេយ្យាម
 យថា នោ កកវា ព្យាករេយ្យ តថា នំ ជា-
 រេយ្យាម អបិចាយស្មា មហាកច្ចានោ សត្តុ ចេវ
 សំវណ្ណិតោ សម្មារិតោ ច វិញ្ញនំ សព្វហ្មចារីនំ ប-
 ហោតិ ចាយស្មា មហាកច្ចានោ ឥមស្ស កកវតា
 សទ្ធិត្តេន ឧទ្ទេសស្ស ឧទ្ធិជ្ជស្ស វិត្តារេន អត្តំ អវិ-
 ភត្តស្ស វិត្តារេន អត្តំ វិភជិតំ វិភជតាយស្មា មហា-
 កច្ចានោ អករុកវិត្តាតិ ។ តេនហារុសោ សុណាថ
 សាធុកំ មនសិករោថ កាសិស្សាមីតិ ។ ឯវហារុសោ-
 តិ ខោ តេ ភិក្ខុ អាយស្មតោ មហាកច្ចានស្ស
 បច្ឆស្សោសុំ ។

វិភង្គវគ្គ កច្ចានភទ្ទេកវគ្គសូត្រ សេចក្តីសរសើរព្រះមហាកច្ចានៈ

ពន្យល់សេចក្តី ប្រទានអមតៈ (និព្វាន) ជាម្ចាស់ធម៌ ជាព្រះតថាគត ឯ
 កាលដ៏សមគួរដល់ប្រស្នានុ៎ះ គឺកាលវេលាដែលយើងទាំងឡាយគួរតែសួរ
 សេចក្តីនុ៎ះ នឹងព្រះមានព្រះភាគ បើព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ដោះស្រាយដល់
 យើងទាំងឡាយ យ៉ាងណា យើងទាំងឡាយ គប្បីចាំទុកសេចក្តីនោះ
 យ៉ាងនោះ ក៏ពិតមែនហើយ តែថា ព្រះមហាកច្ចានៈមានអាយុ ព្រះសាស្តា
 តែងសរសើរផង ពួកសព្វហូចារីបុគ្គលជាអ្នកចេះដឹងតែងលើកតម្កើងផង
 មួយទៀត ព្រះមហាកច្ចានៈមានអាយុ លោកអាចចែកសេចក្តីនៃឧទ្ទេស
 ដែលព្រះមានព្រះភាគ សំដែងហើយដោយសេចក្តីសង្ខេប មិនទាន់
 ចែករំលែកសេចក្តីដោយពិស្តារនេះ ឲ្យពិស្តារបានផង សូមព្រះមហា-
 កច្ចានៈមានអាយុ កុំធ្វើឲ្យយឺតយូរឡើយ សូមចែកឲ្យទាន ។ ព្រះមហា-
 កច្ចានៈតបថា ម្ចាស់អាវុសោ បើដូច្នោះ លោកទាំងឡាយចូរស្តាប់
 ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្តឲ្យប្រពៃចុះ ខ្ញុំនឹងសំដែងប្រាប់ ។ ពួកភិក្ខុទាំងនោះ
 ក៏ទទួលពាក្យរបស់ព្រះមហាកច្ចានៈមានអាយុថា ករុណា អាវុសោ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបវិបណ្ណាសកំ

[៣០] អាយស្មា មហាកត្វាណោ ឯតទោច យំ
ខោ វោ អារុសោ ភកវា សង្ខត្តេន ឧទ្ទេសំ ឧទ្ទិសិត្វា
វិត្តាវេន អត្ថំ អរិកធិត្វា ឧដ្ឋាយាសនា វិហារំ បរិដ្ឋោ

អតីតំ អន្ធាកមេយ្យ ។ មេ ។

តំ វេ កទ្កេកវត្តោតិ

សន្តោ អាចិត្តោតេ មុជីតិ

ឥមស្ស ខោ អហំ អារុសោ ភកវតា សង្ខត្តេន
ឧទ្ទេសស្ស ឧទ្ទិដ្ឋស្ស វិត្តាវេន អត្ថំ អរិកត្តស្ស ឯវំ
វិត្តាវេន អត្ថំ អាជាធាមិ ។

[៣១] កថញ្ញារុសោ អតីតំ អន្ធាកមេតិ ។ ឥតិ

មេ ចក្កុ អហោសិ អតីតមទ្ធានំ ឥតិ រូចាតិ តត្ថ

ឆន្ទរាគប្បដិពទ្ធិំ ហោតិ វិញ្ញាណំ ឆន្ទរាគប្បដិពទ្ធត្តា

វិញ្ញាណស្ស តទភិណ្ណតិ តទភិណ្ណន្តោ អតីតំ អន្ធា-

កមេតិ ។ ឥតិ មេ សោតំ អហោសិ អតីតមទ្ធានំ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបវិបណ្ណសកៈ

[៣០] ព្រះមហាកថានៈមានអាយុ បានពោលពាក្យនេះថា ម្ចាស់
អារុសោ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សំដែងនូវឧទ្ទេសណា ដល់អ្នកទាំង-
ឡាយ ដោយសេចក្តីសង្ខេប មិនទាន់ចែកសេចក្តីដោយពិស្តារនៅឡើយ
ស្រាប់តែទ្រង់ក្រោកអំពីអាសនៈ ចូលទៅកាន់វិហារ (ឧទ្ទេសនោះគឺ)

បុគ្គល មិនគប្បីអាឡោះអាល័យបញ្ចក្ខន្ធជាអតីត ។ បេ ។

មុនីជាអ្នកស្ងប់ទុក្ខ តែងហៅបុគ្គលនោះឯង ថាជាអ្នកមាន

រាត្រីមួយដ៏ចម្រើន ។

ម្ចាស់អារុសោ កាលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងនូវឧទ្ទេសនេះ
ដោយសង្ខេប មិនបានចែកសេចក្តីឲ្យពិស្តារ ខ្ញុំយល់សេចក្តីពិស្តារ
ដូចតទៅនេះ ។

[៣១] ម្ចាស់អារុសោ បុគ្គលអាឡោះអាល័យបញ្ចក្ខន្ធជាអតីត
តើដូចម្តេច ។ វិញ្ញាណ រមែងជាប់ចំពាក់នឹងឆន្ទរាគក្នុងចក្ខុនិង្សនោះ
ថា អាត្មាអញ មានចក្ខុ ក្នុងកាលជាអតីតដូច្នោះ មានរូបដូច្នោះ បុគ្គល
តែងត្រេកអរចំពោះចក្ខុនិង្សនោះ ព្រោះវិញ្ញាណជាប់ចំពាក់ដោយឆន្ទរាគ
កាលបុគ្គលត្រេកអរចំពោះចក្ខុនិង្សនោះ ឈ្មោះថា អាឡោះអាល័យ
ចក្ខុនិង្សជាអតីត ។ អាត្មាអញ មានសោតៈ ក្នុងកាលជាអតីតដូច្នោះ

វិភង្គវគ្គស្ស កថានភទ្ទេកវគ្គសុត្តេ អតីតានន្ទាគមនំ

ឥតិ សន្ទាតិ... ឥតិ មេ យានំ អហោសិ អតីត-
 មន្ទានំ ឥតិ កន្ទាតិ... ឥតិ មេ ជិវ្ហា អហោសិ
 អតីតមន្ទានំ ឥតិ រសាតិ... ឥតិ មេ កាយោ អហោ-
 សិ អតីតមន្ទានំ ឥតិ ដោជ្ជញ្ចាតិ... ឥតិ មេ មនោ
 អហោសិ អតីតមន្ទានំ ឥតិ ធម្មាតិ តត្ថ ធន្ទា-
 កប្បដិពទ្ធិំ ហោតិ វិញ្ញាណំ ធន្ទាកប្បដិពទ្ធត្តា
 វិញ្ញាណស្ស តទភិនន្ទតិ តទភិនន្ទន្តោ អតីតំ អន្ទា-
 កមេតិ ។ ឃំ ខោ អារុសោ អតីតំ អន្ទាកមេតិ ។

[៣២] កថញ្ចារុសោ អតីតំ នាម្ទាកមេតិ ។ ឥតិ

មេ ចក្កុ អហោសិ អតីតមន្ទានំ ឥតិ រូបាតិ តត្ថ ន
 ធន្ទាកប្បដិពទ្ធិំ ហោតិ វិញ្ញាណំ ន ធន្ទាកប្បដិ-
 ពទ្ធត្តា វិញ្ញាណស្ស ន តទភិនន្ទតិ ន តទភិនន្ទន្តោ
 អតីតំ នាម្ទាកមេតិ ។ ឥតិ មេ សោតំ អហោសិ

វិភង្គវគ្គ កច្ឆានភទ្ទេកវគ្គសូត្រ សេចក្តីអាឡោះអាលីយបញ្ចក្ខន្ធជាអតីត

មានសំឡេងដូច្នោះ... អាត្មាអញ មានឃានៈ ក្នុងកាលជាអតីតដូច្នោះ
 មានភ្លិនដូច្នោះ... អាត្មាអញ មានជិវ្ហា ក្នុងកាលជាអតីតដូច្នោះ មានរស
 ដូច្នោះ... អាត្មាអញ មានកាយ ក្នុងកាលជាអតីតដូច្នោះ មានផោដ្ឋព្វៈ
 ដូច្នោះ... អាត្មាអញ មានចិត្ត ក្នុងកាលជាអតីតដូច្នោះ មានធម្មារម្មណ៍
 ដូច្នោះ វិញ្ញាណ រមែងជាប់ចំពាក់នឹងឆន្ទរាគ ក្នុងចិត្តនិងអារម្មណ៍នោះ
 ដូច្នោះ បុគ្គលរមែងត្រេកអរចំពោះចិត្តនិងអារម្មណ៍នោះ ព្រោះវិញ្ញាណ
 ជាប់ចំពាក់នឹងឆន្ទរាគ កាលបុគ្គលត្រេកអរចំពោះចិត្តនិងអារម្មណ៍នោះ
 ឈ្មោះថានៅអាឡោះអាលីយចិត្ត និងធម្មារម្មណ៍ជាអតីត ។ ម្នាល
 អារុសោ បុគ្គលនៅអាឡោះអាលីយបញ្ចក្ខន្ធជាអតីត យ៉ាងនេះឯង ។

[៣២] ម្នាលអារុសោ បុគ្គល មិនអាឡោះអាលីយបញ្ចក្ខន្ធជា
 អតីត តើដូចម្តេច ។ វិញ្ញាណរមែងមិនជាប់ចំពាក់នឹងឆន្ទរាគក្នុងចក្ខុនិងរូប
 នោះថា អាត្មាអញ មានចក្ខុ ក្នុងកាលជាអតីតដូច្នោះ មានរូបដូច្នោះ បុគ្គល
 រមែងមិនត្រេកអរចំពោះចក្ខុនិងរូបនោះ ព្រោះវិញ្ញាណមិនបានជាប់ចំពាក់
 នឹងឆន្ទរាគ កាលបុគ្គលមិនត្រេកអរចំពោះចក្ខុនិងរូបនោះ ឈ្មោះថាមិន
 បានអាឡោះអាលីយចក្ខុនិងរូបជាអតីត ។ អាត្មាអញ មានសោតៈ ក្នុង

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបវិបណ្ណាសកំ

អតីតមទ្ធានំ ឥតិ សទ្ធាតិ... ឥតិ មេ យានំ អហោសិ

អតីតមទ្ធានំ ឥតិ កទ្ធាតិ... ឥតិ មេ ជិក្ខា អហោសិ

អតីតមទ្ធានំ ឥតិ រសាតិ... ឥតិ មេ កាយោ អហោសិ

អតីតមទ្ធានំ ឥតិ ដោដ្ឋព្វាតិ... ឥតិ មេ មនោ អហោ-

សិ អតីតមទ្ធានំ ឥតិ ធម្មាតិ តត្ថ ឆ ឆន្ទរាគប្បដិពទ្ធី

ហោតិ វិញ្ញាណំ ឆ ឆន្ទរាគប្បដិពទ្ធត្តា វិញ្ញាណាស្ស

ឆ តទភិនទ្ធតិ ឆ តទភិនទ្ធគោ អតីតំ ឆាជ្ជាគមេ-

តិ ។ ឃរំ ខោ អារុសោ អតីតំ ឆាជ្ជាគមេតិ ។

[៣៣] កថញ្ញារុសោ អនាគតំ បដិកដ្ឋតិ ។

ឥតិ មេ ចក្កុ សិយា អនាគតមទ្ធានំ ឥតិ

រូចាតិ អប្បដិលទ្ធស្ស បដិលាកាយ ចិត្តំ បណិទ-

ហាតិ ចេតសោ បណិទានប្បច្ចយា តទភិនទ្ធតិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណាសកៈ

កាលជាអតីតដូច្នោះ មានសំឡេងដូច្នោះ... អាត្មាអញ មានឃានៈក្នុង
 កាលជាអតីតដូច្នោះ មានក្លិនដូច្នោះ... អាត្មាអញ មានជិវ្ហា ក្នុងកាលជា
 អតីតដូច្នោះ មានរសដូច្នោះ... អាត្មាអញ មានកាយ ក្នុងកាលជាអតីត
 ដូច្នោះ មានផោដ្ឋព្វៈដូច្នោះ... វិញ្ញាណ រមែងមិនជាប់ចំពាក់ដោយធន្ទ-
 រាគ ក្នុងចិត្តនិងអារម្មណ៍នោះថា អាត្មាអញ មានចិត្ត ក្នុងកាលជាអតីត
 ដូច្នោះ មានធម្មារម្មណ៍ដូច្នោះ បុគ្គលមិនត្រេកអរចំពោះចិត្តនិងធម្មារម្មណ៍
 នោះ ព្រោះវិញ្ញាណមិនជាប់ចំពាក់ដោយធន្ទរាគ កាលបុគ្គលមិនត្រេកអរ
 ចំពោះចិត្ត និងធម្មារម្មណ៍នោះ ឈ្មោះថាមិនអាឡោះអាល័យចិត្តនិងធម្មា-
 រម្មណ៍ជាអតីត ។ ម្នាលអារុសោ បុគ្គល មិនអាឡោះអាល័យបញ្ចក្ខន្ធ
 ជាអតីត យ៉ាងនេះឯង ។

[៣៣] ម្នាលអារុសោ បុគ្គលប្រាថ្នានូវបញ្ចក្ខន្ធជាអនាគត តើ
 ដូចម្តេច ។ បុគ្គល តម្កល់ចិត្តដើម្បីការបាននូវរបស់ដែលមិនទាន់បានថា
 ក្នុងកាលជាអនាគត សូមឲ្យអាត្មាអញ មានចក្ខុដូច្នោះ មានរូបដូច្នោះ
 ព្រោះការតម្កល់ចិត្តជាបច្ច័យ នាំឲ្យបុគ្គលត្រេកអរចំពោះចក្ខុនិងរូបនោះ

វិភង្គវគ្គស្ស កថានភទ្ទេកវគ្គសុត្តេ អនាគតប្បដិកង្ខតា

តទភិណ្ណន្តោ អនាគតំ បដិកង្ខតិ ។ ឥតិ មេ

សោតំ សិយា អនាគតមទ្ធានំ ឥតិ សទ្ធាតិ... ឥតិ

មេ យានំ សិយា អនាគតមទ្ធានំ ឥតិ កទ្ធាតិ... ឥតិ

មេ ជិវ្ហា សិយា អនាគតមទ្ធានំ ឥតិ រសាតិ... ឥតិ

មេ កាយោ សិយា អនាគតមទ្ធានំ ឥតិ ដោជ្ជញ្ចា-

តិ... ឥតិ មេ មនោ សិយា អនាគតមទ្ធានំ ឥតិ

ធម្មាតិ អប្បដិលទ្ធស្ស បដិលាកាយ ចិត្តំ បណិទ-

ហាតិ ចេតសោ បណិទានប្បច្ចយា តទភិណ្ណតិ តទ-

ភិណ្ណន្តោ អនាគតំ បដិកង្ខតិ ។ ឯវំ ខោ អារុសោ

អនាគតំ បដិកង្ខតិ ។

វិភង្គវគ្គ កច្ចានភទ្ទេកវគ្គសូត្រ សេចក្តីប្រាថ្នានូវបញ្ចក្ខន្ធជាអនាគត

កាលបុគ្គលត្រេកអរចំពោះចិត្តនិងរូបនោះ ឈ្មោះថាប្រាថ្នានូវចិត្តនិងរូប
 ជាអនាគត ។ ក្នុងកាលជាអនាគត សូមឲ្យអាត្មាអញ មានសោតៈ ដូច្នោះ
 មានសំឡេងដូច្នោះ... ក្នុងកាលជាអនាគត សូមឲ្យអាត្មាអញ មានឃានៈ
 ដូច្នោះ មានភ្លិនដូច្នោះ... ក្នុងកាលជាអនាគត សូមឲ្យអាត្មាអញ មាន
 ជិវ្ហាដូច្នោះ មានរសដូច្នោះ... ក្នុងកាលជាអនាគត សូមឲ្យអាត្មាអញ
 មានកាយដូច្នោះ មានផោដ្ឋព្វៈដូច្នោះ... បុគ្គលតម្កល់ចិត្ត ដើម្បីការបាន
 នូវចិត្តនិងធម្មារម្មណ៍ ដែលមិនទាន់បានថា ក្នុងកាលជាអនាគត សូម
 ឲ្យអាត្មាអញ មានចិត្តដូច្នោះ មានធម្មារម្មណ៍ដូច្នោះ ព្រោះការតម្កល់ចិត្ត
 ជាបច្ច័យ នាំឲ្យបុគ្គលនោះត្រេកអរចំពោះចិត្តនិងធម្មារម្មណ៍នោះ កាល
 បុគ្គលត្រេកអរចំពោះចិត្តនិងធម្មារម្មណ៍នោះ ឈ្មោះថាប្រាថ្នានូវចិត្តនិង
 ធម្មារម្មណ៍ជាអនាគត ។ ម្នាលអារុសោ បុគ្គលប្រាថ្នានូវបញ្ចក្ខន្ធជា
 អនាគត យ៉ាងនេះឯង ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរិបណ្ណាសកំ

[៣៤] កថញ្ញារុសោ អនាគតំ នប្បដិកដ្ឋតិ ។
 ឥតិ មេ ចក្កុ សិយា អនាគតមទ្ធានំ ឥតិ រូចាតិ
 អប្បដិលទ្ធស្ស បដិលាកាយ ចិត្តំ ន បណិទហាតិ
 ចេតសោ អបណិទានប្បច្ចយា ន តទភិនទ្ធតិ ន
 តទភិនទ្ធគោ អនាគតំ នប្បដិកដ្ឋតិ ។ ឥតិ
 មេ សោតំ សិយា អនាគតមទ្ធានំ ឥតិ សទ្ធា-
 តិ... ឥតិ មេ យានំ សិយា អនាគតមទ្ធានំ ឥតិ
 កទ្ធាតិ... ឥតិ មេ ជិញ្ញា សិយា អនាគតមទ្ធានំ
 ឥតិ រសាតិ... ឥតិ មេ កាយោ សិយា អនាគត-
 មទ្ធានំ ឥតិ ដោដ្ឋញ្ញាតិ... ឥតិ មេ មនោ សិយា
 អនាគតមទ្ធានំ ឥតិ ធម្មាតិ អប្បដិលទ្ធស្ស បដិ-
 លាកាយ ចិត្តំ ន បណិទហាតិ ចេតសោ អប-
 ណិទានប្បច្ចយា ន តទភិនទ្ធតិ ន តទភិនទ្ធគោ
 អនាគតំ នប្បដិកដ្ឋតិ ។ ឯវំ ខោ អារុសោ
 អនាគតំ នប្បដិកដ្ឋតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណសកៈ

[៣២] ម្នាលអារុសោ បុគ្គលមិនប្រាថ្នានូវបញ្ចក្ខន្ធជាអនាគត តើ ដូចម្តេច ។ បុគ្គល មិនបានតម្កល់ចិត្ត ដើម្បីការបាននូវរបស់ដែលខ្លួន មិនទាន់បានថា ក្នុងកាលជាអនាគត សូមឲ្យអាត្មាអញ មានចក្ខុដូច្នោះ មានរូបដូច្នោះ ព្រោះការមិនបានតម្កល់ចិត្តជាបច្ច័យ នាំឲ្យបុគ្គលលែង ត្រេកអរចំពោះចក្ខុនិងរូបនោះ កាលបុគ្គលលែងត្រេកអរចំពោះចក្ខុនិងរូប នោះ ឈ្មោះថាមិនប្រាថ្នានូវចក្ខុនិងរូបជាអនាគត ។ ក្នុងកាលជាអនាគត សូមឲ្យអាត្មាអញ មានសោតៈដូច្នោះ មានសំឡេងដូច្នោះ... ក្នុងកាល ជាអនាគត សូមឲ្យអាត្មាអញ មានឃានៈដូច្នោះ មានភ្លិនដូច្នោះ... ក្នុង កាលជាអនាគត សូមឲ្យអាត្មាអញ មានជីវ្ហាដូច្នោះ មានរសដូច្នោះ... ក្នុងកាលជាអនាគត សូមឲ្យអាត្មាអញ មានកាយដូច្នោះ មានផោដ្ឋព្វៈ ដូច្នោះ... បុគ្គលមិនបានតម្កល់ចិត្តទុក ដើម្បីការបាននូវចិត្តនិងធម្មារម្មណ៍ ដែលមិនទាន់បានថា ក្នុងកាលជាអនាគត សូមឲ្យអាត្មាអញ មានចិត្ត ដូច្នោះ មានធម្មារម្មណ៍ដូច្នោះ ព្រោះការមិនបានតម្កល់ចិត្តទុកជាបច្ច័យ នាំឲ្យបុគ្គលលែងត្រេកអរចំពោះចិត្តនិងធម្មារម្មណ៍នោះ កាលបុគ្គលលែង ត្រេកអរចំពោះចិត្តនិងធម្មារម្មណ៍នោះ ឈ្មោះថាមិនប្រាថ្នានូវចិត្តនិងធម្មា- រម្មណ៍ជាអនាគត ។ ម្នាលអារុសោ បុគ្គល មិនប្រាថ្នានូវបញ្ចក្ខន្ធជា អនាគត យ៉ាងនេះឯង ។

វិភង្គវគ្គស្ស កថានិទ្ទេកវគ្គសុត្តេ បច្ចុប្បន្នសំហិរតា

[៣៥] កថញ្ញារុសោ បច្ចុប្បន្នេសុ ធម្មេសុ សំ-
 ហិរតិ ។ យញ្ញារុសោ ចក្កុ យេ ច រូចា ឧកយ-
 មេតំ បច្ចុប្បន្នំ តស្មីយេវ បច្ចុប្បន្នេ ឆន្ទរាគប្បដិពទ្ធិ
 ហោតិ វិញ្ញាណំ ឆន្ទរាគប្បដិពទ្ធភ្នា វិញ្ញាណាស្ស
 តទភិនន្ទតិ តទភិនន្ទន្តោ បច្ចុប្បន្នេសុ ធម្មេសុ
 សំហិរតិ ។ យញ្ញារុសោ សោតំ យេ ច សន្នា...
 យញ្ញារុសោ យានំ យេ ច កន្ធា... យា ចារុសោ
 ជិវ្ហា យេ ច រសា... យោ ចារុសោ កាយោ យេ ច
 ដោដ្ឋព្វា... យោ ចារុសោ មនោ យេ ច ធម្មា ឧក-
 យមេតំ បច្ចុប្បន្នំ តស្មីយេវ បច្ចុប្បន្នេ ឆន្ទរាគប្បដិ-
 ពទ្ធិ ហោតិ វិញ្ញាណំ ឆន្ទរាគប្បដិពទ្ធភ្នា វិញ្ញាណាស្ស
 តទភិនន្ទតិ តទភិនន្ទន្តោ បច្ចុប្បន្នេសុ ធម្មេសុ សំ-
 ហិរតិ ។ ឯវំ ខោ អារុសោ បច្ចុប្បន្នេសុ ធម្មេសុ
 សំហិរតិ ។

វិភង្គវគ្គ កច្ឆានភទ្ទេករត្តសូត្រ សេចក្តីរសេមរសាមក្នុងពួកធម៌ជាបច្ចុប្បន្ន

[៣៥] ម្នាលអារុសោ បុគ្គលរសេមរសាម ក្នុងពួកធម៌ជា
 បច្ចុប្បន្ន តើដូចម្តេច ។ ម្នាលអារុសោ ចក្ខុនិងរូបទាំង ២ នេះ ជា
 បច្ចុប្បន្ន វិញ្ញាណរមែងជាប់ចំពាក់នឹងឆន្ទរាគ ក្នុងចក្ខុនិងរូបជាបច្ចុប្បន្ន
 នោះឯង បុគ្គលត្រេកអរចំពោះចក្ខុនិងរូបនោះ ព្រោះវិញ្ញាណជាប់ចំពាក់
 នឹងឆន្ទរាគ កាលបុគ្គលត្រេកអរចំពោះចក្ខុនិងរូបនោះ ឈ្មោះថារសេម-
 រសាម ក្នុងពួកធម៌ជាបច្ចុប្បន្ន ។ ម្នាលអារុសោ ត្រចៀកនិងសំឡេង...
 ម្នាលអារុសោ ច្រមុះនិងក្លិន... ម្នាលអារុសោ អណ្តាតនិងរស...
 ម្នាលអារុសោ កាយនិងផោដ្ឋព្វៈ... ម្នាលអារុសោ ចិត្តនិងធម្មារម្មណ៍
 ទាំង ២ នេះ ជាបច្ចុប្បន្ន វិញ្ញាណរមែងជាប់ចំពាក់នឹងឆន្ទរាគក្នុងចិត្តនិង
 ធម្មារម្មណ៍ជាបច្ចុប្បន្ននោះឯង បុគ្គលរមែងត្រេកអរចំពោះចិត្តនិងធម្មា-
 រម្មណ៍នោះ ព្រោះវិញ្ញាណជាប់ចំពាក់នឹងឆន្ទរាគ កាលបុគ្គលត្រេកអរ
 ចំពោះចិត្តនិងធម្មារម្មណ៍ជាបច្ចុប្បន្ននោះ ឈ្មោះថារសេមរសាមក្នុងពួក
 ធម៌ជាបច្ចុប្បន្ន ។ ម្នាលអារុសោ បុគ្គលរសេមរសាមក្នុងពួកធម៌ជា
 បច្ចុប្បន្ន យ៉ាងនេះឯង ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរិបណ្ណាសកំ

[៣៦] កេវណ្ណារុសោ បច្ចុប្បន្នេសុ ធម្មេសុ ន
សំហារតិ ។ យញ្ញារុសោ ចក្កុ យេ ច រូចា ឧក-
យមេតំ បច្ចុប្បន្នំ តស្មីយេវ បច្ចុប្បន្នេ ន ឆន្ទា-
កប្បដិពទ្ធិំ ហោតិ វិញ្ញាណំ ន ឆន្ទាកប្បដិពទ្ធីត្តា
វិញ្ញាណស្ស ន តទកិណន្ទតិ ន តទកិណន្ទន្តោ បច្ចុប្បន្នេ-
សុ ធម្មេសុ ន សំហារតិ ។ យញ្ញារុសោ សោតំ
យេ ច សទ្ធា... យញ្ញារុសោ យានំ យេ ច កត្តា...
យោ ចារុសោ ជិវ្ហា យេ ច រសា... យោ ចារុសោ
កាយោ យេ ច ដោដ្ឋព្វា... យោ ចារុសោ មនោ យេ
ច ធម្មា ឧកយមេតំ បច្ចុប្បន្នំ តស្មីយេវ បច្ចុប្បន្នេ
ន ឆន្ទាកប្បដិពទ្ធិំ ហោតិ វិញ្ញាណំ ន ឆន្ទា-
កប្បដិពទ្ធីត្តា វិញ្ញាណស្ស ន តទកិណន្ទតិ ន តទកិ-
ណន្ទន្តោ បច្ចុប្បន្នេសុ ធម្មេសុ ន សំហារតិ ។ ឯវំ
ខោ អារុសោ បច្ចុប្បន្នេសុ ធម្មេសុ ន សំហារតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណាសកៈ

[៣៦] ម្នាលអារុសោ បុគ្គលមិនរសេមរសាម ក្នុងពួកធម៌ជា
 បច្ចុប្បន្ន តើដូចម្តេច ។ ម្នាលអារុសោ ចក្ខុនិងរូបទាំង ២ នេះ ជា
 បច្ចុប្បន្ន វិញ្ញាណមិនជាប់ចំពាក់នឹងឆន្ទរាគ ក្នុងចក្ខុនិងរូបជាបច្ចុប្បន្ន
 នោះឯង បុគ្គលមិនត្រេកអរចំពោះចក្ខុនិងរូបនោះ ព្រោះវិញ្ញាណ
 មិនជាប់ចំពាក់នឹងឆន្ទរាគ កាលបុគ្គលមិនត្រេកអរចំពោះចក្ខុនិងរូបនោះ
 ឈ្មោះថាមិនរសេមរសាម ក្នុងពួកធម៌ជាបច្ចុប្បន្ន ។ ម្នាលអារុសោ
 ត្រចៀកនិងសំឡេង... ម្នាលអារុសោ ច្រមុះនិងក្លិន... ម្នាលអារុសោ
 អណ្តាតនិងរស... ម្នាលអារុសោ កាយនិងផោដ្ឋព្វៈ... ម្នាលអារុសោ
 ចិត្តនិងធម្មារម្មណ៍ទាំង ២ នេះ ជាបច្ចុប្បន្ន វិញ្ញាណរមែងមិនជាប់ចំពាក់
 នឹងឆន្ទរាគ ក្នុងចិត្តនិងធម្មារម្មណ៍ជាបច្ចុប្បន្ននោះឯង បុគ្គលមិនត្រេកអរ
 ចំពោះចិត្តនិងធម្មារម្មណ៍ជាបច្ចុប្បន្ននោះ ព្រោះវិញ្ញាណមិនជាប់ចំពាក់
 នឹងឆន្ទរាគ កាលបុគ្គលមិនត្រេកអរ ចំពោះចិត្តនិងធម្មារម្មណ៍នោះ
 ឈ្មោះថាមិនរសេមរសាម ក្នុងពួកធម៌ជាបច្ចុប្បន្ន ។ ម្នាលអារុសោ
 បុគ្គលមិនរសេមរសាម ក្នុងពួកធម៌ជាបច្ចុប្បន្ន យ៉ាងនេះឯង ។

វិកង្កវគ្គស្ស កថានកទ្វេកវគ្គសុត្តេ ភាសិតាភិនន្ទនំ

[៣៧] យំ ខោ វោ អារុសោ ភកវា សង្ខត្តេន
 ឧទ្ទេសំ ឧទ្ទិសិត្វា វិត្តារេន អត្ថំ អវិកទិត្វា ឧដ្ឋា-
 យាសនា វិហារំ បរិដ្ឋោ
 អតីតំ ធាន្វាតមេយ្យ ។ បេ ។
 តំ វេ កទ្ទេកវត្តោតិ
 សន្តោ អាចិត្តោតេ មុដីតិ

ឥមស្ស ខោ អហំ អារុសោ ភកវតា សង្ខត្តេន
 ឧទ្ទេសស្ស ឧទ្ទិដ្ឋស្ស វិត្តារេន អត្ថំ អវិកត្តស្ស ឯវំ
 វិត្តារេន អត្ថំ អាជាធាមិ អាកដ្ឋមាណា ច បន តុម្ភេ
 អាយស្មន្តោ ភកវន្តំយេវ ឧបសង្កមិត្វា ឯតមត្ថំ ប-
 ដិបុច្ឆេយ្យាថ យថា វោ ភកវា ព្យាករោតិ តថា
 ជំ ធារេយ្យថាតិ ។

[៣៨] អថខោ តេ ភិក្ខុ អាយស្មតោ មហា-
 កច្ចានស្ស ភាសិតំ អភិនទិត្វា អនុមោទិត្វា ឧដ្ឋា-
 យាសនា យេន ភកវា តេនុបសង្កមីសុ ឧបសង្ក-
 មិត្វា ភកវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទីសុ ។

វិភង្គវគ្គ កិច្ចានភទ្ទេកវគ្គសូត្រ សេចក្តីត្រេកអរចំពោះភាសិត

[៣៧] ម្នាលអារុសោ ត្រង់ដែលព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់
សំដែងនូវឧទ្ទេសដោយសេចក្តីសង្ខេប មិនបានចែករំលែកសេចក្តីដោយ
ពិស្តារ ដល់អ្នកទាំងឡាយ ហើយទ្រង់ក្រោកអំពីអាសនៈ ចូលទៅ
កាន់វិហារ (ឧទ្ទេសនោះគឺ)

បុគ្គល មិនគប្បីអាឡោះអាល័យបញ្ចក្ខន្ធជាអតីត ។ បេ ។
មុនីជាអ្នកស្ងប់ទុក្ខ តែងហៅបុគ្គលនោះឯង ថាជាអ្នក
មានរាត្រីមួយដ៏ចម្រើន

ម្នាលអារុសោ ឧទ្ទេសដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងដោយ
សង្ខេប មិនបានចែករំលែកសេចក្តីដោយពិស្តារនេះឯង ខ្ញុំយល់សេចក្តីដោយ
ពិស្តារយ៉ាងនេះ តែប្រសិនបើលោកមានអាយុប្រាថ្នា ត្រូវចូលទៅ
គាល់ព្រះមានព្រះភាគ ហើយសួររបញ្ជាក់សេចក្តីនុ៎ះ ហើយត្រូវចាំទុក
សេចក្តីនោះ តាមទំនងដែលព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ដោះស្រាយ យ៉ាង
នោះចុះ ។

[៣៨] ត្រានោះឯង ពួកភិក្ខុទាំងនោះ ក៏ត្រេកអរអនុមោទនា
នឹងភាសិតរបស់ព្រះមហាកិច្ចានៈមានអាយុ ហើយក្រោកអំពីអាសនៈ
ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ក្រាបថ្វាយ
បង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបវិបណ្ណាសកំ

ឯកមន្តំ ទិសិដ្ឋា ខោ តេ ភិក្ខុ ភកវន្តំ ឯតទហេ-
 ចំ យំ ខោ ដោ ភន្តេ ភកវា សង្ខត្តេន ឧទ្ទេសំ
 ឧទ្ទិសិត្វា វិត្តាវេន អត្ថំ អរិកទិត្វា ឧដ្ឋាយាសនា
 វិហារំ បរិដ្ឋោ

អតីតំ នាដ្ឋាកមេយ្យ ។ បេ ។

តំ វេ ភន្តេករត្តោតិ

សន្តោ អាចិត្តតេ មុនីតិ

តេសន្តោ ភន្តេ អម្ពាភំ អចិរយ្យក្កន្តស្ស ភកវ-
 តោ ឯតទហោសិ ឥទំ ខោ ដោ អារុសោ ភកវា
 សង្ខត្តេន ឧទ្ទេសំ ឧទ្ទិសិត្វា វិត្តាវេន អត្ថំ អរិ-
 កទិត្វា ឧដ្ឋាយាសនា វិហារំ បរិដ្ឋោ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណាសកៈ

លុះពួកភិក្ខុទាំងនោះ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ បានក្រាបទូលព្រះមាន
 ព្រះភាគយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់
 ត្រាស់សំដែងនូវឧទ្ទេសណា ដោយសេចក្តីសង្ខេប មិនទាន់បានចែក
 រំលែកសេចក្តីដោយពិស្តារនៅឡើយ ហើយទ្រង់ក្រោកអំពីអាសនៈចូល
 ទៅកាន់វិហារទៅ (ឧទ្ទេសនោះគឺ)

បុគ្គល មិនគប្បីអាឡោះអាលីយបញ្ចក្ខន្ធជាអតីត ។ បេ ។

មុនីជាអ្នកស្ងប់ទុក្ខ តែងហៅបុគ្គលនោះឯង ថាជាអ្នកមាន

រាត្រីមួយដ៏ចម្រើន

បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលព្រះមានព្រះភាគ ស្តេចចេញទៅ

មិនយូរប៉ុន្មាន យើងខ្ញុំទាំងនោះ ក៏មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នោះថា ម្ចាស់

អាវុសោ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់សំដែងនូវឧទ្ទេសនេះឯង ដោយ

សេចក្តីសង្ខេប មិនទាន់ចែកសេចក្តីដោយពិស្តារនៅឡើយ ហើយ

ទ្រង់ក្រោកអំពីអាសនៈ ចូលទៅកាន់វិហារ (ឧទ្ទេសនោះគឺ)

វិភង្គវគ្គស្ស កច្ចានភទ្ទេកវគ្គសុត្តេ ភទ្ទេកវគ្គតាថា

អតីតំ នាជ្ជាកមេយ្យ
 នប្បដិកេដ្ឋេ អនាគតំ
 យទតីតម្បហីនន្តំ
 អប្បត្តញ្ច អនាគតំ
 បច្ចុប្បន្នញ្ច យោ ធម្មំ
 តត្ថ តត្ថ វិបស្សតិ
 អសំហិរំ អសង្កប្បំ
 តំ វិទ្ធា មនុព្រហាយេ
 អន្លេវ កិច្ចមាតប្បំ
 កោ ជញ្ញា មរណំ សុវេ
 ន ហិ នោ សង្ករន្តេន
 មហាសេនេន មច្ចុនា
 ឯវិហារិមាតាបី
 អហោរត្តមតន្តិកំ
 តំ វេ ភទ្ទេកវត្តោតិ
 សន្តោ អាចិក្ខុតេ មុនីតិ

វិភង្គវគ្គ កច្ចានកទ្វេកវគ្គសូត្រ គាថាសំដែងអំពីរាត្រីមួយដ៏ចម្រើន

បុគ្គលមិនគប្បីអាឡោះអាលីយបញ្ចក្ខន្ធជាអតីតទេ មិនគប្បី
 ប្រាថ្នាបញ្ចក្ខន្ធជាអនាគតទេ ព្រោះថា បញ្ចក្ខន្ធណា ជា
 អតីត បញ្ចក្ខន្ធនោះ កន្លងហួសទៅហើយ បញ្ចក្ខន្ធណា
 ជាអនាគត បញ្ចក្ខន្ធនោះ មិនទាន់មកដល់ មួយទៀត
 បុគ្គលណា ឃើញច្បាស់នូវធម៌ជាបច្ចុប្បន្នក្នុងទីនោះ ។ បុគ្គល
 នោះ លុះដឹងច្បាស់នូវព្រះនិព្វាន ដែលមិនរសេមរសាម
 មិនកម្រើកហើយ ត្រូវចម្រើនឲ្យរឿយ ។ នូវផលសមាបត្តិ
 ដែលជាអារម្មណ៍របស់ព្រះនិព្វាននោះ ឯការព្យាយាមដុត
 កម្ដៅកិលេស បុគ្គលគួរតែធ្វើក្នុងថ្ងៃនេះឯង នរណានឹង
 ដឹងថា សេចក្ដីស្លាប់នឹងមានក្នុងថ្ងៃស្អែកបាន ព្រោះថាការ
 តទល់របស់យើងចំពោះមច្ចុ ដែលមានសេនាច្រើននោះ មិន
 មានឡើយ មុនីជាអ្នកស្ងប់ទុក្ខ តែងហៅបុគ្គលដែលមាន
 វិហារធម៌យ៉ាងនេះ មានព្យាយាមដុតកម្ដៅកិលេស ជាអ្នក
 មិនខ្ជិលច្រអូសអស់ថ្ងៃនិងយប់នោះឯង ថាជាអ្នកមានរាត្រី
 មួយដ៏ចម្រើន ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបវិបណ្ណាសកំ

កោ នុ ខោ ឥមស្ស ភកវតា សង្ខត្តេន
ឧទ្ទេសស្ស ឧទ្ធិដ្ឋស្ស វិត្តារេន អត្ថំ អវិភត្តស្ស
វិត្តារេន អត្ថំ វិកដេយ្យាតិ តេសន្នោ ភន្តេ អម្ពាភំ
ឯតទហោសិ អយំ ខោ អាយស្មា មហាកច្ចារោ
សត្តុ ចេវ សំណ្ហិតោ សម្ពារិតោ ច វិញ្ញំនំ សព្វប្ប-
ចារីនំ បហោតិ ចាយស្មា មហាកច្ចារោ ឥមស្ស
ភកវតា សង្ខត្តេន ឧទ្ទេសស្ស ឧទ្ធិដ្ឋស្ស វិត្តារេន អត្ថំ
អវិភត្តស្ស វិត្តារេន អត្ថំ វិកទិតុំ យទ្ធុន មយំ យេនា-
យស្មា មហាកច្ចារោ តេនុបសង្កមេយ្យាម ឧបសង្ក-
មិត្តា អាយស្មន្តំ មហាកច្ចារំ ឯតមត្ថំ បដិបុច្ឆេយ្យា-
មាតិ អថខោ មយំ ភន្តេ យេនាយស្មា មហា-
កច្ចារោ តេនុបសង្កមិត្តា ឧបសង្កមិត្តា អាយស្មន្តំ
មហាកច្ចារំ ឯតមត្ថំ បដិបុច្ឆិត្តា តេសន្នោ ភន្តេ អា-
យស្មតា មហាកច្ចារេន ឥមេហិ អាការេហិ ឥមេហិ
បទេហិ ឥមេហិ ព្យញ្ញនេហិ អត្តោ វិកត្តោតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណាសកៈ

នរណាហ្ន៎ គប្បីចែករំលែកសេចក្តីនៃឧទ្ទេស ដែលព្រះមាន
ព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់សំដែងដោយសង្ខេប ទ្រង់មិនទាន់ចែកសេចក្តី
ដោយពិស្តារនេះ ឲ្យពិស្តារបាន បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គ
ទាំងឡាយនោះ ក៏មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ព្រះមហាក្សត្រមាន
អាយុនេះឯង ព្រះសាស្តាតែងសរសើរផង ពួកសព្វហ្មចារីបុគ្គល
ជាអ្នកចេះដឹងតែងលើកតម្កើងផង ព្រះមហាក្សត្រមានអាយុ អាចចែក
សេចក្តីនៃឧទ្ទេស ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់សំដែង ដោយ
សង្ខេប មិនទាន់ចែកសេចក្តីដោយពិស្តារនេះ ឲ្យពិស្តារបានផង បើ
ដូច្នោះ គួរពួកយើងចូលទៅរកព្រះមហាក្សត្រមានអាយុ លុះចូលទៅ
ដល់ហើយ ពួកយើងគប្បីសួរព្រះមហាក្សត្រនោះ នឹងព្រះមហាក្សត្រ
មានអាយុចុះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបើហេតុយ៉ាងនេះ ពួក
ខ្ញុំព្រះអង្គ ក៏នាំគ្នាចូលទៅរកព្រះមហាក្សត្រមានអាយុ លុះចូលទៅដល់
ហើយ បានសួរព្រះមហាក្សត្រនោះនឹងព្រះមហាក្សត្រមានអាយុ បពិត្រ
ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះមហាក្សត្រមានអាយុ ក៏បានចែកសេចក្តី ដោយ
អាការៈទាំងឡាយនេះ ដោយបទទាំងឡាយនេះ ដោយព្យញ្ជនៈ
ទាំងឡាយនេះ ដល់ពួកខ្ញុំព្រះអង្គទាំងនោះ ។

វិភង្គវគ្គស្ស កថានភទ្ទេកវគ្គសុត្តេ ភាសិតានិទន្ធនំ

[៣៩] បណ្ឌិតោ ភិក្ខុវេ មហាកច្ចាណោ ម-
 ហាបញ្ញោ ភិក្ខុវេ មហាកច្ចាណោ មញ្ចេបិ ភិក្ខុវេ
 ឯតមត្ថំ បដិបុច្ឆយ្យាថ អហម្យំ តំ ឯវមេវំ ព្យាក-
 រេយ្យំ យថាតំ មហាកច្ចាណេន ព្យាកតំ ឯសោ ចេវ
 តស្ស អត្តោ ឯវញ្ច ទំ ជាវេថាតិ ។ ឥទមវោច ភកវា
 អត្តមនា តេ ភិក្ខុ ភកវតោ ភាសិតំ អភិនន្ទុត្តិ ។

កថានភទ្ទេកវគ្គសុត្តំ តតិយំ និដ្ឋិតំ ។

វិភង្គវគ្គ កច្ចានភទ្ទេករត្តសូត្រ សេចក្តីត្រេកអរចំពោះភាសិត

[៣៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មហាកច្ចានៈ ជាបណ្ឌិត ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ មហាកច្ចានៈ មានប្រាជ្ញាច្រើន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
ប្រសិនបើអ្នកទាំងឡាយ សួរបញ្ជាក់សេចក្តីនុ៎ះនឹងតថាគត តថាគតក៏
នឹងដោះស្រាយសេចក្តីនោះ តាមទំនង ដែលមហាកច្ចានៈដោះស្រាយ
យ៉ាងនោះដែរ សេចក្តីនៃភាសិតនោះ ដូច្នោះមែនហើយ ចូរអ្នកទាំង-
ឡាយ ចាំទុកយ៉ាងនេះចុះ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់ភាសិតនេះ
ចប់ហើយ ពួកភិក្ខុទាំងនោះ ក៏មានចិត្តត្រេកអរ រីករាយ នឹងភាសិត
របស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

ចប់ កច្ចានភទ្ទេករត្តសូត្រ ទី ៣ ។

ចតុត្ថំ លោមសកង្កិយសុត្ថំ^(១)

[៤០] ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភកវា
សារត្តិយំ វិហារតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។
តេន ខោ បន សមយេន អាយស្មា លោមសកង្កិ-
យោ សក្កេសុ វិហារតិ កបិលវត្ថុស្មី និក្រោធារាមេ ។
អថខោ ចន្ទនោ ទេវបុត្តោ អភិក្កន្តាយ រត្តិយា
អភិក្កន្តវណ្ណោ កេវលកប្បំ និក្រោធារាមំ ឱកាសេត្វា
យេនាយស្មា លោមសកង្កិយោ តេនុបសង្កមិ ឧប-
សង្កមិត្វា ឯកមន្តំ អដ្ឋាសិ ។

[៤១] ឯកមន្តំ បិតោ ខោ ចន្ទនោ ទេវបុត្តោ
អាយស្មន្តំ លោមសកង្កិយំ ឯតទរោច ជារេសិ ត្ថំ
ភិក្ខុ ភទ្ទេកវត្ថុស្ស ឧទ្ទេសញ្ច វិភង្កញ្ចាតិ ។ ន
ខោ អហំ អារុសោ ជារេមិ ភទ្ទេកវត្ថុស្ស ឧទ្ទេសញ្ច
វិភង្កញ្ច ត្ថំ បនារុសោ ជារេសិ ភទ្ទេកវត្ថុស្ស
ឧទ្ទេសញ្ច វិភង្កញ្ចាតិ ។ អហម្បិ ខោ ភិក្ខុ ន ជារេមិ
ភទ្ទេកវត្ថុស្ស ឧទ្ទេសញ្ច វិភង្កញ្ច ជារេសិ ត្ថំ^(១) ភិក្ខុ

១ ឱ. លោមសកង្កិយភទ្ទេកវត្ថុសុត្ថំ ។ ម. លោមសកង្កិយត្ថេរស្ស ភទ្ទេកវត្ថុសុត្ថំ ។
២ ឱ. បន ត្ថំ ។

លោមសកង្គិយសូត្រ ទី ៤

[៤០] ខ្ញុំបានស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមាន
 ព្រះភាគ ស្តេចគង់នៅក្នុងវត្តជេតពន ជាអាមាមរបស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី
 ទៀបក្រុងសាវត្ថី ។ សម័យនោះឯង ព្រះលោមសកង្គិយៈមានអាយុ
 នៅក្នុងនិគ្រោធារាម ទៀបក្រុងកបិលព័ស្តុ ក្នុងដែនសក្កៈ ។
 គ្រានោះឯង ទេវបុត្តឈ្មោះចន្ទនៈ នាកាលរាត្រីបឋមយាមកន្ទង់
 ហើយ មានរស្មីដ៏រុងរឿង ញ៉ាំងនិគ្រោធារាមទាំងមូលឲ្យរុងរឿង បាន
 ចូលទៅរកព្រះលោមសកង្គិយៈមានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ បាន
 បិតនៅក្នុងទីសមគួរ ។

[៤១] លុះចន្ទនទេវបុត្ត បិតនៅក្នុងទីសមគួរហើយ បានពោល
 ពាក្យនេះ នឹងព្រះលោមសកង្គិយៈមានអាយុថា បពិត្រភិក្ខុ លោក
 ចាំនូវឧទ្ទេសនិងវិភង្គនៃកទ្ទេករត្តៈដែរឬទេ ។ ព្រះលោមសកង្គិយៈតបថា
 ម្នាលអាវុសោ យើងមិនបានចាំនូវឧទ្ទេសនិងវិភង្គនៃកទ្ទេករត្តៈទេ ម្នាល
 អាវុសោ ចុះអ្នកចាំនូវឧទ្ទេសនិងវិភង្គនៃកទ្ទេករត្តៈឬ ។ បពិត្រភិក្ខុ
 ខ្ញុំក៏មិនចាំនូវឧទ្ទេសនិងវិភង្គនៃកទ្ទេករត្តៈដែរ បពិត្រភិក្ខុ ចុះលោកចាំ

វិក្កវគ្គស្ស លោមសកង្កិយភទ្ទេកវគ្គសុត្តេ ភទ្ទេកវគ្គិគាថា

ភទ្ទេកវគ្គិយោ កាថាតិ ។ ន ខោ អហំ អារុសោ
 ជាវេមិ ភទ្ទេកវគ្គិយោ កាថា ត្ថំ បនារុសោ ជា-
 វេសិ ភទ្ទេកវគ្គិយោ កាថាតិ ។ ជាវេមិ ខោ អហំ
 ភិក្ខុ ភទ្ទេកវគ្គិយោ កាថាតិ ។ យថាកថំ បន
 ត្ថំ អារុសោ ជាវេសិ ភទ្ទេកវគ្គិយោ កាថាតិ ។

[៤២] ឯកមិទំ ភិក្ខុ សមយំ ភកវា ទេវេសុ
 តារត្តិសេសុ វិហារតិ ចារិច្ចត្តកម្មលេ បណ្ណាកម្មល-
 សិលាយំ ។ តត្រ ខោ ភកវា ទេវានំ តារត្តិសានំ

ភទ្ទេកវគ្គស្ស ឧទ្ទេសញ្ច វិកដ្ឋញ្ច អកាសិ
 អតីតំ នាព្វាកមេយ្យ
 នប្បជិត្តេ អនាគតំ
 យទតីតម្យហីនន្តំ
 អប្បត្តញ្ច អនាគតំ
 បច្ចុប្បន្នញ្ច យោ ធម្មំ
 តត្ថ តត្ថ វិបស្សតិ

វិភង្គវត្ត លោមសកង្គិយភទ្ទេកវត្តសូត្រ គាថាសំដែងពីរត្រីមួយដំបូងម៉ែន

នូវភទ្ទេកវត្តិគាថាទាំងឡាយឬ ។ ម្នាលអារុសោ យើងមិនចាំ នូវ
ភទ្ទេកវត្តិគាថាទាំងឡាយទេ ម្នាលអារុសោ ចុះអ្នកចាំនូវភទ្ទេកវត្តិគាថា
ទាំងឡាយឬ ។ បពិត្រភិក្ខុ ខ្ញុំចាំភទ្ទេកវត្តិគាថាទាំងឡាយ ។ ម្នាល
អារុសោ ចុះអ្នកចាំភទ្ទេកវត្តិគាថាទាំងឡាយ ដោយប្រការដូចម្តេច ។

[៤២] បពិត្រភិក្ខុ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ស្តេចគង់
នៅលើបណ្តាកម្ពលសិលា ទៀបដើមបារិច្ឆត្តកព្រឹក្ស ក្នុងឋានតាវត្តិវ្យ
ទេវលោក ។ គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ បានទ្រង់ភាសិតនូវឧទ្ទេស
និងវិភង្គនៃភទ្ទេកវត្តៈ ដល់ពួកទេវតាឋានតាវត្តិវ្យថា

បុគ្គល មិនគប្បីអាឡោះអាលីយបញ្ចក្ខន្ធជាអតីត មិនគប្បី
ប្រាថ្នាបញ្ចក្ខន្ធជាអនាគត ព្រោះថា បញ្ចក្ខន្ធណាជាអតីត
បញ្ចក្ខន្ធនោះ កន្លងហួសទៅហើយ បញ្ចក្ខន្ធណាជាអនា-
គត បញ្ចក្ខន្ធនោះ ក៏មិនទាន់មកដល់ មួយទៀត បុគ្គល
ណា ឃើញច្បាស់នូវធម៌កើតឡើងចំពោះមុខក្នុងទីនោះ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរិបណ្ណាសកំ

អសំហិរំ អសង្កប្បំ

តំ វិទ្ធា មនុព្រហាយេ

អន្លេវ កិច្ចមាតប្បំ

កោ ជញ្ញា មរណំ សុវេ

ន ហិ នោ សង្ករន្តេន

មហាសេនេន មច្ចុនា

ឯវិហារិមាតាបី

អហោរត្តមតន្តិតំ

តំ វេ ភទ្កេករត្តោតិ

សន្តោ អាចិក្ខុតេ មុនីតិ ។

[៤៣] ឯវំ ខោ អហំ ភិក្ខុ ជាវេមិ ភទ្កេករត្តិ-
 យោ តាថា ឧត្តណ្ណាហិ តំ ភិក្ខុ ភទ្កេករត្តស្ស
 ឧទ្ទេសញ្ច វិភង្កញ្ច បរិយាបុណាហិ តំ ភិក្ខុ
 ភទ្កេករត្តស្ស ឧទ្ទេសញ្ច វិភង្កញ្ច ជាវេហិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណសកៈ

បុគ្គលនោះ លុះដឹងច្បាស់នូវព្រះនិព្វាន ដែលមិនរសេម-
 រសាម មិនកម្រើកហើយ ត្រូវចម្រើនឲ្យរឿយ ។ នូវផល-
 សមាបត្តិ ដែលជាអារម្មណ៍របស់ព្រះនិព្វាននោះ ឯសេចក្តី
 ព្យាយាម បុគ្គលគួរធ្វើក្នុងថ្ងៃនេះ នរណានឹងដឹងថា សេចក្តី
 ស្លាប់នឹងមានក្នុងថ្ងៃស្អែកបាន ព្រោះថា ការតទល់របស់
 យើងចំពោះមច្ចុដែលមានសេនាច្រើន មិនមានឡើយ មុនជា
 អ្នកស្ងប់ទុក្ខ តែងហៅបុគ្គល អ្នកមានព្យាយាម មិនខ្ជិល
 ច្រអូសទាំងថ្ងៃទាំងយប់ នៅដោយសេចក្តីមិនប្រមាទយ៉ាង
 នេះ ថាជាអ្នកមានរាត្រីមួយដ៏ចម្រើន ។

[៤៣] បពិត្រភិក្ខុ ខ្ញុំចាំនូវភទ្ទេករត្តិគាថាទាំងឡាយ ដោយ
 ប្រការយ៉ាងនេះឯង បពិត្រភិក្ខុ ចូរលោករៀននូវឧទ្ទេសនិងវិកង្គនៃ
 ភទ្ទេករត្តិគាថាចុះ បពិត្រភិក្ខុ ចូរលោកទន្ទេញនូវឧទ្ទេសនិងវិកង្គនៃ
 ភទ្ទេករត្តិគាថាចុះ បពិត្រភិក្ខុ ចូរលោកចាំទុកនូវឧទ្ទេសនិងវិកង្គនៃភទ្ទេ-

វិកង្កវគ្គស្ស លោមសកង្កិយភទ្ទេកវគ្គសុត្តេ ភគវន្តបសង្កមនំ

តំ ភិក្ខុ ភទ្ទេកវគ្គស្ស ឧទ្ទេសញ្ច វិកង្កញ្ច អត្តសញ្ញា-
 តោ ភិក្ខុ ភទ្ទេកវគ្គស្ស ឧទ្ទេសោ ច វិកង្កោ ច
 អាទិព្រហ្មចរិយកោតិ ។ ឥទមវោច ចន្ទនោ ទេវបុត្តោ
 ឥទំ វត្តា តត្តេវន្តរោយិ ។

[៤៤] អថខោ អាយស្មា លោមសកង្កិយោ តស្សា
 វត្តិយា អច្ចយេន សេនាសនំ សំសាមេត្វា បត្តចីវរំ
 អាទាយ យេន សាវត្តិ តេន ចារិកំ បញ្ញាមិ ។
 អនុបុព្វេន ចារិកញ្ចរមាទោ យេន សាវត្តិ ទេតវនំ
 អនាថបិណ្ឌិកស្សារាមោ យេន ភកវា តេនុបសង្កមិ
 ឧបសង្កមិត្វា ភកវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។
 ឯកមន្តំ និសិទ្ធោ ខោ អាយស្មា លោមសកង្កិ-
 យោ ភកវន្តំ ឯតទវោច ឯកមិទាហំ ភន្តេ សមយំ
 សក្កេសុ វិហារមិ កបិលវត្តស្មី និក្រោធារាមេ
 អថខោ ភន្តេ អញ្ញតរោ ទេវបុត្តោ អភិក្កន្តាយ
 វត្តិយា អភិក្កន្តវណ្ណោ កេវលកប្បំ និក្រោធារាមំ
 ឱកាសេត្វា យេនាហំ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា

វិភង្គវត្ត លោមសកង្គិយភទ្ទេករត្តសូត្រ ព្រះលោមសកង្គិយៈចូលគាល់ព្រះមានព្រះភាគ

ករត្តិគាថាចុះ បពិត្រភិក្ខុ ព្រោះថា ឧទ្ទេសនិងវិភង្គនៃភទ្ទេករត្តិគាថា
ដែលប្រកបដោយប្រយោជន៍ ចាត់ទុកថា ជាអាទិត្យព្រហ្មចរិយៈ (ព្រហ្ម-
ចរិយៈខាងដើម) ។ ចន្ទនទេវបុត្របានពោលពាក្យនេះ លុះពោលពាក្យ
នេះចប់ហើយ ក៏បាត់ក្នុងទីនោះទៅ ។

[៤៤] គ្រានោះឯង ព្រះលោមសកង្គិយៈមានអាយុ កាល
កន្លងរាត្រីនោះហើយ រៀបចំសេនាសនៈ កាន់បាត្រនិងចីវរ ហើយ
ចៀសទៅកាន់ចារិក ក្នុងក្រុងសាវត្ថី ។ កាលលោកត្រាច់ទៅកាន់
ចារិកដោយលំដាប់ ក៏ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ ក្នុងវត្តជេតពន
របស់អនាថបិណ្ឌិក ទៀបក្រុងសាវត្ថី លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ក្រាប
ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ រួចអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះលោម-
សកង្គិយៈមានអាយុ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ បានក្រាបបង្គំទូល
ព្រះមានព្រះភាគយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សម័យមួយ
ខ្ញុំព្រះអង្គនៅក្នុងនិគ្រោធារាម ទៀបក្រុងកបិលព័ស្តុ ក្នុងដែនសក្កៈ
បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន គ្រានោះឯង នាកាលរាត្រីបឋមយាមកន្លង
ហើយ មានទេវបុត្រមួយអង្គ មានរស្មីដ៏រុងរឿង ញ៉ាំងនិគ្រោធារាមទាំង
មូលឲ្យភ្លឺច្បាស់ ហើយចូលទៅរកខ្ញុំព្រះអង្គ លុះចូលទៅដល់ហើយ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបវិបណ្ណាសកំ

ឯកមន្តំ អជ្ជាសិ ឯកមន្តំ បិតោ ខោ កន្លេ សោ ទេ-
 រុត្តោ មំ ឯតទរោច ធារេសិ ត្ថំ ភិក្ខុ កន្លេករត្តស្ស
 ឧទ្ទេសញ្ច វិកង្កញ្ចាតិ ឯវំ រុត្តោ អហំ កន្លេ តំ ទេរុត្តំ
 ឯតទរោចំ ន ខោ អហំ អារុសោ ធារេមិ កន្លេក-
 រត្តស្ស ឧទ្ទេសញ្ច វិកង្កញ្ច ត្ថំ បទារុសោ ធារេសិ
 កន្លេករត្តស្ស ឧទ្ទេសញ្ច វិកង្កញ្ចាតិ អហម្មិ ខោ
 ភិក្ខុ ន ធារេមិ កន្លេករត្តស្ស ឧទ្ទេសញ្ច វិកង្កញ្ច
 ធារេសិ បន ត្ថំ ភិក្ខុ កន្លេករត្តិយោ កាថាតិ ន ខោ
 អហំ អារុសោ ធារេមិ កន្លេករត្តិយោ កាថា ត្ថំ ប-
 ទារុសោ ធារេសិ កន្លេករត្តិយោ កាថាតិ ធារេមិ ខោ
 អហំ ភិក្ខុ កន្លេករត្តិយោ កាថាតិ យថាកមំ បន
 ត្ថំ អារុសោ ធារេសិ កន្លេករត្តិយោ កាថាតិ ឯក-
 មិទំ ភិក្ខុ សមយំ កកវា ទេវេសុ តារត្តិសេសុ វិ-
 ហារតិ ចារិច្ចត្តកម្មលេ បណ្ណាកម្មលសិលាយំ តត្រ
 ខោ កកវា ទេវាទំ តារត្តិសាទំ កន្លេករត្តស្ស
 ឧទ្ទេសញ្ច វិកង្កញ្ច អកាសិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណសកៈ

ទើបបិតនៅក្នុងទីសមគួរ បពិត្រព្រះអង្គ លុះទេវបុត្រនោះ បិតនៅ
 ក្នុងទីសមគួរហើយ ទើបបានពោលពាក្យនេះនឹងខ្ញុំព្រះអង្គ យ៉ាងនេះថា
 បពិត្រភិក្ខុ លោកចាំនូវឧទ្ទេសនិងវិភង្គនៃភទ្ទេករត្តៈឬទេ កាលទេវបុត្រ
 នោះ សួរយ៉ាងនេះហើយ បពិត្រព្រះអង្គ ខ្ញុំព្រះអង្គបានពោលនឹង
 ទេវបុត្រនោះយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់អារុសោ យើងមិនចាំនូវឧទ្ទេសនិងវិភង្គ
 នៃភទ្ទេករត្តៈទេ ម្ចាស់អារុសោ ចុះអ្នកចាំនូវឧទ្ទេសនិងវិភង្គនៃភទ្ទេករត្តៈឬ
 បពិត្រភិក្ខុ ខ្ញុំមិនចាំនូវឧទ្ទេសនិងវិភង្គនៃភទ្ទេករត្តៈទេ បពិត្រភិក្ខុ ចុះ
 លោកចាំ នូវភទ្ទេករត្តិគាថាទាំងឡាយឬ ម្ចាស់អារុសោ យើងមិន
 ចាំនូវភទ្ទេករត្តិគាថាទាំងឡាយទេ ម្ចាស់អារុសោ ចុះអ្នកចាំនូវភទ្ទេករត្តិ-
 គាថាទាំងឡាយឬ បពិត្រភិក្ខុ ខ្ញុំចាំនូវភទ្ទេករត្តិគាថាទាំងឡាយ ម្ចាស់
 អារុសោ ចុះអ្នកចាំនូវភទ្ទេករត្តិគាថាទាំងឡាយ ដោយប្រការដូចម្តេច
 បពិត្រភិក្ខុ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ស្តេចគង់នៅលើបណ្តុ-
 កម្ពលសិលា ទៀបដើមបារិច្ឆត្តកព្រឹក្ស ក្នុងឋានតាវត្តិជ្យទេវលោក
 គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ បានភាសិតនូវឧទ្ទេសនិងវិភង្គនៃភទ្ទេករត្តៈ
 ដល់ពួកទេវតាឋានតាវត្តិជ្យថា

វិភង្គវគ្គស្ស លោមសកង្គិយភទ្ទេកវត្តសុត្តេ ភគវតោ បដិបុច្ឆនំ

អតីតំ ជាដ្ឋាកមេយ្យ ។ បេ ។

តំ វេ កទ្ទេកវត្តោតិ

សន្តោ អាចិក្ខុតេ មុជីតិ

ឃវំ ខោ អហំ ភិក្ខុ ជាបមិ កទ្ទេកវត្តិយោ

តាថា ឧត្តណ្ណាហិ តំ ភិក្ខុ កទ្ទេកវត្តស្ស ឧទ្ទេសញ្ច

វិភង្គញ្ច បរិយាបុណាហិ តំ ភិក្ខុ កទ្ទេកវត្តស្ស

ឧទ្ទេសញ្ច វិភង្គញ្ច ជាបហិ តំ ភិក្ខុ កទ្ទេកវត្តស្ស

ឧទ្ទេសញ្ច វិភង្គញ្ច អត្ថសញ្ញិតោ ភិក្ខុ កទ្ទេកវត្តស្ស

ឧទ្ទេសោ ច វិភង្គោ ច អាទិព្រហ្មចរិយកោតិ ។

ឥនមវោច កន្តេ សោ ទេវបុត្តោ ឥទំ វត្វា តត្ថេ-

វន្តវាយិ សាធុ មេ កន្តេ ភកវា កទ្ទេកវត្តស្ស

ឧទ្ទេសញ្ច វិភង្គញ្ច ទេសេតូតិ ។

[៤៥] ជាជាសិ បន តំ ភិក្ខុ តំ ទេវបុត្តន្តិ ។

ន ខោ អហំ កន្តេ ជាជាមិ តំ ទេវបុត្តន្តិ ។ ចន្ទនោ

នាមេសោ ភិក្ខុ ទេវបុត្តោ ចន្ទនោ ភិក្ខុ ទេវបុត្តោ

អដ្ឋិកត្វា មនសិកត្វា សព្វំ ចេតសោ សមដ្ឋាហា-

វិត្វា ឱហិតសោតោ ធម្មំ សុណាតិ តេនហិ ភិក្ខុ

វិភង្គវគ្គត លោមសកង្គិយភទ្ទេករត្តិសូត្រ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សួរតប

បុគ្គល មិនគប្បីអាឡោះអាលីយបញ្ចក្ខន្ធ ជាអតីត ។ បេ ។
មុនីដែលជាអ្នកស្ងប់រម្ងាប់ តែងហៅបុគ្គលនោះឯង ថាជាអ្នក
មានរាត្រីមួយដ៏ចម្រើន ។

បពិត្រភិក្ខុ ខ្ញុំចាំនូវភទ្ទេករត្តិគាថាទាំងឡាយ ដោយប្រការយ៉ាង
នេះ បពិត្រភិក្ខុ ចូរលោករៀន នូវឧទ្ទេសនិងវិភង្គ នៃភទ្ទេករត្តិគាថា
បពិត្រភិក្ខុ ចូរលោកទន្ទេញនូវឧទ្ទេសនិងវិភង្គនៃភទ្ទេករត្តិគាថា បពិត្រ
ភិក្ខុ ចូរលោកចាំទុកនូវឧទ្ទេសនិងវិភង្គ នៃភទ្ទេករត្តិគាថា បពិត្រភិក្ខុ
ព្រោះថា ឧទ្ទេសនិងវិភង្គ នៃភទ្ទេករត្តិគាថា ប្រកបដោយប្រយោជន៍
ចាត់ថាជាអាទិព្រហ្មចរិយៈ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ទេវបុត្រនោះ
បានពោលពាក្យនេះ លុះពោលពាក្យនេះចប់ហើយ ក៏បាត់ក្នុងទីនោះ
ទៅ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សំដែងនូវឧទ្ទេស
និងវិភង្គ នៃភទ្ទេករត្តិគាថា ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គឲ្យទាន ។

[៤៥] ព្រះអង្គទ្រង់សួរថា ម្ចាស់ភិក្ខុ ចុះលោកស្គាល់ទេវបុត្រ
នោះឬទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គមិនបានស្គាល់ទេវបុត្រ
នោះទេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ ទេវបុត្រនោះឈ្មោះចន្ទនៈ ម្ចាស់ភិក្ខុ ចន្ទនៈទេវ-
បុត្រ បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ យកចិត្តទុកដាក់ ប្រមូលមកនូវធម៌ទាំងអស់
ដោយចិត្ត ហើយផ្សេងសោតប្រសាទប្រុងស្តាប់ធម៌ ម្ចាស់ភិក្ខុ បើដូច្នោះ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរិបណ្ណាសកំ

សុណាហិ សាធុកំ មនសិករោហិ ភាសិស្សាមីតិ ។

ឯវម្ពន្តេតិ ខោ សោ ភិក្ខុ^(១) ភកវតោ បច្ចុស្សោសិ ។

[៤៦] ភកវា ឯតទរោច

អតីតំ ជាត្វាតមេយ្យ

នប្បដិកថ្នេ អនាតតំ

យទតីតម្បហីនន្តំ

អប្បត្តញ្ច អនាតតំ

បច្ចុប្បន្នញ្ច យោ ធម្មំ

តត្ថ តត្ថ វិបស្សតិ

អសំហិវំ អសន្តិប្បំ

១ ឱ. ម. ខោ អាយស្មា លោមសកង្កិយោតិ ទិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណសកៈ

ចូរអ្នកយកចិត្តទុកដាក់ស្តាប់ចុះ ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្តឲ្យប្រពៃចុះ តថាគត
 នឹងសំដែង ។ ភិក្ខុនោះ ទទួលព្រះពុទ្ធដីការបស់ព្រះមានព្រះភាគថា
 ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។

[៤៦] ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ យ៉ាងនេះថា
 បុគ្គល មិនគប្បីអាឡោះអាលីយបញ្ចក្ខន្ធជាអតីត មិនគប្បី
 ប្រាថ្នាបញ្ចក្ខន្ធជាអនាគត ព្រោះថា បញ្ចក្ខន្ធណា ដែល
 ជាអតីត បញ្ចក្ខន្ធនោះ កន្លងហួសទៅហើយ បញ្ចក្ខន្ធ
 ណា ដែលជាអនាគត បញ្ចក្ខន្ធនោះ ក៏នៅមិនទាន់មក
 ដល់ មួយទៀត បុគ្គលណា ឃើញច្បាស់នូវធម៌កើត
 ឡើងចំពោះមុខ ក្នុងទីនោះ ។ បុគ្គលនោះ លុះដឹងច្បាស់
 នូវព្រះនិព្វាន ដែលមិនរសេមរសាម មិនកម្រើកហើយ

វិភង្គវគ្គស្ស លោមសកង្គិយភទ្ទេកវត្តសុត្តេ អតីតាន្ទាគមនំ

តំ វិទ្ធា មនុព្រហ្មាយេ

អន្តេវ កិច្ចមាតប្បំ

កោ ជញ្ញា មរណំ សុវេ

ន ហិ នោ សង្ករន្តេន

មហាសេនេន មច្ចុនា

ឯវិហារិមាតាបី

អហោរត្តមតន្តិតំ

តំ វេ ភទ្ទេកវត្តោតិ

សន្តោ អាចិក្ខុតេ មុនីតិ ។

[៤៧] កថញ្ច ភិក្ខុ អតីតំ អន្ទាគមេតិ ។

ឯវំហោ អហោសី អតីតមន្ទានន្តិ តត្ថ ទន្ធិ ស-

មន្ទានេតិ ឯវំវេននោ អហោសី ។ បេ ។ ឯវំសញ្ញោ

អហោសី ។ បេ ។ ឯវំសង្ការោ អហោសី ។ បេ ។

ឯវំវិញ្ញាណោ អហោសី អតីតមន្ទានន្តិ តត្ថ ទន្ធិ

សមន្ទានេតិ ។ ឯវំ ខោ ភិក្ខុ អតីតំ អន្ទាគមេតិ ។

វិភង្គវគ្គ លោមសកង្គិយភទ្ទេកវត្តសូត្រ ការអាឡោះអាលីយបញ្ចក្ខន្ធជាអតីត
 ចម្រើនឲ្យរឿយ ។ នូវផលសមាបត្តិ ដែលជាអារម្មណ៍ របស់
 ព្រះនិព្វាននោះ ឯសេចក្តីព្យាយាមគួរធ្វើក្នុងថ្ងៃនេះ នរណា
 នឹងដឹងថា សេចក្តីស្លាប់នឹងមានក្នុងថ្ងៃស្អែកបាន ព្រោះថា
 ការតទល់របស់យើង ចំពោះមច្ចុ ដែលមានសេនាច្រើន មិន
 មានឡើយ មុនីដែលជាអ្នកស្ងប់រម្ងាប់ តែងហៅបុគ្គលអ្នក
 មានព្យាយាម មិនខ្ជិលច្រអូសទាំងថ្ងៃទាំងយប់ នៅដោយ
 សេចក្តីមិនប្រមាទយ៉ាងនេះ ថាជាអ្នកមានរាត្រីដ៏ចម្រើន ។

[៤៧] ម្នាលភិក្ខុ ចុះបុគ្គល អាឡោះអាលីយបញ្ចក្ខន្ធជាអតីត
 តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលអាឡោះអាលីយនូវតម្រេកក្នុងទីនោះ ។ ថា អាត្មា
 អញមានរូបយ៉ាងនេះ ក្នុងកាលជាអតីត អាត្មាអញមានវេទនាយ៉ាងនេះ
 ។ បេ ។ អាត្មាអញមានសញ្ញាយ៉ាងនេះ ។ បេ ។ អាត្មាអញមានសង្ខារ
 យ៉ាងនេះ ។ បេ ។ បុគ្គលអាឡោះអាលីយនូវតម្រេកក្នុងទីនោះ ។ ថា
 អាត្មាអញមានវិញ្ញាណយ៉ាងនេះ ក្នុងកាលជាអតីត ។ ម្នាលភិក្ខុ
 បុគ្គលអាឡោះអាលីយបញ្ចក្ខន្ធជាអតីត យ៉ាងនេះឯង ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរិបណ្ណាសកំ

[៤៨] កថញ្ច ភិក្ខុ អតីតំ ជាត្វាគមេតិ ។ ឯវំ-
 រូទោ អហោសី អតីតមទ្ធានន្តិ តត្ថ ទន្ធិ ទ ស-
 មទ្ធានេតិ ឯវំវេទនោ អហោសី ។ បេ ។ ឯវំសញ្ញា
 អហោសី ។ បេ ។ ឯវំសង្ខារោ អហោសី ។ បេ ។
 ឯវំវិញ្ញាណោ អហោសី អតីតមទ្ធានន្តិ តត្ថ ទន្ធិ ទ
 សមទ្ធានេតិ ។ ឯវំ ខោ ភិក្ខុ អតីតំ ជាត្វាគមេតិ ។

[៤៩] កថញ្ច ភិក្ខុ អនាគតំ បដិកដ្ឋតិ ។
 ឯវំរូទោ សិយំ អនាគតមទ្ធានន្តិ តត្ថ ទន្ធិ សមទ្ធា-
 នេតិ ឯវំវេទនោ សិយំ ។ បេ ។ ឯវំសញ្ញា សិយំ
 ។ បេ ។ ឯវំសង្ខារោ សិយំ ។ បេ ។ ឯវំវិញ្ញាណោ
 សិយំ អនាគតមទ្ធានន្តិ តត្ថ ទន្ធិ សមទ្ធានេតិ ។
 ឯវំ ខោ ភិក្ខុ អនាគតំ បដិកដ្ឋតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបវិបណ្ណសកៈ

[៤៨] ម្នាលភិក្ខុ ចុះបុគ្គលមិនអាឡោះអាល័យបញ្ចក្ខន្ធជាអតីត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលមិនអាឡោះអាល័យនូវតម្រេកក្នុងទីនោះ ។ ថា អាត្មាអញមានរូបយ៉ាងនេះ ក្នុងកាលជាអតីត អាត្មាអញមានវេទនា យ៉ាងនេះ ។ បេ ។ អាត្មាអញមានសញ្ញាយ៉ាងនេះ ។ បេ ។ អាត្មា អញមានសង្ខារយ៉ាងនេះ ។ បេ ។ បុគ្គល មិនអាឡោះអាល័យ នូវ តម្រេកក្នុងទីនោះ ។ ថា អាត្មាអញមានវិញ្ញាណយ៉ាងនេះ ក្នុងកាលជា អតីត ។ ម្នាលភិក្ខុ បុគ្គលអាឡោះអាល័យបញ្ចក្ខន្ធជាអតីត យ៉ាង នេះឯង ។

[៤៩] ម្នាលភិក្ខុ ចុះបុគ្គលប្រាថ្នាបញ្ចក្ខន្ធជាអនាគត តើដូច ម្តេច ។ បុគ្គលអាឡោះអាល័យនូវតម្រេកក្នុងទីនោះ ។ ថា សូមឲ្យ អាត្មាអញមានរូបយ៉ាងនេះ ក្នុងកាលជាអនាគត សូមឲ្យអាត្មាអញមាន វេទនាយ៉ាងនេះ ។ បេ ។ សូមឲ្យអាត្មាអញមានសញ្ញាយ៉ាងនេះ ។ បេ ។ សូមឲ្យអាត្មាអញមានសង្ខារយ៉ាងនេះ ។ បេ ។ បុគ្គលអាឡោះអាល័យនូវ តម្រេកក្នុងទីនោះ ។ ថា សូមឲ្យអាត្មាអញមានវិញ្ញាណយ៉ាងនេះ ក្នុង កាលជាអនាគត ។ ម្នាលភិក្ខុ បុគ្គលប្រាថ្នាបញ្ចក្ខន្ធជាអនាគត យ៉ាង នេះឯង ។

វិភង្គវគ្គស្ស លោមសកង្កិយភទ្ទេកវត្តសុត្តេ បច្ចុប្បន្នធម្មសំហិរណំ

[៥០] កថញ្ច ភិក្ខុ អនាគតំ នប្បជិកក្ខ័តិ ។
 ឯវំរូទោ សិយំ អនាគតមទ្ធានន្តិ តត្ថ នន្តិ ន ស-
 មទ្ធានេតិ ឯវំវេទនោ សិយំ ។ បេ ។ ឯវំសញ្ញា
 សិយំ ។ បេ ។ ឯវំសង្ខារោ សិយំ ។ បេ ។ ឯវំវិញ្ញា-
 ណោ សិយំ អនាគតមទ្ធានន្តិ តត្ថ នន្តិ ន សមទ្ធា-
 នេតិ ។ ឯវំ ខោ ភិក្ខុ អនាគតំ នប្បជិកក្ខ័តិ ។

[៥១] កថញ្ច ភិក្ខុ បច្ចុប្បន្នេសុ ធម្មេសុ
 សំហិរតិ ។ ឥធម ភិក្ខុ អស្សុតវា បុច្ចុដ្ឋនោ អរិ-
 យានំ អទស្សារី អរិយធម្មស្ស អកោវិទោ អរិយ-
 ធម្មេ អរិដីតោ សប្បុរិសានំ អទស្សារី សប្បុរិស-
 ធម្មស្ស អកោវិទោ សប្បុរិសធម្មេ អរិដីតោ រូបំ
 អត្តតោ សមនុបស្សតិ រូបវន្តំ វា អត្តានំ អត្តនិ វា
 រូបំ រូបស្មី វា អត្តានំ វេទនំ ។ បេ ។ សញ្ញា ។ បេ ។

វិភង្គវគ្គ លោមសកង្គិយភទ្ទេករត្តសូត្រ ការរសេមរសាមក្នុងធម៌ជាបច្ចុប្បន្ន

[៥០] ម្នាលភិក្ខុ ចុះបុគ្គលមិនប្រាថ្នាបញ្ចក្ខន្ធជាអនាគត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលមិនអាឡោះអាល័យនូវតម្រេកក្នុងទីនោះ ។ ថា ក្នុងកាលជាអនាគត សូមឲ្យអាត្មាអញមានរូបយ៉ាងនេះ សូមឲ្យអាត្មាអញមានវេទនាយ៉ាងនេះ ។ បេ ។ សូមឲ្យអាត្មាអញមានសញ្ញាយ៉ាងនេះ ។ បេ ។ សូមឲ្យអាត្មាអញមានសង្ខារយ៉ាងនេះ ។ បេ ។ បុគ្គលមិនអាឡោះអាល័យនូវតម្រេកក្នុងទីនោះ ។ ថា ក្នុងកាលជាអនាគត សូមឲ្យអាត្មាអញមានវិញ្ញាណយ៉ាងនេះ ។ ម្នាលភិក្ខុ បុគ្គលមិនប្រាថ្នាបញ្ចក្ខន្ធជាអនាគតយ៉ាងនេះឯង ។

[៥១] ម្នាលភិក្ខុ ចុះបុគ្គលរសេមរសាម ក្នុងពួកធម៌ជាបច្ចុប្បន្ន តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុ បុប្ផជនក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមិនបានស្តាប់មិនបានឃើញពួកព្រះអរិយៈ មិនឈ្លាសក្នុងធម៌របស់ព្រះអរិយៈ មិនបានទទួលណែនាំក្នុងធម៌របស់ព្រះអរិយៈ មិនបានឃើញពួកសប្បុរស មិនឈ្លាសក្នុងធម៌របស់សប្បុរស មិនបានទទួលណែនាំក្នុងធម៌របស់សប្បុរស រមែងពិចារណាឃើញរូបថាជាខ្លួន ឃើញខ្លួនថាមានរូប ឃើញរូបថាមានក្នុងខ្លួន ឬ ឃើញខ្លួនថាមានក្នុងរូប នូវវេទនា ។ បេ ។ នូវសញ្ញា ។ បេ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបវិបណ្ណាសកំ

សង្ខារេ ។ យេ ។ វិញ្ញាណំ អត្តតោ សមនុបស្សតិ
វិញ្ញាណារន្តំ វា អត្តានំ អត្តនិ វា វិញ្ញាណំ វិញ្ញាណាស្មី
វា អត្តានំ ។ ឃំ ខោ ភិក្ខុ បច្ចុប្បន្នេសុ ធម្មេសុ
សំហារតិ ។

[៥២] កថញ្ច ភិក្ខុ បច្ចុប្បន្នេសុ ធម្មេសុ ន
សំហារតិ ។ ឥធម ភិក្ខុ សុតវា អរិយស្សារកោ អរិយា-
នំ ទស្សារី អរិយធម្មស្ស កោវិទោ អរិយធម្មេ សុវិជ្ជិ-
តោ សប្បុរិសានំ ទស្សារី សប្បុរិសធម្មស្ស កោវិទោ
សប្បុរិសធម្មេ សុវិជ្ជិតោ ន រូបំ អត្តតោ សមនុបស្សតិ
ន រូបរន្តំ វា អត្តានំ ន អត្តនិ វា រូបំ ន រូបស្មី
វា អត្តានំ ន វេទនំ ។ យេ ។ ន សញ្ញំ ។ យេ ។ ន
សង្ខារេ ។ យេ ។ ន វិញ្ញាណំ អត្តតោ សមនុបស្សតិ
ន វិញ្ញាណារន្តំ វា អត្តានំ ន អត្តនិ វា វិញ្ញាណំ
ន វិញ្ញាណាស្មី វា អត្តានំ ។ ឃំ ខោ ភិក្ខុ
បច្ចុប្បន្នេសុ ធម្មេសុ ន សំហារតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបវិបណ្ណាសកៈ

នូវសង្ខារទាំងឡាយ ។ បេ ។ ពិចារណាឃើញនូវវិញ្ញាណថាជាខ្លួន
ឃើញខ្លួនថាមានវិញ្ញាណ ឃើញវិញ្ញាណថាមានក្នុងខ្លួន ឬឃើញខ្លួន
ថាមានក្នុងវិញ្ញាណ ។ ម្នាលភិក្ខុ បុគ្គល រសេមរសាមក្នុងពួកធម៌ជា
បច្ចុប្បន្ន យ៉ាងនេះឯង ។

[៥២] ម្នាលភិក្ខុ ចុះបុគ្គលមិនរសេមរសាម ក្នុងពួកធម៌ជា
បច្ចុប្បន្ន តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុ អរិយសាវ័កក្នុងសាសនានេះ ជា
អ្នកបានស្តាប់ បានឃើញពួកព្រះអរិយៈ ជាអ្នកឈ្លាសក្នុងធម៌របស់ព្រះ
អរិយៈ ជាអ្នកទទួលណែនាំដោយប្រពៃក្នុងធម៌របស់ព្រះអរិយៈ ជាអ្នក
ឃើញពួកសប្បុរស ជាអ្នកឈ្លាសក្នុងធម៌របស់សប្បុរស ជាអ្នកទទួល
ណែនាំដោយប្រពៃក្នុងធម៌របស់សប្បុរស មិនពិចារណាឃើញនូវរូបថា
ជាខ្លួន មិនឃើញខ្លួនថាមានរូប មិនឃើញរូបថាមានក្នុងខ្លួន ឬមិន
ឃើញខ្លួនថាមានក្នុងរូប មិនឃើញវេទនា ។ បេ ។ មិនឃើញសញ្ញា
។ បេ ។ មិនឃើញសង្ខារទាំងឡាយ ។ បេ ។ មិនពិចារណាឃើញ
វិញ្ញាណថាជាខ្លួន មិនឃើញខ្លួនថាមានវិញ្ញាណ មិនឃើញវិញ្ញាណថា
មានក្នុងខ្លួន ឬមិនឃើញខ្លួនថាមានក្នុងវិញ្ញាណ ។ ម្នាលភិក្ខុ
បុគ្គលមិនរសេមរសាមក្នុងពួកធម៌ជាបច្ចុប្បន្ន យ៉ាងនេះឯង ។

៥៣

វិភង្គវគ្គស្ស លោមសកង្ខិយភទ្ទេកវគ្គសុត្តេ ភាសិតាភិនន្ទនំ

[៥៣] អតីតំ នាជ្ជាគមេយ្យ ។ បេ ។

តំ វេ ភទ្ទេកវត្តោតិ

សន្តោ អាចិក្ខុតេ មុនីតិ ។

ឥទមវោច ភកវា អត្តមនោ អាយស្មា លោម-
សកង្ខិយោ ភកវតោ ភាសិតំ អភិនន្ទិតិ ។

លោមសកង្ខិយភទ្ទេកវគ្គសុត្តំ ចតុត្ថំ និដ្ឋិតំ ។

វិភង្គវគ្គ លោមសកង្គិយភទ្ទេករត្តសូត្រ សេចក្តីត្រេកអរចំពោះភាសិត

[៥៣] បុគ្គល មិនគប្បីអាឡោះអាលីយបញ្ចក្ខន្ធជាអតីត
។ បេ ។ មុនីជាអ្នកស្ងប់រម្ងាប់ តែងហៅបុគ្គលនោះឯង
ថាជាអ្នកមានរាត្រីមួយដ៏ចម្រើន ។

លុះព្រះមានព្រះភាគ បានត្រាស់ព្រះសូត្រនេះចប់ហើយ ព្រះ
លោមសកង្គិយៈមានអាយុ ក៏មានចិត្តត្រេកអរ រីករាយ នឹងភាសិតរបស់
ព្រះមានព្រះភាគ ។

ចប់ លោមសកង្គិយភទ្ទេករត្តសូត្រ ទី ៥ ។

បញ្ចមំ ចូឡកម្មវិភង្គសុត្តំ

[៥៤] ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភកវា
 សាវត្ថិយំ វិហារតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អា-
 រាមេ ។ អថខោ សុកោ មាណវោ តោទេយ្យបុត្តោ
 យេន ភកវា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា ភកវតា
 សទ្ធិំ សម្មោទិ សម្មោទនីយំ កថំ សារាណីយំ
 វីតិសារត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។

[៥៥] ឯកមន្តំ និសិទ្ធោ ខោ សុកោ
 មាណវោ តោទេយ្យបុត្តោ ភកវន្តំ ឯតទវោច កោ
 នុ ខោ កោ កោតម ហេតុ កោ បច្ចុ-
 យោ យេន មនុស្សានំយេវ សតំ មនុស្សភូតានំ
 ទិស្សតិ ហីនប្បណីតតា ទិស្សន្តិ កោ^(១) កោតម
 មនុស្សា អប្បាយុកា ទិស្សន្តិ ទីយាយុកា
 ទិស្សន្តិ ពហ្វាពាទា ទិស្សន្តិ អប្បាពាទា ទិស្សន្តិ
 ទុព្វណ្ណា ទិស្សន្តិ វណ្ណវណ្ណោ ទិស្សន្តិ អប្បេសក្ខា
 ទិស្សន្តិ មហេសក្ខា ទិស្សន្តិ អប្បកោតា ទិស្សន្តិ

១ ឱ. ម. ហិ កោ ។

ចូឡកម្មវិភាគសូត្រ ទី ៥

[៥៤] ខ្ញុំបានស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមាន
ព្រះភាគ គង់នៅក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ទៀបក្រុង
សាវត្ថី ។ គ្រានោះឯង សុភមណាព ជាបុត្ររបស់តោទេយ្យព្រាហ្មណ៍
បានចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ពោល
ពាក្យសំណេះសំណាល នឹងព្រះមានព្រះភាគ លុះបញ្ចប់ពាក្យសំណេះ
សំណាលនិងពាក្យគួររលឹកហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។

[៥៥] លុះសុភមណាព តោទេយ្យបុត្រ អង្គុយក្នុងទីសមគួរ
ហើយ បានក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះ
គោតមដ៏ចម្រើន អ្វីហ្ន៎ជាហេតុ អ្វីហ្ន៎ជាបច្ច័យ ដែលនាំឲ្យពួកមនុស្ស
កាលកើតមកជាមនុស្ស មានសេចក្តីថោកទាបនិងខ្ពង់ខ្ពស់ ប្រាកដឡើង
បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ព្រោះថា មនុស្សទាំងឡាយ មានអាយុខ្លី
មានអាយុវែង មានអាពាធច្រើន មានអាពាធតិច មានសម្បុរអាក្រក់
មានសម្បុរល្អ មានសក្តិតិច មានសក្តិធំ មានភោគសម្បត្តិតិច

វិភង្គវគ្គស្ស ចូឡកម្មវិភង្គសុត្តេ សុភមណាវស្ស អាយាចនំ

មហាកោតា ទិស្សន្តិ ដីចាកុលីនា^(១) ទិស្សន្តិ ឧច្ចា-
 កុលីនា^(២) ទិស្សន្តិ អប្បបញ្ញា^(៣) ទិស្សន្តិ បញ្ញាវន្តោ
 កោ នុ ខោ កោ កោតម ហេតុ កោ បច្ចយោ
 យេន មនុស្សានំយេវ សតំ មនុស្សក្ខតានំ ទិស្ស-
 តិ ហីនប្បណ័តតាតិ ។

[៥៦] កម្មស្សកា មាណាវ សត្តា កម្មនាយា-
 នា កម្មយោជី កម្មពន្ធុ កម្មប្បជិសរណា កម្មំ
 សត្តេ វិភជតិ យទិទំ ហីនប្បណ័តតាយាតិ ។ ន
 ខោ អហំ ឥមស្ស កោតោ កោតមស្ស សង្ខិត្តេន
 កាសិតស្ស វិត្តាវេន អត្ថំ អវិភត្តស្ស វិត្តាវេន
 អត្ថំ អាជានាមិ សាធុ មេ កវំ កោតមោ តថា ធម្មំ
 ទេសេតុ យថាហំ ឥមស្ស កោតោ កោតមស្ស
 សង្ខិត្តេន កាសិតស្ស វិត្តាវេន អត្ថំ អវិភត្តស្ស
 វិត្តាវេន អត្ថំ អាជានេយ្យន្តិ ។ តេនហិ មាណាវ

១ ម. នីចកុលិនោ ។ ២ ម. ឧច្ចាកុលិនោ ។ ៣ ឱ. ម. ទុប្បញ្ញា ។

វិភង្គវគ្គ ចូឡកម្មវិភង្គសូត្រ ការនិមន្តរបស់សុភមណាព

មានភោគសម្បត្តិច្រើន មានត្រកូលទាប មានត្រកូលខ្ពស់ មាន
ប្រាជ្ញាតិច មានប្រាជ្ញាច្រើន បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន អ្វីហ្ន៎ជាហេតុ
អ្វីហ្ន៎ជាបច្ច័យ ដែលនាំឲ្យពួកមនុស្ស កាលកើតមកជាមនុស្ស មាន
សេចក្តីថោកទាបនិងខ្ពង់ខ្ពស់ ប្រាកដឡើង ។

[៥៦] ម្ចាស់មណាព សត្វទាំងឡាយ មានកម្មជារបស់ខ្លួន
មានកម្មជាទាយាទ មានកម្មជាកំណើត មានកម្មជាជេវពង្ស មាន
កម្មជាគ្រឿងរលឹក កម្មតែងចែកសត្វទាំងឡាយ ដើម្បីឲ្យថោកទាបនិង
ខ្ពង់ខ្ពស់ ។ ខ្ញុំព្រះអង្គមិនយល់សេចក្តីពិស្តារ របស់ភាសិតសង្ខេបនេះ
ដែលព្រះគោតមដ៏ចម្រើន មិនទាន់ចែកសេចក្តីដោយពិស្តារបានឡើយ
សូមព្រះគោតមជាម្ចាស់ទ្រង់សំដែងធម៌ តាមទំនងដែលខ្ញុំព្រះអង្គ នឹង
យល់សេចក្តីពិស្តាររបស់ភាសិតសង្ខេបនេះ ដែលព្រះគោតមដ៏ចម្រើន
មិនទាន់ចែកសេចក្តីដោយពិស្តារឲ្យទាន ។ ម្ចាស់មណាព បើដូច្នោះ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបវិបណ្ណាសកំ

សុណាហិ សាធុកំ មនសិករោហិ កាសិស្សាមីតិ ។
ឯវំ កោតិ ខោ សុកោ មាណវោ តោទេយ្យបុត្តោ
ភកវតោ បច្ចុស្សោសិ ។

[៥៧] ភកវា ឯតទរោច ឥទ មាណវ ឯកច្ឆោ
ឥត្ថី វា បុរិសោ វា ចាណាតិចាតិ ហោតិ លុទ្ធោ
លោហិតចាណី ហតប្បហតេ ជិវិដ្ឋោ អទយាបដ្ឋោ
ចាណាភូតេសុ ។ សោ តេន កម្មេន ឯវំ ស-
មត្តេន ឯវំ សមាទិន្នេន កាយស្ស ភេទា បម្មរ-
ណា អចាយំ ទុក្ខតិ វិទិចាតំ ជិវយំ ឧបបដ្ឋតិ
នោ ចេ កាយស្ស ភេទា បម្មរណា អចាយំ
ទុក្ខតិ វិទិចាតំ ជិវយំ ឧបបដ្ឋតិ សចេ មនុស្សត្ថំ
អាគច្ឆតិ យត្ថ យត្ថ បច្ឆា ជាយតិ អប្បាយុកោ
ហោតិ ។ អប្បាយុកសំវត្ថុនិកា ឯសា មាណវ
បដិបទា យទិទំ ចាណាតិចាតិ ហោតិ លុទ្ធោ
លោហិតចាណី ហតប្បហតេ ជិវិដ្ឋោ អទយាបដ្ឋោ
ចាណាភូតេសុ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណាសកៈ

ចូរអ្នកយកចិត្តទុកដាក់ស្តាប់ឲ្យប្រពៃចុះ តថាគតនឹងសំដែង ។ សុភ-
មាណាត តោទេយ្យបុត្រ ទទួលព្រះពុទ្ធដីការរបស់ព្រះមានព្រះភាគថា
ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។

[៥៧] ព្រះមានព្រះភាគ បានត្រាស់យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់
មាណាត ស្រ្តីឬបុរសពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកសម្លាប់សត្វ ប្រព្រឹត្ត
អាក្រក់ មានដៃប្រឡាក់ឈាម តាំងនៅក្នុងការបៀតបៀន និងការ
សម្លាប់ មិនដល់នូវសេចក្តីអាណិតក្នុងពួកសត្វ ។ ព្រោះអំពើនោះ
ដែលខ្លួនបានបំពេញយ៉ាងនេះ បានសមាទានយ៉ាងនេះ បុគ្គលនោះ
លុះរំលាងកាយ បន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ រមែងទៅកើតក្នុងកំណើត
តិរច្ឆាន ប្រេតវិស័យ អសុរកាយ នរក ប្រសិនបើរំលាងកាយ បន្ទាប់
អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ មិនទៅកើតក្នុងកំណើតតិរច្ឆាន ប្រេតវិស័យ
អសុរកាយ នរកទេ បើបានត្រឡប់មកកាន់ភាពជាមនុស្ស ក្នុងទីណា ។
រមែងជាអ្នកមានអាយុខ្លី ។ ម្ចាស់មាណាត បុគ្គលសម្លាប់សត្វ ជា
អ្នកប្រព្រឹត្តអាក្រក់ មានដៃប្រឡាក់ឈាម តាំងនៅក្នុងការបៀត-
បៀន និងការសម្លាប់ មិនដល់នូវសេចក្តីអាណិតក្នុងពួកសត្វ នេះ
ឈ្មោះថាបដិបទាប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីឲ្យមានអាយុខ្លី ។

វិកង្កវគ្គស្ស ចូឡកម្មវិកង្កសុត្តេ បាលណតិបាតវិរតិ

[៥៨] ឥធិ បន មាលាវ ឯកច្ឆោ ឥត្ថិ វា
 បុរិសោ វា ចាលណតិចាតំ បហាយ ចាលណតិចាតា
 បដិវរតោ ហោតិ និហិតទណ្ណោ និហិតសត្តោ លដ្ឋិ
 ទយាបន្នោ សព្វចាលាក្ខតហិតានុកម្មិ វិហារតិ ។
 សោ តេន កម្មេន ឯវំ សមត្តេន ឯវំ សមាទិន្នេន
 កាយស្ស ភេទា បម្មរណា សុកតិ សក្កំ លោកំ
 ឧបបដ្ឋតិ នោ ចេ កាយស្ស ភេទា បម្មរណា
 សុកតិ សក្កំ លោកំ ឧបបដ្ឋតិ សចេ មនុស្សត្ថំ
 អាគច្ចតិ យត្ថ យត្ថ បច្ឆា ជាយតិ ដីឃាយុកោ
 ហោតិ ។ ដីឃាយុកសំវត្តនិកា ឯសា មាលាវ បដិ-
 បទា យទិទំ ចាលណតិចាតំ បហាយ ចាលណតិចាតា
 បដិវរតោ ហោតិ និហិតទណ្ណោ និហិតសត្តោ លដ្ឋិ
 ទយាបន្នោ សព្វចាលាក្ខតហិតានុកម្មិ វិហារតិ ។

វិភង្គវគ្គ ចូឡកម្មវិភង្គសូត្រ ការរៀនចាកបាណាតិបាត

[៥៨] ម្នាលមាណាព មួយទៀត ស្រីឬបុរសពួកខ្លះ ក្នុង
លោកនេះ លះបង់បាណាតិបាត រៀនស្រឡះចាកបាណាតិបាត មាន
ដំបងដាក់ចុះហើយ មានសស្រ្តាដាក់ចុះហើយ ជាអ្នកមានសេចក្តីអៀន
ខ្មាស មានសេចក្តីអាណិតអាសូរ អនុគ្រោះដោយប្រយោជន៍ ក្នុងពួក
សត្វទាំងអស់ ។ ព្រោះអំពើនោះដែលខ្លួនបានបំពេញយ៉ាងនេះ បាន
កាន់ខ្ជាប់យ៉ាងនេះ បុគ្គលនោះ លុះរំលាងកាយបន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់
ទៅ រមែងទៅកើតក្នុងសុគតិស្នូត៍ទេវលោក ប្រសិនបើបុគ្គលនោះរំលាង
កាយ បន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ មិនទៅកើតក្នុងសុគតិស្នូត៍ទេវលោកទេ
បើបានត្រឡប់មកកាន់ភាពជាមនុស្ស កើតក្នុងទីណា ។ រមែងមានអាយុ
វែង ។ ម្នាលមាណាព បុគ្គលដែលលះបង់បាណាតិបាត រៀនចាក
បាណាតិបាត មានដំបងដាក់ចុះហើយ មានសស្រ្តាដាក់ចុះហើយ មាន
សេចក្តីអៀនខ្មាស មានសេចក្តីអាណិតអាសូរ ជាអ្នកមានសេចក្តី
អនុគ្រោះដោយប្រយោជន៍ក្នុងពួកសត្វទាំងអស់ នេះ ឈ្មោះថាបដិបទា
ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីឲ្យមានអាយុវែង ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរិបណ្ណាសកំ

[៥៩] ឥធិ មាលាវ ឯកច្ចោ ឥត្ថី វា បុរិសោ វា
 សត្តានំ វិហោបកជាតិកោ ហោតិ ចាណិធា វា
 លេខុតា វា ទណ្ណោន វា សត្តេន វា ។ សោ តេន
 កម្មេន ឯវំ សមត្តេន ឯវំ សមាទិន្នេន កាយស្ស
 ភេទា បរម្មរណា អចាយំ ទុក្ខតិ វិនិចាតំ និរយំ ឧ-
 បបដ្ឋតិ នោ ចេ កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា អចាយំ
 ទុក្ខតិ វិនិចាតំ និរយំ ឧបបដ្ឋតិ សចេ មនុស្សត្ថំ
 អាគច្ឆតិ យត្ថ យត្ថ បច្ឆា ជាយតិ ពហ្វាពាជោ
 ហោតិ ។ ពហ្វាពាជសំវត្តនិកា ឯសា មាលាវ ប-
 ទិបទា យទិទំ សត្តានំ វិហោបកជាតិកោ ហោតិ
 ចាណិធា វា លេខុតា វា ទណ្ណោន វា សត្តេន វា ។

[៦០] ឥធិ បន មាលាវ ឯកច្ចោ ឥត្ថី វា
 បុរិសោ វា សត្តានំ អវិហោបកជាតិកោ ហោតិ
 ចាណិធា វា លេខុតា វា ទណ្ណោន វា សត្តេន វា ។
 សោ តេន កម្មេន ឯវំ សមត្តេន ឯវំ សមាទិន្នេន

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណាសកៈ

[៥៧] ម្នាលមាណព ស្រីបុរសពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកបៀតបៀនសត្វទាំងឡាយ ដោយបាតដៃខ្លះ ដោយដុំដីខ្លះ ដោយដំបងខ្លះ ដោយសស្រ្តាខ្លះ ។ ព្រោះអំពើនោះដែលខ្លួនបានបំពេញយ៉ាងនេះ បានកាន់ខ្ជាប់យ៉ាងនេះ បុគ្គលនោះ លុះទម្ងាយរាងកាយបន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ រមែងទៅកើតក្នុងកំណើតតិរច្ឆាន ប្រេតវិស័យ អសុរកាយ នរក ប្រសិនបើបុគ្គលនោះ ទម្ងាយរាងកាយបន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ មិនទៅកើតក្នុងកំណើតតិរច្ឆាន ប្រេតវិស័យ អសុរកាយ នរកទេ បើបានត្រឡប់មកកាន់ភាពជាមនុស្ស កើតក្នុងទីណា ។ រមែងជាអ្នកមានអាពាធច្រើន ។ ម្នាលមាណព បុគ្គលដែលជាអ្នកបៀតបៀនសត្វទាំងឡាយ ដោយបាតដៃខ្លះ ដោយដុំដីខ្លះ ដោយដំបងខ្លះ ដោយសស្រ្តាខ្លះ នេះ ឈ្មោះថាបដិបទាប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីមានអាពាធច្រើន ។

[៦០] ម្នាលមាណព មួយទៀត ស្រីបុរសពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមិនបៀតបៀនសត្វទាំងឡាយ ដោយបាតដៃខ្លះ ដោយដុំដីខ្លះ ដោយដំបងខ្លះ ដោយសស្រ្តាខ្លះ ។ ព្រោះអំពើនោះដែលខ្លួនបានបំពេញយ៉ាងនេះ បានកាន់ខ្ជាប់យ៉ាងនេះ បុគ្គលនោះ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណាសកៈ

[៥៧] ម្នាលមាណព ស្រ្តីបុរសពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកបៀតបៀនសត្វទាំងឡាយ ដោយបាតដៃខ្លះ ដោយដុំដីខ្លះ ដោយដំបងខ្លះ ដោយសស្រ្តាខ្លះ ។ ព្រោះអំពើនោះដែលខ្លួនបានបំពេញយ៉ាងនេះ បានកាន់ខ្ជាប់យ៉ាងនេះ បុគ្គលនោះ លុះទម្ងាយរាងកាយបន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ រមែងទៅកើតក្នុងកំណើតតិរច្ឆាន ប្រេតវិស័យ អសុរកាយ នរក ប្រសិនបើបុគ្គលនោះ ទម្ងាយរាងកាយបន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ មិនទៅកើតក្នុងកំណើតតិរច្ឆាន ប្រេតវិស័យ អសុរកាយ នរកទេ បើបានត្រឡប់មកកាន់ភាពជាមនុស្ស កើតក្នុងទីណា ។ រមែងជាអ្នកមានអាពាធច្រើន ។ ម្នាលមាណព បុគ្គលដែលជាអ្នកបៀតបៀនសត្វទាំងឡាយ ដោយបាតដៃខ្លះ ដោយដុំដីខ្លះ ដោយដំបងខ្លះ ដោយសស្រ្តាខ្លះ នេះ ឈ្មោះថាបដិបទាប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីមានអាពាធច្រើន ។

[៦០] ម្នាលមាណព មួយទៀត ស្រ្តីបុរសពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមិនបៀតបៀនសត្វទាំងឡាយ ដោយបាតដៃខ្លះ ដោយដុំដីខ្លះ ដោយដំបងខ្លះ ដោយសស្រ្តាខ្លះ ។ ព្រោះអំពើនោះដែលខ្លួនបានបំពេញយ៉ាងនេះ បានកាន់ខ្ជាប់យ៉ាងនេះ បុគ្គលនោះ

វិភង្គវគ្គ ចូឡកម្មវិភង្គសូត្រ ភាពនៃបុគ្គលជាអ្នកក្រោធ

លុះទម្ងាយរាងកាយបន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ រមែងទៅកើតក្នុងសុគតិ
 ស្នាក់ទៅលោក ប្រសិនបើបុគ្គលនោះ ទម្ងាយរាងកាយ បន្ទាប់អំពី
 សេចក្តីស្លាប់ទៅ មិនបានទៅកើតក្នុងសុគតិស្នាក់ទៅលោកទេ បើបាន
 ត្រឡប់មកកាន់ភាពជាមនុស្ស កើតក្នុងទីណា ។ រមែងជាអ្នកមានអាពាធ
 តិច ។ ម្ចាស់មាណាព បុគ្គលដែលជាអ្នកមិនបៀតបៀនសត្វទាំងឡាយ
 ដោយបាតដៃខ្លះ ដោយដុំដីខ្លះ ដោយដំបងខ្លះ ដោយសស្រ្តាខ្លះ នេះ
 ឈ្មោះថាបដិបទាប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីមានអាពាធតិច ។

[៦១] ម្ចាស់មាណាព ស្រ្តីឬបុរសពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នក
 មានសេចក្តីក្រោធ ច្រើនដោយសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត គ្រាន់តែគេស្តី
 ថាបន្តិចបន្តួច ក៏ថ្នាំងថ្នាក់ ខឹង ព្យាបាទ តបត សំដែងសេចក្តីក្រោធ
 សេចក្តីប្រទូស្តនិងសេចក្តីមិនត្រេកអរឲ្យប្រាកដឡើង ។ ព្រោះអំពើនោះ
 ដែលខ្លួនបានបំពេញយ៉ាងនេះ បានកាន់ខ្ជាប់យ៉ាងនេះ បុគ្គលនោះ លុះ
 ទម្ងាយរាងកាយ បន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ រមែងទៅកើតក្នុងកំណើត
 តិរច្ឆាន ប្រេតវិស័យ អសុរកាយ នរក បើបុគ្គលនោះ ទម្ងាយរាងកាយ
 បន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ មិនទៅកើតក្នុងកំណើតតិរច្ឆាន ប្រេតវិស័យ
 អសុរកាយ នរកទេ បើបានត្រឡប់មកកាន់ភាពជាមនុស្ស កើតក្នុងទី

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរិបណ្ណាសកំ

ទុព្វល្លោកា ហោតិ ។ ទុព្វល្លោសំវត្តនិកា ឯសា
 មាណាវ បដិបទា យទិទំ កោធនោ ហោតិ ឧចា-
 យាសពហុលោ អប្បម្បិ វុត្តោ សមាដោ អភិសដ្ឋតិ
 កុប្បតិ ព្យាបដ្ឋតិ បតិវត្តិយតិ កោបញ្ច ទោសញ្ច
 អប្បច្ចយញ្ច ចាតុករោតិ ។

[៦២] ឥធិ បន មាណាវ ឯកច្ចោ ឥត្តិ វា
 បុរិសោ វា អកោធនោ ហោតិ អនុចាយាសពហុ-
 លោ ពហុម្បិ វុត្តោ សមាដោ ឆាភិសដ្ឋតិ ន
 កុប្បតិ ន ព្យាបដ្ឋតិ ន បតិវត្តិយតិ ន កោបញ្ច
 ទោសញ្ច អប្បច្ចយញ្ច ចាតុករោតិ ។ សោ
 តេន កម្មេន ឯវំ សមត្តេន ឯវំ សមាទិន្នេន
 កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា សុភតិ សត្តំ លោកំ
 ឧបបដ្ឋតិ នោ ចេ កាយស្ស ភេទា បរម្មរ-
 ណា សុភតិ សត្តំ លោកំ ឧបបដ្ឋតិ សចេ
 មនុស្សត្តំ អាកច្ឆតិ យត្ត យត្ត បច្ឆា ជាយតិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណាសកៈ

ណា ។ រមែងជាអ្នកមានសម្បុរអាក្រក់ ។ ម្ចាស់មាណាព បុគ្គលដែល
 មានសេចក្តីក្រោធ ច្រើនដោយសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត គ្រាន់តែគេស្តី
 ថាបន្តិចបន្តួច ក៏ថ្នាំងថ្នាំក់ ក្រោធ ព្យាបាទ តបត សំដែងសេចក្តី
 ក្រោធ សេចក្តីប្រទូស្ត និងសេចក្តីមិនត្រេកអរឲ្យប្រាកដឡើង នេះ
 ឈ្មោះថាបដិបទាប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីមានសម្បុរអាក្រក់ ។

[៦២] ម្ចាស់មាណាព មួយទៀត ស្រីបុរសពួកខ្លះ ក្នុង
 លោកនេះ ជាអ្នកមិនក្រោធ មិនច្រើនដោយសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត
 ទុកជាគេស្តីថាច្រើន ក៏មិនថ្នាំងថ្នាំក់ មិនក្រោធ មិនព្យាបាទ មិនតបត
 មិនសំដែងសេចក្តីក្រោធ សេចក្តីប្រទូស្ត និងសេចក្តីមិនត្រេកអរឲ្យប្រាកដ
 ឡើង ។ ព្រោះអំពើនោះដែលខ្លួនបានបំពេញយ៉ាងនេះ បានកាន់ខ្ជាប់
 យ៉ាងនេះ បុគ្គលនោះ លុះទម្លាយរាងកាយបន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ
 រមែងទៅកើតក្នុងសុគតិស្នូតទេវលោក ប្រសិនបើបុគ្គលនោះ ទម្លាយ
 រាងកាយ បន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ មិនបានទៅកើតក្នុងសុគតិស្នូត
 ទេវលោកទេ បើបានត្រឡប់មកកាន់ភាពជាមនុស្ស កើតក្នុងទីណា ។

វិភង្គវគ្គស្ស ចូឡកម្មវិភង្គសុត្ត ឥស្សាមនកកាវោ

ចាសាទិកោ ហោតិ ។ ចាសាទិកសំវត្តនិកា ឯសា
 មាណវ បដិបទា យទិទំ អកោជនោ ហោតិ
 អនុចាយាសពហុលោ ពហុម្បិ វុត្តោ សមាជោ
 នាភិសដ្ឋតិ ន កុប្បតិ ន ព្យាបដ្ឋតិ ន បតិភ្លឹយតិ
 ន កោបញ្ច ទោសញ្ច អប្បច្ចយញ្ច ចាតុករោតិ ។

[៦៣] ឥធិ មាណវ ឯកច្ចោ ឥត្ថិ វា បុរិសោ

វា ឥស្សាមនកោ ហោតិ បរលាភសញ្ញារកុការមា-
 ននវន្ទនបូជនាសុ ឥស្សតិ ឧបទុស្សតិ ឥស្សំ ពន្ធាតិ ។
 សោ តេន កម្មេន ឯវំ សមត្តេន ឯវំ សមាទិន្នេន
 កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា អចាយំ ទុក្ខតី វិនិចាតំ
 និរយំ ឧបបដ្ឋតិ នោ ចេ កាយស្ស ភេទា បរម្មរ-
 ណា អចាយំ ទុក្ខតី វិនិចាតំ និរយំ ឧបបដ្ឋតិ សចេ
 មនុស្សត្ថំ អាកច្ចតិ យត្ថ យត្ថ បច្ឆា ជាយតិ

វិភង្គវគ្គ ចូឡកម្មវិភង្គសូត្រ ភាពនៃបុគ្គលជាអ្នកច្រណែន

រមែងជាអ្នកប្រកបដោយសម្បុរជ្រះថ្លា ។ ម្នាលមាណាព បុគ្គលដែល
 មិនមានសេចក្តីក្រោធ មិនច្រើនដោយសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត ទុក
 ជាគេស្តីថាច្រើន ក៏មិនថ្នាំងថ្នាក់ មិនក្រោធ មិនព្យាបាទ មិនតបត
 មិនសំដែងសេចក្តីក្រោធ សេចក្តីប្រទូស្ត និងសេចក្តីមិនត្រេកអរឲ្យ
 ប្រាកដឡើង នេះ ឈ្មោះថាបដិបទាប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីជាអ្នកមានសម្បុរ
 ជ្រះថ្លា ។

[៦៣] ម្នាលមាណាព ស្រ្តីឬបុរសពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ
 ជាអ្នកច្រណែន តែងច្រណែន ប្រទូស្ត ចង់ទុកនូវសេចក្តីច្រណែន
 ក្នុងលោកៈ សក្ការៈ សេចក្តីគោរព ការរាប់អាន ការថ្វាយបង្គំ និង
 ការបូជា របស់បុគ្គលដទៃ ។ ព្រោះអំពើនោះដែលខ្លួនបានបំពេញ
 យ៉ាងនេះ បានកាន់ខ្ជាប់យ៉ាងនេះ បុគ្គលនោះ លុះទម្ងាយរាងកាយ
 បន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ រមែងទៅកើតក្នុងកំណើតតិរច្ឆាន ប្រេត-
 វិស័យ អសុរកាយ នរក បើបុគ្គលនោះ ទម្ងាយរាងកាយបន្ទាប់អំពី
 សេចក្តីស្លាប់ទៅ មិនទៅកើតក្នុងកំណើតតិរច្ឆាន ប្រេតវិស័យ អសុរ-
 កាយ នរកទេ បើបានត្រឡប់មកកាន់ភាពជាមនុស្ស កើតក្នុងទីណា ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបវិបណ្ណាសកំ

អប្បេសក្ខោ ហោតិ ។ អប្បេសក្ខុសំវត្តនិកា ឯសា
 មាណាវ បដិបទា យទិទំ ឥស្សាមនកោ ហោតិ
 បរលាភសក្ការករុការមាណនវន្ទនបូជនាសុ ឥស្សតិ
 ឧបទុស្សតិ ឥស្សំ ពន្ធតិ ។

[៦៤] ឥទ បន មាណាវ ឯកច្ឆោ ឥត្ថិ វា បុរិសោ
 វា អនិស្សាមនកោ ហោតិ បរលាភសក្ការករុការ-
 មាណនវន្ទនបូជនាសុ ន ឥស្សតិ ន ឧបទុស្សតិ
 ន ឥស្សំ ពន្ធតិ ។ សោ តេន កម្មេន ឯវំ ស-
 មត្តេន ឯវំ សមាទិន្នេន កាយស្ស ភេទា បម្មរណា
 សុកតី សក្កំ លោកំ ឧបបជ្ជតិ នោ ចេ កាយស្ស
 ភេទា បម្មរណា សុកតី សក្កំ លោកំ ឧបបជ្ជតិ
 សចេ មនុស្សត្ថំ អាកច្ចតិ យត្ថ យត្ថ បច្ឆា ជា-
 យតិ មហោសក្ខោ ហោតិ ។ មហោសក្ខុសំវត្តនិកា
 ឯសា មាណាវ បដិបទា យទិទំ អនិស្សាមនកោ
 ហោតិ បរលាភសក្ការករុការមាណនវន្ទនបូជនាសុ ន
 ឥស្សតិ ន ឧបទុស្សតិ ន ឥស្សំ ពន្ធតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណាសកៈ

រមែងជាអ្នកមានស័ក្តិភូត ។ ម្នាលមាណាព បុគ្គលជាអ្នកច្រណែន
តែងច្រណែន ប្រទូស្ត ចងទុកនូវសេចក្តីច្រណែន ក្នុងលាភៈ សក្ការៈ
សេចក្តីគោរព ការរាប់អាន ការថ្វាយបង្គំ និងការបូជា របស់បុគ្គល
ដទៃ នេះ ឈ្មោះថាបដិបទាប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីមានស័ក្តិភូត ។

[៦២] ម្នាលមាណាព មួយទៀត ស្រ្តីឬបុរសពួកខ្លះ ក្នុងលោក
នេះ ជាអ្នកមិនច្រណែន រមែងមិនច្រណែន មិនប្រទូស្ត មិន
ចងទុកនូវសេចក្តីច្រណែន ក្នុងលាភៈ សក្ការៈ សេចក្តីគោរព ការ
រាប់អាន ការថ្វាយបង្គំ និងការបូជា របស់បុគ្គលដទៃ ។ ព្រោះអំពើ
នោះ ដែលខ្លួនបានបំពេញយ៉ាងនេះ បានកាន់ខ្ជាប់យ៉ាងនេះ បុគ្គល
នោះ លុះទម្លាយរាងកាយបន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ រមែងទៅកើត
ក្នុងសុគតិស្នូត៍ទេវលោក បើបុគ្គលនោះ ទម្លាយរាងកាយ បន្ទាប់
អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ មិនបានទៅកើតក្នុងសុគតិស្នូត៍ទេវលោកទេ បើ
បានត្រឡប់មកកាន់ភាពជាមនុស្ស កើតក្នុងទីណា ។ រមែងជាអ្នក
មានស័ក្តិធំ ។ ម្នាលមាណាព បុគ្គលដែលមិនច្រណែន តែងមិន
ច្រណែន មិនប្រទូស្ត មិនចងទុកនូវសេចក្តីច្រណែន ក្នុងលាភៈ សក្ការៈ
សេចក្តីគោរព ការរាប់អាន ការថ្វាយបង្គំ និងការបូជា របស់
បុគ្គលដទៃ នេះ ឈ្មោះថាបដិបទា ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីមានស័ក្តិធំ ។

វិភង្គវគ្គស្ស ចូឡកម្មវិភង្គសុត្តេ អន្តាទិអទានំ

[៦៥] ឥធិ មាលាវ ឯកច្ឆោ ឥត្តិ វា បុរិសោ
 វា ន ទាតា ហោតិ សមណស្ស វា ព្រាហ្មណស្ស
 វា អង្គំ ចានំ វត្ថំ យានំ មាលាភន្ទវិលេបនំ
 សេយ្យាវសទំ បទីបេយ្យំ ។ សោ តេន កម្មេន
 ឯវំ សមត្តេន ឯវំ សមាទិន្នេន កាយស្ស ភេទា
 បរម្មរណា អចាយំ ទុក្ខតិ វិនិចាតំ និរយំ ឧបបជ្ជតិ
 នោ ចេ កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា អចាយំ
 ទុក្ខតិ វិនិចាតំ និរយំ ឧបបជ្ជតិ សចេ មនុស្សត្ថំ
 អាភច្ចតិ យត្ថ យត្ថ បច្ឆា ជាយតិ អប្បភោកោ
 ហោតិ ។ អប្បភោកសំវត្ថនិកា ឯសា មាលាវ
 បទីបទា យទិទំ ន ទាតា ហោតិ សមណស្ស
 វា ព្រាហ្មណស្ស វា អង្គំ ចានំ វត្ថំ យានំ
 មាលាភន្ទវិលេបនំ សេយ្យាវសទំ បទីបេយ្យំ ។

វិភង្គវគ្គ ចូឡកម្មវិភង្គសូត្រ ការមិនឲ្យវត្ថុមានបាយជាដើម

[៦៥] ម្ចាស់មាណាព ស្រ្តីឬបុរសពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នក
មិនបានឲ្យបាយ ទឹក សំពត់ យាន ផ្កាកម្រង គ្រឿងក្រអូប គ្រឿង
លាបផ្សេង ។ ទីដេក ទីអាស្រ័យ ប្រទីប ដល់សមណៈឬព្រាហ្មណ៍ ។
ព្រោះអំពើនោះ ដែលខ្លួនបានបំពេញយ៉ាងនេះ បានកាន់ខ្ជាប់យ៉ាងនេះ
បុគ្គលនោះ លុះទម្ងាយរាងកាយបន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ រមែងទៅ
កើតក្នុងកំណើតតិរច្ឆាន ប្រេតវិស័យ អសុរកាយ នរក ប្រសិនបើ
បុគ្គលនោះ ទម្ងាយរាងកាយស្លាប់ទៅ មិនទៅកើតក្នុងកំណើតតិរច្ឆាន
ប្រេតវិស័យ អសុរកាយ នរកទេ បើបានត្រឡប់មកកាន់ភាពជាមនុស្ស
កើតក្នុងទីណា ។ រមែងជាអ្នកមានភោគសម្បត្តិតិច ។ ម្ចាស់មាណាព
បុគ្គលដែលមិនបានឲ្យបាយ ទឹក សំពត់ យាន ផ្កាកម្រង គ្រឿង
ក្រអូប គ្រឿងលាបផ្សេង ។ ទីដេក ទីអាស្រ័យ ប្រទីប ដល់សមណៈ
ឬព្រាហ្មណ៍ នេះឯង ឈ្មោះថាបដិបទា ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីមានភោគ-
សម្បត្តិតិច ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបវិបណ្ណាសកំ

[៦៦] ឥធិ បន មាណវ ឯកច្ឆោ ឥត្ថី វា
 បុរិសោ វា ធាតា ហោតិ សមណស្ស វា ព្រាហ្ម-
 ណស្ស វា អន្នំ ចានំ វត្ថំ យានំ មាលាកន្ធូរិ-
 លេបនំ សេយ្យាវសមំ បដិបេយ្យំ ។ សោ តេន
 កម្មេន ឯវំ សមត្តេន ឯវំ សមាទិន្នេន កាយស្ស
 ភេទា បរម្មរណា សុតតី សក្កំ លោកំ ឧបបន្នតិ ដោ
 ចេ កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា សុតតី សក្កំ
 លោកំ ឧបបន្នតិ សចេ មនុស្សត្ថំ អាកច្ចតិ យត្ត
 យត្ត បច្ឆា ជាយតិ មហាកោតោ ហោតិ ។ ម-
 ហាកោតសំវត្តនិកា ឯសា មាណវ បដិបទា យទិ-
 ទំ ធាតា ហោតិ សមណស្ស វា ព្រាហ្មណស្ស
 វា អន្នំ ចានំ វត្ថំ យានំ មាលាកន្ធូរិលេបនំ
 សេយ្យាវសមំ បដិបេយ្យំ ។

[៦៧] ឥធិ មាណវ ឯកច្ឆោ ឥត្ថី វា បុរិសោ វា
 ចច្ឆោ ហោតិ អតិមាជី អភិវាទេតព្វំ ន អភិវាទេតិ
 បច្ចុដ្ឋាតព្វំ ន បច្ចុដ្ឋេតិ អាសនារហស្ស អាសនំ ន ទេតិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណសកៈ

[៦៦] ម្ចាស់មាណាព មួយទៀត ស្រីឬបុរសពួកខ្លះ ក្នុង
 លោកនេះ ជាអ្នកឲ្យបាយ ទឹក សំពត់ យាន ផ្កាកម្រង គ្រឿង
 ក្រអូប គ្រឿងលាបផ្សេង ៗ ទីដេក ទីអាស្រ័យ ប្រទីប ដល់
 សមណៈឬព្រាហ្មណ៍ ។ ព្រោះអំពើនោះដែលខ្លួនបានបំពេញយ៉ាងនេះ
 បានសមាទានយ៉ាងនេះ បុគ្គលនោះ លុះទម្លាយរាងកាយបន្ទាប់អំពី
 សេចក្តីស្លាប់ទៅ រមែងទៅកើតក្នុងសុគតិស្និត្តទេវលោក បើបុគ្គលនោះ
 ទម្លាយរាងកាយបន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ មិនទៅកើតក្នុងសុគតិស្និត្ត
 ទេវលោកទេ បើបានត្រឡប់មកកាន់ភាពជាមនុស្ស កើតក្នុងទីណា ៗ
 រមែងជាអ្នកមានភោគសម្បត្តិច្រើន ។ ម្ចាស់មាណាព បុគ្គលដែលឲ្យ
 បាយ ទឹក សំពត់ យាន ផ្កាកម្រង គ្រឿងក្រអូប គ្រឿងលាបផ្សេង ៗ
 ទីដេក ទីអាស្រ័យ ប្រទីប ដល់សមណៈឬព្រាហ្មណ៍ នេះ ឈ្មោះថា
 បដិបទា ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីមានភោគសម្បត្តិច្រើន ។

[៦៧] ម្ចាស់មាណាព ស្រីឬបុរសពួកខ្លះក្នុងលោកនេះ ជាអ្នករឹង
 ភ្លឹង មើលងាយ មិនសំពះបុគ្គលដែលគួរសំពះ មិនក្រោកទទួលបុគ្គល
 ដែលគួរក្រោកទទួល មិនឲ្យអាសនៈដល់បុគ្គលដែលគួរដល់អាសនៈ

វិភង្គវគ្គស្ស ចូឡកម្មវិភង្គសុត្តេ ថន្ធភារោ

មក្ការហស្ស មក្កំ ន ទេតិ សក្កាតព្វំ ន សក្ក-
 ហេតិ កុកាតព្វំ ន កុកហេតិ មាទេតព្វំ ន
 មាទេតិ បូជេតព្វំ ន បូជេតិ ។ សោ តេន កម្មេន
 ឃំ សមត្តេន ឃំ សមាទិន្ទេន កាយស្ស ភេទា
 បម្មរណា អទាយំ ទុក្ខតី វិនិចាតំ និរយំ ឧបបជ្ជតិ
 នោ ចេ កាយស្ស ភេទា បម្មរណា អទាយំ ទុក្ខតី
 វិនិចាតំ និរយំ ឧបបជ្ជតិ សចេ មនុស្សត្ថំ អាភច្ចតិ
 យត្ថ យត្ថ បច្ឆា ជាយតិ ដីចាកុលីនោ ហោតិ ។
 ដីចាកុលីនសំវត្តនិកា ឃសា មាលាវ បដិបទា យទិ-
 ទំ ថន្ធា ហោតិ អតិមាដី អភិវាទេតព្វំ ន អភិវាទេតិ
 បច្ចុដ្ឋាតព្វំ ន បច្ចុដ្ឋេតិ អាសនារហស្ស អាសនំ ន
 ទេតិ មក្ការហស្ស មក្កំ ន ទេតិ សក្កាតព្វំ ន
 សក្កហេតិ កុកាតព្វំ ន កុកហេតិ មាទេតព្វំ ន
 មាទេតិ បូជេតព្វំ ន បូជេតិ ។

វិភង្គវគ្គ ចូឡកម្មវិភង្គសូត្រ ភាពនៃបុគ្គលជាអ្នករឹងក្លឹង

មិនឲ្យផ្លូវដល់បុគ្គលដែលគួរដល់ផ្លូវ មិនធ្វើសក្ការៈដល់បុគ្គលដែលគួរ
ដល់សក្ការៈ មិនធ្វើសេចក្តីគោរពដល់បុគ្គលដែលគួរធ្វើសេចក្តីគោរព
មិនរាប់អានដល់បុគ្គលដែលគួររាប់អាន មិនបូជាដល់បុគ្គលដែលគួរបូជា ។
ព្រោះអំពើនោះ ដែលខ្លួនបានបំពេញយ៉ាងនេះ បានកាន់ខ្ជាប់យ៉ាងនេះ
បុគ្គលនោះ លុះទម្លាយរាងកាយបន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ រមែងទៅ
កើតក្នុងកំណើតតិរច្ឆាន ប្រេតវិស័យ អសុរកាយ នរក បើបុគ្គលនោះ
ទម្លាយរាងកាយ បន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ មិនទៅកើតក្នុងកំណើត
តិរច្ឆាន ប្រេតវិស័យ អសុរកាយ នរកទេ បើបានត្រឡប់មកកាន់ភាព
ជាមនុស្ស កើតក្នុងទីណា ។ រមែងជាអ្នកមានត្រកូលថោកទាប ។ ម្នាល
មាណព បុគ្គលដែលរឹងក្លឹង មើលងាយ មិនសំពះបុគ្គលដែលគួរសំពះ
មិនក្រោកទទួលបុគ្គលដែលគួរក្រោកទទួល មិនឲ្យអាសនៈ ដល់បុគ្គល
ដែលគួរដល់អាសនៈ មិនឲ្យផ្លូវដល់បុគ្គលដែលគួរដល់ផ្លូវ មិនធ្វើសក្ការៈ
ដល់បុគ្គលដែលគួរធ្វើសក្ការៈ មិនធ្វើសេចក្តីគោរពដល់បុគ្គលដែលគួរធ្វើ
សេចក្តីគោរព មិនរាប់អានបុគ្គលដែលគួររាប់អាន មិនបូជាបុគ្គលដែល
គួរបូជា នេះ ឈ្មោះថាបដិបទាប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីមានត្រកូលថោកទាប ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបវិបណ្ណាសកំ

[៦៨] ឥធិ បន មាណវ ឯកច្ឆោ ឥត្ថិ វា បុរិសោ
 វា អត្តទ្វោ ហោតិ អនតិមាជី អភិវាទេតព្វំ អភិវា-
 ទេតិ បច្ចុជ្ជាតព្វំ បច្ចុជ្ជេតិ អាសនារហស្ស អាសនំ
 ទេតិ មក្ការហស្ស មក្កំ ទេតិ សក្កាតព្វំ សក្កហោតិ
 កុកាតព្វំ កុកហោតិ មាទេតព្វំ មាទេតិ បូជេតព្វំ
 បូជេតិ ។ សោ តេន កម្មេន ឯវំ សមត្តេន ឯវំ
 សមាទិទ្ទេន កាយស្ស ភេទា បម្មរណា សុកតី
 សក្កំ លោកំ ឧបបដ្ឋតិ នោ ចេ កាយស្ស ភេទា
 បម្មរណា សុកតី សក្កំ លោកំ ឧបបដ្ឋតិ សចេ
 មនុស្សត្ថំ អាកច្ឆតិ យត្ថ យត្ថ បច្ឆា ជាយតិ
 ឧច្ចាកុលីនោ ហោតិ ។ ឧច្ចាកុលីនសំវត្តនិកា ឯសា
 មាណវ បដិបទា យទិទំ អត្តទ្វោ ហោតិ អនតិមាជី
 អភិវាទេតព្វំ អភិវាទេតិ បច្ចុជ្ជាតព្វំ បច្ចុជ្ជេតិ អាស-
 នារហស្ស អាសនំ ទេតិ មក្ការហស្ស មក្កំ ទេតិ
 សក្កាតព្វំ សក្កហោតិ កុកាតព្វំ កុកហោតិ មា-
 ទេតព្វំ មាទេតិ បូជេតព្វំ បូជេតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណាសកៈ

[៦៨] ម្នាលមាណព មួយទៀត ស្រីបុរស ពួកខ្លះ ក្នុង
លោកនេះ ជាអ្នកមិនរឹងត្អឹង មិនមើលងាយ សំពះបុគ្គលដែលគួរ
សំពះ ក្រោកទទួលបុគ្គលដែលគួរក្រោកទទួល ឲ្យអាសនៈដល់បុគ្គល
ដែលគួរដល់អាសនៈ ឲ្យផ្លូវដល់បុគ្គលដែលគួរដល់ផ្លូវ ធ្វើសក្ការៈដល់
បុគ្គលដែលគួរធ្វើសក្ការៈ ធ្វើសេចក្តីគោរពដល់បុគ្គលដែលគួរគោរព រាប់
អានបុគ្គលដែលគួររាប់អាន បូជាដល់បុគ្គលដែលគួរបូជា ។ ព្រោះអំពើ
នោះ ដែលខ្លួនបានបំពេញយ៉ាងនេះ បានកាន់ខ្ជាប់យ៉ាងនេះ បុគ្គល
នោះ លុះទម្ងាយរាងកាយបន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ រមែងទៅកើតក្នុង
សុគតិស្នូត៍ទេវលោក បើបុគ្គលនោះ ទម្ងាយរាងកាយបន្ទាប់អំពីសេចក្តី
ស្លាប់ទៅ មិនទៅកើតក្នុងសុគតិស្នូត៍ទេវលោកទេ បើបានត្រឡប់មក
កាន់ភាពជាមនុស្ស កើតក្នុងទីណា ។ រមែងជាអ្នកមានត្រកូលខ្ពង់ខ្ពស់ ។
ម្នាលមាណព បុគ្គលដែលមិនរឹងត្អឹង មិនមើលងាយគេ សំពះបុគ្គល
ដែលគួរសំពះ ក្រោកទទួលបុគ្គលដែលគួរក្រោកទទួល ឲ្យអាសនៈដល់
បុគ្គលដែលគួរដល់អាសនៈ ឲ្យផ្លូវដល់បុគ្គលដែលគួរដល់ផ្លូវ ធ្វើសក្ការៈ
ដល់បុគ្គលដែលគួរធ្វើសក្ការៈ ធ្វើសេចក្តីគោរពដល់បុគ្គល ដែលគួរធ្វើ
សេចក្តីគោរព រាប់អានបុគ្គលដែលគួររាប់អាន បូជាបុគ្គលដែលគួរបូជា
នេះ ឈ្មោះថាបដិបទាប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីមានត្រកូលខ្ពង់ខ្ពស់ ។

វិភង្គវគ្គស្ស ចូឡកម្មវិភង្គសុត្តេ អបរិបុច្ឆិតភារោ

[៦៩] ឥធិ មាលារ ឯកច្ឆោ ឥត្ថិ វា បុរិសោ
 វា សមណំ វា ព្រាហ្មណំ វា ឧបសង្កមិត្តា ន
 បរិបុច្ឆិតា ហោតិ កី ភន្តេ កុសលំ កី អកុស-
 លំ កី សារជ្ជំ កី អនរជ្ជំ កី សេរិតព្វំ កី ន
 សេរិតព្វំ កី មេ ករិយមាណំ^(១) ធីយវត្ថុំ អហិតាយ
 ទុក្ខាយ ហោតិ កី វា បន មេ ករិយមាណំ ធីយវត្ថុំ
 ហិតាយ សុខាយ ហោតិ តិ ។ សោ តេន កម្មេន
 ឯវំ សមត្តេន ឯវំ សមាទិន្នេន កាយស្ស ភេទា
 បម្មរណា អទាយំ ទុក្ខតិ វិនិចាតំ និរយំ ឧបបជ្ជតិ
 នោ ចេ កាយស្ស ភេទា បម្មរណា អទាយំ ទុក្ខតិ
 វិនិចាតំ និរយំ ឧបបជ្ជតិ សចេ មនុស្សត្ថំ អាកច្ចតិ
 យត្ថ យត្ថ បច្ឆា ជាយតិ ទុប្បញ្ញោ ហោតិ ។

១ ឱ. ករិយមាណំ ។

វិភង្គវគ្គ ចូឡកម្មវិភង្គសូត្រ ភាពនៃបុគ្គលជាអ្នកមិនសាកសួរ

[៦៧] ម្ចាស់មាណាព ស្រ្តីឬបុរសពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ចូល
 ទៅរកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ ហើយមិនបានសួរថា បពិត្រលោកម្ចាស់
 ដ៏ចម្រើន អ្វីជាកុសល អ្វីជាអកុសល អ្វីមានទោស អ្វីឥតទោស អ្វី
 គួរសេព អ្វីមិនគួរសេព អ្វីកាលបើខ្ញុំធ្វើ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីទោស
 ដើម្បីទុក្ខ អស់កាលដ៏យូរ មួយទៀត អ្វីកាលបើខ្ញុំធ្វើ ប្រព្រឹត្ត
 ទៅ ដើម្បីប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខ អស់កាលដ៏យូរ ។
 ព្រោះអំពើនោះ ដែលខ្លួនបានបំពេញយ៉ាងនេះ បានកាន់ខ្ជាប់យ៉ាងនេះ
 បុគ្គលនោះ លុះទម្ងាយរាងកាយបន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ រមែងទៅ
 កើតក្នុងកំណើតតិរច្ឆាន ប្រេតវិស័យ អសុរកាយ នរក បើបុគ្គល
 នោះ ទម្ងាយរាងកាយ បន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ មិនទៅកើតក្នុង
 កំណើតតិរច្ឆាន ប្រេតវិស័យ អសុរកាយ នរកទេ បើបានត្រឡប់
 មកកាន់ភាពជាមនុស្ស កើតក្នុងទីណា ។ រមែងជាអ្នកគ្មានប្រាជ្ញា ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរិបណ្ណាសកំ

ទុប្បញ្ញសំវត្តនិកា ឯសា មាលាវ បដិបទា យទិទំ
 សមណំ វា ព្រាហ្មណំ វា ឧបសង្កម្ពិទ្ធា ន បរិបុច្ឆិតា
 ហោតិ កី ភន្តេ កុសលំ កី អកុសលំ កី
 សារជ្ជំ កី អនរជ្ជំ កី សេវិតព្វំ កី ន សេវិតព្វំ
 កី មេ ករិយមាទំ ទីយវត្ថុំ អហិតាយ ទុក្ខាយ
 ហោតិ កី វា បន មេ ករិយមាទំ ទីយវត្ថុំ
 ហិតាយ សុខាយ ហោតីតិ ។

[៧០] ឥធិ បន មាលាវ ឯកច្ចោ ឥត្តិ វា
 បុរិសោ វា សមណំ វា ព្រាហ្មណំ វា ឧបសង្កម្ពិ-
 ទ្ធា បរិបុច្ឆិតា ហោតិ កី ភន្តេ កុសលំ កី
 អកុសលំ កី សារជ្ជំ កី អនរជ្ជំ កី សេវិតព្វំ
 កី ន សេវិតព្វំ កី មេ ករិយមាទំ ទីយវត្ថុំ អ-
 ហិតាយ ទុក្ខាយ ហោតិ កី វា បន មេ ករិយ-
 មាទំ ទីយវត្ថុំ ហិតាយ សុខាយ ហោតីតិ ។ សោ
 តេន កម្មេន ឯវំ សមត្តេន ឯវំ សមាទិន្នេន
 កាយស្ស ភេទា បម្មរណា សុភតី សក្កំ
 លោកំ ឧបបជ្ជតិ នោ ចេ កាយស្ស ភេទា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណសកៈ

ម្ចាស់មាណាព បុគ្គលដែលចូលទៅរកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ ហើយមិន
បានសួរថា បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន អ្វីជាកុសល អ្វីជាអកុសល អ្វីមាន
ទោស អ្វីឥតទោស អ្វីគួរសេព អ្វីមិនគួរសេព អ្វីកាលបើខ្ញុំធ្វើ ប្រព្រឹត្ត
ទៅ ដើម្បីទោស ដើម្បីទុក្ខ អស់កាលដ៏យូរ មួយទៀត អ្វីកាល
បើខ្ញុំធ្វើ ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខ អស់កាល
ដ៏យូរ នេះ ឈ្មោះថាបដិបទាប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីមិនមានប្រាជ្ញា ។

[៧០] ម្ចាស់មាណាព មួយទៀត ស្រ្តីឬបុរស ពួកខ្លះ ក្នុង
លោកនេះ ចូលទៅជិតសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ ហើយសួរថា បពិត្រ
លោកដ៏ចម្រើន អ្វីជាកុសល អ្វីជាអកុសល អ្វីមានទោស អ្វីឥត
ទោស អ្វីគួរសេព អ្វីមិនគួរសេព អ្វីកាលបើខ្ញុំធ្វើ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បី
ទោស ដើម្បីទុក្ខ អស់កាលដ៏យូរ មួយទៀត អ្វីកាលបើខ្ញុំធ្វើ ប្រ-
ព្រឹត្តទៅ ដើម្បីប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខ អស់កាលដ៏យូរ ។

ព្រោះអំពើនោះ ដែលខ្លួនបានបំពេញយ៉ាងនេះ បានសមាទានយ៉ាងនេះ
បុគ្គលនោះ លុះទម្លាយរាងកាយ បន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ រមែង
ទៅកើតក្នុងសុគតិស្នគ៍ទេវលោក បើបុគ្គលនោះ ទម្លាយរាងកាយ

វិភង្គវគ្គស្ស ចូឡកម្មវិភង្គសុត្តេ អប្បាយុកសំវត្តនិកាទិប្បដិបទា

បរម្មរណា សុតតិ សក្កំ លោកំ ឧបបដ្ឋតិ សចេ
មនុស្សត្ថំ អាគច្ឆតិ យត្ថ យត្ថ បច្ឆា ជាយតិ
មហាបញ្ញោ ហោតិ ។ មហាបញ្ញាសំវត្តនិកា ឯសា
មាណាវ បដិបទា យទិទំ សមណំ វា ព្រាហ្មណំ
វា ឧបសង្កមិត្វា បរិបុច្ឆិតា ហោតិ កី ភន្តេ កុសលំ
កី អកុសលំ កី សាវដ្ឋំ កី អនវដ្ឋំ កី សេវិ-
តព្វំ កី ន សេវិតព្វំ កី មេ ករិយមាណំ ទីយរត្តំ
អហិតាយ ទុក្ខាយ ហោតិ កី វា បន មេ
ករិយមាណំ ទីយរត្តំ ហិតាយ សុខាយ ហោតីតិ ។

[៧០] ឥតិ ខោ មាណាវ អប្បាយុកសំវត្តនិកា
បដិបទា អប្បាយុកត្ថំ ឧបនេតិ ទីយាយុកសំវត្តនិកា
បដិបទា ទីយាយុកត្ថំ ឧបនេតិ ពហ្វាពាធសំវត្តនិ-
កា បដិបទា ពហ្វាពាធត្ថំ ឧបនេតិ អប្បាពាធសំ-
វត្តនិកា បដិបទា អប្បាពាធត្ថំ ឧបនេតិ ទុព្វណ្ណា-
សំវត្តនិកា បដិបទា ទុព្វណ្ណត្ថំ ឧបនេតិ ចាសា-
ទិកសំវត្តនិកា បដិបទា ចាសាទិកត្ថំ ឧបនេតិ

វិភង្គវត្ត ចូឡកម្មវិភង្គសូត្រ សេចក្តីប្រតិបត្តិដែលប្រព្រឹត្តទៅឲ្យមានអាយុខ្លីជាដើម

បន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ មិនទៅកើតក្នុងសុគតិស្នង់ទេវលោកទេ បើ
ត្រឡប់មកកាន់ភាពជាមនុស្ស កើតក្នុងទីណា ។ រមែងជាអ្នកមានប្រាជ្ញា
ច្រើន ។ ម្ចាស់មាណាព បុគ្គលដែលចូលទៅរកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍
ហើយបានសួរថា បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន អ្វីជាកុសល អ្វីជាអកុសល អ្វី
មានទោស អ្វីឥតទោស អ្វីគួរសេព អ្វីមិនគួរសេព អ្វីកាលបើខ្ញុំធ្វើ
ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីទោស ដើម្បីសេចក្តីទុក្ខ អស់កាលដ៏យូរ មួយទៀត
អ្វីកាលបើខ្ញុំធ្វើ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខ អស់
កាលដ៏យូរ នេះ ឈ្មោះថាបដិបទាប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីមានប្រាជ្ញាច្រើន ។

[៧១] ម្ចាស់មាណាព ព្រោះហេតុថា សេចក្តីប្រតិបត្តិដែល
ប្រព្រឹត្តទៅឲ្យមានអាយុខ្លី រមែងនាំឲ្យមានអាយុខ្លី សេចក្តីប្រតិបត្តិដែល
ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីឲ្យមានអាយុវែង រមែងនាំឲ្យមានអាយុវែង សេចក្តី
ប្រតិបត្តិប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីឲ្យមានអាពាធច្រើន រមែងនាំឲ្យមានអាពាធ
ច្រើន សេចក្តីប្រតិបត្តិដែលប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីអាពាធតិច រមែងនាំឲ្យ
មានអាពាធតិច សេចក្តីប្រតិបត្តិដែលប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីឲ្យមានសម្បុរ
អាក្រក់ រមែងនាំឲ្យមានសម្បុរអាក្រក់ សេចក្តីប្រតិបត្តិដែលប្រព្រឹត្ត
ទៅ ដើម្បីជាអ្នកមានសម្បុរជ្រះថ្លា រមែងនាំឲ្យជាអ្នកមានសម្បុរជ្រះថ្លា

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរិបណ្ណាសកំ

អប្បេសក្ខសំវត្តនិកា	បដិបទា	អប្បេសក្ខត្ថំ	ឧប-
នេតិ	មហេសក្ខសំវត្តនិកា	បដិបទា	មហេសក្ខត្ថំ
ឧបនេតិ	អប្បកោតសំវត្តនិកា	បដិបទា	អប្បកោតត្ថំ
ឧបនេតិ	មហាកោតសំវត្តនិកា	បដិបទា	មហាកោតត្ថំ
ឧបនេតិ	ដីចាកុលីនសំវត្តនិកា	បដិបទា	ដីចាកុ-
លីនត្ថំ	ឧបនេតិ	ឧច្ចាកុលីនសំវត្តនិកា	បដិបទា
ឧច្ចាកុលីនត្ថំ	ឧបនេតិ	ទុប្បញ្ញសំវត្តនិកា	បដិបទា
ទុប្បញ្ញត្ថំ	ឧបនេតិ	មហាបញ្ញសំវត្តនិកា	បដិបទា
មហាបញ្ញត្ថំ	ឧបនេតិ	។ កម្មស្សកា	មាលាវ សត្តា
កម្មនាយាទា	កម្មយោជី	កម្មពន្ធុ	កម្មប្បដិសរណា
កម្មំ	សត្តេ	វិភជតិ	យទិទំ ហីនប្បណីតតាយាតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណាសកៈ

សេចក្តីប្រតិបត្តិដែលប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីឲ្យមានស័ក្តិភូត រមែងនាំឲ្យមាន
ស័ក្តិភូត សេចក្តីប្រតិបត្តិដែលប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីឲ្យមានស័ក្តិធំ រមែងនាំ
ឲ្យមានស័ក្តិធំ សេចក្តីប្រតិបត្តិដែលប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីឲ្យមានភោគសម្បត្តិ
តិច រមែងនាំឲ្យមានភោគសម្បត្តិតិច សេចក្តីប្រតិបត្តិដែលប្រព្រឹត្តទៅ
ដើម្បីឲ្យមានភោគសម្បត្តិច្រើន រមែងនាំឲ្យមានភោគសម្បត្តិច្រើន សេច-
ក្តីប្រតិបត្តិដែលប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីឲ្យមានត្រកូលថោកទាប រមែងនាំឲ្យ
មានត្រកូលថោកទាប សេចក្តីប្រតិបត្តិដែលប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីឲ្យមាន
ត្រកូលខ្ពង់ខ្ពស់ រមែងនាំឲ្យមានត្រកូលខ្ពង់ខ្ពស់ សេចក្តីប្រតិបត្តិដែល
ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីមិនមានប្រាជ្ញា រមែងនាំឲ្យមិនមានប្រាជ្ញា សេចក្តី
ប្រតិបត្តិដែលប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីឲ្យមានប្រាជ្ញាច្រើន រមែងនាំឲ្យមាន
ប្រាជ្ញាច្រើន ។ ម្នាលមាណាព សត្វទាំងឡាយមានកម្មជារបស់ខ្លួន
មានកម្មជាទាយាទ មានកម្មជាកំណើត មានកម្មជាផៅពង្ស មានកម្ម
ជាគ្រឿងរលឹក កម្មតែងចែកពួកសត្វដើម្បីឲ្យថោកទាប និងខ្ពង់ខ្ពស់

វិភង្គវគ្គស្ស ចូឡកម្មវិភង្គសុត្ត តិសរណគមនំ

[៧២] ឯវំ វុត្តេ សុភោ មាលារោ តោទេយ្យ-
 បុត្តោ ភកវន្តំ ឯតទរោច អភិក្កន្តំ ភោ កោតម
 អភិក្កន្តំ ភោ កោតម សេយ្យថាបិ ភោ កោតម
 និក្កន្តិតំ វា ឧក្កន្តេយ្យ បដិច្ចន្តំ វា វិវេយ្យ
 មុឡស្ស វា មក្កំ អាចិក្ខេយ្យ អន្ធការេ វា តេ-
 លប្បជ្ជោតំ ធារេយ្យ ចក្កុមន្តោ រូបាទិ ទក្ខន្តិតិ
 ឯវមេវ កោតា កោតមេន អនេកបរិយាយេន ធម្មោ
 បកាសិតោ ឯសាហំ ភវន្តំ កោតមំ សរណំ កច្ឆាមិ
 ធម្មញ្ច ភិក្ខុសង្ឃញ្ច ឧបាសកំ មំ ភវំ កោត-
 មោ ធារេតុ អន្តតក្កេ ចារុហេតំ សរណាដ្ឋតន្តិ ។

ចូឡកម្មវិភង្គសុត្តំ បញ្ចមំ និដ្ឋិតំ ។

វិភង្គវគ្គ ចូឡកម្មវិភង្គសូត្រ ការដល់ត្រៃសរណៈ

[៧២] កាលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ
 សុភមាណាព តោទេយ្យបុត្រ បានក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ
 ដូច្នោះថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ពីរោះណាស់ បពិត្រព្រះគោតម
 ដ៏ចម្រើន ពីរោះណាស់ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ធម៌ដែលព្រះអង្គ
 សំដែងហើយ ដោយអនេកបរិយាយយ៉ាងនេះ (ភ្លឺច្បាស់ណាស់) ដូច
 ជាគេផ្សាររបស់ដែលផ្តាច់ ឬបើកបង្ហាញរបស់ដែលកំបាំង ឬក៏ប្រាប់ផ្លូវ
 ដល់មនុស្សវង្វេង ពុំនោះសោត ដូចជាគេទ្រាលប្រទីបបំភ្លឺក្នុងទីងងឹត
 ដោយគិតថា ឲ្យពួកមនុស្សដែលមានភ្នែកភ្លឺ មើលឃើញរូបទាំងឡាយ
 បាន ខ្ញុំព្រះអង្គសូមដល់នូវព្រះគោតមដ៏ចម្រើនផង ព្រះធម៌ផង ព្រះ
 សង្ឃផង ជាទីពឹង ទីរលឹក សូមព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ចាំទុកនូវខ្ញុំ
 ព្រះអង្គថាជាឧបាសក អ្នកដល់នូវសរណៈ ស្មើដោយជីវិត ចាប់ដើម
 តាំងពីថ្ងៃនេះតរៀងទៅ ។

ចប់ ចូឡកម្មវិភង្គសូត្រ ទី ៥ ។

ឆដ្ឋំ មហាកម្មវិភង្គសុត្តំ

[៧៣] ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភក្កវា
រាជគហោ វិហារតិ វេណ្ណវនេ កលន្ទកនិវាបេ ។ តេន
ខោ បន សមយេន អាយស្មា សមិទ្ធិ អវញ្ញកុដិ-
កាយំ វិហារតិ ។ អថខោ ចោតលិបុត្តោ បរិព្វាជកោ
ជដ្ឋ្យវិហារំ អនុចដ្ឋមមាណោ អនុវិចរមាណោ យេនា-
យស្មា សមិទ្ធិ តេនុបសដ្ឋមិ ឧបសដ្ឋមិត្វា អា-
យស្មតា សមិទ្ធិនា សទ្ធិ សម្មោទិ សម្មោទនីយំ
កមំ សារាណីយំ វិតិសាវេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។

[៧៤] ឯកមន្តំ និសិទ្ធា ខោ ចោតលិបុត្តោ
បរិព្វាជកោ អាយស្មន្តំ សមិទ្ធិ ឯតទវោច សម្មុខា
មេតំ អារុសោ សមិទ្ធិ សមណាស្ស កោតមស្ស
សុតំ សម្មុខា បដិក្កហិតំ មោយំ កាយកម្មំ មោយំ
វចីកម្មំ មនោកម្មមេវ សច្ចន្តិ អត្ថិ ច សា សមាបត្តិ
យំ សមាបត្តិ សមាបន្នោ ន កិញ្ចំ វេទិយតីតិ ។

មហាកម្មវិភង្គសូត្រ ទី ៦

[៧៣] ខ្ញុំបានស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមាន
ព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តវេឡុវ៉ាន ជាកលន្ទកនិវាបស្ថាន ជិតក្រុង
រាជគ្រឹះ ។ សម័យនោះឯង ព្រះសមិទ្ធិមានអាយុ គង់នៅក្នុងកុដិ
ដែលតាំងនៅក្នុងព្រៃ ។ គ្រានោះឯង បរិញ្ញាជក ឈ្មោះបោតលិបុត្រ
ដើរចង្រ្កមត្រាច់ទៅមកដើម្បីសម្រួលស្នង ហើយចូលទៅរកព្រះសមិទ្ធិ
មានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ពោលពាក្យរាក់ទាក់នឹងព្រះសមិទ្ធិ
មានអាយុ លុះបញ្ចប់ពាក្យរាក់ទាក់នឹងពាក្យគួររលឹកហើយ ក៏អង្គុយ
ក្នុងទីដ៏សមគួរ ។

[៧៤] លុះបោតលិបុត្របរិញ្ញាជក អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ទើប
ពោលពាក្យនេះនឹងព្រះសមិទ្ធិមានអាយុថា ម្ចាស់អារុសោសមិទ្ធិ ពាក្យ
នេះខ្ញុំបានស្តាប់មកក្នុងទីចំពោះព្រះភក្រ្ត បានទទួលមកក្នុងទីចំពោះព្រះ
ភក្រ្ត នៃព្រះសមណគោតមថា កាយកម្មជាកម្មឥតអំពើ វចីកម្មជាកម្ម
ឥតអំពើ មនោកម្មទើបជាកម្មពិត មួយទៀត បុគ្គលចូលកាន់សមា-
បត្តិណា ហើយមិនទទួលអារម្មណ៍អ្វីមួយ សមាបត្តិនោះក៏មានដែរ ។

វិភង្គវគ្គស្ស មហាកម្មវិភង្គសុត្តេ កថាសណ្ឋបោ

មា ឯវំ អារុសោ ចោតលិបុត្ត អវច^(១) មា ភកវន្តំ
 អញ្ញាចិត្ត^(២) ន ហិ សាធុ ភកវតោ អញ្ញក្ខានំ ន
 ហិ ភកវា ឯវំ រទេយ្យ មោយំ កាយកម្មំ មោយំ វចី-
 កម្មំ មនោកម្មមេវ សច្ចន្តិ អត្តិ ច ខោ សា អារុសោ
 សមាបត្តិ យំ សមាបត្តិ សមាបន្នោ ន កិញ្ចំ វេទិយ-
 តីតិ ។ កិវចិវំ បព្វជិតោសិ អារុសោ សមិទ្ធិតិ ។ ន
 ចិវំ អារុសោ តីណិ វស្សានីតិ ។ ឯត្តនាទិ មយំ ថេវ
 ភិក្ខុ កិ វក្ខាម យត្រ ហិ នាម ឯវំ នវោ ភិក្ខុ
 សត្តារំ បរិវត្តិតព្វំ មញ្ញិស្សតិ សញ្ញេតនិកំ អារុសោ
 សមិទ្ធិ កម្មំ កត្វា កាយេន វាចាយ មនសា កិ
 សោ វេទិយតីតិ ។ សញ្ញេតនិកំ អារុសោ ចោតលិ-
 បុត្ត កម្មំ កត្វា កាយេន វាចាយ មនសា ទុក្ខំ
 សោ វេទិយតីតិ ។ អថខោ ចោតលិបុត្តោ បរិញ្ញាជកោ

១ កត្តចិ អម្ពាភំ បោត្តកេ មា ឯវំ អារុសោ បោតលិបុត្ត អវច មា ឯវំ អារុសោ បោតលិបុត្ត អ-
 វចាតិបិ មា ហេវំ អារុសោ...អវច មា ហេវំ អារុសោ...អវចាតិបិ ទិស្សន្តិ ។ ២ ឱ. ម. អញ្ញាចិត្តិ ។

វិភង្គវគ្គ មហាកម្មវិភង្គសូត្រ ពាក្យចរ្មា

ព្រះសមិទ្ធិពោលតបថា ម្នាលអារុសោបោតលិបុត្ត អ្នកកុំពោលយ៉ាង
នេះឡើយ អ្នកកុំពោលបង្កាច់ព្រះមានព្រះភាគ ព្រោះថា ការពោល
បង្កាច់ព្រះមានព្រះភាគ មិនល្អទេ ដ្បិតថា ព្រះមានព្រះភាគ មិន
បានត្រាស់ថា កាយកម្មជាកម្មឥតអំពើ វចីកម្មជាកម្មឥតអំពើ មនោកម្ម
ទើបជាកម្មពិត យ៉ាងនេះទេ ម្នាលអារុសោ តែចំណែកខាង បុគ្គល
ចូលកាន់សមាបត្តិណា មិនទទួលអារម្មណ៍អ្វីមួយ សមាបត្តិនោះ ក៏
មានមែន ។ ម្នាលអារុសោ សមិទ្ធិ លោកបួសបានយូរប៉ុន្មានវស្សា
ហើយ ។ ម្នាលអារុសោ មិនយូរប៉ុន្មានទេ ទើបតែនឹងបាន ៣
វស្សា ។ ឥឡូវនេះ យើងទាំងឡាយ ចាំនិយាយថ្វីចំពោះពួកភិក្ខុជា
ថេរៈក្នុងរឿងនេះ ព្រោះសូម្បីភិក្ខុថ្មី ក៏គង់សំគាល់នូវសាស្តាដែលខ្លួន
គួរការពារយ៉ាងនេះបានដែរ ម្នាលអារុសោសមិទ្ធិ បុគ្គលធ្វើកម្មប្រកប
ដោយចេតនា ដោយកាយវាចាចិត្តហើយ តើរងវេទនាដូចម្តេច ។ ម្នាល
អារុសោបោតលិបុត្ត បុគ្គលធ្វើកម្មប្រកបដោយចេតនា ដោយកាយ
វាចាចិត្តហើយ រមែងរងទុក្ខវេទនា ។ គ្រានោះ បោតលិបុត្តបរិញ្ញាដក

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរិបណ្ណាសកំ

អាយស្មតោ សមិទ្ធិស្ស ភាសិតំ នេវ អភិនទ្ធិ
នប្បដិក្កោសិ អនភិនទ្ធិត្វា អប្បដិក្កោសិត្វា ឧដ្ឋា-
យាសនា បក្កាមិ ។

[៧៥] អថខោ អាយស្មា សមិទ្ធិ អចិរយ្យក្កន្តេ
ចោតលិបុត្តេ បរិព្វាជកេ យេនាយស្មា អានន្នោ
តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា អាយស្មតា អានន្នេន
សទ្ធិ សម្មោទិ សម្មោទនីយំ កចំ សារាណីយំ
វីតិសារេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។ ឯកមន្តំ និសិទ្ធោ
ខោ អាយស្មា សមិទ្ធិ យាវតកោ អហោសិ ចោ-
តលិបុត្តេន បរិព្វាជកេន សទ្ធិ កថាសល្លាចោ តំ
សព្វំ អាយស្មតោ អានន្នត្រេស្ស^(១) អារោចេសិ ។
ឯវំ រុត្តេ អាយស្មា អានន្នោ អាយស្មន្តំ សមិទ្ធិ
ឯតទរោច អត្ថិ ខោ ឥទំ អារុសោ សមិទ្ធិ កថាចាក-
តំ ភកវន្តំ ទស្សនាយ អាយាមារុសោ សមិទ្ធិ យេន
ភកវា តេនុបសង្កមេយ្យាម ឧបសង្កមិត្វា ឯតមត្តំ
ភកវតោ អារោចេយ្យាម យថា នោ ភកវា ព្យាករិស្សតិ

១ ឱ. ម. អានន្ធស្ស ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណសកៈ

មិនត្រេកអរ មិនខឹងឃាត់ភាសិតរបស់ព្រះសមិទ្ធិមានអាយុ លុះមិន

ត្រេកអរ មិនខឹងឃាត់ហើយ ក៏ក្រោកអំពីអាសនៈចៀសចេញទៅ ។

[៧៥] គ្រានោះឯង ព្រះសមិទ្ធិមានអាយុ កាលបោតលិបុត្ត

បរិព្វាជកចៀសចេញទៅ មិនយូរប៉ុន្មាន ក៏ចូលទៅរកព្រះអានន្ទមាន

អាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ពោលពាក្យរាក់ទាក់នឹងព្រះអានន្ទ

មានអាយុ លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលគួររាក់ទាក់ និងពាក្យគួររលឹកហើយ

ក៏អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះព្រះសមិទ្ធិមានអាយុ អង្គុយក្នុងទីដ៏

សមគួរហើយ ទើបផ្ទៀងពាក្យចរចាទាំងអស់ ដែលខ្លួននិយាយនឹង

បោតលិបុត្តបរិព្វាជកទាំងប៉ុន្មាន ដល់ព្រះអានន្ទមានអាយុ ។ កាល

ព្រះសមិទ្ធិមានអាយុ ពោលយ៉ាងនេះហើយ ព្រះអានន្ទមានអាយុ ក៏

ពោលនឹងព្រះសមិទ្ធិមានអាយុ យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់អារុសោសមិទ្ធិ ពាក្យ

នេះ ជាពាក្យមានមូលហេតុហើយ ម្ចាស់អារុសោសមិទ្ធិ គួរយើង

នាំគ្នាមក ដើម្បីគាល់ព្រះមានព្រះភាគ គួរនាំគ្នាចូលទៅគាល់ព្រះមាន

ព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ គួរក្រាបបង្គំទូលសេចក្តីនុ៎ះ ចំពោះ

ព្រះមានព្រះភាគ ព្រះមានព្រះភាគ នឹងព្យាករ ដល់យើងយ៉ាងណា

វិភង្គវគ្គស្ស មហាកម្មវិភង្គសុត្តេ កថាសណ្ឋាបារោចនំ

តថា នំ ជារយ្យាមាតិ ។ ឯវមារុសោតិ ខោ អាយស្មា
សមិទ្ធិ អាយស្មតោ អានន្ទស្ស បច្ចុស្សោសិ ។
អថខោ អាយស្មា ច សមិទ្ធិ អាយស្មា ច
អានន្ទោ យេន ភក្កវា តេនុបសង្កមីសុ ឧបសង្កមិត្វា
ភក្កវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទីសុ ។ ឯកមន្តំ
និសិទ្ធោ ខោ អាយស្មា អានន្ទោ យាវតកោ
អហោសិ អាយស្មតោ សមិទ្ធិស្ស ចោតលិបុត្តេន
បរិញ្ញាជកេន សទ្ធិ កថាសល្លាចោ តំ សព្វំ
ភក្កវតោ អាហោចេសិ ។

[៧៦] ឯវំ រុត្តេ ភក្កវា អាយស្មន្តំ អានន្តំ ឯ-
តទោច ទស្សនម្បិ ខោ អហំ អានន្ទ ចោតលិ-
បុត្តស្ស បរិញ្ញាជកស្ស ឆាភិជាឆាមិ កុតោ បនេវរូបំ
កថាសល្លាបំ ឥមិធាវ អានន្ទ សមិទ្ធិឆា មោយបុ-
រិសេន ចោតលិបុត្តស្ស បរិញ្ញាជកស្ស វិភជព្យា-
ករណីយោ បញ្ញោ ឯកំសេន ព្យាកតោតិ ។

វិភង្គវគ្គ មហាកម្មវិភង្គសូត្រ ការក្រាបទូលនូវពាក្យចរចា

យើងគប្បីចងចាំសេចក្តីនោះ យ៉ាងនោះ ។ ព្រះសមិទ្ធិមានអាយុ
 ទទួលពាក្យព្រះអានន្ទមានអាយុថា ករុណា អារុសោ ។ គ្រានោះ
 ព្រះសមិទ្ធិមានអាយុ និងព្រះអានន្ទមានអាយុ ក៏នាំគ្នាចូលទៅគាល់
 ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ
 ហើយអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះព្រះអានន្ទមានអាយុ អង្គុយក្នុងទី
 ដ៏សមគួរហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូលពាក្យចរចាទាំងប៉ុន្មាន របស់ព្រះសមិទ្ធិ
 មានអាយុ ជាមួយនឹងបោតលិបុត្តបរិញ្ញាជកទាំងអស់ ចំពោះព្រះមាន
 ព្រះភាគ ។

[៧៦] លុះព្រះអានន្ទក្រាបបង្គំទូលយ៉ាងនេះហើយ ព្រះមាន
 ព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់នឹងព្រះអានន្ទមានអាយុ យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់
 អានន្ទ តថាគតមិនទាំងធ្លាប់ឃើញ នូវបោតលិបុត្តបរិញ្ញាជកសោះ
 តើនឹងមានការចរចាជាមួយបែបនេះ មកពីណា ម្ចាស់អានន្ទ ប្រស្នា
 ដែលគួរចែក គួរដោះស្រាយ ដល់បោតលិបុត្តបរិញ្ញាជក លោក
 សមិទ្ធិ ជាមោឃបុរសនេះឯង ដោះស្រាយហើយតែមួយចំណែក ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរិបណ្ណាសកំ

ឯវំ វុត្តេ អាយស្មា ឧទាយិ ភកវន្តំ ឯតទរោច សថ
បន^(១) ភន្តេ អាយស្មតា សមិទ្ធិនា ឥទំ សដ្ឋាយ
កាសិតំ យំ កិញ្ចិ វេទយិតំ តំ ទុក្ខស្មិទ្ធិ ។

[៧៧] ឯវំ វុត្តេ^(២) ភកវា អាយស្មន្តំ អានន្តំ
អាមន្តេសិ បស្ស ខោ ត្វំ អានន្ត ឥមស្ស ឧទា-
យិស្ស មោយបុរិសស្ស ឧម្មក្តំ អញ្ញាសី ខោ អហំ
អានន្ត ឥនានេវាយំ ឧទាយិ មោយបុរិសោ ឧម្មជ្ជ-
មាណោ អយោនិសោ ឧម្មទ្ធិស្សតិ អាទីយេវ^(៣) អា-
នន្ត ខោតលិបុត្តេន បរិញ្ចាជកេន តិស្សោ វេទនា
បុទ្ធិតា សចាយំ អានន្ត សមិទ្ធិ មោយបុរិសោ ខោ-
តលិបុត្តស្ស បរិញ្ចាជកស្ស ឯវំ បុដ្ឋោ ឯវំ ព្យា-
កវេយ្យ សព្វេតនិកំ អារុសោ ខោតលិបុត្ត កម្មំ
កត្វា កាយេន វាចាយ មនសា សុខវេទនីយំ
សុខំ សោ វេទិយតិ សព្វេតនិកំ អារុសោ ខោតលិបុត្ត
កម្មំ កត្វា កាយេន វាចាយ មនសា ទុក្ខវេទនីយំ
ទុក្ខំ សោ វេទិយតិ សព្វេតនិកំ អារុសោ ខោតលិបុត្ត

១ កី បនាតិបិ ទិស្សតិ ។ ២ អថខោតិបិ ។ ៣ ឱ. អាទិសោ វ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណាសកៈ

កាលព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ ព្រះឧទាយិមានអាយុ
ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
ក្រែងសមិទ្ធិមានអាយុ ពោលដូច្នោះ ព្រោះអាងហេតុនេះថា វេទនា
ណានីមួយ វេទនានោះ សុទ្ធតែជាទុក្ខដូច្នោះទេដឹង ។

[៧៧] កាលព្រះឧទាយិ ក្រាបទូលយ៉ាងនេះហើយ ព្រះមាន
ព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហៅព្រះអានន្ទមានអាយុថា ម្ចាស់អានន្ទ ចូរ
អ្នកមើល នូវសេចក្តីល្ងង់របស់ឧទាយិ ជាមោឃបុរសនេះ ម្ចាស់អានន្ទ
តថាគតបានដឹងច្បាស់ហើយថា ឥឡូវនេះ ឧទាយិនេះជាមោឃបុរស
កាលងើបឡើង តែងងើបឡើងដោយឧបាយមិនមែនជាប្រាជ្ញា ម្ចាស់
អានន្ទ បោតលិបុត្តបរិព្វាជកបានសួរវេទនា ៣ ខាងដើម ម្ចាស់
អានន្ទ ប្រសិនបើសមិទ្ធិជាមោឃបុរសនេះ ត្រូវបោតលិបុត្តបរិព្វាជក
សួរយ៉ាងនេះ គប្បីដោះស្រាយយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់អារុសោបោតលិបុត្ត
បុគ្គល ធ្វើអំពើប្រកបដោយចេតនា ដោយកាយវាចាចិត្ត ជាហេតុ
នៃសុខវេទនា បុគ្គលនោះក៏រងសុខវេទនា ម្ចាស់អារុសោបោតលិបុត្ត
បុគ្គល ធ្វើកម្មប្រកបដោយចេតនា ដោយកាយវាចាចិត្ត ជាហេតុនៃ
ទុក្ខវេទនា បុគ្គលនោះ តែងរងទុក្ខវេទនា ម្ចាស់អារុសោបោតលិបុត្ត

វិភង្គវគ្គស្ស មហាកម្មវិភង្គសុត្តេ មហាកម្មវិភង្គវិភជនំ

កម្មំ កត្វា កាយេន វាចាយ មនសា អ-
 ទុក្ខមសុខវេទនីយំ អទុក្ខមសុខំ សោ វេទិយតីតិ
 ឯវំ ព្យាករមាណោ ខោ អាណន្ទ សមិទ្ធិ មោឃបុរិសោ
 ចោតសិបុត្តស្ស បរិព្វាជកស្ស សម្មា^(១) ព្យាករេយ្យ
 អបិចានន្ទ តេ^(២) អញ្ញតិត្ថិយបរិព្វាជកា ពាលា អព្យត្តា
 កេ ច តថាគតស្ស មហាកម្មវិភង្គំ ជានិស្សន្តិ
 សចេ តុម្ភេ អាណន្ទ សុណោយ្យាថ តថាគតស្ស
 មហាកម្មវិភង្គំ វិភជន្តស្សាតិ ។ ឯតស្ស ភក្កវា
 កាលោ ឯតស្ស សុតត កាលោ យំ ភក្កវា
 មហាកម្មវិភង្គំ វិភជេយ្យ ភក្កវតោ សុត្វា ភិក្ខុ
 ធាវេស្សន្តីតិ ។ តេនហានន្ទ សុណាហិ សាធុកំ
 មនសិករោហិ កាសិស្សាមីតិ ។ ឯវម្ពន្តេតិ ខោ
 អាយស្មា អាណន្ទោ ភក្កវតោ បច្ចុស្សោសិ ។
 [៧៨] ភក្កវា ឯតទរោច ចត្តារោមេ អាណន្ទ
 បុត្តលា សន្តោ សំវិជ្ជមាណា លោកស្មី ។ កតមេ
 ចត្តារោ ។ ឥធានន្ទ ឯកច្ចោ បុត្តលោ ឥធម

១ ម. សម្មា ព្យាករមាណោ ។ ២ ឱ. កេ ច ។ ម. កេចិ ។

វិភង្គវគ្គ មហាកម្មវិភង្គសូត្រ ការចែកនូវមហាកម្មវិភង្គ

បុគ្គល ធ្វើអំពើប្រកបដោយចេតនា ដោយកាយវាចាចិត្ត ជាហេតុនៃ
អទុក្ខមសុខវេទនា បុគ្គលនោះ តែងរងអទុក្ខមសុខវេទនា ម្ចាស់អា-
នន្ទ សមិទ្ធិជាមោឃបុរស កាលព្យាករយ៉ាងនេះ ឈ្មោះថា គួរព្យា-
ករដោយប្រពៃ ដល់បោតលិបុត្តបរិព្វាជក ម្ចាស់អានន្ទ មួយទៀត
ពួកតិរិយបរិព្វាជកដទៃទាំងនោះ ជាមនុស្សល្ងង់ មិនឈ្លាសប្រតិពល
ម្តេចឡើយនឹងដឹងមហាកម្មវិភង្គ របស់តថាគតបាន ម្ចាស់អានន្ទ បើ
ដូច្នោះ កាលបើតថាគត ចែកមហាកម្មវិភង្គ អ្នកទាំងឡាយគប្បីស្តាប់
ចុះ ។ បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ កាលនេះជាកាលគួរ ព្រះមានព្រះភាគ
គួរចែកនូវមហាកម្មវិភង្គ បពិត្រព្រះសុគត កាលនេះជាកាលគួរ ព្រះ
មានព្រះភាគគួរចែកមហាកម្មវិភង្គ ពួកភិក្ខុបានស្តាប់ព្រះពុទ្ធដីការរបស់
ព្រះមានព្រះភាគ នឹងបានចងចាំទុក ។ ម្ចាស់អានន្ទ បើដូច្នោះ
ចូរអ្នកយកចិត្តទុកដាក់ ស្តាប់ដោយប្រពៃចុះ តថាគតនឹងសំដែង ។
ព្រះអានន្ទមានអាយុ ក៏ទទួលព្រះពុទ្ធដីការព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះ
ករុណា ព្រះអង្គ ។

[៧៨] ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ព្រះសូត្រនេះថា ម្ចាស់
អានន្ទ បុគ្គលក្នុងលោកនេះ មាន ៤ ពួក ។ បុគ្គល ៤ ពួក
តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្ចាស់អានន្ទ បុគ្គលពួកមួយ ក្នុងលោកនេះ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបវិបណ្ណាសកំ

ចាណាតិចាតី ហោតិ អទិដ្ឋាទាយី ហោតិ កាមេសុ
 មិច្ឆាចារី ហោតិ មុសាវាទី ហោតិ បិសុណាវាចោ ហោតិ
 ធុរុសវាចោ ហោតិ សម្មប្បលាបី ហោតិ អភិជ្ឈាលុ
 ហោតិ ព្យាបន្នចិត្តោ ហោតិ មិច្ឆាទិដ្ឋិ ហោតិ សោ
 កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា អទាយំ ទុក្ខតី វិទិចាតំ
 ជិរយំ ឧបបន្នតិ ។ ឥធម បដានន្ទ ឯកកថោ បុគ្គលោ
 ឥធម ចាណាតិចាតី ហោតិ អទិដ្ឋាទាយី ហោតិ កា-
 មេសុ មិច្ឆាចារី ហោតិ មុសាវាទី ហោតិ បិសុណាវាចោ
 ហោតិ ធុរុសវាចោ ហោតិ សម្មប្បលាបី ហោតិ
 អភិជ្ឈាលុ ហោតិ ព្យាបន្នចិត្តោ ហោតិ មិច្ឆាទិដ្ឋិ
 ហោតិ សោ កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា សុកតី
 សក្កំ លោកំ ឧបបន្នតិ ។ ឥធមានន្ទ ឯកកថោ
 បុគ្គលោ ឥធម ចាណាតិចាតា បដិវិរតោ ហោតិ
 អទិដ្ឋាទាទា បដិវិរតោ ហោតិ កាមេសុ មិច្ឆា-
 ចារា បដិវិរតោ ហោតិ មុសាវាទា បដិវិរតោ
 ហោតិ បិសុណាយ វាចាយ បដិវិរតោ ហោតិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណាសកៈ

ជាអ្នកសម្លាប់សត្វ កាន់យកទ្រព្យដែលគេមិនបានឲ្យ ប្រព្រឹត្តខុសក្នុង
 កាមទាំងឡាយ ពោលពាក្យកុហក ពោលពាក្យញុះញង់ ពោលពាក្យ
 អាក្រក់ ពោលពាក្យឥតប្រយោជន៍ សំឡឹងរំពៃចំពោះទ្រព្យរបស់គេ
 មានចិត្តព្យាបាទ មានគំនិតយល់ខុស ក្នុងលោកនេះ បុគ្គលនោះ លុះ
 ទម្លាយរាងកាយ បន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ រមែងទៅកើតក្នុងកំណើត
 តិរច្ឆាន ប្រេតវិស័យ អសុរកាយ នរក ។ ម្នាលអានន្ទ មួយទៀត
 បុគ្គលពួកមួយ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកសម្លាប់សត្វ កាន់យកទ្រព្យ
 ដែលគេមិនបានឲ្យ ប្រព្រឹត្តខុស ក្នុងកាមទាំងឡាយ ពោលពាក្យ
 កុហក ពោលពាក្យញុះញង់ ពោលពាក្យអាក្រក់ ពោលពាក្យឥត
 ប្រយោជន៍ ជាអ្នកសំឡឹងរំពៃចំពោះទ្រព្យរបស់គេ មានចិត្តព្យាបាទ
 មានគំនិតយល់ខុស ក្នុងលោកនេះ បុគ្គលនោះ លុះទម្លាយរាងកាយ
 បន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ រមែងទៅកើតក្នុងសុគតិស្នូត្តិទេវលោក^(១) ។
 ម្នាលអានន្ទ បុគ្គលពួកមួយ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកវៀរស្រឡះចាក់
 បាណាតិបាត វៀរស្រឡះចាក់អទិន្នាទាន វៀរស្រឡះចាក់កាមេ-
 សុមិច្ឆាចារ វៀរស្រឡះចាក់មុសាវាទ វៀរស្រឡះចាក់បិសុណាវាចា

១ ព្រោះកុសលជ្រែកអកុសល ក្នុងវេលាជិតស្លាប់ ។

វិភង្គវគ្គស្ស មហាកម្មវិភង្គសុត្តេ ចត្តារោ បុគ្គលា

ធុរសាយ វាចាយ បដិវរតោ ហោតិ សម្មប្បុលាចា
 បដិវរតោ ហោតិ អនភិជ្ឈាលុ ហោតិ អព្យាបន្នចិត្តោ
 ហោតិ សម្មាទិដ្ឋិ ហោតិ សោ កាយស្ស ភេទា
 បរម្មរណា សុកតិ សក្កំ លោកំ ឧបបដ្ឋតិ ។
 ឥធិ បដានន្ទ ឯកច្ចោ បុគ្គលោ ឥធិ ចារណា-
 តិចាតា បដិវរតោ ហោតិ អទិដ្ឋាទាតា បដិវ-
 រតោ ហោតិ កាមេសុ មិច្ឆាចារា បដិវរតោ ហោតិ
 មុសាវាទា បដិវរតោ ហោតិ បិសុណាយ វាចាយ
 បដិវរតោ ហោតិ ធុរសាយ វាចាយ បដិវរតោ ហោតិ
 សម្មប្បុលាចា បដិវរតោ ហោតិ អនភិជ្ឈាលុ ហោតិ
 អព្យាបន្នចិត្តោ ហោតិ សម្មាទិដ្ឋិ ហោតិ សោ
 កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា អចាយំ ទុក្កតិ វិនិចាតំ
 និរយំ ឧបបដ្ឋតិ ។

[៧៩] ឥធិនន្ទ ឯកច្ចោ សមណោ វា ព្រាហ្ម-
 ណោ វា អាតប្បមន្ទាយ បដានមន្ទាយ អនុយោ-
 កមន្ទាយ អប្បមាទមន្ទាយ សម្មាមនសិការមន្ទាយ

វិភង្គវគ្គ មហាកម្មវិភង្គសូត្រ បុគ្គល ៤ ពួក

វៀរស្រឡះចាកផុសវាចា វៀរស្រឡះចាកសម្មប្បលាបៈ ជាអ្នកមាន
 ចិត្តមិនបានសំឡឹងរំពៃ ចំពោះទ្រព្យរបស់គេ មានចិត្តមិនបានព្យាបាទ
 ជាអ្នកមានគំនិតយល់ត្រូវ ក្នុងលោកនេះ បុគ្គលនោះ លុះទម្ងាយរាង
 កាយ បន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ រមែងទៅកើត ក្នុងសុគតិស្នត់ទេវ-
 លោក ។ ម្នាលអានន្ទ មួយទៀត បុគ្គលពួកមួយ ក្នុងលោកនេះ
 វៀរស្រឡះចាកបាណាតិបាត វៀរស្រឡះចាកអទិន្នាទាន វៀរស្រឡះ
 ចាកកាមេសុមិច្ឆាចារ វៀរស្រឡះ ចាកមុសាវាទ វៀរស្រឡះចាក
 បិសុណាវាចា វៀរស្រឡះចាកផុសវាចា វៀរស្រឡះចាកសម្មប្បលាបៈ
 ជាអ្នកមានចិត្តមិនបានរំពៃ ចំពោះទ្រព្យរបស់គេ មានចិត្តមិនព្យាបាទ
 ជាអ្នកមានគំនិតយល់ត្រូវ ក្នុងលោកនេះ បុគ្គលនោះ លុះទម្ងាយរាង
 កាយ បន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ រមែងទៅកើត ក្នុងកំណើតតិរច្ឆាន
 ប្រេតវិស័យ អសុរកាយ នរក^(១) ។

[៧៩] ម្នាលអានន្ទ សមណៈឬព្រាហ្មណ៍ពួកមួយ ក្នុងលោក
 នេះ អាស្រ័យសេចក្តីព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកម្តៅកិលេស អាស្រ័យ
 សេចក្តីព្យាយាមជាគ្រឿងតម្កល់ចិត្តទុក អាស្រ័យសេចក្តីប្រឹងប្រែង អា-
 ស្រ័យសេចក្តីមិនប្រមាទ អាស្រ័យសេចក្តីយកចិត្តទុកដាក់ដោយប្រពៃ

១ ព្រោះអកុសលប្រែកកុសល ក្នុងវេលាជិតស្លាប់ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរិបណ្ណាសកំ

តថាវ្យំ ចេតោសមាធិ ដុសតិ ។ យថាសមាហិតេ
 ចិត្តេ ទិព្វេន ចក្កុនា វិសុទ្ធលោ អតិក្កន្តមាណុសកេ-
 ន អមុំ បុគ្គលំ បស្សតិ ឥធិ ចាលាភិចាតិ
 អទិដ្ឋាទាយី កាមេសុមិច្ឆាចារី មុសាវាទី បិសុណាវាចី
 ដុសវាចី សម្មប្បលាបី អភិជ្ឈាលុំ ព្យាបន្តចិត្តំ
 មិច្ឆាទិដ្ឋី កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា បស្សតិ
 អចាយំ ទុក្ខតិ វិនិចាតំ ជិរយំ ឧបបន្តំ ។ សោ
 វាមាហា អត្ថិ កិរ កោ ចាបកាទិ កម្មាទិ អត្ថិ
 ទុច្ចរិតស្ស វិចាគោ អមាហំ^(១) បុគ្គលំ អន្ទសំ
 ឥធិ ចាលាភិចាតិ អទិដ្ឋាទាយី កាមេសុមិច្ឆាចារី
 ។ មេ ។ មិច្ឆាទិដ្ឋី កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា
 បស្សាមិ អចាយំ ទុក្ខតិ វិនិចាតំ ជិរយំ ឧបបន្តន្តិ

១ ឱ. ម. អបាហំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណសកៈ

រមែងបាននូវចេតោសមាធិ មានសភាពដូច្នោះ ។ កាលបើតម្កល់ចិត្ត
នឹងហើយ សមណៈបុត្រាហ្មណ៍នោះ រមែងឃើញ ដោយទិព្វចក្ខុដ៏
បរិសុទ្ធ កន្លងបង់ចក្ខុរបស់មនុស្សធម្មតា នូវបុគ្គលឯណោះដែលសម្លាប់
សត្វ កាន់យកទ្រព្យដែលគេមិនបានឲ្យ ប្រព្រឹត្តខុសក្នុងកាមទាំងឡាយ
ពោលពាក្យកុហក ពោលពាក្យញុះញង់ ពោលពាក្យអាក្រក់ ពោល
ពាក្យឥតប្រយោជន៍ មានចិត្តសំឡឹងរំពៃចំពោះទ្រព្យរបស់គេ មានចិត្ត
ព្យាបាទ មានគំនិតយល់ខុស ក្នុងលោកនេះ រមែងឃើញបុគ្គលនោះ
ដែលទម្លាយរាងកាយ បន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ ទៅកើតក្នុងកំណើត
តិរច្ឆាន ប្រេតវិស័យ អសុរកាយ នរក ។ សមណៈបុត្រាហ្មណ៍នោះ
ពោលយ៉ាងនេះថា អើហ្ន៎ អំពើអាក្រក់ក៏មាន ផលរបស់ទុច្ចរិតក៏មាន
អាត្មាអញបានឃើញបុគ្គលឯណោះ ដែលសម្លាប់សត្វ កាន់យកទ្រព្យ
ដែលគេមិនបានឲ្យ ប្រព្រឹត្តខុសក្នុងកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ មានគំនិត
យល់ខុស ក្នុងលោកនេះ បានឃើញបុគ្គលនោះ ដែលទម្លាយរាងកាយ
បន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ ទៅកើតក្នុងកំណើតតិរច្ឆាន ប្រេតវិស័យ
អសុរកាយ នរក ។

វិភង្គវគ្គស្ស មហាកម្មវិភង្គសុត្តេ អភិនិវិស្សវេហារោ

សោ ឯវមាហ យោ កិវ ចាណាតិចាតិ អទិញ្ចា-

នាយី ។ យេ ។ មិច្ឆាទិដ្ឋិ សព្វោ សោ កាយស្ស

ភេទា បរម្មរណា អចាយំ ទុក្កតិ វិនិចាតំ និរយំ

ឧបបដ្ឋតិ ។ យេ ឯវំ ជានន្តិ តេ សម្មា ជានន្តិ

យេ អញ្ញថា ជានន្តិ មិច្ឆា តេសំ ញាណន្តិ ។ ឥតិ

សោ យទេវ តស្ស សាមំ ញាតំ សាមំ ទិដ្ឋំ

សាមំ វិនិតំ តទេវ តត្ថ ថាមសា បរាមាសា

អភិនិវិស្ស វោហារតិ ឥទមេវ សច្ចំ មោយមញ្ញន្តិ ។

វិភង្គវគ្គត មហាកម្មវិភង្គសូត្រ ការពោលដោយទិដ្ឋិក្ខុចកាន់

សមណៈបុត្រាហ្មណ៍នោះ ពោលពាក្យយ៉ាងនេះថា អើហ្ន៎ បានឮថា

បុគ្គលណា ជាអ្នកសម្លាប់សត្វ កាន់យកទ្រព្យដែលគេមិនឲ្យ ។ បេ ។

មានគំនិតយល់ខុស បុគ្គលទាំងអស់នោះ លុះទម្លាយរាងកាយបន្ទាប់

អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ រមែងទៅកើតក្នុងកំណើតតិរច្ឆាន ប្រេតវិស័យ

អសុរកាយ នរក ។ បុគ្គលណាដឹងយ៉ាងនេះ បុគ្គលនោះ ឈ្មោះ

ថាដឹងត្រូវ បុគ្គលណា ដឹងផ្សេង (អំពីនេះ) ការដឹងរបស់បុគ្គលនោះ

ឈ្មោះថាដឹងខុស ។ សមណបុត្រាហ្មណ៍នោះ រមែងក្នុងកាន់ ព្រោះ

ស្តាប់អង្រែលនូវហេតុដែលយល់ខ្លួនឯង ឃើញខ្លួនឯង ដឹងច្បាស់ខ្លួន

ឯងនោះ ដោយកម្លាំងទិដ្ឋិ ហើយពោលថា សេចក្តីយល់នេះឯង ជា

របស់ពិត សេចក្តីយល់ដទៃ ជាមោឃៈ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរិបណ្ណាសកំ

[៨០] ឥធិ បដានន្ទ ឯកច្ឆោ ឥមលោក វា
 ព្រាហ្មណោ វា អាតប្បមន្ទាយ បដានមន្ទាយ អនុ-
 យោកមន្ទាយ អប្បមាទមន្ទាយ សម្មាមនសិការមន្ទា-
 យ តថារូបំ ចេតោសមាធិ ផុសតិ ។ យថាសមា-
 ហិតេ ចិត្តេ ទិព្វេន ចក្កុនា វិសុទ្ធន អតិក្កន្តមា-
 នុសកេន អមុំ បុគ្គលំ បស្សតិ ឥធិ ចារណាតិចាតី
 អទិន្នាទាយី ។ បេ ។ មិច្ឆាទិដ្ឋិ កាយស្ស ភេទា
 បរម្មរណា បស្សតិ សុតតី សក្កំ លោកំ ឧបបន្នំ ។
 សោ ឯវមាហ នត្តិ កិរ ភោ ចាបកានិ កម្មានិ
 នត្តិ ទុច្ឆរិតស្ស វិចារោ អមាហំ បុគ្គលំ អន្ទសំ
 ឥធិ ចារណាតិចាតី អទិន្នាទាយី ។ បេ ។ មិច្ឆា-
 ទិដ្ឋិ កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា បស្សមិ
 សុតតី សក្កំ លោកំ ឧបបន្នំ ។ សោ ឯវមាហ
 យោ កិរ ភោ ចារណាតិចាតី អទិន្នាទាយី
 ។ បេ ។ មិច្ឆាទិដ្ឋិ សព្វោ សោ កាយស្ស ភេទា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណសកៈ

[៨០] ម្នាលអានន្ទ មួយទៀត សមណៈបុត្រាហ្មណ៍ ពួក
 មួយ ក្នុងលោកនេះ អាស្រ័យនូវសេចក្តីព្យាយាម ជាគ្រឿងដុតកម្ដៅ
 កិលេស អាស្រ័យនូវសេចក្តីព្យាយាមតម្កល់ចិត្តទុក អាស្រ័យនូវសេចក្តី
 ប្រឹងប្រែង អាស្រ័យនូវសេចក្តីមិនប្រមាទ អាស្រ័យនូវការយកចិត្តទុក
 ដាក់ដោយប្រពៃ រមែងបាននូវចេតោសមាធិ មានសភាពដូច្នោះ ។
 កាលបើបានតម្កល់ចិត្តនឹងហើយ សមណៈបុត្រាហ្មណ៍នោះ រមែងឃើញ
 ដោយទិព្វចក្ខុដ៏បរិសុទ្ធ កន្លងបង្គំនូវចក្ខុរបស់មនុស្សធម្មតា នូវបុគ្គលឯ-
 ណោះ ដែលសម្លាប់សត្វ កាន់យកទ្រព្យដែលគេមិនបានឲ្យ ។ បេ ។
 មានគំនិតយល់ខុស ក្នុងលោកនេះ រមែងឃើញបុគ្គលនោះ ដែល
 ទម្លាយរាងកាយ បន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ ទៅកើតក្នុងសុគតិស្និត្ត
 ទេវលោក ។ សមណៈបុត្រាហ្មណ៍នោះ ពោលយ៉ាងនេះថា អើប្តី
 កម្មដ៏លាមកមិនមាន ផលរបស់ទុច្ចរិតក៏មិនមាន ខ្ញុំបានឃើញបុគ្គលឯ-
 ណោះ ជាអ្នកសម្លាប់សត្វ កាន់យកទ្រព្យដែលគេមិនបានឲ្យ ។ បេ ។
 មានគំនិតយល់ខុស ក្នុងលោកនេះ បានឃើញបុគ្គលនោះ ដែល
 ទម្លាយរាងកាយ បន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ ទៅកើតក្នុងសុគតិស្និត្តទេវ-
 លោក ។ សមណៈបុត្រាហ្មណ៍នោះ ពោលយ៉ាងនេះទៀតថា អើប្តី
 បុគ្គលណា ជាអ្នកសម្លាប់សត្វ កាន់យកទ្រព្យ ដែលគេមិនបានឲ្យ
 ។ បេ ។ មានគំនិតយល់ខុស បុគ្គលទាំងអស់នោះ លុះទម្លាយរាងកាយ

៨៣

វិភង្គវគ្គស្ស មហាកម្មវិភង្គសុត្តេ អភិនិរិស្សវោហារោ

បរម្មរណា សុគតី សក្កំ លោកំ ឧបបដ្ឋតិ ។ យេ
 ឯវំ ជានន្តិ តេ សម្មា ជានន្តិ យេ អញ្ញថា ជានន្តិ
 មិច្ឆា តេសំ ញ្ញាណន្តិ ។ ឥតិ សោ យទេវ តស្ស
 សាមំ ញាតំ សាមំ ទិដ្ឋំ សាមំ វិទិតំ តទេវ តត្ថ
 ថាមសា បរាមាសា អភិនិរិស្ស វោហារតិ ឥទមេវ
 សច្ចំ មោឃមញ្ញន្តិ ។

[៨១] ឥជានន្ត ឯកេច្ឆោ សមណោ វា ព្រាហ្ម-
 ណោ វា អាតប្បមជ្ជាយ បជានមជ្ជាយ អនុយោក-
 មជ្ជាយ អប្បមាទមជ្ជាយ សម្មាមនសិការមជ្ជាយ
 តថារូបំ ចេតោសមាធិ ផុសតិ ។ យថាសមាហិតេ
 ចិត្តេ ទិព្វេន ចក្កុនា វិសុទ្ធលោ អតិក្កន្តមាណុសកោន
 អមុំ បុគ្គលំ បស្សតិ ឥន ចាណាតិចាតា បដិវិរតំ អ-
 ទិដ្ឋាទាតា បដិវិរតំ កាមេសុមិច្ឆាចារា បដិវិរតំ មុសា-
 វាទា បដិវិរតំ បិសុណាយ វាចាយ បដិវិរតំ ធរុសាយ
 វាចាយ បដិវិរតំ សម្មប្បលាចា បដិវិរតំ អនកិដ្ឋាលុំ

វិភង្គវគ្គ មហាកម្មវិភង្គសូត្រ ការពោលដោយទិដ្ឋិកូចកាន់

បន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ រមែងទៅកើត ក្នុងសុគតិស្លៀក់ទេវលោក ។
 បុគ្គលណា ដឹងយ៉ាងនេះ បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថាដឹងត្រូវ បុគ្គលណា
 ដឹងផ្សេង (អំពីនេះ) ការដឹងរបស់បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថាដឹងខុស ។
 សមណព្រាហ្មណ៍នោះ កូចកាន់ ព្រោះស្លាប់អង្កែលនូវហេតុ ដែល
 យល់ខ្លួនឯង ឃើញខ្លួនឯង ដឹងច្បាស់ខ្លួនឯងនោះ ដោយកម្លាំងទិដ្ឋិ
 ហើយពោលថា សេចក្តីយល់នេះឯង ជារបស់ពិត សេចក្តីយល់ដទៃ
 ជាមោឃៈ ។

[៨១] ម្នាលអានន្ទ សមណៈឬព្រាហ្មណ៍ពួកមួយ ក្នុងលោកនេះ
 អាស្រ័យនូវសេចក្តីព្យាយាម ជាគ្រឿងដុតកម្ដៅកិលេស អាស្រ័យនូវ
 សេចក្តីព្យាយាមតម្កល់ចិត្តទុក អាស្រ័យនូវសេចក្តីប្រឹងប្រែង អាស្រ័យ
 នូវសេចក្តីមិនប្រមាទ អាស្រ័យនូវការយកចិត្តទុកដាក់ដោយប្រពៃ រមែង
 បាននូវចេតោសមាធិ មានសភាពដូច្នោះ ។ កាលបើតម្កល់ចិត្តមាំ
 ហើយ សមណៈឬព្រាហ្មណ៍នោះ រមែងឃើញ ដោយទិព្វចក្ខុដ៏បរិ-
 សុទ្ធ កន្លងបង្គំនូវចក្ខុជារបស់មនុស្សធម្មតា នូវបុគ្គលឯណោះដែលរៀន
 ស្រឡះចាកបាណាតិបាត រៀនស្រឡះចាកអទិន្នាទាន រៀនស្រឡះចាក
 កាមេសុមិច្ឆាចារ រៀនស្រឡះចាកមុសាវាទ រៀនស្រឡះចាកបិសុណា-
 វាចា រៀនស្រឡះចាកផុសវាចា រៀនស្រឡះចាកសម្មប្បលាបៈ ជាអ្នក
 មានចិត្តមិនបានសំឡឹងរំពៃ ចំពោះទ្រព្យរបស់គេ មានចិត្តមិនព្យាបាទ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរិបណ្ណាសកំ

អព្យាបន្នចិត្តំ សម្មាទិដ្ឋិ កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា
 បស្សតិ សុគតី សក្កំ លោកំ ឧបបន្នំ ។ សោ
 ឯវមាហា អត្ថិ កិរ ភោ កល្យាណានិ កម្មានិ
 អត្ថិ សុចរិតស្ស វិទាកោ អមាហំ បុគ្គលំ អន្ធសំ
 ឥធិ ចាណាតិចាតា បដិវិរតំ អទិន្នាទានា បដិវិរតំ
 ។ បេ ។ សម្មាទិដ្ឋិ កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា
 បស្សាមិ សុគតី សក្កំ លោកំ ឧបបន្នន្តិ ។
 សោ ឯវមាហា យោ កិរ ភោ ចាណាតិចាតា ប-
 ដិវិរតោ អទិន្នាទានា បដិវិរតោ ។ បេ ។ សម្មាទិដ្ឋិ
 សព្វោ សោ កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា សុគតី
 សក្កំ លោកំ ឧបបន្នតិ ។ យេ ឯវំ ជានន្តិ តេ
 សម្មា ជានន្តិ យេ អញ្ញថា ជានន្តិ មិច្ឆា តេសំ
 ញាណន្តិ ។ ឥតិ សោ យទេវ តស្ស សាមំ ញាតំ
 សាមំ ទិដ្ឋំ សាមំ វិទិតំ តទេវ តត្ថ ថាមសា បរាមា-
 សា អភិទិវិស្ស វោហារតិ ឥទមេវ សច្ចំ មោឃមញ្ញន្តិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណាសកៈ

មានគំនិតយល់ត្រូវ ក្នុងលោកនេះ រមែងឃើញបុគ្គលនោះ ដែល
 ទម្ងាយរាងកាយ បន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ ទៅកើតក្នុងសុគតិស្នគ៌ទេវ-
 លោក ។ សមណៈបុត្រាហ្មណ៍នោះ ពោលយ៉ាងនេះថា អើហ្ន៎ អំពើ
 ជាកុសលក៏មាន ផលរបស់សុចរិតក៏មាន ខ្ញុំបានឃើញបុគ្គលឯណោះ
 ដែលជាអ្នករៀនស្រឡះចាកបាណាតិបាត រៀនស្រឡះចាកអទិន្នាទាន
 ។ បេ ។ មានគំនិតយល់ត្រូវ ក្នុងលោកនេះ បានឃើញបុគ្គលនោះ ដែល
 ទម្ងាយរាងកាយបន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ ទៅកើតក្នុងសុគតិស្នគ៌ទេវ-
 លោក ។ សមណៈបុត្រាហ្មណ៍នោះ ក៏ពោលយ៉ាងនេះថា អើហ្ន៎
 បុគ្គលណា រៀនស្រឡះចាកបាណាតិបាត រៀនស្រឡះចាកអទិន្នាទាន
 ។ បេ ។ មានគំនិតយល់ត្រូវ បុគ្គលទាំងអស់នោះ លុះទម្ងាយរាងកាយ
 បន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ ទៅកើតក្នុងសុគតិស្នគ៌ទេវលោក ។ បុគ្គល
 ណាដឹងយ៉ាងនេះ បុគ្គលនោះឈ្មោះថាដឹងត្រូវ បុគ្គលណាដឹងផ្សេង
 (អំពីនេះ) ការដឹងរបស់បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថាដឹងខុស ។ សមណ-
 បុត្រាហ្មណ៍នោះ រមែងក្អួចកាន់ ព្រោះស្ទាបអង្កែល នូវហេតុដែលយល់
 ខ្លួនឯង ឃើញខ្លួនឯង ដឹងច្បាស់ខ្លួនឯងនោះ ដោយកម្លាំងទិដ្ឋិ ហើយ
 ពោលថា សេចក្តីយល់នេះឯង ជាប់របស់ពិត សេចក្តីយល់ដទៃ ជា
 មោឃៈ ។

វិភង្គវគ្គស្ស មហាកម្មវិភង្គសុត្តេ អភិនិស្សវេហារោ

[៨២] ឥធិ បដានន្ទ ឯកច្ឆោ សមណោ វា
 ព្រាហ្មណោ វា អាតប្បមន្ទាយ បដានមន្ទាយ អនុយោ-
 កមន្ទាយ អប្បមាទមន្ទាយ សម្មាមនសិការមន្ទាយ
 តថាវ្យំ ចេតោសមាធិ ផុសតិ ។ យថាសមាហិតេ
 ចិត្តេ ទិព្វេន ចក្កុនា វិសុទ្ធលោ អតិក្កន្តមាណុសកេ-
 ន អមំ បុគ្គលំ បស្សតិ ចារណាតិចាតា បដិវិរតំ
 អទិន្នាទាណា បដិវិរតំ ។ បេ ។ សម្មាទិដ្ឋិ កាយស្ស
 ភេទា បរម្មរណា បស្សតិ អចាយំ ទុក្ខតិ វិនិ-
 ចាតំ និរយំ ឧបបន្នុំ ។ សោ ឯវមាហា នត្តិ
 កិរ កោ កល្យាណានិ កម្មានិ នត្តិ សុចរិ-
 តស្ស វិចារកោ អមាហំ បុគ្គលំ អន្ទសំ ឥធិ
 ចារណាតិចាតា បដិវិរតំ អទិន្នាទាណា បដិវិរតំ
 ។ បេ ។ សម្មាទិដ្ឋិ កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា
 បស្សាមិ អចាយំ ទុក្ខតិ វិនិចាតំ និរយំ ឧបបន្នុំ ។
 សោ ឯវមាហា យោ កិរ កោ ចារណាតិចាតា បដិវិរតោ

វិភង្គវគ្គ មហាកម្មវិភង្គសូត្រ ការពោលដោយទិដ្ឋិកូចកាន់

[៨២] ម្នាលអានន្ទ មួយទៀត សមណៈបុត្រាហ្មណ៍ពួកមួយ
 ក្នុងលោកនេះ អាស្រ័យនូវសេចក្តីព្យាយាម ជាគ្រឿងដុតកម្ដៅកិលេស
 អាស្រ័យនូវសេចក្តីព្យាយាមតម្កល់ចិត្តទុក អាស្រ័យនូវសេចក្តីប្រឹងប្រែង
 អាស្រ័យនូវសេចក្តីមិនប្រមាទ អាស្រ័យនូវការយកចិត្តទុកដាក់ដោយ
 ប្រពៃ រមែងបាននូវចេតោសមាធិ មានសភាពដូច្នោះ ។ កាលបើបាន
 តម្កល់ចិត្តនឹងហើយ សមណៈបុត្រាហ្មណ៍នោះ រមែងឃើញដោយទិព្វ-
 ចក្ខុដ៏បរិសុទ្ធ កន្លងបង់ចក្ខុរបស់មនុស្សធម្មតា នូវបុគ្គលឯណោះ ដែល
 វៀរស្រឡះចាកបាណាតិបាត វៀរស្រឡះចាកអទិន្នាទាន ។ បេ ។ មាន
 គំនិតយល់ត្រូវ រមែងឃើញបុគ្គលនោះ ដែលទម្លាយរាងកាយ បន្ទាប់
 អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ ទៅកើតក្នុងកំណើតតិរច្ឆាន ប្រេតវិស័យ អសុរ-
 កាយ នរក ។ សមណៈបុត្រាហ្មណ៍នោះ ពោលយ៉ាងនេះថា អើហ្ន៎ អំពើ
 ជាកុសលក៏មិនមាន ផលរបស់សុចរិត ក៏មិនមាន ខ្ញុំបានឃើញបុគ្គល
 ឯណោះ ដែលវៀរស្រឡះចាកបាណាតិបាត វៀរស្រឡះចាកអទិន្នា-
 ទាន ។ បេ ។ មានគំនិតយល់ត្រូវ ក្នុងលោកនេះ បានឃើញបុគ្គល
 នោះ ដែលទម្លាយរាងកាយ បន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ ទៅកើតក្នុង
 កំណើតតិរច្ឆាន ប្រេតវិស័យ អសុរកាយ នរក ។ សមណៈបុត្រាហ្មណ៍
 នោះពោលយ៉ាងនេះថា អើហ្ន៎ បុគ្គលណា វៀរស្រឡះចាកបាណាតិបាត

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបវិបណ្ណាសកំ

អទិដ្ឋាទាតា បដិវិរតោ ។ បេ ។ សម្មាទិដ្ឋី សព្វោ
 សោ កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា អចាយំ ទុក្ខតី
 វិនិចាតំ និរយំ ឧបបដ្ឋតិ ។ យេ វេ វេ ជានន្តិ
 តេ សម្មា ជានន្តិ យេ អញ្ញថា ជានន្តិ មិច្ឆា
 តេសំ ញាណន្តិ ។ ឥតិ សោ យទេវ តស្ស
 សាមំ ញាតំ សាមំ ទិដ្ឋំ សាមំ វិនិតំ តទេវ តត្ថ
 ថាមសា បរាមាសា អភិជិវិស្ស វោហារតិ ឥទមេវ
 សច្ចំ មោយមញ្ញន្តិ ។

[៨៣] តត្រាទន្ធិ យាយំ សមណោ វា ព្រាហ្ម-
 ណោ វា វេរមាហា អត្តិ កិវ កោ ចាបកានិ កម្មានិ
 អត្តិ ទុច្ចរិតស្ស វិចាកោតិ ឥទមស្ស អនុជាទាមិ ។
 យម្បិ សោ វេរមាហា អមាហំ បុគ្គលំ អន្តសំ
 ឥទ ចារណាតិចាតី អទិដ្ឋាទាយី ។ បេ ។ មិច្ឆាទិដ្ឋី

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណាសកៈ

វៀរស្រឡះចាកអទិន្នាទាន ។ បេ ។ មានគំនិតយល់ត្រូវ បុគ្គលទាំង
អស់នោះ លុះទម្លាយរាងកាយបន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ រមែងទៅ
កើតក្នុងកំណើតតិរច្ឆាន ប្រេតវិស័យ អសុរកាយ នរក ។ បុគ្គល
ណា ដឹងយ៉ាងនេះ បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថាដឹងត្រូវ បុគ្គលណាដឹងផ្សេង
(អំពីនេះ) ការដឹងរបស់បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថាដឹងខុស ។ សមណ-
ព្រាហ្មណ៍នោះ រមែងស្ទាបអង្កែល ប្រកាន់នូវហេតុដែលយល់ខ្លួនឯង
ឃើញខ្លួនឯង ដឹងច្បាស់ខ្លួនឯងនោះ ដោយកម្លាំងទិដ្ឋិ ហើយពោលថា
សេចក្តីយល់នេះឯង ជារបស់ពិត សេចក្តីយល់ដទៃ ជាមោឃៈ ។

[៨៣] ម្នាលអានន្ទ បណ្តា សមណព្រាហ្មណ៍ ទាំងនោះ
សមណៈឬព្រាហ្មណ៍ណា ពោលយ៉ាងនេះថា អើហ្ន៎ អំពើដ៏លាមកក៏មាន
ផលរបស់ទុច្ចរិតក៏មាន ដូច្នោះ តថាគតយល់ស្រប តាមពាក្យរបស់ពួក
សមណព្រាហ្មណ៍នោះដែរ ។ ទាំងត្រង់សមណព្រាហ្មណ៍នោះពោលពាក្យ
យ៉ាងនេះថា ខ្ញុំបានឃើញបុគ្គលឯណោះ ដែលជាអ្នកសម្លាប់សត្វ
កាន់យកទ្រព្យដែលគេមិនបានឲ្យ ។ បេ ។ មានគំនិតយល់ខុស ក្នុងលោកនេះ

វិភង្គវគ្គស្ស មហាកម្មវិភង្គសុត្តេ មហាកម្មវិភង្គញ្ញាណំ

កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា បស្សាមិ អទាយំ
 ទុក្ខតី វិទិនាតំ និរយំ ឧបបន្នន្តិ ឥទម្បិស្ស
 អនុជាធាមិ ។ យញ្ច ខោ សោ ឯវមាហា យោ
 កិរ ភោ ចាណាតិចាតី អទិន្នាទាយី ។ មេ ។ មិច្ឆា-
 ទិដ្ឋិ សព្វោ សោ កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា
 អទាយំ ទុក្ខតី វិទិនាតំ និរយំ ឧបបន្នតីតិ ឥទមស្ស
 ធានុជាធាមិ ។ យម្បិ សោ ឯវមាហា យេ ឯវំ ជានន្តិ
 តេ សម្មា ជានន្តិ យេ អញ្ញថា ជានន្តិ មិច្ឆា តេសំ
 ញ្ញាណន្តិ ឥទម្បិស្ស ធានុជាធាមិ ។ យម្បិ សោ
 យទេវ តស្ស សាមំ ញាតំ សាមំ ទិដ្ឋិ សាមំ វិទិតំ
 តទេវ តត្ថ ថាមសា បរាមាសា អភិទិវិស្ស វោហាវតិ
 ឥទមេវ សច្ចំ មោយមញ្ញន្តិ ឥទម្បិស្ស ធានុជាធាមិ តំ
 កិស្ស ហេតុ អញ្ញថា ហិ អានន្ត តថាភតស្ស
 មហាកម្មវិភង្កេ ញ្ញាណំ ហោតិ ។

វិភង្គវគ្គ មហាកម្មវិភង្គសូត្រ សេចក្តីយល់ក្នុងមហាកម្មវិភង្គ

បានឃើញបុគ្គលនោះ ដែលទម្ងាយរាងកាយបន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ
 ទៅកើតក្នុងកំណើតតិរច្ឆាន ប្រេតវិស័យ អសុរកាយ នរក តថាគត
 ក៏យល់ស្របតាមពាក្យ របស់សមណព្រាហ្មណ៍នោះដែរ ។ តែត្រង់
 សមណព្រាហ្មណ៍នោះ ពោលពាក្យយ៉ាងនេះថា អើហ្ន៎ បុគ្គលណា
 ជាអ្នកសម្លាប់សត្វ កាន់យកទ្រព្យដែលគេមិនបានឲ្យ ។ បេ ។ មាន
 គំនិតយល់ខុស បុគ្គលទាំងអស់នោះ លុះទម្ងាយរាងកាយបន្ទាប់អំពី
 សេចក្តីស្លាប់ទៅ រមែងទៅកើតក្នុងកំណើតតិរច្ឆាន ប្រេតវិស័យ អសុរ-
 កាយ នរក តថាគតមិនយល់ស្របតាមពាក្យរបស់សមណព្រាហ្មណ៍
 នោះទេ ។ ទាំងត្រង់សមណព្រាហ្មណ៍នោះ ពោលពាក្យយ៉ាង
 នេះថា បុគ្គលណាដឹងយ៉ាងនេះ បុគ្គលនោះឈ្មោះថាដឹងត្រូវ បុគ្គល
 ណាដឹងផ្សេង (អំពីនេះ) ការដឹងរបស់បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថាដឹងខុស
 តថាគតក៏មិនយល់ស្របតាមពាក្យ របស់សមណព្រាហ្មណ៍នោះដែរ ។
 ទាំងត្រង់សមណព្រាហ្មណ៍នោះ ស្ទាបអង្កែលប្រកាន់ នូវហេតុដែល
 យល់ខ្លួនឯង ឃើញខ្លួនឯង ដឹងច្បាស់ខ្លួនឯងនោះ ដោយកម្លាំងទិដ្ឋិ
 ហើយពោលថា សេចក្តីយល់នេះឯង ជារបស់ពិត សេចក្តីយល់ដទៃ
 ជាមោឃៈ តថាគតក៏មិនយល់ស្របតាមពាក្យ របស់សមណព្រាហ្មណ៍
 នោះទេ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ម្នាលអានន្ទ ព្រោះសត្វតែងមាន
 សេចក្តីយល់ ក្នុងមហាកម្មវិភង្គ ផ្សេងគ្នា ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបវិបណ្ណាសកំ

[៨៤] តត្រានន្ទ យ្វាយំ សមណោ វា ព្រាហ្ម-
 ណោ វា ឯវមាហា នត្តិ កិរ កោ ចាបកានិ កម្មា-
 និ នត្តិ ទុច្ចរិតស្ស វិចាកោតិ ឥទមស្ស ធានុជា-
 ធាមិ ។ យញ្ច ខោ សោ ឯវមាហា អមាហំ បុត្ត-
 លំ អន្ទសំ ឥធិ ចារណាតិចាតី អទិន្នាធាយី ។ បេ ។
 មិច្ឆាទិដ្ឋិ កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា បស្សាមិ
 សុកតិ សក្កំ លោកំ ឧបបន្នន្តិ ឥទមស្ស អនុជា-
 ធាមិ ។ យញ្ច ខោ សោ ឯវមាហា យោ កិរ
 កោ ចារណាតិចាតី អទិន្នាធាយី ។ បេ ។ មិច្ឆាទិដ្ឋិ
 សញ្ចោ សោ កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា សុកតិ
 សក្កំ លោកំ ឧបបន្នតីតិ ឥទមស្ស ធានុជា-
 ធាមិ ។ យម្បិ សោ ឯវមាហា យេ ឯវំ ជានន្តិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណាសកៈ

[៨២] ម្នាលអានន្ទ បណ្តាសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ សមណៈឬ ព្រាហ្មណ៍ណា ពោលយ៉ាងនេះថា អើហ្ន៎ កម្មដ៏លាមកមិនមានទេ ទាំង ផលរបស់ទុច្ចរិតក៏មិនមានដែរ តថាគតមិនយល់ស្របតាមពាក្យ របស់ សមណព្រាហ្មណ៍នោះទេ ។ តែត្រង់សមណព្រាហ្មណ៍នោះ ពោលយ៉ាង នេះថា យើងបានឃើញបុគ្គលឯណោះ ដែលជាអ្នកសម្លាប់សត្វ កាន់យក ទ្រព្យដែលគេមិនបានឲ្យ ។ បេ ។ មានគំនិតយល់ខុសក្នុងលោកនេះ បាន ឃើញបុគ្គលនោះ ដែលទម្លាយរាងកាយបន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ ទៅ កើតក្នុងសុគតិស្នូត៍ទេវលោក តថាគតយល់ស្របតាមពាក្យរបស់សមណ- ព្រាហ្មណ៍នោះ^(១) ។ ឯត្រង់សមណព្រាហ្មណ៍នោះ ពោលពាក្យយ៉ាងនេះ ថា អើហ្ន៎ បុគ្គលណាជាអ្នកសម្លាប់សត្វ កាន់យកទ្រព្យដែលគេមិនបាន ឲ្យ ។ បេ ។ មានគំនិតយល់ខុស បុគ្គលទាំងអស់នោះ លុះទម្លាយរាង កាយបន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ រមែងទៅកើតក្នុងសុគតិស្នូត៍ទេវលោក តថាគតមិនយល់ស្របតាមពាក្យ របស់សមណព្រាហ្មណ៍នោះទេ ។ ទាំង ត្រង់សមណព្រាហ្មណ៍នោះពោលពាក្យយ៉ាងនេះថា បុគ្គលណាដឹងយ៉ាង

១ បានជាទ្រង់យល់ស្រប ព្រោះទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ថា ទោះបីធ្វើអកុសលមកពីដើមក៏ពិត តែដល់ វេលាជិតស្លាប់ ជូនមានកុសលណាមួយមកឲ្យផល កុសលនោះក៏អាចជ្រែកអកុសលបាន ទើបទៅកើតក្នុងសុគតិភព ។

វិភង្គវគ្គស្ស មហាកម្មវិភង្គសុត្តេ មហាកម្មវិភង្គញ្ញាណំ

តេ សម្មា ជានន្តិ យេ អញ្ញថា ជានន្តិ មិច្ឆា តេសំ
 ញ្ញាណន្តិ ឥទម្បិស្ស ឆានុជាឆាមិ ។ យម្បិ សោ
 យទេវ តស្ស សាមំ ញាតំ សាមំ ទិដ្ឋំ សាមំ វិទិតំ
 តទេវ តត្ថ ថាមសា បរាមាសា អភិទិវិស្ស វោហា-
 រតិ ឥទមេវ សច្ចំ មោយមញ្ញន្តិ ឥទម្បិស្ស ឆានុ-
 ជាឆាមិ តំ កិស្ស ហេតុ អញ្ញថា ហិ អានន្ត
 តថាគតស្ស មហាកម្មវិភង្កេ ញ្ញាណំ ហោតិ ។

[៨៥] តត្រានន្ត យ្វាយំ សមណោ វា ព្រាហ្ម-
 ណោ វា ឯវមាហា អត្ថិ កិវ កោ កល្យា-
 ណានិ កម្មានិ អត្ថិ សុចរិតស្ស វិចារកោតិ
 ឥទមស្ស អនុជាឆាមិ ។ យម្បិ^(១) សោ ឯ-
 វមាហា អមាហំ បុគ្គលំ ឥធិ ចារណាតិចាតា
 បដិវិតំ អទិដ្ឋាឆាឆា បដិវិតំ ។ បេ ។ សម្មាទិដ្ឋិ

១ ឱ. យញ្ច ខោ ។

វិភង្គវគ្គ មហាកម្មវិភង្គសូត្រ សេចក្តីយល់ក្នុងមហាកម្មវិភង្គ

នេះ បុគ្គលនោះឈ្មោះថាជឹងត្រូវ បុគ្គលណាជឹងផ្សេង (អំពីនេះ) ការជឹង
 របស់បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថាជឹងខុស តថាគតក៏មិនយល់ស្របតាមពាក្យ
 របស់សមណព្រាហ្មណ៍នោះទេ ។ តែត្រង់សមណព្រាហ្មណ៍នោះ ស្ទាប
 អង្រែល ប្រកាន់នូវហេតុដែលយល់ខ្លួនឯង ឃើញខ្លួនឯង ជឹងច្បាស់
 ខ្លួនឯងនោះ ដោយកម្លាំងទិដ្ឋិ ហើយពោលថា សេចក្តីយល់នេះឯង
 ជារបស់ពិត សេចក្តីយល់ដទៃ ជាមោឃៈ តថាគតមិនយល់ស្របតាម
 ពាក្យរបស់សមណព្រាហ្មណ៍នោះទេ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ម្នាល
 អានន្ទ ព្រោះសត្វ តែងមានសេចក្តីយល់ក្នុងមហាកម្មវិភង្គ ផ្សេងគ្នា ។

[៨៥] ម្នាលអានន្ទ បណ្តាពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ សមណៈ
 ឬព្រាហ្មណ៍ណា ពោលយ៉ាងនេះថា អើហ្ន៎ អំពើជាកុសលក៏មាន
 ផលរបស់សុចរិតក៏មាន តថាគតយល់ស្របតាមពាក្យរបស់សមណ-
 ព្រាហ្មណ៍នោះ ។ ទាំងត្រង់សមណព្រាហ្មណ៍នោះ ពោលពាក្យយ៉ាង
 នេះថា ខ្ញុំឃើញបុគ្គលឯណោះ ជាអ្នករៀនសូត្រច្រើន ចាកបាណាតិបាត
 រៀនសូត្រច្រើន ។ បេ ។ មានគំនិតយល់ត្រូវ ក្នុងលោកនេះ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរិបណ្ណាសកំ

កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា បស្សាមិ សុភតិ
 សក្កំ លោកំ ឧបបន្នតិ ឥទម្បិស្ស អនុជាធាមិ ។
 យញ្ច ខោ សោ ឯវមាហ យោ កិវ កោ
 ចាណាតិចាតា បដិវិតោ អទិន្នាទាតា បដិវិតោ
 ។ បេ ។ សម្មាទិដ្ឋិ សញ្ចោ សោ កាយស្ស ភេទា
 បរម្មរណា សុភតិ សក្កំ លោកំ ឧបបន្នតិ
 ឥទមស្ស អនុជាធាមិ ។ យម្បិ សោ ឯវមាហ
 យេ ឯវំ ជានន្តិ តេ សម្មា ជានន្តិ យេ
 អញ្ញថា ជានន្តិ មិច្ឆា តេសំ ញាណន្តិ ឥទម្បិស្ស
 ធានុជាធាមិ ។ យម្បិ សោ យទេវ តស្ស
 សាមំ ញាតំ សាមំ ទិដ្ឋំ សាមំ វិទិតំ តទេវ
 តត្ថ ថាមសា បរាមាសា អភិទិវិស្ស វោហរតិ
 ឥទមេវ សច្ចំ មោយមញ្ញន្តិ ឥទម្បិស្ស ធានុជាធាមិ
 តំ កិស្ស ហេតុ អញ្ញថា ហិ អាណន្ត តថាកតស្ស
 មហាកម្មវិកដ្ឋេ ញាណំ ហោតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណាសកៈ

បានឃើញបុគ្គលនោះ ដែលទម្ងាយរាងកាយ បន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ
 ទៅកើតក្នុងសុគតិស្នង់ទេវលោក តថាគតក៏យល់ស្របតាមពាក្យ របស់
 សមណព្រាហ្មណ៍នោះ ។ ទាំងត្រង់សមណព្រាហ្មណ៍នោះ ពោលពាក្យ
 យ៉ាងនេះថា អើហ្ន៎ បុគ្គលណា វៀរស្រឡះចាកបាណាតិបាត វៀរ
 ស្រឡះចាកអទិន្នាទាន ។ បេ ។ មានគំនិតយល់ត្រូវ បុគ្គលទាំងអស់នោះ
 លុះទម្ងាយរាងកាយបន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ រមែងទៅកើតក្នុងសុគតិ
 ស្នង់ទេវលោក តថាគតក៏យល់ស្របតាមពាក្យ របស់សមណព្រាហ្មណ៍
 នោះដែរ ។ ឯត្រង់សមណព្រាហ្មណ៍នោះ ពោលពាក្យយ៉ាងនេះថា
 បុគ្គលណាដឹងយ៉ាងនេះ បុគ្គលនោះឈ្មោះថាដឹងត្រូវ បុគ្គលណាដឹង
 ផ្សេង (អំពីនេះ) ការដឹងរបស់បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថាដឹងខុស តថាគត
 មិនយល់ស្របតាមពាក្យ របស់សមណព្រាហ្មណ៍នោះទេ ។ ទាំងត្រង់
 បុគ្គលនោះ ស្ទាបអង្រែលប្រកាន់ នូវហេតុដែលយល់ខ្លួនឯង ឃើញខ្លួន
 ឯង ដឹងច្បាស់ខ្លួនឯងនោះ ដោយកម្លាំងទិដ្ឋិ ហើយពោលថា សេចក្តី
 យល់នេះឯង ជារបស់ពិត សេចក្តីយល់ដទៃ ជាមោឃៈ តថាគត
 មិនយល់ស្របតាមពាក្យ របស់សមណព្រាហ្មណ៍នោះទេ ដំណើរនោះ
 ព្រោះហេតុអ្វី ម្នាលអានន្ទ ព្រោះសត្វតែងមានសេចក្តីយល់ ក្នុងមហា-
 កម្មវិភង្គ ផ្សេងគ្នា ។

វិភង្គវគ្គស្ស មហាកម្មវិភង្គសុត្តេ មហាកម្មវិភង្គញ្ញាណំ

[៨៦] តត្រានន្ទ យាយំ សមណោ វា ព្រាហ្មណោ
 វា ឯវមាហា នត្តិ កិរ កោ កល្យាណានិ កម្មានិ
 នត្តិ សុចរិតស្ស វិចារកោតិ ឥទមស្ស ធានុជាធាមិ ។
 យញ្ច ខោ សោ ឯវមាហា អមាហំ បុគ្គលំ អន្ទសំ
 ឥធម ចារណាតិចាតា បដិវិរតំ អទិដ្ឋាទាធា បដិវិរតំ
 ។ យេ ។ សម្មាទិដ្ឋិ កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា
 បស្សាមិ អចាយំ ទុក្ខតិ វិនិចាតំ និរយំ ឧបបន្នន្តិ
 ឥទមស្ស អនុជាធាមិ ។ យញ្ច ខោ សោ ឯវមាហា
 យោ កិរ កោ ចារណាតិចាតា បដិវិរតោ អទិដ្ឋាទាធា
 បដិវិរតោ ។ យេ ។ សម្មាទិដ្ឋិ សព្វោ សោ កាយស្ស
 ភេទា បរម្មរណា អចាយំ ទុក្ខតិ វិនិចាតំ និរយំ ឧប-
 បន្នតិ ឥទមស្ស ធានុជាធាមិ ។ យម្បិ សោ ឯ-
 វមាហា យេ ឯវំ ជាទន្តិ តេ សម្មា ជាទន្តិ យេ

វិភង្គវគ្គ មហាកម្មវិភង្គសូត្រ សេចក្តីយល់ក្នុងមហាកម្មវិភង្គ

[៨៦] ម្ចាស់អានន្ទ បណ្តាពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ សមណៈបុត្រាហ្មណ៍ណា ពោលពាក្យយ៉ាងនេះថា អើហ្ន៎ អំពើជាកុសល មិនមាន ផលរបស់សុចរិតក៏មិនមាន តថាគតមិនយល់ស្របតាមពាក្យ របស់សមណព្រាហ្មណ៍នោះទេ ។ តែត្រង់សមណព្រាហ្មណ៍នោះពោល ពាក្យយ៉ាងនេះថា ខ្ញុំឃើញបុគ្គលឯណោះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នករៀន ស្រឡះចាកបាណាតិបាត រៀនស្រឡះចាកអទិន្នាទាន ។ បេ ។ មាន គំនិតយល់ត្រូវ រមែងឃើញបុគ្គលនោះ ដែលទម្ងាយរាងកាយបន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ ទៅកើតក្នុងកំណើតតិរច្ឆាន ប្រេតវិស័យ អសុរកាយ នរក តថាគតយល់ស្របតាមពាក្យរបស់សមណព្រាហ្មណ៍នោះ^(១) ។ ឯ ត្រង់សមណព្រាហ្មណ៍នោះពោលពាក្យយ៉ាងនេះថា អើហ្ន៎ បុគ្គលណាជា អ្នករៀនស្រឡះចាកបាណាតិបាត រៀនស្រឡះចាកអទិន្នាទាន ។ បេ ។ មាន គំនិតយល់ត្រូវ បុគ្គលទាំងអស់នោះ លុះទម្ងាយរាងកាយបន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ រមែងទៅកើតក្នុងកំណើតតិរច្ឆាន ប្រេតវិស័យ អសុរកាយ នរក តថាគតមិនយល់ស្របតាមពាក្យរបស់សមណព្រាហ្មណ៍នោះទេ ។ ទាំងត្រង់សមណព្រាហ្មណ៍នោះ ពោលពាក្យយ៉ាងនេះថា បុគ្គលណាដឹង

១ បានជាទ្រង់យល់តាម ព្រោះទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ថា ទោះបីធ្វើកុសលមកពីដើមក៏ពិត តែ ដល់វេលាជិតស្លាប់ ចូរមានអកុសលណាមួយមកឲ្យផល អកុសលនោះអាចជ្រែកកុសល បាន ទើបបានទៅកើតក្នុងទុគ្គតិភព ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរិបណ្ណាសកំ

អញ្ញថា ជានន្តិ មិច្ឆា តេសំ ញាណន្តិ ឥទម្បិស្ស
 នានុជាតាមិ ។ យម្បិ សោ យទេវ តស្ស សាមំ ញាតំ
 សាមំ ទិដ្ឋំ សាមំ វិទិតំ តទេវ តត្ថ ថាមសា
 បរាមាសា អភិទិវិស្ស វោហារតិ ឥទមេវ សច្ចំ
 មោយមញ្ញន្តិ ឥទម្បិស្ស នានុជាតាមិ តំ កិស្ស
 ហេតុ អញ្ញថា ហិ អានន្ត តថាគតស្ស មហា-
 កម្មវិកដ្តេ ញាណំ ហោតិ ។

[៨៧] តត្រានន្ត យាយំ បុគ្គលោ ឥធម ចាណាតិ-
 ចាតិ អទិដ្ឋាទាយី ។ បេ ។ មិច្ឆាទិដ្ឋិ កាយស្ស ភេទា
 បរម្មរណា អទាយំ ទុក្ខតិ វិទិចាតំ និរយំ ឧបបដ្ឋតិ
 បុព្វេ វាស្ស តំ កតំ ហោតិ ចាបកម្មំ ទុក្ខវេទនីយំ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណាសកៈ

យ៉ាងនេះ បុគ្គលនោះឈ្មោះថាដឹងត្រូវ បុគ្គលណាដឹងផ្សេង (អំពីនេះ)
 ការដឹងរបស់បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថាដឹងខុស តថាគតក៏មិនយល់ស្របតាម
 ពាក្យរបស់សមណព្រាហ្មណ៍នោះទេ ។ ទាំងត្រង់សមណព្រាហ្មណ៍នោះ
 ស្ទាបអង្កែល ប្រកាន់នូវហេតុដែលយល់ខ្លួនឯង ឃើញខ្លួនឯង ដឹង
 ច្បាស់ខ្លួនឯងនោះ តាមកម្លាំងទិដ្ឋិ ហើយពោលថា សេចក្តីយល់នេះ
 ឯង ជារបស់ពិត សេចក្តីយល់ដទៃ ជាមោឃៈ តថាគតមិនយល់ស្រប
 តាមពាក្យរបស់បុគ្គលនោះទេ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ម្នាល
 អានន្ទ ព្រោះសត្វតែងមានសេចក្តីយល់ ក្នុងមហាកម្មវិភង្គ ផ្សេងគ្នា ។

[៨៧] ម្នាលអានន្ទ បណ្តាពួកបុគ្គលទាំងនោះ បុគ្គលណាក្នុង
 លោកនេះ ជាអ្នកសម្លាប់សត្វ កាន់យកទ្រព្យដែលគេមិនបានឲ្យ ។ បេ ។
 មានគំនិតយល់ខុស លុះទម្លាយរាងកាយ បន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ
 រមែងទៅកើតក្នុងកំណើតតិរច្ឆាន ប្រេតវិស័យ អសុរកាយ នរក បាប-
 កម្មនោះ ដែលបុគ្គលនោះបានធ្វើក្នុងកាលមុន ក៏ជាហេតុនៃទុក្ខវេទនា

វិភង្គវគ្គស្ស មហាកម្មវិភង្គសុត្តេ វិបាកប្បដិសំវេទកាវោ

បច្ឆា វាស្ស តំ កតំ ហោតិ ចាបកម្មំ ទុក្ខវេ-
 ទនីយំ មរណកាលេ វាស្ស ហោតិ មិច្ឆាទិដ្ឋិ
 សមត្តា សមាទិដ្ឋា តេន សោ កាយស្ស ភេទា
 បម្មរណា អចាយំ ទុក្ខតី វិនិចាតំ និរយំ ឧបបជ្ជតិ ។
 យព្វា ខោ សោ ឥធម ចារណាតិចាតី ហោតិ អ-
 ទិដ្ឋាទាយី ហោតិ ។ បេ ។ មិច្ឆាទិដ្ឋិ ហោតិ ។ តស្ស
 ទិដ្ឋេវ ធម្មេ វិចាកំ បដិសំវេទេតិ ឧបបជ្ជេ^(១) វា
 អបវេ វា បរិយាយេ ។

[៨៨] តត្រានន្ទ យាយំ បុគ្គលោ ឥធម ចារណាតិ-
 ចាតី អទិដ្ឋាទាយី ។ បេ ។ មិច្ឆាទិដ្ឋិ កាយស្ស ភេទា
 បម្មរណា សុកតី សក្កំ លោកំ ឧបបជ្ជតិ បុព្វេ វាស្ស
 តំ កតំ ហោតិ កល្យាណកម្មំ សុខវេទនីយំ បច្ឆា
 វាស្ស តំ កតំ ហោតិ កល្យាណកម្មំ សុខវេទនីយំ

១ ឱ. ឧប្បជ្ជំ ។

វិភង្គវគ្គ មហាកម្មវិភង្គសូត្រ ភាពនៃបុគ្គលអ្នកទទួលនូវវិបាក

បាបកម្មនោះ ដែលបុគ្គលនោះបានធ្វើក្នុងខាងក្រោយ ក៏ជាហេតុនៃទុក្ខ-
 វេទនាដែរ មិច្ឆាទិដ្ឋិដែលបុគ្គលនោះបានធ្វើឲ្យបរិបូណ៌ បានសមាទាន
 ហើយក្នុងពេលជិតស្លាប់ ដោយអំពើនោះ បុគ្គលនោះ លុះទម្លាយ
 រាងកាយ បន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ រមែងទៅកើតក្នុងកំណើតតិរច្ឆាន
 ប្រេតវិស័យ អសុរកាយ នរក ។ បុគ្គលនោះ សម្លាប់សត្វ កាន់យក
 ទ្រព្យដែលគេមិនបានឲ្យ ។ បេ ។ មានគំនិតយល់ខុស ក្នុងលោកនេះ
 ដោយហេតុណា ។ បុគ្គលនោះ រមែងទទួលវិបាករបស់ហេតុនោះ ក្នុង
 បច្ចុប្បន្ននេះ ឬក្នុងជាតិជាលំដាប់ ឬក្នុងអត្តភាពជាខាងក្រោយ ។ មក ។

[៨៨] ម្នាលអានន្ទ បណ្តាបុគ្គលទាំងនោះ បុគ្គលណា
 ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកសម្លាប់សត្វ កាន់យកទ្រព្យដែលគេមិនបានឲ្យ
 ។ បេ ។ មានគំនិតយល់ខុស លុះទម្លាយរាងកាយបន្ទាប់អំពីសេចក្តី
 ស្លាប់ទៅ រមែងទៅកើតក្នុងសុគតិស្នូគ៌់ទេវលោក អំពើជាកុសលនោះ
 ដែលបុគ្គលនោះធ្វើក្នុងកាលមុន ក៏ជាហេតុនៃសុខវេទនា អំពើជាកុសល
 នោះ ដែលបុគ្គលនោះធ្វើខាងក្រោយ ក៏ជាហេតុនៃសុខវេទនាដែរ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរិបណ្ណាសកំ

មរណាកាលេ វាស្ស ហោតិ សម្មាទិដ្ឋិ សមត្តា
 សមាទិដ្ឋា តេន សោ កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា
 សុភតិ សក្កំ លោកំ ឧបបដ្ឋតិ ។ យញ្ច^(១) ខោ
 សោ ឥធិ ចារណាតិចាតិ ហោតិ អទិដ្ឋាទាយិ ហោតិ
 ។ បេ ។ មិច្ឆាទិដ្ឋិ ហោតិ ។ តស្ស ទិដ្ឋេវ ធម្មេ វិចា-
 កំ បដិសំវេទេតិ ឧបបដ្ឋេ វា អបវេ វា បរិយាយេ ។

[៨៩] តត្រានន្ទ យាយំ បុគ្គលោ ឥធិ ចារណាតិ-
 ចាតា បដិវិរតោ អទិដ្ឋាទាយា បដិវិរតោ ។ បេ ។
 សម្មាទិដ្ឋិ កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា សុភតិ សក្កំ
 លោកំ ឧបបដ្ឋតិ បុព្វេ វាស្ស តំ កតំ ហោតិ
 កល្យាណកម្មំ សុខវេទនីយំ បច្ឆា វាស្ស តំ កតំ
 ហោតិ កល្យាណកម្មំ សុខវេទនីយំ មរណាកាលេ
 វាស្ស ហោតិ សម្មាទិដ្ឋិ សមត្តា សមាទិដ្ឋា តេន សោ

១ ឱ. សចេ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបវិបណ្ណសកៈ

សម្មាទិដ្ឋិដែលបុគ្គលធ្វើឲ្យបរិបូណ៌ហើយ បានសមាទានហើយក្នុងកាល
 ជិតស្លាប់ ព្រោះអំពើនោះ បុគ្គលនោះ លុះទម្លាយរាងកាយបន្ទាប់អំពី
 សេចក្តីស្លាប់ទៅ រមែងទៅកើតក្នុងសុគតិស្នូត៍ទេវលោក ។ ព្រោះ
 ហេតុតែ បុគ្គលនោះ ជាអ្នកសម្លាប់សត្វ កាន់យកទ្រព្យដែលគេមិន
 បានឲ្យ ។ បេ ។ មានគំនិតយល់ខុស ក្នុងលោកនេះ ។ បាន
 ជាបុគ្គលនោះ ទទួលវិបាករបស់កម្មនោះ ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ឬក្នុងជាតិជា
 លំដាប់ ឬក៏ក្នុងអត្តភាពជាខាងក្រោយ ។ មក ។

[៨៧] ម្នាលអានន្ទ បណ្តាបុគ្គលទាំងនោះ បុគ្គលណា
 ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នករៀនសូត្រចាកបុណ្ណាតិបាត រៀនសូត្រចាក
 អទិន្នាទាន ។ បេ ។ មានគំនិតយល់ត្រូវ លុះទម្លាយរាងកាយបន្ទាប់អំពី
 សេចក្តីស្លាប់ទៅ រមែងទៅកើតក្នុងសុគតិស្នូត៍ទេវលោក អំពើជា
 កុសលនោះ ដែលបុគ្គលនោះធ្វើក្នុងកាលមុន ក៏ជាហេតុនៃសុខវេទនា
 អំពើជាកុសលនោះ ដែលបុគ្គលនោះធ្វើក្នុងខាងក្រោយ ក៏ជាហេតុ
 នៃសុខវេទនាដែរ សម្មាទិដ្ឋិ ដែលបុគ្គលនោះបានធ្វើឲ្យបរិបូណ៌ហើយ
 បានសមាទានហើយ ក្នុងកាលជិតស្លាប់ ព្រោះអំពើនោះ បុគ្គលនោះ

វិភង្គវគ្គស្ស មហាកម្មវិភង្គសុត្តេ វិបាកប្បដិសំវេទកាវោ

កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា សុគតី សក្កំ លោកំ
 ឧបបជ្ជតិ ។ យញ្ច ខោ សោ ឥធិ ចារណាតិចាតា
 បដិវិរតោ ហោតិ អទិន្នាទាណា បដិវិរតោ ហោតិ
 ។ បេ ។ សម្មាទិដ្ឋិ ហោតិ ។ តស្ស ទិដ្ឋេវ
 ធម្មេ វិចាគំ បដិសំវេទេតិ ឧបបជ្ជេ វា អបវេ វា
 បរិយាយេ ។

[៩០] តត្រានន្ទ យ្វាយំ បុគ្គលោ ឥធិ ចារណា-
 តិចាតា បដិវិរតោ អទិន្នាទាណា បដិវិរតោ ។ បេ ។
 សម្មាទិដ្ឋិ កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា អចាយំ
 ទុក្ខតិ វិនិចាតំ និរយំ ឧបបជ្ជតិ បុព្វេ វាស្ស តំ
 កតំ ហោតិ ចាបកម្មំ ទុក្ខវេទនីយំ បច្ឆា វាស្ស
 តំ កតំ ហោតិ ចាបកម្មំ ទុក្ខវេទនីយំ មរណា-
 កាលេ វាស្ស ហោតិ មិច្ឆាទិដ្ឋិ សមត្តា សមា-
 ទិន្នា តេន សោ កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា
 អចាយំ ទុក្ខតិ វិនិចាតំ និរយំ ឧបបជ្ជតិ ។
 យញ្ច ខោ សោ ឥធិ ចារណាតិចាតា បដិវិរតោ
 ហោតិ អទិន្នាទាណា បដិវិរតោ ហោតិ ។ បេ ។

វិភង្គវគ្គ មហាកម្មវិភង្គសូត្រ ភាពនៃបុគ្គលអ្នកទទួលនូវវិបាក

លុះទម្លាយរាងកាយ បន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ រមែងទៅកើតក្នុងសុគតិ
ស្នូត់ទេវលោក ។ ព្រោះហេតុតែបុគ្គលនោះ រៀនស្រឡះចាកបាណា-
តិបាត រៀនស្រឡះចាកអទិន្នាទាន ។ បេ ។ មានគំនិតយល់ត្រូវ ក្នុង
លោកនេះ ។ បានជាបុគ្គលនោះ ទទួលនូវវិបាករបស់កម្មនោះ ក្នុង
បច្ចុប្បន្ន ឬក្នុងជាតិជាលំដាប់ ឬក៏ក្នុងអត្តភាពខាងក្រោយ ។ មក ។

[៩០] ម្ចាស់អានន្ទ បណ្តាបុគ្គលទាំងនោះ បុគ្គលណា ក្នុង
លោកនេះ ជាអ្នករៀនស្រឡះចាកបាណាតិបាត រៀនស្រឡះចាកអទិន្នា-
ទាន ។ បេ ។ មានគំនិតយល់ត្រូវ លុះទម្លាយរាងកាយ បន្ទាប់អំពី
សេចក្តីស្លាប់ទៅ រមែងទៅកើតក្នុងកំណើតតិរច្ឆាន ប្រេតវិស័យ អសុរ-
កាយ នរក បាបកម្មនោះ ដែលបុគ្គលនោះបានធ្វើក្នុងកាលមុន ក៏ជា
ហេតុនៃទុក្ខវេទនា បាបកម្មនោះ ដែលបុគ្គលនោះធ្វើខាងក្រោយ ក៏ជា
ហេតុនៃទុក្ខវេទនាដែរ មិច្ឆាទិដ្ឋិដែលបុគ្គលនោះបានធ្វើឲ្យបរិបូណ៌ហើយ
បានសមាទានហើយ ក្នុងកាលជិតស្លាប់ ព្រោះអំពើនោះ បុគ្គលនោះ
លុះទម្លាយរាងកាយ បន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ រមែងទៅកើតក្នុងកំ-
ណើតតិរច្ឆាន ប្រេតវិស័យ អសុរកាយ នរក ។ ព្រោះហេតុតែបុគ្គល
នោះ រៀនស្រឡះចាកបាណាតិបាត រៀនស្រឡះចាកអទិន្នាទាន ។ បេ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបវិបណ្ណាសកំ

សម្មាទិដ្ឋិ ហោតិ ។ តស្ស ទិដ្ឋេវ ធម្មេ វិចាកំ
បដិសំវេទេតិ ឧបបន្ថេ វា អបវេ វា បរិយាយេ ។

[៩០] ឥតិ ខោ អាណន្ទ អត្ថិ កម្មំ អភព្វំ
អភព្វាកាសំ អត្ថិ កម្មំ អភព្វំ ភព្វាកាសំ អត្ថិ
កម្មំ ភព្វញោវ ភព្វាកាសញោ អត្ថិ កម្មំ ភព្វំ អ-
ភព្វាកាសន្តិ ។ ឥទមវោច ភកវា អត្តមនោ អាយស្មា
អាណន្ទោ ភកវតោ ភាសិតំ អភិណ្ឌិតិ ។

មហាកម្មវិភង្គសុត្តំ ឆដ្ឋំ និដ្ឋិតំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណាសកៈ

មានគំនិតយល់ត្រូវ ក្នុងលោកនេះ ។ បានជាបុគ្គលនោះ ទទួលនូវ
វិបាករបស់កម្មនោះ ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ឬក្នុងជាតិជាលំដាប់ ឬក៏ក្នុងអត្តភាព
ជាខាងក្រោយ ។ មក ។

[៩១] ម្នាលអានន្ទ ព្រោះហេតុនេះ កម្មមិនគួរ ឃាត់កម្មមិន
គួរក៏មាន កម្មមិនគួរ ឃាត់កម្មគួរក៏មាន កម្មគួរ ឃាត់កម្មគួរក៏មាន
កម្មគួរ ឃាត់កម្មមិនគួរក៏មាន ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់
ព្រះសូត្រនេះចប់ហើយ ព្រះអានន្ទមានអាយុ ក៏មានចិត្តត្រេកអររីក
រាយ នឹងភាសិតរបស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

ចប់ មហាកម្មវិភង្គសូត្រ ទី ៦ ។

សត្តមំ សឡាយតនវិភង្គសុត្តំ

[៩២] ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភក្កវា
 សារត្តិយំ វិហារតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អា-
 រាមេ ។ តត្រ ខោ ភក្កវា ភិក្ខុ អាមន្តេសិ ភិក្ខុ-
 វោតិ ។ ភទន្តេតិ តេ ភិក្ខុ ភក្កវតោ បច្ចុស្សោ-
 សុំ ។ ភក្កវា ឯតទវោច សឡាយតនវិភង្គំ វោ
 ភិក្ខុវេ ទេសិស្សាមិ តំ សុណាថ សាធុកំ មនសិ-
 កោថេ កាសិស្សាមីតិ ។ ឯវម្មន្តេតិ ខោ តេ ភិក្ខុ
 ភក្កវតោ បច្ចុស្សោសុំ ។

[៩៣] ភក្កវា ឯតទវោច ន អជ្ឈត្តិកានិ
 អាយតនានិ វេទិតញ្ចានិ ន ពាហិរានិ អាយត-
 នានិ វេទិតញ្ចានិ ន វិញ្ញាណកាយា វេទិតញ្ចា ន
 ផស្សកាយា វេទិតញ្ចា អដ្ឋាវស មនោបរិចារា វេទិ-
 តញ្ចា នត្តិស សត្តបទា វេទិតញ្ចា តត្រិទំ និស្សា-
 យ ឥទំ បជហាថ តយោ សតិប្បដ្ឋានា យ-
 ទរិយោ សេវតិ យទរិយោ សេវមាដោ សត្តា

សឡាយតនវិភង្គសូត្រ ទី ៧

[៧២] ខ្ញុំបានស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមាន ព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុង សាវត្ថី ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងទីនោះ ឯងថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលស្តាប់ព្រះពុទ្ធដីកា នៃព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។ ទើបព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ដូច្នោះថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនឹងសំដែងសឡាយ- តនវិភង្គ (ចំណែកអាយតនៈទាំង ៦) ដល់អ្នកទាំងឡាយ ចូរអ្នកទាំង- ឡាយប្រុងស្តាប់ នូវសឡាយតនវិភង្គនោះ ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្តឲ្យប្រពៃ ចុះ តថាគតនឹងសំដែង ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ក៏ទទួលស្តាប់ព្រះពុទ្ធដីកា នៃព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។

[៧៣] ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ដូច្នោះថា បុគ្គលគប្បីដឹង អាយតនៈខាងក្នុង ៦ គប្បីដឹងអាយតនៈខាងក្រៅ ៦ គប្បីដឹងកងនៃ វិញ្ញាណ ៦ គប្បីដឹងកងនៃផស្សៈ ៦ គប្បីដឹងមនោបវិចារៈ (សេចក្តី ពិចារណានៃចិត្ត) ១៨ គប្បីដឹងសត្តបទ (ចំណែកនៃសត្វដែលអាស្រ័យ នូវវដ្តៈនិងវិវដ្តៈ) ៣៦ បណ្តាធម៌ទាំងនោះ អ្នកទាំងឡាយចូរអាស្រ័យនូវ ធម៌នេះ ហើយលះបង់ធម៌នេះចេញ ឯសតិប្បដ្ឋានមាន ៣ ប្រការ ជា ធម៌ដែលសាស្តាដ៏ប្រសើរតែងសេព កាលសាស្តាដ៏ប្រសើរសេពហើយ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបវិបណ្ណាសកំ

កណាមនុសាសិតុមរហតិ សោ វុច្ចតិ យោក្កាចរិយានំ
អនុត្តរោ បុរិសទម្មសារថីតិ អយមុទ្ទេសោ សទ្យា-
យតនវិកដ្ឋស្ស ។

[៧៤] ឆ អជ្ឈត្តិកានិ អាយតនានិ វេទិតញ្ចានីតិ
ឥតិ ខោ បនេតំ វុត្តំ ។ កិញ្ចេតំ បដិច្ច វុត្តំ ។
ចក្ខាយតនំ^(១) សោតាយតនំ ឃាតាយតនំ ជិវ្ហាយ-
តនំ កាយាយតនំ មនាយតនំ ។ ឆ អជ្ឈត្តិកានិ
អាយតនានិ វេទិតញ្ចានីតិ ឥតិ យន្តំ វុត្តំ ឥទមេតំ
បដិច្ច វុត្តំ ។

[៧៥] ឆ ពាហិរានិ អាយតនានិ វេទិតញ្ចា-
នីតិ ឥតិ ខោ បនេតំ វុត្តំ ។ កិញ្ចេតំ ប-
ដិច្ច វុត្តំ ។ រូបាយតនំ សន្ទាយតនំ កន្ទាយ-
តនំ រសាយតនំ ដោដ្ឋញ្ចាយតនំ ធម្មាយតនំ ។

១ ឱ. ចក្ខាយតនំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបវិបណ្ណសកៈ

ទើបគួរប្រៀនប្រដៅនូវគណៈបាន សាស្តានោះ តថាគតពោលថា ជា
សារថីអ្នកទូន្មាននូវបុរស ជាអាចារ្យដ៏ប្រសើរ ជាងអាចារ្យអ្នកបង្ហាត់
នូវវាហនៈមានជំរើជាដើម នេះជាឧទ្ទេស របស់សឡាយតនវិភង្គ ។

[៩៤] ពាក្យថា បុគ្គលគប្បីដឹងអាយតនៈខាងក្នុង ៦ ដូច្នោះនេះ
តថាគតបានពោលហើយ ។ ចុះពាក្យនុ៎ះ តថាគតពោលព្រោះអាស្រ័យ
អ្វី ។ អាយតនៈ (អណ្ណាងជាទីកើតនៃអារម្មណ៍) គឺភ្នែក ១ អាយតនៈ
គឺត្រចៀក ១ អាយតនៈគឺច្រមុះ ១ អាយតនៈគឺអណ្តាត ១ អាយតនៈគឺ
កាយ ១ អាយតនៈគឺចិត្ត ១ ។ ពាក្យណា ដែលតថាគតពោលហើយ
ថា បុគ្គលគប្បីដឹងអាយតនៈខាងក្នុង ៦ ដូច្នោះ ពាក្យនុ៎ះ តថាគត
ពោលព្រោះអាស្រ័យ នូវហេតុនេះឯង ។

[៩៥] ពាក្យថា បុគ្គលគប្បីដឹងអាយតនៈខាងក្រៅ ៦ ដូច្នោះនេះ
តថាគតបានពោលហើយ ។ ចុះពាក្យនុ៎ះ តថាគតពោលព្រោះអាស្រ័យ
អ្វី ។ អាយតនៈ គឺរូប ១ អាយតនៈ គឺសំឡេង ១ អាយតនៈ គឺក្លិន ១
អាយតនៈ គឺរស ១ អាយតនៈ គឺផោដ្ឋព្វៈ ១ អាយតនៈ គឺជម៌ ១ ។

វិភង្គវគ្គស្ស សឡាយតនវិភង្គសុត្តេ មនោបរិចារ

ឆ ពាហិរាជិ អាយតនាជិ វេទិតព្វាជិតិ ឥតិ យន្តំ
វុត្តំ ឥនមេតំ បដិច្ច វុត្តំ ។

[៩៦] ឆ វិញ្ញាណកាយា វេទិតព្វាតិ ឥតិ ខោ
បនេតំ វុត្តំ ។ កិញ្ចេតំ បដិច្ច វុត្តំ ។ ចក្កវិញ្ញាណំ
សោតវិញ្ញាណំ យានវិញ្ញាណំ ជិវ្ហាវិញ្ញាណំ កាយ-
វិញ្ញាណំ មនោវិញ្ញាណំ ។ ឆ វិញ្ញាណកាយា វេទិ-
តព្វាតិ ឥតិ យន្តំ វុត្តំ ឥនមេតំ បដិច្ច វុត្តំ ។

[៩៧] ឆ ធម្មកាយា វេទិតព្វាតិ ឥតិ ខោ
បនេតំ វុត្តំ ។ កិញ្ចេតំ បដិច្ច វុត្តំ ។ ចក្កសម្មស្សោ
សោតសម្មស្សោ យានសម្មស្សោ ជិវ្ហាសម្មស្សោ កា-
យសម្មស្សោ មនោសម្មស្សោ ។ ឆ ធម្មកាយា
វេទិតព្វាតិ ឥតិ យន្តំ វុត្តំ ឥនមេតំ បដិច្ច វុត្តំ ។

វិភង្គវគ្គ សឡាយតនវិភង្គសូត្រ មនោបវិចារៈ

ពាក្យណា ដែលតថាគតពោលហើយថា បុគ្គលគប្បីដឹងអាយតនៈខាង
ក្រៅ ៦ ដូច្នោះ ពាក្យនុ៎ះ តថាគតពោលព្រោះអាស្រ័យ នូវហេតុនេះ
ឯង ។

[៩៦] ពាក្យថា បុគ្គលគប្បីដឹងកងនៃវិញ្ញាណ ៦ ដូច្នោះនេះ
តថាគតបានពោលហើយ ។ ចុះពាក្យនុ៎ះ តថាគតពោល ព្រោះ
អាស្រ័យអ្វី ។ ចក្ខុវិញ្ញាណ (សេចក្តីដឹងតាមទ្វារភ្នែក) ១ សោត-
វិញ្ញាណ ១ យានវិញ្ញាណ ១ ជិវ្ហាវិញ្ញាណ ១ កាយវិញ្ញាណ ១
មនោវិញ្ញាណ ១ ។ ពាក្យណា ដែលតថាគតពោលហើយថា បុគ្គល
គប្បីដឹងកងនៃវិញ្ញាណ ៦ ដូច្នោះ ពាក្យនុ៎ះ តថាគតពោល ព្រោះ
អាស្រ័យនូវហេតុនេះឯង ។

[៩៧] ពាក្យថា បុគ្គលគប្បីដឹងកងនៃផស្សៈ ៦ ដូច្នោះនេះ តថាគត
បានពោលហើយ ។ ចុះពាក្យនុ៎ះ តថាគតពោលព្រោះអាស្រ័យអ្វី ។
ចក្ខុសម្មស្ស (អារម្មណ៍ដែលប៉ះពាល់ដោយភ្នែក) ១ សោតសម្មស្ស ១
យានសម្មស្ស ១ ជិវ្ហាសម្មស្ស ១ កាយសម្មស្ស ១ មនោសម្មស្ស ១
ពាក្យណា ដែលតថាគតពោលហើយថា បុគ្គលគប្បីដឹងកងនៃផស្សៈ ៦
ដូច្នោះ ពាក្យនុ៎ះ តថាគតពោលព្រោះអាស្រ័យ នូវហេតុនេះឯង ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបវិបណ្ណាសកំ

[៩៨] អដ្ឋារស មនោបវិចារា វេទិតញាតិ ឥតិ
 ខោ បនេតំ វុត្តំ ។ កិញ្ចេតំ បដិច្ច វុត្តំ ។ ចក្កុនា
 រូបំ ទិស្វា សោមនស្សដ្ឋានីយំ រូបំ ឧបវិចារតិ ទោ-
 មនស្សដ្ឋានីយំ រូបំ ឧបវិចារតិ ឧបេក្ខដ្ឋានីយំ រូបំ
 ឧបវិចារតិ ។ សោតេន សទ្ធិំ សុត្វា... យានេន កន្លំ
 យាយិត្វា... ទិវ្ហាយ រសំ សាយិត្វា... កាយេន ដោដ្ឋព្វំ
 ផុសិត្វា... មនសា ធម្មំ វិញ្ញាយ សោមនស្សដ្ឋានីយំ
 ធម្មំ ឧបវិចារតិ ទោមនស្សដ្ឋានីយំ ធម្មំ ឧបវិចារតិ
 ឧបេក្ខដ្ឋានីយំ ធម្មំ ឧបវិចារតិ ។ ឥតិ ឆ សោ-
 មនស្សបវិចារា ឆ ទោមនស្សបវិចារា ឆ ឧបេក្ខបវិ-
 ចារា ។ អដ្ឋារស មនោបវិចារា វេទិតញាតិ ឥតិ
 យន្តំ វុត្តំ ឥនមេតំ បដិច្ច វុត្តំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណាសកៈ

[៩៨] ពាក្យថា បុគ្គល គប្បីដឹងមនោបរិចារៈទាំង ១៨ ដូច្នោះ
នេះ តថាគតបានពោលហើយ ។ ចុះពាក្យនុ៎ះ តថាគតពោលព្រោះ
អាស្រ័យអ្វី ។ បុគ្គលឃើញរូបដោយភ្នែកហើយ ក៏ពិចារណានូវរូបជាទី
តាំងនៃសោមនស្ស ពិចារណានូវរូបជាទីតាំងនៃទោមនស្ស ពិចារណា
នូវរូបជាទីតាំងនៃឧបេក្ខា ។ ឮសំឡេងដោយត្រចៀក... ជុំក្លិនដោយ
ច្រមុះ... ទទួលរសដោយអណ្តាត... ប៉ះពាល់ដោយដួងដោយកាយ...
ដឹងនូវធម៌ដោយចិត្តហើយ ក៏ពិចារណានូវធម៌ជាទីតាំងនៃសោមនស្ស
ពិចារណានូវធម៌ជាទីតាំងនៃទោមនស្ស ពិចារណានូវធម៌ជាទីតាំងនៃ
ឧបេក្ខា ។ សោមនស្សបរិចារៈ (សេចក្តីពិចារណាដោយសោមនស្ស)
មាន ៦ ទោមនស្សបរិចារៈ មាន ៦ ឧបេក្ខបរិចារៈ មាន ៦ (រួមគ្នាត្រូវ
ជា ១៨) ដោយប្រការដូច្នោះ ។ ពាក្យណា ដែលតថាគតបាន
ពោលហើយថា បុគ្គលគប្បីដឹងមនោបរិចារៈ ទាំង ១៨ ដូច្នោះ ពាក្យ
នុ៎ះ តថាគតពោលព្រោះអាស្រ័យ នូវហេតុនេះឯង ។

វិភង្គវគ្គស្ស សឡាយតនវិភង្គសុត្តេ គេហសីតសោមនស្សានិ

[៩៩] ឆត្តិស សត្តបទា វេទិតញ្ចតិ ឥតិ ខោ
 បនេតំ វុត្តំ ។ កិញ្ចេតំ បដិច្ច វុត្តំ ។ ឆ កេហ-
 សីតានិ សោមនស្សានិ ឆ នេក្ខម្មសីតានិ សោម-
 នស្សានិ ឆ កេហសីតានិ នោមនស្សានិ ឆ នេក្ខម្ម-
 សីតានិ នោមនស្សានិ ឆ កេហសីតា ឧបេក្ខា ឆ
 នេក្ខម្មសីតា ឧបេក្ខា ។

[១០០] តត្ថ កតមានិ ឆ កេហសីតានិ សោម-
 នស្សានិ ។ ចក្កុវិញ្ញយ្យានំ រូបានំ ឥដ្ឋានំ កន្តានំ
 មនាទានំ មនោរមានំ លោកាមិសប្បដិសំយុត្តានំ
 បដិលាកំ វា បដិលាកតោ សមនុបស្សតោ បុព្វេ វា
 បដិលទ្ធិបុព្វំ អតីតំ និរុទ្ធិ វិបរិណាតំ សមនុស្សរតោ
 ឧប្បជ្ជតិ សោមនស្សំ យំ ឯវរូបំ សោមនស្សំ ឥទំ

វិភង្គវគ្គ សឡាយតនវិភង្គសូត្រ គេហសិតសោមនស្ស

[៩៩] ពាក្យថា បណ្ឌិតគប្បីដឹងសត្តបទ (ចំណែកនៃសត្វ) ៣៦ ដូច្នោះនេះ តថាគតបានពោលហើយ ។ ចុះពាក្យនុ៎ះ តថាគតពោល ព្រោះអាស្រ័យអ្វី ។ គេហសិតសោមនស្ស (សោមនស្សអាស្រ័យ កាមគុណ) មាន ៦ នេក្ខម្មសិតសោមនស្ស (សោមនស្សអាស្រ័យ នេក្ខម្មៈ គឺវិបស្សនា) មាន ៦ គេហសិតទោមនស្ស មាន ៦ នេក្ខម្ម- សិតទោមនស្ស មាន ៦ គេហសិតឧបេក្ខា មាន ៦ នេក្ខម្មសិតឧបេក្ខា មាន ៦ (ត្រូវជា ៣៦) ។

[១០០] បណ្តាធម៌ទាំងនោះ គេហសិតទោមនស្ស មាន ៦ យ៉ាង តើដូចម្តេច ។ បុគ្គល កាលឃើញច្បាស់ នូវការ បានរូបដែលគប្បីដឹងដោយភ្នែក ជាទីប្រាថ្នា ជាទីត្រេកអរ ជាទីគាប់ចិត្ត ជាតម្រេកនៃចិត្ត ប្រកបដោយលោកាមិសៈ គឺតណ្ហា ថាជាការបានក្តី កាលរលឹក ឃើញ (នូវរូប) ដែលខ្លួនធ្លាប់បានហើយក្នុងកាលមុន ដែលកន្លងហើយ ដែលរលត់ហើយ ដែលប្រែប្រួលហើយក្តី ហើយក៏កើតសេចក្តី សោមនស្សឡើង សោមនស្សណា មានសភាពដូច្នោះ សោមនស្សនេះ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបវិបណ្ណាសកំ

វុច្ចតិ កេហសិតំ សោមនស្សំ ។ សោតវិញ្ញេ-
 យ្យានំ សទ្ធានំ... យានវិញ្ញេយ្យានំ កន្ធានំ... ជិហ្គា-
 វិញ្ញេយ្យានំ រសានំ... កាយវិញ្ញេយ្យានំ ផោដ្ឋព្វា-
 នំ... មនោវិញ្ញេយ្យានំ ធម្មានំ ឥដ្ឋានំ កន្ធានំ
 មនាទានំ មនោរមានំ លោកាមិសប្បដិសំ យុត្តានំ
 បដិលាកំ វា បដិលាកតោ សមនុបស្សតោ បុព្វេ វា
 បដិលទ្ធិបុព្វំ អតីតំ និរុទ្ធិំ វិបរិណាតំ សមនុស្សរតោ
 ឧប្បជ្ជតិ សោមនស្សំ យំ វរុបំ សោមនស្សំ
 ឥទំ វុច្ចតិ កេហសិតំ សោមនស្សំ ។ ឥមាជិ ឆ
 កេហសិតានិ សោមនស្សានិ ។

[១០១] តត្ថ កតមាជិ ឆ នេក្ខម្មសិតានិ
 សោមនស្សានិ ។ រូចានំ ត្រូវ អនិច្ចតំ វិទិត្យា វិបរិ-
 ណាមវិរាគនិរោជំ បុព្វេ ចេវ រូចា វតហិ ច
 សព្វេ តេ រូចា អនិច្ចា ទុក្ខា វិបរិណាមធម្មាតិ វរ-
 មេតំ យថាក្ខតំ សម្មប្បញ្ញាយ បស្សតោ ឧប្បជ្ជតិ
 សោមនស្សំ យំ វរុបំ សោមនស្សំ ឥទំ វុច្ចតិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណាសកៈ

តថាគតហៅថា គេហសិតសោមនស្ស ។ បុគ្គល កាល
 ឃើញច្បាស់ នូវការបានសំឡេង ដែលគប្បីដឹងដោយត្រចៀក...
 ក្លិន ដែលគប្បីដឹងដោយច្រមុះ... រសដែលគប្បីដឹងដោយអណ្តាត...
 ផោដ្ឋព្វៈដែលគប្បីដឹងដោយកាយ... ធម៌ដែលគប្បីដឹងដោយចិត្ត ជា
 ទីប្រាថ្នា ជាទីត្រេកអរ ជាទីគាប់ចិត្ត ជាតម្រេកនៃចិត្ត ប្រកបដោយ
 លោកាមិសៈ ថាជាការបានក្តី កាលរលឹកឃើញនូវធម៌ដែលខ្លួនធ្លាប់បានហើយ
 ក្នុងកាលមុន ដែលកន្លងហើយ ដែលរលត់ហើយ ដែលប្រែប្រួលហើយក្តី
 ហើយក៏កើតសេចក្តីសោមនស្សឡើង សោមនស្សណា មានសភាព
 ដូច្នោះ សោមនស្សនេះ តថាគតហៅថា គេហសិតសោមនស្ស ។
 នេះគេហសិតសោមនស្ស ៦ យ៉ាង ។

[១០១] បណ្តាធម៌ទាំងនោះ នេក្ខម្មសិតសោមនស្ស មាន
 ៦ យ៉ាង តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលកាលដឹងច្បាស់ថា រូបមានការ
 មិនទៀង មានការប្រែប្រួល មានការវិនាស មានការរលត់ ហើយ
 ឃើញច្បាស់តាមពិតដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រពៃ យ៉ាងនេះថា រូបក្នុងកាល
 មុនក្តី ក្នុងកាលឥឡូវនេះក្តី រូបទាំងអស់នោះ សុទ្ធតែមិនទៀង ជា
 ទុក្ខ មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា ហើយក៏កើតសោមនស្សឡើង
 សោមនស្សណា មានសភាពដូច្នោះ សោមនស្សនេះ តថាគតហៅថា

វិភង្គវគ្គស្ស សឡាយតនវិភង្គសុត្តេ គេហសិតទោមនស្សានិ

នេក្ខម្មសិតំ សោមនស្សំ ។ សទ្ធានំ ត្រូវ... កន្លានំ
 ត្រូវ... រសានំ ត្រូវ... ដោដ្ឋញ្ញានំ ត្រូវ... ធម្មានំ
 ត្រូវ អនិច្ចតំ វិទិត្តា វិបរិណាមវិរាគនិរោធំ បុព្វេ
 ចេវ ធម្មា ឯតរហិ ច សព្វេ តេ ធម្មា អនិច្ចា
 ទុក្ខា វិបរិណាមធម្មាតិ ឯវមេតំ យថាក្ខតំ សម្មប្បញ្ញា-
 យ បស្សតោ ឧប្បជ្ជតិ សោមនស្សំ យំ ឯវរូបំ
 សោមនស្សំ ឥទំ រុច្ចតិ នេក្ខម្មសិតំ សោមនស្សំ ។
 ឥមាទិ ឆ នេក្ខម្មសិតានិ សោមនស្សានិ ។

[១០២] តត្ថ កតមាទិ ឆ គេហសិតានិ នោ-
 មនស្សានិ ។ ចក្កុវិញ្ញេយ្យានំ រូទានំ ឥដ្ឋានំ កន្លានំ
 មនាទានំ មនោរមានំ លោកាមិ សប្បដិសំ យុត្តានំ
 អប្បដិលាកំ វា អប្បដិលាកតោ សមនុបស្ស-
 តោ បុព្វេ វា អប្បដិលទ្ធិបុព្វំ អតីតំ និរុទ្ធិ

វិភង្គវគ្គ សឡាយតនវិភង្គសូត្រ គេហសិតទោមនស្ស

នេក្ខម្មសិតសោមនស្ស ។ បុគ្គលកាលដឹងច្បាស់ថា សំឡេង...
 ដឹងច្បាស់ថា ក្លិន... ដឹងច្បាស់ថា រស... ដឹងច្បាស់ថា ផោដ្ឋព្វៈ...
 ដឹងច្បាស់ថា ធម៌ មានការមិនទៀង មានការប្រែប្រួល មានការវិនាស
 មានការរលត់ ហើយឃើញច្បាស់តាមពិត ដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រពៃយ៉ាង
 នេះដូច្នោះថា ធម៌ទាំងឡាយក្នុងកាលមុនក្តី ក្នុងកាលឥឡូវនេះក្តី ធម៌
 ទាំងអស់នោះ សុទ្ធតែមិនទៀង ជាទុក្ខ មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា
 ហើយក៏កើតសោមនស្សឡើង សោមនស្សណា មានសភាពដូច្នោះ
 សោមនស្សនេះ តថាគតហៅថា នេក្ខម្មសិតសោមនស្ស ។ នេះ
 នេក្ខម្មសិតសោមនស្ស ៦ យ៉ាង ។

[១០២] បណ្តាធម៌ទាំងនោះ គេហសិតទោមនស្ស មាន ៦ យ៉ាង
 តើដូចម្តេច ។ បុគ្គល កាលឃើញច្បាស់ នូវការមិនបាន
 រូបដែលគប្បីដឹងដោយភ្នែក ជាទីប្រាជ្ញា ជាទីត្រេកអរ ជាទីគាប់ចិត្ត
 ជាតម្រេកនៃចិត្តប្រកបដោយលោកាមិសៈ ថាជាការមិនបានក្តី កាលរលឹកឃើញ
 នូវរូបដែលខ្លួនមិនធ្លាប់បានក្នុងកាលមុនក្តី ដែលកន្លងហើយ ដែលរលត់ហើយ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរិបណ្ណាសកំ

វិបរិណាតំ សមនុស្សរតោ ឧប្បជ្ជតិ ទោមនស្សំ យំ
 ឯវរូបំ ទោមនស្សំ ឥទំ វុច្ចតិ ភេហសិតំ ទោមនស្សំ ។
 សោតវិញ្ញេយ្យានំ សទ្ធានំ... ឃានវិញ្ញេយ្យានំ កន្ធានំ...
 ជីវ្ហាវិញ្ញេយ្យានំ រសានំ... កាយវិញ្ញេយ្យានំ ផោដ្ឋ-
 ព្វានំ... មនោវិញ្ញេយ្យានំ ធម្មានំ ឥដ្ឋានំ កក្កានំ
 មនាចានំ មនោរមានំ លោកាមិសប្បដិសំយុត្តានំ
 អប្បដិលាកំ វា អប្បដិលាកតោ សមនុបស្សតោ បុព្វេ
 វា អប្បដិលទ្ធិបុព្វំ អតីតំ និរុទ្ធិំ វិបរិណាតំ សមនុ-
 ស្សរតោ ឧប្បជ្ជតិ ទោមនស្សំ យំ ឯវរូបំ ទោមនស្សំ
 ឥទំ វុច្ចតិ ភេហសិតំ ទោមនស្សំ ។ ឥមាជិ ឆ
 ភេហសិតាជិ ទោមនស្សាជិ ។

[១០៣] តត្ថ កតមាជិ ឆ នេក្ខម្មសីតាជិ
 ទោមនស្សាជិ ។ រូចានំ ត្រូវ អនិច្ចតំ វិទិត្យា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណាសកៈ

ដែលប្រែប្រួលហើយក្តី ហើយក៏កើតទោមនស្សឡើង ទោមនស្ស
ណា មានសភាពដូច្នោះ ទោមនស្សនេះ តថាគតហៅថា គេហសិត-
ទោមនស្ស ។ បុគ្គល កាលឃើញច្បាស់ នូវការមិនបាន
សំឡេង ដែលគប្បីដឹងដោយត្រចៀក... ក្លិន ដែលគប្បីដឹងដោយ
ច្រមុះ... រស ដែលគប្បីដឹងដោយអណ្តាត... ផោដ្ឋព្វៈ ដែលគប្បី
ដឹងដោយកាយ... ធម៌ ដែលគប្បីដឹងដោយចិត្ត ជាទីប្រាថ្នា ជាទីត្រេកអរ
ជាទីគាប់ចិត្ត ជាតម្រេកនៃចិត្ត ប្រកបដោយលោកាមិសៈ ថាជាការមិនបានក្តី
កាលរលឹកឃើញនូវធម៌ ដែលខ្លួនមិនធ្លាប់បានក្នុងកាលមុន ដែលកន្លង
ហើយ ដែលរលត់ហើយ ដែលប្រែប្រួលហើយក្តី ហើយក៏កើតទោម-
នស្សឡើង ទោមនស្សណាមានសភាពដូច្នោះ ទោមនស្សនេះ តថាគត
ហៅថា គេហសិតទោមនស្ស ។ នេះ គេហសិតទោមនស្ស ៦ យ៉ាង ។

[១០៣] បណ្ណាធម៌ទាំងនោះ នេក្ខម្មសិតទោមនស្ស មាន

៦ យ៉ាង តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលដឹងច្បាស់ថា រូបមានការមិនឡើង

វិភង្គវគ្គស្ស សឡាយតនវិភង្គសុត្តេ នេក្ខម្មសិតទោមនស្សានិ

វិបរិណាមវិរាគនិរោធំ បុព្វេ ចេវ រូបា ឯតរហិ ច
 សព្វេ តេ រូបា អនិច្ចា ទុក្ខា វិបរិណាមធម្មាតិ ឯវមេតំ
 យថាក្ខតំ សម្មប្បញ្ញាយ ទិស្វា អនុត្តរេសុ វិមោក្ខេ-
 សុ មិហំ ឧបដ្ឋាបេតិ កុណាស្ស្គ^(១) ធាមហំ តនា-
 យតនំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារិស្សាមិ យទរិយា ឯតរហិ
 អាយតនំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារនីតិ ឥតិ អនុត្តរេសុ
 វិមោក្ខេសុ មិហំ ឧបដ្ឋាបយតោ ឧប្បជ្ជតិ មិហាប្បច្ច-
 យា ទោមនស្សំ យំ ឯវរូបំ ទោមនស្សំ ឥទំ
 រុច្ចតិ នេក្ខម្មសិតំ ទោមនស្សំ ។ សទ្ធានំ ត្រូវ...
 កន្លានំ ត្រូវ... រសានំ ត្រូវ... ដោដ្ឋព្វានំ ត្រូវ...
 ធម្មានំ ត្រូវ អនិច្ចតំ វិទិត្យា វិបរិណាមវិរាគនិរោធំ
 បុព្វេ ចេវ ធម្មា ឯតរហិ ច សព្វេ តេ ធម្មា អនិច្ចា

១ ម. កុណាស្ស ។

វិភង្គវគ្គ សឡាយតនវិភង្គសូត្រ នេក្ខម្មសិទ្ធិទោមនស្ស

មានការប្រែប្រួល មានការវិនាស មានការរលត់ ឃើញច្បាស់តាម
 ពិតដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រពៃ យ៉ាងនេះដូច្នោះថា រូបក្នុងកាលមុនក្តី ក្នុង
 កាលឥឡូវនេះក្តី រូបទាំងអស់នោះ សុទ្ធតែមិនទៀង ជាទុក្ខ មាន
 សេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា ហើយក៏ញ៉ាំងសេចក្តីស្រឡាញ់ឲ្យតាំងឡើង
 ក្នុងអនុត្តរវិមោក្ខ គឺព្រះអរហត្តថា កាលណាឃ្នំ អាត្មាអញនឹងបាន
 ដល់នូវអាយតនៈគឺព្រះអរហត្ត ជាអាយតនៈដែលព្រះអរិយៈទាំងឡាយ
 តែងបានដល់ក្នុងកាលឥឡូវនេះ កាលញ៉ាំងសេចក្តីស្រឡាញ់ឲ្យតាំង
 ឡើងក្នុងអនុត្តរវិមោក្ខដូច្នោះ ហើយក៏កើតទោមនស្សឡើង ព្រោះតែ
 សេចក្តីស្រឡាញ់ជាបច្ច័យ ទោមនស្សណា មានសភាពដូច្នោះ ទោម-
 នស្សនេះ តថាគតហៅថា នេក្ខម្មសិទ្ធិទោមនស្ស ។ បុគ្គលកាល
 ដឹងច្បាស់ថា សំឡេង... ដឹងច្បាស់ថា ក្លិន... ដឹងច្បាស់ថា
 រស... ដឹងច្បាស់ថា ផោដ្ឋព្វ... ដឹងច្បាស់ថា ធម៌ មានការ
 មិនទៀង មានការប្រែប្រួល មានការវិនាស មានការរលត់ ឃើញ
 ច្បាស់តាមពិត ដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រពៃ យ៉ាងនេះដូច្នោះថា ធម៌ ក្នុង
 កាលមុនក្តី ក្នុងកាលឥឡូវនេះក្តី ធម៌ទាំងអស់នោះ សុទ្ធតែមិនទៀង

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរិបណ្ណាសកំ

ទុក្ខា វិហរិណាមធម្មាតិ ឯវមេតំ យថាក្ខតំ សម្ម-
 ប្បញ្ញាយ ទិស្វា អនុត្តរេសុ វិមោក្ខេសុ មិហំ ឧបដ្ឋា-
 យេតិ កណាស្ស ធាមហំ តទាយតនំ ឧបសម្បជ្ជ
 វិហរិស្សាមិ យទរិយា ឯតរហិ អាយតនំ ឧបសម្បជ្ជ
 វិហរន្តីតិ ឥតិ អនុត្តរេសុ វិមោក្ខេសុ មិហំ ឧបដ្ឋាប-
 យតោ ឧប្បជ្ជតិ មិហាប្បច្ចយា ទោមនស្សំ យំ ឯវរូបំ
 ទោមនស្សំ ឥទំ រុច្ចតិ នេក្ខម្មសិតំ ទោមនស្សំ ។
 ឥមាទិ ឆ នេក្ខម្មសិតាទិ ទោមនស្សាទិ ។

[១០៤] តត្ថ កតមា ឆ កេហសិតា ឧបេក្ខា ។

ចក្កុនា រូបំ ទិស្វា ឧប្បជ្ជតិ^(១) ឧបេក្ខា ពាលស្ស
 មុឡស្ស^(២) បុថុជ្ជនស្ស អនោទិទិនស្ស អរិចាក-
 ទិនស្ស អនាទីនវនស្សារិទោ អស្សតវតោ បុថុជ្ជ-
 នស្ស យា ឯវរូទា ឧបេក្ខា រូបំ សា ធាតិវត្ថ-
 តិ តស្មា សា ឧបេក្ខា កេហសិតាទិ រុច្ចតិ ។
 សោតេន សទ្ធិំ សុត្វា... យានេន កន្ធិំ យាយិត្វា...
 ជិក្ខាយ រសំ សាយិត្វា... កាយេន ដោជ្ជពុំ ផុសិត្វា...

១ ឱ. ឧប្បជ្ជតីតិ ន ទិស្សតិ ។ ២ ម. ឯត្តន្តរេ មន្ទស្សាតិ ទិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណាសកៈ

ជាទុក្ខ មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា ហើយក៏ញ៉ាំងសេចក្តីស្រឡាញ់
 ឲ្យតាំងឡើងក្នុងអនុត្តរវិមោក្ខថា កាលណាហ្ន៎ អាត្មាអញនឹងបានដល់
 នូវអាយតនៈ ជាអាយតនៈដែលព្រះអរិយៈទាំងឡាយ តែងបានដល់
 ក្នុងកាលឥឡូវនេះ កាលញ៉ាំងសេចក្តីស្រឡាញ់ឲ្យតាំងឡើង ក្នុងអនុត្តរ-
 វិមោក្ខដូច្នោះហើយ ក៏កើតទោមនស្សឡើង ព្រោះតែសេចក្តីស្រឡាញ់
 ជាបច្ច័យ ទោមនស្សណា មានសភាពដូច្នោះ ទោមនស្សនេះ តថា-
 គតហៅថា នេក្ខម្មសិតទោមនស្ស ។ នេះ នេក្ខម្មសិតទោមនស្ស ៦
 យ៉ាង ។

[១០២] បណ្តាធម៌ទាំងនោះ គេហសិតឧបេក្ខា ៦ យ៉ាង តើ
 ដូចម្តេច ។ បុប្ផជួន ជាបុគ្គលល្ងង់ វង្វេង ឬបុប្ផជួន ដែលមិនទាន់
 ផ្លាញ់កិលេសបាន មិនទាន់ផ្លាញ់វិបាកបាន ជាអ្នកឃើញថាមិនមាន
 ទោស ជាអ្នកមិនចេះដឹងពុទ្ធវចនៈ ឃើញរូបដោយភ្នែក ហើយក៏កើត
 ឧបេក្ខាឡើង ឧបេក្ខា^(១) ណា មានសភាពដូច្នោះ ឧបេក្ខានោះ មិន
 ប្រព្រឹត្តកន្លងនូវរូបឡើយ ព្រោះហេតុនោះ ឧបេក្ខានោះ តថាគតហៅ
 ថា គេហសិតឧបេក្ខា ។ ឮសំឡេងដោយត្រចៀក... ជុំភ្លិនដោយ
 ច្រមុះ... ទទួលរសដោយអណ្តាត... ពាល់ត្រូវដោដ្ឋព្វៈដោយកាយ...

១ សំដៅយកអញ្ញាណូបេក្ខា ការព្រងើយកន្តើយ ប្រាសចាកសេចក្តីដឹងពិត ។ អដ្ឋកថា ។

វិភង្គវគ្គស្ស សឡាយតនវិភង្គសុត្តំ នេក្ខម្មសិក្ខុបេក្ខា

មនសា ធម្មំ វិញ្ញាយ ឧប្បជ្ជតិ ឧបេក្ខា ពាលស្ស
 មូឡស្ស បុថុជ្ជនស្ស អនោទិទិនស្ស អវិចាកទិនស្ស
 អនាទីនវទស្សាវិទោ អស្សុតវតោ បុថុជ្ជនស្ស យា
 ឯវរូចា ឧបេក្ខា ធម្មំ សា ជាតិវត្តតិ តស្មា សា
 ឧបេក្ខា កេហសិកាតិ វុច្ចតិ ។ ឥមា ឆ កេហសិកា
 ឧបេក្ខា ។

[១០៥] តត្ថ កតមា ឆ នេក្ខម្មសិកា ឧបេក្ខា ។

រូចានំ ត្រូវ អនិច្ចតំ វិទិត្តា វិបរិណាមវិរាគនិរោធំ
 បុព្វេ ចេវ រូចា ឯតរហិ ច សព្វេ តេ រូចា
 អនិច្ចា ទុក្ខា វិបរិណាមធម្មាតិ ឯវមេតំ យថាក្ខតំ
 សម្មប្បញ្ញាយ បស្សតោ ឧប្បជ្ជតិ ឧបេក្ខា យា
 ឯវរូចា ឧបេក្ខា រូបំ សា ជាតិវត្តតិ^(១) តស្មា

១ ឱ. អតិវត្តតិ ។

វិភង្គវគ្គ សឡាយតនវិភង្គសូត្រ នេក្ខម្មសិគុបេក្ខា

បុប្ផជន ល្ងង់ វង្វេង ឬបុប្ផជន ដែលមិនទាន់ផ្លាញ់កិលេសបាន មិន
 ទាន់ផ្លាញ់វិបាកបាន ជាអ្នកឃើញថាមិនមានទោស ជាអ្នកមិនចេះដឹង
 ពុទ្ធវចនៈ ដឹងនូវធម៌ដោយចិត្ត ហើយក៏កើតឧបេក្ខាឡើង ឧបេក្ខាណា
 មានសភាពដូច្នោះ ឧបេក្ខានោះ មិនប្រព្រឹត្តកន្លងនូវធម៌ឡើយ ព្រោះ
 ហេតុនោះ ឧបេក្ខានោះ តថាគតហៅថា គេហសិតឧបេក្ខា ។ នេះ
 គេហសិតឧបេក្ខា ៦ យ៉ាង ។

[១០៥] បណ្តាធម៌ទាំងនោះ នេក្ខម្មសិគុបេក្ខា ៦ យ៉ាង តើ
 ដូចម្តេច ។ បុគ្គលកាលដឹងច្បាស់ថា រូប មានការមិនទៀង មានការ
 ប្រែប្រួល មានការវិនាស មានការរលត់ ឃើញច្បាស់តាមពិត ដោយ
 ប្រាជ្ញាដ៏ប្រពៃយ៉ាងនេះដូច្នោះថា រូប ក្នុងកាលមុនក្តី ក្នុងកាលឥឡូវ
 នេះក្តី រូបទាំងអស់នោះ សុទ្ធតែមិនទៀង ជាទុក្ខ មានសេចក្តីប្រែ
 ប្រួលជាធម្មតា ហើយក៏កើតឧបេក្ខាឡើង ឧបេក្ខាណា មានសភាព
 ដូច្នោះ ឧបេក្ខានោះ មិនប្រព្រឹត្តកន្លងនូវរូបឡើយ ព្រោះហេតុនោះ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបវិបណ្ណាសកំ

សា ឧបេក្ខា នេក្ខម្មសិកាតិ វុច្ចតិ ។ សទ្ធានំ
ត្រូវ... កន្លានំ ត្រូវ... រសានំ ត្រូវ... ដោជ្ជព្វានំ ត្រូវ...
ធម្មានំ ត្រូវ អនិច្ចតំ វិទិត្វា វិបរិណាមរិកាភិកេនិកោនំ បុព្វ
ចេវ ធម្មា ឯតរហិ ច សព្វេ តេ ធម្មា អនិច្ចា ទុក្ខា
វិបរិណាមធម្មាតិ ឯវមេតំ យថាក្ខតំ សម្មប្បញ្ញាយ
បស្សតោ ឧប្បជ្ជតិ ឧបេក្ខា យា ឯវុចា ឧបេក្ខា
ធម្មំ សា នាតិវត្តតិ តស្មា សា ឧបេក្ខា នេក្ខម្មសិ-
កាតិ វុច្ចតិ ។ ឥមា ឆ នេក្ខម្មសិកា ឧបេក្ខា ។
ឆត្តិស សត្តបទា វេទិតព្វាតិ ឥតិ យន្តំ វុត្តំ ឥន-
មេតំ បដិច្ច វុត្តំ ។

[១០៦] តត្រិទំ និស្សាយ ឥទំ បដហថាតិ

ឥតិ ខោ បនេតំ វុត្តំ ។ កិញ្ចេតំ បដិច្ច វុត្តំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណាសកៈ

ឧបេក្ខានោះ តថាគតហៅថា នេក្ខម្មសិតឧបេក្ខា ។ បុគ្គលកាលដឹង
 ច្បាស់ថា សំឡេង... ថាក្លិន... ថារស... ថាផោដ្ឋព្វ... ដឹងច្បាស់
 ថាធម៌ មានការមិនទៀង មានការប្រែប្រួល មានការវិនាស មានការ
 រលត់ ឃើញច្បាស់តាមពិត ដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រពៃ យ៉ាងនេះដូច្នោះថា
 ធម៌ក្នុងកាលមុនក្តី ក្នុងកាលឥឡូវនេះក្តី ធម៌ទាំងអស់នោះ សុទ្ធតែមិន
 ទៀង ជាទុក្ខ មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា ហើយក៏កើតឧបេក្ខាឡើង
 ឧបេក្ខាណាមានសភាពដូច្នោះ ឧបេក្ខានោះ មិនប្រព្រឹត្តកន្លងនូវធម៌ឡើយ
 ព្រោះហេតុនោះ ឧបេក្ខានោះ តថាគតហៅថា នេក្ខម្មសិតឧបេក្ខា ។
 នេះ នេក្ខម្មសិតឧបេក្ខាមាន ៦ យ៉ាង ។ ពាក្យណា ដែលតថាគត
 ពោលហើយថា បណ្ឌិតគប្បីដឹងសត្តបទ ៣៦ ដូច្នោះ ពាក្យនុ៎ះ តថាគត
 ពោល ព្រោះអាស្រ័យនូវហេតុនេះឯង ។

[១០៦] ពាក្យថា បណ្តាធម៌ទាំងនោះ អ្នកទាំងឡាយ ចូរអា-
 ស្រ័យនឹងធម៌នេះ ហើយលះបង់នូវធម៌នេះចេញ^(១) ដូច្នោះនេះ តថាគត
 បានពោលហើយ ។ ចុះពាក្យនុ៎ះ តថាគតពោលព្រោះអាស្រ័យអ្វី ។

១ សេចក្តីថា សត្តបទទាំង ៣៦ ត្រូវអាស្រ័យនូវបទទាំង ១៨ ហើយ លះបង់នូវបទទាំង
 ១៨ ចោលចេញ ។ អដ្ឋកថា ។

វិភង្គវគ្គស្ស សឡាយតនវិភង្គសុត្តេ គេហសិតសោមនស្សាទិប្បជហានំ

តត្រ ភិក្ខុវេ យានិ ឆ នេក្ខម្មសិតានិ សោមនស្សានិ
តានិ និស្សាយ តានិ អាគម្ម យានិ ឆ គេហសិតានិ
សោមនស្សានិ តានិ បដហាថ តានិ សមតិកុកមថ
ឯវមេតេសំ បហានំ ហោតិ ឯវមេតេសំ សមតិក្កមោ
ហោតិ ។ តត្រ ភិក្ខុវេ យានិ ឆ នេក្ខម្មសិតានិ
នោមនស្សានិ តានិ និស្សាយ តានិ អាគម្ម យានិ
ឆ គេហសិតានិ នោមនស្សានិ តានិ បដហាថ តានិ
សមតិក្កមថ ឯវមេតេសំ បហានំ ហោតិ ឯវមេតេសំ
សមតិក្កមោ ហោតិ ។ តត្រ ភិក្ខុវេ យា ឆ នេក្ខម្ម-
សិតា ឧបេក្ខា តា និស្សាយ តា អាគម្ម យា ឆ
គេហសិតា ឧបេក្ខា តា បដហាថ តា សមតិក្កមថ
ឯវមេតេសំ បហានំ ហោតិ ឯវមេតេសំ សមតិក្កមោ
ហោតិ ។ តត្រ ភិក្ខុវេ យានិ ឆ នេក្ខម្មសិតានិ
សោមនស្សានិ តានិ និស្សាយ តានិ អាគម្ម យានិ
ឆ នេក្ខម្មសិតានិ នោមនស្សានិ តានិ បដហាថ
តានិ សមតិក្កមថ ឯវមេតេសំ បហានំ ហោតិ

វិភង្គវគ្គ សឡាយតនវិភង្គសូត្រ ការលះគេហសិតសោមនស្សជាដើម

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាធម៌ទាំងនោះ អ្នកទាំងឡាយ ចូរអាស្រ័យ
ពីងផ្អែកនូវនេក្ខម្មសិតសោមនស្សទាំង ៦ ហើយលះបង់ កន្លងឲ្យផុតនូវ
គេហសិតសោមនស្សទាំង ៦ ចេញ ការលះបង់នូវសោមនស្សទាំងនោះ
យ៉ាងនេះឯង ការកន្លងឲ្យផុតនូវសោមនស្សទាំងនោះ យ៉ាងនេះឯង ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាធម៌ទាំងនោះ អ្នកទាំងឡាយ ចូរអាស្រ័យ
ពីងផ្អែកនូវនេក្ខម្មសិតទោមនស្សទាំង ៦ ហើយលះបង់ កន្លងឲ្យផុតនូវ
គេហសិតទោមនស្សទាំង ៦ ចេញ ការលះបង់នូវទោមនស្សទាំងនោះ
យ៉ាងនេះឯង ការកន្លងឲ្យផុតនូវទោមនស្សទាំងនោះ យ៉ាងនេះឯង ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាធម៌ទាំងនោះ អ្នកទាំងឡាយ ចូរអាស្រ័យ
ពីងផ្អែកនឹងនេក្ខម្មសិតឧបេក្ខាទាំង ៦ ហើយលះបង់ កន្លងឲ្យផុតនូវគេហ-
សិតឧបេក្ខាទាំង ៦ ចេញ ការលះបង់ឧបេក្ខាទាំងនោះ យ៉ាងនេះឯង
ការកន្លងឲ្យផុតនូវឧបេក្ខាទាំងនោះ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-

ឡាយ បណ្តាធម៌ទាំងនោះ អ្នកទាំងឡាយ ចូរអាស្រ័យពីងផ្អែកនឹង
នេក្ខម្មសិតសោមនស្សទាំង ៦ ហើយលះបង់ កន្លងឲ្យផុតនូវនេក្ខម្មសិត-
ទោមនស្សទាំង ៦ ចេញ ការលះបង់នូវទោមនស្សទាំងនោះ យ៉ាងនេះឯង

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរិបណ្ណាសកំ

ឯវមេតេសំ សមតិក្កមោ ហោតិ ។ តត្រ ភិក្ខុវេ
 យា ឆ នេក្ខម្មសីតា ឧបេក្ខា តា និស្សាយ តា
 អាតម្ម យានិ ឆ នេក្ខម្មសីតានិ សោមនស្សានិ តានិ
 បដហថ តានិ សមតិក្កមថ ឯវមេតេសំ បហានំ
 ហោតិ ឯវមេតេសំ សមតិក្កមោ ហោតិ ។

[១០៧] អត្ថិ ភិក្ខុវេ ឧបេក្ខា ធានត្តា ធា-
 នត្តសីតា អត្ថិ ឧបេក្ខា ឯកត្តា ឯកត្តសីតា ។
 កតមា ច ភិក្ខុវេ ឧបេក្ខា ធានត្តា ធានត្តសីតា ។
 អត្ថិ ភិក្ខុវេ ឧបេក្ខា រូបេសុ អត្ថិ សទ្ធិសុ អត្ថិ កន្លេ-
 សុ អត្ថិ រសេសុ អត្ថិ ដោដ្ឋព្វេសុ ។ អយំ
 ភិក្ខុវេ ឧបេក្ខា ធានត្តា ធានត្តសីតា ។ កតមា
 ច ភិក្ខុវេ ឧបេក្ខា ឯកត្តា ឯកត្តសីតា ។ អត្ថិ
 ភិក្ខុវេ ឧបេក្ខា អាកាសានញ្ញាយតននិស្សិតា អត្ថិ
 វិញ្ញាណញ្ញាយតននិស្សិតា អត្ថិ អាកិញ្ញញ្ញាយតន-
 និស្សិតា អត្ថិ លេវសញ្ញាណសញ្ញាយតននិស្សិតា ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបវិបណ្ណាសកៈ

ការកន្លងឲ្យផុតនូវទោមនស្សទាំងនោះ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាធម៌ទាំងនោះ អ្នកទាំងឡាយ ចូរអាស្រ័យពឹងផ្អែកនឹងនេក្ខម្មសិតឧបេក្ខាទាំង ៦ ហើយលះបង់ កន្លងឲ្យផុត នូវនេក្ខម្មសិតសោមនស្សទាំង ៦ ចេញ ការលះបង់នូវសោមនស្សទាំងនោះ យ៉ាងនេះឯង ការកន្លងឲ្យផុតនូវសោមនស្សទាំងនោះ យ៉ាងនេះឯង ។

[១០៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឧបេក្ខាផ្សេងគ្នា អាស្រ័យនូវអារម្មណ៍ផ្សេងគ្នា ក៏មាន ឧបេក្ខាជាមួយគ្នា អាស្រ័យនូវអារម្មណ៍ជាមួយគ្នា ក៏មាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឧបេក្ខាផ្សេងគ្នា អាស្រ័យនូវអារម្មណ៍ផ្សេងគ្នា តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឧបេក្ខាក្នុងរូបក៏មាន ក្នុងសំឡេងក៏មាន ក្នុងក្លិនក៏មាន ក្នុងរសក៏មាន ក្នុងផោដ្ឋព្វៈក៏មាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះ ឧបេក្ខាផ្សេងគ្នា អាស្រ័យ នូវអារម្មណ៍ផ្សេងគ្នា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឧបេក្ខាជាមួយគ្នា អាស្រ័យ នូវអារម្មណ៍ជាមួយគ្នា តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឧបេក្ខា អាស្រ័យនូវអាកាសានញាយតនជ្ជាន ក៏មាន អាស្រ័យនូវវិញ្ញាណញាយតនជ្ជាន ក៏មាន អាស្រ័យនូវអាកិញ្ញញាយតនជ្ជានក៏មាន អាស្រ័យនូវនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនជ្ជាន ក៏មាន ។

វិកង្កវគ្គស្ស សឡាយតនវិកង្កសុត្តេ តយោ សតិប្បដ្ឋានា

ឧបេក្ខា ឯកត្តា ឯកត្តសិទា ។ តត្រិ ភិក្ខុវេ
 យាយំ ឧបេក្ខា ឯកត្តា ឯកត្តសិទា តំ និស្សាយ
 តំ អាកម្ម យាយំ ឧបេក្ខា ឆានត្តា ឆានត្តសិទា
 តំ បជហាថ តំ សមតិក្កមថ ឯវមេតិស្សា បហានំ
 ហោតិ ឯវមេតិស្សា សមតិក្កមោ ហោតិ ។ អតម្ម-
 យតំ^(១) ភិក្ខុវេ និស្សាយ អតម្មយតំ អាកម្ម យាយំ
 ឧបេក្ខា ឯកត្តា ឯកត្តសិទា តំ បជហាថ តំ ស-
 មតិក្កមថ ឯវមេតិស្សា បហានំ ហោតិ ឯវមេតិស្សា
 សមតិក្កមោ ហោតិ ។ តត្រិទំ និស្សាយ ឥទំ បជ-
 ហាថាតិ ឥតិ យន្តំ វុត្តំ ឥទមេតំ បជិច្ច វុត្តំ ។

[១០៨] តយោ សតិប្បដ្ឋានា យទរិយោ សេវតិ
 យទរិយោ សេវមាណោ សត្តា កណាមនុសាសិតុមរហា-
 តីតិ ឥតិ ខោ បនេតំ វុត្តំ ។ កិញ្ចោតំ បជិច្ច វុត្តំ ។

១ អនុបទវគ្គស្ស សប្បវិសសុត្តេ បន អតម្មយតាតិ ទិស្សតិ ។

វិភង្គវគ្គ សឡាយតនវិភង្គសូត្រ សតិប្បដ្ឋានបី

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជាឧបេក្ខាជាមួយគ្នា អាស្រ័យនូវអារម្មណ៍ជាមួយគ្នា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាឧបេក្ខាទាំងពីរនោះ អ្នកទាំងឡាយ ចូរអាស្រ័យ ពីងផ្នែកនឹងឧបេក្ខាជាមួយគ្នា មានអារម្មណ៍ជាមួយគ្នា ហើយលះបង់ កន្លងឲ្យផុតនូវឧបេក្ខាផ្សេងគ្នា មានអារម្មណ៍ផ្សេងគ្នាចេញ ការលះបង់នូវឧបេក្ខានុ៎ះ យ៉ាងនេះឯង ការកន្លងឲ្យផុតនូវឧបេក្ខានុ៎ះ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរអាស្រ័យនឹងតណ្ហា ពីងផ្នែកនឹងតណ្ហា ហើយលះបង់ កន្លងឲ្យផុតនូវឧបេក្ខាជាមួយគ្នា មានអារម្មណ៍ជាមួយគ្នាចេញ ការលះបង់ឧបេក្ខានុ៎ះ យ៉ាងនេះឯង ការកន្លងឲ្យផុតនូវឧបេក្ខានុ៎ះ យ៉ាងនេះឯង ។ ពាក្យណាដែលតថាគតពោលហើយថា បណ្តាធម៌ទាំងនោះ អ្នកទាំងឡាយ ចូរអាស្រ័យនឹងធម៌នេះ ហើយលះបង់នូវធម៌នេះចេញ ដូច្នោះនេះ ពាក្យនុ៎ះ តថាគតពោល ព្រោះអាស្រ័យហេតុនេះឯង ។

[១០៨] ពាក្យថា សតិប្បដ្ឋាន មាន ៣ ប្រការ ដែលសាស្ត្រាដ៏ប្រសើរតែងសេព កាលសាស្ត្រាដ៏ប្រសើរសេពហើយ ទើបគួរនឹងប្រៀនប្រដៅគណៈបាន ដូច្នោះនេះ តថាគតបានពោលហើយ ។ ចុះពាក្យនុ៎ះ តថាគតពោលព្រោះអាស្រ័យអ្វី ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរិបណ្ណាសកំ

[១០៩] ឥតិ^(១) ភិក្ខុវេ សត្តា សាវកានំ ធម្មំ
 ទេសេតិ អនុកម្មកោ ហិតេសី អនុកម្មំ ឧបា-
 ទាយ ឥទំ វោ ហិតាយ ឥទំ វោ សុខាយាតិ ។
 តស្ស សាវកា ន សុស្សយន្តិ^(២) ន សោតំ ឱទ-
 ហន្តិ ន អញ្ញាចិត្តំ ឧបដ្ឋបេន្តិ វោក្កម្ម ច សត្ត
 សាសនា វត្តន្តិ ។ តត្រ ភិក្ខុវេ តថាគតោ ន ចេវ
 អត្តមនោ ហោតិ ន ច អត្តមនតំ បដិសំវេទេតិ អ-
 នវស្សតោ ច វិហារតិ សតោ សម្មជានោ ឥទំ វុច្ចតិ
 ភិក្ខុវេ បបមំ សតិប្បដ្ឋានំ យទរិយោ សេវតិ យទ-
 រិយោ សេវមាណោ សត្តា កណាមនុសាសិតុមហាតិ ។

[១១០] បុន ចបរំ ភិក្ខុវេ សត្តា សាវកានំ
 ធម្មំ ទេសេតិ អនុកម្មកោ ហិតេសី អនុ-
 កម្មំ ឧបាទាយ ឥទំ វោ ហិតាយ ឥទំ វោ
 សុខាយាតិ ។ តស្ស ឯកច្វេ សាវកា ន សុស្សយន្តិ

១ ឱ. ម. ឥធ ។ ២ ឱ. សុស្សយន្តិ ។ ម. សុស្សសន្តិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណាសកៈ

[១០៩] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សាស្តាជាអ្នកអនុគ្រោះ ជាអ្នក
 ស្វែងរកប្រយោជន៍ តែងសំដែងធម៌ដល់ពួកសាវ័ក ព្រោះអាស្រ័យនូវ
 សេចក្តីអនុគ្រោះដូច្នោះថា ធម្មជាតិទេវតា នេះ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីប្រយោជន៍
 ដល់អ្នកទាំងឡាយ ធម្មជាតិទេវតា នេះ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តីសុខ ដល់
 អ្នកទាំងឡាយ ។ តែពួកសាវ័ក របស់សាស្តានោះ មិនចង់ស្តាប់
 មិនផ្ទង់ត្រចៀក មិនតាំងចិត្តដើម្បីដឹងសេចក្តី ក៏ប្រព្រឹត្តកន្លងពាក្យ
 ប្រៀនប្រដៅ របស់សាស្តាទៅវិញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុង
 ដំណើរនោះ ព្រះតថាគត មិនមានចិត្តរីករាយ មិនទទួលនូវសេចក្តីរីក
 រាយ មានចិត្តមិនប្រឡាក់ដោយរាគៈ មានតែសតិសម្បជញ្ញៈ ប្រព្រឹត្ត
 ទៅគ្រប់ឥរិយាបថ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា សតិប្បដ្ឋាន ទី ១
 ដែលសាស្តា ដ៏ប្រសើរតែងសេព កាលសាស្តា ដ៏ប្រសើរសេពហើយ
 ទើបគួរនឹងប្រៀនប្រដៅគណៈបាន ។

[១១០] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត សាស្តាជាអ្នកអនុគ្រោះ
 ស្វែងរកប្រយោជន៍ តែងសំដែងធម៌ដល់ពួកសាវ័ក ព្រោះអាស្រ័យ
 នូវសេចក្តីអនុគ្រោះថា ធម្មជាតិទេវតា នេះ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីប្រយោជន៍
 ដល់អ្នកទាំងឡាយ ធម្មជាតិទេវតា នេះ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តីសុខ ដល់
 អ្នកទាំងឡាយ ។ សាវ័កពួកខ្លះ របស់សាស្តានោះ មិនចង់ស្តាប់

វិភង្គវគ្គស្ស សឡាយតនវិភង្គសុត្តេ ទុតិយសតិប្បដ្ឋានំ

ន សោតំ ឱទហន្តិ ន អញ្ញាចិត្តំ ឧបជ្ជបេន្តិ
 វោក្កម្ម ច សត្តុ សាសនា វត្តន្តិ ។ ឯកច្ចេ
 សាវកា សុស្សយន្តិ សោតំ ឱទហន្តិ អញ្ញាចិត្តំ
 ឧបជ្ជបេន្តិ ន ច វោក្កម្ម សត្តុ សាសនា វត្តន្តិ ។
 តត្រ ភិក្ខុវេ តថាគតោ ន ចេវ អត្តមនោ ហោតិ
 ន ច អត្តមនតំ បដិសំវេទេតិ ន ច អនត្តមនោ
 ហោតិ ន ច អនត្តមនតំ បដិសំវេទេតិ អត្តមនតញ្ច
 អនត្តមនតញ្ច តទុកយំ អភិជិវុដ្ឋេត្វា^(១) ឧបេក្ខកោ
 វិហារតិ សតោ សម្មជានោ ឥទំ វុច្ចតិ^(២) ភិក្ខុវេ
 ទុតិយំ សតិប្បដ្ឋានំ យទិវិយោ សេវតិ យទិវិយោ
 សេវមាណោ សត្តា កណាមនុសាសិតុមរហតិ ។

[១១១] បុន ចបរំ ភិក្ខុវេ សត្តា សាវកានំ ធម្មំ
 ទេសេតិ អនុកម្មកោ ហិតេសី អនុកម្មំ ឧបាទាយ
 ឥទំ វោ ហិតាយ ឥទំ វោ សុខាយាតិ ។ តស្ស សាវកា
 សុស្សយន្តិ សោតំ ឱទហន្តិ អញ្ញាចិត្តំ ឧបជ្ជបេន្តិ
 ន ច វោក្កម្ម សត្តុ សាសនា វត្តន្តិ ។ តត្រ ភិក្ខុវេ

១ ឱ. ឯត្តន្តរេ សោតិ អត្ថិ ។ ២ ឱ. វុច្ចតីតិ ន ទិស្សតិ ។

វិភង្គវគ្គ សឡាយតនវិភង្គសូត្រ សតិប្បដ្ឋានទីពីរ

មិនផ្ទង់ត្រចៀក មិនតាំងចិត្តដើម្បីឲ្យដឹងសេចក្តី ក៏ប្រព្រឹត្តកន្លងពាក្យ
 ប្រៀនប្រដៅរបស់សាស្តា ។ សាវ័កពួកខ្លះ ចង់ស្តាប់ ផ្ទង់ត្រចៀក
 តាំងចិត្តដើម្បីឲ្យដឹងសេចក្តី មិនហ៊ានប្រព្រឹត្តកន្លង នូវពាក្យប្រៀនប្រដៅ
 របស់សាស្តាឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងដំណើរនោះ ព្រះ
 តថាគត ក៏មិនមានចិត្តរីករាយ មិនទទួលនូវសេចក្តីរីករាយ មិនមាន
 តូចចិត្ត មិនទទួលនូវសេចក្តីតូចចិត្ត រៀបរយនូវសេចក្តីរីករាយនិងសេច-
 ក្តីតូចចិត្តទាំងពីរនោះ ជាអ្នកព្រងើយ ប្រកបដោយសតិសម្បជញ្ញៈប្រ-
 ព្រឹត្តទៅគ្រប់ឥរិយាបថ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា សតិប្បដ្ឋាន
 ទី ២ ដែលសាស្តាដ៏ប្រសើរតែងសេព កាលសាស្តាដ៏ប្រសើរសេពហើយ
 ទើបគួរនឹងប្រៀនប្រដៅនូវគណៈបាន ។

[១១១] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត សាស្តាជាអ្នក
 អនុគ្រោះ ស្វែងរកប្រយោជន៍ រមែងសំដែងធម៌ដល់ពួកសាវ័ក ព្រោះ
 អាស្រ័យ នូវសេចក្តីអនុគ្រោះថា ធម្មជាតិនេះ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីប្រ-
 យោជន៍ដល់អ្នកទាំងឡាយ ធម្មជាតិនេះ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តីសុខ
 ដល់អ្នកទាំងឡាយ ។ តែពួកសាវ័ក របស់សាស្តានោះ ចង់ស្តាប់
 ផ្ទង់ត្រចៀក តាំងចិត្តដើម្បីឲ្យដឹងសេចក្តី ទាំងមិនបានប្រព្រឹត្តកន្លងពាក្យ
 ប្រៀនប្រដៅរបស់សាស្តា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងដំណើរនោះ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរិបណ្ណាសកំ

តថាគតោ អត្តមនោ ចេវ ហោតិ អត្តមនតញ្ច
 បដិសំវេទេតិ អនវស្សតោ ច វិហារតិ សតោ
 សម្មជានោ ឥទំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ តតិយំ សតិប្បដ្ឋានំ
 យទរិយោ សេវតិ យទរិយោ សេវមាណោ សត្តា
 កណាមនុសាសិតុមរហាតិ ។ តយោ សតិប្បដ្ឋានា
 យទរិយោ សេវតិ យទរិយោ សេវមាណោ សត្តា
 កណាមនុសាសិតុមរហាតីតិ ឥតិ យន្តំ វុត្តំ ឥទមេតំ
 បដិច្ច វុត្តំ ។

[១១២] សោ វុច្ចតិ យោកាចរិយានំ អនុត្តរោ

បុរិសទម្មសារថីតិ ឥតិ ខោ បនេតំ វុត្តំ ។
 កិញ្ចេតំ បដិច្ច វុត្តំ ។ ហត្ថិទមកេន ភិក្ខុវេ
 ហត្ថិទម្មោ សារិតោ ឯកំយេវ ទិសំ ជារ-
 តិ បុរត្ថិមំ វា បច្ឆិមំ វា ឧត្តរំ វា ទក្ខិណំ
 វា ។ អស្សទមកេន ភិក្ខុវេ អស្សទម្មោ សារិតោ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណសកៈ

ព្រះតថាគតរមែងមានចិត្តរីករាយ ទទួលនូវសេចក្តីរីករាយ តែថាមាន
 ចិត្តមិនប្រឡាក់ដោយរាគៈ ជាអ្នកមានសតិសម្បជញ្ញៈ ប្រព្រឹត្តទៅ
 គ្រប់ឥរិយាបថ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា សតិប្បដ្ឋាន ទី ៣
 ដែលសាស្តាដ៏ប្រសើរតែងសេព កាលសាស្តាដ៏ប្រសើរសេពហើយ
 ទើបគួរនឹងប្រៀនប្រដៅនូវគណៈបាន ។ ពាក្យថា សតិប្បដ្ឋានមាន ៣
 ប្រការ ដែលសាស្តាដ៏ប្រសើរតែងសេព កាលសាស្តាដ៏ប្រសើរសេព
 ហើយ ទើបគួរប្រៀនប្រដៅនូវគណៈបាន ដូច្នោះ តថាគតពោលហើយ
 ពាក្យនេះ ដែលតថាគតពោល ព្រោះអាស្រ័យនូវហេតុនេះឯង ។

[១១២] ពាក្យថា បុគ្គលនោះ តថាគតហៅថា ជាសារថី
 ទូន្មាននូវបុរស ជាអាចារ្យប្រសើរ ជាងអាចារ្យអ្នកទូន្មាននូវវាហនៈ
 មានជំរើជាដើមដូច្នោះនេះ តថាគតបានពោលហើយ ។ ចុះពាក្យនុ៎ះ
 តថាគតពោល ព្រោះអាស្រ័យអ្វី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ជំរើគួរទូន្មាន
 ដែលទម័កជំរើ បានទូន្មានហើយ រមែងស្ទុះទៅកាន់ទិសតែមួយៗ គឺទិស
 ខាងកើតក្តី ខាងលិចក្តី ខាងជើងក្តី ខាងត្បូងក្តី ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ សេះគួរទូន្មាន ដែលទម័កសេះ បានទូន្មានហើយ

វិភង្គវគ្គស្ស សឡាយតនវិភង្គសុត្តេ បុរិសទម្មសារថិការោ

ឯកំយេវ ទិសំ ជារតិ បុរត្តិមំ វា បច្ឆិមំ វា
 ឧត្តរំ វា ទក្ខិណំ វា ។ កោទមកោន ភិក្ខុវេ
 កោទម្មោ សារិតោ ឯកំយេវ ទិសំ ជារតិ បុរត្តិមំ
 វា បច្ឆិមំ វា ឧត្តរំ វា ទក្ខិណំ វា ។ តថាគតេន
 ភិក្ខុវេ អរហតា សម្មាសម្ពុទ្ធន បុរិសទម្មោ សារិតោ
 អដ្ឋ ទិសា វិជារតិ រូបី រូបាទិ បស្សតិ អយំ បប-
 មា ទិសា ។ អដ្ឋត្ថំ អរូបសញ្ញំ ពហិទ្ធា រូបាទិ
 បស្សតិ អយំ ទុតិយា ទិសា ។ សុភន្តេវ អទិមុត្តោ
 ហោតិ អយំ តតិយា ទិសា ។ សព្វសោ រូបសញ្ញានំ
 សមតិក្កមា បដិបសញ្ញានំ អដ្ឋង្គមា ធានត្តសញ្ញានំ
 អមនសិការា អនន្តោ អាគាសោតិ អាគាសានញ្ញា-
 យតំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ អយំ ចតុត្តា ទិសា ។

វិភង្គវគ្គ សឡាយតនវិភង្គសូត្រ ភាពនៃបុគ្គលជាសារថីអ្នកទូន្មាននូវបុរស

រមែងស្ទុះទៅកាន់ទិសតែមួយៗ គឺទិសខាងកើតក្តី ខាងលិចក្តី ខាងជើងក្តី
 ខាងត្បូងក្តី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គោត្តរទូន្មាន ដែលទម័កគោបានទូន្មាន
 ហើយ រមែងស្ទុះទៅកាន់ទិសតែមួយៗ គឺទិស ខាងកើតក្តី ខាងលិចក្តី
 ខាងជើងក្តី ខាងត្បូងក្តី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឯបុរស
 គួរទូន្មាន ដែលព្រះតថាគត ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ បានទូន្មានហើយ
 រមែងស្ទុះទៅកាន់ទិសទាំង ៨ បាន គឺបុគ្គលបាននូវរូបជ្ឈាន តែងមើល
 ឃើញនូវរូបទាំងឡាយ នេះជាទិស ទី ១ ។ បុគ្គលមិនបានសំគាល់នូវ
 រូបខាងក្នុង តែងឃើញនូវរូបខាងក្រៅទាំងឡាយ នេះជាទិស ទី ២ ។
 បុគ្គល បង្ហោរចិត្តទៅកាន់អារម្មណ៍ថា (នេះ) ល្អដូច្នោះ នេះជាទិស
 ទី ៣ ។ បុគ្គល ព្រោះកន្លងនូវសញ្ញាដោយប្រការទាំងពួង ព្រោះ
 អស់បដិយសញ្ញា ព្រោះលែងធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវនានត្តសញ្ញា ក៏បានដល់
 នូវអាកាសានញ្ញាយតនជ្ឈាន ដោយធ្វើទុកក្នុងចិត្តថា អាកាសមិនមានទី
 បំផុតដូច្នោះ ប្រព្រឹត្តនៅគ្រប់ឥរិយាបថទាំង ៤ នេះជាទិស ទី ៤ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបវេណ្ណាសកំ

សព្វសោ អាភាសានញ្ចាយតនំ សមតិក្កម្ម អនន្តំ

វិញ្ញាណន្តិ វិញ្ញាណញ្ចាយតនំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ អ-

យំ បញ្ចមី ទិសា ។ សព្វសោ វិញ្ញាណញ្ចាយតនំ ស-

មតិក្កម្ម នត្តិ កិញ្ចតិ អាកិញ្ចញ្ញាយតនំ ឧបសម្បជ្ជ

វិហារតិ អយំ ឆដ្ឋា ទិសា ។ សព្វសោ អាកិញ្ចញ្ញាយ-

តនំ សមតិក្កម្ម នេវសញ្ញាណសញ្ញាយតនំ ឧបសម្បជ្ជ

វិហារតិ អយំ សត្តមី ទិសា ។ សព្វសោ នេវសញ្ញា-

ណសញ្ញាយតនំ សមតិក្កម្ម សញ្ញាវេទយិតនិរោធំ

ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ អយំ អដ្ឋមី ទិសា ។ តថាកតេន

ភិក្ខុវេ អរហតា សម្មាសម្ពុទ្ធន បុរិសទម្មោ សារិតោ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណាសកៈ

បុគ្គល ព្រោះកន្លងនូវអាកាសញាយតនដ្ឋាន ដោយប្រការទាំងពួង ក៏
បានដល់នូវវិញ្ញាណញាយតនដ្ឋាន ដោយធ្វើទុកក្នុងចិត្តថា វិញ្ញាណមិន
មានទីបំផុតដូច្នោះ ប្រព្រឹត្តនៅគ្រប់ឥរិយាបថទាំង ៤ នេះជាទិស ទី ៥ ។

បុគ្គល ព្រោះកន្លងនូវវិញ្ញាណញាយតនដ្ឋាន ដោយប្រការទាំងពួង ក៏
បានដល់នូវអាកិញ្ញញាយតនដ្ឋាន ដោយធ្វើទុកក្នុងចិត្តថា អ្វីតិចតួចមិន
មាន ដូច្នោះ ប្រព្រឹត្តនៅគ្រប់ឥរិយាបថទាំង ៤ នេះជាទិស ទី ៦ ។

បុគ្គល ព្រោះកន្លងនូវអាកិញ្ញញាយតនដ្ឋាន ដោយប្រការទាំងពួង ក៏បាន
ដល់នូវនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនដ្ឋាន ប្រព្រឹត្តនៅគ្រប់ឥរិយាបថទាំង ៤
នេះជាទិស ទី ៧ ។ បុគ្គល ព្រោះកន្លងនូវនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនដ្ឋាន

ដោយប្រការទាំងពួង ក៏បានដល់នូវសញ្ញាវេទយិតនិរោធិ ប្រព្រឹត្ត
នៅគ្រប់ឥរិយាបថទាំង ៤ នេះជាទិស ទី ៨ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ

បុរសគួរទូន្មាន ដែលព្រះតថាគត ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទូន្មានហើយ

វិភង្គវគ្គស្ស សឡាយតនវិភង្គសុត្តេ ភាសិតាភិនន្ទនំ

ឥមា អដ្ឋ ទិសា វិជារតិ ។ សោ វុច្ចតិ យោកា-
 ចរិយានំ អនុត្តរោ បុរិសទម្មសារថីតិ ឥតិ យន្តំ
 វុត្តំ ឥទមេតំ បដិច្ច វុត្តន្តិ ។ ឥទមរោច ភក្កវា
 អត្តមនា តេ ភិក្ខុ ភក្កវតោ ភាសិតំ អភិនន្ទន្តិ ។

សឡាយតនវិភង្គសុត្តំ សត្តមំ និដ្ឋិតំ ។

វិភង្គវគ្គ សឡាយតនវិភង្គសូត្រ សេចក្តីត្រេកអរចំពោះភាសិត

រមែងស្ទុះទៅកាន់ទិសទាំង ៨ នេះឯង ។ ពាក្យណា ថា បុគ្គលនោះ
 តថាគតហៅថា ជាសារថីអ្នកទូន្មាននូវបុរស ជាអាចារ្យប្រសើរ ជាង
 អាចារ្យអ្នកទូន្មាននូវវាហនៈមានជំរើជាដើម ដូច្នោះ តថាគតបានពោល
 ហើយ ពាក្យនុ៎ះ តថាគតពោល ព្រោះអាស្រ័យនូវហេតុនេះឯង ។
 លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងព្រះសូត្រនេះចប់ហើយ ភិក្ខុទាំងនោះ
 ក៏មានចិត្តត្រេកអរ រីករាយ ចំពោះភាសិតរបស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

ចប់ សឡាយតនវិភង្គសូត្រ ទី ៧ ។

អដ្ឋមំ ឧទ្ទេសវិភង្គសុត្តំ

[១១៣] ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភក្កវា

សារត្តិយំ វិហារតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អា-

រាមេ ។ តត្រ ខោ ភក្កវា ភិក្ខុ អាមន្តេសិ ភិក្ខុ-

វោតិ ។ ភទន្តេតិ តេ ភិក្ខុ ភក្កវតោ បច្ចុស្សោសុំ ។

ភក្កវា ឯតទវោច ឧទ្ទេសវិភង្គំ វោ ភិក្ខុវេ ទេ-

សិស្សាមិ តំ សុណាថ សាធុកំ មនសិកវោថ

កាសិស្សាមីតិ ។ ឯវម្មន្តេតិ ខោ តេ ភិក្ខុ ភក្កវ-

តោ បច្ចុស្សោសុំ ។

ឧទ្ទេសវិភង្គសូត្រ ទី ៨

[១១៣] ខ្ញុំបានស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមាន
ព្រះភាគទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុង
សាវត្ថី ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយ មកក្នុងទី
នោះថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលស្តាប់ព្រះពុទ្ធដីកា
នៃព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។ ទើបព្រះមានព្រះភាគ
ទ្រង់ត្រាស់ដូច្នោះថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនឹងសំដែងនូវឧទ្ទេស-
វិភង្គ (ចំណែកឧទ្ទេសគឺមាតិកា) ប្រាប់អ្នកទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ
ចូរប្រុងស្តាប់នូវឧទ្ទេសនិងវិភង្គនោះ ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្តឲ្យល្អចុះ តថាគត
នឹងសំដែង ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលស្តាប់ព្រះពុទ្ធដីកានៃព្រះមានព្រះ
ភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។

វិភង្គវគ្គស្ស ឧទ្ទេសវិភង្គសុត្តេ ភិក្ខុនំ បរិវិតក្កនំ

[១១៤] ភក្កវា ឯតទរោច តថា តថា ភិក្ខុវេ

ភិក្ខុ ឧបបរិក្ខេយ្យ យថា យថាស្ស ឧបបរិក្ខេតោ

ពហិទ្ធា ចស្ស វិញ្ញាណំ អរិក្ខត្តំ អរិសដំ អជ្ឈត្តំ

អសណ្ឌិតំ អនុចាទាយ ន បរិតស្សេយ្យ ពហិទ្ធា

ភិក្ខុវេ វិញ្ញាណោ អរិក្ខត្តេ អរិសដេ សតិ អជ្ឈត្តំ

អសណ្ឌិតេ អនុចាទាយ អបរិតស្សតោ អាយតី

ជាតិជរាមរណានុក្ខសមុទយសម្ពវោ ន ហោតីតិ ។

ឥទមរោច ភក្កវា ឥទំ វត្ថាន សុកតោ ឧដ្ឋាយា-

សនា វិហារំ ចារិសិ ។

វិភង្គវគ្គ ឧទ្ទេសវិភង្គសូត្រ សេចក្តីត្រិះរិះរបស់ភិក្ខុទាំងឡាយ

[១១២] ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់មានព្រះពុទ្ធដីកាដូច្នោះថា កាល
 បើភិក្ខុនោះ ពិចារណាហើយ វិញ្ញាណរបស់ភិក្ខុនោះ មិនរាត់រាយ
 មិនខ្ចាត់ខ្ចាយទៅខាងក្រៅ មិនបិតនៅខាងក្នុង មិនតក់ស្លុត ព្រោះ
 មិនប្រកាន់មាំ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើភិក្ខុនោះ មានវិញ្ញាណ
 មិនរាត់រាយ មិនខ្ចាត់ខ្ចាយទៅខាងក្រៅ មិនបិតនៅខាងក្នុង មិនតក់
 ស្លុត ព្រោះមិនប្រកាន់មាំហើយ សេចក្តីកើតឡើងព្រម មានព្រមនៃជាតិ
 ជរា មរណៈ ដ៏សេសសល់ រមែងមិនមានតទៅទៀត ដោយប្រការ
 យ៉ាងណា ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុគប្បីពិចារណាដោយប្រការយ៉ាង
 នោះ ។ ចុះ ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ដូច្នោះ លុះព្រះសុគតទ្រង់មាន
 ព្រះពុទ្ធដីកាដូច្នោះហើយ ក៏ទ្រង់ក្រោកអំពីអាសនៈចូលទៅកាន់វិហារ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរិបណ្ណាសកំ

[១១៥] អថខោ តេសំ ភិក្ខុនំ អចិរយ្យក្កន្តស្ស
 ភកវតោ ឯតទហោសិ ឥទំ ខោ ឆោ អារុសោ ភកវា
 សង្ខត្តេន ឧទ្ទេសំ ឧទ្ទិសិត្វា វិត្តារេន អត្ថំ អវិកទិត្វា
 ឧដ្ឋាយាសនា វិហារំ បរិដ្ឋោ តថា តថា ភិក្ខុវេ
 ភិក្ខុ ឧបបរិក្ខេយ្យ យថា យថាស្ស ឧបបរិក្ខេតោ
 ពហិទ្ធា ចស្ស វិញ្ញាណំ អវិក្ខិត្តំ អវិសដំ អជ្ឈត្តំ
 អសណ្និតំ អនុចាទាយ ន បរិតស្សេយ្យ ពហិទ្ធា
 ភិក្ខុវេ វិញ្ញាណោ អវិក្ខិត្តេ អវិសដេ សតិ អជ្ឈត្តំ
 អសណ្និតេ អនុចាទាយ អបរិតស្សតោ អាយតី
 ជាតិជរាមរណាទុក្ខសមុទយសម្ភវោ ន ហោតីតិ កោ
 នុ ខោ ឥមស្ស ភកវតោ សង្ខត្តេន ឧទ្ទេសស្ស
 ឧទ្ទិដ្ឋស្ស វិត្តារេន អត្ថំ អវិកត្តស្ស វិត្តារេន អត្ថំ
 វិកដេយ្យាតិ ។ អថខោ តេសំ ភិក្ខុនំ ឯតទហោសិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណសកៈ

[១១៥] ត្រាកាលដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ស្តេចចេញ
 ទៅមិនយូរប៉ុន្មាន ភិក្ខុទាំងនោះ ក៏មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នោះថា ម្ចាស់
 អារុសោទាំងឡាយ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សំដែង នូវឧទ្ទេសនេះ
 ដល់យើងទាំងឡាយ ដោយសង្ខេប មិនបានចែកអត្ត ដោយពិស្តារ
 ស្រាប់តែទ្រង់ក្រោកអំពីអាសនៈ ចូលទៅកាន់វិហារ គឺទ្រង់ត្រាស់ថា
 កាលបើភិក្ខុនោះពិចារណាហើយ វិញ្ញាណរបស់ភិក្ខុនោះ មិនរាត់រាយ
 មិនខ្ចាត់ខ្ចាយទៅខាងក្រៅ មិនបិតនៅខាងក្នុង មិនតក់ស្លុត ព្រោះ
 មិនប្រកាន់មាំ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើភិក្ខុនោះ មានវិញ្ញាណ
 មិនរាត់រាយ មិនខ្ចាត់ខ្ចាយទៅខាងក្រៅ មិនបិតនៅខាងក្នុង មិនតក់
 ស្លុត ព្រោះមិនប្រកាន់មាំហើយ សេចក្តីកើតឡើងព្រម មានព្រមនៃ
 ជាតិ ជរា មរណៈ និងទុក្ខ រមែងមិនមានតទៅទៀត ដោយប្រការ
 យ៉ាងណា ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុគប្បីពិចារណាដោយប្រការយ៉ាង
 នោះ ។ ចុះ តើឧទ្ទេសដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងដោយសង្ខេប
 មិនបានចែកអត្តដោយពិស្តារនេះ នរណាហ្ន៎ នឹងអាចចែកអត្តដោយ
 ពិស្តារបាន ។ ត្រានោះ ភិក្ខុទាំងនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នោះថា

វិក្កវគ្គស្ស ឧទ្ទេសវិក្កសុត្តេ មហាកថានុបសង្កមនំ

អយំ ខោ អាយស្មា មហាកថាណោ សត្តុ ចេវ
 សំវណ្ណិតោ សម្ពាវិតោ ច វិញ្ញនំ សព្វហ្មចារីនំ
 បហោតិ ចាយស្មា មហាកថាណោ ឥមស្ស ភកវតា
 សទ្ធិត្តេន ឧទ្ទេសស្ស ឧទ្ធិដ្ឋស្ស វិត្តារេន អត្តំ
 អវិកត្តស្ស វិត្តារេន អត្តំ វិកទិត្តំ យទ្ធុន មយំ
 យេនាយស្មា មហាកថាណោ តេនុបសង្កមេយ្យាម
 ឧបសង្កមិត្តា អាយស្មន្តំ មហាកថានំ ឯតមត្តំ
 បដិបុច្ឆេយ្យាមាតិ ។

[១១៦] អថខោ តេ ភិក្ខុ យេនាយស្មា
 មហាកថាណោ តេនុបសង្កមីសុ ឧបសង្កមិត្តា
 អាយស្មតា មហាកថាណេន សទ្ធិ សម្មោទីសុ
 សម្មោទនីយំ កថំ សារាណីយំ វីតិសារេត្វា
 ឯកមន្តំ និសីទីសុ ។ ឯកមន្តំ និសិទ្ធា ខោ តេ
 ភិក្ខុ អាយស្មន្តំ មហាកថានំ ឯតទវោចំ ឥទំ
 ខោ ណោ អារុសោ កថាន ភកវា សទ្ធិត្តេន
 ឧទ្ធិសិត្តា វិត្តារេន អត្តំ អវិកទិត្តា ឧដ្ឋាយាសនា

វិភង្គវគ្គ ឧទ្ទេសវិភង្គសូត្រ ការចូលទៅរកព្រះមហាកថានៈ

ព្រះមហាកថានៈមានអាយុនេះ ព្រះសាស្តាទ្រង់សរសើរផង សព្វហ្ម-
ចារីទាំងឡាយជាអ្នកប្រាជ្ញ លើកតម្កើងផង ឧទ្ទេសដែលព្រះមានព្រះ
ភាគទ្រង់សំដែង ដោយសង្ខេប មិនបានចែកអត្ថ ដោយពិស្តារនេះ
មានតែព្រះមហាកថានៈមានអាយុ ទើបអាចចែកអត្ថដោយពិស្តារបាន
បើដូច្នោះ គួរតែយើងទាំងឡាយ នាំគ្នាចូលទៅរកព្រះមហាកថានៈមាន
អាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ យើងទាំងឡាយគប្បីសួរនូវសេចក្តីនេះ
នឹងព្រះមហាកថានៈមានអាយុ ។

[១១៦] លំដាប់នោះ ភិក្ខុទាំងនោះ ក៏នាំគ្នាចូលទៅរកព្រះ
មហាកថានៈមានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ពោលពាក្យរាក់-
ទាក់សំណេះសំណាល នឹងព្រះមហាកថានៈមានអាយុ លុះបញ្ចប់
ពាក្យដែលគួររីករាយ និងពាក្យដែលគួររលឹកហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទី
សមគួរ ។ លុះភិក្ខុទាំងនោះ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ពោល
នឹងព្រះមហាកថានៈមានអាយុ ដូច្នោះថា បពិត្រព្រះកថានៈមានអាយុ
ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សំដែងឧទ្ទេសនេះ ដល់យើងទាំងឡាយដោយ
សង្ខេប មិនបានចែកអត្ថដោយពិស្តារ ស្រាប់តែទ្រង់ក្រោកអំពីអាសនៈ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបវិបណ្ណាសកំ

វិហារំ បរិដ្ឋោ តថា តថា ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ឧបបរិក្ខេយ្យ
 យថា យថាស្ស ឧបបរិក្ខតោ ពហិទ្ធា ចស្ស
 វិញ្ញាណំ អរិក្ខតំ អរិសដំ អជ្ឈតំ អសណ្ឌិតំ អនុចា-
 នាយ ន បរិតស្សេយ្យ ពហិទ្ធា ភិក្ខុវេ វិញ្ញាណោ
 អរិក្ខតេ អរិសដេ សតិ អជ្ឈតំ អសណ្ឌិតេ អនុ-
 ចានាយ អបរិតស្សតោ អាយតី ជាតិជរាមរណាទុក្ខ-
 សមុទយសម្ភវោ ន ហោតីតិ តេសន្នោ អារុសោ
 កច្ចាន អម្ពាភំ អចិរប្បក្កន្តស្ស ភកវតោ ឯតន-
 ហោសិ ឥទំ ខោ នោ អារុសោ ភកវា សង្ខត្តេ-
 ន ឧទ្ទេសំ ឧទ្ធិសិត្វា វិត្តារេន អត្ថំ អរិកទិត្វា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណាសកៈ

ចូលទៅកាន់វិហារ គឺទ្រង់ត្រាស់ថា កាលបើភិក្ខុនោះ ពិចារណា
 ហើយ វិញ្ញាណរបស់ភិក្ខុនោះ មិនរាត់រាយ មិនខ្ចាត់ខ្ចាយទៅខាងក្រៅ
 ទាំងមិនបិតនៅខាងក្នុង ហើយមិនបានតក់ស្លុត ព្រោះមិនប្រកាន់មាំ
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលភិក្ខុនោះ មានវិញ្ញាណមិនរាត់រាយ មិនខ្ចាត់
 ខ្ចាយទៅខាងក្រៅ ទាំងមិនបិតនៅខាងក្នុង មិនតក់ស្លុត ព្រោះមិន
 បានប្រកាន់មាំហើយ សេចក្តីកើតឡើងព្រម មានព្រមនៃជាតិ ជរា
 មរណៈ និងទុក្ខ រមែងមិនមានតទៅទៀត ដោយប្រការយ៉ាងណា ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុគប្បីពិចារណាដោយប្រការយ៉ាងនោះ ។ ចុះ
 បពិត្រព្រះកប្បនៈមានអាយុ កាលដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ស្តេចចេញ
 ទៅ មិនយូរប៉ុន្មាន យើងទាំងឡាយនោះ ក៏មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នោះ
 ថា ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សំដែងឧទ្ទេសនេះ
 ដល់យើងទាំងឡាយ ដោយសង្ខេប មិនបានចែកអត្ថដោយពិស្តារ

វិភង្គវគ្គស្ស ឧទ្ទេសវិភង្គសុត្តេ មហាកថានុបសង្កមនំ

ឧដ្ឋាយាសនា វិហារំ បរិដ្ឋោ តថា តថា ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ
 ឧបបរិក្ខេយ្យ យថា យថាស្ស ឧបបរិក្ខតោ ពហិទ្ធា
 ចស្ស វិញ្ញាណំ អរិក្ខតំ អរិសដំ អជ្ឈតំ អសណ្ឌិតំ
 អនុចាទាយ ន បរិតស្សេយ្យ ពហិទ្ធា ភិក្ខុវេ វិញ្ញា-
 ណោ អរិក្ខតេ អរិសដេ សតិ អជ្ឈតំ អសណ្ឌិតេ
 អនុចាទាយ អបរិតស្សតោ អាយតី ជាតិជរាមរណា-
 ទុក្ខសមុទយសម្ភវោ ន ហោតីតិ កោ នុ ខោ ត-
 មស្ស ភកវតា សទ្ធិត្តេន ឧទ្ទេសស្ស ឧទ្ធិដ្ឋស្ស វិត្តា-
 វេន អតំ អរិកត្តស្ស វិត្តាវេន អតំ វិកដេយ្យាតិ តេ-
 សន្នោ អារុសោ កច្ចាន អម្ពាភំ ឯតទហោសិ អយំ
 ខោ អាយស្មា មហាកថាដោ សត្តុ ចេវ សំវណ្ណា-
 តោ សម្ពារិតោ ច វិញ្ញនំ សព្វហ្មចារីនំ បហោតិ

វិភង្គវគ្គ ឧទ្ទេសវិភង្គសូត្រ ការចូលទៅរកព្រះមហាកថានៈ

ឡើយ ក៏ស្រាប់តែទ្រង់ក្រោកអំពីអាសនៈ ចូលទៅកាន់វិហារ គឺទ្រង់
ត្រាស់ថា កាលបើភិក្ខុនោះពិចារណាហើយ វិញ្ញាណរបស់ភិក្ខុនោះ
មិនរាត់រាយ មិនខ្ចាត់ខ្ចាយទៅខាងក្រៅ ទាំងមិនបិតនៅខាងក្នុង
ហើយមិនតក់ស្លុត ព្រោះមិនប្រកាន់មាំ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាល
បើភិក្ខុនោះ មានវិញ្ញាណមិនរាត់រាយ មិនខ្ចាត់ខ្ចាយទៅខាងក្រៅ ទាំង
មិនបិតនៅខាងក្នុង មិនតក់ស្លុត ព្រោះមិនប្រកាន់មាំហើយ សេចក្តី
កើតឡើងព្រម មានព្រមនៃជាតិ ជរា មរណៈ និងទុក្ខ រមែង
មិនមានតទៅទៀត ដោយប្រការយ៉ាងណា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
ភិក្ខុគប្បីពិចារណា ដោយប្រការ យ៉ាងនោះ ។ ចុះ តើឧទ្ទេសដែល
ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សំដែង ដោយសង្ខេប មិនបានចែកអត្ថដោយ
ពិស្តារនេះ នរណាហ្ន៎ នឹងអាចចែកអត្ថដោយពិស្តារបាន បពិត្រ
ព្រះកថានៈមានអាយុ យើងទាំងឡាយនោះ ក៏មានសេចក្តីត្រិះរិះ
ដូច្នោះថា ព្រះមហាកថានៈមានអាយុនេះឯង ព្រះសាស្តាទ្រង់
សរសើរផង សព្វហូចារីទាំងឡាយជាអ្នកប្រាជ្ញ លើកតម្កើងផង

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបវិបណ្ណាសកំ

ចាយស្នា មហាកច្ចាដោ ឥមស្ស ភកវតា សង្ខត្តេន
 ឧទ្ទេសស្ស ឧទ្ទិដ្ឋស្ស វិត្តាវេន អត្ថំ អវិភត្តស្ស
 វិត្តាវេន អត្ថំ វិភទិតំ យទ្ធុន មយំ យេនាយស្នា
 មហាកច្ចាដោ តេនុបសង្កមេយ្យាម ឧបសង្កមិត្តា
 អាយស្មន្តំ មហាកច្ចាដំ ឯតមត្ថំ បដិបុច្ឆេយ្យាមាតិ
 វិភជតាយស្នា មហាកច្ចាដោតិ ។

[១១៧] សេយ្យថាបិ អារុសោ បុរិសោ សារត្តិកោ

សារកវេសី សារបរិយេសនញ្ចរមាដោ មហាតោ រុក្ខស្ស
 តិដ្ឋតោ សារវតោ អតិក្កម្មេវ មូលំ អតិក្កម្ម ខន្ធំ
 សាខាបលាសេ សារំ បរិយេសិតព្វំ មញ្ញេយ្យ ឯវំ
 សម្បទមិទំ អាយស្មន្តាដំ សត្តិវិ សម្មទីភូតេ តំ
 ភកវន្តំ អតិសិត្តា អម្មេ ឯតមត្ថំ បដិបុច្ឆិតព្វំ មញ្ញេយ្យ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណាសកៈ

ឧទ្ទេសដែលព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សំដែង ដោយសង្ខេប មិនបានចែក
អត្ថដោយពិស្តារនេះ មានតែព្រះមហាក្សត្រៈមានអាយុ ទើបអាចចែក
អត្ថដោយពិស្តារបាន បើដូច្នោះ គួរតែយើងទាំងឡាយនាំគ្នាចូលទៅ
រកព្រះមហាក្សត្រៈមានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ យើងទាំងឡាយ
គប្បីសួរនូវសេចក្តីនេះ នឹងព្រះមហាក្សត្រៈមានអាយុ ដូច្នោះ សូម
ព្រះមហាក្សត្រៈមានអាយុ ចែក (អត្ថនោះដោយពិស្តារឲ្យទាន) ។

[១១៧] ព្រះមហាក្សត្រៈ មានអាយុ ពោលថា ម្ចាស់
អាវុសោទាំងឡាយ បុរសអ្នកត្រូវការដោយឈើខ្លីម ជាអ្នកស្វែង
រកឈើខ្លីម បានដើរទៅស្វែងរកឈើខ្លីម កាលបើដើមឈើធំដុះនៅ
(ចំពោះមុខ) ក៏ដើររំលងឫស រំលងដើម សំគាល់នូវមែកនិងសន្លឹកថា
ជាខ្លីមដែលខ្លួនត្រូវស្វែងរកវិញ មានឧបមាដូចម្តេចមិញ សេចក្តីនេះ
ក៏មានឧបមេយ្យដូច កាលដែលព្រះសាស្តា បិតនៅចំពោះមុខ នៃ
លោកមានអាយុទាំងឡាយ លោកទាំងឡាយ ក៏រំលងព្រះមានព្រះ
ភាគនោះ ហើយសំគាល់នូវយើងថាជាបុគ្គលគួរសួរនូវសេចក្តីនេះវិញ

វិកង្គវគ្គស្ស ឧទ្ទេសវិកង្គសុត្តេ សារត្តិកោបមា

សោ ហារុសោ^(១) ភក្កវា ជានំ ជានាតិ បស្សំ
 បស្សតិ ចក្កុក្ខតោ ញាណក្ខតោ ធម្មក្ខតោ
 ព្រហ្មក្ខតោ វត្តា បវត្តា អត្ថស្ស ជិន្នេតា អម-
 តស្ស ទាតា ធម្មស្សាមី តថាកតោ សោ ចេវ
 បនេតស្ស កាលោ អហោសិ យំ ភក្កវន្តំយេវ
 ឯតមត្តំ បដិបុច្ឆេយ្យាថ យថា ឆោ^(២) ភក្កវា
 ព្យាករេយ្យ តថា នំ ធារេយ្យថាតិ ។ អន្ទារុសោ
 កច្ចាន ភក្កវា ជានំ ជានាតិ បស្សំ បស្សតិ
 ចក្កុក្ខតោ ញាណក្ខតោ ធម្មក្ខតោ ព្រហ្មក្ខតោ
 វត្តា បវត្តា អត្ថស្ស ជិន្នេតា អមតស្ស ទាតា

១ ម. អារុសោ ។ ២ ឱ. ម. វោ ។

វិភង្គវគ្គ ឧទ្ទេសវិភង្គសូត្រ ឧបមាដោយបុគ្គលអ្នកត្រូវការដោយខ្លឹមឈើ

ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ ព្រោះថា ព្រះមានព្រះភាគនោះ ព្រះអង្គ
 ជ្រាបនូវហេតុដែលគួរជ្រាប ឃើញនូវហេតុដែលគួរឃើញបាន ជា
 អ្នកមានបញ្ញាចក្កកើតហើយ មានញាណកើតហើយ មានធម៌កើត
 ហើយ មានសេចក្តីប្រសើរកើតហើយ ជាអ្នកពោលធម៌ ជាអ្នកញ្ជាំង
 ធម៌ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ជាអ្នកពន្យល់សេចក្តី ជាអ្នកឲ្យនូវអមតៈ (និព្វាន)
 ព្រះតថាគតជាម្ចាស់នៃធម៌ កាលនោះជាកាលគួរ អ្នកទាំងឡាយសួរ
 សេចក្តីនេះ នឹងព្រះមានព្រះភាគបាន ព្រះមានព្រះភាគព្យាករដល់
 អ្នកទាំងឡាយ យ៉ាងណា អ្នកទាំងឡាយ គប្បីចាំទុកនូវសេចក្តីនោះ
 យ៉ាងនោះ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយពោលថា ម្នាលព្រះករុណាមានអាយុ
 ព្រះមានព្រះភាគ ព្រះអង្គជ្រាបនូវហេតុដែលគួរជ្រាប ឃើញនូវហេតុ
 ដែលគួរឃើញ ព្រះអង្គមានចក្កកើតហើយ មានញាណកើតហើយ មាន
 ធម៌កើតហើយ មានសេចក្តីប្រសើរកើតហើយ ជាអ្នកពោលធម៌ ជាអ្នក
 ញ្ជាំងធម៌ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ជាអ្នកពន្យល់សេចក្តី ជាអ្នកឲ្យនូវអមតៈ (និព្វាន)

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបវិបណ្ណាសកំ

ធម្មស្សាមី តថាគតោ សោ ចេវ បនេតស្ស កាលោ
 អហោសិ យំ ភកវន្តំយេវ ឯតមត្តំ បដិបុច្ឆេយ្យាម
 យថា នោ ភកវា ព្យាករេយ្យ តថា នំ ធារេយ្យាម
 អបិចាយស្មា មហាកច្ចានោ សត្តុ ចេវ សំវណ្ណិតោ
 សម្ពាវិតោ ច វិញ្ញំនំ សព្វហ្មចារីនំ បហោតិ ចា-
 យស្មា មហាកច្ចានោ ឥមស្ស ភកវតា សង្ខត្តេន
 ឧទ្ទេសស្ស ឧទ្ធិដ្ឋស្ស វិត្តារេន អត្តំ អវិភត្តស្ស
 វិត្តារេន អត្តំ វិភជិតំ វិភជតាយស្មា មហាកច្ចានោ
 អករុកវិត្តាតិ ។ តេនហារុសោ សុណាថ សាធុកំ
 មនសិករោថ ភាសិស្សាមីតិ ។ ឯវមារុសោតិ ខោ
 តេ ភិក្ខុ អាយស្មតោ មហាកច្ចានស្ស បច្ចុស្សោ-
 សុំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណសកៈ

ព្រះតថាគតជាម្ចាស់នៃធម៌ កាលនោះជាកាលគួរយើងទាំងឡាយ សួរ
សេចក្តីនេះ នឹងព្រះមានព្រះភាគហើយ បើព្រះមានព្រះភាគព្យាករ
ដល់យើងទាំងឡាយ យ៉ាងណា យើងទាំងឡាយ គប្បីចាំទុកនូវ
សេចក្តីនោះ យ៉ាងនោះ ដោយពិតមែនហើយ តែថាព្រះមហាកច្ចានៈ
មានអាយុ ព្រះសាស្តាសរសើរផង សព្វហូចារីទាំងឡាយជាអ្នកប្រាជ្ញ
លើកតម្កើងផង ឧទ្ទេសដែលព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សំដែងដោយសង្ខេប
មិនបានចែកអត្តដោយពិស្តារនេះ មានតែព្រះមហាកច្ចានៈ ទើបអាចចែក
នូវអត្តដោយពិស្តារបាន សូមព្រះមហាកច្ចានៈមានអាយុ កុំធ្វើនូវសេចក្តី
ចង្អៀតចង្អល់ឡើយ សូមចែក (អត្តនេះដោយពិស្តារ) ។ ព្រះមហាកច្ចានៈ
ពោលថា ម្ចាស់អារុសោទាំងឡាយ បើដូច្នោះ អ្នកទាំងឡាយ ចូរស្តាប់
ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្តឲ្យល្អចុះ ខ្ញុំនឹងសំដែងឲ្យស្តាប់ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ទទួល
ស្តាប់ពាក្យព្រះមហាកច្ចានៈមានអាយុថា ករុណា អារុសោ ។

វិភង្គវគ្គស្ស ឧទ្ទេសវិភង្គសុត្ត វិញ្ញាណុទ្ទេសត្ថវិកជនំ

[១១៨] អាយស្មា មហាកត្តា ឯតទរោច

យំ ខោ ឆោ អារុសោ ភកវា សង្ខត្តេន ឧទ្ទេសំ ឧទ្ទិ-

សិត្តា វិញ្ញាណេ អត្ថំ អវិកជិត្តា ឧដ្ឋាយាសនា វិហារំ

បរិដ្ឋោ តថា តថា ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ឧបបរិក្ខេយ្យ យថា

យថាស្ស ឧបបរិក្ខេតោ ពហិទ្ធា ចស្ស វិញ្ញាណំ

អវិក្ខត្ថំ អវិសដំ អជ្ឈត្ថំ អសណ្ឌិតំ អនុចាទាយ

ន បរិតស្សេយ្យ ពហិទ្ធា ភិក្ខុវេ វិញ្ញាណោ អវិក្ខត្តេ

អវិសដេ សតិ អជ្ឈត្ថំ អសណ្ឌិតេ អនុចាទាយ

អបរិតស្សតោ អាយតី ជាតិជរាមរណាទុក្ខសមុទយ-

សម្ពវោ ន ហោតីតិ ឥមស្ស ខោ អហំ អារុសោ

ភកវតា សង្ខត្តេន ឧទ្ទេសស្ស ឧទ្ទិដ្ឋស្ស វិញ្ញាណេ អត្ថំ

អវិកត្តស្ស ឯវំ វិញ្ញាណេ អត្ថំ អាជាតមិ ។

វិភង្គវគ្គ ឧទ្ទេសវិភង្គសូត្រ ការចែកអត្ថនៃឧទ្ទេសដោយពិស្តារ

[១១៨] ព្រះមហាកថានៈមានអាយុ ពោលដូច្នោះថា ម្នាល
 អារុសោទាំងឡាយ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សំដែងឧទ្ទេសណា ដល់
 យើងទាំងឡាយដោយសង្ខេប មិនបានចែកអត្ថដោយពិស្តារ ស្រាប់
 តែទ្រង់ក្រោកអំពីអាសនៈ ចូលទៅកាន់វិហារ គឺទ្រង់ត្រាស់ថា កាល
 បើភិក្ខុនោះ ពិចារណាហើយ វិញ្ញាណរបស់ភិក្ខុនោះ មិនរាត់រាយ
 មិនខ្ចាត់ខ្ចាយទៅខាងក្រៅ ទាំងមិនបិតនៅខាងក្នុង ហើយមិនតក់ស្លុត
 ព្រោះមិនប្រកាន់មាំ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើភិក្ខុនោះ មាន
 វិញ្ញាណមិនរាត់រាយ មិនខ្ចាត់ខ្ចាយទៅខាងក្រៅ ទាំងមិនបិតនៅខាងក្នុង
 មិនតក់ស្លុត ព្រោះមិនប្រកាន់មាំហើយ ការកើតឡើងព្រម មានព្រម
 នៃជាតិ ជរា មរណៈ និងទុក្ខ រមែងមិនមានតទៅទៀត ដោយប្រការ
 យ៉ាងណា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុគប្បីពិចារណា ដោយប្រការ
 យ៉ាងនោះ ។ ចុះ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ ឧទ្ទេសនេះឯង ដែលព្រះ
 មានព្រះភាគទ្រង់សំដែង ដោយសង្ខេប មិនបានចែកអត្ថដោយពិស្តារ
 ខ្ញុំក៏ដឹងច្បាស់នូវអត្ថ ដោយពិស្តារ ដូចនឹងពោលតទៅនេះឯង ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបវិបណ្ណាសកំ

[១១៩] កថញ្ញារុសោ ពហិទ្ធា វិញ្ញាណំ វិក្ខិតំ
 វិសដន្តិ វុច្ចន្តិ ។ ឥធារុសោ ភិក្ខុនោ ចក្កុនា
 រូបំ ទិស្វា រូបនិមិត្តានុសារិ វិញ្ញាណំ ហោតិ
 រូបនិមិត្តស្សាទកតិ តំ រូបនិមិត្តស្សាទវិនិពន្ធនំ រូបនិ-
 មិត្តស្សាទសញ្ញោជនសំយុត្តំ ពហិទ្ធា វិញ្ញាណំ វិក្ខិតំ
 វិសដន្តិ វុច្ចតិ ។ សោតេន សទ្ធិំ សុត្វា... យា-
 នេន កន្ធនំ យាយិត្វា... ជិវ្ហាយ រសំ សាយិត្វា...
 កាយេន ដោដ្ឋព្វំ ផុសិត្វា... មនសា ធម្មំ វិញ្ញាយ
 ធម្មនិមិត្តានុសារិ វិញ្ញាណំ ហោតិ ធម្មនិមិត្តស្សាទ-
 កតិ តំ ធម្មនិមិត្តស្សាទវិនិពន្ធនំ ធម្មនិមិត្តស្សាទសញ្ញោ-
 ជនសំយុត្តំ ពហិទ្ធា វិញ្ញាណំ វិក្ខិតំ វិសដន្តិ វុច្ច-
 តិ ។ ឯវំ ខោ អារុសោ ពហិទ្ធា វិញ្ញាណំ វិក្ខិតំ
 វិសដន្តិ វុច្ចតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណាសកៈ

[១១៩] ម្ចាស់អារុសោទាំងឡាយ ដូចម្តេចហៅថាវិញ្ញាណរាត់-
 រាយ ខ្នាត់ខ្នាយទៅខាងក្រៅ ។ ម្ចាស់អារុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុង
 សាសនានេះ ឃើញរូបដោយចក្ខុហើយ ក៏មានវិញ្ញាណរលឹកទៅតាម
 រូបនិមិត្ត ប្រាថ្នាដោយសេចក្តីត្រេកអរក្នុងរូបនិមិត្ត ជាប់ចំពាក់ដោយ
 សេចក្តីត្រេកអរក្នុងរូបនិមិត្ត ប្រកបដោយសេចក្តីត្រេកអរក្នុងរូបនិមិត្ត
 (នេះ) ហៅថាវិញ្ញាណរាត់រាយ ខ្នាត់ខ្នាយទៅខាងក្រៅ ។ ភិក្ខុព្រ
 សំឡេងដោយត្រចៀក... ជុំក្លិនដោយច្រមុះ... ទទួលរសដោយ
 អណ្តាត... ប៉ះពាល់ដោយដួងដោយកាយ... ដឹងនូវធម៌ដោយចិត្តហើយ
 ក៏មានវិញ្ញាណរលឹកទៅតាមធម្មនិមិត្ត ប្រាថ្នាដោយសេចក្តីត្រេកអរក្នុង
 ធម្មនិមិត្ត ជាប់ចំពាក់ដោយសេចក្តីត្រេកអរក្នុងធម្មនិមិត្ត ប្រកបព្រម
 ដោយសេចក្តីត្រេកអរក្នុងធម្មនិមិត្ត (នេះ) ហៅថាវិញ្ញាណរាត់រាយ
 ខ្នាត់ខ្នាយទៅខាងក្រៅ ។ ម្ចាស់អារុសោទាំងឡាយ ដែលហៅថា
 វិញ្ញាណរាត់រាយ ខ្នាត់ខ្នាយទៅខាងក្រៅ យ៉ាងនេះឯង ។

វិភង្គវគ្គស្ស ឧទ្ទេសវិភង្គសុត្តេ វិញ្ញាណានិក្ខិក្កតា

[១២០] កថញ្ញារុសោ ពហិទ្ធា វិញ្ញាណំ អ-
 វិក្ខិតំ អវិសដន្តិ រុច្ចតិ ។ ឥទារុសោ ភិក្ខុនោ
 ចក្កនា រូបំ ទិស្វា ន រូបនិមិត្តានុសារិ វិញ្ញាណំ
 ហោតិ ន រូបនិមិត្តស្សាទកទិតំ ន រូបនិមិត្តស្សាទ-
 វិនិពន្ធនំ ន រូបនិមិត្តស្សាទសញ្ញោជនសំយុត្តំ ពហិទ្ធា
 វិញ្ញាណំ អវិក្ខិតំ អវិសដន្តិ រុច្ចតិ ។ សោតេន សទ្ធិ
 សុត្វា... ឃានេន កន្ធិ ឃាយិត្វា... ជីវ្ហាយ រសំ
 សាយិត្វា... កាយេន ដោជ្ឈព្វំ ផុសិត្វា... មនសា
 ធម្មំ វិញ្ញាយ ន ធម្មនិមិត្តានុសារិ វិញ្ញាណំ ហោតិ
 ន ធម្មនិមិត្តស្សាទកទិតំ ន ធម្មនិមិត្តស្សាទវិនិពន្ធនំ
 ន ធម្មនិមិត្តស្សាទសញ្ញោជនសំយុត្តំ ពហិទ្ធា វិញ្ញា-
 ណំ អវិក្ខិតំ អវិសដន្តិ រុច្ចតិ ។ ឯវំ ខោ អារុសោ
 ពហិទ្ធា វិញ្ញាណំ អវិក្ខិតំ អវិសដន្តិ រុច្ចតិ ។

វិភង្គវគ្គ ឧទ្ទេសវិភង្គសូត្រ វិញ្ញាណមិនរាត់រាយ

[១២០] ម្ចាស់អារុសោទាំងឡាយ ដូចម្តេចហៅថាវិញ្ញាណមិន
 រាត់រាយ មិនខ្ចាត់ខ្ចាយទៅខាងក្រៅ ។ ម្ចាស់អារុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុ
 ក្នុងសាសនានេះ ឃើញរូបដោយចក្ខុហើយ តែវិញ្ញាណមិនបានរលឹក
 ទៅតាមរូបនិមិត្ត មិនបានប្រាថ្នាដោយសេចក្តីត្រេកអរក្នុងរូបនិមិត្ត មិន
 ជាប់ចំពាក់ដោយសេចក្តីត្រេកអរក្នុងរូបនិមិត្ត មិនប្រកបព្រមដោយសេចក្តី
 ត្រេកអរក្នុងរូបនិមិត្ត (នេះ) ហៅថាវិញ្ញាណមិនរាត់រាយ មិនខ្ចាត់ខ្ចាយ
 ទៅខាងក្រៅ ។ ភិក្ខុពួកសំឡេងដោយត្រចៀក... ជុំភ្លិនដោយច្រមុះ...
 ទទួលរសដោយអណ្តាត... ប៉ះពាល់នូវដោដ្ឋព្វៈដោយកាយ... ដឹង
 នូវធម៌ដោយចិត្តហើយ វិញ្ញាណក៏មិនបានរលឹកទៅតាមធម្មនិមិត្ត មិន
 ប្រាថ្នាដោយសេចក្តីត្រេកអរ ក្នុងធម្មនិមិត្ត មិនជាប់ចំពាក់ដោយសេច-
 ក្តីត្រេកអរក្នុងធម្មនិមិត្ត មិនប្រកបព្រមដោយសេចក្តីត្រេកអរក្នុងធម្មនិមិត្ត
 (នេះ) ហៅថាវិញ្ញាណមិនរាត់រាយ មិនខ្ចាត់ខ្ចាយទៅខាងក្រៅ ។
 ម្ចាស់អារុសោទាំងឡាយ ដែលហៅថាវិញ្ញាណមិនរាត់រាយ មិនខ្ចាត់
 ខ្ចាយទៅខាងក្រៅ យ៉ាងនេះឯង ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបវិបណ្ណាសកំ

[១២១] កថញ្ញារុសោ អជ្ឈត្តំ ចិត្តំ សណ្ឌិតន្តិ
 រុច្ចតិ ។ ឥធារុសោ ភិក្ខុ វិច្ឆេវ កាមេហិ វិច្ឆ អ-
 កុសលេហិ ធម្មេហិ សវិតក្កំ សវិចារំ វិវេកជំ
 បីតិសុខំ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ ។ តស្ស
 វិវេកជប្បីតិសុខានុសារិ វិញ្ញាណំ ហោតិ វិវេកជប្បិ-
 តិសុខស្សានុកតិ វិវេកជប្បីតិសុខស្សានុវិនិពន្ធំ វិវេ-
 កជប្បីតិសុខស្សានុសញ្ញោជនសំយុត្តំ អជ្ឈត្តំ ចិត្តំ
 សណ្ឌិតន្តិ រុច្ចតិ ។ បុន ចបរំ អារុសោ ភិក្ខុ
 វិតក្កវិចារានំ រូបសមា អជ្ឈត្តំ សម្បសាទនំ
 ចេតសោ ឯកោទិការំ អវិតក្កំ អវិចារំ សមាទិជំ
 បីតិសុខំ ទុតិយំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណាសកៈ

[១២១] ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ ដូចម្តេចហៅថា ចិត្តបិតនៅ
 ខាងក្នុង ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ស្ងាត់ចាក
 កាមទាំងឡាយ ស្ងាត់ចាកអកុសលធម៌ទាំងឡាយ បានដល់នូវបឋ-
 មជ្ឈាន ប្រកបដោយវិតក្កៈ វិចារៈ មានតែបីតិនិងសុខដែលកើតអំពីវិវេក
 ហើយសម្រេចសម្រាន្តនៅដោយឥរិយាបថទាំង ៤ ។ ភិក្ខុនោះ រមែង
 មានវិញ្ញាណ រលឹកទៅតាមបីតិនិងសុខដែលកើតអំពីវិវេក ប្រាថ្នាដោយ
 សេចក្តីត្រេកអរ ក្នុងបីតិនិងសុខដែលកើតអំពីវិវេក ជាប់ចំពាក់ដោយ
 សេចក្តីត្រេកអរ ក្នុងបីតិនិងសុខដែលកើតអំពីវិវេក ប្រកបព្រមដោយ
 សេចក្តីត្រេកអរក្នុងបីតិនិងសុខដែលកើតអំពីវិវេក (នេះ) ហៅថា ចិត្ត
 បិតនៅខាងក្នុង ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ មួយវិញទៀត ភិក្ខុ
 ព្រោះរម្ងាប់នូវវិតក្កៈនិងវិចារៈ រួចហើយបានដល់នូវទុតិយជ្ឈាន ជាធម្ម-
 ជាតកើតមានក្នុងសន្តានចិត្ត ប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លាគឺសទ្ធា មានភាព
 ជាចិត្តខ្ពស់ឯក មិនមានវិតក្កៈ មិនមានវិចារៈ មានតែបីតិនិងសុខកើតអំពី
 សមាធិគឺបឋមជ្ឈាន ហើយសម្រេចសម្រាន្តនៅដោយឥរិយាបថទាំង ៤ ។

វិភង្គវគ្គស្ស ឧទ្ទេសវិភង្គសុត្តេ អដ្ឋត្តចិត្តសណ្ឋិតតា

តស្ស សមាធិជប្បីតិសុខានុសារិ វិញ្ញាណំ ហោតិ
សមាធិជប្បីតិសុខស្សានុកតិកំ សមាធិជប្បីតិសុខស្សានុ-
វិនិត្តំ សមាធិជប្បីតិសុខស្សានុសញ្ញាជនសំយុត្តំ អដ្ឋត្តំ
ចិត្តំ សណ្ឋិតន្តិ រុច្ចតិ ។ បុន ចបរំ អារុសោ
ភិក្ខុ បីតិយា ច វិភាតា ឧបេក្ខាកោ ច វិហារតិ
សតោ ច សម្មជាដោ សុខញ្ច កាយេន បដិសំវេទេតិ
យន្តំ អរិយា អាចិត្តន្តិ ឧបេក្ខាកោ សតិមា សុខវិ-
ហារីតិ តតិយំ ឈានំ ឧបសម្មជ្ជ វិហារតិ ។ តស្ស
ឧបេក្ខាសុខានុសារិ វិញ្ញាណំ ហោតិ ឧបេក្ខាសុខស្សា-
នុកតិកំ ឧបេក្ខាសុខស្សានុវិនិត្តំ ឧបេក្ខាសុខស្សា-
នុសញ្ញាជនសំយុត្តំ អដ្ឋត្តំ ចិត្តំ សណ្ឋិតន្តិ រុច្ចតិ ។
បុន ចបរំ អារុសោ ភិក្ខុ សុខស្ស ច បហានា

វិភង្គវគ្គ ឧទ្ទេសវិភង្គសូត្រ ភាពនៃចិត្តបិតនៅខាងក្នុង

ភិក្ខុនោះ រមែងមានវិញ្ញាណរលឹកទៅតាមនូវបីតិវិធីនិងសុខ ដែលកើតអំពី
សមាធិ ប្រាថ្នាដោយសេចក្តីត្រេកអរ ក្នុងបីតិវិធីនិងសុខ ដែលកើតអំពី
សមាធិ ជាប់ចំពាក់ដោយសេចក្តីត្រេកអរក្នុងបីតិវិធីនិងសុខ ដែលកើតអំពី
សមាធិ ប្រកបព្រមដោយសេចក្តីត្រេកអរក្នុងបីតិវិធីនិងសុខ ដែលកើតអំពី
សមាធិ (នេះ) ហៅថា ចិត្តបិតនៅខាងក្នុង ។ ម្នាលអារុសោទាំង-
ឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុ ព្រោះនឿយណាយចាកបីតិហើយ ប្រកប
ដោយឧបេក្ខា មានស្មារតី និងមានសេចក្តីដឹងខ្លួន ទទួលសេចក្តីសុខ
ដោយនាមកាយ ព្រះអរិយៈទាំងឡាយ តែងសរសើរបុគ្គលដែលបាន
តតិយជ្ឈាន ទោះបីបុគ្គលដែលបានតតិយជ្ឈាន តែងមានចិត្តប្រកបដោយ
ឧបេក្ខា មានស្មារតី មានធម៌ជាគ្រឿងនៅជាសុខដូច្នោះ ព្រោះតតិយជ្ឈាន
ណា ក៏បានដល់នូវតតិយជ្ឈាននោះ ហើយសម្រេចសម្រាន្តនៅដោយ
ឥរិយាបថទាំង ៤ ។ ភិក្ខុនោះ រមែងមានវិញ្ញាណរលឹកទៅតាមនូវឧបេក្ខា
ប្រាថ្នាដោយសេចក្តីត្រេកអរ ក្នុងសុខប្រកបដោយឧបេក្ខា ជាប់ចំពាក់
ដោយសេចក្តីត្រេកអរ ក្នុងសុខប្រកបដោយឧបេក្ខា ប្រកបព្រមដោយ
សេចក្តីត្រេកអរ ក្នុងឧបេក្ខានិងសុខ (នេះ) ហៅថាចិត្តបិតនៅខាងក្នុង ។
ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ មួយវិញទៀត ភិក្ខុព្រោះលះបង់នូវសុខផង

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបវិបណ្ណាសកំ

ទុក្ខស្ស ច បហាណ បុព្វេ សោមនស្សទោមនស្សានំ
 អត្តដ្ឋមា អទុក្ខមសុខំ ឧបេក្ខាសតិចារិសុទ្ធិ ចតុត្ថំ
 ណានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ ។ តស្ស អទុក្ខមសុ-
 ខានុសារិ វិញ្ញាណំ ហោតិ អទុក្ខមសុខស្សានុក-
 ដិ តំ អទុក្ខមសុខស្សានុវិនិពន្ធនំ អទុក្ខមសុខស្សានុ-
 សញ្ញាជនសំយុត្តំ អជ្ឈត្តំ ចិត្តំ សណ្ឌិតន្តិ
 រុច្ចតិ ។ ឯវំ ខោ អារុសោ អជ្ឈត្តំ ចិត្តំ សណ្ឌិតន្តិ
 រុច្ចតិ ។

[១២២] កថញ្ញារុសោ អជ្ឈត្តំ ចិត្តំ អសណ្ឌិតន្តិ
 រុច្ចតិ ។ ឥធារុសោ ភិក្ខុ វិវិច្ឆេ កាមេហិ ។ បេ ។
 បបមំ ណានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ ។ តស្ស ន វិវេ-
 កជប្បីតិសុខានុសារិ វិញ្ញាណំ ហោតិ ន វិវេកជប្បី-
 តិសុខស្សានុកដិ តំ ន វិវេកជប្បីតិសុខស្សានុវិនិពន្ធនំ
 ន វិវេកជប្បីតិសុខស្សានុសញ្ញាជនសំយុត្តំ អជ្ឈត្តំ
 ចិត្តំ អសណ្ឌិតន្តិ រុច្ចតិ ។ បុន ចបរំ អារុសោ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណាសកៈ

លះបង់នូវទុក្ខផង មានសោមនស្សនិងទោមនស្សអស់ហើយក្នុងកាលមុន
 ផង ក៏បានដល់នូវចតុត្ថជ្ឈាន ដែលមិនមានទុក្ខ មិនមានសុខ មានតែ
 សតិដ៏បរិសុទ្ធដោយឧបេក្ខា ហើយសម្រេចសម្រាន្តនៅដោយឥរិយាបថ
 ទាំង ៤ ។ ភិក្ខុនោះ រមែងមានវិញ្ញាណរលឹកទៅតាមអទុក្ខមសុខគឺ
 ឧបេក្ខា ប្រាថ្នាដោយសេចក្តីត្រេកអរក្នុងអទុក្ខមសុខ ជាប់ចំពាក់ដោយ
 សេចក្តីត្រេកអរក្នុងអទុក្ខមសុខ ប្រកបព្រមដោយសេចក្តីត្រេកអរ ក្នុង
 អទុក្ខមសុខ (នេះ) ហៅថា ចិត្តបិតនៅខាងក្នុង ។ ម្នាលអារុសោ
 ទាំងឡាយ យ៉ាងនេះឯង ដែលហៅថា ចិត្តបិតនៅខាងក្នុង ។

[១២២] ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ ចុះដូចម្តេចហៅថាចិត្តមិនបិត
 នៅខាងក្នុង ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ស្ងាត់
 ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់នូវបឋមជ្ឈាន ហើយសម្រេច
 សម្រាន្តនៅដោយឥរិយាបថទាំង ៤ ។ ភិក្ខុនោះ រមែងមានវិញ្ញាណមិន
 បានរលឹកទៅតាមបីតិនិងសុខដែលកើតអំពីវិវេក មិនបានប្រាថ្នាដោយ
 សេចក្តីត្រេកអរ ក្នុងបីតិនិងសុខដែលកើតអំពីវិវេក មិនបានជាប់ចំពាក់
 ដោយសេចក្តីត្រេកអរក្នុងបីតិនិងសុខដែលកើតអំពីវិវេក មិនប្រកបព្រម
 ដោយសេចក្តីត្រេកអរក្នុងបីតិនិងសុខដែលកើតអំពីវិវេក (នេះ) ហៅ
 ថា ចិត្តមិនបិតនៅខាងក្នុង ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ មួយវិញទៀត

វិភង្គវគ្គស្ស ឧទ្ទេសវិភង្គសុត្តេ អដ្ឋត្តចិត្តាសណ្ឌិតតា

ភិក្ខុ វិតក្កវិចារាណំ រូបសមា ។ បេ ។ ទុតិយំ ឈានំ
 ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ ។ តស្ស ន សមាធិជប្បីតិសុខា-
 នុសារិ វិញ្ញាណំ ហោតិ ន សមាធិជប្បីតិសុ-
 ខស្សាទកតិកំ ន សមាធិជប្បីតិសុខស្សាទវិនិពន្ធំ ន
 សមាធិជប្បីតិសុខស្សាទសញ្ញោជនសំយុត្តំ អដ្ឋត្ត
 ចិត្តំ អសណ្ឌិតន្តិ រុច្ចតិ ។ បុន ចបរំ អារុសោ ភិក្ខុ
 បីតិយា ច វិរាតា ។ បេ ។ តតិយំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ
 វិហារតិ ។ តស្ស ន ឧបេក្ខាសុខានុសារិ វិញ្ញាណំ ហោតិ
 ន ឧបេក្ខាសុខស្សាទកតិកំ ន ឧបេក្ខាសុខស្សា-
 ទវិនិពន្ធំ ន ឧបេក្ខាសុខស្សាទសញ្ញោជនសំយុត្តំ
 អដ្ឋត្ត ចិត្តំ អសណ្ឌិតន្តិ រុច្ចតិ ។ បុន
 ចបរំ អារុសោ ភិក្ខុ សុខស្ស ច បហាណ
 ។ បេ ។ ចតុត្ថំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ ។
 តស្ស ន អនុក្ខមសុខានុសារិ វិញ្ញាណំ ហោតិ

វិភង្គវគ្គ ឧទ្ទេសវិភង្គសូត្រ ភាពនៃចិត្តមិនបិតនៅខាងក្នុង

ភិក្ខុ ព្រោះរម្ងាប់នូវវិតក្កៈនិងវិចារៈ ។ បេ ។ បានដល់នូវទុតិយជ្ឈាន
 ហើយសម្រេចសម្រាន្តនៅដោយឥរិយាបថទាំង ២ ។ ភិក្ខុនោះរមែងមាន
 វិញ្ញាណមិនបានរលឹកទៅតាមបីតិ និងសុខដែលកើតអំពីសមាធិ មិនបាន
 ប្រាថ្នាដោយសេចក្តីត្រេកអរ ក្នុងបីតិ និងសុខដែលកើតអំពីសមាធិ មិន
 ជាប់ចំពាក់ដោយសេចក្តីត្រេកអរក្នុងបីតិ និងសុខដែលកើតអំពីសមាធិ មិន
 ប្រកបព្រមដោយសេចក្តីត្រេកអរ ក្នុងបីតិ និងសុខ ដែលកើតអំពីសមាធិ
 (នេះ) ហៅថាចិត្តមិនបិតនៅខាងក្នុង ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ មួយ
 ទៀត ភិក្ខុ ព្រោះនឿយណាយចាកបីតិ ។ បេ ។ បានដល់នូវតតិ-
 យជ្ឈាន ហើយសម្រេចសម្រាន្តនៅដោយឥរិយាបថទាំង ២ ។ ភិក្ខុនោះ
 រមែងមានវិញ្ញាណមិនបានរលឹកទៅតាមឧបេក្ខា មិនបានប្រាថ្នាដោយ
 សេចក្តីត្រេកអរក្នុងសុខប្រកបដោយឧបេក្ខា មិនជាប់ចំពាក់ដោយសេចក្តី
 ត្រេកអរ ក្នុងឧបេក្ខានិងសុខ មិនប្រកបព្រមដោយសេចក្តីត្រេកអរ ក្នុង
 សុខប្រកបដោយឧបេក្ខា (នេះ) ហៅថា ចិត្តមិនបិតនៅខាងក្នុង ។
 ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ មួយវិញទៀត ភិក្ខុ ព្រោះលះបង់នូវសុខផង
 ។ បេ ។ បានដល់នូវចតុត្ថជ្ឈាន ហើយសម្រេចសម្រាន្តនៅដោយឥរិយាបថ
 ទាំង ២ ។ ភិក្ខុនោះ រមែងមានវិញ្ញាណមិនបានរលឹកទៅតាមអទុក្ខមសុខ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបវិបណ្ណាសកំ

ន អនុក្ខមសុខស្សាទតទិគំ ន អនុក្ខមសុខស្សា-

ទវិនិព្វំ ន អនុក្ខមសុខស្សាទសញ្ញាជនសំយុត្តំ

អជ្ឈត្តំ ចិត្តំ អសណ្ឌិតន្តិ វុច្ចតិ ។ ឯវំ ខោ អារុសោ

អជ្ឈត្តំ ចិត្តំ អសណ្ឌិតន្តិ វុច្ចតិ ។

[១២៣] កថញ្ញារុសោ អនុចាទា បរិតស្សនា

ហោតិ ។ ឥធារុសោ អស្សុតវា បុត្តដ្ឋនោ អរិយានំ

អទស្សារី អរិយធម្មស្ស អកោវិទោ អរិយធម្ម

អរិដីតោ សប្បុរិសានំ អទស្សារី សប្បុរិសធម្មស្ស

អកោវិទោ សប្បុរិសធម្ម អរិដីតោ រូបំ អត្តតោ

សមនុបស្សតិ រូបវន្តំ វា អត្តានំ អត្តនិ

វា រូបំ រូបស្មី វា អត្តានំ ។ តស្ស តំ រូបំ

វិបរិណាមតិ អញ្ញថា ហោតិ ។ តស្ស រូបវិបរិ-

ណាមញ្ញថាកាវា រូបវិបរិណាមនុបរិវត្តិ វិញ្ញាណំ

ហោតិ ។ តស្ស រូបវិបរិណាមនុបរិវត្តជា បរិតស្សនា

ធម្មសមុប្បាទា ចិត្តំ បរិយាទាយ តិដ្ឋន្តិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណសកៈ

មិនប្រាថ្នាដោយសេចក្តីត្រេកអរ ក្នុងអទុក្ខមសុខ មិនជាប់ចំពាក់ដោយ
សេចក្តីត្រេកអរ ក្នុងអទុក្ខមសុខ មិនប្រកបព្រមដោយសេចក្តីត្រេកអរ
ក្នុងអទុក្ខមសុខ (នេះ) ហៅថា ចិត្តមិនបិតនៅខាងក្នុង ។ ម្នាលអារុ-
សោទាំងឡាយ យ៉ាងនេះឯង ហៅថា ចិត្តមិនបិតនៅខាងក្នុង ។

[១២៣] ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ ចុះសេចក្តីតក់ស្លុតព្រោះមិន
ប្រកាន់មាំនោះ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ បុថុជ្ជនក្នុង
លោកនេះ មិនចេះដឹងពុទ្ធវចនៈ មិនបានឃើញព្រះអរិយៈ មិនឈ្លាស
វៃក្នុងអរិយធម៌ មិនបានទូន្មានខ្លួនក្នុងអរិយធម៌ មិនឃើញសប្បុរស មិន
ឈ្លាសវៃក្នុងសប្បុរសធម៌ មិនទូន្មានខ្លួនក្នុងសប្បុរសធម៌ រមែងពិចារណា
ឃើញនូវរូបជាខ្លួន ឬឃើញនូវខ្លួនថាមានរូប ឃើញនូវរូបថាមានក្នុង
ខ្លួន ឃើញនូវខ្លួនថាមានក្នុងរូប ។ រូបនោះ របស់បុគ្គលនោះ រមែងប្រែ
ប្រួលទៅជាដទៃ ។ បុគ្គលនោះ រមែងមានវិញ្ញាណត្រឡប់ទៅតាមសេច-
ក្តីប្រែប្រួលនៃរូប ព្រោះភាវៈនៃរូបប្រែប្រួលទៅជាដទៃ ។ ឯសេចក្តីតក់-
ស្លុត និងហេតុជាទីកើតឡើងនៃអកុសលធម៌ ដែលកើតអំពីការត្រឡប់
ទៅតាមសេចក្តីប្រែប្រួលនៃរូប រមែងគ្របសង្កត់ចិត្តរបស់បុគ្គលនោះ ។

វិភង្គវគ្គស្ស ឧទ្ទេសវិភង្គសុត្តេ អនុបាទា បរិតស្សនា

ចេតសោ បរិយាទាណា ឧត្តាសវា ច ហោតិ វិហាតវា
 ច អប្បេក្ខវា^(១) ច អនុបាទាយ ច បរិតស្សតិ ។
 វេទនំ... សញ្ញំ... សង្ខារំ... វិញ្ញាណំ អត្តតោ
 សមនុបស្សតិ វិញ្ញាណារន្តំ វា អត្តានំ អត្តនិ វា
 វិញ្ញាណំ វិញ្ញាណាស្មី វា អត្តានំ ។ តស្ស តំ
 វិញ្ញាណំ វិបរិណាមតិ អញ្ញថា ហោតិ ។ តស្ស
 វិញ្ញាណាវិបរិណាមញ្ញថាភាវា វិញ្ញាណាវិបរិណាមាណុប-
 រិត្តិ វិញ្ញាណំ ហោតិ ។ តស្ស វិញ្ញាណាវិបរិណា-
 មាណុបរិត្តជា បរិតស្សនា ធម្មសមុប្បាទា ចិត្តំ បរិ-
 យាទាយ តិដ្ឋន្តិ ។ ចេតសោ បរិយាទាណា ឧត្តាសវា
 ច ហោតិ វិហាតវា ច អប្បេក្ខវា^(២) ច អនុបាទាយ
 ច បរិតស្សតិ ។ ឯវំ ខោ អារុសោ អនុបាទា បរិ-
 តស្សនា ហោតិ ។

១-២ ឱ. ឧបេក្ខវា ។

វិភង្គវគ្គ ឧទ្ទេសវិភង្គសូត្រ សេចក្តីតក់ស្លុតព្រោះមិនប្រកាន់មាំ

បុគ្គលនោះ ព្រោះតែសេចក្តីគ្របសង្កត់ចិត្ត ក៏ប្រកបដោយសេចក្តីខ្លាច
 ផង ប្រកបដោយសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ផង ប្រកបដោយសេចក្តីអាឡោះ
 អាល័យផង រមែងតក់ស្លុត ព្រោះមិនប្រកាន់មាំ ។ បុគ្គលពិចារណា
 ឃើញនូវវេទនា... សញ្ញា... សង្ខារ... បុគ្គលពិចារណាឃើញនូវវិញ្ញាណ
 ថាជាខ្លួន ឬឃើញនូវខ្លួនថាមានវិញ្ញាណ ឃើញវិញ្ញាណថាមានក្នុងខ្លួន
 ឬឃើញខ្លួនថាមានក្នុងវិញ្ញាណ ។ វិញ្ញាណនោះ របស់បុគ្គលនោះ
 ក៏ប្រែប្រួលទៅជាដទៃ ។ បុគ្គលនោះ រមែងមានវិញ្ញាណត្រឡប់ទៅ
 តាមសេចក្តីប្រែប្រួលនៃវិញ្ញាណ ព្រោះការវះនៃវិញ្ញាណប្រែប្រួលទៅជា
 ដទៃ ។ ឯសេចក្តីតក់ស្លុតនិងហេតុជាទីកើតឡើងនៃអកុសលធម៌ ដែល
 កើតអំពីការត្រឡប់ទៅតាម នូវសេចក្តីប្រែប្រួលនៃវិញ្ញាណ រមែងគ្រប
 សង្កត់ចិត្តរបស់បុគ្គលនោះ ។ បុគ្គលនោះ ព្រោះតែសេចក្តីគ្របសង្កត់
 ចិត្ត ក៏ប្រកបដោយសេចក្តីខ្លាចផង ប្រកបដោយសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់
 ផង ប្រកបដោយសេចក្តីអាឡោះអាល័យផង រមែងតក់ស្លុតព្រោះមិន
 ប្រកាន់មាំ ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ សេចក្តីតក់ស្លុតព្រោះមិន
 ប្រកាន់មាំ យ៉ាងនេះឯង ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរិបណ្ណាសកំ

[១២៤] កថញ្ញារុសោ អនុចាទា អបរិតស្សនា
 ហោតិ ។ ឥទារុសោ សុតវា អរិយស្សារកោ អរិយានំ
 ទស្សារី អរិយធម្មស្ស កោរិទោ អរិយធម្មេ សុរិទីតោ
 សប្បុរិសានំ ទស្សារី សប្បុរិសធម្មស្ស កោរិទោ
 សប្បុរិសធម្មេ សុរិទីតោ ន រូបំ អត្តតោ សមនុបស្សតិ
 ន រូបវន្តំ វា អត្តានំ ន អត្តនិ វា រូបំ ន រូបស្មី
 វា អត្តានំ ។ តស្ស តំ រូបំ វិបរិណាមតិ
 អញ្ញថា ហោតិ ។ តស្ស រូបវិបរិណាមញ្ញថាកាវា
 ន រូបវិបរិណាមនុបរិត្តិ វិញ្ញាណំ ហោតិ ។
 តស្ស ន រូបវិបរិណាមនុបរិត្តជា បរិតស្សនា
 ធម្មសមុប្បាទា ចិត្តំ បរិយាទាយ តិដ្ឋន្តិ ។ ចេតសោ
 អបរិយាទាទា ន ចេវ ឧត្តាសវា ហោតិ ន ច វិយាតវា
 ន ច អបេក្ខវា អនុចាទាយ ច ន បរិតស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណសកៈ

[១២៤] ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ ចុះសេចក្តីមិនតក់ស្លុតព្រោះ
មិនប្រកាន់មាំ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ អរិយសារីក
ក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកចេះដឹងពុទ្ធវចនៈ បានឃើញព្រះអរិយៈ ឈ្លាស
វៃក្នុងអរិយធម៌ ទូន្មានខ្លួនក្នុងអរិយធម៌ បានឃើញសប្បុរស ឈ្លាស
វៃក្នុងសប្បុរសធម៌ បានទូន្មានខ្លួនក្នុងសប្បុរសធម៌ រមែងមិនពិចារណា
ឃើញនូវរូបថាជាខ្លួន មិនឃើញនូវខ្លួនថាមានរូប មិនឃើញរូបថា
មានក្នុងខ្លួន មិនឃើញខ្លួនថាមានក្នុងរូប ។ រូបនោះ របស់បុគ្គល
នោះ ក៏ប្រែប្រួលទៅជាដទៃ ។ បុគ្គលនោះ ក៏រមែងមានវិញ្ញាណ
មិនបានត្រឡប់ទៅតាម នូវសេចក្តីប្រែប្រួលនៃរូប ព្រោះតែការវៃនៃរូប
ប្រែប្រួលទៅជាដទៃឡើយ ។ ឯសេចក្តីតក់ស្លុត និងហេតុជាទីកើត
ឡើងនៃអកុសលធម៌ ដែលកើតអំពីការត្រឡប់ទៅតាម នូវសេចក្តីប្រែ
ប្រួលនៃរូប រមែងមិនគ្របសង្កត់ចិត្តរបស់បុគ្គលនោះទេ ។ បុគ្គល
នោះ ព្រោះតែសេចក្តីមិនគ្របសង្កត់ចិត្ត ក៏មិនបានប្រកបដោយសេចក្តី
ខ្ជាប់ផង មិនប្រកបដោយសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ផង មិនប្រកបដោយ
សេចក្តីអាឡោះអាល័យផង រមែងមិនតក់ស្លុត ព្រោះមិនប្រកាន់មាំ ។

វិភង្គវគ្គស្ស ឧទ្ទេសវិភង្គសុត្តេ អនុបាទាអបរិតស្សនា

ន វេទនំ... ន សញ្ញា... ន សង្ខារេ... ន វិញ្ញាណំ
 អត្តតោ សមនុបស្សតិ ន វិញ្ញាណារន្តំ វា អត្តានំ
 ន អត្តនិ វា វិញ្ញាណំ ន វិញ្ញាណាស្មី វា អត្តានំ ។
 តស្ស តំ វិញ្ញាណំ វិបរិណាមតិ អញ្ញថា ហោតិ ។
 តស្ស វិញ្ញាណាវិបរិណាមញ្ញថាភាវា ន វិញ្ញាណាវិបរិ-
 ណាមាណុបរិត្តិ វិញ្ញាណំ ហោតិ ។ តស្ស ន វិញ្ញា-
 ណាវិបរិណាមាណុបរិត្តជា បរិតស្សនា ធម្មសមុប្បាទា
 ចិត្តំ បរិយាទាយ តិដ្ឋន្តិ ។ ចេតសោ អបរិយាទា-
 ន ន ចេវ ឧត្តាសវា ហោតិ ន ច វិហាតវា
 ន ច អបេក្ខវា អនុចាទាយ ច ន បរិតស្សតិ ។
 ឯវំ ខោ អារុសោ អនុចាទា អបរិតស្សនា ហោតិ ។

វិភង្គវគ្គ ឧទ្ទេសវិភង្គសូត្រ សេចក្តីមិនតក់ស្លុតព្រោះមិនប្រកាន់មាំ

បុគ្គលមិនបានពិចារណាឃើញនូវវេទនា... សញ្ញា... សង្ខារ... បុគ្គលមិន
បានពិចារណាឃើញនូវវិញ្ញាណថាជាខ្លួន មិនឃើញខ្លួនថាមានវិញ្ញាណ
មិនឃើញវិញ្ញាណថាមានក្នុងខ្លួន មិនឃើញខ្លួនថាមានក្នុងវិញ្ញាណ ។
វិញ្ញាណនោះ របស់បុគ្គលនោះ ប្រែប្រួលទៅជាដទៃ ។ បុគ្គល
នោះ រមែងមានវិញ្ញាណ មិនបានត្រឡប់ទៅតាមសេចក្តីប្រែប្រួលនៃ
វិញ្ញាណ ព្រោះការវះនៃវិញ្ញាណប្រែប្រួលទៅជាដទៃទេ ។ ឯសេចក្តី
តក់ស្លុតនិងហេតុជាទីកើតឡើងនៃអកុសលធម៌ ដែលកើតឡើងអំពីការ
ត្រឡប់ទៅតាមនូវសេចក្តីប្រែប្រួលនៃវិញ្ញាណ រមែងមិនគ្របសង្កត់ចិត្ត
របស់បុគ្គលនោះឡើយ ។ បុគ្គលនោះ ព្រោះតែសេចក្តីមិនគ្របសង្កត់
ចិត្ត ក៏មិនបានប្រកបដោយសេចក្តីខ្លាចផង មិនប្រកបដោយសេចក្តី
ចង្អៀតចង្អល់ផង មិនប្រកបដោយសេចក្តីអាឡោះអាល័យផង រមែង
មិនតក់ស្លុត ព្រោះមិនប្រកាន់មាំ ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ
សេចក្តីមិនតក់ស្លុត ព្រោះមិនប្រកាន់មាំ យ៉ាងនេះឯង ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរិបណ្ណាសកំ

[១២៥] យំ ខោ ណោ អារុសោ ភកវា សង្ខិ-
ត្តេន ឧទ្ទេសំ ឧទ្ទិសិត្វា វិត្តារេន អត្ថំ អរិកជិត្វា
ឧដ្ឋាយាសនា វិហារំ បរិដ្ឋោ តថា តថា ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ
ឧបបរិក្ខេយ្យ យថា យថាស្ស ឧបបរិក្ខេតោ ពហិទ្ធា
ចស្ស វិញ្ញាណំ អរិក្ខិត្តំ អរិសដំ អជ្ឈត្តំ អសណ្ឌិ-
តំ អនុចាទាយ ន បរិតស្សេយ្យ ពហិទ្ធា ភិក្ខុវេ
វិញ្ញាណោ អរិក្ខិត្តេ អរិសដេ សតិ អជ្ឈត្តំ អសណ្ឌិ-
តេ អនុចាទាយ អបរិតស្សតោ អាយតី ជាតិជ-
រាមរណាទុក្ខសមុទយសម្ភវោ ន ហោតីតិ ឥមស្ស
ខោ អហំ អារុសោ ភកវតា សង្ខិត្តេន ឧទ្ទេសស្ស
ឧទ្ទិដ្ឋស្ស វិត្តារេន អត្ថំ អរិកត្តស្ស ឯវំ វិត្តារេន
អត្ថំ អាជាទាមិ អាកដ្ឋមាណា ច បន តុម្ភេ អា-
យស្មន្តោ ភកវន្តុយេវ ឧបសង្កមិត្វា ឯតមត្ថំ បដិ-
បុច្ឆេយ្យាថ យថា ណោ ភកវា ព្យាករោតិ តថា
នំ ធារេយ្យាថាតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណាសកៈ

[១២៥] ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់
សំដែងនូវឧទ្ទេសណា ដល់យើងទាំងឡាយ ដោយសង្ខេប មិនបាន
ចែកអត្តដោយពិស្តារ ស្រាប់តែទ្រង់ក្រោកអំពីអាសនៈ ស្តេចចូលទៅ
កាន់វិហារ គឺទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើភិក្ខុនោះ
ពិចារណាហើយ វិញ្ញាណរបស់ភិក្ខុនោះ មិនរាត់រាយមិនខ្ចាត់ខ្ចាយទៅ
ខាងក្រៅ មិនបិតនៅខាងក្នុង មិនតក់ស្លុត ព្រោះមិនប្រកាន់មាំ ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលភិក្ខុនោះ មានវិញ្ញាណមិនរាត់រាយ មិនខ្ចាត់ខ្ចាយ
ទៅខាងក្រៅ មិនបិតនៅខាងក្នុង មិនតក់ស្លុត ព្រោះមិនប្រកាន់មាំ
ហើយ ឯការកើតឡើងព្រម មានព្រម នៃជាតិ ជរា មរណៈ
និងទុក្ខ រមែងមិនមានតទៅទៀត ដោយប្រការយ៉ាងណា ។ ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុគប្បីពិចារណាដោយប្រការយ៉ាងនោះ ។ ចុះ ម្នាល
អារុសោទាំងឡាយ នេះឯងឧទ្ទេស ដែលព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សំដែង
ដោយសង្ខេប មិនបានចែកអត្តដោយពិស្តារ ខ្ញុំយល់ច្បាស់នូវអត្តដោយ
ពិស្តារយ៉ាងនេះឯង បើលោកមានអាយុទាំងឡាយ ប្រាថ្នា (ចង់ដឹង)
គប្បីចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ ហើយសួរសេចក្តីនេះថែមទៀតចុះ
បើព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ព្យាករ ដល់យើងទាំងឡាយ យ៉ាងណា អ្នក
ទាំងឡាយ គប្បីចាំទុកនូវសេចក្តីនោះ យ៉ាងនោះចុះ ។

វិកង្កវគ្គស្ស ឧទ្ទេសវិកង្កសុត្តេ ភគវន្តារោចនំ

[១២៦] អថខោ តេ ភិក្ខុ អាយស្មតោ
មហាកច្ចានស្ស ភាសិតំ អភិនទ្ធិត្វា អនុមោទិត្វា
ឧដ្ឋាយាសនា យេន ភកវា តេនុបសង្កមីសុ ឧប-
សង្កមីត្វា ភកវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទីសុ ។
ឯកមន្តំ និសិទ្ធា ខោ តេ ភិក្ខុ ភកវន្តំ ឯត-
នវោចំ យំ ខោ នោ ភន្តេ ភកវា សង្ខត្តេន
ឧទ្ទេសំ ឧទ្ធិសិត្វា វិត្តារេន អត្ថំ អវិកទិត្វា
ឧដ្ឋាយាសនា វិហារំ បរិដ្ឋោ តថា តថា ភិក្ខុវេ
ភិក្ខុ ឧបបរិក្ខេយ្យ យថា យថាស្ស ឧបបរិក្ខេតោ
ពហិត្វា ចស្ស វិញ្ញាណំ អវិក្ខិត្តំ អវិសដំ
អជ្ឈត្តំ អសណ្ឌិតំ អនុបាទាយ ន បរិតស្សេយ្យ
ពហិត្វា ភិក្ខុវេ វិញ្ញាណោ អវិក្ខិត្តេ អវិសដេ សតិ
អជ្ឈត្តំ អសណ្ឌិតេ អនុបាទាយ អបរិតស្សតោ អា-
យតី ជាតិជរាមរណានុក្ខសមុទយសម្ភវោ ន ហោតីតិ
តេសន្នោ ភន្តេ អម្ហាកំ អចិរប្បក្កន្តស្ស ភកវតោ

វិភង្គវគ្គ ឧទ្ទេសវិភង្គសូត្រ ការក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគ

[១២៦] លំដាប់នោះ ភិក្ខុទាំងនោះ ត្រេកអរ អនុមោទនា
នឹងភាសិតរបស់ព្រះមហាកថានុរោទៈមានអាយុ ហើយក៏ក្រោកអំពីអាសនៈ
នាំគ្នាចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ ក្រាបថ្វាយបង្គំ
ព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះភិក្ខុទាំងនោះ
អង្គុយក្នុងទីសមគួររួចហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នោះ
ថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងឧទ្ទេសណា
ដល់យើងខ្ញុំព្រះអង្គទាំងឡាយ ដោយសង្ខេប មិនបានចែកអត្ថដោយ
ពិស្តារ ស្រាប់តែទ្រង់ក្រោកអំពីអាសនៈ ស្តេចចូលទៅកាន់វិហារ គឺ
ទ្រង់ត្រាស់ថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើភិក្ខុនោះពិចារណាហើយ
វិញ្ញាណរបស់ភិក្ខុនោះ មិនរាត់រាយ មិនខ្ចាត់ខ្ចាយទៅខាងក្រៅ មិន
បិតនៅខាងក្នុង ហើយមិនតក់ស្លុត ព្រោះមិនប្រកាន់មាំ ម្ចាស់ភិក្ខុ
ទាំងឡាយ កាលបើភិក្ខុនោះ មានវិញ្ញាណមិនរាត់រាយ មិនខ្ចាត់ខ្ចាយ
ទៅខាងក្រៅ មិនបិតនៅខាងក្នុង មិនតក់ស្លុត ព្រោះមិនប្រកាន់មាំ
ហើយ ឯការកើតឡើងព្រម មានព្រម នៃជាតិ ជរា មរណៈ
និងទុក្ខ រមែងមិនមានតទៅទៀត ដោយប្រការយ៉ាងណា ។ ភិក្ខុគប្បី
ពិចារណា ដោយប្រការយ៉ាងនោះ ។ ចុះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាល
ដែលព្រះមានព្រះភាគ ស្តេចចេញទៅមិនយូរប៉ុន្មាន ខ្ញុំព្រះអង្គទាំងនោះ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបវិបណ្ណាសកំ

ឯតទហោសិ ឥទំ ខោ ដោ អារុសោ ភកវា សង្ខត្តេន
 ឧទ្ទេសំ ឧទ្ទិសិត្វា វិត្តារេន អត្ថំ អវិកជិត្វា
 ឧដ្ឋាយាសនា វិហារំ បរិដ្ឋោ តថា តថា ភិក្ខុវេ
 ភិក្ខុ ឧបបរិក្ខេយ្យ យថា យថាស្ស ឧបបរិក្ខតោ
 ពហិទ្ធា ចស្ស វិញ្ញាណំ អវិក្ខត្ថំ អវិសដំ អជ្ឈត្ថំ
 អសណ្ឌិតំ អនុចាទាយ ន បរិតស្សេយ្យ ពហិទ្ធា
 ភិក្ខុវេ វិញ្ញាណោ អវិក្ខត្តេ អវិសដេ សតិ អជ្ឈត្ថំ
 អសណ្ឌិតេ អនុចាទាយ អបរិតស្សតោ អាយតី
 ជាតិជរាមរណនុក្ខសមុទយសម្ពវោ ន ហោតីតិ
 កោ នុ ខោ ឥមស្ស ភកវតា សង្ខត្តេន
 ឧទ្ទេសស្ស ឧទ្ទិដ្ឋស្ស វិត្តារេន អត្ថំ អវិកត្តស្ស
 វិត្តារេន អត្ថំ វិកដេយ្យាតិ តេសន្នោ ភន្តេ អម្ពាភំ
 ឯតទហោសិ អយំ ខោ អាយស្មា មហាកត្តាដោ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរិបណ្ណាសកៈ

ក៏មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នោះថា ម្ចាស់អាវុសោទាំងឡាយ ព្រះមានព្រះភាគ
 ទ្រង់សំដែងឧទ្ទេសនេះ ដល់យើងទាំងឡាយ ដោយសង្ខេប មិនបាន
 ចែកអត្ត ដោយពិស្តារ ស្រាប់តែទ្រង់ក្រោកអំពីអាសនៈ ស្តេចចូល
 ទៅកាន់វិហារ គឺទ្រង់ត្រាស់ថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើភិក្ខុ
 នោះពិចារណាហើយ វិញ្ញាណរបស់ភិក្ខុនោះ មិនរាត់រាយ មិនខ្ចាត់
 ខ្ចាយទៅខាងក្រៅ មិនបិតនៅខាងក្នុង មិនតក់ស្លុត ព្រោះមិនប្រកាន់
 មាំ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើភិក្ខុនោះ មានវិញ្ញាណមិនរាត់រាយ
 មិនខ្ចាត់ខ្ចាយទៅខាងក្រៅ មិនបិតនៅខាងក្នុង មិនតក់ស្លុត ព្រោះមិន
 ប្រកាន់មាំហើយ ឯការកើតព្រម មានព្រម នៃជាតិ ជរា មរណៈ
 និងទុក្ខ រមែងមិនមានតទៅទៀត ដោយប្រការយ៉ាងណា ។ ភិក្ខុគប្បី
 ពិចារណា ដោយប្រការយ៉ាងនោះ ។ ចុះ ឧទ្ទេសដែលព្រះមានព្រះភាគ
 ទ្រង់សំដែងដោយសង្ខេប មិនចែកអត្តដោយពិស្តារនេះ តើនរណាប្តាំ
 នឹងចែកអត្តដោយពិស្តារបាន បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គទាំង
 នោះ ក៏មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នោះថា ព្រះមហាកច្ចានៈមានអាយុនេះឯង

វិកង្កវគ្គស្ស ឧទ្ទេសវិកង្កសុត្តេ ភគវន្តារោចនំ

សត្តុ ចេវ សំវណ្ណិតោ សម្មារិតោ ច វិញ្ញនំ
សព្វហ្មចារីនំ បហោតិ ចាយស្មា មហាកច្ចារោ
ឥមស្ស ភកវតា សង្ខត្តេន ឧទ្ទេសស្ស ឧទ្ធិដ្ឋស្ស
វិត្តារេន អត្ថំ អវិកត្តស្ស វិត្តារេន អត្ថំ វិកទិតុំ
យន្ទន មយំ យេនាយស្មា មហាកច្ចារោ តេនុប-
សង្កមេយ្យាម ឧបសង្កមិត្វា អាយស្មន្តំ មហា-
កច្ចារំ ឯតមត្ថំ បទិបុច្ឆេយ្យាមាតិ អថខោ មយំ
ភន្តេ យេនាយស្មា មហាកច្ចារោ តេនុបសង្កមិម្ហ
ឧបសង្កមិត្វា អាយស្មន្តំ មហាកច្ចារំ ឯតមត្ថំ ប-
ទិបុច្ឆិម្ហ តេសន្នោ ភន្តេ អាយស្មតា មហាកច្ចា-
រេន ឥមេហិ អាការេហិ ឥមេហិ បទេហិ ឥមេហិ
ព្យញ្ញេហិ អត្តោ វិកត្តោតិ ។

វិភង្គវគ្គ ឧទ្ទេសវិភង្គសូត្រ ការក្រាបបង្គំទូលចំពោះព្រះមានព្រះភាគ

ព្រះសាស្តាសរសើរផង សព្វហូចារីទាំងឡាយជាអ្នកប្រាជ្ញ លើក

តម្កើងផង ឯឧទ្ទេសដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងដោយសង្ខេប

មិនចែកអត្ថដោយពិស្តារនេះ មានតែព្រះមហាកថានៈមានអាយុ ទើប

អាចចែកអត្ថដោយពិស្តារបាន បើដូច្នោះ គួរតែយើងទាំងឡាយ នាំគ្នា

ចូលទៅរកព្រះមហាកថានៈមានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ គប្បីសួរ

សេចក្តីនេះនឹងព្រះមហាកថានៈមានអាយុ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន លំ-

ដាប់នោះ ខ្ញុំព្រះអង្គទាំងឡាយ ក៏នាំគ្នាចូលទៅរកព្រះមហាកថានៈមាន

អាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏បានសួរសេចក្តីនេះ នឹងព្រះមហា-

កថានៈមានអាយុ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ឯព្រះមហាកថានៈមានអាយុ

ក៏បានចែកអត្ថដោយអាការទាំងនេះ ដោយបទទាំងនេះ ដោយព្យញ្ជនៈ

ទាំងនេះ ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គទាំងឡាយ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបវិបណ្ណាសកំ

[១២៧] បណ្ឌិតោ ភិក្ខុវេ មហាកច្ចាណោ ម-
 ហាបញ្ញោ ភិក្ខុវេ មហាកច្ចាណោ មព្វេថិ តុម្ពេ
 ភិក្ខុវេ ឯតមត្តំ បដិបុច្ឆេយ្យាថ អហម្មិ^(១) ឯវមេរំ
 ព្យាករេយ្យំ យថាតំ មហាកច្ចាណេន ព្យាកតំ ឯសោ
 ចេវ តស្ស អត្តោ ឯវព្វំ ណំ ធារេយ្យថាតិ^(២) ។
 ឥទមវោច ភកវា អត្តមនា តេ ភិក្ខុ ភកវតោ
 ភាសិតំ អភិនទ្ធី ។

ឧទ្ទេសវិភង្គសុត្តំ អដ្ឋមំ និដ្ឋិតំ ។

១ ឱ. ឯត្តន្តរេ តត្តិ ទិស្សតិ ។ ២ ឱ. ធារេថាតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបវិបណ្ណាសកៈ

[១២៧] ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 មហាកច្ចានៈជាបណ្ឌិត ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មហាកច្ចានៈមានបញ្ញាច្រើន
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បើអ្នកទាំងឡាយសួរសេចក្តីនេះ នឹងតថាគតទៀត
 តថាគតក៏គប្បីព្យាករ ដូចជាសេចក្តីដែលមហាកច្ចានៈបានព្យាកររួចហើយ
 យ៉ាងនុ៎ះដែរ នេះហើយជាសេចក្តីរបស់ឧទ្ទេសនោះ អ្នកទាំងឡាយ
 គប្បីចាំទុកនូវសេចក្តីនោះ យ៉ាងនេះចុះ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់
 មានព្រះពុទ្ធដីកាដូច្នោះចប់ហើយ ភិក្ខុទាំងនោះ ក៏មានចិត្តត្រេកអរ រីក
 រាយ នឹងភាសិតរបស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

ចប់ ឧទ្ទេសវិភង្គសូត្រ ទី ៨ ។

នវមំ អរណវិកង្គសុត្តំ

[១២៨] ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភកវា
សារត្តិយំ វិហារតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។
តត្រ ខោ ភកវា ភិក្ខុ អាមន្តេសិ ភិក្ខុវោតិ ។
ភទន្តេតិ តេ ភិក្ខុ ភកវតោ បច្ចុស្សោសុំ ។ ភកវា
ឯតទវោច អរណវិកង្គំ វោ ភិក្ខុវេ ទេសិស្សាមិ តំ
សុណាថ សាធុកំ មនសិកវោច កាសិស្សាមីតិ ។
ឯវម្ពន្តេតិ ខោ តេ ភិក្ខុ ភកវតោ បច្ចុស្សោសុំ ។

[១២៩] ភកវា ឯតទវោច ន កាមសុខមនុ-
យុញ្ញេយ្យ ហីនំ កម្មំ ចោថុជ្ជនិកំ អនវិយំ អនត្ត-
សញ្ញិតំ ន ច អត្តកិលមថានុយោកមនុយុញ្ញេយ្យ ទុក្ខំ

អរណវិភង្គសូត្រ ទី ៩

[១២៨] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមាន
ព្រះភាគគង់នៅក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ទៀបក្នុង
សាវត្ថី ។ ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងទីនោះថា
ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលព្រះពុទ្ធដីកានៃព្រះមាន
ព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់
យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនឹងសំដែងនូវអរណវិភង្គ^(១)
ចំពោះអ្នកទាំងឡាយ ចូរអ្នកទាំងឡាយស្តាប់នូវអរណវិភង្គនោះ ចូរធ្វើ
ទុកក្នុងចិត្តឲ្យប្រពៃចុះ តថាគតនឹងសំដែង ។ ភិក្ខុទាំងនោះទទួលព្រះ
ពុទ្ធដីកានៃព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។

[១២៩] ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះថា បុគ្គល
មិនគប្បីប្រកបរឿយ ។ នូវសេចក្តីសុខក្នុងកាម ដែលជាធម៌ថោកទាប
ជារបស់អ្នកស្រុក ជារបស់បុប្ផជន មិនមែនជារបស់ព្រះអរិយបុគ្គល
មិនប្រកបដោយប្រយោជន៍ឡើយ មួយទៀត មិនគប្បីប្រកបរឿយ ។
នូវសេចក្តីព្យាយាមធ្វើខ្លួនឯងឲ្យលំបាក ជារបស់នាំមក នូវសេចក្តីទុក្ខ

១ ការចែកនូវធម៌ដែលមិនមានសីកសត្រូវ គឺសេចក្តីសៅហ្មង ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរិបណ្ណាសកំ

អនរិយំ អនត្ថសញ្ញាតំ ឯតេតេ^(១) ឧកោ អន្តេ អនុប-
 កម្ម មជ្ឈិមា បដិបទា តថាគតេន អភិសម្ពុទ្ធា
 ចក្កករណី ញាណករណី ឧបសមាយ អភិញ្ញាយ
 សម្ពោធាយ ជិញ្ញាធាយ សំវត្តតិ ។ ឧស្សាទនព្វ
 ជញ្ញា អប្បសាទនព្វ ជញ្ញា ឧស្សាទនព្វ ញត្វា
 អប្បសាទនព្វ ញត្វា នេវុស្សាទេយ្យ ន អប្បសា-
 ទេយ្យ ធម្មមេវ នេសេយ្យ សុខវិនិច្ឆយំ ជញ្ញា សុ-
 ខវិនិច្ឆយំ ញត្វា អជ្ឈត្តំ សុខមនុយុញ្ជេយ្យ រហោ
 វាទំ ន កាសេយ្យ សម្មា ភាតិទីលំ^(២) ភណោ
 អតរមាដោ វ កាសេយ្យ ដោ តរមាដោ ជនបទនិរុត្តិ
 ភាតិទិវេសេយ្យ សមញ្ញំ ភាតិទាវេយ្យាតិ អយមុទ្ទេ-
 សោ អរណារិកដ្ឋស្ស ។

១ ឯតេ តេ ភិក្ខុវេតិបិ ទិស្សតិ ។ ២ ឱ. ន ខណំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណាសកៈ

មិនមែនជារបស់ព្រះអរិយបុគ្គល មិនប្រកបដោយប្រយោជន៍ឡើយ ឯ
 មជ្ឈិមប្បដិបទា គឺសេចក្តីប្រតិបត្តិយ៉ាងកណ្តាល មិនប៉ះពាល់នូវធម៌អម
 ខាងទាំង ២^(១) នោះ ដែលតថាគតបានត្រាស់ដឹងហើយ ជាសេចក្តី
 ប្រតិបត្តិធ្វើឲ្យកើតបញ្ញាចក្ក ធ្វើឲ្យកើតសេចក្តីចេះដឹង តែងប្រព្រឹត្តទៅ
 ដើម្បីសេចក្តីស្ងប់រម្ងាប់កិលេស ដើម្បីស្តារលំនូវអរិយសច្ច ដើម្បីត្រាស់
 ដឹងនូវអរិយសច្ច ដើម្បីព្រះនិព្វាន ។ បុគ្គលគប្បីដឹង នូវការលើក
 តម្កើងផង គប្បីដឹងនូវការបន្តុះបង្កាប់ផង លុះដឹងនូវការលើកតម្កើង ទាំង
 ដឹងនូវការបន្តុះបង្កាប់ហើយ មិនគប្បីលើកតម្កើង មិនគប្បីបន្តុះបង្កាប់
 ត្រូវសំដែងធម៌ដោយត្រង់ គប្បីដឹងនូវសេចក្តីសុខដែលថោកថយ លុះ
 ដឹងនូវសេចក្តីសុខដែលថោកថយហើយ គប្បីប្រកបរឿយ ។ នូវសេចក្តី
 សុខក្នុងសន្តាន មិនគប្បីពោលពាក្យក្នុងទីកំបាំងមុខ (ពាក្យញុះញង់)
 មិនគប្បីពោលពាក្យសៅហ្មង^(២) ក្នុងទីចំពោះមុខ គប្បីពោលកុំឲ្យរួស
 រាន់ពេក មិនគប្បីពោលរួសរាន់ពេក មិនគប្បីប្រកាន់ភាសាក្នុងជនបទ
 មិនគប្បីប្រព្រឹត្តកន្លងនូវឈ្មោះ^(៣) នេះជាឧទ្ទេសនៃអរណារិក្ខ ។

១ ក្នុងអដ្ឋកថាធម្មចក្កថា លាមកកោដ្ឋាសៈ គឺធម៌ជាចំណែកខាងលាមក ឬ អាក្រក់ ។
 ២ ពាក្យកោសកៀរបញ្ជីចិត្តជាដើម ។ ៣ ជាឈ្មោះរបស់ទាំងពួងមានភាជន៍ជាដើម ។

វិភង្គវគ្គស្ស អរណវិភង្គសុត្ត ហីនភាពា

[១៣០] ន កាមសុខមនុយុញ្ញេយ្យ ហីនំ កម្មំ
 ចោមុជ្ឈនិកំ អនវិយំ អនត្តសញ្ញាតំ ន ច អត្តកិលម-
 ថានុយោកមនុយុញ្ញេយ្យ ទុក្ខំ អនវិយំ អនត្តសញ្ញា-
 តន្តិ ឥតិ ខេ^(១) បនេតំ វុត្តំ ។ កិញ្ចេតំ បដិច្ច
 វុត្តំ ។ យោ កាមប្បដិសន្ធិសុខិនោ សោមនស្សា-
 នុយោកោ ហីនោ កម្មោ ចោមុជ្ឈនិកោ អនវិយោ
 អនត្តសញ្ញាតោ សទុក្ខោ ឯសោ ធម្មោ សឧបយា-
 តោ សឧទាយាសោ សបរិណ្ណាហោ មិច្ឆាបដិបទា ។
 យោ កាមប្បដិសន្ធិសុខិនោ សោមនស្សានុយោកំ
 អនុយោកោ ហីនំ កម្មំ ចោមុជ្ឈនិកំ អនវិយំ

១ ឱ. ខោសទ្ធោ នត្តិ ។

វិភង្គវគ្គ អរណវិភង្គសូត្រ ភាពនៃធម៌ដំថោកទាប

[១៣០] ឯពាក្យថា បុគ្គលមិនគប្បីប្រកបរឿយ ។ នូវសេចក្តី
សុខក្នុងកាម ដែលជាធម៌ថោកទាប ជារបស់អ្នកស្រុក ជារបស់
បុប្ផជន មិនមែនជារបស់ព្រះអរិយបុគ្គល មិនប្រកបដោយប្រយោជន៍
មួយទៀត មិនគប្បីប្រកបរឿយ ។ នូវសេចក្តីព្យាយាម ធ្វើខ្លួនឯងឲ្យ
លំបាក ជារបស់នាំមកនូវសេចក្តីទុក្ខ មិនមែនជារបស់ព្រះអរិយបុគ្គល
មិនប្រកបដោយប្រយោជន៍ ដូច្នោះនុ៎ះ តថាគតបានពោលហើយ ។
ពាក្យនុ៎ះ តថាគតបានពោលហើយ ព្រោះអាស្រ័យសេចក្តីដូចម្តេច ។
ធម៌ណា គឺការប្រកបរឿយ ។ នូវសេចក្តីសោមនស្ស របស់បុគ្គល
ដែលមានសេចក្តីសុខដោយកាមប្បដិសន្ធិ^(១) ដែលជាធម៌ថោកទាប ជា
ធម៌របស់អ្នកស្រុក ជាធម៌របស់បុប្ផជន មិនមែនជារបស់ព្រះអរិយបុគ្គល
មិនប្រកបដោយប្រយោជន៍ ធម៌នេះ ជាធម៌ប្រកបដោយសេចក្តីទុក្ខ
ប្រកបដោយសេចក្តីលំបាក ប្រកបដោយសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ ប្រកប
ដោយសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ជាសេចក្តីប្រតិបត្តិខុស ។ ធម៌ណា គឺ
ការមិនប្រកបរឿយ ។ នូវសេចក្តីព្យាយាមដោយសោមនស្ស របស់បុគ្គល
ដែលមានសេចក្តីសុខដោយកាមប្បដិសន្ធិ ជាសេចក្តីព្យាយាមថោកទាប
ជារបស់អ្នកស្រុក ជារបស់បុប្ផជន មិនមែនជារបស់ព្រះអរិយបុគ្គល

១ ការជាប់ចំពាក់ក្នុងកាម ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបវិបណ្ណាសកំ

អនត្តសញ្ញាតំ អនុក្ខោ ឯសោ ធម្មោ អនុបយាតោ

អនុចាយាសោ អបរិទ្ឋាហោ សម្មាបដិបទា ។ យោ

អត្តកិលមថានុយោតោ ទុក្ខោ អនរិយោ អនត្តសញ្ញា-

តោ សនុក្ខោ ឯសោ ធម្មោ សឧបយាតោ សឧ-

ចាយាសោ សបរិទ្ឋាហោ មិច្ឆាបដិបទា ។ យោ

អត្តកិលមថានុយោកំ អននុយោតោ ទុក្ខំ អនរិយំ

អនត្តសញ្ញាតំ អនុក្ខោ ឯសោ ធម្មោ អនុបយាតោ

អនុចាយាសោ អបរិទ្ឋាហោ សម្មាបដិបទា ។ ន

កាមសុខមនុយុញ្ជេយ្យ ហីនំ កម្មំ ចោថុដ្ឋនិកំ

អនរិយំ អនត្តសញ្ញាតំ ន ច អត្តកិលមថានុយោក-

មនុយុញ្ជេយ្យ ទុក្ខំ អនរិយំ អនត្តសញ្ញាតន្តិ ឥតិ

យន្តំ វុត្តំ ឥនមេតំ បដិច្ច វុត្តំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណាសកៈ

មិនប្រកបដោយប្រយោជន៍ ធម៌នេះ ជាធម៌មិននាំមកនូវសេចក្តីទុក្ខ មិន
 លំបាក មិនចង្អៀតចង្អល់ មិនក្តៅក្រហាយ ជាសេចក្តីប្រតិបត្តិត្រូវ ។
 ធម៌ណា គឺសេចក្តីព្យាយាមធ្វើខ្លួនឯងឲ្យលំបាក ជារបស់នាំមកនូវ
 សេចក្តីទុក្ខ មិនមែនជារបស់ព្រះអរិយបុគ្គល មិនប្រកបដោយប្រយោជន៍
 ធម៌នេះ រមែងប្រកបដោយសេចក្តីទុក្ខ ប្រកបដោយសេចក្តីលំបាក
 ប្រកបដោយសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ ប្រកបដោយសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ជា
 សេចក្តីប្រតិបត្តិខុស ។ ធម៌ណា គឺការមិនប្រកបរឿយ ។ នូវសេចក្តី
 ព្យាយាមធ្វើខ្លួនឯងឲ្យលំបាក ជាសេចក្តីព្យាយាមនាំមកនូវទុក្ខ មិនមែន
 ជារបស់ព្រះអរិយបុគ្គល មិនប្រកបដោយប្រយោជន៍ ធម៌នុ៎ះ មិននាំ
 មកនូវសេចក្តីទុក្ខ មិនលំបាក មិនចង្អៀតចង្អល់ មិនក្តៅក្រហាយ
 ជាសេចក្តីប្រតិបត្តិត្រូវ ។ ពាក្យណា ដែលតថាគតពោលហើយថា
 បុគ្គលមិនគប្បីប្រកបរឿយ ។ នូវសេចក្តីសុខក្នុងកាម ដែលជាធម៌ថោក
 ទាប ជារបស់អ្នកស្រុក ជារបស់បុថុជ្ជន មិនមែនជារបស់ព្រះអរិយ-
 បុគ្គល មិនប្រកបដោយប្រយោជន៍ មួយទៀត មិនគប្បីប្រកបរឿយ ។
 នូវសេចក្តីព្យាយាមធ្វើខ្លួនឯងឲ្យលំបាក នាំមកនូវទុក្ខ មិនមែនជារបស់
 ព្រះអរិយបុគ្គល មិនប្រកបដោយប្រយោជន៍ ដូច្នោះ ពាក្យនុ៎ះតថាគត
 ពោលហើយ ព្រោះអាស្រ័យសេចក្តីនេះឯង ។

វិភង្គវគ្គស្ស អរណវិភង្គសុត្តេ មជ្ឈិមប្បដិបទា

[១៣១] ឯតេតេ^(១) ឧកោ អន្តេ អនុបកម្ម

មជ្ឈិមា បដិបទា តថាគតេន អភិសម្ពុទ្ធា ចក្កុករា-

ណី ញ្ញាណាករណី ឧបសមាយ អភិញ្ញាយ សម្ពោ-

នាយ និព្វានាយ សំវត្តតីតិ ឥតិ ខោ បនេតំ

វុត្តំ ។ កិញ្ចេតំ បដិច្ច វុត្តំ ។ អយមេវ អរិយោ

អដ្ឋង្គិកោ មក្កោ សេយ្យដីនំ សម្មាទិដ្ឋិ សម្មា-

សង្កប្បោ សម្មាវាចា សម្មាកម្មន្តោ សម្មាអាដិវោ

សម្មាវាយាមោ សម្មាសតិ សម្មាសមាធិ ។ ឯតេតេ

ឧកោ អន្តេ អនុបកម្ម មជ្ឈិមា បដិបទា តថាគ-

តេន អភិសម្ពុទ្ធា ចក្កុករណី ញ្ញាណាករណី ឧ-

បសមាយ អភិញ្ញាយ សម្ពោនាយ និព្វានាយ សំ-

វត្តតីតិ ឥតិ យន្តំ វុត្តំ ឥនមេតំ បដិច្ច វុត្តំ ។

១ ម. ឯតេ ខោ ។

វិភង្គវគ្គ អរណវិភង្គសូត្រ មជ្ឈិមប្បដិបទា

[១៣១] ឯពាក្យថា មជ្ឈិមប្បដិបទា គឺសេចក្តីប្រតិបត្តិយ៉ាង
 កណ្តាល មិនប៉ះពាល់នូវធម៌អមខាងទាំង ២ នុ៎ះ ដែលតថាគតត្រាស់
 ដឹងហើយ ជាសេចក្តីប្រតិបត្តិធ្វើឲ្យកើតបញ្ញាចក្ក ធ្វើឲ្យកើតសេចក្តីចេះ
 ដឹង តែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីស្ងប់រម្ងាប់កិលេស ដើម្បីស្គាល់
 នូវអរិយសច្ច ដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវអរិយសច្ច ដើម្បីព្រះនិព្វាន ដូច្នោះនុ៎ះ
 តថាគតបានពោលហើយ ។ ពាក្យនុ៎ះ តថាគតពោលហើយ ព្រោះ
 អាស្រ័យសេចក្តីដូចម្តេច ។ អដ្ឋង្គិកមគ្គ ដ៏ប្រសើរនេះឯង គឺសេចក្តី
 យល់ត្រូវ ១ សេចក្តីត្រិះរិះត្រូវ ១ វាចាត្រូវ ១ ការងារត្រូវ ១ ការចិញ្ចឹម
 ជីវិតត្រូវ ១ សេចក្តីព្យាយាមត្រូវ ១ ការរលឹកត្រូវ ១ ការតម្កល់ចិត្ត
 នឹងត្រូវ ១ ។ ពាក្យណាដែលតថាគតពោលហើយថា មជ្ឈិមប្បដិបទា
 គឺសេចក្តីប្រតិបត្តិជាកណ្តាល មិនបានប៉ះពាល់នូវធម៌អមខាងទាំង ២ នុ៎ះ
 ដែលតថាគតត្រាស់ដឹងហើយ ជាសេចក្តីប្រតិបត្តិ ធ្វើឲ្យកើតបញ្ញាចក្ក
 ធ្វើឲ្យកើតសេចក្តីចេះដឹង តែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីស្ងប់រម្ងាប់
 កិលេស ដើម្បីស្គាល់អរិយសច្ច ដើម្បីត្រាស់ដឹងអរិយសច្ច ដើម្បីព្រះ
 និព្វាន ដូច្នោះ ពាក្យនុ៎ះ ដែលតថាគតពោលហើយ ព្រោះអាស្រ័យ
 សេចក្តីនេះឯង ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបវិបណ្ណាសកំ

[១៣២] ឧស្សាទនញ្ច ជញ្ញា អប្បសាទនញ្ច

ជញ្ញា ឧស្សាទនញ្ច ញត្វា អប្បសាទនញ្ច ញត្វា

នេវុស្សាទេយ្យ ន អប្បសាទេយ្យ ធម្មមេវ ទេ-

សេយ្យាតិ ឥតិ ខោ បនេតំ វុត្តំ ។ កិញ្ចេតំ

បដិច្ច វុត្តំ ។ កថញ្ច ភិក្ខុវេ ឧស្សាទនា ច

ហោតិ អប្បសាទនា ច^(១) នោ ច ធម្មទេសនា ។

យេ កាមប្បដិសន្ធិសុខិណោ សោមនស្សានុយោកំ

អនុយុត្តា ហីនំ កម្មំ ចោច្ចដ្ឋនិកំ អនវិយំ

អនត្តសញ្ញាតំ សព្វេ តេ សទុក្ខា សឧបយាតា

សឧទាយាសា សបរិទ្បាហា មិច្ឆាបដិបដ្ឋាតិ ឥតិ

វទំ^(២) ឥត្តេកេ អប្បសាទេតិ ។ យេ កា-

មប្បដិសន្ធិសុខិណោ សោមនស្សានុយោកំ អនុយុត្តា

១ ឱ. ច ហោតីតិ ទិស្សតិ ។ ២ ម. បរំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណាសកៈ

[១៣២] ឯពាក្យថា បុគ្គលគប្បីដឹងនូវការលើកតម្កើងផង គប្បី
ដឹងនូវការបន្តុះបង្ហាប់ផង លុះដឹងនូវការលើកតម្កើង ទាំងដឹងនូវការបន្តុះ
បង្ហាប់ហើយ មិនគប្បីលើកតម្កើង មិនគប្បីបន្តុះបង្ហាប់ គប្បីសំដែង
ធម៌ដោយត្រង់ ដូច្នោះនុ៎ះ តថាគតបានពោលហើយ ។ ពាក្យនុ៎ះ
តថាគតបានពោលហើយ ព្រោះអាស្រ័យសេចក្តីដូចម្តេច ។ ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ ការលើកតម្កើងនិងការបន្តុះបង្ហាប់ មិនមែនជាការ
សំដែងធម៌ តើដូចម្តេច ។ កាលដែលបុគ្គលអ្នកសំដែងធម៌ពោលថា
ជនទាំងឡាយណា មានសេចក្តីសុខដោយកាមប្បដិសន្ធិ រមែងប្រកប
រឿយ ។ នូវសេចក្តីព្យាយាមដោយសោមនស្ស ដែលជារបស់ថោក
ទាប ជារបស់អ្នកស្រុក ជារបស់បុប្ផជួន មិនមែនជារបស់ព្រះអរិយបុគ្គល
មិនប្រកបដោយប្រយោជន៍ ជនទាំងអស់នោះ ឈ្មោះថាប្រកបដោយ
ទុក្ខ ប្រកបដោយសេចក្តីលំបាក ប្រកបដោយសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់
ប្រកបដោយសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ជាអ្នកប្រតិបត្តិខុស ដូច្នោះឈ្មោះថា
បន្តុះបង្ហាប់បុគ្គលពួកខ្លះ ដោយប្រការដូច្នោះ ។ កាលដែលបុគ្គល
សំដែងធម៌ពោលថា ជនទាំងឡាយណា មានសេចក្តីសុខដោយកា-
មប្បដិសន្ធិ មិនប្រកបរឿយ ។ នូវសេចក្តីព្យាយាមដោយសោមនស្ស

វិភង្គវគ្គស្ស អរណវិភង្គសុត្តេ ឧស្សាទនាទិកាវោ

ហីនំ កម្មំ ចោចុដ្ឋនិកំ អនវិយំ អនត្តសញ្ញិតំ សព្វេ

តេ អនុក្ខា អនុបយាតា អនុចាយាសា អបរិធុហា

សម្មាបដិបដ្ឋាតិ ឥតិ វទំ ឥត្តេកេ ឧស្សាទេតិ ។

យេ អត្តកិលមថានុយោកំ អនុយុត្តា ទុក្ខំ អនវិយំ

អនត្តសញ្ញិតំ សព្វេ តេ សនុក្ខា សឧបយាតា

សឧចាយាសា សបរិធុហា មិច្ឆាបដិបដ្ឋាតិ ឥតិ វទំ

ឥត្តេកេ អប្បសាទេតិ ។ យេ អត្តកិលមថា-

នុយោកំ អនុយុត្តា ទុក្ខំ អនវិយំ អនត្តសញ្ញិតំ

វិភង្គវគ្គ អរណវិភង្គសូត្រ ភាពនៃកិរិយាលើកតម្កើង

ដែលជារបស់ថោកទាប ជារបស់អ្នកស្រុក ជារបស់បុប្ផជួន មិនមែន
 ជារបស់ព្រះអរិយបុគ្គល មិនប្រកបដោយប្រយោជន៍ ជនទាំងអស់នោះ
 មិនមានសេចក្តីទុក្ខ មិនមានសេចក្តីលំបាក មិនមានសេចក្តីចង្អៀត
 ចង្អល់ មិនមានសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ជាអ្នកប្រតិបត្តិត្រូវ ដូច្នោះ
 ឈ្មោះថាលើកតម្កើងបុគ្គលពួកខ្លះ ដោយប្រការដូច្នោះ ។ កាលដែល
 បុគ្គលអ្នកសំដែងធម៌ពោលថា ជនទាំងឡាយណា ប្រកបរឿយ ។
 នូវសេចក្តីព្យាយាមធ្វើខ្លួនឯងឲ្យលំបាក នាំមកនូវសេចក្តីទុក្ខ មិនមែន
 ជារបស់ព្រះអរិយបុគ្គល មិនប្រកបដោយប្រយោជន៍ ជនទាំងអស់នោះ
 ប្រកបដោយសេចក្តីទុក្ខ ប្រកបដោយសេចក្តីលំបាក ប្រកបដោយ
 សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ ប្រកបដោយសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ជាអ្នកប្រតិបត្តិ
 ខុស ដូច្នោះឈ្មោះថាបន្តបង្កប់បុគ្គលពួកខ្លះ ដោយប្រការដូច្នោះ ។
 កាលដែលបុគ្គលអ្នកសំដែងធម៌ពោលថា ជនទាំងឡាយណាមិនប្រកប
 រឿយ ។ នូវសេចក្តីព្យាយាមធ្វើខ្លួនឯងឲ្យលំបាក ជារបស់នាំមកនូវ
 សេចក្តីទុក្ខ មិនមែនជារបស់ព្រះអរិយបុគ្គល មិនប្រកបដោយប្រយោជន៍

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបវិបណ្ណាសកំ

សព្វេ តេ អនុក្ខា អនុបយាតា អនុចាយាសា អបរិទ្ឋា-
ហា សម្មាបដិបន្នាតិ ឥតិ វេទំ ឥត្ថេកេ ឧស្សាទេតិ ។

យេសំ កេសញ្ចំ កវសញ្ញោជនំ អប្បហីនំ សព្វេ

តេ សនុក្ខា សឧបយាតា សឧចាយាសា សបរិ-

ទ្ឋាហា មិច្ឆាបដិបន្នាតិ ឥតិ វេទំ ឥត្ថេកេ អប្ប-

សាទេតិ ។ យេសំ កេសញ្ចំ កវសញ្ញោជនំ បហី-

នំ សព្វេ តេ អនុក្ខា អនុបយាតា អនុចាយាសា

អបរិទ្ឋាហា សម្មាបដិបន្នាតិ ឥតិ វេទំ ឥត្ថេកេ

ឧស្សាទេតិ ។ ឯវំ ខោ ភិក្ខុវេ ឧស្សាទនា ច

ហោតិ អប្បសាទនា ច នោ ច ធម្មទេសនា ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបវិបណ្ណាសកៈ

ជនទាំងអស់នោះមិនមានទុក្ខ មិនមានសេចក្តីលំបាក មិនមានសេចក្តី
 ចង្អៀតចង្អល់ មិនមានសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ជាអ្នកប្រតិបត្តិត្រូវ ដូច្នោះ
 ឈ្មោះថាលើកតម្កើងបុគ្គលពួកខ្លះ ដោយប្រការដូច្នោះ ។ កាលដែល
 បុគ្គលអ្នកសំដែងធម៌ពោលថា ជនទាំងឡាយណាមួយ មិនបានលះបង់
 នូវសំយោជនៈក្នុងភព (តណ្ហា) ជនទាំងអស់នោះ ប្រកបដោយ
 សេចក្តីទុក្ខ ប្រកបដោយសេចក្តីលំបាក ប្រកបដោយសេចក្តីចង្អៀត
 ចង្អល់ ប្រកបដោយសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ជាអ្នកប្រតិបត្តិខុស ដូច្នោះ
 ឈ្មោះថាបន្តុះបង្គាប់បុគ្គលពួកខ្លះ ដោយប្រការដូច្នោះ ។ កាលដែល
 បុគ្គលអ្នកសំដែងធម៌ពោលថា បុគ្គលណាមួយ លះបង់សំយោជនៈ
 ក្នុងភពបានហើយ ជនទាំងអស់នោះ មិនមានទុក្ខ មិនមានសេចក្តី
 លំបាក មិនមានសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ មិនមានសេចក្តីក្តៅក្រហាយ
 ជាអ្នកប្រតិបត្តិត្រូវ ដូច្នោះឈ្មោះថា លើកតម្កើងបុគ្គលពួកខ្លះ ដោយ
 ប្រការដូច្នោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការលើកតម្កើងនិងការបន្តុះ
 បង្គាប់ មិនមែនជាការសំដែងធម៌ យ៉ាងនេះឯង ។

វិភង្គវគ្គស្ស អរណវិភង្គសុត្តេ ធម្មទេសនា

[១៣៣] កថញ្ច ភិក្ខុវេ នេវស្សាទនា ហោតិ
 ន អប្បសាទនា ធម្មទេសនា វ ។ យេ ច^(១) កា-
 មប្បដិសន្ធិសុខិណោ សោមនស្សានុយោកំ អនុយុត្តា
 ហីនំ កម្មំ ចោតុដ្ឋនិកំ អនវិយំ អនត្ថសញ្ញិតំ
 សព្វេ តេ សទុក្ខា សឧបយាតា សឧចាយាសា
 សបរិណ្ណាហា មិច្ឆាបដិបទាតិ ន ឯវមាហា ។ អនុយោ-
 កោ ច ខោ សទុក្ខោ ឯសោ ធម្មោ សឧបយាតោ
 សឧចាយាសោ សបរិណ្ណាហោ មិច្ឆាបដិបទាតិ ឥតិ
 វនំ ធម្មមេវ ទេសេតិ ។ យេ កាមប្បដិសន្ធិ-
 សុខិណោ សោមនស្សានុយោកំ អនុយុត្តា ហីនំ កម្មំ

១ ឱ. ម. ចសទ្ធោ នត្ថិ ។

វិភង្គវគ្គ អរណវិភង្គសូត្រ ការសំដែងធម៌

[១៣៣] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះការមិនលើកតម្កើង ការមិន
 បន្តុះបង្ហាប់ ជាការសំដែងធម៌ដោយត្រង់ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលអ្នក
 សំដែងធម៌មិនបានពោលយ៉ាងនេះថា ជនទាំងឡាយណា ដែលជាអ្នក
 មានសេចក្តីសុខដោយកាមប្បដិសន្ធិ ប្រកបរឿយ ។ នូវសេចក្តីព្យាយាម
 ដោយសោមនស្ស ដែលជាធម៌ថោកទាប ជារបស់អ្នកស្រុក ជារបស់
 បុថុជន មិនមែនជារបស់ព្រះអរិយបុគ្គល មិនប្រកបដោយប្រយោជន៍
 ជនទាំងអស់នោះ ឈ្មោះថាប្រកបដោយទុក្ខ ប្រកបដោយសេចក្តីលំបាក
 ប្រកបដោយសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ ប្រកបដោយសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ជា
 អ្នកប្រតិបត្តិខុស ដូច្នោះ ។ កាលដែលបុគ្គលអ្នកសំដែងធម៌ ពោល
 ថា អនុយោគធម៌^១នុ៎ះ ប្រកបដោយសេចក្តីទុក្ខ ប្រកបដោយសេចក្តី
 លំបាក ប្រកបដោយសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ ប្រកបដោយសេចក្តីក្តៅក្រ-
 ហាយ ជាសេចក្តីប្រតិបត្តិខុស ដូច្នោះឈ្មោះថាសំដែងធម៌ដោយត្រង់ ។
 បុគ្គលអ្នកសំដែងធម៌ មិនបានពោលយ៉ាងនេះថា ជនទាំងឡាយណាជា
 អ្នកមានសេចក្តីសុខដោយកាមប្បដិសន្ធិ មិនប្រកបរឿយ ។ នូវសេចក្តី
 ព្យាយាមដោយសោមនស្ស ដែលជាធម៌ថោកទាប ជារបស់អ្នកស្រុក

១ ការប្រកបព្យាយាមដោយសោមនស្ស ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបវិបណ្ណាសកំ

ចោត្តជ្ជនិកំ អនិយំ អនត្តសញ្ញិតំ សព្វេ តេ

អនុក្ខា អនុបយាតា អនុចាយាសា អបរិឡាហា

សម្មាបដិបន្នាតិ ន វរមាហា ។ អនុយោកោ

ច ខោ អនុក្ខោ វសោ ធម្មោ អនុបយាតោ

អនុចាយាសោ អបរិឡាហោ សម្មាបដិបនាតិ ឥតិ

វទំ ធម្មមេវ នេសេតិ ។ យេ អត្តកិលមថានុយោកំ

អនុយុត្តា ទុក្ខំ អនិយំ អនត្តសញ្ញិតំ សព្វេ តេ

សនុក្ខា សឧបយាតា សឧចាយាសា សបរិឡាហា

មិច្ឆាបដិបន្នាតិ ន វរមាហា ។ អនុយោកោ ច ខោ

សនុក្ខោ វសោ ធម្មោ សឧបយាតោ សឧចាយាសោ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណាសកៈ

ជារបស់បុប្ផជួន មិនមែនជារបស់ព្រះអរិយបុគ្គល មិនប្រកបដោយប្រយោជន៍ ជនទាំងអស់នោះ មិនមានទុក្ខ មិនមានសេចក្តីលំបាក មិនមានសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ មិនក្តៅក្រហាយ ជាអ្នកប្រតិបត្តិត្រូវដូច្នោះ ។
 កាលដែលបុគ្គលអ្នកសំដែងធម៌ ពោលថា អនុយោគធម៌^(១) នុ៎ះ មិនមានសេចក្តីទុក្ខ មិនមានសេចក្តីលំបាក មិនមានការចង្អៀតចង្អល់ មិនមានសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ជាសេចក្តីប្រតិបត្តិត្រូវ ដូច្នោះ ឈ្មោះថាសំដែងធម៌ដោយត្រង់ ។ បុគ្គលអ្នកសំដែងធម៌ មិនបានពោលយ៉ាងនេះថា ជនទាំងឡាយណាជាអ្នកប្រកបរឿយ ។ នូវសេចក្តីព្យាយាមធ្វើខ្លួនឯងឲ្យលំបាក នាំមកនូវសេចក្តីទុក្ខ មិនមែនជារបស់ព្រះអរិយបុគ្គល មិនប្រកបដោយប្រយោជន៍ ជនទាំងអស់នោះ ប្រកបដោយសេចក្តីទុក្ខ ប្រកបដោយសេចក្តីលំបាក ប្រកបដោយសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ ប្រកបដោយសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ជាអ្នកប្រតិបត្តិខុស ដូច្នោះ ។ កាលដែលបុគ្គលអ្នកសំដែងធម៌ពោលថា អនុយោគធម៌^(២) នេះ ប្រកបដោយសេចក្តីទុក្ខ ប្រកបដោយសេចក្តីលំបាក ប្រកបដោយសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់

១ ការមិនប្រកបព្យាយាមដោយសោមនស្ស ។ ២ ការប្រកបព្យាយាមធ្វើខ្លួនឯងឲ្យលំបាក ។

វិភង្គវគ្គស្ស អរណវិភង្គសុត្តេ ធម្មទេសនា

សបរិទ្ឋាហោ មិច្ឆាបដិបទាតិ ឥតិ វទំ ធម្មមេវ
 ទេសេតិ ។ យេ អត្តកិលមថានុយោកំ អនុយុត្តា
 ទុក្ខំ អនវិយំ អនត្តសញ្ញិតំ សព្វេ តេ អនុក្ខា
 អនុបយាតា អនុចាយាសា អបរិទ្ឋាហោ សម្មាបដិ-
 បន្នាតិ ន ឯវមាហា ។ អនុយោកោ ច ខោ
 អនុក្ខោ ឯសោ ធម្មោ អនុបយាតោ អនុចាយាសោ
 អបរិទ្ឋាហោ សម្មាបដិបទាតិ ឥតិ វទំ ធម្មមេវ
 ទេសេតិ ។ យេសំ កោសញ្ញំ កវសញ្ញោជនំ អប្ប-
 ហីនំ សព្វេ តេ សទុក្ខា សឧបយាតា សឧចា-
 យាសា សបរិទ្ឋាហោ មិច្ឆាបដិបន្នាតិ ន ឯវមា-
 ហា ។ កវសញ្ញោជនេ ខោ អប្បហីនេ កវោ
 អប្បហីនោ ហោតីតិ ឥតិ វទំ ធម្មមេវ ទេសេតិ ។

វិភង្គវគ្គ អរណវិភង្គសូត្រ ការសំដែងធម៌

ប្រកបដោយសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ជាសេចក្តីប្រតិបត្តិខុស ដូច្នោះឈ្មោះ
 ថាសំដែងធម៌ដោយត្រង់ ។ បុគ្គលអ្នកសំដែងធម៌ មិនបានពោលយ៉ាង
 នេះថា ជនទាំងឡាយណាដែលមិនប្រកបរឿយ ។ នូវសេចក្តីព្យាយាម
 ធ្វើខ្លួនឯងឲ្យលំបាក នាំមកនូវទុក្ខ មិនមែនជារបស់ព្រះអរិយបុគ្គល មិន
 ប្រកបដោយប្រយោជន៍ ជនទាំងអស់នោះ មិនមានទុក្ខ មិនមានសេចក្តី
 លំបាក មិនមានសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ មិនមានសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ជា
 អ្នកប្រតិបត្តិត្រូវ ដូច្នោះ ។ កាលដែលបុគ្គលអ្នកសំដែងធម៌ ពោលថា
 អនុយោគធម៌^(១)នុ៎ះ មិនមានទុក្ខ មិនមានសេចក្តីលំបាក មិនមានសេច-
 ក្តីចង្អៀតចង្អល់ មិនមានសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ជាសេចក្តីប្រតិបត្តិត្រូវ
 ដូច្នោះ ឈ្មោះថាសំដែងធម៌ដោយត្រង់ ។ បុគ្គលអ្នកសំដែងធម៌ មិន
 បានពោលយ៉ាងនេះថា ជនទាំងឡាយណាមួយ មិនបានលះបង់នូវកវ-
 សំយោជនៈ^(២) ជនទាំងអស់នោះ ប្រកបដោយសេចក្តីទុក្ខ ប្រកបដោយ
 សេចក្តីលំបាក ប្រកបដោយសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ ប្រកបដោយសេចក្តី
 ក្តៅក្រហាយ ជាអ្នកប្រតិបត្តិខុស ដូច្នោះ ។ កាលដែលបុគ្គលអ្នក
 សំដែងធម៌ ពោលថា កាលបើកវសំយោជនៈមិនទាន់លះបង់នៅឡើយ
 ភពក៏មិនបានលះបង់ទៅដែរ ដូច្នោះ ឈ្មោះថាសំដែងធម៌ដោយត្រង់ ។

១ ការមិនប្រកបព្យាយាមធ្វើខ្លួនឯងឲ្យលំបាក ។ ២ ចំណងសត្វក្នុងភពបានដល់តណ្ហា ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបវិបណ្ណាសកំ

យេសំ កេសញ្ចិ កវសញ្ញោជនំ បហីនំ សព្វេ
 តេ អនុក្ខា អនុបយាតា អនុចាយាសា អបរិទ្ធាហា
 សម្មាបដិបដ្ឋាតិ ន ឯវមាហា ។ កវសញ្ញោជនេ ច
 ខោ បហីនេ ភវោ បហីនោ ហោតីតិ ឥតិ វនំ
 ធម្មមេវ ទេសេតិ ។ ឯវំ ខោ ភិក្ខុវេ នេវុស្សាននា
 ហោតិ ន អប្បសាទនា ធម្មទេសនា វ ។ ឧស្សាននញ្ច
 ជញ្ញា អប្បសាទនញ្ច ជញ្ញា ឧស្សាននញ្ច ញត្វា
 អប្បសាទនញ្ច ញត្វា នេវុស្សានេយ្យ ន អប្បសា-
 ទេយ្យ ធម្មមេវ ទេសេយ្យាតិ ឥតិ យន្តំ វុត្តំ
 ឥទមេតំ បដិច្ច វុត្តំ ។

[១៣៤] សុខវិនិច្ឆយំ ជញ្ញា សុខវិនិច្ឆយំ ញត្វា
 អជ្ឈត្តំ សុខមនុយុញ្ញេយ្យាតិ ឥតិ ខោ បនេតំ វុត្តំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណសកៈ

បុគ្គលអ្នកសំដែងធម៌ មិនបានពោលយ៉ាងនេះថា ជនទាំងឡាយណា
 មួយ បានលះបង់នូវភវសំយោជនៈ ជនទាំងអស់នោះ មិនមានទុក្ខ មិន
 មានសេចក្តីលំបាក មិនមានសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ មិនមានសេចក្តីក្តៅ
 ក្រហាយ ជាអ្នកប្រតិបត្តិត្រូវ ដូច្នោះ ។ កាលដែលបុគ្គលអ្នកសំដែងធម៌
 ពោលថា កាលបើភវសំយោជនៈលះបង់ទៅហើយ ភពក៏លះបង់ទៅ
 ដែរ ដូច្នោះ ឈ្មោះថាសំដែងធម៌ដោយត្រង់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ការមិនលើកតម្កើង ការមិនបន្តុះបង្គាប់ ជាការសំដែងធម៌ដោយត្រង់
 យ៉ាងនេះឯង ។ ពាក្យណា ដែលតថាគតពោលហើយថា បុគ្គល
 គប្បីដឹងនូវការលើកតម្កើងផង គប្បីដឹងនូវការបន្តុះបង្គាប់ផង លុះដឹងនូវ
 ការលើកតម្កើង និងដឹងនូវការបន្តុះបង្គាប់ហើយ មិនគប្បីលើកតម្កើង
 មិនគប្បីបន្តុះបង្គាប់ គប្បីសំដែងធម៌ដោយត្រង់ ដូច្នោះ ពាក្យនុ៎ះ តថា-
 គតពោលហើយ ព្រោះអាស្រ័យសេចក្តីនេះឯង ។

[១៣២] ពាក្យថា បុគ្គល គប្បីដឹងនូវសេចក្តីសុខដែលថោក
 ថយ លុះដឹងនូវសេចក្តីសុខដែលថោកថយហើយ គប្បីប្រកបរឿយ ។
 នូវសេចក្តីសុខក្នុងសន្តាន ដូច្នោះ ពាក្យនុ៎ះ តថាគតបានពោលហើយ ។

វិភង្គវគ្គស្ស អរណវិភង្គសុត្តេ បញ្ច កាមគុណា

កិញ្ញេតំ បដិច្ច វុត្តំ ។ បញ្ចិមេ ភិក្ខុវេ កាមគុណា
 កតមេ បញ្ច ចក្កុវិញ្ញេយ្យា រូទា ឥដ្ឋា កត្តា
 មនាទា បិយរូទា កាម្មបសញ្ញិតា រជនីយា សោត-
 វិញ្ញេយ្យា សទ្ធា... យានវិញ្ញេយ្យា ភត្តា... ជិវ្ហា-
 វិញ្ញេយ្យា រសា... កាយវិញ្ញេយ្យា ដោដ្ឋព្វា ឥដ្ឋា
 កត្តា មនាទា បិយរូទា កាម្មបសញ្ញិតា រជនីយា
 ឥមេ ខោ ភិក្ខុវេ បញ្ច កាមគុណា ។ យំ ខោ
 ភិក្ខុវេ ឥមេ បញ្ច កាមគុណោ បដិច្ច ឧប្បជ្ជតិ
 សុខំ សោមនស្សំ ឥទំ វុច្ចតិ កាមសុខំ បុថុជ្ជន-
 សុខំ មិទ្ធុសុខំ អនរិយសុខំ ។ ន សេវិតព្វំ^(១) ន
 ភាវេតព្វំ ន ពហុលីកាតព្វំ ភាយិតព្វំ ឯតស្ស
 សុខស្សាតិ រទាមិ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ

១ ឱ. ន អាសេវិតព្វំ ។

វិភង្គវគ្គ អរណវិភង្គសូត្រ កាមគុណប្រាំ

ពាក្យនុ៎ះ តថាគតពោលហើយ ព្រោះអាស្រ័យសេចក្តីដូចម្តេច ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាមគុណនេះមាន ៥ ប្រការ កាមគុណ ៥ ប្រការ តើអ្វីខ្លះ រូបដែលគប្បីដឹងដោយចក្ខុ ជាទីប្រាថ្នា ជាទីត្រេកអរ ជាទី គាប់ចិត្ត មានសភាពជាទីស្រឡាញ់ ប្រកបដោយកាម ជាទីតាំងនៃ សេចក្តីត្រេកអរ សំឡេងដែលគប្បីដឹងដោយត្រចៀក... ក្លិនដែលគប្បី ដឹងដោយច្រមុះ... រសដែលគប្បីដឹងដោយអណ្តាត... ផោដ្ឋព្វៈដែលគប្បី ដឹងដោយកាយ ជាទីប្រាថ្នា ជាទីត្រេកអរ ជាទីគាប់ចិត្ត មានសភាព ជាទីស្រឡាញ់ ប្រកបដោយកាម ជាទីតាំងនៃសេចក្តីត្រេកអរ ម្នាលភិក្ខុ ទាំងឡាយ នេះឯង កាមគុណមាន ៥ ប្រការ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីសុខនិងសោមនស្សណា តែងកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យនូវ កាមគុណទាំង ៥ នេះ សេចក្តីសុខនិងសោមនស្សនេះ តថាគតហៅ ថា ជាសេចក្តីសុខក្នុងកាម ជាសេចក្តីសុខរបស់បុប្ផជន ជាសេចក្តីសុខ ដ៏លាមក មិនមែនជាសេចក្តីសុខរបស់ព្រះអរិយបុគ្គលទេ ។ តថាគត ពោលថា បុគ្គលមិនគប្បីសេព មិនគប្បីចម្រើន មិនគប្បីធ្វើឲ្យច្រើន គប្បីខ្ចាចសេចក្តីសុខនេះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរិបណ្ណាសកំ

វិច្ឆេ កាមេហិ វិច្ឆ អកុសលេហិ ធម្មេហិ សវិតក្កំ
 សវិចារំ វិវេកជំ បីតិសុខំ បបមំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ
 វិហារតិ ។ វិតក្កវិចារានំ រូបសមា អជ្ឈត្តំ សម្ប-
 សាទនំ ចេតសោ ឯកោទិការំ អវិតក្កំ អវិចារំ
 សមាទិជំ បីតិសុខំ ទុតិយំ ឈានំ... តតិយំ ឈានំ...
 ចតុត្តំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ ឥទំ វុច្ឆតិ នេក្ខម្ម-
 សុខំ បរិវេកសុខំ ឧបសមសុខំ សម្មោទិសុខំ ។
 អាសេវិតពុំ ភាវេតពុំ ពហុលីកាតពុំ ន ភាយិតពុំ
 ឯតស្ស សុខស្សាតិ វនាមិ ។ សុខវិនិច្ឆយំ ជញ្ញា
 សុខវិនិច្ឆយំ ញត្វា អជ្ឈត្តំ សុខមនុយុញ្ញេយ្យាតិ
 ឥតិ យន្តំ វុត្តំ ឥទមេតំ បដិច្ច វុត្តំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណសកៈ

ស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ស្ងាត់ចាកអកុសលធម៌ទាំងឡាយ ហើយ
បានដល់នូវបឋមជ្ឈាន ប្រកបដោយវិតក្កៈនិងវិចារៈ មានបីតិរិទ្ធិសុខ
ដែលកើតអំពីសេចក្តីស្ងាត់ ហើយសម្រេចសម្រាន្តនៅដោយឥរិយាបថ
ទាំង ៤ ។ ព្រោះរម្ងាប់វិតក្កៈនិងវិចារៈ ក៏បានដល់នូវទុតិយជ្ឈាន ជាធម្ម-
ជាតកើតមានក្នុងសន្តាននៃខ្លួន ប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លាគឺសទ្ធា មាន
សភាពជាចិត្តខ្ពស់ឯក មិនមានវិតក្កៈ មិនមានវិចារៈ មានតែបីតិរិទ្ធិសុខ
ដែលកើតអំពីសមាធិគឺបឋមជ្ឈាន... បានដល់នូវតតិយជ្ឈាន... បាន
ដល់នូវចតុត្ថជ្ឈាន ហើយសម្រេចសម្រាន្តនៅដោយឥរិយាបថទាំង ៤
នេះ តថាគតហៅថា នេក្ខម្មសុខ^(១) បរិវេកសុខ^(២) ឧបសមសុខ^(៣)
សម្ពោធិសុខ^(៤) ។ តថាគតពោលថា បុគ្គលគួរសេព គួរចម្រើន
គួរធ្វើឲ្យច្រើន មិនគួរខ្លាចសេចក្តីសុខនេះឡើយ ។ ពាក្យណាដែល
តថាគតពោលហើយថា បុគ្គលគប្បីដឹង នូវសេចក្តីសុខដែលថោកថយ
លុះដឹង នូវសេចក្តីសុខដែលថោកថយហើយ គប្បីប្រកបរឿយ ។ នូវ
សេចក្តីសុខក្នុងសន្តាន ដូច្នោះ ពាក្យនុ៎ះ តថាគតពោលហើយ ព្រោះ
អាស្រ័យសេចក្តីនេះឯង ។

១ សុខកើតអំពីការចេញចាកកាម ។ ២ សុខកើតអំពីសេចក្តីស្ងាត់ចាកកាមនិងអកុសល-
ធម៌ ។ ៣ សុខកើតអំពីការរម្ងាប់និរវណធម៌ជាដើម ។ ៤ សុខប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីត្រាស់ដឹង
មគ្គ ផល និព្វាន ។

វិភង្គវគ្គស្ស អរណវិភង្គសុត្តេ រហោ វាទស្ស អភាសនា

[១៣៥] រហោ វាទំ ន ភាសេយ្យ សម្មា
 នាតិទីលំ ភណោតិ ឥតិ ខោ បនេតំ វុត្តំ ។ កិញ្ចេតំ
 បដិច្ច វុត្តំ ។ តត្រ ភិក្ខុវេ យំ ជញ្ញា រហោ វាទំ
 អព្ពតំ អតច្ចំ អនត្តសញ្ញិតំ សសក្កំ តំ រហោ វាទំ
 ន ភាសេយ្យ យម្បិ ជញ្ញា រហោ វាទំ ភូតំ តច្ចំ
 អនត្តសញ្ញិតំ តស្សបិ សិក្ខេយ្យ អវចនាយ យញ្ច
 ខោ ជញ្ញា រហោ វាទំ ភូតំ តច្ចំ អត្តសញ្ញិតំ
 តត្រ កាលញ្ញ អស្ស តស្ស រហោ វាទស្ស វច-
 នាយ ។ តត្រ ភិក្ខុវេ យំ ជញ្ញា សម្មា
 ទីលាវាទំ អព្ពតំ អតច្ចំ អនត្តសញ្ញិតំ ស-
 សក្កំ តំ សម្មា ទីលាវាទំ ន ភាសេយ្យ
 យម្បិ ជញ្ញា សម្មា ទីលាវាទំ ភូតំ តច្ចំ
 អនត្តសញ្ញិតំ តស្សបិ សិក្ខេយ្យ អវចនាយ

វិភង្គវគ្គ អរណវិភង្គសូត្រ ការមិនពោលពាក្យក្នុងទីកំបាំងមុខ

[១៣៥] ពាក្យថា បុគ្គលមិនគប្បីពោលពាក្យក្នុងទីកំបាំងមុខ
 មិនគប្បីពោលពាក្យនាំឲ្យសៅហ្មងក្នុងទីចំពោះមុខ ដូច្នោះ នុ៎ះ តថាគត
 បានពោលហើយ ។ ពាក្យនុ៎ះ តថាគតពោលហើយ ព្រោះអាស្រ័យ
 សេចក្តីដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាពាក្យទាំងនោះ
 បុគ្គលដឹងនូវពាក្យស្ងាត់កំបាំងណា ជាពាក្យមិនពិត មិនទៀង មិន
 ប្រកបដោយប្រយោជន៍ ដោយពិត មិនគប្បីពោលពាក្យស្ងាត់កំបាំង
 ឡើយ មួយទៀត បុគ្គលដឹងនូវពាក្យស្ងាត់កំបាំងណា ជាពាក្យពិត
 ពាក្យទៀង តែមិនប្រកបដោយប្រយោជន៍ បុគ្គលគប្បីរៀនដើម្បីមិន
 និយាយនូវពាក្យនោះ មួយទៀត បុគ្គលដឹងនូវពាក្យស្ងាត់កំបាំងណា
 ជាពាក្យពិត ពាក្យទៀង ហើយប្រកបដោយប្រយោជន៍ បុគ្គលគួរជាអ្នក
 ដឹងនូវកាលគួរក្នុងពាក្យនោះ ដើម្បីនិយាយនូវពាក្យស្ងាត់កំបាំងនោះ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាពាក្យទាំងនោះ បុគ្គលដឹងនូវពាក្យណា
 ដែលនាំឲ្យសៅហ្មងក្នុងទីចំពោះមុខ ជាពាក្យមិនពិត មិនទៀង មិន
 ប្រកបដោយប្រយោជន៍ ដោយពិត មិនគប្បីពោលពាក្យដែលនាំឲ្យ
 សៅហ្មងក្នុងទីចំពោះមុខនោះទេ មួយទៀត បុគ្គលដឹងនូវពាក្យណា
 ដែលនាំឲ្យសៅហ្មងក្នុងទីចំពោះមុខ ជាពាក្យពិត ពាក្យទៀង តែមិន
 ប្រកបដោយប្រយោជន៍ បុគ្គលគប្បីរៀន ដើម្បីមិនពោលនូវពាក្យនោះ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបវិបណ្ណាសកំ

យញ្ច ខោ ជញ្ញា សម្មា ទីណាវាទំ ភ្នំ តច្ចំ

អត្តសញ្ញាតំ តត្រិ កាលញ្ញ អស្ស តស្ស សម្មា

ទីណាវាទស្ស វចនាយ ។ រហោ វាទំ ន កាសេយ្យ

សម្មា នាតិទីណា ភណោតិ ឥតិ យន្តំ វុត្តំ ឥន-

មេតំ បដិច្ច វុត្តំ ។

[១៣៦] អតរមាណោ វ^(១) កាសេយ្យ ណោ តរមា-

ណោតិ ឥតិ ខោ បនេតំ វុត្តំ ។ កិញ្ចោតំ បដិច្ច

វុត្តំ ។ តត្រិ ភិក្ខុវេ តរមាណស្ស កាសតោ

១ ម. ច ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណាសកៈ

មួយទៀត បុគ្គលដឹងនូវពាក្យណា ដែលនាំឲ្យសៅហ្មងក្នុងទីចំពោះមុខ
 ជាពាក្យពិត ពាក្យទៀង ហើយប្រកបដោយប្រយោជន៍ បុគ្គលគួរ
 ជាអ្នកដឹងនូវកាលគួរក្នុងពាក្យនោះ ដើម្បីនិយាយ នូវពាក្យដែលនាំឲ្យ
 សៅហ្មងក្នុងទីចំពោះមុខនោះ ។ ពាក្យណា ដែលតថាគតបានពោល
 ហើយថា បុគ្គលមិនគប្បីពោលពាក្យក្នុងទីកំបាំងមុខ មិនគប្បីពោល
 ពាក្យដែលនាំឲ្យសៅហ្មងក្នុងទីចំពោះមុខ ដូច្នោះ ពាក្យនុ៎ះ តថាគត
 ពោលហើយ ព្រោះអាស្រ័យសេចក្តីនេះឯង ។

[១៣៦] ពាក្យថា បុគ្គលគប្បីពោលកុំឲ្យរូសរាន់ពេក មិន
 គប្បីពោលរូសរាន់ពេក នុ៎ះ តថាគតបានពោលហើយ ។ ពាក្យ
 នុ៎ះ តថាគតពោលហើយ ព្រោះអាស្រ័យសេចក្តីដូចម្តេច ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាបុគ្គលទាំងនោះ បុគ្គលដែលពោលរហ័ស

វិភង្គវគ្គស្ស អរណវិភង្គសុត្តេ ជនបទនិរុត្តិ

កាយោបិ កិលមតិ ចិត្តម្បិ ឧបហញ្ញតិ សរោបិ
 ឧបហញ្ញតិ កណ្តោបិ អាតុរិយតិ អរិសដ្ឋបិ ហោតិ
 អរិញ្ញេយ្យំ តរមានស្ស កាសិតំ ។ តត្រ ភិក្ខុវេ
 អតរមានស្ស កាសតោ កាយោបិ ន កិលមតិ
 ចិត្តម្បិ ន ឧបហញ្ញតិ សរោបិ ន ឧបហញ្ញតិ
 កណ្តោបិ ន អាតុរិយតិ រិសដ្ឋម្បិ ហោតិ រិញ្ញេយ្យំ
 អតរមានស្ស កាសិតំ ។ អតរមាណោ វ កាសេយ្យ
 ណោ តរមាណោតិ ឥតិ យន្តំ វុត្តំ ឥទមេតំ បដិច្ច
 វុត្តំ ។

[១៣៧] ជនបទនិរុត្តិ ជានិរុត្តិវេសេយ្យ សមញ្ញ
 ជានិរុត្តិវេសេយ្យតិ ឥតិ ខោ បនេតំ វុត្តំ ។ កិញ្ចេតំ
 បដិច្ច វុត្តំ ។ កថញ្ច ភិក្ខុវេ ជនបទនិរុត្តិយា ច
 អនិរុត្តិវេសោ ហោតិ សមញ្ញាយ ច អតិសារោ ។ ឥធន
 ភិក្ខុវេ តទេវេកច្ចេសុ ជនបទេសុ ចាតីតិ សញ្ញានន្តិ
 បត្តន្តិ សញ្ញានន្តិ បិដ្ឋន្តិ^(១) សញ្ញានន្តិ សារវន្តិ សញ្ញា-
 នន្តិ ហារោសន្តិ^(២) សញ្ញានន្តិ ហោណាន្តិ សញ្ញានន្តិ

១ ឱ. ម. វិត្តន្តិ ។ ២ ឱ. ម. ធារោបន្តិ ។

វិភង្គវគ្គ អរណវិភង្គសូត្រ ភាសាក្នុងជនបទ

កាយក៏រមែងលំបាក ចិត្តក៏រមែងព្រួយ សំឡេងក៏ស្អុក កក់ឈឺចាប់
 សំដីរបស់បុគ្គល ដែលពោលញាប់ ជាសំដីមិនស្រឡះផង ស្តាប់មិន
 ជាក់ផង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាបុគ្គលទាំងនោះ បុគ្គលដែល
 ពោលមិនហ័សពេក កាយក៏មិនលំបាក ចិត្តក៏មិនព្រួយ សំឡេងក៏
 មិនស្អុក កក់មិនឈឺចាប់ សំដីរបស់បុគ្គលដែលពោលមិនញាប់ ជាសំដី
 ស្រឡះផង ដឹងសេចក្តីច្បាស់ផង ។ ពាក្យណា ដែលតថាគតពោល
 ហើយថា បុគ្គលគប្បីពោលកុំឲ្យរូសរាន់ពេក មិនគប្បីពោលរូសរាន់ពេក
 ដូច្នោះ ពាក្យនុ៎ះ តថាគតពោលហើយ ព្រោះអាស្រ័យសេចក្តីនេះឯង ។

[១៣៧] ពាក្យថា បុគ្គល មិនគប្បីប្រកាន់ភាសាក្នុងជនបទ
 មិនគប្បីប្រព្រឹត្តកន្លងនូវឈ្មោះ ដូច្នោះនុ៎ះ តថាគតបានពោលហើយ ។
 ពាក្យនុ៎ះតថាគតពោលហើយ ព្រោះអាស្រ័យសេចក្តីដូចម្តេច ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះការប្រកាន់នូវភាសាក្នុងជនបទ និងការប្រព្រឹត្តកន្លង
 នូវឈ្មោះ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងជនបទខ្លះ ក្នុង
 លោកនេះ ភាជនៈតែមួយបែបនោះសោះ តែជនទាំងឡាយរមែងស្គាល់
 ថាបាតិខ្លះ រមែងស្គាល់ថាបត្តៈខ្លះ រមែងស្គាល់ថាបិដ្ឋៈខ្លះ រមែងស្គាល់
 ថាសរវៈខ្លះ រមែងស្គាល់ថាហរោសៈខ្លះ រមែងស្គាល់ថាបោណៈខ្លះ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបវិបណ្ណាសកំ

ហានន្តិ^(១) សញ្ញានន្តិ^(២) បិសីលន្តិ^(៣) សញ្ញានន្តិ ។
 ឥតិ យថា យថា ជំ តេសុ តេសុ ជនបទេសុ
 សញ្ញានន្តិ តថា តថា ថាមសា បរាមសា អភិជិវិស្ស
 វោហរតិ ឥទមេវ សច្ចំ មោយមញ្ញន្តិ ។ ឯវំ
 ខោ ភិក្ខុវេ ជនបទនិរុត្តិយា ច អភិជិវេសោ ហោតិ
 សមញ្ញាយ ច អតិសារោ ។ កថញ្ច ភិក្ខុវេ
 ជនបទនិរុត្តិយា ច អនភិជិវេសោ ហោតិ សមញ្ញាយ
 ច អនតិសារោ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ តទេវេកច្ចេសុ
 ជនបទេសុ ចាតីតិ សញ្ញានន្តិ បត្តន្តិ សញ្ញានន្តិ
 បិដ្ឋន្តិ សញ្ញានន្តិ សរាវន្តិ សញ្ញានន្តិ ហារោសន្តិ
 សញ្ញានន្តិ ខោណាន្តិ សញ្ញានន្តិ ហានន្តិ សញ្ញានន្តិ

១-២ ឱ. ម. ឥមេ បាហំ នត្តិ ។ ៣ ឱ. ម. បិសីលន្តិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណសកៈ

រមែងស្គាល់ថាហនៈខ្លះ រមែងស្គាល់ថាបិបិលៈខ្លះ^(១) ។ ព្រោះហេតុនោះ
 ពួកជនស្គាល់នូវរបស់នោះ ក្នុងជនបទនោះ ។ យ៉ាងណា ។ បុគ្គលខ្លះក៏
 ប្រកាន់មាំមួនយ៉ាងនោះ ។ ហើយពោលថា^(២) ពាក្យនេះជាពាក្យពិត ពាក្យ
 ដទៃ ជាមោឃៈ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការប្រកាន់នូវភាសាក្នុងជនបទ
 និងការប្រព្រឹត្តកន្លងនូវឈ្មោះ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះ
 ការដែលមិនប្រកាន់នូវភាសាក្នុងជនបទ និងការមិនប្រព្រឹត្តកន្លងនូវឈ្មោះ
 តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងជនបទខ្លះក្នុងលោកនេះ ភាជនៈ
 តែមួយបែបនោះសោះ តែជនទាំងឡាយ រមែងស្គាល់ថាបាតិខ្លះ រមែង
 ស្គាល់ថាបត្តៈខ្លះ រមែងស្គាល់ថាបិដ្ឋៈខ្លះ រមែងស្គាល់ថាសរវៈខ្លះ រមែង
 ស្គាល់ថាហរោសៈខ្លះ រមែងស្គាល់ថាបោណៈខ្លះ រមែងស្គាល់ថាហនៈខ្លះ

១ ពួកសព្វទាំងអស់នេះ ជាឈ្មោះរបស់ភាជន៍តែមួយបែបសម្រាប់ប្រើប្រាស់ក្នុងសម័យនោះ
 ដូចយ៉ាងឈ្មោះថាអាឡុកៈ ទោណៈជាដើម ។ ឯប្រយោគនេះបានសេចក្តីថា ភាជនៈតែមួយ
 តែស្រុកខ្លះហៅថាបាតិ ខ្លះហៅថាបត្តៈ ។ ២ បុថុជនដែលល្ងង់ខ្លៅ កាលបើទៅកាន់ជនបទ
 ដែលគេហៅភាជនៈនោះថា បត្តៈ ដូច្នោះ បានឮគេនិយាយគ្នាថា អ្នកទាំងឡាយចូរយកបត្តៈមក
 ចូរលាងបត្តៈទៅ ហើយនិយាយប្រកាន់ថា ភាជនៈនេះមិនមែនឈ្មោះបត្តៈទេ ឈ្មោះបាតិទេតើ
 អ្នកឯងចូរហៅបាតិដូច្នោះវិញ ។ អដ្ឋកថា ។

វិភង្គវគ្គស្ស អរណវិភង្គសុត្តេ សោមនស្សានុយោគោ

បិបិលន្តិ សញ្ញានន្តិ ។ ឥតិ យថា យថា
 នំ តេសុ តេសុ ជនបទេសុ សញ្ញានន្តិ ឥទំ
 កិរមេ អាយស្មន្តោ សន្ទាយ វោហារន្តិទិ តថា តថា
 វោហារទិ អបរាមសំ^(១) ។ ឃំ ខោ ភិក្ខុវេ ជន-
 បទនិវត្តិយា ច អនភិទិវេសោ ហោតិ សមញ្ញាយ
 ច អនតិសារោ ។ ជនបទនិវត្តិ ធាភិទិវេសេយ្យ
 សមញ្ញំ ធាតិធាវេយ្យាទិ ឥតិ យន្តំ វុត្តំ ឥទមេតំ
 បទិច្ច វុត្តំ ។

[១៣៨] តត្រិ ភិក្ខុវេ យោ កាមប្បទិសន្តិសុខិ-
 ធា សោមនស្សានុយោគោ ហីនោ តម្មោ ខោចុដ្ឋនិ-
 កោ អនវិយោ អនត្តសញ្ញិតោ សទុក្ខោ ឃសោ
 ធម្មោ សឧបយាតោ សឧទាយាសោ សបរិទ្ធកាយោ

១ ម. អបរាមសត ។

វិភង្គវគ្គ អរណវិភង្គសូត្រ សេចក្តីព្យាយាមដោយសោមនស្ស

រមែងស្គាល់ថាបិបិលៈខ្លះ ។ ព្រោះហេតុនោះ ពួកជន តែងស្គាល់នូវ
 ភាជនៈនោះ ក្នុងជនបទនោះ ។ ថា លោកមានអាយុទាំងនេះ ពោល
 សំដៅរបស់នេះ ដូច្នោះ យ៉ាងណា ។ បុគ្គលខ្លះមិនប្រកាន់មាំ តែងពោល
 យ៉ាងនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការមិនប្រកាន់នូវភាសាក្នុងជនបទ
 និងការមិនប្រព្រឹត្តកន្លងនូវឈ្មោះ យ៉ាងនេះឯង ។ ពាក្យណា ដែល
 តថាគតបានពោលហើយថា បុគ្គល មិនគប្បីប្រកាន់នូវភាសាក្នុងជនបទ
 មិនគប្បីប្រព្រឹត្តកន្លងនូវឈ្មោះ ដូច្នោះ ពាក្យនុ៎ះ តថាគតបានពោល
 ហើយ ព្រោះអាស្រ័យសេចក្តីនេះឯង ។

[១៣៨] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាធម៌ទាំងនោះ ធម៌
 ណា គឺសេចក្តីព្យាយាមដោយសោមនស្ស របស់បុគ្គលដែលមាន
 សេចក្តីសុខដោយកាមប្បជីសន្ធិ ជាធម៌ថោកទាប ជារបស់អ្នកស្រុក
 ជារបស់បុប្ផជួន មិនមែនជារបស់ព្រះអរិយបុគ្គល មិនប្រកបដោយប្រ-
 យោជន៍ ធម៌នុ៎ះ ប្រកបដោយសេចក្តីទុក្ខ ប្រកបដោយសេចក្តីលំ-
 បាក ប្រកបដោយសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ ប្រកបដោយសេចក្តីក្តៅក្រហាយ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរិបណ្ណាសកំ

មិច្ឆាបដិបទា តស្មា ឯសោ ធម្មោ សរណោ ។

តត្រិ ភិក្ខុវេ យោ កាមប្បដិសន្ធិសុខិទោ សោម-

នស្សានុយោកំ អននុយោកោ ហីនំ កម្មំ ចោចុដ្ឋនិកំ

អនរិយំ អនត្ថសញ្ញាតំ អនុក្ខោ ឯសោ ធម្មោ អ-

នុបយាតោ អនុចាយាសោ អបរិទ្ឋាហោ សម្មាបដិ-

បទា តស្មា ឯសោ ធម្មោ អរណោ ។

[១៣៩] តត្រិ ភិក្ខុវេ យោ អត្តកិលមថានុយោកោ

នុក្ខោ អនរិយោ អនត្ថសញ្ញាតោ សនុក្ខោ ឯសោ

ធម្មោ សឧបយាតោ សឧចាយាសោ សបរិទ្ឋាហោ

មិច្ឆាបដិបទា តស្មា ឯសោ ធម្មោ សរណោ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណាសកៈ

ជាសេចក្តីប្រតិបត្តិខុស ព្រោះហេតុនោះ ធម៌នុ៎ះ ឈ្មោះថា ប្រកប
 ដោយសេចក្តីសៅហ្មង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាធម៌ទាំងនោះ
 ធម៌ណា គឺការមិនប្រកបរឿយ ។ នូវសេចក្តីព្យាយាមដោយសោមនស្ស
 របស់បុគ្គល ដែលមានសេចក្តីសុខដោយកាមប្បដិសន្ធិ ជាធម៌ថោកទាប
 ជារបស់អ្នកស្រុក ជារបស់បុប្ផជន មិនមែនជារបស់ព្រះអរិយបុគ្គល
 មិនប្រកបដោយប្រយោជន៍ ធម៌នុ៎ះ មិនមានទុក្ខ មិនមានសេចក្តី
 លំបាក មិនមានសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ មិនមានសេចក្តីក្តៅក្រហាយ
 ជាសេចក្តីប្រតិបត្តិត្រូវ ព្រោះហេតុនោះ ធម៌នុ៎ះ ឈ្មោះថាមិនមាន
 សេចក្តីសៅហ្មង ។

[១៣៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាធម៌ទាំងនោះ ធម៌ណា
 គឺសេចក្តីព្យាយាមធ្វើខ្លួនឯងឲ្យលំបាក ជាធម៌នាំមកនូវសេចក្តីទុក្ខ មិន
 មែនជារបស់ព្រះអរិយបុគ្គល មិនប្រកបដោយប្រយោជន៍ ធម៌នុ៎ះ ប្រ-
 កបដោយសេចក្តីទុក្ខ ប្រកបដោយសេចក្តីលំបាក ប្រកបដោយសេចក្តី
 ចង្អៀតចង្អល់ ប្រកបដោយសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ជាសេចក្តីប្រតិបត្តិខុស
 ព្រោះហេតុនោះ ធម៌នុ៎ះ ឈ្មោះថាប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ។

វិភង្គវគ្គស្ស អរណវិភង្គសុត្ត មជ្ឈិមា បដិបទា

តត្រ ភិក្ខុវេ យោ អត្តកិលមថានុយោកំ អននុយោកោ
 ទុក្ខំ អនរិយំ អនត្តសញ្ញាតំ អនុក្ខោ ឯសោ ធម្មោ
 អនុបយាតោ អនុចាយាសោ អបរិទ្ឋាហោ សម្មា-
 បដិបទា តស្មា ឯសោ ធម្មោ អរណោ ។

[១៤០] តត្រ ភិក្ខុវេ យាយំ មជ្ឈិមា បដិបទា
 តថាគតេន អភិសម្ពុទ្ធា ចក្កករណី ញាណករណី
 ឧបសមាយ អភិញ្ញាយ សម្ពោធាយ និព្វានាយ
 សំវត្តតិ អនុក្ខោ ឯសោ ធម្មោ អនុបយាតោ
 អនុចាយាសោ អបរិទ្ឋាហោ សម្មាបដិបទា តស្មា
 ឯសោ ធម្មោ អរណោ ។

វិភង្គវគ្គ អរណវិភង្គសូត្រ មជ្ឈិមប្បដិបទា

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាធម៌ទាំងនោះ ធម៌ណា គឺការមិនប្រកប
 រឿយ ។ នូវសេចក្តីព្យាយាមធ្វើខ្លួនឯងឲ្យលំបាក ជាសេចក្តីព្យាយាម
 នាំមកនូវសេចក្តីទុក្ខ មិនមែនជារបស់ព្រះអរិយបុគ្គល មិនប្រកបដោយ
 ប្រយោជន៍ ធម៌នុ៎ះ មិននាំមកនូវទុក្ខ មិនមានសេចក្តីលំបាក មិនមាន
 សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ មិនមានសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ជាសេចក្តីប្រតិបត្តិ
 ត្រូវ ព្រោះហេតុនោះ ធម៌នុ៎ះ ឈ្មោះថាមិនមានសេចក្តីសៅហ្មង ។

[១២០] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាធម៌ទាំងនោះ សេចក្តី
 ប្រតិបត្តិយ៉ាងកណ្តាលណា ដែលព្រះតថាគតត្រាស់ដឹងហើយ ជា
 សេចក្តីប្រតិបត្តិធ្វើឲ្យកើតបញ្ញាចក្ក ធ្វើឲ្យកើតសេចក្តីចេះដឹង ប្រព្រឹត្ត
 ទៅ ដើម្បីសេចក្តីស្ងប់រម្ងាប់កិលេស ដើម្បីស្គាល់នូវអរិយសច្ច ដើម្បី
 ត្រាស់ដឹងនូវអរិយសច្ច ដើម្បីព្រះនិព្វាន ធម៌នុ៎ះ ឈ្មោះថាមិននាំមក
 នូវទុក្ខ មិនមានសេចក្តីលំបាក មិនមានសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ មិន
 មានសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ជាសេចក្តីប្រតិបត្តិត្រូវ ព្រោះហេតុនោះ ធម៌
 នុ៎ះ ឈ្មោះថាមិនមានសេចក្តីសៅហ្មង ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបវិបណ្ណាសកំ

[១៤១] តត្រ ភិក្ខុវេ យាយំ ឧស្សាទនា ច
 អប្បសាទនា ច នោ ច ធម្មទេសនា សទុក្ខោ ឯសោ
 ធម្មោ សឧបយាតោ សឧទាយាសោ សបរិទ្ឋាហោ
 មិច្ឆាបដិបទា តស្មា ឯសោ ធម្មោ សរណោ ។
 តត្រ ភិក្ខុវេ យាយំ នេរុស្សាទនា ន អប្បសាទនា
 ធម្មទេសនា វ អទុក្ខោ ឯសោ ធម្មោ អនុបយាតោ
 អនុទាយាសោ អបរិទ្ឋាហោ សម្មាបដិបទា តស្មា
 ឯសោ ធម្មោ អរណោ ។

[១៤២] តត្រ ភិក្ខុវេ យមិទំ កាមសុខំ បុថុជ្ជ-
 នសុខំ មិទ្ឋសុខំ អនិយសុខំ សទុក្ខោ ឯសោ
 ធម្មោ សឧបយាតោ សឧទាយាសោ សបរិទ្ឋាហោ
 មិច្ឆាបដិបទា តស្មា ឯសោ ធម្មោ សរណោ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណាសកៈ

[១៤១] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាធម៌ទាំងនោះ ការលើក
 តម្កើងនិងការបន្តៈបង្កាប់ ទាំងមិនមែនជាការសំដែងធម៌ ណា ធម៌នុ៎ះ
 ឈ្មោះថាប្រកបដោយទុក្ខ ប្រកបដោយសេចក្តីលំបាក ប្រកបដោយ
 សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ ប្រកបដោយសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ជាសេចក្តីប្រតិ-
 បត្តិខុស ព្រោះហេតុនោះ ធម៌នុ៎ះ ឈ្មោះថាប្រកបដោយសេចក្តីសៅ-
 ហុមង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាធម៌ទាំងនោះ ការដែលមិនលើក
 តម្កើង និងការមិនបន្តៈបង្កាប់ ទាំងការសំដែងធម៌ដោយត្រង់ ណា ធម៌
 នេះ មិននាំមកនូវទុក្ខ មិនមានសេចក្តីលំបាក មិនមានសេចក្តីចង្អៀត
 ចង្អល់ មិនមានសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ជាសេចក្តីប្រតិបត្តិត្រូវ ព្រោះហេតុ
 នោះ ធម៌នុ៎ះ ឈ្មោះថាមិនមានសេចក្តីសៅហ្មង ។

[១៤២] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាធម៌ទាំងនោះ សេចក្តីសុខ
 ណា ជាសេចក្តីសុខក្នុងកាម ជាសេចក្តីសុខរបស់បុប្ផជន ជាសេចក្តី
 សុខដ៏លាមក មិនមែនជាសេចក្តីសុខរបស់ព្រះអរិយបុគ្គល ធម៌នុ៎ះ ប្រ-
 កបដោយសេចក្តីទុក្ខ ប្រកបដោយសេចក្តីលំបាក ប្រកបដោយសេចក្តី
 ចង្អៀតចង្អល់ ប្រកបដោយសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ជាសេចក្តីប្រតិបត្តិខុស
 ព្រោះហេតុនោះ ធម៌នុ៎ះ ឈ្មោះថាប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ។

វិភង្គវគ្គស្ស អរណវិភង្គសុត្ត រហោ វាទោ

តត្រ ភិក្ខុវេ យមិទំ នេក្ខម្មសុខំ បរិវេកសុខំ
 ឧបសមសុខំ សម្ពោធិសុខំ អនុក្ខោ ឯសោ ធម្មោ
 អនុបយាតោ អនុចាយាសោ អបរិទ្ឋាហោ សម្មាប-
 ដិបទា តស្មា ឯសោ ធម្មោ អរណោ ។

[១៤៣] តត្រ ភិក្ខុវេ យាយំ រហោ វាទោ
 អព្ភតោ អតច្ឆោ អនត្តសញ្ញិតោ សទុក្ខោ ឯសោ
 ធម្មោ សឧបយាតោ សឧចាយាសោ សបរិទ្ឋាហោ
 មិច្ឆាបដិបទា តស្មា ឯសោ ធម្មោ សរណោ ។

តត្រ ភិក្ខុវេ យោ ចាយំ រហោ វាទោ ភូតោ
 តច្ឆោ អនត្តសញ្ញិតោ សទុក្ខោ ឯសោ ធម្មោ
 សឧបយាតោ សឧចាយាសោ សបរិទ្ឋាហោ

វិភង្គវគ្គ អរណវិភង្គសូត្រ ពាក្យពោលក្នុងទីកំបាំងមុខ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាធម៌ទាំងនោះ សេចក្តីសុខណា ដែលជា
 សេចក្តីសុខក្នុងការចេញចាកកាម ជាសេចក្តីសុខក្នុងការស្ងាត់ ជាសេច-
 ក្តីសុខក្នុងការរម្ងាប់កិលេស ជាសេចក្តីសុខក្នុងការត្រាស់ដឹងមគ្គផល ធម៌
 នុ៎ះ មិននាំមកនូវទុក្ខ មិនមានសេចក្តីលំបាក មិនមានសេចក្តីចង្អៀត
 ចង្អល់ មិនមានសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ជាសេចក្តីប្រតិបត្តិត្រូវ ព្រោះ
 ហេតុនោះ ធម៌នុ៎ះ ឈ្មោះថាមិនមានសេចក្តីសៅហ្មង ។

[១៤៣] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាធម៌ទាំងនោះ ពាក្យ
 ស្ងាត់កំបាំង ណា ជាពាក្យមិនពិត មិនទៀង មិនប្រកបដោយ
 ប្រយោជន៍ ធម៌នុ៎ះ ប្រកបដោយសេចក្តីទុក្ខ ប្រកបដោយសេចក្តីលំបាក
 ប្រកបដោយសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ ប្រកបដោយសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ជា
 សេចក្តីប្រតិបត្តិខុស ព្រោះហេតុនោះ ធម៌នុ៎ះ ឈ្មោះថាប្រកប
 ដោយសេចក្តីសៅហ្មង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាធម៌ទាំងនោះ
 ពាក្យស្ងាត់កំបាំង ណា ជាពាក្យពិត ទៀង តែមិនប្រកបដោយ
 ប្រយោជន៍ ធម៌នុ៎ះ ប្រកបដោយសេចក្តីទុក្ខ ប្រកបដោយសេចក្តីលំ-
 បាក ប្រកបដោយសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ ប្រកបដោយសេចក្តីក្តៅក្រហាយ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបវិបណ្ណាសកំ

មិច្ឆាបដិបទា តស្មា ឯសោ ធម្មោ សរណោ ។ តត្រ
 ភិក្ខុវេ យោ ចាយំ រហោ វាទោ ភូតោ តច្ឆោ
 អនុសញ្ញាតោ អនុក្ខោ ឯសោ ធម្មោ អនុបយាតោ
 អនុចាយាសោ អបរិទ្ឋាហោ សម្មាបដិបទា តស្មា
 ឯសោ ធម្មោ អរណោ ។

[១៤៤] តត្រ ភិក្ខុវេ យាយំ សម្មា
 ទីណាវាទោ អព្ភតោ អតច្ឆោ អនត្តសញ្ញាតោ
 សនុក្ខោ ឯសោ ធម្មោ សឧបយាតោ សឧចាយាសោ
 សបរិទ្ឋាហោ មិច្ឆាបដិបទា តស្មា ឯសោ ធម្មោ
 សរណោ ។ តត្រ ភិក្ខុវេ យោ ចាយំ សម្មា
 ទីណាវាទោ ភូតោ តច្ឆោ អនត្តសញ្ញាតោ សនុក្ខោ
 ឯសោ ធម្មោ សឧបយាតោ សឧចាយាសោ
 សបរិទ្ឋាហោ មិច្ឆាបដិបទា តស្មា ឯសោ ធម្មោ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបវិបណ្ណាសកៈ

ជាសេចក្តីប្រតិបត្តិខុស ព្រោះហេតុនោះ ធម៌នុ៎ះ ឈ្មោះថាប្រកប
 ដោយសេចក្តីសៅហ្មង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាធម៌ទាំងនោះ
 ពាក្យស្ងាត់កំបាំង ណា ជាពាក្យពិត ទៀង ប្រកបដោយប្រយោជន៍
 ធម៌នុ៎ះ មិននាំមកនូវសេចក្តីទុក្ខ មិនមានសេចក្តីលំបាក មិនមាន
 សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ មិនមានសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ជាសេចក្តីប្រតិបត្តិ
 ត្រូវ ព្រោះហេតុនោះ ធម៌នុ៎ះ ឈ្មោះថាមិនមានសេចក្តីសៅហ្មង ។

[១៤៤] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាធម៌ទាំងនោះ ពាក្យនាំឲ្យ
 សៅហ្មងក្នុងទីចំពោះមុខ ណា ជាពាក្យមិនពិត មិនទៀង មិនប្រកប
 ដោយប្រយោជន៍ ធម៌នុ៎ះ ប្រកបដោយសេចក្តីទុក្ខ ប្រកបដោយសេច-
 ក្តីលំបាក ប្រកបដោយសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ ប្រកបដោយសេចក្តីក្តៅ
 ក្រហាយ ជាសេចក្តីប្រតិបត្តិខុស ព្រោះហេតុនោះ ធម៌នុ៎ះ ឈ្មោះថា
 ប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាធម៌ទាំង
 នោះ ពាក្យនាំឲ្យសៅហ្មងក្នុងទីចំពោះមុខ ណា ជាពាក្យពិត ទៀង
 តែមិនប្រកបដោយប្រយោជន៍ ធម៌នុ៎ះ ប្រកបដោយសេចក្តីទុក្ខ ប្រកប
 ដោយសេចក្តីលំបាក ប្រកបដោយសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ ប្រកបដោយ
 សេចក្តីក្តៅក្រហាយ ជាសេចក្តីប្រតិបត្តិខុស ព្រោះហេតុនោះ ធម៌នុ៎ះ

វិភង្គវគ្គស្ស អរណវិភង្គសុត្តេ តរមានភាសនំ

សរណោ ។ តត្រ ភិក្ខុវេ យោ ចាយំ សម្មុខា
 ទីណារាជោ ភូតោ តច្ឆោ អត្តសញ្ញិតោ អនុក្ខោ
 ឯសោ ធម្មោ អនុបយាតោ អនុចាយាសោ
 អបរិទ្ឋាហោ សម្មាបដិបទា តស្មា ឯសោ ធម្មោ
 អរណោ ។

[១៤៥] តត្រ ភិក្ខុវេ យមិទំ តរមានស្ស ភាសិតំ

សនុក្ខោ ឯសោ ធម្មោ សឧបយាតោ សឧចាយាសោ
 សបរិទ្ឋាហោ មិច្ឆាបដិបទា តស្មា ឯសោ ធម្មោ
 សរណោ ។ តត្រ ភិក្ខុវេ យមិទំ អតរមានស្ស
 ភាសិតំ អនុក្ខោ ឯសោ ធម្មោ អនុបយាតោ
 អនុចាយាសោ អបរិទ្ឋាហោ សម្មាបដិបទា តស្មា
 ឯសោ ធម្មោ អរណោ ។

វិភង្គវគ្គ អរណវិភង្គសូត្រ ពាក្យពោលរហ័ស

ឈ្មោះថាប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តា
ធម៌ទាំងនោះ ពាក្យនាំឲ្យសៅហ្មងក្នុងទីចំពោះមុខ ណា ជាពាក្យពិត
ទៀង ទាំងប្រកបដោយប្រយោជន៍ ធម៌នុ៎ះ មិននាំមកនូវទុក្ខ មិន
មានសេចក្តីលំបាក មិនមានសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ មិនមានសេចក្តីក្តៅ
ក្រហាយ ជាសេចក្តីប្រតិបត្តិត្រូវ ព្រោះហេតុនោះ ធម៌នុ៎ះ ឈ្មោះ
ថាមិនមានសេចក្តីសៅហ្មង ។

[១៤៥] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាធម៌ទាំងនោះ ធម៌ណា
គឺពាក្យរបស់បុគ្គលអ្នកពោលរហ័សពេក ធម៌នុ៎ះ ប្រកបដោយសេចក្តី
ទុក្ខ ប្រកបដោយសេចក្តីលំបាក ប្រកបដោយសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់
ប្រកបដោយសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ជាសេចក្តីប្រតិបត្តិខុស ព្រោះហេតុ
នោះ ធម៌នុ៎ះ ឈ្មោះថាប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ។ ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ បណ្តាធម៌ទាំងនោះ ធម៌ណា គឺពាក្យរបស់បុគ្គលអ្នក
ពោលមិនរហ័សពេក ធម៌នុ៎ះ មិននាំមកនូវទុក្ខ មិនមានសេចក្តីលំបាក
មិនមានសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ មិនមានសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ជាសេចក្តី
ប្រតិបត្តិត្រូវ ព្រោះហេតុនោះ ធម៌នុ៎ះ ឈ្មោះថាមិនមានសេចក្តី
សៅហ្មង ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរិបណ្ណាសកំ

[១៤៦] តត្រ ភិក្ខុវេ យាយំ ជនបទនិរុត្តិយា
 ច អភិទិវេសោ សមញ្ញាយ ច អតិសារោ សទុក្ខោ
 ឯសោ ធម្មោ សឧបយាតោ សឧទាយាសោ សប-
 រិទ្ធាហោ មិច្ឆាបដិបទា តស្មា ឯសោ ធម្មោ សរ-
 ណោ ។ តត្រ ភិក្ខុវេ យាយំ ជនបទនិរុត្តិយា ច
 អនភិទិវេសោ សមញ្ញាយ ច អនតិសារោ អទុក្ខោ
 ឯសោ ធម្មោ អនុបយាតោ អនុទាយាសោ អបរិទ្ធា-
 ហោ សម្មាបដិបទា តស្មា ឯសោ ធម្មោ អរណោ ។

[១៤៧] តស្មាតិហា ភិក្ខុវេ សរណាញោ ធម្មំ
 ជាទិស្សាម អរណាញោ ធម្មំ ជាទិស្សាម សរណាញោ
 ធម្មំ ញត្វា អរណាញោ ធម្មំ ញត្វា អរណាប្បដិបទំ
 បដិបទ្ធិស្សាមាតិ ឯវញ្ញំ វោ ភិក្ខុវេ^(១) សិក្ខិ-
 តព្វំ ។ សុភូតិ ច បន ភិក្ខុវេ កុលបុត្តោ

១ ឱ. ឯវំ ខោ ភិក្ខុវេតិ ទិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណាសកៈ

[១៤៦] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាធម៌ទាំងនោះ ធម៌ណា គឺការប្រកាន់មាំនូវភាសាក្នុងជនបទ និងការប្រព្រឹត្តកន្លងនូវឈ្មោះ ធម៌ រ៉ុះ ប្រកបដោយសេចក្តីទុក្ខ ប្រកបដោយសេចក្តីលំបាក ប្រកបដោយ សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ ប្រកបដោយសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ជាសេចក្តី ប្រតិបត្តិខុស ព្រោះហេតុនោះ ធម៌រ៉ុះ ឈ្មោះថាប្រកបដោយសេចក្តី សៅហ្មង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាធម៌ទាំងនោះ ធម៌ណា គឺ ការមិនប្រកាន់មាំនូវភាសាក្នុងជនបទ និងការមិនប្រព្រឹត្តកន្លងនូវឈ្មោះ ធម៌ រ៉ុះ មិននាំមកនូវទុក្ខ មិនមានសេចក្តីលំបាក មិនមានសេចក្តីចង្អៀត ចង្អល់ មិនមានសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ជាសេចក្តីប្រតិបត្តិត្រូវ ព្រោះ ហេតុនោះ ធម៌រ៉ុះ ឈ្មោះថា មិនមានសេចក្តីសៅហ្មង ។

[១៤៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុនោះ អ្នកទាំងឡាយ គប្បីសិក្សាក្នុងសាសនានេះថា យើងទាំងឡាយ នឹងដឹងនូវធម៌ ដែល ប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មងផង និងដឹងនូវធម៌ដែលមិនមានសេចក្តីសៅ- ហ្មងផង លុះដឹងនូវធម៌ដែលប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង និងដឹងនូវធម៌ ដែលមិនមានសេចក្តីសៅហ្មងហើយ ក៏នឹងដើរទៅកាន់ផ្លូវប្រតិបត្តិដែល មិនមានសេចក្តីសៅហ្មង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ត្រូវ សិក្សាយ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចំណែកសុក្ខតិកុលបុត្ត

វិភង្គវគ្គស្ស អរណវិភង្គសុត្តេ ភាសិតាភិទន្ធនំ

អរណាប្បដិបទំ បដិបន្នោតិ ។ ឥទមរោច ភកវា

អត្តមនា តេ ភិក្ខុ ភកវតោ ភាសិតំ អភិទន្ធនំ ។

អរណវិភង្គសុត្តំ នវមំ និដ្ឋិតំ ។

វិភង្គវគ្គ អរណវិភង្គសូត្រ សេចក្តីវិភាយចំពោះភាសិត

បានដើរទៅកាន់ផ្លូវប្រតិបត្តិដែលមិនមានសេចក្តីសៅហ្មង ។ លុះព្រះ
មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ព្រះសូត្រនេះចប់ហើយ ភិក្ខុទាំងនោះក៏មាន
សេចក្តីត្រេកអរ វិភាយ ចំពោះភាសិតរបស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

ចប់ អរណវិភង្គសូត្រ ទី ៩ ។

ទសមំ ធាតុវិភង្គសុត្តំ

[១៤៨] ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភកវា
មគទេសុ ចារិកញ្ចរមាណោ យេន រាជកហំ តទវសវិ
យេន ភក្កវោ កុម្ភការោ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្ក-
មិត្តា ភក្កវំ កុម្ភការំ ឯតទវោច សចេ តេ ភក្កវ
អក្កុ វិហារាម និវេសនេ ឯការត្តិនិ ។ ន ខោ
មេ ភន្តេ កុ អត្តិ ចេត្ត បព្វជិតោ បឋមំ វា-
សូបកតោ ហោតិ សចេ សោ អនុជាណតិ វិហារថ
ភន្តេ យថាសុខន្តិ ។

[១៤៩] តេន ខោ បន សមយេន បុក្កុសា-
តិ នាម កុលបុត្តោ ភកវន្តំ ឧទ្ធិស្ស វស្វាយ
អការស្មា អនការិយំ បព្វជិតោ ។ សោ តស្មី កុម្ភ-
ការនិវេសនេ បឋមំ វាសូបកតោ ហោតិ ។ អថខោ
ភកវា យេនាយស្មា បុក្កុសាតិ តេនុបសង្កមិ ឧប-
សង្កមិត្តា អាយស្មន្តំ បុក្កុសាតិ ឯតទវោច សចេ
តេ ភិក្ខុ អក្កុ វិហារាម និវេសនេ ឯការត្តិនិ ។

ធាតុវិភង្គសូត្រ ទី ១០

[១៤៨] ខ្ញុំបានស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមាន
ព្រះភាគ ទ្រង់ស្តេចទៅកាន់ចារិកក្នុងដែនរបស់ពួកអ្នកមគធៈ បានដល់
ទៅក្រុងរាជគ្រឹះ ចូលទៅរកសួនឆ្នាំងឈ្មោះភគ្គវៈ លុះចូលទៅដល់
ហើយ ទើបត្រាស់នឹងសួនឆ្នាំងឈ្មោះភគ្គវៈ យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់ភគ្គវៈ
បើអ្នកមិនមានសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ទេ តថាគតសូមនៅក្នុងផ្ទះ បានមួយ
រាត្រី ។ សួនឆ្នាំងក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គ
ឥតមានសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់អ្វីទេ ប៉ុន្តែមានអ្នកបួសចូលទៅនៅក្នុងផ្ទះនេះ
មុនរួចហើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បើអ្នកបួសនោះយល់ព្រម សូម
ព្រះអង្គគង់នៅតាមសេចក្តីសប្បាយចុះ ។

[១៤៩] សម័យនោះឯង កុលបុត្តឈ្មោះបុក្កសាតិ ចេញចាក
ផ្ទះហើយចូលទៅកាន់ផ្នួសព្រោះសទ្ធា ចំពោះព្រះមានព្រះភាគ ។ បុក្ក-
សាតិកុលបុត្តនោះឯង ជាអ្នកចូលមកនៅមុន ក្នុងផ្ទះសួនឆ្នាំងនោះ ។
ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ចូលទៅរកបុក្កសាតិមានអាយុ លុះចូលទៅដល់
ហើយ ទើបត្រាស់នឹងបុក្កសាតិមានអាយុថា ម្ចាស់ភិក្ខុ បើអ្នកមិន
មានសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ទេ តថាគត សូមនៅក្នុងផ្ទះបានមួយរាត្រី

វិភង្គវគ្គស្ស ធាតុវិភង្គសុត្តេ ភគវតោ កុម្មការនិវេសនំ បរិសនា

ឧរុន្ទំ អារុសោ កុម្មការនិវេសនំ វិហារតាយស្មា
យថាសុខន្តិ ។

[១៥០] អថខោ ភកវា កុម្មការនិវេសនំ បរិ-
សិត្វា ឯកមន្តំ តិណាសន្តរកំ បញ្ញាបេត្វា និសីទិ
បល្ល័ង្កំ អាកុជិត្វា ឧទុំ កាយំ បណិធាយ បរិមុខំ
សតី ឧបជ្ជបេត្វា ។ អថខោ ភកវា ពហុនេវ រត្តិ
និសង្កាយ វីតិណាមេសិ ។ អាយស្មាបិ ខោ បុក្កសាតិ
ពហុនេវ រត្តិ និសង្កាយ វីតិណាមេសិ ។ អថខោ ភ-
កវតោ ឯតទហោសិ មាសាទិកំ នុ ខោ អយំ
កុលបុត្តោ ឥរិយតិ យន្ទុនាហំ បុច្ឆេយ្យន្តិ ។ អថ-
ខោ ភកវា អាយស្មន្តំ បុក្កសាតិ ឯតទវោច កំ-
សិ ត្វំ ភិក្ខុ ឧទ្ធិស្ស បព្វជិតោ កោ វា តេ
សត្វា កស្ស វា ត្វំ ធម្មំ វោចេសីតិ ។

វិភង្គវគ្គ ធាតុវិភង្គសូត្រ ព្រះមានព្រះភាគចូលទៅកាន់កុម្មការនិវេសន៍

បុក្កសាតិធិបថា ម្នាលអារុសោ នេះកុម្មការនិវេសន៍ ឈ្មោះឧរុន្ទ^(១) សូម
លោកមានអាយុ នៅតាមសេចក្តីសប្បាយចុះ ។

[១៥០] ទើបព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ចូលទៅកាន់កុម្មការនិវេសន៍
ទ្រង់ក្រាលកម្រាលស្មៅក្នុងទីសមគួរ ហើយគង់ផ្គត់ព្រះភ្នែក តាំងព្រះ
កាយត្រង់ ផ្គង់ព្រះសតិឲ្យមានមុខឆ្ពោះទៅរកកម្មដ្ឋាន ។ លំដាប់នោះ
ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់ដល់យប់ជ្រៅ ។ ឯបុក្កសាតិមានអាយុ ក៏
អង្គុយនៅដល់យប់ជ្រៅដែរ ។ ទើបព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រិះរិះយ៉ាង
នេះថា កុលបុត្តនេះ ប្រតិបត្តិវត្តគួរជ្រះថ្លាដែរឬហ្ន៎ បើដូច្នោះ គួរតែ
តថាគតសួរមើល ។ ទើបព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សួរបុក្កសាតិមាន
អាយុ យ៉ាងនេះថា ម្នាលភិក្ខុ អ្នកបួសចំពោះលោកណា លោកណា
ជាគ្រូអ្នក មួយទៀត អ្នកពេញចិត្តនឹងធម៌របស់លោកណា ។

១ ផ្ទះរបស់សួនឆ្នាំង ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរិបណ្ណាសកំ

[១៥១] អត្តារុសោ សមណោ កោតមោ សក្យ-
 បុត្តោ សក្យកុលា បព្វជិតោ តំ ខោ បន ភកវន្តំ
 កោតមំ ឯវកល្យាណោ កិត្តិសន្នោ អព្ពត្តតោ ឥតិបិ
 សោ ភកវា អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា វិជ្ជាចរណាសម្បន្នោ
 សុតតោ លោកវិទូ អនុត្តរោ បុរិសទម្មសារថិ សត្តា
 ទេវមនុស្សានំ ពុទ្ធា ភកវាតិ តាហំ ភកវន្តំ ឧទ្ធិស្ស
 បព្វជិតោ សោ ច មេ ភកវា សត្តា តស្សាហំ
 ភកវតោ ធម្មំ រោចេមីតិ ។ កហំ បន ភិក្ខុ
 ឯតរហិ សោ ភកវា វិហារតិ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធាតិ ។
 អត្តារុសោ ឧត្តរេសុ ជនបទេសុ សារត្តិ ឆាម នករំ តតុថ
 សោ ភកវា ឯតរហិ វិហារតិ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធាតិ ។
 ទិដ្ឋបុញោ បន តេ ភិក្ខុ សោ ភកវា ទិស្វា ច បន

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណសកៈ

[១៥១] បុក្កសាតិធិបថា ម្នាលអារុសោ ព្រះសមណគោតមជា
សក្យបុត្រ ចេញចាកសក្យត្រកូលទៅបួស ក៏កិត្តិសព្ទសរសើរព្រះគោ-
តមដ៏ចម្រើននោះ ពីពោះល្បីឮខ្លួនខ្មោយទៅយ៉ាងនេះថា ព្រះមានព្រះភាគ
អង្គនោះ ទ្រង់ឆ្ងាយចាកកិលេស ត្រាស់ដឹងដោយព្រះអង្គឯងដោយប្រ-
ពៃ ទ្រង់បរិបូណ៌ដោយវិជ្ជានិងចរណៈ ទ្រង់មានព្រះដំណើរល្អ ទ្រង់
ជ្រាបច្បាស់នូវត្រៃលោក ទ្រង់ប្រសើរដោយសីលាទិគុណ ជាអ្នកទូន្មាន
នូវបុរសដែលគួរទូន្មាន ព្រះអង្គជាសាស្តាចារ្យនៃទេវតានិងមនុស្សទាំង-
ឡាយ ព្រះអង្គត្រាស់ដឹងនូវចតុរារិយសច្ច ព្រះអង្គលែងត្រឡប់មកកាន់
ភពថ្មីទៀត ដោយហេតុនេះ ។ ខ្ញុំបួសចំពោះព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ
ព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះឯង ជាគ្រូរបស់ខ្ញុំ ខ្ញុំពេញចិត្តនឹងធម៌របស់ព្រះ
មានព្រះភាគអង្គនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុ ចុះឥឡូវនេះ ព្រះមានព្រះភាគជា
អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះ លោកគង់នៅក្នុងទីណា ។ ម្នាលអារុសោ
ឥឡូវនេះ ព្រះមានព្រះភាគ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះ ព្រះអង្គ
គង់នៅក្នុងក្រុងសាវត្ថី ដែលមាននៅក្នុងជនបទប៉ែកខាងជើង ។ ម្នាលភិក្ខុ
ចុះព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ អ្នកដែលបានឃើញឬទេ ប្រសិនបើឃើញ

វិកង្កវគ្គស្ស ធាតុវិកង្កសុត្តេ ឆធាតុវិកង្កទ្វេសោ

ជានេយ្យាសីតិ ។ ន ខោ មេ អារុសោ ទិដ្ឋបុព្វោ
សោ ភក្កវា ទិស្វាហំ^(១) ន ជានេយ្យន្តិ ។

[១៥២] អថខោ ភក្កវតោ ឯតទហោសិ មមំ^(២)

ខ្វាយំ កុលបុត្តោ ឧទ្ទិស្ស បព្វជិតោ យន្ទនស្សាហំ

ធម្មំ នេសេយ្យន្តិ ។ អថខោ ភក្កវា អាយស្មន្តំ

បុក្កុសាតិ អាមន្តេសិ ធម្មំ រោ^(៣) ភិក្កុ ទេសិស្សាមិ

តំ សុណាថ^(៤) សាធុកំ មនសិករោហិ កាសិស្សា-

មីតិ ។ ឯវមារុសោតិ ខោ អាយស្មា បុក្កុសាតិ

ភក្កវតោ បច្ចុស្សោសិ ។

[១៥៣] ភក្កវា ឯតទរោច ឆធាតុរោ^(៥) អយំ

ភិក្កុ បុរិសោ ឆដស្សាយតនោ អដ្ឋារសមនោបរិចារោ

១ ឱ. ម. ទិស្វា ចាហំ ។ ២ ឱ. មំ ។ ម. មមព្វា ។ ៣ ឱ. ធម្មន្តេ ។ ៤ ឱ. ម. សុណាហិ ។ ៥ ម. ឆធាតុកោ ។

វិភង្គវគ្គ ធាតុវិភង្គសូត្រ ឧទ្ទេសនៃធាតុវិភង្គ

អាចស្គាល់ឬទេ ។ ម្នាលអារុសោ ព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ ខ្ញុំមិន
ដែលបានឃើញទេ ទុកជាខ្ញុំឃើញ ក៏គង់មិនស្គាល់ដែរ ។

[១៥២] ទើបព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា កុលបុត្ត
នេះបួសចំពោះតថាគត បើដូច្នោះ គួរតថាគតសំដែងធម៌ដល់កុលបុត្ត
នេះ ។ ទើបព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់មានព្រះបន្ទូលនឹងបុក្កសាតិមាន
អាយុថា ម្នាលភិក្ខុ យើងនឹងសំដែងធម៌ដល់អ្នក ចូរអ្នកយកចិត្តទុក
ដាក់ស្តាប់ធម៌នោះដោយប្រពៃចុះ យើងនឹងសំដែង ។ បុក្កសាតិមាន
អាយុ ទទួលព្រះពុទ្ធដីកានៃព្រះមានព្រះភាគថា អើ អារុសោ ។

[១៥៣] ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ដូច្នោះថា ម្នាលភិក្ខុ បុរស
នេះ មានធាតុ ៦ មានផស្ស្យតនៈ ៦^(១) មានមនោបវិចារៈ^(២) ១៨

១ ហេតុនៃផស្សៈ ។ ២ ការពិចារណាដោយចិត្ត ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរិបណ្ណាសកំ

ចតុរាជិជ្ជានោ យត្ថ បិតំ មញ្ញស្សវា នប្បវត្តន្តិ
 មញ្ញស្សវេ ខោ បន នប្បវត្តមាណេ មុនិ សន្តោតិ
 វុច្ចតិ បញ្ញំ នប្បមន្តេយ្យ សច្ចមនុក្ខេយ្យ ចាក-
 មនុព្រហ្មេយ្យ សន្តិមេវ សោ សិក្ខេយ្យាតិ អយ-
 មុទ្ធលោ ឆណតុរិកង្កស្ស ។

[១៥៤] ឆណតុរោ អយំ ភិក្ខុ បុរិសោតិ ឥតិ ខោ
 បនេតំ វុត្តំ ។ កិញ្ចេតំ បដិច្ច វុត្តំ ។ ឆយិមា ភិក្ខុ
 ធាតុយោ^(១) បបរិធាតុ អាចោធាតុ តេជោធាតុ វាយោ-
 ធាតុ អាកាសធាតុ វិញ្ញាណធាតុ ។ ឆណតុរោ អយំ
 ភិក្ខុ បុរិសោតិ ឥតិ យន្តំ វុត្តំ ឥនមេតំ បដិច្ច វុត្តំ ។

១ ឱ. ឆយិមា ភិក្ខុ ធាតុយោតិ ន ទិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណាសកៈ

មានអធិដ្ឋាន^(១) ២ សេចក្តីសំគាល់និងសេចក្តីវិលវល់ តែងមិនប្រព្រឹត្ត
ទៅកាន់បុគ្គលដែលបិតនៅ ក្នុងអធិដ្ឋានទាំងឡាយណា កាលបើសេច-
ក្តីសំគាល់និងសេចក្តីវិលវល់មិនប្រព្រឹត្តទៅហើយ បុគ្គលនោះយើងហៅ
ថា អ្នកប្រាជ្ញមានចិត្តស្ងប់រម្ងាប់ បុគ្គលមិនគួររបណ្តែតបណ្តោយបញ្ញា^(២)
គួររក្សារឿយ ។ នូវសច្ចៈ^(៣) គួរចម្រើនរឿយ ។ នូវចាតៈ^(៤) គួរសិក្សា
នូវសន្តិ^(៥) នេះ ជាឧទ្ទេសនៃធាតុវិភង្គ ។

[១៥២] ពាក្យថា ម្នាលភិក្ខុ បុរសនេះមានធាតុ ៦ ដូច្នោះនុ៎ះ
យើងបានពោលហើយ ។ ពាក្យនុ៎ះយើងពោលហើយ ព្រោះអាស្រ័យ
សេចក្តីដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុ ឯធាតុនេះមាន ៦ ប្រការ គឺបឋវីធាតុ
(ធាតុដី) ១ អាបោធាតុ (ធាតុទឹក) ១ តេជោធាតុ (ធាតុភ្លើង) ១
វាយោធាតុ (ធាតុខ្យល់) ១ អាកាសធាតុ (ធាតុអាកាស) ១ វិញ្ញាណ-
ធាតុ (ធាតុវិញ្ញាណ ឬចិត្ត) ១ ។ ពាក្យណា ដែលយើងបានពោល
ហើយថា ម្នាលភិក្ខុ បុរសនេះមានធាតុ ៦ ដូច្នោះ ពាក្យនុ៎ះ យើង
បានពោលហើយ ព្រោះអាស្រ័យសេចក្តីនេះឯង ។

១ ធម្មជាតិជាទីតាំងជាទីអាស្រ័យ ។ ២ សមាធិបញ្ញា និងវិបស្សនាបញ្ញា ។ ៣ រចីសច្ចៈ ។
៤ ការលះបង់កិលេស ។ ៥ ការរម្ងាប់កិលេស ។

វិភង្គវគ្គស្ស ធាតុវិភង្គសុត្តេ អដ្ឋារសមនោបវិចារោ

[១៥៥] ឆដស្សាយតនោ អយំ ភិក្ខុ បុរិសោតិ
 ឥតិ ខោ បនេតំ វុត្តំ ។ កិញ្ចេតំ បដិច្ច វុត្តំ ។
 ចក្កុដស្សាយតនំ^(១) សោតំ ដស្សាយតនំ យានំ
 ដស្សាយតនំ ជិញ្ញា ដស្សាយតនំ កាយោ ដស្សាយ-
 តនំ មនោ ដស្សាយតនំ ។ ឆដស្សាយតនោ អយំ
 ភិក្ខុ បុរិសោតិ ឥតិ យន្តំ វុត្តំ ឥនមេតំ បដិច្ច វុត្តំ ។

[១៥៦] អដ្ឋារសមនោបវិចារោ អយំ ភិក្ខុ បុរិ-
 សោតិ ឥតិ ខោ បនេតំ វុត្តំ ។ កិញ្ចេតំ បដិច្ច
 វុត្តំ ។ ចក្កុនា រូបំ ទិស្វា សោមនស្សដ្ឋានីយំ
 រូបំ ឧបវិចរតិ នោមនស្សដ្ឋានីយំ រូបំ ឧបវិចរតិ
 ឧបេក្ខុដ្ឋានីយំ រូបំ ឧបវិចរតិ សោតេន សន្និ
 សុត្វា ។ បេ ។ យានេន កន្ធិ យាយិត្វា... ជិញ្ញាយ
 រសំ សាយិត្វា... កាយេន ដោដ្ឋព្វំ ដុសិត្វា...

១ ឱ. ម. ចក្កុសម្ពស្សាយតនំ ។

វិភង្គវគ្គ ធាតុវិភង្គសូត្រ មនោបរិចារៈដប់ប្រាំបី

[១៥៥] ពាក្យថា ម្នាលភិក្ខុ បុរសនេះមានផស្ស្យតនៈ ៦
 ដូច្នោះនុ៎ះ យើងបានពោលហើយ ។ ពាក្យនុ៎ះ យើងពោលហើយ
 ព្រោះអាស្រ័យសេចក្តីដូចម្តេច ។ ចក្ខុ ជាផស្ស្យតនៈ ១ សោតៈ
 ជាផស្ស្យតនៈ ១ ឃានៈ ជាផស្ស្យតនៈ ១ ជីវ្ហា ជាផស្ស្យតនៈ ១
 កាយ ជាផស្ស្យតនៈ ១ មនោ ជាផស្ស្យតនៈ ១ ។ ពាក្យណា ដែល
 យើងបានពោលហើយថា ម្នាលភិក្ខុ បុរសនេះ មានផស្ស្យតនៈ ៦
 ដូច្នោះ ពាក្យនុ៎ះ យើងបានពោលហើយ ព្រោះអាស្រ័យសេចក្តីនេះឯង ។

[១៥៦] ពាក្យថា ម្នាលភិក្ខុ បុរសនេះមានមនោបរិចារៈ ១៨
 ដូច្នោះនុ៎ះ យើងបានពោលហើយ ។ ពាក្យនុ៎ះ យើងពោលហើយ
 ព្រោះអាស្រ័យសេចក្តីដូចម្តេច ។ បុគ្គល បានឃើញរូបដោយភ្នែក
 ហើយពិចារណារូបដែលជាទីតាំង^(១) នៃសោមនស្សវេទនា ពិចារណា
 រូបដែលជាទីតាំងនៃទោមនស្សវេទនា ពិចារណារូបដែលជាទីតាំងនៃ
 ឧបេក្ខាវេទនា ស្តាប់សំឡេងដោយត្រចៀក ។ បេ ។ ហិតក្លិនដោយ
 ច្រមុះ... ទទួលរសដោយអណ្តាត... ពាល់ត្រូវដោដ្ឋព្វៈដោយកាយ...

១ ជាហេតុឲ្យកើតសោមនស្សវេទនា ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរិបណ្ណាសកំ

មនសា ធម្មំ វិញ្ញាយ សោមនស្សដ្ឋានីយំ ធម្មំ ឧបរិ-
 ចរតិ នោមនស្សដ្ឋានីយំ ធម្មំ ឧបរិចរតិ ឧបេក្ខដ្ឋា-
 នីយំ ធម្មំ ឧបរិចរតិ ឥតិ ឆ សោមនស្សបរិចារា ឆ
 នោមនស្សបរិចារា ឆ ឧបេក្ខបរិចារា ។ អដ្ឋារស-
 មនោបរិចារោ អយំ ភិក្ខុ បុរិសោតិ ឥតិ យន្តំ
 វុត្តំ ឥនមេតំ បដិច្ច វុត្តំ ។

[១៦៧] ចតុរាជិដ្ឋានោ អយំ ភិក្ខុ បុរិសោតិ

ឥតិ ខោ បនេតំ វុត្តំ ។ កិញ្ចេតំ បដិច្ច វុត្តំ ។
 បញ្ញាជិដ្ឋានោ សច្ចាជិដ្ឋានោ ចាកាជិដ្ឋានោ ឧប-
 សមាជិដ្ឋានោ ។ ចតុរាជិដ្ឋានោ អយំ ភិក្ខុ បុរិ-
 សោតិ ឥតិ យន្តំ វុត្តំ ឥនមេតំ បដិច្ច វុត្តំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណាសកៈ

ដឹងច្បាស់នូវធម៌ដោយចិត្ត ហើយពិចារណាធម៌ដែលជាទីតាំងនៃសោមនស្សវេទនា ពិចារណាធម៌ដែលជាទីតាំងនៃទោមនស្សវេទនា ពិចារណាធម៌ដែលជាទីតាំងនៃឧបេក្ខាវេទនា ត្រូវជាសោមនស្សបរិចារៈ ៦ ទោមនស្សបរិចារៈ ៦ ឧបេក្ខបរិចារៈ ៦ ដោយប្រការដូច្នោះ ។ ពាក្យណា ដែលយើងបានពោលហើយថា ម្នាលភិក្ខុ បុរសនេះ មានមនោបរិចារៈ ១៨ ដូច្នោះ ពាក្យនុ៎ះ យើងបានពោលហើយ ព្រោះអាស្រ័យសេចក្តីនេះឯង ។

[១៥៧] ពាក្យថា ម្នាលភិក្ខុ បុរសនេះ មានអធិដ្ឋាន^(១) ៤ ដូច្នោះនុ៎ះ យើងបានពោលហើយ ។ ពាក្យនុ៎ះ យើងពោលហើយ ព្រោះអាស្រ័យសេចក្តីដូចម្តេច ។ បុរសមាន អធិដ្ឋានក្នុងសញ្ញា ១ មានអធិដ្ឋានក្នុងសច្ចៈ ១ មានអធិដ្ឋានក្នុងចាតៈ ១ មានអធិដ្ឋានក្នុងឧបសមៈ^(២) ១ ។ ពាក្យណា ដែលយើងបានពោលហើយថា ម្នាលភិក្ខុ បុរសនេះ មានអធិដ្ឋាន ៤ ដូច្នោះ ពាក្យនុ៎ះ យើងពោលហើយ ព្រោះអាស្រ័យសេចក្តីនេះឯង ។

១ ការតម្កល់ចិត្តទុក ។ ២ ការរម្ងាប់កិលេស ដូចគ្នានឹង សន្តិ ដែលបានពោលរួចហើយខាងដើម ។

វិភង្គវគ្គស្ស ធាតុវិភង្គសុត្តេ បឋវីធាតុ

[១៥៨] បញ្ញំ នប្បមជ្ជេយ្យ សច្ចមនុក្ខេយ្យ
 ចាកមនុព្រហ្មេយ្យ សន្តិមេវ សោ សិក្ខេយ្យាតិ ឥតិ
 ខោ បនេតំ វុត្តំ ។ កិញ្ចេតំ បដិច្ច វុត្តំ ។ ក-
 ថព្វ ភិក្ខុ បញ្ញំ នប្បមជ្ជតិ ។ ឆយិមា ភិក្ខុ^(១)
 ធាតុយោ បឋវីធាតុ អាចោធាតុ តេជោធាតុ វាយោ-
 ធាតុ អាកាសធាតុ វិញ្ញាណធាតុ ។

[១៥៩] កតមា ច ភិក្ខុ បឋវីធាតុ ។ បឋ-
 វីធាតុ សិយា អជ្ឈត្តិកា សិយា ពាហិរា ។ កត-
 មា ច ភិក្ខុ អជ្ឈត្តិកា បឋវីធាតុ ។ យំ អជ្ឈត្តំ
 បច្ចត្តំ កក្កុលំ ខរិតតំ ឧចាទិដ្ឋំ សេយ្យដីទំ កេសា
 លោមា នខា ទន្តា តថោ មំសំ នហារូ អដ្ឋិ
 អដ្ឋិមិញ្ចំ វុត្តំ ហទយំ យកនំ កិលោមកំ បិហកំ
 បច្ឆាសំ អន្តំ អន្តតុលំ ឧទរិយំ ករិសំ យំ វា
 បនញ្ញម្បិ កិញ្ចេ អជ្ឈត្តំ បច្ចត្តំ កក្កុលំ ខរិតតំ
 ឧចាទិដ្ឋំ អយំ វុច្ចតិ ភិក្ខុ អជ្ឈត្តិកា បឋវីធាតុ ។

១ ឱ. ភិក្ខុតិ ន ទិស្សតិ ។

វិភង្គវគ្គ ធាតុវិភង្គសូត្រ បឋវីធាតុ

[១៥៨] ពាក្យថា បុគ្គលនោះ មិនគួរបណ្តែតបណ្តោយបញ្ញា
 គួររក្សារឿយ ។ នូវសច្ចៈ គួរចម្រើនរឿយ ។ នូវចាតៈ គួរសិក្សានូវសន្តិ
 ដូច្នោះនុ៎ះ យើងបានពោលហើយ ។ ពាក្យនុ៎ះ យើងពោលហើយ
 ព្រោះអាស្រ័យសេចក្តីដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុ ចុះបុគ្គល មិនបណ្តែត
 បណ្តោយបញ្ញា តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុ ធាតុនេះ មាន ៦ ប្រការ
 គឺបឋវីធាតុ ១ អាបោធាតុ ១ តេជោធាតុ ១ វាយោធាតុ ១ អា-
 កាសធាតុ ១ វិញ្ញាណធាតុ ។

[១៥៩] ម្នាលភិក្ខុ ចុះបឋវីធាតុ តើដូចម្តេច ។ ឯបឋវីធាតុ
 ខាងក្នុងក៏មាន ខាងក្រៅក៏មាន ។ ម្នាលភិក្ខុ ចុះបឋវីធាតុជាខាងក្នុង
 តើដូចម្តេច ។ ធម្មជាតណា ដែលកើតក្នុងខ្លួន អាស្រ័យនូវខ្លួន ជា
 របស់កក ជារបស់រឹង មានវិញ្ញាណចូលទៅអាស្រ័យនៅ គឺសក់
 រោម ក្រចក ធ្មេញ ស្បែក សាច់ សរសៃ ឆ្អឹង ខួរក្នុងឆ្អឹង
 ទាច បេះដូង ថ្លើម វាវ ក្រពះ សួត ពោះវៀនធំ ពោះវៀនតូច
 អាហារថ្មី អាហារចាស់ ឬរបស់ដទៃណាមួយ ជាធម្មជាតកើតក្នុង
 ខ្លួន អាស្រ័យនូវខ្លួន ជារបស់កក ជារបស់រឹង មានវិញ្ញាណចូលទៅ
 អាស្រ័យនៅដែរ ម្នាលភិក្ខុ នេះ យើងហៅថាបឋវីធាតុខាងក្នុង ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបវិបណ្ណាសកំ

យា ចេវ ខោ បន អជ្ឈត្តិកា បបរីធាតុ យា ច
 ពាហិរា បបរីធាតុ បបរីធាតុវេវេសា ។ តំ នេតំ
 មម នេសោហាមស្មិ ន មេសោ អត្តាតិ ឯវមេតំ
 យថាក្ខតំ សម្មប្បញ្ញាយ ទដ្ឋព្វំ ។ ឯវមេតំ យ-
 ថាក្ខតំ សម្មប្បញ្ញាយ ទិស្វា បបរីធាតុយា និព្វិទ្ធាតិ
 បបរីធាតុយា ចិត្តំ វិរាជេតិ ។

[១៦០] កតមា ច ភិក្ខុ អាចោធាតុ ។
 អាចោធាតុ សិយា អជ្ឈត្តិកា សិយា ពាហិរា ។
 កតមា ច ភិក្ខុ អជ្ឈត្តិកា អាចោធាតុ ។ យំ
 អជ្ឈត្តំ បច្ចត្តំ អាចោ អាចោកតំ ឧចាទិដ្ឋំ សេយ្យដីទំ
 មិត្តំ សេម្ហំ បុញ្ចោ លោហិតំ សេនោ មេនោ អស្សុ
 វសា ខេលោ សិដ្ឋ្យាណិកា លសិកា មុត្តំ យំ
 វា បនញ្ញម្បិ កិក្ខុ អជ្ឈត្តំ បច្ចត្តំ អាចោ
 អាចោកតំ ឧចាទិដ្ឋំ អយំ វុច្ចតិ ភិក្ខុ អជ្ឈត្តិកា
 អាចោធាតុ ។ យា ចេវ ខោ បន អជ្ឈត្តិ-
 កា អាចោធាតុ យា ច ពាហិរា អាចោធាតុ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណសកៈ

មួយទៀត បឋវីធាតុខាងក្នុងណាក្តី បឋវីធាតុខាងក្រៅណាក្តី ទាំងពីរ
នេះ ជាបឋវីធាតុដូចគ្នា ។ បុគ្គលគួរឃើញតាមពិតនូវបឋវីធាតុនោះ
ដោយបញ្ញាដ៏ប្រពៃយ៉ាងនេះថា នុ៎ះមិនមែនជារបស់អាត្មាអញ នុ៎ះមិន
មែនជាអញ នុ៎ះមិនមែនជាខ្លួនរបស់អាត្មាអញ ។ លុះឃើញតាមពិត
នូវបឋវីធាតុនោះដោយបញ្ញាដ៏ប្រពៃយ៉ាងនេះហើយ រមែងនឿយណាយ
ក្នុងបឋវីធាតុ រមែងញាំងចិត្តឲ្យគ្រាកចេញអំពីបឋវីធាតុ ។

[១៦០] ម្នាលភិក្ខុ ចុះអាបោធាតុ តើដូចម្តេច ។ អាបោ-
ធាតុ ខាងក្នុងក៏មាន ខាងក្រៅក៏មាន ។ ម្នាលភិក្ខុ អាបោធាតុខាង
ក្នុង តើដូចម្តេច ។ ធម្មជាតណា ដែលកើតក្នុងខ្លួន អាស្រ័យនូវខ្លួន
ជារបស់ជ្រាយ ជារបស់រលាយ មានវិញ្ញាណចូលទៅអាស្រ័យនៅ គឺ
ប្រមាត់ ស្មេស្ម ខ្នុះ ឈាម ញើស ខ្នាញ់ខាប់ ទឹកភ្នែក ខ្នាញ់រាវ
ទឹកមាត់ ទឹកសំបោរ ទឹកអំលិល មូត្រ ឬរបស់ដទៃណាមួយ ដែល
កើតក្នុងខ្លួន អាស្រ័យនូវខ្លួន ជារបស់ជ្រាយ ជារបស់រលាយ មាន
វិញ្ញាណចូលទៅអាស្រ័យនៅ ម្នាលភិក្ខុ នេះ យើងហៅថាអាបោ-
ធាតុខាងក្នុង ។ អាបោធាតុខាងក្នុងណាក្តី អាបោធាតុខាងក្រៅណាក្តី

វិភង្គវគ្គស្ស ធាតុវិភង្គសុត្តេ តេជោធាតុ

អាចោធាតុវេវេសា ។ តំ នេតំ មម នេសោហាមស្មិ
 ន មេសោ អត្តាតិ ឯវមេតំ យថាក្ខតំ សម្មប្បញ្ញាយ
 ទដ្ឋព្វំ ។ ឯវមេតំ យថាក្ខតំ សម្មប្បញ្ញាយ ទិស្វា
 អាចោធាតុយា និព្វិន្ទតិ អាចោធាតុយា ចិត្តំ
 វិវាដេតិ ។

[១៦១] កតមា ច ភិក្ខុ តេជោធាតុ ។ តេជោ-
 ធាតុ សិយា អជ្ឈត្តិកា សិយា ពាហិរា ។ កតមា
 ច ភិក្ខុ អជ្ឈត្តិកា តេជោធាតុ ។ យំ អជ្ឈត្តំ
 បច្ចត្តំ តេជោ តេជោកតំ ឧបាទិដ្ឋំ សេយ្យថីទំ យេន
 ច សន្តប្បតិ យេន ច ជិរិយតិ យេន ច បរិ-
 ឌយ្ហតិ យេន ច អសិតបីតខាយិតសាយិតំ សម្មា-
 បរិណាមំ កច្ចតិ យំ វា បនញ្ញម្បិ កិញ្ចិ អជ្ឈត្តំ
 បច្ចត្តំ តេជោ តេជោកតំ ឧបាទិដ្ឋំ អយំ
 វុច្ចតិ ភិក្ខុ អជ្ឈត្តិកា តេជោធាតុ ។ យា
 ចេវ ខោ បន អជ្ឈត្តិកា តេជោធាតុ យា
 ច ពាហិរា តេជោធាតុ តេជោធាតុវេវេសា ។

វិកង្គវគ្គ ធាតុវិកង្គសូត្រ តេជោធាតុ

ទាំងពីរនេះ ជាអាបោធាតុដូចគ្នា ។ បុគ្គលគួរឃើញតាមពិតនូវអាបោ-
ធាតុនោះដោយបញ្ញាដ៏ប្រពៃយ៉ាងនេះថា នុ៎ះមិនមែនជារបស់អញ នុ៎ះ
មិនមែនជាអញ នុ៎ះមិនមែនជាខ្លួនរបស់អញ ។ លុះឃើញតាមពិតនូវ
អាបោធាតុនោះដោយបញ្ញាដ៏ប្រពៃយ៉ាងនេះហើយ រមែងនឿយណាយ
ក្នុងអាបោធាតុ រមែងញាំងចិត្តឲ្យគ្រាកចេញអំពីអាបោធាតុ ។

[១៦១] ម្នាលភិក្ខុ ចុះតេជោធាតុ តើដូចម្តេច ។ តេជោធាតុ
ខាងក្នុងក៏មាន ខាងក្រៅក៏មាន ។ ម្នាលភិក្ខុ ចុះតេជោធាតុខាង
ក្នុង តើដូចម្តេច ។ ធម្មជាតណា ដែលកើតក្នុងខ្លួន អាស្រ័យនូវ
ខ្លួន ជារបស់មានចំហាយ ជារបស់មានកម្តៅ មានវិញ្ញាណចូលទៅ
អាស្រ័យនៅ គឺភ្លើងធាតុដែលធ្វើកាយឲ្យក្តៅស្រួល ១ ភ្លើងធាតុដែល
ធ្វើកាយឲ្យទ្រុឌទ្រោមឬគ្រាំគ្រាទៅ ១ ភ្លើងធាតុដែលធ្វើកាយឲ្យក្តៅរោល
រោល ១ ភ្លើងធាតុដែលធ្វើអាហារដែលបុគ្គលស៊ី ផឹក ទំពាស៊ី ក្រេប
ជញ្ជាប់ឲ្យដល់នូវការរលាយទៅដោយស្រួល ១ ឬធម្មជាតដទៃណាមួយ
ដែលកើតក្នុងខ្លួន អាស្រ័យនូវខ្លួន ជារបស់មានចំហាយ ជារបស់
មានកម្តៅ មានវិញ្ញាណចូលទៅអាស្រ័យនៅ ម្នាលភិក្ខុ នេះ យើង
ហៅថាតេជោធាតុខាងក្នុង ។ មួយទៀត តេជោធាតុខាងក្នុងណា
ក្តី តេជោធាតុខាងក្រៅណាក្តី ទាំងពីរនេះហៅថាតេជោធាតុដូចគ្នា ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរិបណ្ណាសកំ

តំ នេតំ មម នេសោហាមស្មិ ន មេសោ អត្តាតិ
 ឯវមេតំ យថាក្ខតំ សម្មប្បញ្ញាយ ទដ្ឋព្វំ ។ ឯវមេតំ
 យថាក្ខតំ សម្មប្បញ្ញាយ ទិស្វា តេដោជាតុយា
 និព្វិន្ទតិ តេដោជាតុយា ចិត្តំ វិវាជេតិ ។

[១៦២] កតមា ច ភិក្ខុ វាយោជាតុ ។ វា-
 យោជាតុ សិយា អដ្ឋត្តិកា សិយា ពាហិរា ។
 កតមា ច ភិក្ខុ អដ្ឋត្តិកា វាយោជាតុ ។ យំ
 អដ្ឋត្តំ បច្ចត្តំ វាយោ វាយោកតំ ឧចាទិន្នំ សេយ្យ-
 ដីនំ ឧទ្ធក្កមា វាតា អដោកមា វាតា កុច្ឆិសយា
 វាតា កោដ្ឋសយា វាតា អដ្ឋមដ្ឋានុសារិណោ វាតា
 អស្សាសោ បស្សាសោ យំ វា បនញ្ញម្បិ កិញ្ចិ
 អដ្ឋត្តំ បច្ចត្តំ វាយោ វាយោកតំ ឧចាទិន្នំ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណាសកៈ

បុគ្គលគួរឃើញតាមពិតនូវតេជោធាតុនោះ ដោយបញ្ញាដ៏ប្រពៃយ៉ាងនេះ
 ថា នុ៎ះមិនមែនជារបស់អញ នុ៎ះមិនមែនជាអញ នុ៎ះមិនមែនជាខ្លួន
 របស់អញ ។ លុះឃើញតាមពិតនូវតេជោធាតុនោះ ដោយបញ្ញាដ៏
 ប្រពៃយ៉ាងនេះហើយ រមែងនឿយណាយក្នុងតេជោធាតុ រមែងញ៉ាំង
 ចិត្តឲ្យគ្រាកចេញអំពីតេជោធាតុ ។

[១៦២] ម្នាលភិក្ខុ ចុះវាយោធាតុ តើដូចម្តេច ។ វាយោធាតុ
 ខាងក្នុងក៏មាន ខាងក្រៅក៏មាន ។ ម្នាលភិក្ខុ ចុះវាយោធាតុខាងក្នុង
 តើដូចម្តេច ។ ធម្មជាតណា ដែលកើតក្នុងខ្លួន អាស្រ័យនូវខ្លួន ជា
 របស់បក់ទៅមក ជារបស់ផ្សព្វផ្សាយទៅមក មានវិញ្ញាណចូលទៅអា-
 ស្រ័យនៅ គឺខ្យល់ដែលបក់ឡើងលើ ខ្យល់ដែលបក់ចុះក្រោម ខ្យល់
 ដែលខាំនៅក្នុងផ្ទៃ ខ្យល់ដែលខាំនៅក្នុងក្រពះ ខ្យល់ដែលរត់តាម
 អវយវៈតូចធំ ខ្យល់ដកដង្ហើមចេញ ខ្យល់ដកដង្ហើមចូល ឬធម្មជាតិ
 ដទៃណាមួយ ដែលកើតក្នុងខ្លួន អាស្រ័យនូវខ្លួន ជារបស់បក់ទៅ
 មក ជារបស់ផ្សព្វផ្សាយទៅមក មានវិញ្ញាណចូលទៅអាស្រ័យនៅ

វិភង្គវគ្គស្ស ធាតុវិភង្គសុត្តេ អាកាសធាតុ

អយំ រុច្ចតិ ភិក្ខុ អជ្ឈត្តិកា វាយោធាតុ ។ យា ចេវ
 ខោ បន អជ្ឈត្តិកា វាយោធាតុ យា ច ពា-
 ហិរា វាយោធាតុ វាយោធាតុវេវេសា ។ តំ នេតំ
 មម នេសោហាមស្មិ ន មេសោ អត្តាតិ វេវេសំ
 យថាក្ខតំ សម្មប្បញ្ញាយ ទដ្ឋព្វំ ។ វេវេសំ យថា-
 ក្ខតំ សម្មប្បញ្ញាយ ទិស្វា វាយោធាតុយា និព្វិន្ទតិ
 វាយោធាតុយា ចិត្តំ វិវាដេតិ ។

[១៦៣] កតមា ច ភិក្ខុ អាកាសធាតុ ។
 អាកាសធាតុ សិយា អជ្ឈត្តិកា សិយា ពាហិរា ។
 កតមា ច ភិក្ខុ អជ្ឈត្តិកា អាកាសធាតុ ។ យំ
 អជ្ឈត្តំ បច្ចត្តំ អាកាសំ អាកាសកតំ ឧបាទិដ្ឋំ
 សេយ្យដីទំ កណ្ណិច្ឆិទ្ធិំ ធាសច្ឆិទ្ធិំ មុខទ្វារំ យេន ច
 អសិតបីតខាយិតសាយិតំ អជ្ឈោហរតិ យត្ថ ច
 អសិតបីតខាយិតសាយិតំ សន្តិដ្ឋតិ យេន ច អ-
 សិតបីតខាយិតសាយិតំ អណោកាតា និក្ខមតិ យំ
 វា បនញ្ញម្បិ កិញ្ចិ អជ្ឈត្តំ បច្ចត្តំ អាកាសំ

វិភង្គវគ្គ ធាតុវិភង្គសូត្រ អាកាសធាតុ

ម្នាលភិក្ខុ នេះហៅថា វាយោធាតុខាងក្នុង ។ មួយទៀត វាយោ-
 ធាតុខាងក្នុងណាក្តី វាយោធាតុខាងក្រៅណាក្តី ទាំងពីរនេះ ហៅថា
 វាយោធាតុដូចគ្នា ។ បុគ្គលគួរឃើញតាមពិតនូវវាយោធាតុនោះ ដោយ
 បញ្ញាដ៏ប្រពៃយ៉ាងនេះថា នុ៎ះមិនមែនជារបស់អញ នុ៎ះមិនមែនជាអញ
 នុ៎ះមិនមែនជាខ្លួនរបស់អញ ។ លុះឃើញតាមពិតនូវវាយោធាតុនោះ
 ដោយបញ្ញាដ៏ប្រពៃយ៉ាងនេះហើយ រមែងនឿយណាយក្នុងវាយោធាតុ
 រមែងញ៉ាំងចិត្តឲ្យគ្រាកចេញអំពីវាយោធាតុ ។

[១៦៣] ម្នាលភិក្ខុ ចុះអាកាសធាតុ តើដូចម្តេច ។ អាកាស-
 ធាតុខាងក្នុងក៏មាន ខាងក្រៅក៏មាន ។ ម្នាលភិក្ខុ ចុះអាកាសធាតុខាង
 ក្នុង តើដូចម្តេច ។ ធម្មជាតិណា ដែលកើតក្នុងខ្លួន អាស្រ័យនូវ
 ខ្លួន ជារបស់សូន្យ ជារបស់ទទេ មានវិញ្ញាណចូលទៅអាស្រ័យនៅ
 គឺរន្ធត្រចៀក រន្ធច្រមុះ ទ្វារមាត់ និងប្រទេសសម្រាប់លេបអាហារ
 ដែលស៊ី ផឹក ទំពា ក្រេប ជញ្ជាប់ និងកន្លែងជាទីបិតនៃអាហារ
 ដែលស៊ី ផឹក ទំពា ក្រេប ជញ្ជាប់ និងប្រទេសជាទីហូរចេញតាម
 ចំណែកខាងក្រោមនៃអាហារដែលស៊ី ផឹក ទំពា ក្រេប ជញ្ជាប់ ឬ
 ធម្មជាតិដទៃណាមួយ ដែលកើតក្នុងខ្លួន អាស្រ័យនូវខ្លួន ជារបស់សូន្យ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរិបណ្ណាសកំ

អាកាសភតំ ឧបាទិដ្ឋំ អយំ វុច្ចតិ ភិក្ខុ អជ្ឈត្តិកា

អាកាសធាតុ ។ យា ចេវ ខោ បន អជ្ឈត្តិកា

អាកាសធាតុ យា ច ពាហិរា អាកាសធាតុ អា-

កាសធាតុវេសា ។ តំ នេតំ មម នេសោហាមស្មិ ន

មេសោ អត្តាតិ ឯវមេតំ យថាក្ខតំ សម្មប្បញ្ញាយ

នដ្ឋព្វំ ។ ឯវមេតំ យថាក្ខតំ សម្មប្បញ្ញាយ ទិស្វា

អាកាសធាតុយា និព្វិន្ទតិ អាកាសធាតុយា ចិត្តំ

វិរាជេតិ ។ អថាបរំ វិញ្ញាណំយេវ អវសិស្សតិ បរិ-

សុទ្ធិំ បរិយោទាតំ តេន វិញ្ញាណេន កិញ្ចុ ជាតាតិ

សុខន្តិបិ វិជាតាតិ ទុក្ខន្តិបិ វិជាតាតិ អទុក្ខមសុ-

ខន្តិបិ វិជាតាតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណសកៈ

ជារបស់ទេ មានវិញ្ញាណចូលទៅអាស្រ័យនៅ ម្នាលភិក្ខុ នេះហៅ

ថា អាកាសធាតុខាងក្នុង ។ មួយទៀត អាកាសធាតុខាងក្នុងណាក្តី

អាកាសធាតុខាងក្រៅណាក្តី ទាំងពីរនេះហៅថា អាកាសធាតុដូចគ្នា ។

បុគ្គល គួរឃើញតាមពិតនូវអាកាសធាតុនោះ ដោយបញ្ញាដ៏ប្រពៃយ៉ាង

នេះថា នុ៎ះមិនមែនជារបស់អញ នុ៎ះមិនមែនជាអញ នុ៎ះមិនមែនជាខ្លួន

របស់អញ ។ លុះឃើញតាមពិតនូវអាកាសធាតុនោះ ដោយបញ្ញាដ៏

ប្រពៃយ៉ាងនេះហើយ រមែងនឿយណាយក្នុងអាកាសធាតុ រមែងញាំង

ចិត្តឲ្យគ្រាកចេញអំពីអាកាសធាតុ ។ ចំណែកខាងក្រោយ នៅសល់

តែវិញ្ញាណដ៏បរិសុទ្ធ ផ្លូវផង បុគ្គលតែងដឹងអ្វីមួយ គឺដឹងថាសុខខ្លះ ដឹង

ថាទុក្ខខ្លះ ដឹងថាមិនមែនទុក្ខមិនមែនសុខខ្លះ ដោយវិញ្ញាណនោះឯង ។

វិភង្គវគ្គស្ស ធាតុវិភង្គសុត្តេ វេទនា

[១៦៤] សុខវេទនីយំ ភិក្ខុ ធម្មំ បដិច្ច ឧប្ប-
 ជ្ជតិ សុខា វេទនា ។ សោ សុខំ វេទនំ វេទិយមាណោ
 សុខំ វេទនំ វេទិយាមីតិ បដាណាតិ តស្សេវ សុខវេទនី-
 យស្ស ធម្មស្ស និរោធា យំ តជ្ជំ វេទយិតំ សុខវេទ-
 នីយំ ធម្មំ បដិច្ច ឧប្បជ្ជា សុខា វេទនា សា និរុដ្ឋ-
 តិ សា រូបសម្មតីតិ បដាណាតិ ។ ទុក្ខវេទនីយំ ភិក្ខុ
 ធម្មំ បដិច្ច ឧប្បជ្ជតិ ទុក្ខា វេទនា ។ សោ
 ទុក្ខំ វេទនំ វេទិយមាណោ ទុក្ខំ វេទនំ វេទិយាមីតិ
 បដាណាតិ តស្សេវ ទុក្ខវេទនីយស្ស ធម្មស្ស
 និរោធា យំ តជ្ជំ វេទយិតំ ទុក្ខវេទនីយំ ធម្មំ
 បដិច្ច ឧប្បជ្ជា ទុក្ខា វេទនា សា និរុដ្ឋតិ សា
 រូបសម្មតីតិ បដាណាតិ ។ អទុក្ខមសុខវេទនីយំ ភិក្ខុ
 ធម្មំ បដិច្ច ឧប្បជ្ជតិ អទុក្ខមសុខា វេទនា ។

វិភង្គវគ្គ ធាតុវិភង្គសូត្រ វេទនា

[១៦២] ម្នាលភិក្ខុ សុខវេទនាដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យ
 ផស្សៈជាហេតុនៃសុខវេទនា ។ បុគ្គលនោះ កាលដែលទទួលនូវ
 សុខវេទនា រមែងដឹងច្បាស់ថា អាត្មាអញទទួលនូវសុខវេទនា រមែង
 ដឹងច្បាស់ថា វេទនាណា ដែលកើតអំពីផស្សៈនោះ គឺសុខវេទនា
 ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យនូវផស្សៈ ដែលជាហេតុនៃសុខវេទនា
 វេទនានោះក៏រលត់ទៅ វេទនានោះក៏ស្ងប់រម្ងាប់ ព្រោះការរលត់នៃ
 ផស្សៈដែលជាហេតុនៃសុខវេទនានោះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុ ទុក្ខវេទនា
 តែងកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យផស្សៈជាហេតុនៃទុក្ខវេទនា ។ បុគ្គល
 នោះ កាលទទួលនូវទុក្ខវេទនា រមែងដឹងច្បាស់ថា អាត្មាអញទទួល
 ទុក្ខវេទនា រមែងដឹងច្បាស់ថា វេទនាណា ដែលកើតអំពីផស្សៈនោះ
 គឺទុក្ខវេទនាដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យនូវផស្សៈដែលជាហេតុនៃទុក្ខ-
 វេទនា វេទនានោះក៏រលត់ទៅ វេទនានោះក៏ស្ងប់រម្ងាប់ ព្រោះការរលត់នៃ
 ផស្សៈដែលជាហេតុនៃទុក្ខវេទនានោះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុ អទុក្ខមសុខវេទនា
 តែងកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យផស្សៈជាហេតុនៃអទុក្ខមសុខវេទនា ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរិបណ្ណាសកំ

សោ អនុក្ខមសុខំ វេទនំ វេទិយមាណោ អនុក្ខម-
 សុខំ វេទនំ វេទិយាមីតិ បជាណាតិ តស្សេវ អនុក្ខ-
 មសុខវេទនីយស្ស ធម្មស្ស ជិវោណា យំ តជ្ជំ
 វេទយិតំ អនុក្ខមសុខវេទនីយំ ធម្មំ បដិច្ច ឧប្បន្នា
 អនុក្ខមសុខា វេទនា សា និរុជ្ឈតិ សា រូបសម្មតីតិ
 បជាណាតិ ។

[១៦៥] សេយ្យថាបិ ភិក្ខុ ទ្ធិន្នំ កក្កដានំ សង្ឃ-
 ជា សមោណាណា ឧស្មា ជាយតិ តេជោ អភិនិព្វត្តតិ
 តេសំយេវ ទ្ធិន្នំ កក្កដានំ ណាណាភាវា វិនិក្ខេបា
 យា តជ្ជា ឧស្មា សា និរុជ្ឈតិ សា រូបសម្មតិ
 ឯវមេវ ខោ ភិក្ខុ សុខវេទនីយំ ធម្មំ បដិច្ច
 ឧប្បន្នតិ សុខា វេទនា ។ សោ សុខំ វេទនំ
 វេទិយមាណោ សុខំ វេទនំ វេទិយាមីតិ បជាណាតិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណាសកៈ

បុគ្គលនោះ កាលទទួលអទុក្ខមសុខវេទនា រមែងដឹងច្បាស់ថា អាត្មា
អញ្ញទទួលអទុក្ខមសុខវេទនា រមែងដឹងច្បាស់ថា វេទនាណា ដែល
កើតអំពីផស្សៈនោះ គឺអទុក្ខមសុខវេទនាដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យ
ផស្សៈ ដែលជាហេតុនៃអទុក្ខមសុខវេទនា វេទនានោះ ក៏រលត់ទៅ
វេទនានោះក៏ស្ងប់រម្ងាប់ ព្រោះការរលត់នៃផស្សៈដែលជាហេតុនៃអទុក្ខ-
មសុខវេទនានោះឯង ។

[១៦៥] ម្នាលភិក្ខុ ដូចកម្ដៅតែងកើតមាន ភ្លើងតែងកើតមាន
ព្រោះកិរិយាខ្ទប់គ្នា ព្រោះកិរិយាប្រជុំគ្នានៃកំណាត់ឈើទាំងពីរ កម្ដៅ
ណាដែលកើតអំពីកិរិយាខ្ទប់គ្នានោះ កម្ដៅនោះក៏រលត់ទៅ កម្ដៅនោះ
ក៏ស្ងប់រម្ងាប់ ព្រោះកិរិយាញែកគ្នា ព្រោះកិរិយាបែកគ្នានៃកំណាត់ឈើ
ទាំងពីរនោះឯង មានឧបមាយ៉ាងណាមិញ ម្នាលភិក្ខុ មានឧបមេយ្យ
ដូចសុខវេទនាតែងកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យផស្សៈជាហេតុនៃសុខវេទនា
បុគ្គលនោះ កាលទទួលសុខវេទនា រមែងដឹងច្បាស់ថា អាត្មាអញ្ញទទួល

វិភង្គវគ្គស្ស ធាតុវិភង្គសុត្តេ ឧស្សបមា

តស្សេវ សុខវេទនីយស្ស និរោធា យំ តជ្ជំ
 វេទយិតំ សុខវេទនីយំ ធម្មំ បដិច្ច ឧប្បន្នា
 សុខា វេទនា សា និរុដ្ឋតិ សា រូបសម្មតីតិ
 បដាណាតិ ។ ទុក្ខវេទនីយំ ភិក្ខុ ធម្មំ បដិច្ច
 ឧប្បន្នតិ ទុក្ខា វេទនា ។ សោ ទុក្ខំ វេទនំ វេទិ-
 យមាណោ ទុក្ខំ វេទនំ វេទិយាមីតិ បដាណាតិ តស្សេវ
 ទុក្ខវេទនីយស្ស ធម្មស្ស និរោធា យំ តជ្ជំ វេទយិតំ
 ទុក្ខវេទនីយំ ធម្មំ បដិច្ច ឧប្បន្នា ទុក្ខា វេទនា សា
 និរុដ្ឋតិ សា រូបសម្មតីតិ បដាណាតិ ។ អទុក្ខមសុខ-
 វេទនីយំ ភិក្ខុ ធម្មំ បដិច្ច ឧប្បន្នតិ អទុក្ខមសុខា
 វេទនា ។ សោ អទុក្ខមសុខំ វេទនំ វេទិយមាណោ

វិភង្គវគ្គ ធាតុវិភង្គសូត្រ ឧបមាដោយកម្ពុជា

សុខវេទនា រមែងដឹងច្បាស់ថា វេទនាណា ដែលកើតអំពីផស្សៈ

នោះ គឺសុខវេទនាដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យផស្សៈ ដែលជា

ហេតុនៃសុខវេទនា វេទនានោះក៏រលត់ទៅ វេទនានោះក៏ស្ងប់រម្ងាប់

ព្រោះការរលត់នៃផស្សៈ ជាហេតុនៃសុខវេទនានោះឯង ។ ម្នាល

ភិក្ខុ ទុក្ខវេទនាតែងកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យផស្សៈជាហេតុនៃទុក្ខ-

វេទនា ។ បុគ្គលនោះ កាលទទួលទុក្ខវេទនា រមែងដឹងច្បាស់ថា អាត្មា

អញទទួលទុក្ខវេទនា រមែងដឹងច្បាស់ថា វេទនាណា ដែលកើតអំពី

ផស្សៈនោះ គឺទុក្ខវេទនាដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យផស្សៈ ដែល

ជាហេតុនៃទុក្ខវេទនា វេទនានោះក៏រលត់ទៅ វេទនានោះក៏ស្ងប់រម្ងាប់

ព្រោះការរលត់នៃផស្សៈ ដែលជាហេតុនៃទុក្ខវេទនានោះឯង ។ ម្នាល

ភិក្ខុ អទុក្ខមសុខវេទនាតែងកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យផស្សៈជាហេតុ

នៃអទុក្ខមសុខវេទនា ។ បុគ្គលនោះ កាលទទួលអទុក្ខមសុខវេទនា

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរិបណ្ណាសកំ

អនុក្ខមសុខំ វេទនំ វេទិយាមីតិ បដាណាតិ តស្សេវ
អនុក្ខមសុខវេទនីយស្ស ផស្សស្ស ទិរោទា យំ
តជ្ជំ វេទយិតំ អនុក្ខមសុខវេទនីយំ ផស្សំ បទិច្ច
ឧប្បន្នា អនុក្ខមសុខា វេទនា សា និរុជ្ឈតិ សា
រូបសម្មតីតិ បដាណាតិ ។ អថាបរំ ឧបេក្ខាយេវ អរ-
សិស្សតិ បរិសុទ្ធា បរិយោទាតា មុទុ ច កម្មញ្ញា
ច បកស្សរា ច ។

[១៦៦] សេយ្យថាមិ ភិក្ខុ ទក្ខោ សុវណ្ណកាហ

វា សុវណ្ណការណ្តេវាសី វា ឧត្តំ ពន្ធយ្យ ឧត្តំ
ពទ្ធិត្វា ឧត្តាមុខំ អាសិម្សេយ្យ ឧត្តាមុខំ អា-
សិម្សេត្វា សណ្ឋាសេន ជាតរូបំ កហេត្វា ឧត្តាមុខេ
បក្ខិមេយ្យ ។ តមេនំ កាលេន កាលំ អភិ-
ធមេយ្យ កាលេន កាលំ ឧទកេន បរិច្ឆោសេយ្យ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណសកៈ

រមែងដឹងច្បាស់ថា អាត្មាអញទទួលអទុក្ខមសុខវេទនា រមែងដឹងច្បាស់
 ថា វេទនាណា ដែលកើតអំពីផស្សៈនោះ គឺអទុក្ខមសុខវេទនាដែល
 កើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យផស្សៈ ដែលជាហេតុនៃអទុក្ខមសុខវេទនា
 វេទនានោះក៏រលត់ទៅ វេទនានោះក៏ស្ងប់រម្ងាប់ ព្រោះការរលត់នៃ
 ផស្សៈ ដែលជាហេតុនៃអទុក្ខមសុខវេទនានោះឯង ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។
 ចំណែកខាងក្រោយ នៅសល់តែឧបេក្ខាដ៏បរិសុទ្ធ ផ្លូវផង ជាធម្មជាតិ
 ទន់ផង គួរដល់ការងារផង ភ្លឺថ្លាផង ។

[១៦៦] ម្នាលភិក្ខុ ដូចជាងមាសក្តី កូនសិស្សរបស់ជាងមាស
 ក្តី ដែលប្រសប់ គប្បីរៀបចំនូវចង្រ្កានស្នប់ លុះរៀបចំនូវចង្រ្កានស្នប់រួច
 ហើយ គប្បីដុតនូវមាត់នៃចង្រ្កានស្នប់ លុះដុតនូវមាត់នៃចង្រ្កានស្នប់រួច
 ហើយ គប្បីយកដង្កាប់ចាប់មាសដាក់ទៅក្នុងមាត់នៃចង្រ្កានស្នប់ ។ គប្បី
 ផ្ទុំនូវមាត់នៃចង្រ្កានស្នប់នោះសព្វ ។ កាល យកទឹកប្រោះព្រំសព្វ ។ កាល

វិភង្គវគ្គស្ស ធាតុវិភង្គសុត្តេ សុវណ្ណកាណោបមា

កាលេន កាលំ អដ្ឋបេក្ខេយ្យ ។ តំ ហោតិ
 ជាត្រូបំ និហតំ និដ្ឋិតកសារំ មុទុ ច កម្មញ្ញំ ច
 បកស្សវញ្ញំ^(១) យស្សា យស្សាវ^(២) បិលន្ទនវិកតិយា
 អាកង្ខតិ យទិ បរដ្ឋិកាយ^(៣) យទិ កុណ្ណាលាយ យទិ
 តីវេយ្យកាយ យទិ សុវណ្ណមាលាយ តញ្ចស្ស
 អត្ថំ អនុភោតិ ឯវមេវ ខោ ភិក្ខុ អថាបរំ
 ឧបេក្ខាយេវ អវសិស្សតិ បរិសុទ្ធា បរិយោទាតា
 មុទុ ច កម្មញ្ញំ ច បកស្សា ច ។ សោ ឯវំ
 បជានាតិ ឥមញ្ចេ អហំ ឧបេក្ខំ ឯវំបរិសុទ្ធិ
 ឯវំបរិយោទាតំ អាកាសានញ្ចាយតនំ ឧបសំហវេយ្យំ
 តទទុធម្មញ្ញំ ចិត្តំ ភាវេយ្យំ ឯវម្មេ អយំ ឧបេក្ខា
 តដ្ឋិស្សិតា តទុចាទាណា ចិវំ ជីយមទ្ធានំ តិដ្ឋេយ្យ

១ ឱ. តំ ហោតិ ជាត្រូបំ ធន្តំ សុទ្ធន្តំ និទ្ធន្តំ នីហដំ និដ្ឋិតកសារំ មុទុ ច កម្មញ្ញញ្ច បកស្ស-
 វញ្ញាតិ ទិស្សន្តិ ។ ម. តំ ហោតិ ជាត្រូបំ សុទ្ធន្តំ និទ្ធន្តំ នីហតំ នីហតកសារំ មុទុញ្ច កម្មញ្ញញ្ច
 បកស្សវញ្ញាតិ ទិស្សន្តិ ។ ២ ម. ច ។ ៣ អាកង្ខតិ បរិមជ្ជកាយស្សាតិបិ ទិស្សតិ ។

វិភង្គវគ្គ ធាតុវិភង្គសូត្រ ឧបមាដោយជាងមាស

សំឡឹងមើលសព្វ ។ កាល ។ មាសនោះ ប្រាសចាកទោស ប្រាស
 ចាកមន្ទិល ជាមាសទន់ផង គួរដល់ការងារផង ភ្លឺថ្លាផង ទោះបីប្រា-
 ថ្នានឹងធ្វើគ្រឿងប្រដាប់ដំបែកណា ។ គឺខ្សែខ្លួនក្តី ការក្តី កងកក្តី ផ្កាមាស
 ក្តី មាសនោះ នឹងសម្រេចប្រយោជន៍ដល់បុគ្គលនោះបាន មានឧបមា
 យ៉ាងណាមិញ ម្នាលភិក្ខុ មានឧបមេយ្យដូចចំណែកខាងក្រោយ នៅ
 សល់តែឧបេក្ខា^(១) ដ៏បរិសុទ្ធ ផ្លូវផង ជាធម្មជាតិទន់ផង គួរដល់ការងារ
 ផង ភ្លឺថ្លាផង យ៉ាងនោះឯង ។ បុគ្គលនោះ តែងដឹងច្បាស់យ៉ាងនេះ
 ថា បើអាត្មាអញបង្ហោរនូវឧបេក្ខានេះ ដែលបរិសុទ្ធយ៉ាងនេះ ផ្លូវផង
 យ៉ាងនេះ ទៅកាន់អាកាសានញាយតនជ្ឈាន ហើយចម្រើនចិត្ត^(២) ជា
 ធម៌ដ៏សមគួរដល់អាកាសានញាយតនជ្ឈាននោះ ឧបេក្ខារបស់អាត្មាអញ
 នេះ អាស្រ័យនូវអាកាសានញាយតនជ្ឈាននោះ អែបនៃបរិវេណអាកាសា-
 នញាយតនជ្ឈាននោះយ៉ាងនេះ គប្បីវិភិតនៅអស់កាលជាយូរអង្វែង^(៣)

១ ឧបេក្ខានេះ សំដៅយកចតុត្ថជ្ឈានុបេក្ខា គឺឧបេក្ខាដែលមានក្នុងរូបារាមចតុត្ថជ្ឈាន ។
 ២ បានខាងរូបារាមចតុត្ថជ្ឈាន ។ ៣ កំណត់ពីរប្បនកប្ប ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរិបណ្ណាសកំ

ឥមព្ពេ អហំ ឧបេក្ខំ ឯវំបរិសុទ្ធិំ ឯវំបរិយោទាតំ
 វិញ្ញាណញ្ញាយតនំ ឧបសំហរេយ្យំ តទនុធម្មញ្ញ ចិត្តំ
 ការេយ្យំ ឯវម្មេ អយំ ឧបេក្ខា តន្និស្សិតា តទុចា-
 ទាណា ចិវំ ធីយមទ្ធានំ តិដ្ឋេយ្យ ឥមព្ពេ អហំ
 ឧបេក្ខំ ឯវំបរិសុទ្ធិំ ឯវំបរិយោទាតំ អាភិញ្ញាយតនំ
 ឧបសំហរេយ្យំ តទនុធម្មញ្ញ ចិត្តំ ការេយ្យំ ឯវម្មេ អយំ
 ឧបេក្ខា តន្និស្សិតា តទុចាទាណា ចិវំ ធីយមទ្ធានំ
 តិដ្ឋេយ្យ ឥមព្ពេ អហំ ឧបេក្ខំ ឯវំបរិសុទ្ធិំ ឯវំបរិ-
 យោទាតំ នេវសញ្ញាណសញ្ញាយតនំ ឧបសំហរេយ្យំ
 តទនុធម្មញ្ញ ចិត្តំ ការេយ្យំ ឯវម្មេ អយំ ឧបេក្ខា
 តន្និស្សិតា តទុចាទាណា ចិវំ ធីយមទ្ធានំ តិដ្ឋេយ្យាតិ ។
 សោ ឯវំ បជាតតិ ឥមព្ពេ អហំ ឧបេក្ខំ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណាសកៈ

ប្រសិនបើអាត្មាអញបង្ហោននូវឧបេក្ខានេះ ដែលបរិសុទ្ធយ៉ាងនេះ ផ្លូវ
ផងយ៉ាងនេះ ទៅកាន់វិញ្ញាណញាយតនជ្ឈាន ហើយចម្រើនចិត្ត ជា
ធម៌ដ៏សមគួរដល់វិញ្ញាណញាយតនជ្ឈាននោះ ឧបេក្ខារបស់អាត្មាអញ
នេះ ដែលអាស្រ័យនូវវិញ្ញាណញាយតនជ្ឈាននោះ ដែលអែបនៃបនឹង
វិញ្ញាណញាយតនជ្ឈាននោះយ៉ាងនេះ ក៏គប្បីបិតនៅអស់កាលជាយូរ
អង្វែង ប្រសិនបើអាត្មាអញបង្ហោននូវឧបេក្ខានេះ ដែលបរិសុទ្ធយ៉ាង
នេះ ផ្លូវផងយ៉ាងនេះ ទៅកាន់អាកិញ្ញញាយតនជ្ឈាន ហើយចម្រើន
ចិត្ត ជាធម៌ដ៏សមគួរដល់អាកិញ្ញញាយតនជ្ឈាននោះ ឧបេក្ខារបស់
អាត្មាអញនេះ ដែលអាស្រ័យនូវអាកិញ្ញញាយតនជ្ឈាននោះ ដែលអែប
នៃបនឹងអាកិញ្ញញាយតនជ្ឈាននោះយ៉ាងនេះ ក៏គប្បីបិតនៅអស់កាល
ជាយូរអង្វែង ប្រសិនបើអាត្មាអញបង្ហោននូវឧបេក្ខានេះ ដែលបរិសុទ្ធ
យ៉ាងនេះ ផ្លូវផងយ៉ាងនេះ ទៅកាន់នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនជ្ឈាន
ហើយចម្រើនចិត្ត ជាធម៌ដ៏សមគួរដល់នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនជ្ឈាន
នោះ ឧបេក្ខារបស់អាត្មាអញនេះ ដែលអាស្រ័យនូវនេវសញ្ញានា-
សញ្ញាយតនជ្ឈាននោះ ដែលអែបនៃបនឹងនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនជ្ឈាន
នោះយ៉ាងនេះ ក៏គប្បីបិតនៅអស់កាលជាយូរអង្វែង ។ បុគ្គលនោះ
តែងដឹងច្បាស់យ៉ាងនេះថា ប្រសិនបើអាត្មាអញបង្ហោននូវឧបេក្ខានេះ

វិភង្គវគ្គស្ស ធាតុវិភង្គសុត្តេ សុវណ្ណកាណេបមា

ឯវំបរិសុទ្ធិំ ឯវំបរិយោទាតំ អាគាសានញ្ចាយតនំ

ឧបសំហារេយ្យំ តទនុធម្មញ្ច ចិត្តំ កាវេយ្យំ សង្ខតមេតំ

ឥមញ្ចោ អហំ ឧបេក្ខំ ឯវំបរិសុទ្ធិំ ឯវំបរិយោទាតំ

វិញ្ញាណញ្ចាយតនំ ឧបសំហារេយ្យំ តទនុធម្មញ្ច ចិត្តំ

កាវេយ្យំ សង្ខតមេតំ ឥមញ្ចោ អហំ ឧបេក្ខំ

ឯវំបរិសុទ្ធិំ ឯវំបរិយោទាតំ អាភិញ្ញាយតនំ

ឧបសំហារេយ្យំ តទនុធម្មញ្ច ចិត្តំ កាវេយ្យំ សង្ខតមេតំ

ឥមញ្ចោ អហំ ឧបេក្ខំ ឯវំបរិសុទ្ធិំ ឯវំបរិយោទាតំ

នេវសញ្ញាណសញ្ញាយតនំ ឧបសំហារេយ្យំ តទនុធម្មញ្ច

ចិត្តំ កាវេយ្យំ សង្ខតមេតន្តិ ។ សោ នេវាភិសង្ខ-

ហេតិ ជាកិសញ្ចេតយតិ កវាយ វា វិកវាយ វា ។

វិភង្គវគ្គ ធាតុវិភង្គសូត្រ ឧបមាដោយជាងមាស

ដែលបរិសុទ្ធយ៉ាងនេះ ផ្ទុរផងយ៉ាងនេះ ទៅកាន់អាកាសានញាយត-
 នដ្ឋានហើយចម្រើនចិត្ត ជាធម៌ដ៏សមគួរដល់អាកាសានញាយតនដ្ឋាន
 នោះ ឈាននុ៎ះ នៅជាសង្ខតដ្ឋាន^១ ប្រសិនបើអាត្មាអញ្ចបង្កើននូវ
 ឧបេក្ខានេះ ដែលបរិសុទ្ធយ៉ាងនេះ ផ្ទុរផងយ៉ាងនេះ ទៅកាន់វិញ្ញាណ-
 ញាយតនដ្ឋាន ហើយចម្រើនចិត្ត ជាធម៌ដ៏សមគួរដល់វិញ្ញាណញាយត-
 នដ្ឋាននោះ ឈាននុ៎ះក៏នៅជាសង្ខតដ្ឋាន ប្រសិនបើអាត្មាអញ្ចបង្កើន
 នូវឧបេក្ខានេះ ដែលបរិសុទ្ធយ៉ាងនេះ ផ្ទុរផងយ៉ាងនេះ ទៅកាន់អាកិញ្ច-
 ញាយតនដ្ឋាន ហើយចម្រើនចិត្ត ជាធម៌ដ៏សមគួរដល់អាកិញ្ចញាយត-
 នដ្ឋាននោះ ឈាននុ៎ះក៏នៅជាសង្ខតដ្ឋាន ប្រសិនបើអាត្មាអញ្ចបង្កើននូវ
 ឧបេក្ខានេះ ដែលបរិសុទ្ធយ៉ាងនេះ ផ្ទុរផងយ៉ាងនេះ ទៅកាន់នេវសញ្ញា-
 នាសញ្ញាយតនដ្ឋាន ហើយចម្រើនចិត្ត ជាធម៌ដ៏សមគួរដល់នេវសញ្ញា-
 នាសញ្ញាយតនដ្ឋាននោះ ឈាននុ៎ះក៏នៅជាសង្ខតដ្ឋាន ។ បុគ្គលនោះ
 ក៏លែងតាក់តែង លែងត្រិះរិះគិត ដើម្បីសេចក្តីចម្រើនឬសេចក្តីវិនាស ។

១ ប្រែថា ឈាននៅមានបច្ច័យតាក់តែង គឺនៅមានជាតិ ជរា ជាប់តាម នៅមានមរណៈ
 គ្របសង្កត់ តាំងនៅក្នុងសេចក្តីទុក្ខ ជាឈាននៅមិនមែនជាទីពឹងមាំ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបវិបណ្ណាសកំ

សោ អនភិសង្ខារោ អនភិសញ្ចេតយញ្ចោ ភវាយ
 វិភវាយ ន កិញ្ចំ លោកេ ឧបាទិយតិ អនុបាទិយំ^(១)
 ន បរិតស្សតិ អបរិតស្សំ^(២) បច្ចត្តំយេវ បរិទិញាយតិ
 ទីណា ជាតិ រុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ កតំ ករណីយំ
 ធាបរំ ឥត្តត្តាយាតិ បជាណាតិ ។ សោ សុខញ្ចោ
 វេទនំ វេទេតិ សា អនិច្ចាតិ បជាណាតិ អនុញ្ញាសិតាតិ
 បជាណាតិ អនភិនិច្ឆិតាតិ បជាណាតិ ។ ទុក្ខញ្ចោ វេទនំ
 វេទេតិ សា អនិច្ចាតិ បជាណាតិ អនុញ្ញាសិតាតិ
 បជាណាតិ អនភិនិច្ឆិតាតិ បជាណាតិ ។ អនុក្ខមសុ-
 ខញ្ចោ វេទនំ វេទេតិ សា អនិច្ចាតិ បជាណាតិ
 អនុញ្ញាសិតាតិ បជាណាតិ អនភិនិច្ឆិតាតិ បជាណាតិ ។

១ អនុបាទិយតន្តិយុត្តិ ។ ២ អបរិតស្សតន្តិបិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណាសកៈ

បុគ្គលនោះ កាលលែងតាក់តែង លែងត្រិះរិះគិត ដើម្បីសេចក្តីចម្រើន
 ឬសេចក្តីវិនាស ក៏លែងប្រកាន់របស់នីមួយ ក្នុងលោក កាលបើលែង
 ប្រកាន់ហើយ ក៏មិនតក់ស្លុត កាលមិនតក់ស្លុត រមែងរំលត់កិលេស
 ដោយពិតប្រាកដ រមែងដឹងច្បាស់ថា ជាតិ (របស់អាត្មាអញ) អស់ហើយ
 ព្រហ្មចរិយធម៌អាត្មាអញបាននៅគ្រប់គ្រាន់ហើយ សោឡសកិច្ច អាត្មា
 អញបានធ្វើស្រេចហើយ មគ្គការវនាកិច្ចដទៃ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោឡ-
 សកិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ ។ បើបុគ្គលនោះ ទទួលសុខ-
 វេទនា ក៏ដឹងច្បាស់ថា សុខវេទនានោះមិនទៀង ដឹងច្បាស់ថា សុខ-
 វេទនានោះ អាត្មាអញមិនគួរនឹងជ្រប់ជាប់ឡើយ ដឹងច្បាស់ថា សុខ-
 វេទនានោះ អាត្មាអញមិនគួរនឹងត្រេកអរឡើយ ។ ប្រសិនបើបុគ្គលនោះ
 ទទួលទុក្ខវេទនា ដឹងច្បាស់ថា ទុក្ខវេទនានោះមិនទៀង ដឹងច្បាស់ថា
 ទុក្ខវេទនានោះ អាត្មាអញមិនគួរនឹងជ្រប់ជាប់ឡើយ ដឹងច្បាស់ថា ទុក្ខ-
 វេទនានោះ អាត្មាអញមិនគួរនឹងត្រេកអរឡើយ ។ ប្រសិនបើបុគ្គលនោះ
 ទទួលអទុក្ខមសុខវេទនា ក៏ដឹងច្បាស់ថា អទុក្ខមសុខវេទនានោះមិនទៀង
 ដឹងច្បាស់ថា អទុក្ខមសុខវេទនានោះ អាត្មាអញមិនគួរនឹងជ្រប់ជាប់ឡើយ
 ដឹងច្បាស់ថា អទុក្ខមសុខវេទនានោះ អាត្មាអញមិនគួរនឹងត្រេកអរឡើយ ។

វិភង្គវគ្គស្ស ធាតុវិភង្គសុត្តេ សុវណ្ណកាពោបមា

សោ សុខញោ វេទនំ វេទេតិ វិសំយុត្តោ នំ^(១)
 វេទេតិ ។ សោ ទុក្ខញោ វេទនំ វេទេតិ វិសំយុត្តោ
 នំ^(២) វេទេតិ ។ អទុក្ខមសុខញោ វេទនំ វេទេតិ
 វិសំយុត្តោ នំ^(៣) វេទេតិ ។ សោ កាយបរិយន្តិកំ
 វេទនំ វេទិយមាណោ កាយបរិយន្តិកំ វេទនំ
 វេទិយាមីតិ បជាណតិ ។ ជីវិតបរិយន្តិកំ វេទនំ
 វេទិយមាណោ ជីវិតបរិយន្តិកំ វេទនំ វេទិយាមីតិ
 បជាណតិ ។ កាយស្ស ភេទា^(៤) ឧទ្ធុំ ជីវិតបរិយាណា
 ឥដេវ សព្វវេទយិតានិ អនភិនន្និតានិ សីតិភវិស្សន្តិតិ
 បជាណតិ ។

១-២-៣ អដ្ឋកថាយំ វិសំយុត្តោ ន វេទេតីតិ បាហា ទិស្សន្តិ ។ ៤ ម. ឯត្តន្តរេ បរម្មណាតិ

ទិស្សតិ ។

វិភង្គវគ្គ ធាតុវិភង្គសូត្រ ឧបមាដោយជាងមាស

បើបុគ្គលនោះ ទទួលសុខវេទនា រមែងមានចិត្តនឿយណាយ ហើយ
 ទទួលសុខវេទនានោះ ។ បើបុគ្គលនោះ ទទួលទុក្ខវេទនា រមែង
 មានចិត្តនឿយណាយ ហើយទទួលទុក្ខវេទនានោះ ។ បើបុគ្គលនោះ
 ទទួលអទុក្ខមសុខវេទនា រមែងមានចិត្តនឿយណាយ ហើយទទួល
 អទុក្ខមសុខវេទនានោះ ។ កាលបុគ្គលនោះ ទទួលវេទនាដែលមាន
 កាយជាទីបំផុត ក៏រមែងដឹងច្បាស់ថា អាត្មាអញទទួលវេទនាមានកាយ
 ជាទីបំផុត ។ កាលទទួលវេទនាដែលមានជីវិតជាទីបំផុត ក៏រមែងដឹង
 ច្បាស់ថា អាត្មាអញទទួលវេទនាមានជីវិតជាទីបំផុត ។ ដឹងច្បាស់
 ថា កាលបើមានរាងកាយបែកធ្លាយទៅហើយ ខាងនាយអំពីការអស់
 ជីវិតទៅ វេទនាទាំងពួង ដែលអាត្មាអញមិនគួរត្រេកអរ ក្នុងលោក
 នេះ នឹងរលត់អស់ទៅមិនមានសល់ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរិបណ្ណាសកំ

[១៦៧] សេយ្យថាមិ ភិក្ខុ តេលញ្ច បដិច្ច
 វន្តិញ្ច បដិច្ច តេលប្បដិទោ ឈាយតិ ។ តស្សេវ
 តេលស្ស ច វន្តិយា ច បរិយាទានា អញ្ញស្ស ច
 អនុបហារា^(១) អនាហារោ និព្វាយតិ ឯវមេវ
 ខោ^(២) ភិក្ខុ កាយបរិយន្តិកំ វេទនំ វេទិយមាណោ
 កាយបរិយន្តិកំ វេទនំ វេទិយាមីតិ បជាតតិ ។
 ដីវិតបរិយន្តិកំ វេទនំ វេទិយមាណោ ដីវិតបរិយន្តិកំ
 វេទនំ វេទិយាមីតិ បជាតតិ ។ កាយស្ស ភេទា
 ឧទ្ធុ ដីវិតបរិយាទានា ឥដេវ សព្វវេទយិតានិ អន-
 ភិនទ្ធិតានិ សីតីភវិស្សន្តិតិ បជាតតិ ។ តស្មា ឯវ
 សមដ្ឋាកតោ ភិក្ខុ ឥមិទា បរមេន បញ្ញាដិដ្ឋា-
 នេន សមដ្ឋាកតោ ហោតិ ។ ឯសា ហិ ភិក្ខុ
 បរមា អរិយា បញ្ញា យទិទំ សព្វទុក្ខក្ខយេ
 ញ្ញាណំ ។ តស្ស សា វិមុត្តិ សច្ចេ បិតា

១ ម. អនុបាទានា ។ ២ ឱ. ខោសទ្វោ នត្ថិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណាសកៈ

[១៦៧] ម្នាលភិក្ខុ ដូចជាប្រទីបប្រេង តែងឆេះរុងរឿង ព្រោះ
 អាស្រ័យប្រេងផង ព្រោះអាស្រ័យប្រឆេះផង ។ អណ្តាតប្រទីបមិនមាន
 អាហារ តែងរលត់ទៅ ព្រោះអស់ប្រេងនិងប្រឆេះមុននោះផង ព្រោះ
 មិនបានបន្ថែមប្រេងនិងប្រឆេះដទៃទៀត យ៉ាងណាមិញ ម្នាលភិក្ខុ
 កាលបុគ្គលនោះទទួលវេទនាមានកាយជាទីបំផុត ក៏ដឹងច្បាស់ថា អាត្មា
 អញទទួលវេទនាមានកាយជាទីបំផុត ។ កាលទទួលវេទនាមានជីវិតជាទី
 បំផុត ក៏ដឹងច្បាស់ថា អាត្មាអញទទួលវេទនាមានជីវិតជាទីបំផុត ។ ដឹង
 ច្បាស់ថា កាលបើមានរាងកាយបែកធ្លាយទៅហើយ ខាងនាយអំពីការ
 អស់ជីវិតទៅ វេទនាទាំងពួង ដែលអាត្មាអញមិនគួរត្រេកអរ ក្នុងលោក
 នេះ នឹងរលត់អស់ទៅមិនមានសល់ ក៏យ៉ាងនោះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ព្រោះហេតុនោះ បុគ្គលដែលប្រកបដោយគុណធម៌យ៉ាងនេះ ទើបឈ្មោះ
 ថាប្រកបដោយបញ្ញាធិដ្ឋានដ៏ឧត្តមនេះ ។ ម្នាលភិក្ខុ ព្រោះថាសេចក្តី
 ដឹងក្នុងធម៌^{១)} ជាទីអស់ទៅនៃទុក្ខទាំងពួងណា សេចក្តីដឹងនុ៎ះ ហៅថា
 បញ្ញាដ៏ប្រសើរក្រៃលែង ។ វិមុត្តិនោះរបស់បុគ្គលនោះ បិតនៅក្នុងសច្ចៈ

១ អរហត្តផល ។

វិភង្គវគ្គស្ស ធាតុវិភង្គសុត្តេ តេលប្បទីបោបមា

អកុប្បា ហោតិ ។ តំ ហិ ភិក្ខុ មុសា យំ
 មោសធម្មំ តំ សច្ចំ យំ អមោសធម្មំ និព្វានំ
 តស្មា ឯវំ សមន្តាគតោ ភិក្ខុ ឥមិនា បរមេន
 សច្ចាធិដ្ឋានេន សមន្តាគតោ ហោតិ ។ ឯតំ ហិ ភិក្ខុ
 បរមំ អរិយសច្ចំ យទិទំ អមោសធម្មំ និព្វានំ ។
 តស្សេវ ខោ បន បុព្វេ អវិទ្ធិសុនោ ឧបដី ហោន្តិ
 សមត្តា សមាទិដ្ឋា ។ ត្យស្ស បហីនា ហោន្តិ
 ឧទ្ធិន្ទមូលា តាលាវត្ថុកតា អនការ្មតា អាយតី
 អនុប្បាទធម្មា តស្មា ឯវំ សមន្តាគតោ ភិក្ខុ ឥមិនា
 បរមេន ចាកាធិដ្ឋានេន សមន្តាគតោ ហោតិ ។ ឯសោ
 ហិ ភិក្ខុ បរមោ អរិយោ ចាកោ យទិទំ សព្វបដិប្ប-
 ដិនិស្សក្តោ ។ តស្សេវ ខោ បន បុព្វេ អវិទ្ធិសុនោ

វិភង្គវគ្គ ធាតុវិភង្គសូត្រ ឧបមាដោយប្រទីបអុចប្រេង

ជាវិមុត្តិ មិនកម្រើក ។ ម្នាលភិក្ខុ ព្រោះថា របស់ណាដែលមាន
 សេចក្តីវិនាសជាធម្មតា របស់នោះជារបស់មុសា ព្រះនិព្វានណាដែល
 មានសេចក្តីមិនវិនាសជាធម្មតា ព្រះនិព្វាននោះ ជារបស់សច្ចៈ ម្នាល
 ភិក្ខុ ព្រោះហេតុនោះ បុគ្គល ដែលប្រកបដោយគុណធម៌យ៉ាងនេះ
 ទើបឈ្មោះថាប្រកបដោយសច្ចាធិដ្ឋានដ៏ឧត្តមនេះ ។ ម្នាលភិក្ខុ ព្រោះ
 ថា ព្រះនិព្វានណា ដែលមានសេចក្តីមិនវិនាសជាធម្មតា ព្រះនិព្វាននុ៎ះ
 ឈ្មោះថាជាអរិយសច្ចដ៏ឧត្តម ។ ក៏កាលពីដើម^(១) បុគ្គលនោះ មិន
 ទាន់ដឹងច្បាស់ តែងបំពេញ តែងកាន់យក នូវឧបធិ^(២) ទាំងឡាយ ។
 ឧបធិទាំងនោះ បុគ្គលនោះ បានលះបង់ហើយ បានគាស់រំលើងឫស
 គល់អស់ហើយ បានធ្វើឲ្យនៅសល់តែទីនៅ ដូចជាទីនៅនៃដើមត្នោត
 ជាសភាវៈដល់នូវការមិនមាន មានសភាពមិនកើតទៀតជាធម្មតាតទៅ
 ម្នាលភិក្ខុ ព្រោះហេតុនោះ បុគ្គលដែលប្រកបដោយគុណធម៌យ៉ាង
 នេះ ទើបឈ្មោះថាប្រកបដោយចាតាធិដ្ឋានដ៏ឧត្តមនេះ ។ ម្នាល
 ភិក្ខុ ព្រោះថា ការលះបង់នូវឧបធិទាំងពួងណា ការលះបង់នុ៎ះ ហៅថា
 ចាតៈដ៏ប្រសើរក្រៃលែង ។ កាលពីដើម បុគ្គលនោះមិនទាន់ដឹងច្បាស់

១ អំពីកាលដែលនៅជាបុថុជ្ជន ។ ២ ឧបធិ ៤ គឺឧន្ទុបធិ ១ កិលេស្ទុបធិ ១ អភិសង្ខារុបធិ ១
 បញ្ចកាមគុណុបធិ ១ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបវិបណ្ណាសកំ

អភិជ្ឈា ហោតិ ឆន្ទោ សារាតោ ស្វាស្ស បហីនោ

ហោតិ ឧច្ឆិទ្ធមូលោ តាលាវត្ថុកតោ អនការ្គ្គតោ

អាយតី អនុប្បាទធម្មោ ។ តស្សេវ ខោ បន

បុព្វេ អវិទ្ធុសុនោ អាយាតោ ហោតិ ព្យាថានោ

សម្បទោសោ ស្វាស្ស បហីនោ ហោតិ ឧច្ឆិទ្ធមូលោ

តាលាវត្ថុកតោ អនការ្គ្គតោ អាយតី អនុប្បាទ-

ធម្មោ ។ តស្សេវ ខោ បន បុព្វេ អវិទ្ធុសុនោ

អវិជ្ជា ហោតិ សម្មោហោ សម្បមោហោ ស្វាស្ស

បហីនោ ហោតិ ឧច្ឆិទ្ធមូលោ តាលាវត្ថុកតោ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណសកៈ

អភិជ្ឈា^(១) ឆន្ទៈ^(២) និងសារាគៈ^(៣) ក៏មាននៅ កិលេសនោះ បុគ្គល
 នោះបានលះបង់ចោលហើយ បានគាស់រំលើងឫសគល់អស់ហើយ បាន
 ធ្វើឲ្យនៅសល់តែទីនៅដូចជាទីនៅនៃដើមឆ្នោត ជាសភាវៈដល់នូវការ
 មិនមាន មានសភាពមិនកើតតទៅទៀតជាធម្មតា ។ មួយទៀត កាល
 ពីដើម បុគ្គលនោះមិនទាន់ដឹងច្បាស់ អាយាត^(៤) ព្យាបាទ^(៥) និង
 សម្បទោសៈ^(៦) ក៏មាននៅ កិលេសនោះ បុគ្គលនោះ បានលះបង់
 ហើយ បានគាស់រំលើងឫសគល់ចោលហើយ បានធ្វើឲ្យនៅសល់តែ
 ទីនៅដូចជាទីនៅនៃដើមឆ្នោត ជាសភាវៈដល់នូវការមិនមាន មាន
 សភាពមិនកើតតទៅទៀតជាធម្មតា ។ កាលពីដើម បុគ្គលនោះមិន
 ទាន់ដឹងច្បាស់ អវិជ្ជា^(៧) សម្មោហៈ^(៨) និងសម្បមោហៈ^(៩) ក៏មាននៅ
 កិលេសនោះ បុគ្គលនោះ បានលះបង់ហើយ បានគាស់រំលើងឫស
 គល់ចោលហើយ បានធ្វើឲ្យនៅសល់តែទីនៅដូចជាទីនៅនៃដើមឆ្នោត

១ សេចក្តីរំពៃចង់បាន ។ ២ សេចក្តីប្រាថ្នា ។ ៣ សេចក្តីត្រេកអរក្នុងកាមគុណ ។
 ទាំង ៣ បទនេះជាឈ្មោះនៃលោភៈ ឬ រាគៈ ។ ៤ គំនុំ ។ ៥ ការញ៉ាំងប្រយោជន៍និងសុខ
 របស់អ្នកដទៃឲ្យវិនាស ។ ៦ ការប្រទូស្ត ។ ទាំង ៣ បទនេះជាឈ្មោះនៃទោសៈ ។ ៧ សេចក្តី
 មិនដឹង ។ ៨ សេចក្តីរំលង ។ ៩ សេចក្តីកាន់ច្រឡំ ។ ទាំង ៣ បទនេះជាឈ្មោះនៃមោហៈ ។

វិភង្គវគ្គស្ស ធាតុវិភង្គសុត្ត តេលប្បទីបោបមា

អនការង្កតោ អាយតី អនុប្បាទធម្មោ តស្មា ឯវ

សមន្តាកតោ ភិក្ខុ ឥមិណ បរមេន ឧបសមាធិដ្ឋានេន

សមន្តាកតោ ហោតិ ។ ឯសោ ហិ ភិក្ខុ បរមោ

អរិយោ ឧបសមោ យទិទំ រាគនោសមោហានំ

ឧបសមោ ។ បញ្ញំ នប្បមន្តេយ្យ សច្ចមនុក្ខេយ្យ

ចាកមនុព្រហេយ្យ សន្តិមេវ សោ សិក្ខេយ្យាតិ

ឥតិ យន្តំ វុត្តំ ឥនមេតំ បដិច្ច វុត្តំ ។

[១៦៨] យត្ត បិតំ មញ្ញស្សវា នប្បវត្តនិ មញ្ញ-

ស្សវេ ខោ បន នប្បវត្តមាណេ មុនិ សន្តោតិ វុច្ចតីតិ

ឥតិ ខោ បនេតំ វុត្តំ ។ កិញ្ចេតំ បដិច្ច វុត្តំ ។

វិភង្គវគ្គ ធាតុវិភង្គសូត្រ ឧបមាដោយប្រទីបអុចប្រេង

ជាសភាវៈដល់នូវការមិនមាន មានសភាពមិនកើតតទៅទៀតជាធម្មតា
 ម្នាលភិក្ខុ ព្រោះហេតុនោះ បុគ្គលដែលប្រកបដោយគុណធម៌យ៉ាង
 នេះ ទើបឈ្មោះថាប្រកបដោយឧបសមាធិដ្ឋានដ៏ឧត្តមនេះ ។ ម្នាល
 ភិក្ខុ ព្រោះថា ការរម្ងាប់នូវរាគៈទោសៈនិងមោហៈទាំងឡាយណា ការ
 រម្ងាប់នុ៎ះ ឈ្មោះថាឧបសមៈដ៏ប្រសើរក្រៃលែង ។ ពាក្យណា ដែល
 យើងពោលហើយថា បុគ្គលនោះ មិនគួររបណ្តែតបណ្តោយបញ្ញា^១
 គួររក្សារឿយ ។ នូវសច្ចៈ គួរចម្រើនរឿយ ។ នូវចាតៈ គួរសិក្សានូវសន្តិ
 ដូច្នោះ ពាក្យនុ៎ះ យើងពោលហើយ ព្រោះអាស្រ័យសេចក្តីនេះឯង ។

[១៦៨] ពាក្យថា សេចក្តីសំគាល់និងសេចក្តីវិលវល់ តែងមិន
 ប្រព្រឹត្តទៅកាន់បុគ្គលដែលបិតនៅ ក្នុងអធិដ្ឋានទាំងឡាយណា កាល
 បើសេចក្តីសំគាល់និងសេចក្តីវិលវល់ មិនប្រព្រឹត្តទៅហើយ បុគ្គលនោះ
 យើងហៅថាជាអ្នកប្រាជ្ញមានចិត្តស្ងប់រម្ងាប់ ដូច្នោះនុ៎ះ យើងបានពោល
 ហើយ ។ ពាក្យនុ៎ះយើងពោលហើយ ព្រោះអាស្រ័យសេចក្តីដូចម្តេច ។

១ បានសេចក្តីថាមិនគួររបណ្តែតបណ្តោយបញ្ញា គួរតែយកបញ្ញាទៅពិចារណាធាតុទាំង ៦
 នោះឲ្យឃើញថាមិនមែនរបស់ខ្លួន មិនមែនខ្លឹមសារ ហើយនឿយណាយនឹងធាតុទាំង ៦ នោះ
 ញ៉ាំងចិត្តឲ្យគ្រាកចេញអំពីធាតុទាំង ៦ នោះ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរិបណ្ណាសកំ

អស្មិតិ ភិក្ខុ មញ្ញិតមេតំ ជាហមស្មិតិ^(១) មញ្ញិតមេតំ
 ភវិស្សន្តិ មញ្ញិតមេតំ ន ភវិស្សន្តិ មញ្ញិតមេតំ រូបី
 ភវិស្សន្តិ មញ្ញិតមេតំ អរូបី ភវិស្សន្តិ មញ្ញិតមេតំ
 សញ្ញិ ភវិស្សន្តិ មញ្ញិតមេតំ អសញ្ញិ ភវិស្សន្តិ មញ្ញិ-
 តមេតំ នេវសញ្ញិជាសញ្ញិ ភវិស្សន្តិ មញ្ញិតមេតំ ។
 មញ្ញិតំ ភិក្ខុ ហោកោ មញ្ញិតំ កល្នោ មញ្ញិតំ
 សល្លំ ។ សព្វមញ្ញិតានំ ត្រូវ ភិក្ខុ សមតិក្កមា
 មុនិ សន្តោតិ រុច្ចតិ ។ មុនិ ខោ បន ភិក្ខុ
 សន្តោ ន ជាយតិ ន ជិយ្យតិ ន មិយ្យតិ ន កុប្បតិ

១ ឱ. ម. អយមហមស្មិតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណសកៈ

ម្នាលភិក្ខុ សេចក្តីសំគាល់យ៉ាងនេះថា អាត្មាអញកើតមានឥឡូវនេះ
 សេចក្តីសំគាល់យ៉ាងនេះថា អាត្មាអញមិនកើតមានឥឡូវនេះ សេចក្តី
 សំគាល់យ៉ាងនេះថា អាត្មាអញនឹងកើតមាន សេចក្តីសំគាល់យ៉ាង
 នេះថា អាត្មាអញនឹងមិនកើតមាន សេចក្តីសំគាល់យ៉ាងនេះថា អាត្មា
 អញនឹងមានរូប សេចក្តីសំគាល់យ៉ាងនេះថា អាត្មាអញនឹងមិនមានរូប
 សេចក្តីសំគាល់យ៉ាងនេះថា អាត្មាអញនឹងមានសញ្ញា សេចក្តីសំគាល់
 យ៉ាងនេះថា អាត្មាអញនឹងមិនមានសញ្ញា សេចក្តីសំគាល់យ៉ាងនេះថា
 អាត្មាអញមានសញ្ញាក៏មិនមែន មិនមានសញ្ញាក៏មិនមែន ។ ម្នាលភិក្ខុ
 សេចក្តីសំគាល់ ឈ្មោះថាជារោគ សេចក្តីសំគាល់ ឈ្មោះថាជាបូស
 សេចក្តីសំគាល់ ឈ្មោះថាជាសរ ។ ម្នាលភិក្ខុ បុគ្គលនោះ យើង
 ហៅថា ជាអ្នកប្រាជ្ញមានចិត្តស្ងប់រម្ងាប់ ព្រោះតែការប្រព្រឹត្តកន្លងនូវ
 សេចក្តីសំគាល់ទាំងពួងបាន ។ ម្នាលភិក្ខុ ឯអ្នកប្រាជ្ញ ដែលមាន
 ចិត្តស្ងប់រម្ងាប់ រមែងលែងកើត លែងចាស់ លែងស្លាប់ លែងស្អប់

វិភង្គវគ្គស្ស ធាតុវិភង្គសុត្តេ មុនិ

នប្បិហោតិ ។ តម្បិស្ស ភិក្ខុ នត្ថិ យេន ជាយេថ

អជាយមាណោ កី ជិយ្យិស្សតិ អជិយ្យមាណោ កី

មិយ្យិស្សតិ អមិយ្យមាណោ កី កុប្បិស្សតិ អកុប្បមា-

ណោ កិស្ស បិហោស្សតិ ។ យត្ថ បិតំ មញ្ញស្សវា

នប្បវត្តន្តិ មញ្ញស្សវេ ខោ បន ធម្មវត្តមាណេ

មុនិ សន្តោតិ វុច្ចតីតិ ឥតិ យន្តំ វុត្តំ ឥនមេតំ

បដិច្ច វុត្តំ ។ ឥមំ ខោ មេ ត្វំ ភិក្ខុ សង្ខត្តេន

ធធាតុវិភង្គំ ធារេហីតិ ។

វិភង្គវគ្គ ធាតុវិភង្គសូត្រ អ្នកប្រាជ្ញ

លែងស្រឡាញ់ ។ ម្នាលភិក្ខុ សត្វគប្បីកើត ដោយហេតុណា ហេតុ
នោះ របស់បុគ្គលនោះ មិនមានឡើយ កាលបុគ្គលនោះមិនកើត នឹង
ចាស់មកពីណា កាលបើមិនចាស់ហើយ នឹងស្លាប់មកពីណា កាល
បើមិនស្លាប់ហើយ នឹងស្អប់មកពីណា កាលបើមិនស្អប់ហើយ នឹង
ស្រឡាញ់មកពីណា ។ ពាក្យណា ដែលយើងពោលហើយថា សេច-
ក្តីសំគាល់និងសេចក្តីវិលវល់ តែងមិនប្រព្រឹត្តទៅកាន់បុគ្គលដែលបិតនៅ
ក្នុងអធិដ្ឋានទាំងឡាយណា កាលបើសេចក្តីសំគាល់និងសេចក្តីវិលវល់
មិនប្រព្រឹត្តទៅហើយ បុគ្គលនោះ យើងហៅថាជាអ្នកប្រាជ្ញមានចិត្តស្ងប់
រមាប់ដូច្នោះ ពាក្យនុ៎ះ យើងពោលហើយ ព្រោះអាស្រ័យសេចក្តីនេះ
ឯង ។ ម្នាលភិក្ខុ ចូរអ្នកចាំទុក នូវចំណែកនៃធាតុទាំង ៦ ដោយ
សេចក្តីសង្ខេបរបស់យើងនេះចុះ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរិបណ្ណាសកំ

[១៦៩] អថខោ អាយស្មា បុក្កុសាតិ សត្តា កិរ
 មេ អនុប្បត្តោ សុតតោ កិរ មេ អនុប្បត្តោ សម្មា-
 សម្ពុទ្ធា កិរ មេ អនុប្បត្តោតិ ឧដ្ឋាយាសនា ឯកំសំ
 ចីរំ កត្វា ភកវតោ ចានេសុ សិរសា និបតិក្ខា
 ភកវន្តំ ឯតទរោច អច្ចយោ មំ ភន្តេ អច្ចកមា យ-
 ថាពាលំ យថាម្ពុទ្ធិ យថាអកុសលំ យោហំ ភក-
 វន្តំ អារុសោវាទេន សមុទាចរិតពុំ អមញ្ញិស្សំ តស្ស
 មេ ភន្តេ ភកវា អច្ចយំ អច្ចយតោ បដិក្កណ្ណាតុ
 អាយតី សំរវាយាតិ ។

[១៧០] តក្ស តំ ភិក្ខុ អច្ចយោ អច្ចកមា
 យថាពាលំ យថាម្ពុទ្ធិ យថាអកុសលំ យំ មំ តំ
 អារុសោវាទេន សមុទាចរិតពុំ អមញ្ញិត្តោ យតោ
 ច ខោ តំ ភិក្ខុ អច្ចយំ អច្ចយតោ ទិស្វា
 យថាធម្មំ បដិករោសិ តន្តេ មយំ បដិក្កណ្ណាម

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណាសកៈ

[១៦៩] គ្រានោះឯង បុក្កុសាតិមានអាយុ ក៏ភ្ញាក់ស្មារតីដឹង
 ថា ព្រះសាស្តារបស់អញ ស្តេចមកដល់ហើយតើ ព្រះសុគតរបស់អញ
 ស្តេចមកដល់ហើយតើ ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធរបស់អញ ស្តេចមកដល់ហើយតើ
 ដូច្នោះ ក៏ក្រោកអំពីអាសនៈ ធ្វើចីវរឆៀងស្នាម្នាង ក្រាបទៀបបាទា
 របស់ព្រះមានព្រះភាគដោយត្បូងហើយ ទើបសូមខមាទោសចំពោះព្រះ
 មានព្រះភាគដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គ មានសេចក្តី
 ល្មើសហើយ ដោយហេតុថាខ្ញុំព្រះអង្គ ជាមនុស្សល្ងង់ខ្លៅ ជាមនុស្ស
 វង្វេង ជាមនុស្សមិនឈ្លាស ព្រោះខ្ញុំព្រះអង្គបានសំគាល់នូវព្រះមាន
 ព្រះភាគ ថាជាបុគ្គលដែលគេគប្បីហៅរក ដោយពាក្យថា អារុសោ
 ដូច្នោះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់អត់ទោស
 តាមទោសរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គនោះ ដើម្បីនឹងសង្រួមតទៅមុខទៀត ។

[១៧០] ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា អើកិក្ខុ អ្នកមានសេចក្តី
 ល្មើសហើយ ដោយហេតុថាអ្នក ជាមនុស្សល្ងង់ខ្លៅ ជាមនុស្ស
 វង្វេង ជាមនុស្សមិនឈ្លាស ព្រោះអ្នក បានសំគាល់នូវវត្ថុថាគត
 ថាជាបុគ្គលដែលគេគប្បីហៅរក ដោយពាក្យថា អារុសោ ដូច្នោះ
 ម្នាលកិក្ខុ កាលណាបើអ្នក បានឃើញទោស តាមទោសហើយ
 សំដែងដោយសមគួរតាមធម៌ហើយ យើងនឹងអត់ទោសនោះ ដល់អ្នក

វិភង្គវគ្គស្ស ធាតុវិភង្គសុត្តេ ភាសិតាភិទន្ធនំ

វុឌ្ឍិ ហោសា ភិក្ខុ អរិយស្ស វិនយេ យោ
អច្ចយំ អច្ចយតោ ទិស្វា យថាធម្មំ បដិកោតិ
អាយតី សំវំ អាបជ្ជតីតិ ។ លកេយ្យាហំ កន្តេ
ភកវតោ សន្តិកេ ឧបសម្មទន្តិ ។ បរិបុណ្ណំ បន
តេ ភិក្ខុ បត្តចីវរន្តិ ។ ន ខោ មេ កន្តេ បរិបុណ្ណំ
បត្តចីវរន្តិ ។ ន ខោ ភិក្ខុ តថាគតា អបរិបុណ្ណបត្តចីវ
ឧបសម្មាទេន្តិតិ ។

[១៧១] អថខោ អាយស្មា បុក្កសាតិ ភកវតោ
ភាសិតំ អភិទន្ធិត្វា អនុមោទិត្វា ឧដ្ឋាយាសនា ក-
កវន្តំ អភិវាទេត្វា បទត្តិលំ កត្វា បត្តចីវរបរិយេសនំ
បក្កាមិ ។ អថខោ អាយស្មន្តំ បុក្កសាតី បត្តចីវរបរិ-
យេសនំ ចរន្តំ ការី^(១) ដីវិតា ពោពោបេសិ ។ អថខោ
សម្មហុលា ភិក្ខុ យេន ភកវា តេនុបសង្កមីសុ ឧ-
បសង្កមីត្វា ភកវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទីសុ ។

១ ឱ. ភន្តការី ។ ម. វិព្ពន្តការី ។

វិភង្គវគ្គ ធាតុវិភង្គសូត្រ សេចក្តីត្រេកអរចំពោះភាសិត

ម្នាលភិក្ខុ បុគ្គលណា ឃើញនូវទោសតាមទោស ហើយសំដែងដោយ
 សមគួរតាមធម៌ហើយ ដល់នូវការសង្រួមតទៅ នេះ ជាសេចក្តីចម្រើន
 របស់បុគ្គលនោះ ក្នុងអរិយវិន័យ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គ
 គួរបាននូវឧបសម្បទាក្នុងសំណាក់ព្រះមានព្រះភាគ ។ ម្នាលភិក្ខុ ចុះ
 បាត្រនិងចីវររបស់អ្នក មានគ្រប់គ្រាន់ហើយឬ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 បាត្រនិងចីវររបស់ខ្ញុំព្រះអង្គ មិនទាន់មានគ្រប់គ្រាន់ទេ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ព្រះតថាគតទាំងឡាយ មិនដែលឲ្យឧបសម្បទា ដល់កុលបុត្ត ដែល
 មានបាត្រនិងចីវរមិនគ្រប់គ្រាន់ទេ ។

[១៧១] គ្រានោះឯង បុក្ខុសាតិមានអាយុ ត្រេកអរ រីករាយ
 នឹងភាសិតរបស់ព្រះមានព្រះភាគ ក្រោកអំពីអាសនៈ ថ្វាយបង្គំព្រះ
 មានព្រះភាគ ហើយធ្វើប្រទក្សិណចៀសចេញទៅកាន់ទីស្វែងរកបាត្រ
 និងចីវរ ។ គ្រាកាលដែលបុក្ខុសាតិមានអាយុ កំពុងត្រាច់ទៅកាន់ទី
 ស្វែងរកបាត្រនិងចីវរ មេគោក៏មកបុះផ្តាច់ជីវិតទៅ ។ គ្រានោះឯង
 ភិក្ខុច្រើនរូប នាំគ្នាចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់
 ហើយ ទើបក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបវិបណ្ណាសកំ

ឯកមន្តំ និសិដ្ឋា ខោ តេ ភិក្ខុ ភកវន្តំ ឯតទរោច្ចំ យោ
 សោ ភន្តេ បុក្កុសាតិ ឆាម កុលបុត្តោ ភកវតា
 សដ្ឋិត្តេន ឱវាទេន ឱវទិតោ សោ កាលកតោ
 តស្ស កា កតិ កោ អភិសម្បរាយោតិ ។

[១៧២] បណ្ឌិតោ ភិក្ខុវេ បុក្កុសាតិ កុលបុត្តោ
 បច្ចុចាទិ ធម្មស្សានុធម្មំ ន ច មំ ធម្មាទិករណំ
 វិហោបេសិ បុក្កុសាតិ ភិក្ខុវេ កុលបុត្តោ បញ្ចន្តំ
 ឱវម្ហាតិយានំ សញ្ញាជនានំ បរិក្ខុយា ឱបចាតិកោ
 តត្ថ បរិទិញាយី អនាវត្តិធម្មោ តស្មា លោកាតិ ។
 ឥទមរោច ភកវា អត្តមនា តេ ភិក្ខុ ភកវតោ កាសិតំ
 អភិនទ្ធីត្តំ ។

ធាតុវិភង្គសុត្តំ ទសមំ និដ្ឋិតំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណាសកៈ

លុះភិក្ខុទាំងនោះ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូលសួរព្រះ
 មានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កុលបុត្តឈ្មោះ
 បុក្កសាតិណា ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ប្រដៅដោយឱវាទសង្ខេប
 បុក្កសាតិកុលបុត្តនោះ ធ្វើមរណកាលទៅហើយ ចុះគតិនិងបរលោក
 របស់បុក្កសាតិកុលបុត្តនោះ តើដូចម្តេច ។

[១៧២] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុក្កសាតិកុលបុត្តជាបណ្ឌិត បាន
 ដល់នូវធម៌សមគួរដល់ធម៌ មិនបាច់ញ៉ាំងតថាគតឲ្យនឿយព្រួយ ព្រោះ
 ធម៌ជាហេតុ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុក្កសាតិកុលបុត្តជាឱបបាតិកៈ ព្រោះ
 អស់ទៅនៃឱវាទិយសំយោជនៈទាំង ៥ ហើយបរិនិព្វាន ក្នុងលោកនោះ
 តែម្តង មានសភាពមិនបានត្រឡប់ចាកលោកនោះមកវិញឡើយ ។ លុះ
 ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់សួរត្រនេះចប់ហើយ ភិក្ខុទាំងនោះ ក៏មាន
 ចិត្តត្រេកអរ រីករាយ នឹងភាសិតរបស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

ចប់ ធាតុវិភង្គសូត្រ ជាគម្រប់ ១០ ។

ឯកាទសមំ សច្ចវិភង្គសុត្តំ

[១៧៣] ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភក្កវា
ពារាណសិយំ វិហារតិ ឥសិបតនេ មិកទាយេ ។ តត្រ
ខោ ភក្កវា ភិក្ខុ អាមន្តេសិ ភិក្ខុវោតិ ។ ភទន្តេតិ
តេ ភិក្ខុ ភក្កវតោ បច្ចុស្សោសុំ ។

[១៧៤] ភក្កវា ឯតទវោច តថាគតេន ភិក្ខុវេ
អរហតា សម្មាសម្ពុទ្ធនេ ពារាណសិយំ ឥសិបតនេ
មិកទាយេ អនុត្តរំ ធម្មចក្កំ បវត្តិតំ អប្បជីវត្តិយំ
សមណោ វា ព្រាហ្មណោ វា ទេវេន វា មារេន វា
ព្រហ្មណ វា កេនចិ វា លោកស្មី យទិទំ ចតុន្នំ
អរិយសច្ចានំ អាចិក្ខុនា ទេសនា បញ្ញាបនា
បដ្ឋបនា វិវេណា វិភជនា ឧត្តានីកម្មំ កតមេសំ
ចតុន្នំ ទុក្ខស្ស អរិយសច្ចស្ស អាចិក្ខុនា ទេសនា
បញ្ញាបនា បដ្ឋបនា វិវេណា វិភជនា ឧត្តានីកម្មំ

សច្ចវិភង្គសូត្រ ទី ១១

[១៧៣] ខ្ញុំបានស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមាន
 ព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងឥសិបតនមិតទាយវ័ន ជិតក្រុងពារាណសី ។
 ក្នុងទីនោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយថា ម្ចាស់
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលព្រះពុទ្ធដីការនៃព្រះមានព្រះភាគ
 ថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។

[១៧៤] ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ដូច្នោះថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ ធម្មចក្រដ៏ប្រសើរ ដែលតថាគតជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធឲ្យប្រព្រឹត្ត
 ទៅក្នុងឥសិបតនមិតទាយវ័ន ជិតក្រុងពារាណសី ជាធម្មចក្រ ដែល
 សមណៈក្តី ព្រាហ្មណ៍ក្តី ទេវតាក្តី មារក្តី ព្រហ្មក្តី នរណាមួយក្តី ក្នុង
 លោក មិនអាចធ្វើបដិវត្តិបាន គឺការប្រាប់ ការសំដែង ការបញ្ជាក់ ការ
 តែងតាំង ការបើក ការវែកញែកនិងការធ្វើឲ្យងាយ នូវអរិយសច្ចទាំង ៤
 អរិយសច្ចទាំង ៤ តើដូចម្តេច គឺការប្រាប់ ការសំដែង ការបញ្ជាក់ ការ
 តែងតាំង ការបើក ការវែកញែក និងការធ្វើឲ្យងាយ នូវទុក្ខអរិយសច្ច ១

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរិបណ្ណាសកំ

ទុក្ខសមុទយស្ស អរិយសច្ចស្ស អាចិក្ខុនា ទេសនា
 បញ្ញាបនា បដ្ឋបនា វិវេណា វិភជនា ឧត្តានីកម្មំ
 ទុក្ខនិរោធស្ស អរិយសច្ចស្ស អាចិក្ខុនា ទេសនា
 បញ្ញាបនា បដ្ឋបនា វិវេណា វិភជនា ឧត្តានីកម្មំ
 ទុក្ខនិរោធតាមិនិយា បដិបទាយ អរិយសច្ចស្ស
 អាចិក្ខុនា ទេសនា បញ្ញាបនា បដ្ឋបនា វិវេណា
 វិភជនា ឧត្តានីកម្មំ តថាគតេន ភិក្ខុវេ អរហតា
 សម្មាសម្ពុទ្ធន ពារាណសិយំ ឥសិបតនេ មិគទាយេ
 អនុត្តរំ ធម្មចក្កំ បរតិ្តតំ អប្បជិវត្តិយំ សមណោន
 វា ព្រហ្មណោន វា ទេវេន វា មារេន វា ព្រហ្មនា
 វា កេនចិ វា លោកស្មី យទិទំ ឥមេសំ ចតុន្នំ
 អរិយសច្ចានំ អាចិក្ខុនា ទេសនា បញ្ញាបនា បដ្ឋ-
 បនា វិវេណា វិភជនា ឧត្តានីកម្មំ ។ សេវេ ភិក្ខុវេ
 សារីបុត្តមោក្កល្យានេ ភជេ ភិក្ខុវេ សារីបុត្តមោក្កល្យា-
 នេ បណ្ឌិតា ភិក្ខុ អនុក្កហកា សព្រហ្មចារីនំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណាសកៈ

ការប្រាប់ ការសំដែង ការបញ្ជាក់ ការតែងតាំង ការបើក ការវែកញែក
និងការធ្វើឲ្យងាយ នូវទុក្ខសមុទយអរិយសច្ច ១ ការប្រាប់ ការសំដែង
ការបញ្ជាក់ ការតែងតាំង ការបើក ការវែកញែក និងការធ្វើឲ្យងាយ នូវ
ទុក្ខនិរោធអរិយសច្ច ១ ការប្រាប់ ការសំដែង ការបញ្ជាក់ ការតែង
តាំង ការបើក ការវែកញែក និងការធ្វើឲ្យងាយ នូវទុក្ខនិរោធគាមិនីបដិ-
បទអរិយសច្ច ១ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម្មចក្រដ៏ប្រសើរ ដែលតថាគត
ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅក្នុងសិបតនមិតទាយវ័ន ជិតក្រុង
ពារាណសី ជាធម្មចក្រដែលសមណៈក្តី ព្រាហ្មណ៍ក្តី ទេវតាក្តី មារក្តី
ព្រហ្មក្តី នរណាមួយក្តី ក្នុងលោក មិនអាចធ្វើបដិវត្តិបាន គឺការប្រាប់
ការសំដែង ការបញ្ជាក់ ការតែងតាំង ការបើក ការវែកញែក និងការ
ធ្វើឲ្យងាយ នូវអរិយសច្ចទាំង ៤ នេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នក
ទាំងឡាយ ចូរសេពនូវសារីបុត្តនិងមោគ្គល្លានចុះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
អ្នកទាំងឡាយ ចូរគប់រកសារីបុត្តនិងមោគ្គល្លានចុះ ព្រោះសារីបុត្តនិង
មោគ្គល្លាន ជាបណ្ឌិតភិក្ខុ ជាអ្នកអនុគ្រោះសព្វហូចារីទាំងឡាយ ។

វិកង្គវគ្គស្ស សច្ចវិកង្គសុត្តេ ធម្មចក្កប្បវត្តនំ

សេយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ ជនេតា ឯវំ សារីបុត្តោ ។
 សេយ្យថាបិ ជាតស្ស អាចារេតា ឯវំ មោក្កល្លាដោ ។
 សារីបុត្តោ ភិក្ខុវេ សោតាបត្តិដលេ វិនេតិ មោក្ក-
 ល្លាដោ ឧត្តមត្តេ សារីបុត្តោ ភិក្ខុវេ បហោតិ ចត្តារិ
 អរិយសច្ចានិ វិត្តារេន អាចិត្តិកំ ទេសេតំ បញ្ញាបេតំ
 បដ្ឋបេតំ វិវិតំ វិកេតិកំ ឧត្តាដីកាតុន្តិ ។ ឥទមវោច
 ភកវា ឥទំ វត្ថាន សុកតោ ឧដ្ឋាយាសនា វិហារំ
 ចារិសិ ។

[១៧៥] តត្រ ខោ អាយស្មា សារីបុត្តោ អចិ-
 ប្បញ្ញន្តស្ស ភកវតោ ភិក្ខុ អាមន្តេសិ អារុសោ
 ភិក្ខុវោតិ ។ អារុសោតិ ខោ តេ ភិក្ខុ អាយស្មតោ
 សារីបុត្តស្ស បច្ចុស្សោសុំ ។ អាយស្មា សារីបុត្តោ
 ឯតទវោច តថាគតេន អារុសោ អរហតា សម្មា-
 សម្ពុទ្ធន ពារាណសិយំ ឥសិបតនេ មិកទាយេ អ-
 នុត្តរំ ធម្មចក្កំ បវត្តិតំ អប្បដិវត្តិយំ សមណោន
 វា ព្រាហ្មណោន វា ទេវេន វា មារេន វា

វិភង្គវគ្គ សច្ចវិភង្គសូត្រ ការញ៉ាំងធម្មចក្រឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សារីបុត្តប្រៀបដូចជាម្តាយបង្កើតកូន ។ មោគ្គល្លាន
 ប្រៀបដូចជាអ្នកចិញ្ចឹមកូនដែលកើតហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សារី-
 បុត្ត ទូន្មានបុគ្គលក្នុងសោតាបត្តិផល មោគ្គល្លាន ទូន្មានបុគ្គលក្នុងប្រ-
 យោជន៍ដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សារីបុត្ត អាចប្រាប់ សំដែង
 បញ្ជាក់ តែងតាំង បើក វែកញែក ធ្វើឲ្យងាយ នូវអរិយសច្ចទាំង ៤
 ដោយពិស្តារបាន ។ ព្រះមានព្រះភាគ បានសំដែងពាក្យនេះរួចហើយ
 លុះព្រះសុគត ទ្រង់សំដែងសេចក្តីនេះរួចហើយ ក៏ក្រោកអំពីអាសនៈ
 ហើយស្តេចចូលទៅកាន់វិហារ ។

[១៧៥] កាលដែលព្រះមានព្រះភាគ ស្តេចចៀសចេញទៅមិន
 យូរប៉ុន្មាន ព្រះសារីបុត្តមានអាយុ ក៏ហៅភិក្ខុទាំងឡាយក្នុងទីនោះថា
 នៃអារុសោភិក្ខុទាំងឡាយ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ក៏ទទួលពាក្យព្រះសារីបុត្ត
 មានអាយុថា អើអារុសោ ។ ព្រះសារីបុត្តមានអាយុពោលដូច្នោះថា នៃ
 អារុសោទាំងឡាយ ធម្មចក្រដ៏ប្រសើរ ដែលព្រះតថាគត ជាអរហន្ត
 សម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់បានឲ្យប្រព្រឹត្តទៅក្នុងតសិបតនមិគទាយវ័ន ជិតក្រុង
 ពារាណសី ជាធម្មចក្រដែលសមណៈក្តី ព្រាហ្មណ៍ក្តី ទេវតាក្តី មារក្តី

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរិបណ្ណាសកំ

ព្រហ្មណ	វា	កេនចិ	វា	លោកស្មី	យទិទំ	ចតុន្ទំ
អរិយសច្ចានំ		អាចិក្ខុណា		ទេសនា		បញ្ញាបនា
បដ្ឋបនា	វិវេណា	វិភជនា		ឧត្តានីកម្មំ		កតមេសំ
ចតុន្ទំ	ទុក្ខស្ស	អរិយសច្ចស្ស		អាចិក្ខុណា		ទេសនា
បញ្ញាបនា	បដ្ឋបនា	វិវេណា		វិភជនា		ឧត្តានីកម្មំ
ទុក្ខសមុទយស្ស		អរិយសច្ចស្ស		អាចិក្ខុណា		ទេសនា
បញ្ញាបនា	បដ្ឋបនា	វិវេណា		វិភជនា		ឧត្តានីកម្មំ
ទុក្ខនិរោធស្ស		អរិយសច្ចស្ស		អាចិក្ខុណា		ទេសនា
បញ្ញាបនា	បដ្ឋបនា	វិវេណា		វិភជនា		ឧត្តានីកម្មំ
ទុក្ខនិរោធតាមិនិយា		បដិបទាយ		អរិយសច្ចស្ស		អា-
ចិក្ខុណា	ទេសនា	បញ្ញាបនា		បដ្ឋបនា		វិវេណា
វិភជនា	ឧត្តានីកម្មំ		។			

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណាសកៈ

ព្រហ្មក្តី នរណាមួយក្តី ក្នុងលោក មិនអាចធ្វើបដិវត្តិបាន គឺការប្រាប់
 ការសំដែង ការបញ្ជាក់ ការតែងតាំង ការបើក ការវែកញែក និងការ
 ធ្វើឲ្យងាយ នូវអរិយសច្ចទាំង ៤ អរិយសច្ចទាំង ៤ តើដូចម្តេច គឺការ
 ប្រាប់ ការសំដែង ការបញ្ជាក់ ការតែងតាំង ការបើក ការវែកញែក
 និងការធ្វើឲ្យងាយ នូវទុក្ខអរិយសច្ច ១ ការប្រាប់ ការសំដែង ការ
 បញ្ជាក់ ការតែងតាំង ការបើក ការវែកញែក និងការធ្វើឲ្យងាយ នូវ
 ទុក្ខសមុទយអរិយសច្ច ១ ការប្រាប់ ការសំដែង ការបញ្ជាក់ ការតែង
 តាំង ការបើក ការវែកញែក និងការធ្វើឲ្យងាយ នូវទុក្ខនិរោធអរិយ-
 សច្ច ១ ការប្រាប់ ការសំដែង ការបញ្ជាក់ ការតែងតាំង ការបើក ការ
 វែកញែក និងការធ្វើឲ្យងាយ នូវទុក្ខនិរោធគាមិនីបដិបទាអរិយសច្ច ១ ។

វិភង្គវគ្គស្ស សច្ចវិភង្គសុត្តេ ទុក្ខអរិយសច្ចំ

[១៧៦] កតមញ្ញារុសោ ទុក្ខំ អរិយសច្ចំ ។ ជា-
តិបិ ទុក្ខា ជរាបិ ទុក្ខា មរណាម្បិ ទុក្ខំ សោកបរិ-
ទេវទុក្ខទោមនស្សបាយាសាបិ ទុក្ខា យម្បិច្ចំ ន ល-
ភតិ តម្បិ ទុក្ខំ សង្ខត្តេន បញ្ចបាទានក្ខន្ធា ទុក្ខា ។
កតមា ចារុសោ ជាតិ យា តេសំ តេសំ សត្តានំ
តម្បិ តម្បិ សត្តនិកាយេ ជាតិ សញ្ញាតិ ឌីក្កន្តិ
និព្វត្តិ អភិនិព្វត្តិ ខន្ធនំ ចាតុកាវោ អាយតនា-
នំ បដិលាភោ អយំ វុច្ចតារុសោ ជាតិ ។ កត-
មា ចារុសោ ជរា យា តេសំ តេសំ សត្តានំ តម្បិ
តម្បិ សត្តនិកាយេ ជរា ដីរណាតា ខណ្ឌិច្ចំ ចាលិច្ចំ
វលិត្តចតា អាយុនោ សំហានិ ឥន្ទ្រិយានំ បរិចាកោ
អយំ វុច្ចតារុសោ ជរា ។ កតមញ្ញារុសោ មរណំ
យា តេសំ តេសំ សត្តានំ តម្បា តម្បា សត្តនិកា-
យា ចុតិ ចរនតា ភេទោ អន្តរធានំ មច្ចុ មរណំ
កាលកិរិយា ខន្ធនំ ភេទោ កឡេវវស្ស ជិត្តេចោ
ដីវិតិទ្ធរិយស្ស ឧបច្ឆេទោ ឥទំ វុច្ចតារុសោ មរណំ ។

វិភង្គវគ្គ សច្ចវិភង្គសូត្រ ទុក្ខអរិយសច្ច

[១៧៦] ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ ទុក្ខអរិយសច្ច តើដូចម្តេច ។
 ជាតិទុក្ខ ១ ជរាទុក្ខ ១ មរណទុក្ខ ១ សោកទុក្ខ ១ បរិទេវទុក្ខ ១
 ទុក្ខទុក្ខ ១ ទោមនស្សទុក្ខ ១ ឧបាយាសទុក្ខ ១ យម្បិច្ចំ ន លភតិ
 តម្បិទុក្ខ ១ ដោយបំប្រួញ បញ្ចុបាទានក្ខន្ធឈ្មោះថាទុក្ខ ។ ម្នាលអារុ-
 សោទាំងឡាយ ជាតិ តើដូចម្តេច ការកើត ការកើតព្រម ការ
 ចុះកាន់គភ៌ ការប្រព្រឹត្តទៅមិនដាច់ ការវិលត្រឡប់ ការកើតប្រាកដ
 នៃខន្ធ និងការបានចំពោះនូវអាយតនៈ ណា របស់ពួកសត្វនោះ ។
 ក្នុងសត្តនិកាយនោះ ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ នេះហៅថា ជាតិ ។
 ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ ជរា តើដូចម្តេច សេចក្តីចាស់ ភាពគ្រាំគ្រា
 ធ្មេញបាក់ សក់ស្កូវ ស្បែកជ្រួញជ្រើវយុវយារ ការថយអាយុ ការ
 ចាស់ជោរនៃឥន្ទ្រិយ ណា របស់ពួកសត្វនោះ ។ ក្នុងសត្តនិកាយនោះ ។
 ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ នេះហៅថា ជរា ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ
 មរណៈ តើដូចម្តេច ការច្យុត ការឃ្នាតចាកសត្តនិកាយនោះ ។ ការ
 បែកធ្លាយ ការបាត់បង់ សេចក្តីស្លាប់ មរណៈ កាលកិរិយា ការ
 បែកធ្លាយខន្ធ ការដាក់ចុះនូវសាកសព ការផ្តាច់បង់នូវជីវិតិទ្ធរិយ ណា
 របស់ពួកសត្វនោះ ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ នេះហៅថា មរណៈ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរិបណ្ណាសកំ

កតមោ ចារុសោ សោកោ យោ ខោ អារុសោ
 អញ្ញតរញ្ញតរេន ព្យសនេន សមដ្ឋាកតស្ស អញ្ញត-
 រញ្ញតរេន ទុក្ខធម្មេន ធុដ្ឋស្ស សោកោ សោចនា
 សោចិតត្តំ អន្តោសោកោ អន្តោបរិសោកោ អយំ
 វុច្ចតារុសោ សោកោ ។ កតមោ ចារុសោ បរិ-
 ទេវោ យោ ខោ អារុសោ អញ្ញតរញ្ញតរេន ព្យស-
 នេន សមដ្ឋាកតស្ស អញ្ញតរញ្ញតរេន ទុក្ខធម្មេន
 ធុដ្ឋស្ស អាទេវោ បរិទេវោ អាទេវនា បរិទេវនា អា-
 ទេវិតត្តំ បរិទេវិតត្តំ អយំ វុច្ចតារុសោ បរិទេវោ ។
 កតមញ្ញារុសោ ទុក្ខំ យំ ខោ អារុសោ កាយិកំ
 ទុក្ខំ កាយិកំ អសាតំ កាយសម្មស្សដំ ទុក្ខំ
 អសាតំ វេទយិតំ ឥទំ វុច្ចតារុសោ ទុក្ខំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណាសកៈ

ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ សោកៈ តើដូចម្តេច ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ
 សេចក្តីស្ងួតស្ងប់ ការស្រពោនស្រពាប់ ការស្រណោះស្រណោក ការ
 ក្រៀមក្រំខាងក្នុង ការសង្រួតសង្រួមខាងក្នុង ណា របស់សត្វ ដែល
 ប្រកបដោយសេចក្តីវិនាសណាមួយ ឬត្រូវសេចក្តីទុក្ខណាមួយប៉ះពាល់
 ហើយ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ នេះហៅថា សោកៈ ។ ម្នាល
 អារុសោទាំងឡាយ បរិទេវៈ តើដូចម្តេច ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ
 ទំនួញ ការទួញរៀបរាប់ ការត្អូញត្អែរ ការយំយែក ការអណ្តើត
 អណ្តក ការយំរៀបរាប់ ណា របស់សត្វដែលប្រកបដោយសេចក្តីវិនាស
 ណាមួយ ឬត្រូវសេចក្តីទុក្ខណាមួយប៉ះពាល់ហើយ ម្នាលអារុសោទាំង-
 ឡាយ នេះហៅថា បរិទេវៈ ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ ទុក្ខៈ
 តើដូចម្តេច ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ សេចក្តីលំបាក ការមិន
 សប្បាយកាយ សេចក្តីទុក្ខកើតអំពីកាយសម្មស្ស ការទទួលអារម្មណ៍
 មិនជាទីសប្បាយ ណា ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ នេះហៅថា ទុក្ខៈ ។

វិភង្គវគ្គស្ស សច្ចវិភង្គសុត្តេ ទុក្ខអរិយសច្ចំ

កតមញ្ញារុសោ ទោមនស្សំ យំ ខោ អារុសោ
 ចេតសិកំ ទុក្ខំ ចេតសិកំ អសាតំ មនោសម្មស្សជំ
 ទុក្ខំ អសាតំ វេទយិតំ ឥទំ វុច្ចតារុសោ ទោម-
 នស្សំ ។ កតមោ ចារុសោ ឧទាយាសោ យោ ខោ
 អារុសោ អញ្ញតវញ្ញតវេន ព្យសនេន សមន្នាកតស្ស
 អញ្ញតវញ្ញតវេន ទុក្ខធម្មេន ផុដ្ឋស្ស អាយាសោ ឧទា-
 យាសោ អាយាសិតត្ថំ ឧទាយាសិតត្ថំ អយំ វុច្ចតារុ-
 សោ ឧទាយាសោ ។ កតមញ្ញារុសោ យម្បិច្ចំ ន
 លភតិ តម្បិ ទុក្ខំ ជាតិធម្មានំ អារុសោ សត្តានំ
 ឯវំ ឥច្ឆា ឧប្បជ្ជតិ អហោ វត មយំ ន ជាតិធម្មា
 អស្សាម ន ច វត នោ ជាតិ អាកច្ឆេយ្យាតិ
 ន ខោ បនេតំ ឥច្ឆាយ បត្តព្វំ ឥទម្បិ

វិភង្គវគ្គ សច្ចវិភង្គសូត្រ ទុក្ខអរិយសច្ច

ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ ទោមនស្ស តើដូចម្តេច ម្នាលអារុសោទាំង-
ឡាយ សេចក្តីលំបាកក្នុងចិត្ត ការមិនសប្បាយចិត្ត សេចក្តីទុក្ខកើតអំពី
មនោសម្មស្ស ការទទួលអារម្មណ៍មិនជាទីសប្បាយ ណា ម្នាលអារុសោ
ទាំងឡាយ នេះហៅថា ទោមនស្ស ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ
ឧបាយាសៈ តើដូចម្តេច ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ សេចក្តីតានតឹង
ការចង្អៀតចិត្ត ការខ្លាំងខ្លាស់ ការតឹងចិត្ត ណា របស់សត្វ ដែលប្រ-
កបដោយសេចក្តីវិនាសណាមួយ ឬត្រូវសេចក្តីទុក្ខណាមួយប៉ះពាល់ហើយ
ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ នេះហៅថា ឧបាយាសៈ ។ ម្នាលអារុសោ
ទាំងឡាយ យម្បិច្ចំ ន លភតិ តម្បិទុក្ខ តើដូចម្តេច ម្នាលអារុសោ
ទាំងឡាយ ពួកសត្វដែលមានជាតិជាធម្មតា រមែងមានសេចក្តីប្រាថ្នា
យ៉ាងនេះថា ឱហ្ន៎ សូមឲ្យយើងទាំងឡាយ កុំគប្បីជាអ្នកមានជាតិជាធម្មតា
ឡើយ ពុំនោះសោត ជាតិកុំគប្បីមកដល់យើងទាំងឡាយឡើយ អំពើ
នុ៎ះឯង ក៏សត្វទាំងឡាយ មិនគប្បីដល់តាមសេចក្តីប្រាថ្នាឡើយ នេះ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរិបណ្ណាសកំ

យម្បិច្ឆំ ន លភតិ តម្បិ ទុក្ខំ ជរាជម្មានំ អារុសោ
 សត្តានំ... ព្យាធិជម្មានំ អារុសោ សត្តានំ... មរណាជម្មានំ
 អារុសោ សត្តានំ... សោកបរិទេវទុក្ខទោមនស្សទា-
 យាសជម្មានំ អារុសោ សត្តានំ ឯវំ ឥច្ឆា ឧប្បជ្ជតិ អហោ
 វត មយំ ន សោកបរិទេវទុក្ខទោមនស្សទាយាសជម្មា
 អស្សាម ន ច វត ឆោ សោកបរិទេវទុក្ខទោម-
 នស្សទាយាសា អាតច្ឆេយ្យន្តិ ន ខោ បនេតំ ឥច្ឆា-
 យ បត្តព្វំ ឥទម្បិ យម្បិច្ឆំ ន លភតិ តម្បិ ទុក្ខំ ។
 កតមេ ចារុសោ សង្ខត្តេន បញ្ចាទានក្ខន្ធា ទុក្ខា
 សេយ្យដីនំ រូប្យទានក្ខន្ធា វេទន្យទានក្ខន្ធា
 សញ្ញាទានក្ខន្ធា សង្ខារ្យទានក្ខន្ធា វិញ្ញាណ្យ-
 ទានក្ខន្ធា ឥមេ វុច្ឆន្តារុសោ សង្ខត្តេន បញ្ចាទា-
 នានក្ខន្ធា ទុក្ខា ។ ឥនំ វុច្ឆន្តារុសោ ទុក្ខំ
 អរិយសច្ចំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណាសកៈ

ហៅថា យម្បិច្ឆំ ន លភតិ តម្បិទុក្ខដែរ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ ពួក
សត្វដែលមានជរាជាធម្មតា... ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ ពួកសត្វដែល
មានព្យាធិជាធម្មតា... ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ ពួកសត្វដែលមាន
សេចក្តីស្លាប់ជាធម្មតា... ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ ពួកសត្វដែលមាន
សេចក្តីសោក ខ្សឹកខ្សួល ទុក្ខ ទោមនស្ស និងសេចក្តីចង្អៀត
ចង្អៀតចង្អៀត រមែងមានសេចក្តីប្រាថ្នាកើតឡើងយ៉ាងនេះថា ឱហ្ន៎
សូមឲ្យយើងទាំងឡាយ កុំគប្បីជាអ្នកមានសេចក្តីសោក ខ្សឹកខ្សួល
ទុក្ខ ទោមនស្ស និងសេចក្តីចង្អៀតចង្អៀតចង្អៀតជាធម្មតាឡើយ ពុំនោះ
សោត សេចក្តីសោក ខ្សឹកខ្សួល ទុក្ខ ទោមនស្ស និងសេចក្តី
ចង្អៀតចង្អៀត កុំគប្បីមក ដល់យើងទាំងឡាយឡើយ អំពើនុ៎ះឯង
ក៏សត្វទាំងឡាយ មិនគប្បីដល់តាមសេចក្តីប្រាថ្នាឡើយ នេះហៅថា
យម្បិច្ឆំ ន លភតិ តម្បិទុក្ខដែរ ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ
ដោយបំប្រួញ បញ្ចុបាទានក្ខន្ធន្ត ឈ្មោះថាទុក្ខ តើដូចម្តេច រូបជា
ឧបាទានក្ខន្ធន្ត ១ វេទនាជាឧបាទានក្ខន្ធន្ត ១ សញ្ញាជាឧបាទានក្ខន្ធន្ត ១
សង្ខារជាឧបាទានក្ខន្ធន្ត ១ វិញ្ញាណជាឧបាទានក្ខន្ធន្ត ១ ម្នាលអារុសោ
ទាំងឡាយ ទាំងនេះហៅថា បញ្ចុបាទានក្ខន្ធន្តទុក្ខ ដោយបំប្រួញ ។
ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ នេះហៅថា ទុក្ខអរិយសច្ច ។

វិភង្គវគ្គស្ស សច្ចវិភង្គសុត្តេ ទុក្ខនិរោធគាមិនីបដិបទាអរិយសច្ចំ

[១៧៧] កតមញ្ញារុសោ ទុក្ខសមុទយោ អរិយ-
 សច្ចំ ។ យាយំ តណ្ហា ចោនោព្ពវិកា នន្ទិរាតសហាត-
 តា តត្រតត្រាភិនិដ្ឋិដី សេយ្យដីទំ កាមតណ្ហា កវ-
 តណ្ហា វិកវតណ្ហា ឥទំ វុច្ចតារុសោ ទុក្ខសមុទយោ
 អរិយសច្ចំ ។

[១៧៨] កតមញ្ញារុសោ ទុក្ខនិរោធា អរិយ-
 សច្ចំ ។ យោ តស្សាយេវ តណ្ហាយ អសេសវិរាតនិ-
 រោធា ចាកោ បដិនិស្សត្តោ មុត្តិ អនាលយោ ឥទំ
 វុច្ចតារុសោ ទុក្ខនិរោធា អរិយសច្ចំ ។

[១៧៩] កតមញ្ញារុសោ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិ-
 បទា អរិយសច្ចំ ។ អយមេវ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ
 មត្តោ សេយ្យដីទំ សម្មាទិដ្ឋិ សម្មាសន្តិប្បោ សម្មាវាចា
 សម្មាកម្មត្តោ សម្មាអាជីវោ សម្មាវាយាមោ សម្មាសតិ

វិភង្គវគ្គ សច្ចវិភង្គសូត្រ ទុក្ខនិរោធគាមិនីបដិបទាអរិយសច្ច

[១៧៧] ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ ទុក្ខសមុទយអរិយសច្ច តើដូចម្តេច ។ តណ្ហាណា ដែលនាំសត្វទៅកើតទៀត ប្រកបព្រម ដោយសេចក្តីត្រេកត្រអាល មានសេចក្តីត្រេកអរ ក្នុងភពនោះ ។ គឺ កាមតណ្ហា ១ ភវតណ្ហា ១ វិភវតណ្ហា ១ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ នេះហៅថា ទុក្ខសមុទយអរិយសច្ច ។

[១៧៨] ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ ទុក្ខនិរោធអរិយសច្ច តើដូចម្តេច ។ សេចក្តីវិនាសនិងការរលត់មិនមានសល់ នៃតណ្ហានោះ ឯង កិរិយាលះបង់ ការរលាស់ចោល ការជម្រុះចោល នូវតណ្ហា នោះឯង ការមិនអាល័យ ក្នុងតណ្ហានោះឯង ណា ម្នាលអារុសោ ទាំងឡាយ នេះហៅថា ទុក្ខនិរោធអរិយសច្ច ។

[១៧៩] ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ ទុក្ខនិរោធគាមិនីបដិបទា- អរិយសច្ច តើដូចម្តេច ។ អរិយមគ្គប្រកបដោយអង្គ ៨ ប្រការនេះឯង គឺសេចក្តីយល់ឃើញត្រូវ ១ សេចក្តីត្រិះរិះត្រូវ ១ វាចាត្រូវ ១ ការងារ ត្រូវ ១ ការចិញ្ចឹមជីវិតត្រូវ ១ ព្យាយាមត្រូវ ១ សេចក្តីរលឹកត្រូវ ១

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរិបណ្ណាសកំ

សម្មាសមាធិ ។ កតមា ចារុសោ សម្មាទិដ្ឋិ យំ
 ខោ អារុសោ ទុក្ខេ ញាណំ ទុក្ខសមុទយេ
 ញាណំ ទុក្ខនិរោធ�េ ញាណំ ទុក្ខនិរោធតាមិនិយា
 មដិបទាយ ញាណំ អយំ វុច្ចតារុសោ សម្មាទិដ្ឋិ ។
 កតមោ ចារុសោ សម្មាសង្កប្បោ នេក្ខម្មសង្កប្បោ
 អព្យាចានសង្កប្បោ អវិហឹសាសង្កប្បោ អយំ វុច្ចតារុសោ
 សម្មាសង្កប្បោ ។ កតមា ចារុសោ សម្មារាចា
 មុសារាទា វេរមណី បិសុណាយ វាចាយ វេរមណី
 ធរុសាយ វាចាយ វេរមណី សម្មប្បុលាទា វេរមណី
 អយំ វុច្ចតារុសោ សម្មារាចា ។ កតមោ
 ចារុសោ សម្មាកម្មន្តោ ចាលាភិទាតា វេរមណី
 អទិន្នាទាតា វេរមណី កាមេសុមិច្ឆាចារា វេរមណី

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបវិបណ្ណសកៈ

ការតម្កល់ចិត្តត្រូវ ១ ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ សេចក្តីយល់ឃើញ
ត្រូវ តើដូចម្តេច ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ សេចក្តីដឹងក្នុងកងទុក្ខ
សេចក្តីដឹងក្នុងហេតុឲ្យកើតទុក្ខ សេចក្តីដឹងក្នុងធម៌រំលត់ទុក្ខ សេចក្តីដឹង
ក្នុងសេចក្តីប្រតិបត្តិដើម្បីរំលត់ទុក្ខ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ នេះហៅ
ថា សេចក្តីយល់ឃើញត្រូវ ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ សេចក្តីត្រិះ
រិះត្រូវ តើដូចម្តេច សេចក្តីត្រិះរិះដើម្បីចេញចាកកាម ១ សេចក្តីត្រិះរិះ
ដើម្បីមិនព្យាបាទ ១ សេចក្តីត្រិះរិះដើម្បីមិនបៀតបៀន ១ ម្នាលអារុសោ
ទាំងឡាយ នេះហៅថា សេចក្តីត្រិះរិះត្រូវ ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ
វាចាត្រូវ តើដូចម្តេច ការរៀនចាកសំដីកុហក ១ ការរៀនចាកសំដី
ញុះញង់ ១ ការរៀនចាកសំដីទ្រគោះ ១ ការរៀនចាកពាក្យរោយរាយ
ឥតប្រយោជន៍ ១ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ នេះហៅថា វាចាត្រូវ ។
ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ ការងារត្រូវ តើដូចម្តេច ការរៀនចាកបាណា-
តិបាត ១ ការរៀនចាកអទិន្នាទាន ១ ការរៀនចាកកាមេសុមិច្ឆាចារ ១

វិភង្គវគ្គស្ស សច្ចវិភង្គសុត្តេ មគ្គអរិយសច្ចំ

អយំ វុច្ចតារុសោ សម្មាភម្មន្តោ ។ កតមោ ចារុសោ
 សម្មាអាជីវោ ឥធារុសោ អរិយស្សារកោ មិច្ឆាអាជីវំ
 បហាយ សម្មាអាជីវេន ដីវិកំ កប្បេតិ អយំ វុច្ចតារុ-
 សោ សម្មាអាជីវោ ។ កតមោ ចារុសោ សម្មាវាយា-
 មោ ឥធារុសោ ភិក្ខុ អនុប្បន្នានំ ចាបកានំ អកុស-
 លានំ ធម្មានំ អនុប្បនាយ ឆន្ទំ ជនេតិ វាយមតិ
 រិយំ អារកតិ ចិត្តំ បក្កណ្ណាតិ បទហតិ ឧប្បន្នានំ
 ចាបកានំ អកុសលានំ ធម្មានំ បហានាយ ឆន្ទំ
 ជនេតិ វាយមតិ រិយំ អារកតិ ចិត្តំ បក្កណ្ណាតិ
 បទហតិ អនុប្បន្នានំ កុសលានំ ធម្មានំ ឧប្ប-
 នាយ ឆន្ទំ ជនេតិ វាយមតិ រិយំ អារកតិ
 ចិត្តំ បក្កណ្ណាតិ បទហតិ ឧប្បន្នានំ កុសលានំ
 ធម្មានំ បិតិយា អសម្មោសាយ ភិយ្យោកាវាយ
 វេបុល្លាយ ការនាយ ចារិប្បិយា ឆន្ទំ ជនេតិ
 វាយមតិ រិយំ អារកតិ ចិត្តំ បក្កណ្ណាតិ បទហតិ

វិភង្គវគ្គ សច្ចវិភង្គសូត្រ មគ្គអរិយសច្ច

ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ នេះហៅថា ការងារត្រូវ ។ ម្នាលអារុសោ
 ទាំងឡាយ ការចិញ្ចឹមជីវិតត្រូវ តើដូចម្តេច ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ
 អរិយសាវ័ក ក្នុងសាសនានេះ លះបង់នូវការចិញ្ចឹមជីវិតខុស ហើយ
 សម្រេចជីវិតដោយការចិញ្ចឹមជីវិតត្រូវ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ នេះ
 ហៅថា ការចិញ្ចឹមជីវិតត្រូវ ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ ព្យាយាមត្រូវ
 តើដូចម្តេច ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ញ៉ាំង
 ឆន្ទៈឲ្យកើតឡើង ប្រឹងប្រែង ប្រារព្ធព្យាយាម ផ្គង់ចិត្តទុក តម្កល់
 ចិត្ត ដើម្បីញ៉ាំងអកុសលធម៌ដ៏លាមកទាំងឡាយ ដែលមិនទាន់កើត
 មិនឲ្យកើតឡើងបាន ញ៉ាំងឆន្ទៈឲ្យកើតឡើង ប្រឹងប្រែង ប្រារព្ធ
 ព្យាយាម ផ្គង់ចិត្តទុក តម្កល់ចិត្ត ដើម្បីលះបង់នូវអកុសលធម៌ដ៏លាមក
 ទាំងឡាយ ដែលកើតឡើងហើយ ញ៉ាំងឆន្ទៈឲ្យកើតឡើង ប្រឹង
 ប្រែង ប្រារព្ធព្យាយាម ផ្គង់ចិត្តទុក តម្កល់ចិត្ត ដើម្បីញ៉ាំងកុសល-
 ធម៌ទាំងឡាយ ដែលមិនទាន់កើតឡើង ឲ្យកើតឡើង ញ៉ាំងឆន្ទៈ
 ឲ្យកើតឡើង ប្រឹងប្រែង ប្រារព្ធព្យាយាម ផ្គង់ចិត្តទុក តម្កល់ចិត្ត
 ដើម្បីញ៉ាំងកុសលធម៌ទាំងឡាយ ដែលកើតឡើងហើយ ឲ្យបានបិតថេរ
 នៅ មិនឲ្យវិនាសទៅវិញ ឲ្យបានចម្រើនធំទូលាយ ឲ្យកើតបរិបូណ៌

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបវិបណ្ណាសកំ

អយំ វុច្ចតារុសោ សម្មាវាយាមោ ។ កតមា ចារុសោ
សម្មាសតិ ឥធារុសោ ភិក្ខុ កាយេ កាយានុបស្សី
វិហារតិ អាតាបី សម្មជាដោ សតិមា វិនេយ្យ
លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ វេទនាសុ វេទនានុបស្សី
វិហារតិ ។ បេ ។ ចិត្តេ ចិត្តានុបស្សី ។ បេ ។ ធម្មេសុ
ធម្មានុបស្សី វិហារតិ អាតាបី សម្មជាដោ សតិមា
វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ អយំ វុច្ចតារុសោ
សម្មាសតិ ។ កតមា ចារុសោ សម្មាសមាធិ
ឥធារុសោ ភិក្ខុ វិច្ឆេវ កាមេហិ វិច្ឆេ អកុសលេហិ
ធម្មេហិ សវិតក្កំ សវិចារំ វិវេកជំ បីតិសុខំ បឋមំ
ណាជំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ វិតក្កវិចារាជំ រូបសមា
អជ្ឈត្តំ សម្មសាទនំ ចេតសោ ឯកោទិការំ អវិតក្កំ
អវិចារំ សមាធិជំ បីតិសុខំ ទុតិយំ ណាជំ...

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណាសកៈ

ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ នេះហៅថា ព្យាយាមត្រូវ ។ ម្នាលអារុសោ
 ទាំងឡាយ សេចក្តីរលឹកត្រូវ តើដូចម្តេច ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ
 ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ពិចារណាឃើញរឿយ ។ នូវកាយក្នុងកាយ មាន
 ព្យាយាមដុតកិលេស មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មានស្មារតី បន្ទោបង់នូវ
 អភិជ្ឈានិងទោមនស្សក្នុងលោក ពិចារណាឃើញរឿយ ។ នូវវេទនាក្នុង
 វេទនាទាំងឡាយ ។ បេ ។ ពិចារណាឃើញរឿយ ។ នូវចិត្តក្នុងចិត្ត
 ។ បេ ។ ពិចារណាឃើញរឿយ ។ នូវធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ មាន
 ព្យាយាមដុតកិលេស មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មានស្មារតី បន្ទោបង់នូវ
 អភិជ្ឈានិងទោមនស្សក្នុងលោក ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ នេះហៅថា
 សេចក្តីរលឹកត្រូវ ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ ការតម្កល់ចិត្តត្រូវ តើដូច
 ម្តេច ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ស្ងាត់ចាកកាម
 ទាំងឡាយ ស្ងាត់ចាកអកុសលធម៌ទាំងឡាយ បានដល់នូវបឋមជ្ឈាន
 ប្រកបដោយវិតក្កៈ ប្រកបដោយវិចារៈ មានបីតិនិងសុខ ដែលកើតអំពី
 សេចក្តីស្ងាត់ ក៏សម្រេចសម្រាន្តនៅគ្រប់ឥរិយាបថ ភិក្ខុបានដល់នូវទុតិ-
 យជ្ឈាន ជាធម្មជាតិកើតមានក្នុងសន្តានចិត្ត ប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លា
 គឺសទ្ធា មានសភាពជាចិត្តខ្ពស់ឯក មិនមានវិតក្កៈ មិនមានវិចារៈ មាន
 តែបីតិនិងសុខៈកើតអំពីសមាធិគឺបឋមជ្ឈាន ព្រោះរម្ងាប់វិតក្កៈនិងវិចារៈ...

វិភង្គវគ្គស្ស សច្ចវិភង្គសុត្តេ អរិយសច្ចាចិក្ខុនា

តតិយំ ណាណំ... ចតុត្ថំ ណាណំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ
អយំ វុច្ចតារុសោ សម្មាសមាធិ ។ ឥទំ វុច្ចតារុសោ
ទុក្ខនិរោធតាមិនី បដិបទា អរិយសច្ចំ ។

[១៨០] តថាភតេនារុសោ អរហតា សម្មាសម្ពុ-
ទ្ធលោ ពារាណសិយំ ឥសិបតនេ មិកទាយេ អនុត្តរំ
ធម្មចក្កំ បវត្តិតំ អប្បដិវត្តិយំ សមណោ វា ព្រាហ្ម-
ណោ វា ទេវេន វា មារេន វា ព្រហ្មណា វា កេនចិ វា
លោកស្មី យទិនំ ឥមេសំ ចតុន្នំ អរិយសច្ចានំ
អាចិក្ខុនា ទេសនា បញ្ញាបនា បដ្ឋបនា វិវេណា
វិភជនា ឧត្តានីកម្មន្តិ ។ ឥទមវោចាយស្មា សារីបុត្តោ
អត្តមនា តេ ភិក្ខុ អាយស្មតោ សារីបុត្តស្ស កាសិតំ
អភិនទ្ធីន្តិ ។

សច្ចវិភង្គសុត្តំ ឯកាទសមំ និដ្ឋិតំ ។

វិភង្គវគ្គ សច្ចវិភង្គសូត្រ ការប្រាប់នូវអរិយសច្ច

(បានដល់) នូវតតិយជ្ឈាន... បានដល់នូវចតុត្ថជ្ឈាន សម្រេចសម្រាន្ត
នៅគ្រប់ឥរិយាបថ ម្ចាស់អាវុសោទាំងឡាយ នេះហៅថា ការតម្កល់
ចិត្តត្រូវ ។ ម្ចាស់អាវុសោទាំងឡាយ នេះហៅថា ទុក្ខនិរោធគាមិនី-
បដិបទាអរិយសច្ច ។

[១៨០] ម្ចាស់អាវុសោទាំងឡាយ ធម្មចក្រដ៏ប្រសើរ ដែលព្រះ
តថាគត ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅក្នុងឥសិបតនមិតទាយវ័ន
ទៀបក្រុងពារាណសី ជាធម្មចក្រ ដែលសមណៈក្តី ព្រាហ្មណ៍ក្តី ទេវតា
ក្តី មារក្តី ព្រហ្មក្តី នរណាមួយក្តី ក្នុងលោក មិនអាចធ្វើបដិវត្តិបាន
គឺការប្រាប់ ការសំដែង ការបញ្ជាក់ ការតែងតាំង ការបើក ការ
វែកញែក និងការធ្វើឲ្យងាយ នូវអរិយសច្ចទាំង ៤ នេះឯង ។ លុះ
ព្រះសារីបុត្តមានអាយុ សំដែងព្រះសូត្រនេះចប់ហើយ ភិក្ខុទាំងនោះ
ក៏មានចិត្តត្រេកអរ រីករាយ នឹងភាសិតរបស់ព្រះសារីបុត្តមានអាយុ ។

ចប់ សច្ចវិភង្គសូត្រ ទី ១១ ។

ទ្វាទសមំ ទក្ខិណារិកង្គសុត្តំ

[១៨១] ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភក្កវា

សក្កេសុ វិហារតិ កបិលវត្ថុស្មី និគ្រោធារាមេ ។

អថខោ មហាបជាបតី កោតមី នវំ ទុស្សយុកំ

អាទាយ យេន ភក្កវា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា

ភក្កវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។ ឯកមន្តំ

និសិទ្ធា ខោ មហាបជាបតី កោតមី ភក្កវន្តំ ឯត-

ទោច ឥទំ មេ ភន្តេ នវំ ទុស្សយុកំ ភក្កវន្តំ

ឧទ្ទិស្ស ភាមំ កន្តំ ភាមំ វាយិតំ តំ មេ ភន្តេ

ភក្កវា បដិក្កណាតុ អនុកម្យំ ឧបាទាយាតិ ។

ទក្ខិណារិកង្គសូត្រ ទី ១២

[១៨១] ខ្ញុំបានស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមាន
 ព្រះភាគទ្រង់គង់ក្នុងនិគ្រោធារាម ជិតក្រុងកបិលព័ស្តុ ក្នុងដែនសក្កុះ ។
 គ្រានោះ ព្រះនាងមហាបជាបតិគោតមី នាំយកសំពត់ថ្មី ១ គូ ចូល
 ទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះ
 ភាគ ហើយគង់ក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះនាងមហាបជាបតិគោតមី គង់
 ក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នោះថា បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សំពត់ថ្មី ១ គូនេះ ខ្ញុំម្ចាស់វៃខ្លួនឯង ត្បាញខ្លួនឯង ផ្គង
 ចំពោះព្រះមានព្រះភាគ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះមានព្រះភាគ
 អាស្រ័យនូវសេចក្តីអនុគ្រោះចំពោះខ្ញុំម្ចាស់ ទទួលយកនូវសំពត់នោះ ។

វិភង្គវគ្គស្ស ទក្ខិណវិភង្គសុត្តេ មហាបជាបតិយា អាយាចនំ

[១៨២] ឯវំ វុត្តេ ភក្កវា មហាបជាបតី កោតមី

ឯតទរោច សង្ឃេ កោតមិ ទេហិ សង្ឃេ តេ ទិន្នេ

អហាញោវ បូជិតោ ភវិស្សាមិ សង្ឃោ ចាតិ ។

ទុតិយម្បិ ខោ មហាបជាបតី កោតមី ភក្កវន្តំ

ឯតទរោច ឥទំ មេ ភន្តេ នវំ ទុស្សយុកំ ភក្កវន្តំ

ឧទ្ទិស្ស សាមំ កន្តំ សាមំ វាយិតំ តំ មេ ភន្តេ

ភក្កវា បដិក្កណ្ណាតុ អនុកម្យំ ឧចាទាយាតិ ។

ទុតិយម្បិ ខោ ភក្កវា មហាបជាបតី កោតមី ឯត-

ទរោច សង្ឃេ កោតមិ ទេហិ សង្ឃេ តេ ទិន្នេ

វិភង្គវគ្គ ទក្ខិណវិភង្គសូត្រ កិរិយាអង្វរករនៃនាងមហាបជាបតិគោតមី

[១៨២] កាលបើព្រះនាងមហាបជាបតិគោតមី ក្រាបបង្គំទូល
 យ៉ាងនេះហើយ ព្រះមានព្រះភាគ ក៏មានព្រះបន្ទូលនឹងព្រះនាងមហា-
 បជាបតិគោតមីដូច្នោះថា បពិត្រព្រះនាងគោតមី សូមព្រះនាងប្រគេន
 (សំពត់នេះ) ចំពោះសង្ឃវិញ្ញចុះ កាលបើព្រះនាងប្រគេនសំពត់នេះ
 ចំពោះសង្ឃហើយ តថាគតឈ្មោះថាព្រះនាងបានបូជាហើយផង ទាំង
 សង្ឃក៏ឈ្មោះថាព្រះនាងបានបូជាហើយដែរ ។ ព្រះនាងមហាបជាបតិ-
 គោតមី ក្រាបបង្គំទូលអង្វរព្រះមានព្រះភាគ អស់វារៈ ២ ដងដូច្នោះថា
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សំពត់ថ្មី ១ គូនេះ ខ្ញុំម្ចាស់វៃខ្លួនឯង ត្បាញ
 ខ្លួនឯង ឧទ្ទិសចំពោះព្រះមានព្រះភាគ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូម
 ព្រះមានព្រះភាគអាស្រ័យនូវសេចក្តីអនុគ្រោះចំពោះខ្ញុំម្ចាស់ ទទួលយក
 នូវសំពត់នោះ ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់មានព្រះបន្ទូលនឹងព្រះនាង
 មហាបជាបតិគោតមី អស់វារៈ ២ ដងដូច្នោះថា បពិត្រព្រះនាងគោតមី
 សូមព្រះនាងប្រគេនសង្ឃវិញ្ញចុះ កាលបើព្រះនាងប្រគេនសង្ឃហើយ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរិបណ្ណាសកំ

អហាញោ បូជិតោ ភវិស្សាមិ សង្ខេវា ចាតិ ។ តតិ-

យម្បិ ខោ មហាបជាបតី កោតមី ភកវន្តំ ឯតទរោច

ឥទំ មេ ភន្តេ នវំ ទុស្សយុតំ ភកវន្តំ ឧទ្ធិស្ស

សាមំ កន្តំ សាមំ វាយិតំ តំ មេ ភន្តេ ភកវា

បដិត្តណ្ណាតុ អនុកម្មំ ឧចាទាយាតិ ។ តតិយម្បិ

ខោ ភកវា មហាបជាបតី កោតមី ឯតទរោច

សង្ខេវ កោតមី ទេហិ សង្ខេវ តេ ទិន្នេ អហាញោ

បូជិតោ ភវិស្សាមិ សង្ខេវា ចាតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណាសកៈ

តថាគតក៏ឈ្មោះថាព្រះនាងបានបូជាហើយផង ទាំងសង្ឃក៏ឈ្មោះថា
 ព្រះនាងបានបូជាហើយដែរ ។ ព្រះនាងមហាបជាបតិគោតមី ក្រាប
 បង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ អស់វារៈ ៣ ដងដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏
 ចម្រើន សំពត់ថ្មី ១ គូនេះ ខ្ញុំម្ចាស់វៃខ្លួនឯង ត្បាញខ្លួនឯង ឧទ្ទិស
 ចំពោះព្រះមានព្រះភាគ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះមានព្រះភាគ
 អាស្រ័យនូវសេចក្តីអនុគ្រោះចំពោះខ្ញុំម្ចាស់ ហើយទទួលយកនូវសំពត់
 នោះ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់មានព្រះបន្ទូលនឹងព្រះនាងមហាបជា-
 បតិគោតមី អស់វារៈ ៣ ដងដូច្នោះថា បពិត្រព្រះនាងគោតមី សូមព្រះ
 នាងប្រគេនសង្ឃវិញចុះ កាលបើព្រះនាងប្រគេនសង្ឃហើយ តថាគត
 ក៏ឈ្មោះថាព្រះនាងបានបូជាហើយផង ទាំងសង្ឃក៏ឈ្មោះថាព្រះនាង
 បានបូជាហើយដែរ ។

វិភង្គវគ្គស្ស ទក្ខិណាវិភង្គសុត្តេ អានន្ទស្ស អាយាចនំ

[១៨៣] ឯវំ វុត្តេ អាយស្មា អានន្ទោ ភកវន្តំ
 ឯតទរោច បដិក្កុណ្ណាតុ ភន្តេ ភកវា មហាបជាបតិយា
 កោតមិយា នវំ ទុស្សយុតំ ពហុកាវា ភន្តេ ម-
 ហាបជាបតី កោតមី ភកវតោ មាតុច្ឆា អាចាទិកា
 ចោសិកា ទីរស្ស ទាយិកា ភកវន្តំ ជនេត្តិ-
 យា កាលកតាយ ចញ្ញំ ចាយេសិ ភកវាបិ
 ភន្តេ ពហុកាវោ មហាបជាបតិយា កោតមិយា
 ភកវន្តំ ភន្តេ អាគម្ម មហាបជាបតី កោតមី
 ពុទ្ធិំ សរណំ កតា ធម្មំ សរណំ កតា សង្ឃំ
 សរណំ កតា ភកវន្តំ ភន្តេ អាគម្ម មហាបជាបតី
 កោតមី ចាណាតិចាតា បដិវិរតា អទិប្ពាទាណ
 បដិវិរតា កាមេសុមិច្ឆាចារា បដិវិរតា មុសាវាណ
 បដិវិរតា សុរាមេរយមជ្ជប្បមាទដ្ឋាណ បដិវិរតា

វិភង្គវគ្គ ទក្ខិណាវិភង្គសូត្រ កិរិយាអង្វរករនៃព្រះអានន្ទ

[១៨៣] កាលបើព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់មានព្រះពុទ្ធដីកាយ៉ាង
 នេះហើយ ព្រះអានន្ទមានអាយុ ក៏ក្រាបបង្គំទូលអង្វរព្រះមានព្រះភាគ
 ដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ទទួល
 សំពត់ថ្មី ១ គូ របស់ព្រះនាងមហាបជាបតិគោតមី បពិត្រព្រះអង្គដ៏
 ចម្រើន ព្រះនាងមហាបជាបតិគោតមី ជាអ្នកមានឧបការៈច្រើន ជា
 ព្រះមាតុញ្ញរបស់ព្រះមានព្រះភាគ ជាអ្នកថែរក្សា អ្នកចិញ្ចឹម អ្នក
 ថ្វាយទឹកក្ស័រ កាលព្រះមាតាបង្កើតព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ទិវង្គតទៅ
 នាងបានបំបៅទឹកដោះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូម្បីព្រះមានព្រះភាគ
 ក៏មានឧបការៈច្រើន ដល់ព្រះនាងមហាបជាបតិគោតមីដែរ បពិត្រព្រះ
 អង្គដ៏ចម្រើន ព្រោះព្រះនាងមហាបជាបតិគោតមី អាស្រ័យព្រះមាន
 ព្រះភាគ ទើបបានដល់នូវព្រះពុទ្ធជាទីពឹង បានដល់នូវព្រះធម៌ជាទីពឹង
 បានដល់នូវព្រះសង្ឃជាទីពឹង បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះនាងមហាប-
 ជាបតិគោតមី អាស្រ័យព្រះមានព្រះភាគ ទើបជាអ្នកបានរៀរចាកការ
 សម្លាប់សត្វ រៀរចាកការកាន់យកទ្រព្យដែលគេមិនបានឲ្យ រៀរចាក
 ការប្រព្រឹត្តខុសក្នុងកាមទាំងឡាយ រៀរចាកការនិយាយកុហក រៀរចាក
 ហេតុជាទីតាំងនៃសេចក្តីប្រមាទ គឺការដឹកនូវទឹកស្រវឹងគឺសុរា និងមេរ័យ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរិបណ្ណាសកំ

ភក្កវន្តំ ភន្តេ អាគម្ម មហាបជាបតី កោតមី ពុទ្ធ
 អវេច្ចប្បសារោនេ សមន្នាគតា ធម្មេ អវេច្ចប្បសារោនេ
 សមន្នាគតា សង្ឃេ អវេច្ចប្បសារោនេ សមន្នាគតា
 អរិយកន្តេហិ សីលេហិ សមន្នាគតា ភក្កវន្តំ ភន្តេ
 អាគម្ម មហាបជាបតី កោតមី ទុក្ខេ និក្ខម្ពា
 ទុក្ខសមុទយេ និក្ខម្ពា ទុក្ខនិរោធម្មេ និក្ខម្ពា
 ទុក្ខនិរោធតាមិនិយា បដិបទាយេ និក្ខម្ពា ភក្កវាបិ
 ភន្តេ ពហុកាវោ មហាបជាបតិយា កោតមិយាតិ ។

[១៨៤] ឯវមេតំ អានន្ទ ឯវមេតំ អានន្ទ យំ
 ហានន្ទ បុគ្គលោ បុគ្គលំ អាគម្ម ពុទ្ធិ សរណំ តតោ
 ហោតិ ធម្មំ សរណំ តតោ ហោតិ សង្ឃំ សរណំ
 តតោ ហោតិ ឥមស្សានន្ទ បុគ្គលស្ស ឥមិទា បុគ្គ-
 លេន ន សុប្បដិការំ វទាមិ យទិទំ អភិវាទនំ
 បច្ចុដ្ឋានំ អញ្ញាលិកម្មំ សាមីចិកម្មំ ចីវរិបិណ្ណាចាតសេ-
 នាសនតិ លានប្បច្ច យកេសជ្ជបរិក្ខា វាទុប្បទានោនេ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណាសកៈ

បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះនាងមហាបជាបតិគោតមី អាស្រ័យនូវព្រះ
 មានព្រះភាគ ទើបប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លាមិនកម្រើក ក្នុងព្រះពុទ្ធ
 ប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លាមិនកម្រើក ក្នុងព្រះធម៌ ប្រកបដោយសេចក្តី
 ជ្រះថ្លាមិនកម្រើក ក្នុងព្រះសង្ឃ ប្រកបដោយសីលទាំងឡាយ ដែលជាទី
 ត្រេកអរនៃព្រះអរិយបុគ្គល បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះនាងមហាបជា-
 បតិគោតមី អាស្រ័យនូវព្រះមានព្រះភាគ ទើបជាអ្នកអស់សង្ស័យក្នុង
 ទុក្ខ អស់សង្ស័យ ក្នុងហេតុឲ្យកើតទុក្ខ អស់សង្ស័យ ក្នុងធម៌រំលត់ទុក្ខ
 អស់សង្ស័យ ក្នុងសេចក្តីប្រតិបត្តិទៅកាន់ទីរំលត់ទុក្ខ បពិត្រព្រះអង្គដ៏
 ចម្រើន សូម្បីព្រះមានព្រះភាគ ក៏មានឧបការៈច្រើន ដល់ព្រះនាង
 មហាបជាបតិគោតមីដែរ ។

[១៨២] ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា អើយ៉ាងហ្នឹងហើយ
 អានន្ទ អើយ៉ាងហ្នឹងហើយ អានន្ទ ម្នាលអានន្ទ បុគ្គលអាស្រ័យ
 បុគ្គលណា ទើបបានដល់ព្រះពុទ្ធជាទីពឹង បានដល់ព្រះធម៌ជាទីពឹង
 បានដល់ព្រះសង្ឃជាទីពឹង ម្នាលអានន្ទ តថាគតមិនសំដែងនូវការថ្វាយ
 បង្គំ ការក្រោកទទួល អញ្ញាលិកម្ម សាមីចិកម្ម និងការឲ្យនូវថវិកា
 បិណ្ឌបាត សេនាសនៈ និងភេសជ្ជៈបរិក្ខារជាបច្ច័យដល់អ្នកជំងឺ ថា
 ជាកម្មដែលបុគ្គលនេះ តបស្នងដល់បុគ្គលនេះ បានដោយល្អឡើយ ។

វិភង្គវគ្គស្ស ទក្ខិណវិភង្គសុត្តេ សុប្បដិកាវគ្គោ

យំ ហានន្ទ បុគ្គលោ បុគ្គលំ អាគម្ម ចាណាតិចា-
 តា បដិវិរតោ ហោតិ អទិន្នាទាណា បដិវិរតោ ហោតិ
 កាមេសុមិច្ឆាចារា បដិវិរតោ ហោតិ មុសាវាទា
 បដិវិរតោ ហោតិ សុរាមេរយមជ្ជប្បមាទដ្ឋាណា បដិវិរតោ
 ហោតិ ឥមស្សានន្ទ បុគ្គលស្ស ឥមិណា បុគ្គលេន ន
 សុប្បដិការំ រទាមិ យទិទំ អភិវាទនំ បច្ចុដ្ឋានំ អញ្ជូលិ-
 កម្មំ សាមីចិកម្មំ ចីរវបិណ្ណាចាតសេនាសនតិលានប្បច្ច-
 យកេសជ្ជបរិក្ខារាទុប្បទានេន ។ យំ ហានន្ទ បុគ្គលោ
 បុគ្គលំ អាគម្ម ពុទ្ធន្ទ អវេច្ចប្បសាទេន សមដ្ឋាកតោ
 ហោតិ ធម្មេ អវេច្ចប្បសាទេន សមដ្ឋាកតោ ហោតិ

វិភង្គវគ្គ ទត្តិណាវិភង្គសូត្រ កិរិយាមិនមែនជាការតបស្នងដោយល្អ

ម្នាលអានន្ទ មួយទៀត បុគ្គលអាស្រ័យនូវបុគ្គលណា ហើយបាន

រៀរចាកការសម្លាប់សត្វ រៀរចាកការកាន់យកទ្រព្យដែលគេមិនបានឲ្យ

រៀរចាកការប្រព្រឹត្តខុសក្នុងកាមទាំងឡាយ រៀរចាកការនិយាយកុហក

រៀរចាកហេតុជាទីតាំងនៃសេចក្តីប្រមាទ គឺការផឹកនូវទឹកស្រវឹងគឺសុរានិង

មេរ័យ ម្នាលអានន្ទ តថាគតមិនសំដែងនូវការថ្វាយបង្គំ ការក្រោកទទួល

អញ្ញាលិកម្ម សាមីចិកម្ម និងការឲ្យនូវថវិកា បិណ្ឌបាត សេនាសនៈ និង

ភេសជ្ជៈបរិក្ខារជាបច្ច័យដល់អ្នកជំងឺ ថាជាកម្មដែលបុគ្គលនេះ តបស្នង

ដល់បុគ្គលនេះ បានដោយល្អឡើយ ។ ម្នាលអានន្ទ មួយទៀត

បុគ្គល អាស្រ័យនូវបុគ្គលណា ហើយបានប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លា

មិនកម្រើកក្នុងព្រះពុទ្ធ ប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លាមិនកម្រើកក្នុងព្រះធម៌

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបវិបណ្ណាសកំ

សង្ខេប អវេច្ចប្បសារនេន សមដ្ឋាកតោ ហោតិ
អរិយកន្តេហិ សីលេហិ សមដ្ឋាកតោ ហោតិ ឥ-
មស្សានន្ទ បុគ្គលស្ស ឥមិណា បុគ្គលេន ន សុប្ប-
ដិការំ វទាមិ យទិទំ អភិវាទនំ បច្ចុដ្ឋានំ អញ្ច-
លិកម្មំ សាមីចិកម្មំ ចីវរបិណ្ណាចាតសេនាសនតិលា-
នប្បច្ចយភេសន្តបរិក្ខារានុប្បទានេន ។ យំ ហានន្ទ
បុគ្គលោ បុគ្គលំ អាគម្ម ទុក្ខេ និក្ខង្គោ ហោតិ
ទុក្ខសមុទយេ និក្ខង្គោ ហោតិ ទុក្ខនិរោធម និក្ខង្គោ
ហោតិ ទុក្ខនិរោធតាមិនិយា បដិបទាយ និក្ខង្គោ
ហោតិ ឥមស្សានន្ទ បុគ្គលស្ស ឥមិណា បុគ្គលេន ន
សុប្បដិការំ វទាមិ យទិទំ អភិវាទនំ បច្ចុដ្ឋានំ
អញ្ចលិកម្មំ សាមីចិកម្មំ ចីវរបិណ្ណាចាតសេនាសន-
តិលានប្បច្ចយភេសន្តបរិក្ខារានុប្បទានេន ។

[១៨៥] ចុទ្ធស ខោ បនិមាណន្ទ ចាដិបុគ្គលិកា
ទក្ខិណា ។ តថាគតេ អរហន្តេ សម្មាសម្ពុទ្ធេ
ទានំ ទេតិ អយំ បបមា ចាដិបុគ្គលិកា ទក្ខិណា ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណាសកៈ

ប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លាមិនកម្រើកក្នុងព្រះសង្ឃ ប្រកបដោយសីល
 ទាំងឡាយជាទីត្រេកអរនៃព្រះអរិយបុគ្គល ម្ចាស់អានន្ទ តថាគតមិន
 សំដែង នូវការថ្វាយបង្គំ ការក្រោកទទួល អញ្ញាលិកម្ម សាមីចិកម្ម
 និងការឲ្យនូវចីវរ បិណ្ឌបាត សេនាសនៈ និងភេសជ្ជៈបរិក្ខារជាបច្ច័យ
 ដល់អ្នកជំងឺ ថាជាកម្មដែលបុគ្គលនេះ តបស្នងដល់បុគ្គលនេះ បាន
 ដោយល្អឡើយ ។ ម្ចាស់អានន្ទ មួយទៀត បុគ្គលអាស្រ័យនូវបុគ្គល
 ណា ហើយជាអ្នកអស់សង្ស័យក្នុងទុក្ខ អស់សង្ស័យក្នុងហេតុឲ្យកើត
 ទុក្ខ អស់សង្ស័យក្នុងធម៌វិលត់ទុក្ខ អស់សង្ស័យក្នុងសេចក្តីប្រតិបត្តិទៅ
 កាន់ធម៌វិលត់ទុក្ខ ម្ចាស់អានន្ទ តថាគតមិនសំដែង នូវការថ្វាយបង្គំ
 ការក្រោកទទួល អញ្ញាលិកម្ម សាមីចិកម្ម និងការឲ្យនូវចីវរ បិណ្ឌបាត
 សេនាសនៈ និងភេសជ្ជៈបរិក្ខារជាបច្ច័យដល់អ្នកជំងឺ ថាជាកម្មដែលបុគ្គល
 នេះ តបស្នងដល់បុគ្គលនេះ បានដោយល្អឡើយ ។

[១៨៥] ម្ចាស់អានន្ទ បាដិបុគ្គលិកាទក្ខិណា (ទានដែលឲ្យ
 ចំពោះបុគ្គល) នេះ មាន ១២ យ៉ាង ។ បុគ្គលឲ្យទានចំពោះព្រះ
 តថាគតជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ នេះ ជាបាដិបុគ្គលិកាទក្ខិណា ទី ១ ។

វិភង្គវគ្គស្ស ទក្ខិណាវិភង្គសុត្តេ ទក្ខិណាគេទោ

បច្ចេកសម្មន្ទ្រ ទានំ ទេតិ អយំ ទុតិយា ទាដិបុគ្គលិ-
 កា ទក្ខិណា ។ តថាគតស្សារកេ អរហន្តេ ទានំ
 ទេតិ អយំ តតិយា ទាដិបុគ្គលិកា ទក្ខិណា ។
 អរហត្តផលសច្ចិកិរិយាយ បដិបន្នេ ទានំ ទេតិ
 អយំ ចតុត្ថិ ទាដិបុគ្គលិកា ទក្ខិណា ។ អនា-
 តាមិស្ស ទានំ ទេតិ អយំ បញ្ចមី ទាដិបុគ្គលិកា
 ទក្ខិណា ។ អនាតាមិផលសច្ចិកិរិយាយ បដិបន្នេ
 ទានំ ទេតិ អយំ ឆដ្ឋិ ទាដិបុគ្គលិកា ទក្ខិណា ។
 សកទាតាមិស្ស ទានំ ទេតិ អយំ សត្តមី
 ទាដិបុគ្គលិកា ទក្ខិណា ។ សកទាតាមិផលសច្ចិ-
 កិរិយាយ បដិបន្នេ ទានំ ទេតិ អយំ អដ្ឋមី
 ទាដិបុគ្គលិកា ទក្ខិណា ។ សោតាបន្នេ ទានំ
 ទេតិ អយំ នវមី ទាដិបុគ្គលិកា ទក្ខិណា ។

វិភង្គវគ្គ ទក្ខិណវិភង្គសូត្រ សេចក្តីផ្សេងគ្នានៃទក្ខិណទាន

ឲ្យទានចំពោះព្រះបច្ចេកពុទ្ធ នេះ ជាបាដិបុគ្គលិកាទក្ខិណា ទី ២ ។ ឲ្យ
 ទានចំពោះព្រះអរហន្តជាសាវ័ករបស់ព្រះតថាគត នេះ ជាបាដិបុគ្គលិកា-
 ទក្ខិណា ទី ៣ ។ ឲ្យទានចំពោះបុគ្គលអ្នកប្រតិបត្តិដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់
 នូវអរហត្តផល នេះ ជាបាដិបុគ្គលិកាទក្ខិណា ទី ៤ ។ ឲ្យទានចំពោះ
 អនាគាមិបុគ្គល នេះ ជាបាដិបុគ្គលិកាទក្ខិណា ទី ៥ ។ ឲ្យទានចំពោះ
 បុគ្គលអ្នកប្រតិបត្តិដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវអនាគាមិផល នេះ ជាបាដិ-
 បុគ្គលិកាទក្ខិណា ទី ៦ ។ ឲ្យទានចំពោះសកទាគាមិបុគ្គល នេះ ជា
 បាដិបុគ្គលិកាទក្ខិណា ទី ៧ ។ ឲ្យទានចំពោះបុគ្គលអ្នកប្រតិបត្តិដើម្បីធ្វើ
 ឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវសកទាគាមិផល នេះ ជាបាដិបុគ្គលិកាទក្ខិណា ទី ៨ ។
 ឲ្យទានចំពោះសោតាបន្នបុគ្គល នេះ ជាបាដិបុគ្គលិកាទក្ខិណា ទី ៩ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរិបណ្ណាសកំ

សោតាបត្តិផលសច្ចិកិរិយាយ បដិបន្នេ ទានំ ទេតិ

អយំ ទសមី ចាដិបុត្តលិកា ទត្ថិណា ។ ពាហិរកេ

កាមេសុ វីតរកេ ទានំ ទេតិ អយំ ឯកាទសមី

ចាដិបុត្តលិកា ទត្ថិណា ។ បុថុជ្ជនសីលវន្តេ ទានំ

ទេតិ អយំ ទ្វាទសមី ចាដិបុត្តលិកា ទត្ថិណា ។

បុថុជ្ជនទុស្សីលេ ទានំ ទេតិ អយំ តេវសមី

ចាដិបុត្តលិកា ទត្ថិណា ។ តិវច្ឆានតតេ ទានំ

ទេតិ អយំ ចុទ្ធសមី ចាដិបុត្តលិកា ទត្ថិណាតិ^(១) ។

១ ឥតិសទ្ធោ កត្តចិ ទិស្សតិ ន កត្តចិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណាសកៈ

ឲ្យទានចំពោះបុគ្គលអ្នកប្រតិបត្តិដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវសោតាបត្តិ-

ផល^(១) នេះ ជាបាដិបុគ្គលិកាទក្ខិណា ទី ១០ ។ ឲ្យទានចំពោះអ្នកបួស

ជាខាងក្រៅ (ពុទ្ធសាសនា) ដែលប្រាសចាកតម្រេកក្នុងកាម^(២) ទាំង-

ឡាយ នេះ ជាបាដិបុគ្គលិកាទក្ខិណា ទី ១១ ។ ឲ្យទានចំពោះបុប្ផជួន

មានសីល នេះ ជាបាដិបុគ្គលិកាទក្ខិណា ទី ១២ ។ ឲ្យទានចំពោះ

បុប្ផជួនទ្រុស្តសីល នេះ ជាបាដិបុគ្គលិកាទក្ខិណា ទី ១៣ ។ ឲ្យ

ទានចំពោះសត្វតិរច្ឆាន នេះ ជាបាដិបុគ្គលិកាទក្ខិណា ទី ១៤ ។

១ អដ្ឋកថាថា សូម្បីឧបាសកដល់សរណគមន៍ ៣ ក្តី កាន់សីល ៥ ក្តី សីល ១០ ក្តី សាមណេរ ឬ ភិក្ខុដែលទើបនឹងបួសបាន ១ ថ្ងៃក្តី ភិក្ខុមានវត្តប្រតិបត្តិដែលបួសយូរហើយ ភិក្ខុទ្រទ្រង់វិបស្សនាក្តី ទាំងអស់នេះ ឈ្មោះថាប្រតិបត្តិដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវសោតាបត្តិផល ។ តែបុគ្គលឲ្យទានចំពោះបុគ្គលទាំងអម្បាលនេះ បានផលច្រើនជាងគ្នាជាលំដាប់ ។ ២ សំដៅពួកអ្នកជាកម្មវាទី កិរិយវាទី ដែលបានអភិញ្ញាជាលោកិយទាំង ៥ ។

វិភង្គវគ្គស្ស ទេវតិណាវិភង្គសុត្តេ ទេវតិណាភេទោ

[១៨៦] តត្រានន្ទ តិវច្ឆានកតេ ទានំ ទត្វា
សតតុណា ទក្ខិណា ចាដិកដ្ឋិតព្វា ។ បុប្ផន្ត-
ទុស្សីលេ ទានំ ទត្វា សហស្សតុណា ទក្ខិណា
ចាដិកដ្ឋិតព្វា ។ បុប្ផន្តសីលវន្តេ ទានំ ទត្វា
សតសហស្សតុណា ទក្ខិណា ចាដិកដ្ឋិតព្វា ។
ពាហិរកេ កាមេសុ វីតារកេ ទានំ ទត្វា កោដិ-
សតសហស្សតុណា ទក្ខិណា ចាដិកដ្ឋិតព្វា ។
សោតាបត្តិផលសច្ចិកិរិយាយ បដិបន្នេ ទានំ ទត្វា
អសង្កេយ្យា អប្បមេយ្យា ទក្ខិណា ចាដិកដ្ឋិតព្វា ។

វិភាគវគ្គ ទក្ខិណាវិភាគសូត្រ សេចក្តីផ្សេងគ្នានៃទក្ខិណាទាន

[១៨៦] ម្ចាស់អានន្ទ បណ្តាបុគ្គលអ្នកទទួលទានទាំងនោះ

ទក្ខិណាមានគុណមួយរយ^(១) ដែលបុគ្គលត្រូវបាន ព្រោះឲ្យទាន

ចំពោះសត្វតិរច្ឆាន ។ ទក្ខិណាមានគុណមួយពាន់ ដែលបុគ្គលត្រូវបាន

ព្រោះឲ្យទានចំពោះបុប្ផជនទ្រុស្តសីល ។ ទក្ខិណាមានគុណមួយសែន

ដែលបុគ្គលត្រូវបាន ព្រោះឲ្យទានចំពោះបុប្ផជនមានសីល ។ ទក្ខិណា

មានគុណមួយសែនកោដិ ដែលបុគ្គលត្រូវបាន ព្រោះឲ្យទានចំពោះអ្នក

បួសខាងក្រៅ ដែលប្រាសចាកតម្រេកក្នុងកាមទាំងឡាយ ។ ទក្ខិណា

មានគុណរាប់មិនបាន ប្រមាណមិនកើត ដែលបុគ្គលត្រូវបាន ព្រោះឲ្យ

ទានចំពោះបុគ្គលដែលប្រតិបត្តិដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវសោតាបត្តិផល ។

១ អដ្ឋកថាថា ឲ្យនូវអានិសង្ស ១០០ គឺ ១០០ អត្តភាព ក្នុងអត្តភាពមួយ ។ មានអាយុ វែង ១ សម្បុរល្អ ១ សេចក្តីសុខ ១ កម្លាំង ១ ប្រាជ្ញា ១ រួមជាអានិសង្ស ៥០០ ។ ទាន ក្រៅពីសត្វតិរច្ឆានទៅក៏គុណជាប្រាំ ។ តាមឧបាយនេះដែរ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបវិបណ្ណាសកំ

កោ បន វាទោ សោតាបន្នេ កោ បន វាទោ

សកទាតាមិផលសច្ចិកិរិយាយ បដិបន្នេ កោ បន

វាទោ សកទាតាមិស្ស កោ បន វាទោ អនាតា-

មិផលសច្ចិកិរិយាយ បដិបន្នេ កោ បន វាទោ

អនាតាមិស្ស កោ បន វាទោ អរហត្តផលសច្ចិ-

កិរិយាយ បដិបន្នេ កោ បន វាទោ តថាគត-

ស្សារកេ អរហន្តេ កោ បន វាទោ បច្ចេកសម្ពុទ្ធេ

កោ បន វាទោ តថាគតេ អរហន្តេ សម្មាសម្ពុទ្ធេ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណាសកៈ

នឹងបាច់និយាយទៅអ្វី (ដល់ទក្ខិណាដែលបុគ្គលឲ្យ) ចំពោះសោតាបន្ទ-

បុគ្គល នឹងនិយាយទៅថ្វី ចំពោះបុគ្គលដែលប្រតិបត្តិដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់

ច្បាស់នូវសកទាតាមិផល នឹងនិយាយទៅថ្វី ចំពោះសកទាតាមិបុគ្គល

នឹងនិយាយទៅអ្វី ចំពោះបុគ្គលដែលប្រតិបត្តិដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវ

អនាតាមិផល នឹងនិយាយទៅថ្វី ចំពោះអនាតាមិបុគ្គល នឹងនិយាយ

ទៅថ្វី ចំពោះបុគ្គលដែលប្រតិបត្តិដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវអរហត្តផល

នឹងនិយាយទៅថ្វី ចំពោះព្រះអរហន្តជាសាវ័ករបស់តថាគត នឹងនិយាយ

ទៅថ្វី ចំពោះព្រះបច្ចេកសម្ពុទ្ធ នឹងនិយាយទៅថ្វី ចំពោះព្រះតថាគត

ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ។

វិភង្គវគ្គស្ស ទក្ខិណាវិភង្គសុត្តេ ទក្ខិណារោទោ

[១៨៧] សត្ត ខោ បដិមាទន្ធសដ្ឋកតា

ទក្ខិណា ។ ពុទ្ធប្បមុខេ ឧភតោសដ្ឋេ ទានំ ទេតិ

អយំ បឋមា សដ្ឋកតា ទក្ខិណា ។ តថាគតេ

បរិទិត្តេ ឧភតោសដ្ឋេ ទានំ ទេតិ អយំ ទុតិយា

សដ្ឋកតា ទក្ខិណា ។ ភិក្ខុសដ្ឋេ ទានំ ទេតិ អយំ

តតិយា សដ្ឋកតា ទក្ខិណា ។ ភិក្ខុនីសដ្ឋេ ទានំ

ទេតិ អយំ ចតុត្ថិ សដ្ឋកតា ទក្ខិណា ។ ឯត្តកេ

មេ ភិក្ខុ ច ភិក្ខុនិយោ ច សដ្ឋតោ ឧទ្ធិស្សថាតិ

វិភង្គវគ្គ ទក្ខិណាវិភង្គសូត្រ សេចក្តីផ្សេងគ្នានៃទក្ខិណាទាន

[១៨៧] ម្ចាស់អាននុទ សង្ឃគតាទក្ខិណា (ទានដែលតម្កល់ក្នុងសង្ឃ) នេះមាន ៧ យ៉ាង ។ បុគ្គលឲ្យទានចំពោះសង្ឃទាំងពីរចំណែក មានព្រះពុទ្ធជាប្រធាន^(១) នេះជាសង្ឃគតាទក្ខិណា ទី ១ ។ កាលបើ ព្រះតថាគតបរិនិព្វានទៅ បុគ្គលឲ្យទានចំពោះសង្ឃទាំងពីរចំណែក នេះ ជាសង្ឃគតាទក្ខិណា ទី ២ ។ ឲ្យទានចំពោះតែភិក្ខុសង្ឃ នេះជាសង្ឃគតាទក្ខិណា ទី ៣ ។ ឲ្យទានចំពោះតែភិក្ខុនីសង្ឃ នេះជាសង្ឃគតាទក្ខិណា ទី ៤ ។ បុគ្គល (ទៅនិមន្តអំពីសំណាក់សង្ឃ) ថា សូមលោក ទាំងឡាយ ចាត់ពួកភិក្ខុប៉ុណ្ណោះ ពួកភិក្ខុនីប៉ុណ្ណោះ អំពីសង្ឃ ដើម្បីខ្ញុំ

១ សង្ឃទាំងពីរចំណែក គឺពួកភិក្ខុសង្ឃអង្គុយម្ខាង ពួកភិក្ខុនីអង្គុយម្ខាង ព្រះសាស្តាជាម្ចាស់គង់ត្រង់កណ្តាល ដូច្នោះហៅថា សង្ឃទាំងពីរចំណែកមានព្រះពុទ្ធជាប្រធាន ។ សង្ឃគតាទក្ខិណាទី ១ នេះ គ្មានទក្ខិណាណាវិសេសស្មើឡើយ ។ ប៉ុន្តែកាលដែលព្រះសាស្តាបរិនិព្វានទៅហើយនោះ គេតម្កល់ព្រះពុទ្ធប្បដិមា ឬព្រះធាតុ លើអាសនៈក្នុងទីចំពោះមុខសង្ឃទាំងពីរចំណែក តម្កល់ម្ហូបចំណីលើតុ ឬជើងស្រាពក់ហើយធ្វើកិច្ចទក្ខិណាទានជាដើម ថ្វាយវត្ថុទាំងពួងដល់ព្រះសាស្តាជាមុន ទើបថ្វាយសង្ឃទាំងពីរចំណែកជាខាងក្រោយ យ៉ាងនេះក៏ឈ្មោះថា ថ្វាយទានដល់សង្ឃទាំងពីរចំណែកមានព្រះពុទ្ធជាប្រធានដែរ (សម័យឥឡូវនេះ គ្មានភិក្ខុនី មានតែភិក្ខុ ដូច្នោះឈ្មោះថា ភិក្ខុសង្ឃមានព្រះពុទ្ធជាប្រធាន) ។ ភោជនដែលថ្វាយដល់ព្រះសាស្តាយ៉ាងនេះ ត្រូវប្រគេនដល់ភិក្ខុណាដែលប្រតិបត្តិព្រះសាស្តា ដែលបរិបូណ៌ដោយវត្ថុប្រតិបត្តិ ព្រោះជាវត្ថុរបស់ព្រះពុទ្ធជាបិតា ត្រូវបានដល់ភិក្ខុជាកូន ឬ នឹងប្រគេនដល់សង្ឃក៏គួរ ។ បើវត្ថុនោះជាប្រេង ឬសាដក ត្រូវអុជប្រទីប ចងជាទង់ ឬពិភានថ្វាយ ។ អដ្ឋកថា ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរិបណ្ណាសកំ

ទានំ ទេតិ អយំ បញ្ចមី សង្ឃតតា ទក្ខិណា ។

ឯត្តកោ មេ ភិក្ខុ សង្ឃតោ ឧទ្ធិស្សថាតិ ទានំ

ទេតិ អយំ ឆដ្ឋី សង្ឃតតា ទក្ខិណា ។ ឯត្តកា

មេ ភិក្ខុនិយោ សង្ឃតោ ឧទ្ធិស្សថាតិ ទានំ

ទេតិ អយំ សត្តមី សង្ឃតតា ទក្ខិណា ។

[១៨៨] ភិស្សន្តិ ខោ បដានន្ទ អនាគតមទ្ធានំ

កោត្រភុនោ កាសាវកណ្ណា ទុស្សីលា ចាបធម្មា

តេសុ ទុស្សីលេសុ សង្ឃំ ឧទ្ធិស្ស ទានំ ទស្សន្តិ

តទាបហំ អានន្ទ សង្ឃតតំ ទក្ខិណំ អសធើយ្យំ

អប្បមេយ្យំ វទាមិ ន ត្វេវាហំ អានន្ទ កេនចិ

បរិយាយេន សង្ឃតតាយ ទក្ខិណាយ ចាដិបុក្ក-

លិកទានំ មហាបួលតវំ វទាមិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបវិបណ្ណាសកៈ

ហើយទើបឲ្យទាន នេះជាសង្ឃគតាទក្ខិណា ទី ៥ ។ បុគ្គល (ទៅនិមន្ត
 អំពីសំណាក់សង្ឃ) ថា សូមលោកទាំងឡាយ ចាត់ពួកភិក្ខុប៉ុណ្ណោះអំពី
 សង្ឃ ដើម្បីខ្ញុំ ហើយទើបឲ្យទាន នេះជាសង្ឃគតាទក្ខិណា ទី ៦ ។
 បុគ្គល (ទៅនិមន្តអំពីសំណាក់សង្ឃ) ថា សូមលោកទាំងឡាយ ចាត់
 ពួកភិក្ខុនីប៉ុណ្ណោះអំពីសង្ឃ ដើម្បីខ្ញុំ ហើយទើបឲ្យទាន នេះជាសង្ឃ-
 គតាទក្ខិណា ទី ៧ ។

[១៨៨] ម្ចាស់អានន្ទ ក្នុងកាលជាអនាគត នឹងមានគោត្រភូ-
 សង្ឃ (សង្ឃមានតែឈ្មោះ) មានតែសំពត់កាសាវៈចងក ជាអ្នកទ្រុស្ត
 សីល មានធម៌ដ៏លាមក ជនទាំងនោះ ឧទ្ទិសចំពោះសង្ឃ ហើយនឹង
 ឲ្យទាន ដល់បុគ្គលទ្រុស្តសីលទាំងនោះ ម្ចាស់អានន្ទ សូម្បីក្នុងកាល
 នោះ ក៏តថាគតពោលថាសង្ឃគតាទក្ខិណាទាន មានអានិសង្សរាប់មិន
 បាន ប្រមាណមិនកើតដែរ ម្ចាស់អានន្ទ តថាគតមិនដែលពោលនូវ
 បាដិបុគ្គលិកទានថាមានផលច្រើន ជាងសង្ឃគតាទក្ខិណាទាន ដោយ
 បរិយាយណាមួយឡើយ ។

វិភង្គវគ្គស្ស ទក្ខិណាវិភង្គសុត្តេ ទក្ខិណាវិសុទ្ធិ

[១៨៩] ចតស្សោ ខោ បដិមាទន្ធិ ទក្ខិណាវិ-
 សុទ្ធិយោ ។ កតមា ចតស្សោ ។ អត្តានទ្ធិ ទក្ខិ-
 ណា ទាយកតោ វិសុទ្ធិតិ ទោ បដិក្កាហកតោ
 អត្តានទ្ធិ ទក្ខិណា បដិក្កាហកតោ វិសុទ្ធិតិ ទោ
 ទាយកតោ អត្តានទ្ធិ ទក្ខិណា ទេវ ទាយកតោ
 វិសុទ្ធិតិ ទោ បដិក្កាហកតោ អត្តានទ្ធិ ទក្ខិណា
 ទាយកតោ ចេវ វិសុទ្ធិតិ បដិក្កាហកតោ ច ។

[១៩០] កថញ្ចានទ្ធិ ទក្ខិណា ទាយកតោ វិ-
 សុទ្ធិតិ ទោ បដិក្កាហកតោ ។ ឥទានទ្ធិ ទាយកោ
 ហោតិ សីលវា កល្យាណធម្មោ បដិក្កាហកា ហោតិ
 ទុស្សីលា ចាបធម្មា ឯវំ ខោ អានទ្ធិ ទក្ខិណា
 ទាយកតោ វិសុទ្ធិតិ ទោ បដិក្កាហកតោ ។

[១៩១] កថញ្ចានទ្ធិ ទក្ខិណា បដិក្កាហកតោ
 វិសុទ្ធិតិ ទោ ទាយកតោ ។ ឥទានទ្ធិ ទាយកោ
 ហោតិ ទុស្សីលា ចាបធម្មោ បដិក្កាហកា ហោតិ
 សីលវន្តោ កល្យាណធម្មា ឯវំ ខោ អានទ្ធិ ទក្ខិ-
 ណា បដិក្កាហកតោ វិសុទ្ធិតិ ទោ ទាយកតោ ។

វិភង្គវគ្គ ទក្ខិណាវិភង្គសូត្រ ទក្ខិណាវិសុទ្ធិ

[១៨៩] ម្នាលអានន្ទ ទក្ខិណាវិសុទ្ធិ (ការបរិសុទ្ធនិងមិនបរិសុទ្ធរបស់ទាន) នេះមាន ៤ យ៉ាង ។ ឯទក្ខិណាវិសុទ្ធិទាំង ៤ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលអានន្ទ ទក្ខិណា បរិសុទ្ធខាងអ្នកឲ្យ មិនបរិសុទ្ធខាងអ្នកទទួល ១ ម្នាលអានន្ទ ទក្ខិណា បរិសុទ្ធខាងអ្នកទទួល មិនបរិសុទ្ធខាងអ្នកឲ្យ ១ ម្នាលអានន្ទ ទក្ខិណា មិនបរិសុទ្ធខាងអ្នកឲ្យផង មិនបរិសុទ្ធខាងអ្នកទទួលផង ១ ម្នាលអានន្ទ ទក្ខិណាបរិសុទ្ធខាងអ្នកឲ្យផង បរិសុទ្ធខាងអ្នកទទួលផង ។

[១៩០] ម្នាលអានន្ទ ទក្ខិណា បរិសុទ្ធខាងអ្នកឲ្យ មិនបរិសុទ្ធខាងអ្នកទទួល តើដូចម្តេច ។ ម្នាលអានន្ទ អ្នកឲ្យក្នុងលោកនេះ ជាបុគ្គលមានសីល មានធម៌ល្អ ឯពួកអ្នកទទួល ជាអ្នកទ្រុស្តសីល មានធម៌ដ៏លាមក ម្នាលអានន្ទ យ៉ាងនេះឯង ឈ្មោះថា ទក្ខិណា បរិសុទ្ធខាងអ្នកឲ្យ មិនបរិសុទ្ធខាងអ្នកទទួល ។

[១៩១] ម្នាលអានន្ទ ទក្ខិណា បរិសុទ្ធខាងអ្នកទទួល តែ មិនបរិសុទ្ធខាងអ្នកឲ្យ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលអានន្ទ អ្នកឲ្យក្នុងលោកនេះ ជាបុគ្គលទ្រុស្តសីល មានធម៌ដ៏លាមក ឯពួកអ្នកទទួល ជាបុគ្គលមានសីល មានធម៌ល្អ ម្នាលអានន្ទ យ៉ាងនេះឯង ឈ្មោះថា ទក្ខិណាបរិសុទ្ធខាងអ្នកទទួល មិនបរិសុទ្ធខាងអ្នកឲ្យ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបវិបណ្ណាសកំ

[១៩២] កថញ្ចានន្ទ ទក្ខិណា នេវ នាយក-
តោ វិសុជ្ឈតិ នោ បដិក្កាហកតោ ។ ឥធានន្ទ
នាយកោ ច ហោតិ ទុស្សីលោ ទាបធម្មោ បដិក្កា-
ហកា ច ហោន្តិ ទុស្សីលា ទាបធម្មា វរំ ខោ
អានន្ទ ទក្ខិណា នេវ នាយកតោ វិសុជ្ឈតិ នោ
បដិក្កាហកតោ ។

[១៩៣] កថញ្ចានន្ទ ទក្ខិណា នាយកតោ
ចេវ វិសុជ្ឈតិ បដិក្កាហកតោ ច ។ ឥធានន្ទ នា-
យកោ ច ហោតិ សីលវា កល្យាណធម្មោ បដិក្កា-
ហកា ច ហោន្តិ សីលវន្តោ កល្យាណធម្មា វរំ
ខោ អានន្ទ ទក្ខិណា នាយកតោ ចេវ វិសុជ្ឈតិ
បដិក្កាហកតោ ច ។ ឥមា ខោ អានន្ទ ចតស្សោ
ទក្ខិណាវិសុទ្ធិយោតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណាសកៈ

[១៩២] ម្នាលអានន្ទ ទក្ខិណា មិនបរិសុទ្ធខាងអ្នកឱ្យផង មិន
 បរិសុទ្ធខាងអ្នកទទួលផង តើដូចម្តេច ។ ម្នាលអានន្ទ អ្នកឱ្យក្នុង
 លោកនេះ ជាអ្នកទ្រុស្តសីល មានធម៌ដ៏លាមក ទាំងពួកអ្នកទទួល
 ក៏ជាបុគ្គលទ្រុស្តសីល មានធម៌ដ៏លាមកដូចគ្នា ម្នាលអានន្ទ យ៉ាង
 នេះឯង ឈ្មោះថា ទក្ខិណា មិនបរិសុទ្ធខាងអ្នកឱ្យផង មិនបរិសុទ្ធ
 ខាងអ្នកទទួលផង ។

[១៩៣] ម្នាលអានន្ទ ទក្ខិណា បរិសុទ្ធខាងអ្នកឱ្យផង
 បរិសុទ្ធខាងអ្នកទទួលផង តើដូចម្តេច ។ ម្នាលអានន្ទ អ្នកឱ្យក្នុងលោក
 នេះ ជាបុគ្គលមានសីល មានធម៌ល្អ ទាំងពួកអ្នកទទួល ក៏ជាបុគ្គល
 មានសីល មានធម៌ល្អដូចគ្នា ម្នាលអានន្ទ យ៉ាងនេះឯង ឈ្មោះថា
 ទក្ខិណា បរិសុទ្ធខាងអ្នកឱ្យផង បរិសុទ្ធខាងអ្នកទទួលផង ។ ម្នាល
 អានន្ទ នេះឯង ជាទក្ខិណាវិសុទ្ធិ ៤ យ៉ាង ។

វិភង្គវគ្គស្ស ទេក្ខិណាវិភង្គសុត្តេ ទេក្ខិណាវិសុទ្ធិ

[១៩៤] ឥទមរោច ភកកា ឥទំ វត្តាន សុកតោ

អថាបរំ

ឯតទរោច សត្តា

យោ សីលវា ទុស្សីលេសុ ទទាតិ

ទានំ ធម្មេន លទ្ធិំ សុបសន្នចិត្តោ

អភិសទ្ធិហំ កម្មផលំ ឧទ្យារំ

សា ទក្ខិណា ទាយកតោ វិសុជ្ឈតិ

យោ ទុស្សីលោ សីលវន្តេសុ ទទាតិ

ទានំ អធម្មេន លទ្ធិំ អប្បសន្នចិត្តោ

អនភិសទ្ធិហំ កម្មផលំ ឧទ្យារំ

សា ទក្ខិណា បដិក្កាហកតោ វិសុជ្ឈតិ

យោ ទុស្សីលោ ទុស្សីលេសុ ទទាតិ

ទានំ អធម្មេន លទ្ធិំ អប្បសន្នចិត្តោ

អនភិសទ្ធិហំ កម្មផលំ ឧទ្យារំ

ន តំ ទានំ វិបុលផលន្តិ ព្រិមិ^(១)

១ ឱ. សា ទេក្ខិណា នេវ ឧភតោ វិសុជ្ឈតីតិ ទិស្សន្តិ ។

វិភង្គវគ្គ ទក្ខិណាវិភង្គសូត្រ ទក្ខិណាវិសុទ្ធិ

[១៩២] ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់នូវព្រះសូត្រនេះ លុះ
ព្រះសុគតជាសាស្តា ទ្រង់ត្រាស់នូវព្រះសូត្រនេះរួចហើយ ទើបទ្រង់
ត្រាស់នូវព្រះគាថាតទៅទៀតដូច្នោះថា

បុគ្គលណា ជាអ្នកមានសីល មានចិត្តជ្រះថ្លាដោយប្រពៃ
ជឿស៊ីបំនូរកម្មនិងផលរបស់កម្មដ៏លើសលុប ឱ្យទានដែល
ខ្លួនបានមកដោយធម៌ ចំពោះពួកបុគ្គលទ្រុស្តសីល ទក្ខិណា
នោះ បរិសុទ្ធខាងអ្នកឱ្យ បុគ្គលណា ជាអ្នកទ្រុស្តសីល
មានចិត្តមិនបានជ្រះថ្លា មិនជឿស៊ីបំនូរកម្មនិងផលរបស់កម្មដ៏
លើសលុប ឱ្យទានដែលខ្លួនបានមកមិនដោយធម៌ ចំពោះ
ពួកបុគ្គលអ្នកមានសីល ទក្ខិណានោះ បរិសុទ្ធខាងអ្នក
ទទួល បុគ្គលណា ជាអ្នកទ្រុស្តសីល មានចិត្តមិនបាន
ជ្រះថ្លា មិនជឿស៊ីបំនូរកម្មនិងផលរបស់កម្មដ៏លើសលុប ឱ្យ
ទានដែលខ្លួនបានមកមិនដោយធម៌ ចំពោះពួកបុគ្គលទ្រុស្ត
សីល តថាគតមិនពោលថា ទាននោះមានផលដ៏បរិបូណ៌ទេ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបវិបណ្ណាសកំ

យោ សីលវា សីលវន្តេសុ ទទាតិ

ទានំ ធម្មេន លទ្ធិំ សុបសន្នចិត្តោ

អភិសទ្ធិហំ កម្មដលំ ឧទ្យារំ

តំ វេ ទានំ វិបុលដលន្តិ ព្រូមិ

យោ វិត្យាកោ វិត្យាកេសុ ទទាតិ

ទានំ ធម្មេន លទ្ធិំ សុបសន្នចិត្តោ

អភិសទ្ធិហំ កម្មដលំ ឧទ្យារំ

តំ វេ ទានំ អាមិសទានានមត្តន្តិ ។

ទក្ខិណាវិភង្គសុត្តំ ទ្វាទសមំ និដ្ឋិតំ ។

វិភង្គវគ្គោ ចតុត្តោ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណាសកៈ

បុគ្គលណា ជាអ្នកមានសីល មានចិត្តជ្រះថ្លាដោយប្រពៃ

ជឿស៊ីបំនូរកម្មនិងផលរបស់កម្មដ៏លើសលុប ឱ្យទានដែល

ខ្លួនបានមកដោយធម៌ ចំពោះពួកបុគ្គលមានសីល តថាគត

ពោលថា ទាននោះឯង ទើបបានផលដ៏បរិបូណ៌ បុគ្គល

ណា ជាអ្នកប្រាសចាករាគៈ មានចិត្តជ្រះថ្លាដោយប្រពៃ

ជឿស៊ីបំនូរកម្មនិងផលរបស់កម្មដ៏លើសលុប ឱ្យទានដែល

ខ្លួនបានមកដោយធម៌ ចំពោះពួកបុគ្គលប្រាសចាករាគៈ ទាន

នោះឯង ប្រសើរជាងពួកអាមិសទាន (ទាំងអស់) ។

ចប់ ទក្ខិណារិកង្គសូត្រ ទី ១២ ។

ចប់ វិកង្កវគ្គ ទី ៤ ។

វិភង្គវគ្គស្ស ទេក្ខិណាវិភង្គសុត្តេ និគមគាថា

តស្សុទ្ធានំ

ភទ្ទិសាល សមិទ្ធិ ចន្ទនោ

អក្កិវេស្សនមាណាវោ វញ្ញាណី

សារថិ ឧទ្ទិស្សិនា អរណោន

បុក្កុស សច្ចវរោ វណាណំ^(១) ។

១ ឱ. ឥទំ ឧទ្ធានំ ន ទិស្សតិ ។ តស្ស វគ្គស្ស ឧទ្ធានំ ភទ្ទិកានន្ទកច្ឆានលោមសកង្កិយ-
សុភោ មហាកម្មសឡាយតនវិភង្គំ ឧទ្ទេសអរណាណាគុសច្ចំ ទេក្ខិណាវិភង្គសុត្តន្តីតិ ទិស្សន្តិ ។

វិភង្គវគ្គ ទក្ខិណាវិភង្គសូត្រ និគមគាថា

ឧទ្ទាននៃវិភង្គវគ្គនោះគឺ

- ភទ្ទេកវត្តសូត្រ ១ រឿងព្រះអានន្ទសំដែង (ភទ្ទេកវត្តសូត្រ)
- ក្នុងឧបដ្ឋានសាលា ១ រឿងព្រះសមិទ្ធិ (ក្នុងមហាកច្ចាន-ភទ្ទេកវត្តសូត្រ) ១ រឿងចន្ទនទេវបុត្រ (ក្នុងលោមសកង្គិយសូត្រ) ១ រឿងមាណពអគ្គិវេសនគោត្រ (ក្នុងចូឡកម្មវិភង្គសូត្រ) ១ រឿងបុគ្គលឈ្មោះថាមានញាណដ៏ប្រសើរ (ក្នុងមហាកម្មវិភង្គសូត្រ) ១ រឿងព្រះសម្ពុទ្ធព្រះនាមបុរិសទម្មសារថិ (ក្នុងសឡាយតនវិភង្គសូត្រ) ១ ឧទ្ទេសវិភង្គសូត្រ ១ អរណវិភង្គសូត្រ ១ រឿងបុក្កុសកុលបុត្រ (ក្នុងធាតុវិភង្គសូត្រ) ១ រឿងសច្ចៈដ៏ប្រសើរ (ក្នុងសច្ចវិភង្គសូត្រ) ១ រឿងទាន (ក្នុងទក្ខិណាវិភង្គសូត្រ) ១ ។

សឡាយតនវគ្គោ

បឋមំ អនាថបិណ្ឌិកោវាទសុត្តំ

[១៩៥] ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភកវា
សាវត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អា-
រាមេ ។ តេន ខោ បន សមយេន អនាថ-
បិណ្ឌិកោ កហាបតិ អាពាធិកោ ហោតិ ទុក្ខិតោ
ពាឡុតិលាដោ ។ អថខោ អនាថបិណ្ឌិកោ កហា-
បតិ អញ្ញតវំ បុរិសំ អាមន្តេសិ ឯហិ តំ កោ^(១)
បុរិស យេន ភកវា តេនុបសង្កម ឧបសង្កមិត្វា
មម វចនេន ភកវតោ ចានេ សិរសា វជ្ជាហិ
ឯវញ្ច វទេហិ អនាថបិណ្ឌិកោ កន្តេ កហា-
បតិ អាពាធិកោ ទុក្ខិតោ ពាឡុតិលាដោ សោ
ភកវតោ ចានេ សិរសា វជ្ជតីតិ យេន ចាយស្មា
សារីបុត្តោ តេនុបសង្កម ឧបសង្កមិត្វា មម វចនេ-
ន អាយស្មតោ សារីបុត្តស្ស ចានេ^(២) វជ្ជាហិ
ឯវញ្ច វទេហិ អនាថបិណ្ឌិកោ កន្តេ កហាបតិ

១ ឱ. ម. អម្ពោ ។ ២ ម. ឯត្តន្តវេ សិរសាតិ ទិស្សតិ ។

សឡាយតនវគ្គ

អនាថបិណ្ឌិកោវាទសូត្រ ទី ១

[១៩៥] ខ្ញុំបានស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះ
មានព្រះភាគទ្រង់គង់ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកគហបតី ជិត
ក្រុងសាវត្ថី ។ សម័យនោះឯង អនាថបិណ្ឌិកគហបតី មានអាពាធ
ដល់នូវសេចក្តីទុក្ខ មានជំងឺធ្ងន់ ។ គ្រានោះ អនាថបិណ្ឌិកគហបតី
ហៅបុរសម្នាក់មកថា នៃបុរសដ៏ចម្រើន អ្នកឯងចូរមកអាយ ចូរអ្នកទៅ
គាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ចូរអ្នកថ្វាយបង្គំព្រះ
បាទាព្រះមានព្រះភាគដោយសិរ្សៈ តាមពាក្យរបស់យើង រួចហើយ
ចូរក្រាបបង្គំទូលយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន អនាថបិណ្ឌិក-
គហបតី មានអាពាធ ដល់នូវសេចក្តីទុក្ខ មានជំងឺធ្ងន់ គាត់ក្រាប
ថ្វាយបង្គំព្រះបាទាព្រះមានព្រះភាគដោយសិរ្សៈ រួចហើយ ចូរអ្នក
ទៅគាល់ព្រះសារីបុត្តមានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ ចូរអ្នកថ្វាយ
បង្គំព្រះបាទាព្រះសារីបុត្តមានអាយុ តាមពាក្យរបស់យើង រួចហើយ
ចូរអ្នកទូលយ៉ាងនេះថា បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន អនាថបិណ្ឌិកគហបតី

សឡាយតនវគ្គស្ស អនាថបិណ្ឌិកោវាទសុត្តេ អាពាធប្បវត្តិ

អាពាធិកោ ទុក្ខិតោ ពាឡុតិលាដោ សោ អាយស្ម-
តោ សារីបុត្តស្ស ចាទេ សិរសា វន្ទតីតិ ឯវញ្ច
វទេហិ សាធុ កិរ ភន្តេ អាយស្មា សារីបុត្តោ
យេន អនាថបិណ្ឌិកស្ស កហាបតិស្ស និវេសនំ
តេនុបសង្កម្មតុ អនុកម្យំ ឧបាទាយាតិ ។ ឯវម្ពន្តេតិ
ខោ សោ បុរិសោ អនាថបិណ្ឌិកស្ស កហាបតិស្ស
បដិស្សត្វា យេន ភកវា តេនុបសង្កម្មិ ឧបសង្កម្មិត្វា
ភកវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។

[១៩៦] ឯកមន្តំ និសិទ្ធោ ខោ សោ បុរិសោ
ភកវន្តំ ឯតទវោច អនាថបិណ្ឌិកោ ភន្តេ កហាបតិ
អាពាធិកោ ទុក្ខិតោ ពាឡុតិលាដោ សោ ភកវតោ
ចាទេ សិរសា វន្ទតីតិ យេន ចាយស្មា សារីបុត្តោ
តេនុបសង្កម្មិ ឧបសង្កម្មិត្វា អាយស្មន្តំ សារីបុត្តំ
អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។ ឯកមន្តំ និសិទ្ធោ
ខោ សោ បុរិសោ អាយស្មន្តំ សារីបុត្តំ ឯតទវោច
អនាថបិណ្ឌិកោ ភន្តេ កហាបតិ អាពាធិកោ ទុក្ខិតោ

សឡាយតនវគ្គ អនាថបិណ្ឌិកោវាទសូត្រ ការប្រព្រឹត្តទៅនៃអាពាធ

មានអាពាធ ដល់នូវសេចក្តីទុក្ខ មានជំងឺធ្ងន់ គាត់ថ្វាយបង្គំព្រះបាទា
 ព្រះសារីបុត្តមានអាយុដោយសិរ្សៈ ដូច្នោះផង ចូរអ្នកទូលយ៉ាងនេះថា
 បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះករុណាសូមអង្វរ សូមព្រះសារីបុត្តមាន
 អាយុ អាស្រ័យនូវសេចក្តីអនុគ្រោះ ចូលទៅកាន់លំនៅរបស់អនាថ-
 បិណ្ឌិកគហបតី ដូច្នោះផង ។ បុរសនោះ ទទួលពាក្យអនាថបិណ្ឌិក-
 គហបតីថា បាទ លោកដ៏ចម្រើន ហើយក៏ចូលទៅគាល់ព្រះមាន
 ព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ
 រួចហើយអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ។

[១៩៦] លុះបុរសនោះ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ក្រាបបង្គំ
 ទូលព្រះមានព្រះភាគដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន អនាថបិណ្ឌិក-
 គហបតី មានអាពាធ ដល់នូវសេចក្តីទុក្ខ មានជំងឺធ្ងន់ គាត់ក្រាបថ្វាយ
 បង្គំព្រះបាទាព្រះមានព្រះភាគដោយសិរ្សៈ ហើយបុរសនោះ ក៏ចូល
 ទៅរកព្រះសារីបុត្តមានអាយុ លុះចូលទៅដល់ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះ
 សារីបុត្តមានអាយុ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះបុរសនោះ អង្គុយ
 ក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ទូលព្រះសារីបុត្តមានអាយុ ដូច្នោះថា បពិត្រ
 លោកដ៏ចម្រើន អនាថបិណ្ឌិកគហបតី មានអាពាធ ដល់នូវសេចក្តីទុក្ខ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរិបណ្ណាសកំ

ពាឡុតិលាដោ សោ អាយស្មតោ សារីបុត្តស្ស
 ចាទេ សិរសា វន្ទតិ ឯវញ្ច វទេតិ សាធុ កិរ
 ភន្តេ អាយស្មា សារីបុត្តោ យេន អនាថបិណ្ឌិកស្ស
 កហាបតិស្ស និវេសនំ តេនុបសង្កមតុ អនុកម្យំ
 ឧចាទាយាតិ ។ អធិវាសេសិ ខោ អាយស្មា សារីបុត្តោ
 តុណ្ហិកាវេន ។ អថខោ អាយស្មា សារីបុត្តោ
 និវាសេត្វា បត្តចីវរំ អាទាយ អាយស្មតោ អានន្ទេន
 បច្ឆាសមណោន យេន អនាថបិណ្ឌិកស្ស កហាបតិស្ស
 និវេសនំ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា បញ្ញត្តេ
 អាសនេ និសីទិ ។

[១៩៧] និសទ្ធិ ខោ អាយស្មា សារីបុត្តោ អនាថ-
 បិណ្ឌិកំ កហាបតី ឯតទរោច កច្ចិ តេ កហាបតិ
 ខមនីយំ កច្ចិ យាបនីយំ កច្ចិ ទុក្ខា វេទនា
 បដិក្កមន្តិ នោ អភិក្កមន្តិ បដិក្កមោសានំ បញ្ញាយតិ
 នោ អភិក្កមោតិ ។ ន មេ ភន្តេ សារីបុត្ត ខមនីយំ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណសកៈ

មានជំងឺធ្ងន់ គាត់ថ្វាយបង្គំព្រះបាទាព្រះសារីបុត្តមានអាយុ ដោយ

សិរ្សៈ ហើយបុរសនោះក៏ទូលយ៉ាងនេះថា បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ខ្ញុំ

ព្រះករុណាសូមអង្វរ សូមព្រះសារីបុត្តមានអាយុ អាស្រ័យនូវសេចក្តី

អនុគ្រោះ ចូលទៅកាន់ផ្ទះរបស់អនាថបិណ្ឌិកគហបតី (ឲ្យទាន) ។

ព្រះសារីបុត្តមានអាយុ ក៏ទទួលនិមន្តន៍ដោយតុណ្ហិភាព ។ លំដាប់នោះ

ព្រះសារីបុត្តមានអាយុ ស្ងៀកស្ងៀមប្រដាប់ដោយបាត្រនិងចីវរ មាន

ព្រះអានន្ទមានអាយុជាបច្ច្រាសមណៈ ក៏ចូលទៅកាន់ផ្ទះ របស់អនា-

ថបិណ្ឌិកគហបតី លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏គង់លើអាសនៈដែលគេ

ក្រាលប្រគេន ។

[១៩៧] លុះព្រះសារីបុត្តមានអាយុ គង់រួចហើយ ក៏មានថេរ-

វាចានឹងអនាថបិណ្ឌិកគហបតីដូច្នោះថា ម្ចាស់គហបតី សរីរយន្ត អ្នកល្មម

អត់ធន់បានដែរឬ ល្មមឲ្យប្រព្រឹត្តទៅបានដែរឬ ទុក្ខវេទនាបានស្រាក

ស្រាន្ត មិនចម្រើនឡើងទេឬ ការធ្ងរថយរមែងប្រាកដ ឯការចម្រើនឡើង

រមែងមិនប្រាកដទេឬ ។ បពិត្រព្រះសារីបុត្តដ៏ចម្រើន ខ្ញុំអត់ធន់មិនបានទេ

សឡាយតនវគ្គស្ស អនាថបិណ្ណិកោវាទសុត្តេ អាពាធប្បវត្តិ

ន យាបដីយំ ពាណ្ណ មេ ទុក្ខា វេទនា អភិក្កមន្តិ
នោ បដិក្កមន្តិ អភិក្កមោសានំ បញ្ញាយតិ នោ
បដិក្កមោតិ^(១) ។

[១៩៨] សេយ្យថាបិ ភន្តេ សារីបុត្ត ពលវា
បុរិសោ តិណ្ណោន សិខវេន មុទ្ធានំ អភិមត្តេយ្យ
ឯវមេវ ខោ មេ ភន្តេ សារីបុត្ត អធិមត្តា វាតា
មុទ្ធានំ ឱហានន្តិ ន មេ ភន្តេ សារីបុត្ត ខមដីយំ
ន យាបដីយំ ពាណ្ណ មេ ទុក្ខា វេទនា អភិក្កមន្តិ
នោ បដិក្កមន្តិ អភិក្កមោសានំ បញ្ញាយតិ នោ
បដិក្កមោតិ ។

[១៩៩] សេយ្យថាបិ ភន្តេ សារីបុត្ត ពលវា
បុរិសោ ទទ្មោន វត្តខណ្ណោន សីសេ សីសវេដ្ឋនំ
ទទេយ្យ ឯវមេវ ខោ មេ ភន្តេ សារីបុត្ត អធិមត្តា
វាតា សីសំ បរិកន្តន្តិ ន មេ ភន្តេ ខមដីយំ
ន យាបដីយំ ពាណ្ណ មេ ទុក្ខា វេទនា អភិក្កមន្តិ
នោ បដិក្កមន្តិ អភិក្កមោសានំ បញ្ញាយតិ នោ
បដិក្កមោតិ ។

១ ឱ. ឥតិសទ្វោ ន ទិស្សតិ ។

សឡាយតនវគ្គ អនាថបិណ្ឌិកោវាទសូត្រ ការប្រព្រឹត្តទៅនៃអាពាធ

ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅមិនបានទេ ទុក្ខវេទនាដ៏ក្លាបស់ខ្ញុំ ចេះតែចម្រើនឡើង មិន
ស្រាកស្រាន្តទេ ការចម្រើន ចេះតែប្រាកដ ការជួរថយ មិនប្រាកដទេ ។

[១៩៨] បពិត្រព្រះសារីបុត្តដ៏ចម្រើន បុរសមានកម្លាំង ចាក់
អំបែងក្បាលដោយដៃកស្រួចមុត យ៉ាងណាមិញ បពិត្រព្រះសារីបុត្ត
ដ៏ចម្រើន ខ្យល់ដ៏ខ្លាំង ចាក់ដោតអំបែងក្បាលខ្ញុំ ក៏យ៉ាងនោះដែរ បពិត្រ
ព្រះសារីបុត្តដ៏ចម្រើន ខ្ញុំអត់ធន់មិនបានទេ ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅមិនបានទេ
ព្រោះទុក្ខវេទនាដ៏ក្លាបស់ខ្ញុំ រមែងចម្រើនឡើង មិនស្រាកស្រាន្តទេ
មានតែរឹតឡើង ឥតជួរថយសោះ ។

[១៩៩] បពិត្រព្រះសារីបុត្តដ៏ចម្រើន បុរសមានកម្លាំងយក
ចង្វាយព្រ័ត្រដ៏មាំ មកត្របែងក្បាល យ៉ាងណាមិញ បពិត្រព្រះ
សារីបុត្តដ៏ចម្រើន ខ្យល់ដ៏ខ្លាំង ភ្លៀលក្បាលខ្ញុំ ក៏យ៉ាងនោះដែរ បពិត្រ
ព្រះសារីបុត្តដ៏ចម្រើន ខ្ញុំអត់ធន់មិនបានទេ ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅមិនបានទេ
ព្រោះទុក្ខវេទនាដ៏ក្លាបស់ខ្ញុំ តែងចម្រើនឡើង មិនស្រាកស្រាន្តទេ
មានតែរឹតឡើង ឥតជួរថយសោះ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរិបណ្ណាសកំ

[២០០] សេយ្យថាមិ ភន្តេ សារីបុត្ត ទក្ខោ
 កោយាតកោ វា កោយាតកន្តេវាសី វា តិស្លោន
 កោរិកន្តនេន កុច្ឆិ បរិកន្តេយ្យ ឯវមេវ ខោ មេ
 ភន្តេ សារីបុត្ត អធិមត្តា វាតា កុច្ឆិ បរិកន្តន្តិ ន
 មេ ភន្តេ ខមនីយំ ន យាបនីយំ ពាណ្ឌ មេ
 ទុក្ខា វេទនា អភិក្កមន្តិ នោ បដិក្កមន្តិ អភិក្ក-
 មោសានំ បញ្ញាយតិ នោ បដិក្កមោតិ ។

[២០១] សេយ្យថាមិ ភន្តេ សារីបុត្ត ទ្វេ ពលវន្តោ
 បុរិសា ទុព្វលតវំ បុរិសំ ធានាពាហាសុ កហេត្វា
 អដ្ឋារកាសុយា សន្តាបេយ្យំ សម្បរិតាបេយ្យំ ឯវមេវ
 ខោ មេ ភន្តេ សារីបុត្ត អធិមត្តា កាយស្មី ខាហោ
 ន មេ ភន្តេ សារីបុត្ត ខមនីយំ ន យាបនីយំ
 ពាណ្ឌ មេ ទុក្ខា វេទនា អភិក្កមន្តិ នោ បដិក្កមន្តិ
 អភិក្កមោសានំ បញ្ញាយតិ នោ បដិក្កមោតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណសកៈ

[២០០] បពិត្រព្រះសារីបុត្តដ៏ចម្រើន អ្នកសម្លាប់គោក្តី កូន
 សិស្សរបស់អ្នកសម្លាប់គោដ៏ឈ្លាសក្តី វះពោះ ដោយកាំបិតសម្រាប់វះគោ
 ដ៏មុត យ៉ាងណាមិញ បពិត្រព្រះសារីបុត្តដ៏ចម្រើន ខ្យល់ដែលខ្លាំង រមែង
 អារពោះរបស់ខ្ញុំ ក៏យ៉ាងនោះឯង បពិត្រព្រះសារីបុត្តដ៏ចម្រើន ខ្ញុំអត់ធន់
 មិនបានទេ ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅមិនបានទេ ព្រោះទុក្ខវេទនាដ៏ក្លារបស់ខ្ញុំតែង
 ចម្រើនឡើង មិនស្រាកស្រាន្ត មានតែរឹតឡើង ឥតជូរថយសោះ ។

[២០១] បពិត្រព្រះសារីបុត្តដ៏ចម្រើន បុរស ២ នាក់ មានកម្លាំង
 ចាប់បុរសម្នាក់ដែលខ្សោយជាង ត្រង់ដើមដៃទាំងពីរ ពោលកម្លោះលើ
 រណ្តៅរងើកភ្លើង យ៉ាងណាមិញ បពិត្រព្រះសារីបុត្តដ៏ចម្រើន ឯសេចក្តី
 ក្តៅក្រហាយដ៏ខ្លាំង ក្នុងកាយរបស់ខ្ញុំ ក៏យ៉ាងនោះឯង បពិត្រព្រះ
 សារីបុត្តដ៏ចម្រើន ខ្ញុំអត់ធន់មិនបានទេ ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅមិនបានទេ ព្រោះ
 ទុក្ខវេទនាដ៏ក្លារបស់ខ្ញុំ តែងចម្រើនឡើង មិនស្រាកស្រាន្តទេ មានតែ
 រឹតឡើង ឥតជូរថយសោះ ។

សឡាយតនវគ្គស្ស អនាថបិណ្ណកោវាទសុត្តេ អដ្ឋតិកាយតនានិ

[២០២] តស្មាតិហា តេ កហាបតិ ឯវំ សិក្ខិតពុំ ន
 ចក្កំ ឧទាទិយិស្សាមិ ន ច មេ ចក្កនិស្សិតំ វិញ្ញាណំ
 ភវិស្សតីតិ ឯវញ្ញំ តេ កហាបតិ សិក្ខិតពុំ ។ តស្មា-
 តិហា តេ កហាបតិ ឯវំ សិក្ខិតពុំ ន សោតំ ឧទា-
 ទិយិស្សាមិ ន ច មេ សោតនិស្សិតំ វិញ្ញាណំ ភវិស្ស-
 តីតិ ឯវញ្ញំ តេ កហាបតិ សិក្ខិតពុំ ។ តស្មាតិហា
 តេ កហាបតិ ឯវំ សិក្ខិតពុំ ន យានំ ឧទាទិ-
 យិស្សាមិ ន ច មេ យាននិស្សិតំ វិញ្ញាណំ
 ភវិស្សតីតិ ឯវញ្ញំ តេ កហាបតិ សិក្ខិតពុំ ។
 តស្មាតិហា តេ កហាបតិ ឯវំ សិក្ខិតពុំ ន ជិវ្ហំ
 ឧទាទិយិស្សាមិ ន ច មេ ជិវ្ហនិស្សិតំ វិញ្ញាណំ
 ភវិស្សតីតិ ឯវញ្ញំ តេ កហាបតិ សិក្ខិតពុំ ។

សឡាយតនវគ្គ អនាថបិណ្ឌិកោវាទសូត្រ អាយតនៈខាងក្នុង

[២០២] ព្រះសារីបុត្ត តបថា ម្ចាស់គហបតី ព្រោះហេតុនោះ
ក្នុងសាសនានេះ អ្នកត្រូវសិក្សាយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញនឹងមិនប្រកាន់
នូវចក្ខុ ទាំងវិញ្ញាណដែលអាស្រ័យចក្ខុ របស់អាត្មាអញក៏នឹងមិនមាន
ឡើយ ម្ចាស់គហបតី អ្នកត្រូវសិក្សាយ៉ាងនេះចុះ ។ ម្ចាស់គហបតី
ព្រោះហេតុនោះ ក្នុងសាសនានេះ អ្នកត្រូវសិក្សាយ៉ាងនេះថា អាត្មា
អញ នឹងមិនប្រកាន់នូវត្រចៀក ទាំងវិញ្ញាណដែលអាស្រ័យត្រចៀក
របស់អាត្មាអញនឹងមិនមានឡើយ ម្ចាស់គហបតី អ្នកត្រូវសិក្សាយ៉ាង
នេះចុះ ។ ម្ចាស់គហបតី ព្រោះហេតុនោះ ក្នុងសាសនានេះ អ្នក
ត្រូវសិក្សាយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញនឹងមិនប្រកាន់នូវច្រមុះ ទាំងវិញ្ញាណ
ដែលអាស្រ័យច្រមុះ របស់អាត្មាអញ ក៏នឹងមិនមានឡើយ ម្ចាស់
គហបតី អ្នកត្រូវសិក្សាយ៉ាងនេះចុះ ។ ម្ចាស់គហបតី ព្រោះហេតុនោះ
ក្នុងសាសនានេះ អ្នកត្រូវសិក្សាយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញនឹងមិនប្រកាន់
នូវអណ្តាត ទាំងវិញ្ញាណដែលអាស្រ័យអណ្តាត របស់អាត្មាអញ
ក៏នឹងមិនមានឡើយ ម្ចាស់គហបតី អ្នកត្រូវសិក្សាយ៉ាងនេះចុះ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរិបណ្ណាសកំ

តស្មាតិហា តេ កហាបតិ ឯវំ សិក្ខិតពុំ ន កាយំ
ឧទាទិយិស្សាមិ ន ច មេ កាយនិស្សិតំ វិញ្ញាណំ
ភវិស្សតីតិ ឯវញ្ញំ តេ កហាបតិ សិក្ខិតពុំ ។

តស្មាតិហា តេ កហាបតិ ឯវំ សិក្ខិតពុំ ន មនំ
ឧទាទិយិស្សាមិ ន ច មេ មនោនិស្សិតំ វិញ្ញាណំ
ភវិស្សតីតិ ឯវញ្ញំ តេ កហាបតិ សិក្ខិតពុំ ។

[២០៣]

តស្មាតិហា តេ កហាបតិ ឯវំ សិក្ខិតពុំ
ន រូបំ ឧទាទិយិស្សាមិ ន ច មេ រូបនិស្សិតំ វិញ្ញាណំ
ភវិស្សតីតិ ឯវញ្ញំ តេ កហាបតិ សិក្ខិតពុំ ។ តស្មា-

តិហា តេ កហាបតិ ឯវំ សិក្ខិតពុំ ន សទ្ធិំ ឧ-
ទាទិយិស្សាមិ... ន កទ្ធិំ ឧទាទិយិស្សាមិ... ន រសំ
ឧទាទិយិស្សាមិ... ន ដោដ្ឋពុំ ឧទាទិយិស្សាមិ... ន ធម្មំ

ឧទាទិយិស្សាមិ ន ច មេ ធម្មនិស្សិតំ វិញ្ញាណំ
ភវិស្សតីតិ ឯវញ្ញំ តេ កហាបតិ សិក្ខិតពុំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបវិបណ្ណាសកៈ

ម្នាលគហបតី ព្រោះហេតុនោះ ក្នុងសាសនានេះ អ្នកត្រូវសិក្សាយ៉ាង
 នេះថា អាត្មាអញនឹងមិនប្រកាន់នូវកាយ ទាំងវិញ្ញាណដែលអាស្រ័យ
 កាយ របស់អាត្មាអញ ក៏នឹងមិនមានឡើយ ម្នាលគហបតី អ្នកត្រូវ
 សិក្សា យ៉ាងនេះចុះ ។ ម្នាលគហបតី ព្រោះហេតុនោះ ក្នុងសា-
 សនានេះ អ្នកត្រូវសិក្សាយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញនឹងមិនប្រកាន់នូវចិត្ត
 ទាំងវិញ្ញាណដែលអាស្រ័យចិត្ត របស់អាត្មាអញ ក៏នឹងមិនមានឡើយ
 ម្នាលគហបតី អ្នកត្រូវសិក្សាយ៉ាងនេះចុះ ។

[២០៣] ម្នាលគហបតី ព្រោះហេតុនោះ ក្នុងសាសនានេះ
 អ្នកត្រូវសិក្សាយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញនឹងមិនប្រកាន់នូវរូប ទាំងវិញ្ញាណ
 ដែលអាស្រ័យរូប របស់អាត្មាអញ ក៏នឹងមិនមានឡើយ ម្នាលគហបតី
 អ្នកត្រូវសិក្សាយ៉ាងនេះចុះ ។ ម្នាលគហបតី ព្រោះហេតុនោះ ក្នុង
 សាសនានេះ អ្នកត្រូវសិក្សាយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញនឹងមិនប្រកាន់
 នូវសំឡេង... នឹងមិនប្រកាន់នូវក្លិន... នឹងមិនប្រកាន់នូវរស... នឹង
 មិនប្រកាន់នូវផ្សព្វ... នឹងមិនប្រកាន់នូវធម្មារម្មណ៍ ទាំងវិញ្ញាណដែល
 អាស្រ័យធម្មារម្មណ៍ របស់អាត្មាអញ ក៏នឹងមិនមានឡើយ ម្នាល
 គហបតី អ្នកត្រូវសិក្សាយ៉ាងនេះចុះ ។

សឡាយតនវគ្គស្ស អនាថបិណ្ឌិកោវាទសុត្តេ ចក្កសម្មស្សាទិ

[២០៤] តស្មាតិហា តេ កហាបតិ ឯវំ សិក្ខិតពុំ
 ន ចក្កវិញ្ញាណំ ឧទាទិយិស្សាមិ ន ច មេ ចក្ក-
 វិញ្ញាណានិស្សិតំ វិញ្ញាណំ ភវិស្សតីតិ ឯវញ្ញំ តេ
 កហាបតិ សិក្ខិតពុំ ។ តស្មាតិហា តេ កហាបតិ
 ឯវំ សិក្ខិតពុំ ន សោតវិញ្ញាណំ ឧទាទិយិស្សាមិ...
 ន ហានវិញ្ញាណំ ឧទាទិយិស្សាមិ... ន ជិវ្ហាវិញ្ញាណំ
 ឧទាទិយិស្សាមិ... ន កាយវិញ្ញាណំ ឧទាទិយិស្សា-
 មិ... ន មនោវិញ្ញាណំ ឧទាទិយិស្សាមិ ន ច មេ
 មនោវិញ្ញាណានិស្សិតំ វិញ្ញាណំ ភវិស្សតីតិ ឯវញ្ញំ
 តេ កហាបតិ សិក្ខិតពុំ ។

[២០៥] តស្មាតិហា តេ កហាបតិ ឯវំ សិក្ខិតពុំ
 ន ចក្កសម្មស្សំ ឧទាទិយិស្សាមិ ន ច មេ ចក្ក-
 សម្មស្សានិស្សិតំ វិញ្ញាណំ ភវិស្សតីតិ ឯវញ្ញំ តេ
 កហាបតិ សិក្ខិតពុំ ។ តស្មាតិហា តេ កហា-
 បតិ ឯវំ សិក្ខិតពុំ ន សោតសម្មស្សំ ឧទាទិ-
 យិស្សាមិ... ន ហានសម្មស្សំ ឧទាទិយិស្សាមិ...

សឡាយតនវគ្គ អនាថបិណ្ឌិកោវាទសូត្រ ចក្ខុសម្មស្សជាដើម

[២០៤] ម្នាលគហបតី ព្រោះហេតុនោះ ក្នុងសាសនានេះ អ្នកត្រូវសិក្សាយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញនឹងមិនប្រកាន់នូវចក្ខុវិញ្ញាណ ទាំង វិញ្ញាណដែលអាស្រ័យចក្ខុវិញ្ញាណ របស់អាត្មាអញនឹងមិនមានឡើយ ម្នាលគហបតី អ្នកត្រូវសិក្សាយ៉ាងនេះចុះ ។ ម្នាលគហបតី ព្រោះ ហេតុនោះ ក្នុងសាសនានេះ អ្នកត្រូវសិក្សាយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញនឹង មិនប្រកាន់នូវសោតវិញ្ញាណ... នឹងមិនប្រកាន់នូវឃានវិញ្ញាណ... នឹង មិនប្រកាន់នូវជិវ្ហាវិញ្ញាណ... នឹងមិនប្រកាន់នូវកាយវិញ្ញាណ... នឹងមិន ប្រកាន់នូវមនោវិញ្ញាណ ទាំងវិញ្ញាណដែលអាស្រ័យមនោវិញ្ញាណ របស់ អាត្មាអញ ក៏នឹងមិនមានឡើយ ម្នាលគហបតី អ្នកត្រូវសិក្សាយ៉ាង នេះចុះ ។

[២០៥] ម្នាលគហបតី ព្រោះហេតុនោះ ក្នុងសាសនានេះ អ្នកត្រូវសិក្សាយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញនឹងមិនប្រកាន់នូវចក្ខុសម្មស្ស ទាំង វិញ្ញាណដែលអាស្រ័យចក្ខុសម្មស្ស របស់អាត្មាអញនឹងមិនមានឡើយ ម្នាលគហបតី អ្នកត្រូវសិក្សាយ៉ាងនេះចុះ ។ ម្នាលគហបតី ព្រោះ ហេតុនោះ ក្នុងសាសនានេះ អ្នកត្រូវសិក្សាយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញ នឹងមិនប្រកាន់នូវសោតសម្មស្ស... នឹងមិនប្រកាន់នូវឃានសម្មស្ស...

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរិបណ្ណាសកំ

ន ឱវាសម្ពុស្សំ ឧទាទិយិស្សាមិ... ន កាយសម្ពុស្សំ
 ឧទាទិយិស្សាមិ... ន មនោសម្ពុស្សំ ឧទាទិយិស្សាមិ
 ន ច មេ មនោសម្ពុស្សនិស្សិតំ វិញ្ញាណំ កវិស្សតីតិ
 ឯវញ្ញំ តេ កហាបតិ សិក្ខិតពុំ ។

[២០៦] តស្មាតិហា តេ កហាបតិ ឯវំ សិក្ខិតពុំ

ន ចក្កុសម្ពុស្សជំ វេទនំ ឧទាទិយិស្សាមិ ន ច មេ
 ចក្កុសម្ពុស្សជវេទនានិស្សិតំ វិញ្ញាណំ កវិស្សតីតិ
 ឯវញ្ញំ តេ កហាបតិ សិក្ខិតពុំ ។ តស្មាតិហា តេ
 កហាបតិ ឯវំ សិក្ខិតពុំ ន សោតសម្ពុស្សជំ វេទនំ
 ឧទាទិយិស្សាមិ... ន យានសម្ពុស្សជំ វេទនំ ឧទាទិ-
 យិស្សាមិ... ន ឱវាសម្ពុស្សជំ វេទនំ ឧទាទិយិស្សា-
 មិ... ន កាយសម្ពុស្សជំ វេទនំ ឧទាទិយិស្សាមិ... ន
 មនោសម្ពុស្សជំ វេទនំ ឧទាទិយិស្សាមិ ន ច មេ
 មនោសម្ពុស្សជវេទនានិស្សិតំ វិញ្ញាណំ កវិស្សតីតិ
 ឯវញ្ញំ តេ កហាបតិ សិក្ខិតពុំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណាសកៈ

នឹងមិនប្រកាន់នូវជិវ្ហាសម្មស្ស... នឹងមិនប្រកាន់នូវកាយសម្មស្ស... នឹង
មិនប្រកាន់នូវមនោសម្មស្ស ទាំងវិញ្ញាណ ដែលអាស្រ័យមនោសម្មស្ស
របស់អាត្មាអញ ក៏នឹងមិនមានឡើយ ម្នាលគហបតី អ្នកត្រូវសិក្សា
យ៉ាងនេះចុះ ។

[២០៦] ម្នាលគហបតី ព្រោះហេតុនោះ ក្នុងសាសនានេះ
អ្នកត្រូវសិក្សាយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញនឹងមិនប្រកាន់ នូវវេទនាដែលកើត
អំពីចក្ខុសម្មស្ស ទាំងវិញ្ញាណ ដែលអាស្រ័យវេទនា ដែលកើតអំពី
ចក្ខុសម្មស្ស របស់អាត្មាអញនឹងមិនមានឡើយ ម្នាលគហបតី អ្នក
ត្រូវសិក្សាយ៉ាងនេះចុះ ។ ម្នាលគហបតី ព្រោះហេតុនោះ ក្នុងសា-
សនានេះ អ្នកត្រូវសិក្សាយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញនឹងមិនប្រកាន់នូវវេទនា
ដែលកើតអំពីសោតសម្មស្ស... នឹងមិនប្រកាន់នូវវេទនា ដែលកើតអំពី
ឃានសម្មស្ស... នឹងមិនប្រកាន់នូវវេទនាដែលកើតអំពីជិវ្ហាសម្មស្ស... នឹង
មិនប្រកាន់នូវវេទនាដែលកើតអំពីកាយសម្មស្ស... នឹងមិនប្រកាន់នូវវេទនា
ដែលកើតអំពីមនោសម្មស្ស ទាំងវិញ្ញាណដែលអាស្រ័យវេទនា ដែល
កើតអំពីមនោសម្មស្ស របស់អាត្មាអញនឹងមិនមានឡើយ ម្នាលគហបតី
អ្នកត្រូវសិក្សាយ៉ាងនេះចុះ ។

សឡាយតនវគ្គស្ស អនាថបិណ្ឌិកោវាទសុត្តេ បញ្ចក្ខន្ធា

[២០៧] តស្មាតិហា តេ កហាបតិ ឯវំ សិក្ខិតពុំ
 ន បបរីធាតុំ ឧទាទិយិស្សាមិ ន ច មេ បបរីធាតុ-
 ទិស្សិតំ វិញ្ញាណំ ភវិស្សតីតិ ឯវញ្ញំ តេ កហាបតិ
 សិក្ខិតពុំ ។ តស្មាតិហា តេ កហាបតិ ឯវំ សិក្ខិតពុំ
 ន អាទោធាតុំ ឧទាទិយិស្សាមិ... ន តេដោធាតុំ
 ឧទាទិយិស្សាមិ... ន វាយោធាតុំ ឧទាទិយិស្សាមិ...
 ន អាកាសធាតុំ ឧទាទិយិស្សាមិ... ន វិញ្ញាណធាតុំ
 ឧទាទិយិស្សាមិ ន ច មេ វិញ្ញាណធាតុទិស្សិតំ
 វិញ្ញាណំ ភវិស្សតីតិ ឯវញ្ញំ តេ កហាបតិ សិក្ខិតពុំ ។

[២០៨] តស្មាតិហា តេ កហាបតិ ឯវំ សិក្ខិតពុំ
 ន រូបំ ឧទាទិយិស្សាមិ ន ច មេ រូបទិស្សិតំ
 វិញ្ញាណំ ភវិស្សតីតិ ឯវញ្ញំ តេ កហាបតិ សិក្ខិតពុំ ។
 តស្មាតិហា តេ កហាបតិ ឯវំ សិក្ខិតពុំ ន វេទនំ
 ឧទាទិយិស្សាមិ... ន សញ្ញំ ឧទាទិយិស្សាមិ... ន
 សដ្ឋារេ ឧទាទិយិស្សាមិ... ន វិញ្ញាណំ ឧទាទិ-
 យិស្សាមិ ន ច មេ វិញ្ញាណទិស្សិតំ វិញ្ញាណំ ភវិស្ស-
 តីតិ ឯវញ្ញំ តេ កហាបតិ សិក្ខិតពុំ ។

សឡាយតនវគ្គ អនាថបិណ្ឌិកោវាទសូត្រ បញ្ចក្ខន្ធ

[២០៧] ម្នាលគហបតី ព្រោះហេតុនោះ ក្នុងសាសនានេះ អ្នកត្រូវសិក្សាយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញ មិនប្រកាន់នូវបឋវីធាតុ ទាំង វិញ្ញាណដែលអាស្រ័យបឋវីធាតុ របស់អាត្មាអញ ក៏នឹងមិនមានឡើយ ម្នាលគហបតី អ្នកត្រូវសិក្សាយ៉ាងនេះចុះ ។ ម្នាលគហបតី ព្រោះ ហេតុនោះ ក្នុងសាសនានេះ អ្នកត្រូវសិក្សាយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញ នឹងមិនប្រកាន់នូវអាបោធាតុ... នឹងមិនប្រកាន់នូវតេជោធាតុ... នឹងមិន ប្រកាន់នូវវាយោធាតុ... នឹងមិនប្រកាន់នូវអាកាសធាតុ... នឹងមិនប្រកាន់ នូវវិញ្ញាណធាតុ ទាំងវិញ្ញាណដែលអាស្រ័យវិញ្ញាណធាតុ របស់អាត្មា អញ ក៏នឹងមិនមានឡើយ ម្នាលគហបតី អ្នកត្រូវសិក្សាយ៉ាងនេះចុះ ។

[២០៨] ម្នាលគហបតី ព្រោះហេតុនោះ ក្នុងសាសនានេះ អ្នក ត្រូវសិក្សាយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញនឹងមិនប្រកាន់នូវរូប ទាំងវិញ្ញាណដែល អាស្រ័យរូបរបស់អាត្មាអញ ក៏នឹងមិនមានឡើយ ម្នាលគហបតី អ្នក ត្រូវសិក្សាយ៉ាងនេះចុះ ។ ម្នាលគហបតី ព្រោះហេតុនោះ ក្នុងសាស- នានេះ អ្នកត្រូវសិក្សាយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញនឹងមិនប្រកាន់នូវវេទនា... នឹងមិនប្រកាន់នូវសញ្ញា... នឹងមិនប្រកាន់នូវសង្ខារទាំងឡាយ... នឹង មិនប្រកាន់នូវវិញ្ញាណ ទាំងវិញ្ញាណដែលអាស្រ័យវិញ្ញាណ របស់អាត្មា អញក៏នឹងមិនមានឡើយ ម្នាលគហបតី អ្នកត្រូវសិក្សាយ៉ាងនេះចុះ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរិបណ្ណាសកំ

[២០៩] តស្មាតិហា តេ កហាបតិ ឯវំ សិក្ខិតតំ
 ន អាគាសានញ្ចាយតនំ ឧទាទិយិស្សាមិ ន ច មេ
 អាគាសានញ្ចាយតននិស្សិតំ វិញ្ញាណំ ភវិស្សតីតិ
 ឯវញ្ញំ តេ កហាបតិ សិក្ខិតតំ ។ តស្មាតិហា តេ
 កហាបតិ ឯវំ សិក្ខិតតំ ន វិញ្ញាណញ្ចាយតនំ
 ឧទាទិយិស្សាមិ... ន អាតិញ្ចញ្ញាយតនំ ឧទាទិ-
 យិស្សាមិ... ន ទេវសញ្ញាណសញ្ញាយតនំ ឧទាទិ-
 យិស្សាមិ ន ច មេ ទេវសញ្ញាណសញ្ញាយតននិស្សិតំ
 វិញ្ញាណំ ភវិស្សតីតិ ឯវញ្ញំ តេ កហាបតិ សិក្ខិតតំ ។

[២១០] តស្មាតិហា តេ កហាបតិ ឯវំ សិក្ខិត-
 តំ ន ឥធលោកំ ឧទាទិយិស្សាមិ ន ច
 មេ ឥធលោកនិស្សិតំ វិញ្ញាណំ ភវិស្សតីតិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណសកៈ

[២០៩] ម្នាលគហបតី ព្រោះហេតុនោះ ក្នុងសាសនានេះ
 អ្នកត្រូវសិក្សាយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញនឹងមិនប្រកាន់នូវអាកាសានញាយ-
 តនៈ ទាំងវិញ្ញាណដែលអាស្រ័យអាកាសានញាយតនៈរបស់អាត្មាអញ
 ក៏នឹងមិនមានឡើយ ម្នាលគហបតី អ្នកត្រូវសិក្សាយ៉ាងនេះចុះ ។

ម្នាលគហបតី ព្រោះហេតុនោះ ក្នុងសាសនានេះ អ្នកត្រូវសិក្សា
 យ៉ាងនេះថា អាត្មាអញនឹងមិនប្រកាន់នូវវិញ្ញាណញាយតនៈ... នឹងមិន
 ប្រកាន់នូវអាកិញ្ញញាយតនៈ... នឹងមិនប្រកាន់នូវនេវសញ្ញានាសញ្ញាយ-
 តនៈ ទាំងវិញ្ញាណដែលអាស្រ័យនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈរបស់អាត្មា
 អញ ក៏នឹងមិនមានឡើយ ម្នាលគហបតី អ្នកត្រូវសិក្សាយ៉ាងនេះចុះ ។

[២១០] ម្នាលគហបតី ព្រោះហេតុនោះ ក្នុងសាសនានេះ អ្នក
 ត្រូវសិក្សាយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញនឹងមិនប្រកាន់នូវលោកនេះ^(១) ទាំង
 វិញ្ញាណដែលអាស្រ័យលោកនេះ របស់អាត្មាអញក៏នឹងមិនមានឡើយ

១ អដ្ឋកថាថា លោកនេះសំដៅយកកន្លែងសម្រាប់នៅ គ្រឿងសម្រាប់ស៊ី និងគ្រឿងស្លៀកពាក់ ។

សឡាយតនវគ្គស្ស អនាថបិណ្ឌិកោវាទសុត្តេ ឥធលោកបរលោកា

ឯវញ្ញោ តេ កហាបតិ សិក្ខិតពុំ ។ តស្មាតិហា តេ

កហាបតិ ឯវំ សិក្ខិតពុំ ន បរលោកំ ឧទាទិយិស្សាមិ

ន ច មេ បរលោកនិស្សិតំ វិញ្ញាណំ ភវិស្សតីតិ

ឯវញ្ញោ តេ កហាបតិ សិក្ខិតពុំ ។

[២០០] តស្មាតិហា តេ កហាបតិ ឯវំ សិក្ខិតពុំ

យម្បិ មេ ទិដ្ឋំ សុតំ មុតំ វិញ្ញាតំ បរិយេសិតំ អនុវិ-

ចរិតំ មនសា តម្បិ ន ឧទាទិយិស្សាមិ ន ច មេ

តន្តិស្សិតំ វិញ្ញាណំ ភវិស្សតីតិ ឯវញ្ញោ តេ កហាបតិ

សិក្ខិតពុំ ។

សឡាយតនវគ្គ អនាថបិណ្ឌិកោវាទសូត្រ លោកនេះនិងលោកខាងមុខ

ម្នាលគហបតី អ្នកត្រូវសិក្សាយ៉ាងនេះចុះ ។ ម្នាលគហបតី ព្រោះហេតុ
នោះ ក្នុងសាសនានេះ អ្នកត្រូវសិក្សាយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញនឹងមិន
ប្រកាន់នូវលោកខាងមុខ^(១) ទាំងវិញ្ញាណ ដែលអាស្រ័យលោកខាងមុខ
របស់អាត្មាអញនឹងមិនមានឡើយ ម្នាលគហបតី អ្នកត្រូវសិក្សាយ៉ាង
នេះចុះ ។

[២១១] ម្នាលគហបតី ព្រោះហេតុនោះ ក្នុងសាសនានេះ
អ្នកត្រូវសិក្សាយ៉ាងនេះថា ធម្មជាតិណា ដែលអាត្មាអញ បានឃើញ
ហើយ ឮហើយ ប៉ះពាល់ហើយ ដឹងច្បាស់ហើយ ស្វែងរកហើយ
ស្ទាបស្ទង់ដោយចិត្តហើយ អាត្មាអញ នឹងមិនប្រកាន់នូវធម្មជាតិនោះ
ទាំងវិញ្ញាណដែលអាស្រ័យធម្មជាតិនោះ របស់អាត្មាអញក៏នឹងមិនមាន
ឡើយ ម្នាលគហបតី អ្នកត្រូវសិក្សាយ៉ាងនេះចុះ ។

១ អដ្ឋកថា ថា សង្គ្រោះយកលោកដទៃ លើកលែងតែមនុស្សលោកចេញ ។ អធិប្បាយថា
ឲ្យលះចិត្តគិតថា អាត្មាអញនឹងកើតក្នុងទេវលោកឯណោះ នៅក្នុងទេវលោកឯណោះ បរិភោគ
និងស្លៀកដណ្តប់យ៉ាងនេះ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរិបណ្ណាសកំ

[២០២] ឯវំ វុត្តេ អនាថបិណ្ឌិកោ កហាបតិ បពោ-
 ទិ អស្សនិ បវុត្តេសិ ។ អថខោ អាយស្មា អានន្ទោ
 អនាថបិណ្ឌិកំ កហាបតិ ឯតទរោច ឱលេយ្យាសិ^(១) ខោ
 តំ កហាបតិ សំសីទិ^(២) ខោ តំ កហាបតីតិ ។ ធាហំ
 ភន្តេ អានន្ទ ឱលេយ្យាមិ ន សំសីទាមិ អបិច មេ
 ទីយវត្ថំ សត្តា បយិរូទាសិតោ មនោការជីយា ច
 ភិក្ខុ ន មេ ឯវុប្បិ ធម្មិកថា សុតបុញ្ញាតិ ។ ន
 ខោ កហាបតិ តិហីនំ ឱនាតវសនានំ ឯវុប្បិ ធម្មិកថា
 បដិកាតិ បព្វជិតានំ^(៣) កហាបតិ ឯវុប្បិ ធម្មិកថា ប-
 ដិកាតីតិ ។ តេនហិ ភន្តេ សារីបុត្ត តិហីនំបិ ឱនាត-
 វសនានំ ឯវុប្បិ ធម្មិកថា បដិកាតុ សន្តិ ហិ
 ភន្តេ^(៤) កុលបុត្តា អប្បរជក្ខជាតិកា អស្សវនតា
 ធម្មស្ស បរិហាយន្តិ^(៥) ធម្មស្ស អញ្ញាតាហេតិ ។

១ ឱ. ម. ឱលីយសិ ។ ២ ឱ. ម. សំសីទសិ ។ ៣ ឱ. ម. ឯត្តន្តរេ ខោសទ្វោ ទិស្សតិ ។
 ៤ ភន្តេ សារីបុត្ត ។ ៥ ឱ. ម. បរិហាយន្តិ ភវិស្សន្តិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណាសកៈ

[២១២] កាលដែលព្រះសារីបុត្តមានថេរវាចាយ៉ាងនេះហើយ អនា-
 ថបិណ្ឌិកគហបតីយំសម្រក់ទឹកភ្នែក ។ គ្រានោះ ព្រះអានន្ទមានអាយុ
 មានថេរវាចានឹងអនាថបិណ្ឌិកគហបតីដូច្នោះថា ម្ចាស់គហបតី អ្នកជាប់
 នៅក្នុងទ្រព្យសម្បត្តិឬ ម្ចាស់គហបតី អ្នកលិចនៅក្នុងទ្រព្យសម្បត្តិ
 ឬ ។ អនាថបិណ្ឌិកគហបតីឆ្លើយថា បពិត្រព្រះអានន្ទដ៏ចម្រើន ខ្ញុំមិន
 ជាប់ មិនលិចនៅក្នុងទ្រព្យសម្បត្តិទេ តែថាខ្ញុំព្រះករុណា ដែលចូលទៅ
 អង្គុយជិតព្រះសាស្តា អស់កាលយូរហើយផង ចូលទៅអង្គុយជិតពួក
 ភិក្ខុជាអ្នកចម្រើនចិត្ត អស់កាលយូរហើយផង ក៏ខ្ញុំព្រះករុណា មិនដែល
 បានស្តាប់ធម្មិកថាមានសភាពដូច្នោះឡើយ ។ ម្ចាស់គហបតី ធម្មិកថា
 មានសភាពដូច្នោះ តែងមិនច្បាស់ប្រាកដដល់ពួកគ្រហស្ថអ្នកស្ងៀកស
 ទេ ម្ចាស់គហបតី ឯធម្មិកថាមានសភាពដូច្នោះ រមែងច្បាស់ប្រាកដដល់
 ពួកបព្វជិត (តែប៉ុណ្ណោះ) ។ បពិត្រព្រះសារីបុត្តដ៏ចម្រើន បើដូច្នោះ
 ធម្មិកថាមានសភាពដូច្នោះ សូមឲ្យបានច្បាស់ប្រាកដដល់ពួកគ្រហស្ថអ្នក
 ស្ងៀកសផង បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ព្រោះថា មានពួកកុលបុត្ត
 ដែលប្រកបដោយជាតិជាអ្នកមានធូលីតិចក្នុងភ្នែក ជាអ្នកដឹងច្បាស់នូវធម៌
 ព្រោះតែមិនបានស្តាប់ធម៌ មុខជានឹងសាបសូន្យចាកធម៌មិនខាន ។

សឡាយតនវគ្គស្ស អនាថបិណ្ឌិកោវាទសុត្តេ ភគវន្តបសង្កមនំ

អថខោ អាយស្មា ច សារីបុត្តោ អាយស្មា ច
អានន្ទោ អនាថបិណ្ឌិកំ កហាបតី ឥមិណា ឱវាទេន
ឱវទិត្វា ឧដ្ឋាយាសនា បក្កមីសុ ។

[២១៣] អថខោ អនាថបិណ្ឌិកោ កហាបតី អ-
ចិរប្បក្កន្តោ អាយស្មន្តោ ច សារីបុត្តោ អាយស្មន្តោ ច
អានន្ទោ កាលមកាសិ តុសិតំ កាយំ ឧបបដ្ឋតិ-
តិ ។ អថខោ អនាថបិណ្ឌិកោ ទេវបុត្តោ អភិក្កន្តា-
យ វត្តិយា អភិក្កន្តវណ្ណោ កេវលកប្បំ ជេតវនំ
ឱកាសេត្វា យេន ភកវា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្ក-
មិត្វា ភកវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ អដ្ឋាសិ ។ ឯក-
មន្តំ បិតោ ខោ អនាថបិណ្ឌិកោ ទេវបុត្តោ ភកវន្តំ
តាថាហិ អជ្ឈកាសិ

ឥនំ ហិតំ ជេតវនំ

ឥសិសដ្ឋិជិសេវិតំ

អារុតំ ធម្មរាជេន

សឡាយតនវត្ត អនាថបិណ្ឌិកោវាទសូត្រ អនាថបិណ្ឌិកទេវបុត្រចូលគាល់ព្រះមានព្រះភាគ
 លុះព្រះសារីបុត្តមានអាយុ និងព្រះអានន្ទមានអាយុ ទូន្មានអនាថ-
 បិណ្ឌិកគហបតី ដោយឱវាទនេះរួចហើយ ក៏ក្រោកចាកអាសនៈចៀស
 ចេញទៅ ។

[២១៣] កាលបើព្រះសារីបុត្តមានអាយុ និងព្រះអានន្ទមាន
 អាយុចៀសចេញទៅ អស់កាលមិនយូរប៉ុន្មាន អនាថបិណ្ឌិកគហបតី
 ក៏ធ្វើមរណកាល ទៅកើតក្នុងពួកទេវតាឋានតុសិត ។ លំដាប់
 នោះ អនាថបិណ្ឌិកទេវបុត្ត លុះរាត្រីបឋមយាមកន្ទង់ទៅហើយ មាន
 ពន្លឺដ៏រុងរឿង ញ៉ាំងវត្តជេតពនទាំងអស់ឲ្យភ្លឺស្វាងហើយ ក៏ចូលទៅ
 គាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះ
 មានព្រះភាគ ហើយបិតនៅក្នុងទីសមគួរ ។ លុះអនាថបិណ្ឌិកទេវបុត្ត
 បិតនៅក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ ដោយ
 តាថាទាំងឡាយថា

វត្តជេតពននេះ សុទ្ធតែពួកអ្នកស្វែងរកគុណដ៏ល្អ នៅ
 អាស្រ័យជានិច្ច ដែលព្រះពុទ្ធជាធម្មរាជ គង់អាស្រ័យនៅ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរិបណ្ណាសកំ

បីតិសញ្ញានំ មម

កម្មំ វិជ្ជា ច ធម្មា ច

សីលំ ជីវិតមុត្តមំ

ឯតេន មច្ចា សុដ្ឋន្តិ

ន កោត្តេន ន ធនេន វា

តស្មា ហិ បណ្ឌិតោ ចោសោ

សម្បស្សំ អត្តមត្តនោ

យោនិសោ វិចិនេ ធម្មំ

ឯវំ តត្ថ វិសុដ្ឋតិ

សារីបុត្តោ វ បញ្ញាយ

សីលេន ឧបសមេន ច

យោ ហិ ចារតតោ ភិក្ខុ

ឯតាវបរមោ សិយាតិ ។

ឥនមរោច	អនាថបិណ្ឌិកោ	ទេវបុត្តោ	សម-
នុញ្ញោ	សត្តា	អហោសិ	។ អថខោ អនាថបិណ្ឌិ-
កោ	ទេវបុត្តោ	សមនុញ្ញោ	មេ សត្តាតិ ភកវន្តំ
អភិវាទេត្វា	បទក្ខិណំ	កត្វា	តត្តេវន្តរាយិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណាសកៈ

ជាទីញ៉ាំងបីតិឲ្យកើតព្រមដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ កម្មគឺមគ្គចេតនា ១
 វិជ្ជាគឺមគ្គបញ្ញា ១ ធម៌ទាំងឡាយ ជាបក្ខិព្វកខាងសមាធិ ១
 សីល ឈ្មោះថាជីវិតខ្ពស់បំផុត ១ សត្វទាំងឡាយរមែងស្អាត
 ដោយធម៌នេះ មិនមែនដោយគោត្រ ឬមិនមែនដោយទ្រព្យ
 ឡើយ ព្រោះហេតុនោះ បុរសជាបណ្ឌិត កាលបើឃើញ
 ច្បាស់នូវប្រយោជន៍របស់ខ្លួន ត្រូវពិចារណាធម៌ ដោយ
 ឧបាយនៃប្រាជ្ញា ទើបស្អាតក្នុងធម៌នោះយ៉ាងនេះបាន មាន
 តែព្រះសារីបុត្តមួយ ទើបប្រសើរដោយបញ្ញាផង ដោយ
 សីលផង ដោយកិរិយារម្ងាប់នូវកិលេសផង ទុកជាកិក្ខុ
 ណាដល់នូវត្រើយគឺព្រះនិព្វាន (កិក្ខុនោះ) ក៏មានគុណ
 អស់ត្រឹមប៉ុណ្ណោះឯង ។

លុះអនាថបិណ្ឌិកទេវបុត្ត ពោលនូវគាថានេះចប់ ព្រះសាស្តា
 ក៏មានព្រះហឫទ័យត្រេកអរ ។ លំដាប់នោះ អនាថបិណ្ឌិកទេវបុត្តដឹងថា
 ព្រះសាស្តារបស់អាត្មាអញ មានព្រះហឫទ័យត្រេកអរហើយ ក៏ក្រាប
 ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ធ្វើប្រទក្សិណរួចក៏បាត់ក្នុងទីនោះទៅ ។

សឡាយតនវគ្គស្ស អនាថបិណ្ឌិកោវាទសុត្តេ ជេតវនប្បសំសនំ

[២១៤] អថខោ ភកវា តស្សា វត្តិយា អច្ចយេន
 ភិក្ខុ អាមន្តេសិ ឥមំ ភិក្ខុវេ វត្តិ អញ្ញតរោ ទេវបុត្តោ
 អភិក្កន្តាយ វត្តិយា អភិក្កន្តវណ្ណោ កេវលកប្បំ
 ជេតវនំ ឱកាសេត្វា យេនាហំ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្ក-
 មិត្វា មំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ អដ្ឋាសិ ។ ឯកមន្តំ
 បិតោ ខោ សោ ទេវបុត្តោ មំ ឥមាហិ^(១) កាថាហិ
 អជ្ឈកាសិ

ឥនំ ហិតំ ជេតវនំ
 ឥសិសង្កមិសេវិតំ
 អារុតំ ធម្មរាជេន
 បិតិសញ្ញនំ មម
 កម្មំ វិជ្ជា ច ធម្មា ច
 សីលំ ជីវិតមុត្តមំ

១ ឱ. ឥមាហីតិ ន ទិស្សតិ ។

សឡាយតនវគ្គ អនាថបិណ្ឌិកោវាទសូត្រ សេចក្តីសរសើរវគ្គជេតពន

[២១២] លុះកន្លងរាត្រីនោះទៅហើយ ព្រះមានព្រះភាគក៏
ត្រាស់ហៅពួកភិក្ខុមកថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលដែលរាត្រីបឋម-
យាមកន្លងទៅហើយ ក្នុងយប់នេះឯង មានទេវបុត្តមួយអង្គ មាន
រស្មីដ៏រុងរឿង ញ៉ាំងវត្តជេតពនទាំងអស់ឲ្យភ្លឺស្វាង ហើយក៏ចូលមករក
តថាគត លុះចូលមកដល់ ថ្វាយបង្គំតថាគត ហើយបិតនៅក្នុងទី
សមគួរ ។ លុះទេវបុត្តនោះ បិតនៅក្នុងទីសមគួរហើយ ពោលគាថា
ទាំងនេះ ចំពោះតថាគតថា

វត្តជេតពននេះ សុទ្ធតែពួកលោកអ្នកស្វែងរកគុណដ៏ល្អ នៅ
អាស្រ័យជានិច្ច ដែលព្រះពុទ្ធជាធម្មរាជ គង់អាស្រ័យនៅ
ហើយ ជាទីញ៉ាំងបិតិឲ្យកើតព្រម ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ កម្ម ១
វិជ្ជា ១ ធម៌ទាំងឡាយ ១ សីល ឈ្មោះថាជីវិតខ្ពស់បំផុត ១

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបវិបណ្ណាសកំ

ឯតេន មច្ចា សុដ្ឋន្តិ

ន កោត្តេន ន ជនេន វា

តស្មា ហិ បណ្ឌិតោ ចោសោ

សម្បស្សំ អត្តមត្តោ

យោនិសោ វិចិនេ ធម្មំ

ឯវំ តត្ថ វិសុដ្ឋតិ

សារីបុត្តោ វ បញ្ញាយ

សីលេន ឧបសមេន ច

យោ ហិ ចារកតោ ភិក្ខុ

ឯតាវបរមោ សិយាតិ ។

ឥទមរោច ភិក្ខុវេ សោ ទេវបុត្តោ សមនុញ្ញោ

មេ សត្តាតិ មំ អភិវាទេត្វា បទក្ខិណំ កត្វា

តត្តេវន្តរាយីតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណសកៈ

សត្វទាំងឡាយ រមែងស្អាតដោយធម៌នេះ មិនមែនដោយ

គោត្រ ឬមិនមែនដោយទ្រព្យឡើយ ព្រោះហេតុនោះ

បុរសជាបណ្ឌិត កាលបើឃើញច្បាស់នូវប្រយោជន៍របស់ខ្លួន

ហើយ ត្រូវពិចារណានូវធម៌ដោយឧបាយនៃប្រាជ្ញា ទើប

ស្អាតក្នុងធម៌នោះ យ៉ាងនេះបាន មានតែព្រះសារីបុត្តមួយ

ទើបប្រសើរដោយបញ្ញាផង ដោយសីលផង ដោយកិរិយា

រម្ងាប់នូវកិលេសផង ទុកជាកិក្ខុណាបានដល់នូវត្រើយគឺព្រះ

និព្វាន (ភិក្ខុនោះ) ក៏មានគុណអស់ត្រឹមប៉ុណ្ណោះឯង ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លុះទេវបុត្តនោះ ពោលនូវគាថានេះចប់ហើយ

ដឹងថាព្រះសាស្តា របស់អាត្មាអញ មានព្រះហឫទ័យត្រេកអរហើយ

ក៏ក្រាបថ្វាយបង្គំតថាគត ធ្វើប្រទក្សិណរួចក៏បាត់ ក្នុងទីនោះទៅ ។

សឡាយតនវគ្គស្ស អនាថបិណ្ឌិកោវាទសុត្តំ ភាសិតាភិនន្ទនំ

[២០៥] ឃំ រុត្តេ អាយស្មា អានន្ទោ ភកវន្តំ
 ឯតទរោច សោ ហិ នូន សោ ភន្តេ អនាថបិណ្ឌិកោ
 ទេវបុត្តោ ភវិស្សតិ អនាថបិណ្ឌិកោ ភន្តេ តហាបតិ
 អាយស្មន្តេ សារីបុត្តេ អភិប្បសន្នោ^(១) អហោសីតិ ។
 សាធុ សាធុ អានន្ទ យាវតកំ ខោ អានន្ទ តក្កាយ
 បត្តព្វំ អនុប្បត្តំ តយា អនាថបិណ្ឌិកោ សោ ទេវ-
 បុត្តោ នញ្ញាតិ ។ ឥទមរោច ភកវា អត្តមនោ
 អាយស្មា អានន្ទោ ភកវតោ ភាសិតំ អភិនដ្ឋិតិ ។

អនាថបិណ្ឌិកោវាទសុត្តំ បឋមំ និដ្ឋិតំ ។

១ ឱ. អវច្ចប្បសន្នោ ។

សឡាយតនវគ្គ អនាថបិណ្ឌិកោវាទសូត្រ សេចក្តីត្រេកអរចំពោះភាសិត

[២១៥] កាលបើព្រះមានព្រះភាគ មានព្រះពុទ្ធដីកាយ៉ាងនេះ
 ហើយ ព្រះអានន្ទមានអាយុ ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគដូច្នោះថា
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ទេវបុត្តនោះឯង ប្រាកដជាអនាថបិណ្ឌិកគហបតី
 នោះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រោះអនាថបិណ្ឌិកគហបតី បានជ្រះថ្លា
 ក្រៃពេក ក្នុងព្រះសារីបុត្តមានអាយុ ។ ម្ចាស់អានន្ទ ត្រូវហើយ ។
 ម្ចាស់អានន្ទ ហេតុដែលអ្នកបានត្រិះរិះនោះ ត្រូវហើយ ទេវបុត្តនោះគឺ
 អនាថបិណ្ឌិកហ្នឹងឯង មិនមែនអ្នកដទៃទេ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់
 ត្រាស់នូវពាក្យនេះចប់ហើយ ព្រះអានន្ទមានអាយុ មានសេចក្តីត្រេកអរ
 រីករាយ នឹងភាសិតព្រះមានព្រះភាគ ។

ចប់ អនាថបិណ្ឌិកោវាទសូត្រ ទី ១ ។

ទុតិយំ ឆន្ទោវាទសុត្តំ

[២០៦] ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភកវា
រាជគហោ វិហារតិ វេឡុវនេ កលន្ទកនិវាមេ ។
តេន ខោ បន សមយេន អាយស្មា ច សារីបុត្តោ
អាយស្មា ច មហាចុន្ទោ អាយស្មា ច ឆន្ទោ កិដ្ឋក្ក-
ដេ បព្វតេ វិហារន្តិ ។ តេន ខោ បន សមយេន
អាយស្មា ឆន្ទោ អាពាជិកោ ហោតិ ទុក្ខិតោ
ពាទ្ធិតិលាដោ ។

[១០៧] អថខោ អាយស្មា សារីបុត្តោ សា-
យណ្ណាសមយំ បដិសល្លាដា វុដ្ឋិតោ យេនាយស្មា
មហាចុន្ទោ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា អាយ-
ស្មន្តំ មហាចុន្តំ ឯតទវោច អាយាមារុសោ ចុន្ទ
យេនាយស្មា ឆន្ទោ តេនុបសង្កមិស្សាម^(១) តិលានបុច្ឆ-
កាតិ ។ ឯវមារុសោតិ ខោ អាយស្មា មហា-
ចុន្ទោ អាយស្មតោ សារីបុត្តស្ស បច្ចុស្សោសិ ។

១ ឱ. តេនុបសង្កមេយ្យាម ។

ឆន្ទោវាទសូត្រ ទី ២

[២១៦] ខ្ញុំបានស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមាន
ព្រះភាគគង់នៅក្នុងវត្តវេឡុវ័ន ជាកលន្ទកនិវាបស្ថាន ទៀបក្រុងរាជ-
គ្រឹះ ។ ក៏ក្នុងសម័យនោះ ព្រះសារីបុត្រមានអាយុ ព្រះមហាចុន្ទៈ
មានអាយុ និងព្រះឆន្ទៈមានអាយុ កំពុងគង់នៅនាភ្នំគិល្បក្នុង ។
សម័យនោះឯង ព្រះឆន្ទៈមានអាយុ មានអាពាធ ដល់នូវសេចក្តីទុក្ខ
ឈឺចាប់ជាទម្ងន់ ។

[២១៧] គ្រានោះ ព្រះសារីបុត្រ មានអាយុ ចេញចាក
ផលសមាបត្តិ ក្នុងសាយណ្តសម័យ ហើយចូលទៅរកព្រះមហាចុន្ទៈ
មានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ បាននិយាយនឹងព្រះមហាចុន្ទៈមាន
អាយុយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់ចុន្ទៈមានអាយុ មក យើងចូលទៅរកព្រះ
ឆន្ទៈមានអាយុ នឹងបានសួរជំងឺ ។ ព្រះមហាចុន្ទៈមានអាយុទទួល
ពាក្យព្រះសារីបុត្រមានអាយុថា ករុណា លោកមានអាយុ ។

សឡាយតនវគ្គស្ស ឆន្ទោវាទសុត្តេ អាពាធប្បវត្តិ

អថខោ អាយស្មា ច សារីបុត្តោ អាយស្មា ច
មហាចុន្ទោ យេនាយស្មា ឆន្ទោ តេនុបសង្កមីសុ
ឧបសង្កមីត្វា អាយស្មតា ឆន្ទេន សទ្ធិ សម្មោទីសុ
សម្មោទនីយំ កថំ សារាណីយំ វីតិសារេត្វា ឯកមន្តំ
និសីទីសុ ។ ឯកមន្តំ និសិទ្ធោ ខោ អាយស្មា
សារីបុត្តោ អាយស្មន្តំ ឆន្តំ ឯតទោច កថ្វិ តេ
អារុសោ ឆន្ទ ខមនីយំ កថ្វិ យាបនីយំ កថ្វិ^(១)
ទុក្ខា វេទនា បដិក្កមន្តិ ទោ អភិក្កមន្តិ បដិក្ក-
មោសានំ បញ្ញាយតិ ទោ អភិក្កមោតិ ។ ន
មេ អារុសោ សារីបុត្ត ខមនីយំ ន យាបនីយំ
ពាទ្ឋា មេ ទុក្ខា វេទនា អភិក្កមន្តិ ទោ បដិក្កមន្តិ
អភិក្កមោសានំ បញ្ញាយតិ ទោ បដិក្កមោតិ ។
[២០៨] សេយ្យថាបិ អារុសោ សារីបុត្ត ពលវា
បុរិសោ តិណ្ណេន សិខវេន សីសំ អភិមត្តេយ្យ ឯវមេវ
ខោ មេ អារុសោ សារីបុត្ត អធិមត្តា វាតា មុទ្ធានំ ឱ-
ហានន្តិ ន មេ អារុសោ សារីបុត្ត ខមនីយំ ន យាបនីយំ

១ ឱ. ម. កថ្វិ តេ ។

សឡាយតនវគ្គ ឆន្ទោវាទសូត្រ កិរិយាប្រព្រឹត្តទៅនៃអាពាធ

លំដាប់នោះ ព្រះសារីបុត្រ មានអាយុ និងព្រះមហាចុន្ទៈ មានអាយុ
 ចូលទៅរកព្រះឆន្ទៈមានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏និយាយរាក់-
 ទាក់សំណេះសំណាល ជាមួយនឹងព្រះឆន្ទៈមានអាយុ លុះបញ្ចប់ពាក្យ
 ដែលគួររីករាយ និងពាក្យគួររលឹកហើយ ទើបអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ។
 លុះព្រះសារីបុត្រមានអាយុ អង្គុយនៅក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ បានសួរ
 ព្រះឆន្ទៈមានអាយុយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់អារុសោឆន្ទៈ លោកអាចអត់ធន់
 បានឬទេ លោកអាចញ៉ាំងអត្តភាពឲ្យប្រព្រឹត្តទៅបានឬទេ ទុក្ខវេទនា
 បានស្រាកស្រាន្ត មិនចម្រើនឡើងទេឬ ការធ្ងរថយប្រាកដ ការចម្រើនមិន
 ប្រាកដទេឬ ។ ព្រះឆន្ទៈត្រូវនិយាយថា ម្ចាស់អារុសោសារីបុត្រ ខ្ញុំមិន
 អាចអត់ធន់បានទេ ខ្ញុំមិនអាចញ៉ាំងអត្តភាពឲ្យប្រព្រឹត្តទៅបានទេ ទុក្ខ-
 វេទនារបស់ខ្ញុំខ្លាំងណាស់ ចេះតែចម្រើនឡើង មិនស្រាកស្រាន្តទេ
 ការចម្រើនឡើងនៃទុក្ខវេទនាចេះតែប្រាកដ ការធ្ងរថយមិនប្រាកដទេ ។

[២១៨] ម្ចាស់អារុសោសារីបុត្រ បុរសមានកម្លាំង គប្បីចាក់
 ក្បាលដោយដៃកស្រួចដ៏មុត យ៉ាងណា ម្ចាស់អារុសោសារីបុត្រ ខ្យល់
 ដ៏ក្រៃលែងចាក់នូវក្បាលខ្ញុំ យ៉ាងនោះដែរ ម្ចាស់អារុសោសារីបុត្រ ខ្ញុំ
 មិនអាចអត់ធន់បានទេ ខ្ញុំមិនអាចញ៉ាំងអត្តភាព ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅបានទេ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរិបណ្ណាសកំ

ពាណ្ណ មេ ទុក្ខា វេទនា អភិក្កមន្តិ ណោ បដិ-
ក្កមន្តិ អភិក្កមោសានំ បញ្ញាយតិ ណោ បដិក្ក-
មោតិ ។

[២១៩] សេយ្យថាមិ អារុសោ សារីបុត្ត ពលវា
បុរិសោ ទទ្មេន វត្តខណ្ឌោន សីសេ សីសវេដ្ឋនំ
ទទេយ្យ ឯវមេវ ខោ មេ អារុសោ សារីបុត្ត អធិមត្តា
វាតា សីសំ បរិកន្តន្តិ ន មេ អារុសោ សារីបុត្ត
ខមដីយំ ន យាបដីយំ ពាណ្ណ មេ ទុក្ខា វេទនា
អភិក្កមន្តិ ណោ បដិក្កមន្តិ អភិក្កមោសានំ បញ្ញា-
យតិ ណោ បដិក្កមោតិ ។

[២២០] សេយ្យថាមិ អារុសោ សារីបុត្ត ទក្ខោ
កោយាជកោ វា កោយាជកន្តោវាសី វា តិណ្ឌោន
កោវិកន្តនេន កុច្ឆិ បរិកន្តេយ្យ ឯវមេវ ខោ
មេ អារុសោ សារីបុត្ត អធិមត្តា វាតា កុច្ឆិ
បរិកន្តន្តិ ន មេ អារុសោ សារីបុត្ត ខមដីយំ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណាសកៈ

ទុក្ខវេទនាខ្ញុំខ្លាំងណាស់ ចេះតែចម្រើនឡើង មិនស្រាកស្រាន្តទេ ការ
ចម្រើនឡើងនៃទុក្ខវេទនា ចេះតែប្រាកដ ការធ្ងរថយមិនប្រាកដឡើយ ។

[២១៧] ម្នាលអារុសោ សារីបុត្រ បុរសមានកម្លាំងរុំត្របែងក្បាល
ដោយកំណាត់ព្រ័ត្រដ៏មាំ យ៉ាងណា ម្នាលអារុសោសារីបុត្រ ខ្យល់
ដ៏ក្រៃលែងចាក់ដោតក្បាលខ្ញុំ យ៉ាងនោះដែរ ម្នាលអារុសោ សារីបុត្រ
ខ្ញុំមិនអាចអត់ធន់បានទេ ខ្ញុំមិនអាចញ៉ាំងអត្តភាព ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅបានទេ
ទុក្ខវេទនារបស់ខ្ញុំខ្លាំងណាស់ ចេះតែចម្រើនទៅមុខ មិនស្រាកស្រាន្តទេ
ការចម្រើនឡើងនៃទុក្ខវេទនាចេះតែប្រាកដ ការធ្ងរថយមិនប្រាកដឡើយ ។

[២២០] ម្នាលអារុសោ សារីបុត្រ អ្នកសម្លាប់គោ ឬកូនសិស្សអ្នក
សម្លាប់គោ ដែលប្តិនប្រសប់ គប្បីវះពោះគោ ដោយកាំបិតសម្រាប់អារ
គោដ៏មុត យ៉ាងណា ម្នាលអារុសោសារីបុត្រ ខ្យល់ដ៏ក្រៃលែងវះអារ
ពោះខ្ញុំ យ៉ាងនោះដែរ ម្នាលអារុសោសារីបុត្រ ខ្ញុំមិនអាចអត់ធន់បានទេ

សឡាយតនវគ្គស្ស ឆន្ទោវាទសុត្តេ អាពាធប្បវត្តិ

ន យាបដីយំ ពាណ្ណ មេ ទុក្ខា វេទនា អភិក្កមន្តិ
នោ បដិក្កមន្តិ អភិក្កមោសានំ បញ្ញាយតិ នោ
បដិក្កមោតិ ។

[២២១] សេយ្យថាបិ អារុសោ សារីបុត្ត ទ្វេ

ពលវន្តោ បុរិសា ទុព្វលតរំ បុរិសំ ឆាឆាពាហាសុ
តហេត្វា អដ្ឋារកាសុយា សន្តាបេយ្យំ សម្បវិតា-

បេយ្យំ ឯវមេវ ខោ មេ អារុសោ សារីបុត្ត អធិមត្តោ

កាយស្មី ខាហោ ន មេ អារុសោ សារីបុត្ត ខមដីយំ

ន យាបដីយំ ពាណ្ណ មេ ទុក្ខា វេទនា អភិក្កមន្តិ

នោ បដិក្កមន្តិ អភិក្កមោសានំ បញ្ញាយតិ នោ

បដិក្កមោ សត្តំ អារុសោ សារីបុត្ត អាហារិស្សាមិ

នារកដ្ឋាមិ ដីវិតន្តិ ។

សឡាយតនវគ្គ ឆន្ទោវាទសូត្រ កិរិយាប្រព្រឹត្តទៅនៃអាពាធ

ខ្ញុំមិនអាចញ៉ាំងអត្តភាព ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅបានទេ ទុក្ខវេទនានៃខ្ញុំ ខ្លាំង
ណាស់ ចេះតែចម្រើនទៅមុខ មិនស្រាកស្រាន្តទេ ការចម្រើនឡើង
នៃទុក្ខវេទនា ចេះតែប្រាកដ ការធូរថយមិនប្រាកដឡើយ ។

[២២១] ម្នាលអារុសោ សារីបុត្រ បុរសមានកម្លាំងពីរនាក់ ចាប់
នូវបុរសមានកម្លាំងថយ ត្រង់ដើមដៃម្ខាង ។ ម្នាក់ នាំយកទៅពោលកម្ដៅ
លើរណ្ដៅរងើកភ្លើង យ៉ាងណា ម្នាលអារុសោ សារីបុត្រ សេចក្ដីក្ដៅ
ក្រហាយ ក្នុងរាងកាយរបស់ខ្ញុំដ៏ក្រៃលែង យ៉ាងនោះដែរ ម្នាលអា-
រុសោ សារីបុត្រ ខ្ញុំមិនអាចអត់ធន់បានទេ ខ្ញុំមិនអាចញ៉ាំងអត្តភាពឲ្យ
ប្រព្រឹត្តទៅបានទេ ទុក្ខវេទនារបស់ខ្ញុំខ្លាំងណាស់ ចេះតែចម្រើនទៅមុខ
មិនស្រាកស្រាន្តទេ ការចម្រើនឡើងនៃទុក្ខវេទនា ចេះតែប្រាកដ
ការធូរថយមិនប្រាកដឡើយ ម្នាលអារុសោសារីបុត្រ ខ្ញុំនឹងនាំយក
នូវកាំបិត^(១) ខ្ញុំមិនអាចយជីវិតទេ ។

១ គ្រឿងសស្រ្តាសម្រាប់នាំបង់នូវជីវិត ឬសម្រាប់ប្រហារជីវិត ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរិបណ្ណាសកំ

[២២២] មាយស្មា ឆន្ទោ សត្តំ អាហារេសិ
 យាមេតាយស្មា ឆន្ទោ យាមេន្តំ មយំ អាយស្មន្តំ
 ឆន្តំ ឥច្ឆាម សចេ អាយស្មតោ ឆន្ទស្ស ឆត្តិ
 សប្បាយានិ កោជនានិ អហំ អាយស្មតោ ឆន្ទស្ស
 សប្បាយានិ កោជនានិ បរិយេសិស្សាមិ សចេ អា-
 យស្មតោ ឆន្ទស្ស ឆត្តិ សប្បាយានិ កេសន្តានិ អហំ
 អាយស្មតោ ឆន្ទស្ស សប្បាយានិ កេសន្តានិ បរិយេ-
 សិស្សាមិ សចេ អាយស្មតោ ឆន្ទស្ស ឆត្តិ បដិរូទោ
 ឧបដ្ឋាកោ អហំ អាយស្មន្តំ ឆន្តំ ឧបដ្ឋហិស្សាមិ
 មាយស្មា ឆន្ទោ សត្តំ អាហារេសិ យាមេតាយស្មា
 ឆន្ទោ យាមេន្តំ មយំ អាយស្មន្តំ ឆន្តំ ឥច្ឆាមាតិ ។

[២២៣] ឆតិ មេ អារុសោ សារីបុត្ត ឆតិ
 សប្បាយានិ កោជនានិ ឆតិ មេ ឆតិ សប្បា-
 យានិ កេសន្តានិ ឆតិ មេ ឆតិ បដិរូទោ ឧ-
 បដ្ឋាកោ អបិចារុសោ សារីបុត្ត បរិចិណ្ណា^(១)
 សត្តា ទីយវត្តំ មនាមេនេវ នោ អមនាមេន

១ ឱ. ម. ឯត្តន្តរេ មេតិ ទិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណសកៈ

[២២២] ព្រះសារីបុត្រនិយាយថា ឆន្ទៈមានអាយុ កុំកាន់យក
 កាំបិតឡើយ ឆន្ទៈមានអាយុ ចូរញ៉ាំងអត្តភាពឲ្យប្រព្រឹត្តទៅចុះ ពួក
 យើងចង់ឲ្យឆន្ទៈមានអាយុ ញ៉ាំងអត្តភាពឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ប្រសិនបើ
 មិនមានភោជនជាទីសប្បាយ សម្រាប់ឆន្ទៈមានអាយុទេ ខ្លួនខ្ញុំនឹងស្វែង
 រកភោជនជាទីសប្បាយ ឲ្យឆន្ទៈមានអាយុ ប្រសិនបើមិនមានភេសជ្ជៈ
 ជាទីសប្បាយ សម្រាប់ឆន្ទៈមានអាយុទេ ខ្លួនខ្ញុំនឹងស្វែងរកភេសជ្ជៈជាទី
 សប្បាយឲ្យឆន្ទៈមានអាយុ ប្រសិនបើមិនមានមនុស្សជាឧបដ្ឋាកដ៏សមគួរ
 សម្រាប់ឆន្ទៈមានអាយុទេ ខ្លួនខ្ញុំនឹងបម្រើឆន្ទៈមានអាយុ ឆន្ទៈមានអាយុ
 កុំកាន់យកកាំបិតឡើយ ឆន្ទៈមានអាយុ ចូរញ៉ាំងអត្តភាពឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ
 យើងប្រាថ្នាឲ្យឆន្ទៈមានអាយុ ញ៉ាំងអត្តភាពឲ្យប្រព្រឹត្តទៅណាស់ ។

[២២៣] ឆន្ទកិក្ខុឆ្លើយថា ម្ចាស់អារុសោសារីបុត្រ ភោជនជាទី
 សប្បាយ សម្រាប់ខ្ញុំមិនមែនគ្មានទេ ភេសជ្ជៈជាទីសប្បាយសម្រាប់ខ្ញុំមិន
 មែនគ្មានទេ មនុស្សជាឧបដ្ឋាកដ៏សមគួរសម្រាប់ខ្ញុំមិនមែនគ្មានទេ ម្ចាស់
 អារុសោសារីបុត្រ តែថាខ្ញុំធ្លាប់បម្រើព្រះសាស្តា យូរអង្វែងមកហើយ
 ដោយសេចក្តីពេញចិត្តពិត ។ មិនមែនបម្រើដោយសេចក្តីមិនពេញចិត្តទេ

សឡាយតនវគ្គស្ស ឆន្ទោវាទសុត្តេ សារីបុត្តប្បញ្ញាកម្មំ

ឯតំ ហិ អារុសោ សារីបុត្ត សារកស្ស បដិរូបំ
 យំ សត្តារំ បរិចរេយ្យ មនាមេនេវ នោ អមនាមេន
 អនុបវដ្ឋំ ឆន្ទោ ភិក្ខុ សត្តំ អាហារិស្សតីតិ ឯវមេតំ^(១)
 អារុសោ សារីបុត្ត ជារហីតិ ។ បុច្ឆេយ្យាម មយំ
 អាយស្មន្តំ ឆន្តំ កក្កិ^(២) ទេសំ សចេ អាយស្មា
 ឆន្ទោ ឌីកាសំ កកោតិ បញ្ញស្ស វេយ្យាករ-
 ណាយាតិ ។ បុច្ឆារុសោ សារីបុត្ត សុត្វា វេ-
 ទិស្សាមីតិ ។

[២២៤] ចក្កំ អារុសោ ឆន្ទ ចក្កវិញ្ញាណំ ចក្ក
 វិញ្ញាណវិញ្ញាតព្វេ ធម្មេ ឯតំ មម ឯសោហាមស្មិ ឯសោ
 មេ អត្តាតិ សមនុបស្សសិ សោតំ អារុសោ ឆន្ទ សោ-
 តវិញ្ញាណំ ។ បេ ។ យានំ អារុសោ ឆន្ទ យានវិញ្ញា-
 ណំ... ដិវ្ហំ អារុសោ ឆន្ទ ដិវ្ហវិញ្ញាណំ... កាយំ អារុ-
 សោ ឆន្ទ កាយវិញ្ញាណំ... មនំ អារុសោ ឆន្ទ មនោ-
 វិញ្ញាណំ មនោវិញ្ញាណវិញ្ញាតព្វេ ធម្មេ ឯតំ មម
 ឯសោហាមស្មិ ឯសោ មេ អត្តាតិ សមនុបស្សតីតិ ។

១ ម. ឯវមេវ ខោ ត្វំ ។ ២ ឱ. កក្កិទេវ ។ ម. កិក្កិទេវ ។

សឡាយតនវគ្គ ឆន្ទោវាទសូត្រ បញ្ញាកម្មនៃព្រះសារីបុត្រ

ម្នាលអារុសោសារីបុត្រ ព្រោះថា អំពើដែលសមគួរដល់សារីក គឺត្រង់
 បម្រើព្រះសាស្តា ដោយសេចក្តីពេញចិត្តពិត ។ មិនមែនបម្រើដោយ
 សេចក្តីមិនពេញចិត្តនោះទេ ម្នាលអារុសោសារីបុត្រ អ្នកចូរចាំទុក
 សេចក្តីនុ៎ះយ៉ាងនេះថា ឆន្ទភិក្ខុនឹងកាន់យកកាំបិតឥតទោសព្រៃអ្វីទេ ។
 ព្រះសារីបុត្រសួរថា បើឆន្ទៈមានអាយុបើកឱកាសដើម្បីឆ្លើយប្រស្នាបាន
 យើងនឹងសួរនូវហេតុបន្តិចបន្តួចនឹងឆន្ទៈមានអាយុ ។ ឆន្ទភិក្ខុឆ្លើយថា ម្នាល
 អារុសោសារីបុត្រ អ្នកសួរមកចុះ ខ្ញុំស្តាប់ហើយគង់នឹងដឹង ។

[២២២] ម្នាលអារុសោឆន្ទៈ អ្នកពិចារណាយើញនូវចក្ខុ នូវចក្ខុ-
 វិញ្ញាណ និងពួកធម៌ដែលគប្បីដឹងដោយចក្ខុវិញ្ញាណថា នុ៎ះរបស់អញ
 នុ៎ះជាអញ នុ៎ះជាខ្លួនអញ ដូច្នោះដែរឬ ម្នាលអារុសោឆន្ទៈ អ្នកពិចារណា
 ឃើញនូវសោតៈ នូវសោតវិញ្ញាណ ។ បេ ។ ម្នាលអារុសោឆន្ទៈ អ្នកពិចារ-
 ណាយើញនូវឃានៈ នូវឃានវិញ្ញាណ... ម្នាលអារុសោឆន្ទៈ អ្នកពិចារ-
 ណាយើញនូវជិវ្ហា នូវជិវ្ហាវិញ្ញាណ... ម្នាលអារុសោឆន្ទៈ អ្នកពិចារណា
 ឃើញនូវកាយ នូវកាយវិញ្ញាណ... ម្នាលអារុសោឆន្ទៈ អ្នកពិចារណា
 ឃើញនូវមនោ នូវមនោវិញ្ញាណ និងពួកធម៌ដែលគប្បីដឹងដោយមនោ-
 វិញ្ញាណថា នុ៎ះរបស់អញ នុ៎ះជាអញ នុ៎ះជាខ្លួនអញ ដូច្នោះដែរឬ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរិបណ្ណាសកំ

ចក្កំ អារុសោ សារីបុត្ត ចក្កវិញ្ញាណំ ចក្កវិញ្ញាណា-
 វិញ្ញាតព្វេ ធម្មេ នេតំ មម នេសោហាមស្មិ ន មេសោ
 អត្តាតិ សមនុបស្សាមិ សោតំ អារុសោ សារីបុត្ត សោ-
 តវិញ្ញាណំ... យានំ អារុសោ សារីបុត្ត យានវិញ្ញាណំ...
 ជិវ្ហំ អារុសោ សារីបុត្ត ជិវ្ហវិញ្ញាណំ... កាយំ
 អារុសោ សារីបុត្ត កាយវិញ្ញាណំ... មនំ អារុសោ
 សារីបុត្ត មនោវិញ្ញាណំ មនោវិញ្ញាណាវិញ្ញាតព្វេ ធម្មេ
 នេតំ មម នេសោហាមស្មិ ន មេសោ អត្តាតិ
 សមនុបស្សាមិតិ ។

[២៥៥] ចក្កុស្មិ អារុសោ នន្ទ ចក្កវិញ្ញាណោ
 ចក្កវិញ្ញាណាវិញ្ញាតព្វេសុ ធម្មេសុ កិ ទិស្វា កិ
 អភិញ្ញាយ ចក្កំ ចក្កវិញ្ញាណំ ចក្កវិញ្ញាណាវិញ្ញាតព្វេ
 ធម្មេ នេតំ មម នេសោហាមស្មិ ន មេសោ អត្តាតិ
 សមនុបស្សសិ សោតស្មិ អារុសោ នន្ទ សោតវិញ្ញា-
 ណោ... យានស្មិ អារុសោ នន្ទ យានវិញ្ញាណោ...

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបវិបណ្ណាសកៈ

ម្នាលអារុសោសារីបុត្រ ខ្ញុំពិចារណាលើញនូវចក្ខុ នូវចក្ខុវិញ្ញាណ និង
 ពួកធម៌ដែលគប្បីដឹងដោយចក្ខុវិញ្ញាណថា នុ៎ះមិនមែនរបស់អញ នុ៎ះ
 មិនមែនជាអញ នុ៎ះមិនមែនខ្លួនអញទេ ម្នាលអារុសោសារីបុត្រ ខ្ញុំ
 ពិចារណាលើញនូវសោតៈ នូវសោតវិញ្ញាណ... ម្នាលអារុសោសារីបុត្រ
 ខ្ញុំពិចារណាលើញនូវឃានៈ នូវឃានវិញ្ញាណ... ម្នាលអារុសោសារីបុត្រ
 ខ្ញុំពិចារណាលើញនូវជិវ្ហា នូវជិវ្ហាវិញ្ញាណ... ម្នាលអារុសោសារីបុត្រ
 ខ្ញុំពិចារណាលើញនូវកាយ នូវកាយវិញ្ញាណ... ម្នាលអារុសោសារីបុត្រ
 ខ្ញុំពិចារណាលើញនូវមនោ នូវមនោវិញ្ញាណ និងពួកធម៌ដែលគប្បីដឹង
 ដោយមនោវិញ្ញាណថា នុ៎ះមិនមែនរបស់អញ នុ៎ះមិនមែនជាអញ នុ៎ះ
 មិនមែនជាខ្លួនអញ ។

[២២៥] ព្រះសារីបុត្រសួរថា ម្នាលអារុសោតន្ទៈ អ្នកឃើញ
 ដូចម្តេច ដឹងដូចម្តេច ក្នុងចក្ខុ ក្នុងចក្ខុវិញ្ញាណ និងក្នុងពួកធម៌ដែល
 គប្បីដឹងដោយចក្ខុវិញ្ញាណ ទើបពិចារណាលើញនូវចក្ខុ នូវចក្ខុវិញ្ញាណ
 និងពួកធម៌ដែលគប្បីដឹងដោយចក្ខុវិញ្ញាណថា នុ៎ះមិនមែនរបស់អញ នុ៎ះ
 មិនមែនជាអញ នុ៎ះមិនមែនជាខ្លួនអញទេ ម្នាលអារុសោតន្ទៈ ក្នុងសោតៈ
 ក្នុងសោតវិញ្ញាណ... ម្នាលអារុសោតន្ទៈ ក្នុងឃានៈ ក្នុងឃានវិញ្ញាណ...

សឡាយតនវគ្គស្ស ឆន្ទោវាទសុត្តេ សារីបុត្តប្បញ្ញាកម្មំ

ជិវ្ហាយ អារុសោ ឆន្ទ ជិវ្ហាវិញ្ញាណោ... កាយស្មី
 អារុសោ ឆន្ទ កាយវិញ្ញាណោ... មនស្មី អារុសោ ឆន្ទ
 មនោវិញ្ញាណោ មនោវិញ្ញាណាវិញ្ញាតព្វេសុ ធម្មេសុ កី
 ទិស្វា កី អភិញ្ញាយ មនំ មនោវិញ្ញាណំ មនោវិញ្ញា-
 ណាវិញ្ញាតព្វេ ធម្មេ នេតំ មម នេសោហាមស្មី ន មេសោ
 អត្តាតិ សមនុបស្សសីតិ ។ ចក្កុស្មី អារុសោ សារី-
 បុត្ត ចក្កុវិញ្ញាណោ ចក្កុវិញ្ញាណាវិញ្ញាតព្វេសុ ធម្មេសុ
 និរោធំ ទិស្វា និរោធំ អភិញ្ញាយ ចក្កុ ចក្កុវិញ្ញា-
 ណំ ចក្កុវិញ្ញាណាវិញ្ញាតព្វេ ធម្មេ នេតំ មម នេសោ-
 ហាមស្មី ន មេសោ អត្តាតិ សមនុបស្សាមិ សោ-
 តស្មី អារុសោ សារីបុត្ត សោតវិញ្ញាណោ... យាន-
 ស្មី អារុសោ សារីបុត្ត យានវិញ្ញាណោ... ជិវ្ហាយ
 អារុសោ សារីបុត្ត ជិវ្ហាវិញ្ញាណោ... កាយស្មី អារុសោ
 សារីបុត្ត កាយវិញ្ញាណោ... មនស្មី អារុសោ សា-
 រីបុត្ត មនោវិញ្ញាណោ មនោវិញ្ញាណាវិញ្ញាតព្វេសុ
 ធម្មេសុ និរោធំ ទិស្វា និរោធំ អភិញ្ញាយ

សឡាយតនវគ្គ ឆន្ទោវាទសូត្រ បញ្ញាកម្មនៃព្រះសារីបុត្រ

ម្នាលអារុសោធន្ទៈ ក្នុងជិវ្ហា ក្នុងជិវ្ហាវិញ្ញាណ... ម្នាលអារុសោធន្ទៈ
 ក្នុងកាយ ក្នុងកាយវិញ្ញាណ... ម្នាលអារុសោធន្ទៈ អ្នកឃើញដូចម្តេច
 ដឹងដូចម្តេច ក្នុងមនោ ក្នុងមនោវិញ្ញាណ និងក្នុងពួកធម៌ដែលគប្បី
 ដឹងដោយមនោវិញ្ញាណ ទើបពិចារណាឃើញ នូវមនោ នូវមនោ-
 វិញ្ញាណ និងពួកធម៌ដែលគប្បីដឹងដោយមនោវិញ្ញាណថា នុ៎ះមិនមែន
 របស់អញ នុ៎ះមិនមែនជាអញ នុ៎ះមិនមែនជាខ្លួនរបស់អញទេ ។
 ម្នាលអារុសោសារីបុត្រ ខ្ញុំឃើញនូវសេចក្តីរលត់ ដឹងនូវសេចក្តី
 រលត់ ក្នុងចក្ខុ ក្នុងចក្ខុវិញ្ញាណ និងក្នុងពួកធម៌ដែលគប្បីដឹងដោយ
 ចក្ខុវិញ្ញាណ បើពិចារណាឃើញនូវចក្ខុ នូវចក្ខុវិញ្ញាណ និងពួកធម៌
 ដែលគប្បីដឹងដោយចក្ខុវិញ្ញាណថា នុ៎ះមិនមែនជារបស់អញ នុ៎ះមិនមែន
 ជាអញ នុ៎ះមិនមែនជាខ្លួនអញទេ ម្នាលអារុសោសារីបុត្រ ក្នុងសោតៈ
 ក្នុងសោតវិញ្ញាណ... ម្នាលអារុសោសារីបុត្រ ក្នុងឃានៈ ក្នុងឃាន-
 វិញ្ញាណ... ម្នាលអារុសោសារីបុត្រ ក្នុងជិវ្ហា ក្នុងជិវ្ហាវិញ្ញាណ... ម្នាល
 អារុសោសារីបុត្រ ក្នុងកាយ ក្នុងកាយវិញ្ញាណ... ម្នាលអារុសោ
 សារីបុត្រ ខ្ញុំឃើញនូវសេចក្តីរលត់ ដឹងនូវសេចក្តីរលត់ ក្នុងមនោ
 ក្នុងមនោវិញ្ញាណ និងក្នុងពួកធម៌ដែលគប្បីដឹង ដោយមនោវិញ្ញាណ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរិបណ្ណាសកំ

មនំ មនោវិញ្ញាណំ មនោវិញ្ញាណាវិញ្ញាតព្វេ ធម្មេ
 នេតំ មម នេសោហមស្មិ ន មេសោ អត្តាតិ
 សមនុបស្សាមីតិ ។

[២២៦] ឯវំ វុត្តេ អាយស្មា មហាចុន្ទោ អាយ-
 ស្មន្តំ ឆន្តំ ឯតទរោច តស្មាតិហា អារុសោ ឆន្ត
 ឥទម្បិ តស្ស ភកវតោ សាសនំ និច្ចកប្បំ មនស្មី^(១)
 កាតព្វំ និស្សិតស្ស ចលិតំ អនិស្សិតស្ស ចលិតំ
 នត្ថិ ចលិតេ អសតិ បស្សន្តិ បស្សន្តិយា សតិ
 នតិ ន ហោតិ នតិយា អសតិ អាកតិកតិ ន
 ហោតិ អាកតិកតិយា អសតិ ចុត្តបទាតោ ន
 ហោតិ ចុត្តបទាតេ អសតិ នេវិធិ ន ហុវំ ន
 ឧកយមន្តរេន ឯសេវន្ទោ ទុក្ខស្សាតិ ។ អថខោ

១ ឱ. ម. មនសីតិ ទិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបវិបណ្ណាសកៈ

ទើបពិចារណាឃើញនូវមនោ នូវមនោវិញ្ញាណ និងពួកធម៌ដែលគប្បីដឹង
ដោយមនោវិញ្ញាណថា នុ៎ះមិនមែនជារបស់អញ នុ៎ះមិនមែនជាអញ នុ៎ះ
មិនមែនជាខ្លួនរបស់អញទេ ។

[២២៦] កាលបើឆន្ទកិក្ខុនិយាយយ៉ាងនេះហើយ ព្រះមហា-
ចុន្ទៈមានអាយុ និយាយនឹងឆន្ទៈមានអាយុយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់អារុសោ
ឆន្ទៈ ព្រោះហេតុនោះ សាសនានេះ របស់ព្រះមានព្រះភាគនោះ
បុគ្គលគួរធ្វើទុកក្នុងចិត្តអស់កាលជានិច្ច បុគ្គលដែលមានតណ្ហានិងទិដ្ឋិ
អាស្រ័យនៅហើយ តែងមានសេចក្តីញាប់ញ័រ បុគ្គលដែលមិនមាន
តណ្ហានិងទិដ្ឋិអាស្រ័យនៅហើយ មិនមានសេចក្តីញាប់ញ័រទេ កាល
បើសេចក្តីញាប់ញ័រមិនមានហើយ សេចក្តីស្ងប់រម្ងាប់ នៃកាយនិងចិត្ត
រមែងមាន កាលបើសេចក្តីស្ងប់រម្ងាប់មានហើយ តណ្ហាក៏មិនមាន កាល
បើតណ្ហាមិនមានហើយ អាគតិ និងគតិ^(១) ក៏មិនមាន កាលបើ
អាគតិ និងគតិមិនមានហើយ ចុតិ^(២)និងបដិសន្ធិក៏មិនមាន កាលបើចុតិ
និងបដិសន្ធិ មិនមានហើយ លោកនេះក៏មិនមាន លោកខាងមុខក៏មិន
មាន លោកទាំងពីរក៏មិនមាន នេះហៅថាទីបំផុតនៃទុក្ខ ។ គ្រានោះឯង

១ ដំណើរមកដោយអំណាចបដិសន្ធិហៅអាគតិ ដំណើរទៅដោយអំណាចចុតិ ហៅគតិ ។

សឡាយតនវគ្គស្ស ឆន្ទោវាទសុត្ត ភគវន្តបសង្កមនំ

អាយស្មា ច សារីបុត្តោ អាយស្មា ច មហាចុន្ទោ
អាយស្មន្តំ ឆន្ទំ ឥមិណា ឱវាទេន ឱវទិត្វា ឧដ្ឋាយា-
សនា បក្កមីសុ ។

[២២៧] អថខោ អាយស្មា ឆន្ទោ អចិរប្បក្កន្តោ
អាយស្មន្តោ ច សារីបុត្តោ អាយស្មន្តោ ច មហាចុន្ទោ
សត្តំ អាហារេសិ ។ អថខោ អាយស្មា សារីបុត្តោ
យេន ភកវា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា ភកវន្តំ
អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។ ឯកមន្តំ និសិទ្ធោ
ខោ អាយស្មា សារីបុត្តោ ភកវន្តំ ឯតទវោច អា-
យស្មតា ភន្តោ ឆន្ទេន សត្តំ អាហារិតំ តស្ស កា
តតិ កោ អភិសម្បវាយោតិ ។ ននុ តេ សារីបុត្ត
ឆន្ទេន ភិក្ខុណា សម្មុខាយេវ អនុបវដ្ឋតា ព្យាកតា-
តិ ។ អត្ថិ ភន្តោ បុព្វទិវំ ឆាម វដ្ឋិក្កាមោ តត្តា-
យស្មតោ^(១) ឆន្ទស្ស មិត្តកុលានិ សុហដ្ឋកុលានិ
ឧបវដ្ឋកុលានីតិ ។

១ ឱ. តត្រាយស្មតោ ។

សឡាយតនវគ្គ ឆន្ទោវាទសូត្រ កិរិយាចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ

ព្រះសារីបុត្រមានអាយុ និងព្រះមហាចុន្ទៈមានអាយុ បាននិយាយ
ទូន្មានឆន្ទៈមានអាយុ ដោយឱវាទនេះហើយ ក៏ក្រោកអំពីអាសនៈ
ចេញទៅ ។

[២២៧] គ្រាកាលដែលព្រះសារីបុត្រមានអាយុ និងព្រះ
មហាចុន្ទៈមានអាយុ ចេញទៅមិនយូរប៉ុន្មាន ព្រះឆន្ទៈមានអាយុក៏នាំ
យកនូវកាំបិត ។ គ្រានោះ ព្រះសារីបុត្រមានអាយុ ចូលទៅគាល់
ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគហើយ
អង្គុយនៅក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះសារីបុត្រមានអាយុ អង្គុយក្នុងទី
ដ៏សមគួរហើយ ទើបក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគយ៉ាងនេះថា បពិត្រ
ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ឆន្ទៈមានអាយុ នាំយកនូវកាំបិតហើយ គតិរបស់
លោក ដូចម្តេចទៅ បរលោកដូចម្តេចទៅ ។ ព្រះមានព្រះភាគ
ត្រាស់ថា ម្ចាស់សារីបុត្រ ការមិនមានទោស (នោះ) ឆន្ទកិក្ខុបាន
ព្យាករចំពោះមុខអ្នកឯងហើយតើ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មានស្រុក
វដ្តិ ឈ្មោះបុព្វជីវៈ ត្រកូលជាមិត្ត ត្រកូលជាសំឡាញ់ ត្រកូលដែល
គួរចូលទៅរក របស់ឆន្ទៈមានអាយុ មាននៅក្នុងស្រុកនោះ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរិបណ្ណាសកំ

[២២៨] ហោត្តិ ហោតានិ^(១) សារីបុត្ត ឆន្ទស្ស
 ភិក្ខុនោ មិត្តកុលានិ សុហដ្ឋកុលានិ ឧបវដ្ឋកុលានិ
 ធាហំ សារីបុត្ត ឯត្តាវតា ឧបវដ្ឋោតិ វនាមិ យោ
 ខោ សារីបុត្ត ឥមញ្ច កាយំ និក្ខិបតិ អញ្ញញ្ច
 កាយំ ឧចាទិយតិ តមហំ ឧបវដ្ឋោតិ វនាមិ តំ
 ឆន្ទស្ស ភិក្ខុនោ នត្តិ អនុបវដ្ឋ^(២) ឆន្នោ ភិក្ខុ
 សត្តំ អាហារេសីតិ^(៣) ។ ឥទមវោច ភកវា អត្តមនោ
 អាយស្មា សារីបុត្តោ ភកវតោ ភាសិតំ អភិនដ្ឋិតិ ។

ឆន្នោវាទសុត្តំ ទុតិយំ និដ្ឋិតំ ។

១ ឱ. ហោត្តិ ហោតេ ។ ម. បោសត្តិ ហោតេ ។ ២ ឱ. ម. អនុបវដ្ឋោ ។ ៣ ម. ឥតោ
 បរំ ឯវមេតំ សារីបុត្ត ធារេហីតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណសកៈ

[២២៨] ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា ម្ចាស់សារីបុត្រ ត្រកូល
 ទាំងនោះ គឺត្រកូលជាមិត្ត ត្រកូលជាសំឡាញ់ ត្រកូលដែលគួរចូល
 ទៅរករបស់ឆន្ទភិក្ខុ មានមែនហើយ ម្ចាស់សារីបុត្រ តែតថាគត
 មិនហៅថាជាបុគ្គលគួរតិះដៀល ដោយហេតុមានប្រមាណប៉ុណ្ណោះទេ
 ម្ចាស់សារីបុត្រ អ្នកណាដាក់ចុះនូវកាយនេះផង ប្រកាន់នូវកាយឯទៀត
 ផង តថាគតហៅអ្នកនោះថា គួរគេតិះដៀល ដំណើរនោះ មិនមាន
 ដល់ឆន្ទភិក្ខុទេ ឆន្ទភិក្ខុនាំយកនូវកាំបិតឥតមានទោសឡើយ ។ លុះព្រះ
 មានព្រះភាគពោលពាក្យនេះហើយ ព្រះសារីបុត្រមានអាយុ ក៏មាន
 សេចក្តីត្រេកអរ រីករាយ ចំពោះភាសិតរបស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

ចប់ ឆន្ទោវាទសូត្រ ទី ២ ។

តតិយំ បុណ្ណោវាទសុត្តំ

[២២៩] ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភកវា
សាវត្តិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អា-
រាមេ ។ អថខោ អាយស្មា បុណ្ណោ សាយណ្ណាសមយំ
បដិសល្លាណ វុដ្ឋិតោ យេន ភកវា តេនុបសង្កមិ
ឧបសង្កមិត្វា ភកវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។
ឯកមន្តំ និសិទ្ធា ខោ អាយស្មា បុណ្ណោ ភកវន្តំ
ឯតទរោច សាធុ មំ ភន្តេ ភកវា សង្ខិត្តេន ឱវាទេន
ឱវទតុ យមហំ ភកវតោ ធម្មំ សុត្វា ឯកោ
រូបកដ្ឋោ អប្បមត្តោ អាតាបី បហិតត្តោ វិហរេយ្យន្តិ ។
តេនហិ បុណ្ណោ សុណាហិ សាធុកំ មនសិករោហិ
កាសិស្សាមីតិ ។ ឯវម្ពន្តេតិ ខោ សោ អាយស្មា
បុណ្ណោ ភកវតោ បច្ចុស្សោសិ ។

បុណ្ណាវាទសូត្រ ទី ៣

[២២៧] ខ្ញុំបានស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមាន
 ព្រះភាគ គង់នៅក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ទៀបក្រុង
 សាវត្ថី ។ គ្រានោះឯង ព្រះបុណ្ណៈមានអាយុចេញចាកទីសម្ម ក្នុង
 វេលារសៀល ហើយចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅ
 ដល់ ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះ
 ព្រះបុណ្ណៈមានអាយុ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ បានក្រាបបង្គំទូល
 ព្រះមានព្រះភាគយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះមាន
 ព្រះភាគ មេត្តាប្រោស ទូន្មានខ្ញុំព្រះអង្គដោយព្រះឱវាទយ៉ាងសង្ខេប
 លុះខ្ញុំព្រះអង្គស្តាប់នូវធម៌ របស់ព្រះមានព្រះភាគហើយ នឹងចេញទៅ
 តែម្នាក់ឯង មិនប្រមាទ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតបំផ្លាញកិលេស
 មានចិត្តបញ្ជូនទៅកាន់ព្រះនិព្វាន សម្រេចសម្រាន្តវិយាបថទាំង ៤ ។
 ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា ម្ចាស់បុណ្ណៈ បើដូច្នោះ អ្នកចូរប្រុងស្តាប់
 ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្តឲ្យល្អ តថាគតនឹងសំដែង ។ ព្រះបុណ្ណៈមានអាយុនោះ
 ទទួលព្រះពុទ្ធដីការរបស់ព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបវិបណ្ណាសកំ

[២៣០] ភក្កា ឯតទោច សន្តិ ខោ បុណ្ណ
 ចក្កុវិញ្ញេយ្យា រូចា ឥដ្ឋា កក្កា មនាចា បិយរូចា
 កាម្មបសញ្ញិតា រជនីយា តព្វោ ភិក្ខុ អភិនន្ទតិ
 អភិវទតិ អន្លោសាយ តិដ្ឋតិ តស្ស តំ អភិនន្ទតោ
 អភិវទតោ អន្លោសាយ តិដ្ឋតោ ឧប្បជ្ជតិ នន្ទិ
 នន្ទិសមុទយា ទុក្ខសមុទយោ បុណ្ណាតិ វនាមិ ។ សន្តិ
 ខោ បុណ្ណ សោតវិញ្ញេយ្យា សន្ទា... យានវិញ្ញេយ្យា
 កន្ទា... ដ្ឋិវិញ្ញេយ្យា វសា... កាយវិញ្ញេយ្យា ដោដ្ឋព្វា...
 មនោវិញ្ញេយ្យា ធម្មា ឥដ្ឋា កក្កា មនាចា បិយរូចា
 កាម្មបសញ្ញិតា រជនីយា តព្វោ ភិក្ខុ អភិនន្ទតិ
 អភិវទតិ អន្លោសាយ តិដ្ឋតិ តស្ស តំ អភិនន្ទតោ
 អភិវទតោ អន្លោសាយ តិដ្ឋតោ ឧប្បជ្ជតិ នន្ទិ
 នន្ទិសមុទយា ទុក្ខសមុទយោ បុណ្ណាតិ វនាមិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណសកៈ

[២៣០] ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់បុណ្ណៈ
 រូបដែលគប្បីដឹងដោយភ្នែក ជាទីប្រាថ្នា ជាទីត្រេកអរ ជាទីគាប់ចិត្ត
 មានសភាពគួរស្រឡាញ់ ប្រកបដោយកាម គួរឲ្យកើតតម្រេកក៏មាន
 បើភិក្ខុវិករាយ ពោលសរសើរ ប្រកាន់ខ្ជាប់នូវរូបនោះ កាលដែលភិក្ខុ
 នោះវិករាយ ពោលសរសើរ ប្រកាន់ខ្ជាប់នូវរូបនោះហើយ សេចក្តី
 វិករាយក៏កើតឡើង ម្ចាស់បុណ្ណៈ តថាគតពោលថា ការកើតឡើង
 នៃសេចក្តីទុក្ខ ព្រោះការកើតឡើងនៃសេចក្តីវិករាយ ។ ម្ចាស់បុណ្ណៈ
 សំឡេងដែលគប្បីដឹងដោយត្រចៀក... ក្លិនដែលគប្បីដឹងដោយច្រមុះ...
 រសដែលគប្បីដឹងដោយអណ្តាត... ផោដ្ឋព្វៈដែលគប្បីដឹងដោយកាយ...
 ធម៌ដែលគប្បីដឹងដោយចិត្ត ជាទីប្រាថ្នា ជាទីត្រេកអរ ជាទីគាប់ចិត្ត
 មានសភាពគួរស្រឡាញ់ ប្រកបដោយកាម គួរឲ្យកើតតម្រេកក៏មាន
 បើភិក្ខុ វិករាយ ពោលសរសើរ ប្រកាន់ខ្ជាប់នូវធម៌នោះ កាលដែល
 ភិក្ខុនោះ វិករាយ ពោលសរសើរ ប្រកាន់ខ្ជាប់ នូវធម៌នោះហើយ
 សេចក្តីវិករាយក៏កើតឡើង ម្ចាស់បុណ្ណៈ តថាគតពោលថា ការកើត
 ឡើងនៃសេចក្តីទុក្ខ ព្រោះការកើតឡើងនៃសេចក្តីវិករាយ ។

សឡាយតនវគ្គស្ស បុណ្ណាវាទសុត្តេ ឱវាទទានំ

[២៣១] សន្តិ ខោ^(១) បុណ្ណា ចក្កុវិញ្ញេយ្យា
 រូចា ឥដ្ឋា កក្កា មនាចា បិយរូចា កាម្មបសញ្ញិតា
 រដ្ឋនីយា តព្វោ ភិក្ខុ ពាកិនន្ទតិ ពាកិវេទតិ ពាជ្ឈោ-
 សាយ តិដ្ឋតិ តស្ស តំ អនភិនន្ទតោ អនភិវេទតោ
 អនជ្ឈោសាយ តិដ្ឋតោ នន្ទិ និរុដ្ឋតិ នន្ទិទិវេទា
 ទុក្ខទិវេទា បុណ្ណាតិ វេទាមិ ។ សន្តិ ខោ បុណ្ណា
 សោតវិញ្ញេយ្យា សទ្ធា... យានវិញ្ញេយ្យា កក្កា...
 ឱវាវិញ្ញេយ្យា វសា... កាយវិញ្ញេយ្យា ដោដ្ឋព្វា...
 មនោវិញ្ញេយ្យា ធម្មា ឥដ្ឋា កក្កា មនាចា បិយរូចា
 កាម្មបសញ្ញិតា រដ្ឋនីយា តព្វោ ភិក្ខុ ពាកិនន្ទតិ ពា-
 ភិវេទតិ ពាជ្ឈោសាយ តិដ្ឋតិ តស្ស តំ អនភិនន្ទតោ
 អនភិវេទតោ អនជ្ឈោសាយ តិដ្ឋតោ នន្ទិ និរុដ្ឋតិ

១ ឱ. ម. ច ខោ ។

សឡាយតនវគ្គ បុណ្ណាវាទសូត្រ ការឲ្យឱវាទ

[២៣១] ម្នាលបុណ្ណៈ រូបដែលគប្បីដឹងដោយចក្ខុ ជាទីប្រាថ្នា
 ជាទីត្រេកអរ ជាទីគាប់ចិត្ត មានសភាពគួរស្រឡាញ់ ប្រកបដោយកាម
 គួរឲ្យកើតតម្រេកក៏មាន បើភិក្ខុមិនរីករាយ មិនពោលសរសើរ មិន
 ប្រកាន់ខ្ជាប់នូវរូបនោះ កាលដែលភិក្ខុនោះមិនរីករាយ មិនពោលសរ-
 សើរ មិនប្រកាន់ខ្ជាប់នូវរូបនោះហើយ សេចក្តីរីករាយក៏រលត់ទៅ ម្នាល
 បុណ្ណៈ តថាគតពោលថា ការរលត់សេចក្តីទុក្ខ ព្រោះការរលត់សេចក្តី
 រីករាយ ។ ម្នាលបុណ្ណៈ សំឡេងដែលគប្បីដឹងដោយត្រចៀក... ក្លិន
 ដែលគប្បីដឹងដោយច្រមុះ... រសដែលគប្បីដឹងដោយអណ្តាត... ផោដ្ឋព្វៈ
 ដែលគប្បីដឹងដោយកាយ... ធម៌ដែលគប្បីដឹងដោយចិត្ត ជាទីប្រាថ្នា
 ជាទីត្រេកអរ ជាទីគាប់ចិត្ត មានសភាពគួរស្រឡាញ់ ប្រកបដោយ
 កាម គួរឲ្យកើតតម្រេកក៏មាន បើភិក្ខុមិនរីករាយ មិនពោលសរសើរ
 មិនប្រកាន់ខ្ជាប់នូវធម៌នោះ កាលដែលភិក្ខុនោះមិនរីករាយ មិនពោល
 សរសើរ មិនប្រកាន់ខ្ជាប់នូវធម៌នោះហើយ សេចក្តីរីករាយក៏រលត់ទៅ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបវិបណ្ណាសកំ

នន្ទិទិរោជា ទុក្ខទិរោជា បុណ្ណាតិ វនាមិ ។
 ឥមិទា ច ត្ថំ បុណ្ណ មយា សន្និទ្ធត្ថេន ឱវាទេន
 ឱវទិទោ កតមស្មី^(១) ជនបទេ វិហារិស្សសីតិ ។
 ឥមិទាហំ កន្តេ កកវតា សន្និទ្ធត្ថេន ឱវាទេន ឱវទិ-
 ទោ អត្ថិ សុនាបរន្តោ ធាម ជនបទោ តត្តាហំ
 វិហារិស្សាមីតិ ។

[២៣២] ចណ្ណា ខោ បុណ្ណ សុនាបរន្តកា
 មនុស្សា ធរុសា ខោ បុណ្ណ សុនាបរន្តកា មនុស្សា
 សចេ តំ បុណ្ណ សុនាបរន្តកា មនុស្សា អក្កោ-
 សិស្សន្តិ បរិកាសិស្សន្តិ តត្ថ តេ បុណ្ណ កិច្ចិ ក-
 រិស្សតីតិ ។ សចេ មំ កន្តេ សុនាបរន្តកា មនុស្សា
 អក្កោសិស្សន្តិ បរិកាសិស្សន្តិ តត្ថ មេ ឯវំ ក-
 រិស្សតិ កទ្ធកា វតិមេ សុនាបរន្តកា មនុស្សា
 សុកទ្ធកា វតិមេ សុនាបរន្តកា មនុស្សា យំ មេ
 នយិមេ ចាណិទា បហារំ ទេន្តីតិ ឯវមេត្ថ កកវា
 ករិស្សតិ ឯវមេត្ថ សុកត ករិស្សតីតិ ។

១ ឱ. ម. កតរស្មី ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណាសកៈ

ម្នាលបុណ្ណៈ តថាគតពោលថា ការរលត់សេចក្តីទុក្ខ ព្រោះការរលត់
 សេចក្តីរីករាយ ។ ម្នាលបុណ្ណៈ តថាគតទូន្មានអ្នកដោយឱវាទយ៉ាងសង្ខេប
 នេះឯងហើយ តើអ្នកនឹងនៅក្នុងជនបទណា ។ ព្រះបុណ្ណៈក្រាបបង្គំទូល
 ថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះមានព្រះភាគ ទូន្មានខ្ញុំព្រះអង្គដោយ
 ឱវាទសង្ខេបនេះហើយ ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងនៅក្នុងជនបទឈ្មោះសុនាបរន្តៈ ។

[២៣២] ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា ម្នាលបុណ្ណៈ ពួកមនុស្ស
 អ្នកនៅក្នុងសុនាបរន្តជនបទ សុទ្ធតែកាច ។ ម្នាលបុណ្ណៈ ពួកមនុស្ស
 អ្នកនៅក្នុងសុនាបរន្តជនបទ សុទ្ធតែរឹងរូស ម្នាលបុណ្ណៈ ប្រសិនបើ
 ពួកមនុស្សអ្នកនៅក្នុងសុនាបរន្តជនបទ ជេរ គម្រាមអ្នក ម្នាលបុណ្ណៈ
 អ្នកនឹងប្រព្រឹត្តក្នុងហេតុនោះដូចម្តេចទៅ ។ ព្រះបុណ្ណៈក្រាបបង្គំទូលថា
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ប្រសិនបើពួកមនុស្សអ្នកនៅក្នុងសុនាបរន្តជនបទ
 នឹងជេរ គម្រាមខ្ញុំព្រះអង្គ ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងប្រព្រឹត្តក្នុងហេតុនោះយ៉ាងនេះថា
 ពួកមនុស្សអ្នកនៅក្នុងសុនាបរន្តជនបទនេះ ជាមនុស្សល្អ ពួកមនុស្ស
 អ្នកនៅក្នុងសុនាបរន្តជនបទនេះ ល្អណាស់ហ្ន៎ ដោយហេតុមនុស្ស
 ទាំងនេះ មិនប្រហារអាត្មាអញ ដោយបាតដៃ បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ
 ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងប្រព្រឹត្តក្នុងហេតុនេះយ៉ាងនេះ បពិត្រព្រះសុគត ខ្ញុំព្រះអង្គ
 នឹងប្រព្រឹត្តក្នុងហេតុនេះយ៉ាងនេះ ។

សឡាយតនវគ្គស្ស បុណ្ណាវាទសុត្តេ សុនាបរន្តកានំ ចណ្ណាភារោ

[២៣៣] សចេ បន តេ បុណ្ណា សុនាបរន្តកា
 មនុស្សា ចាណិណា បហារំ ទស្សន្តិ តត្ថ បន តេ
 បុណ្ណា កិច្ចិ ភវិស្សតីតិ ។ សចេ មេ ភន្តេ សុនា-
 បរន្តកា មនុស្សា ចាណិណា បហារំ ទស្សន្តិ តត្ថ
 មេ ឯវំ ភវិស្សតិ ភទ្ធកា វតិមេ សុនាបរន្តកា
 មនុស្សា សុភទ្ធកា វតិមេ សុនាបរន្តកា មនុស្សា
 យំ មេ នយិមេ លេខ្ពុណា បរំ ទេន្តិតិ ឯវមេត្ថ
 ភកវា ភវិស្សតិ ឯវមេត្ថ សុភត ភវិស្សតីតិ ។

[២៣៤] សចេ បន តេ បុណ្ណា សុនាបរន្តកា
 មនុស្សា លេខ្ពុណា បហារំ ទស្សន្តិ តត្ថ បន តេ
 បុណ្ណា កិច្ចិ ភវិស្សតីតិ ។ សចេ មេ ភន្តេ សុនា-
 បរន្តកា មនុស្សា លេខ្ពុណា បហារំ ទស្សន្តិ

សឡាយតនវគ្គ បុណ្ណាវាទសូត្រ ភាពកំណាចនៃពួកអ្នកសុនាបរន្តជនបទ

[២៣៣] ព្រះមានព្រះភាគសួរថា ម្ចាស់បុណ្ណៈ ប្រសិនបើ
 ពួកមនុស្សអ្នកនៅក្នុងសុនាបរន្តជនបទ នឹងប្រហារអ្នក ដោយបាតដៃ
 ម្ចាស់បុណ្ណៈ តើអ្នកនឹងប្រព្រឹត្តក្នុងហេតុនោះដូចម្តេច ។ ព្រះបុណ្ណៈ
 ក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ប្រសិនបើពួកមនុស្សអ្នកនៅ
 ក្នុងសុនាបរន្តជនបទ នឹងប្រហារខ្ញុំព្រះអង្គ ដោយបាតដៃ ខ្ញុំព្រះអង្គ
 នឹងប្រព្រឹត្តក្នុងហេតុនោះយ៉ាងនេះថា ពួកមនុស្សអ្នកនៅក្នុងសុនាបរន្ត-
 ជនបទនេះ ជាមនុស្សល្អ ពួកមនុស្សអ្នកនៅក្នុងសុនាបរន្តជនបទនេះល្អ
 ណាស់ហ្ន៎ ដោយហេតុមនុស្សទាំងនេះ មិនប្រហារអាត្មាអញដោយ
 ដុំដី បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងប្រព្រឹត្តក្នុងហេតុនេះយ៉ាងនេះ
 បពិត្រព្រះសុគត ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងប្រព្រឹត្តក្នុងហេតុនេះយ៉ាងនេះ ។

[២៣៤] ម្ចាស់បុណ្ណៈ ប្រសិនបើពួកមនុស្សអ្នកនៅក្នុងសុនាបរន្ត-
 ជនបទ នឹងប្រហារអ្នក ដោយដុំដី ម្ចាស់បុណ្ណៈ អ្នកនឹងប្រព្រឹត្ត
 ក្នុងហេតុនោះដូចម្តេចទៀត ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ប្រសិនបើ
 ពួកមនុស្សអ្នកនៅក្នុងសុនាបរន្តជនបទ នឹងប្រហារខ្ញុំព្រះអង្គ ដោយដុំដី

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបវបណ្ណាសកំ

តត្ថ មេ ឯវំ ភវិស្សតិ ភទ្ទកា វតិមេ សុនាបរន្តកា
 មនុស្សា សុភទ្ទកា វតិមេ សុនាបរន្តកា មនុស្សា
 យំ មេ នយិមេ ទណ្ណោន បហារំ ទេន្ទីតិ ឯវមេត្ត
 ភកកា ភវិស្សតិ ឯវមេត្ត សុភត ភវិស្សតីតិ ។

[២៣៥] សចេ បន តេ បុណ្ណា សុនាបរន្តកា
 មនុស្សា ទណ្ណោន បហារំ ទស្សន្តិ តត្ថ បន តេ
 បុណ្ណា កិណ្ឌិ ភវិស្សតីតិ ។ សចេ មេ ភន្តេ សុនា-
 បរន្តកា មនុស្សា ទណ្ណោន បហារំ ទស្សន្តិ តត្ថ
 មេ ឯវំ ភវិស្សតិ ភទ្ទកា វតិមេ សុនាបរន្តកា ម-
 នុស្សា សុភទ្ទកា វតិមេ សុនាបរន្តកា មនុស្សា
 យំ មេ នយិមេ សត្តោន បហារំ ទេន្ទីតិ ឯវមេត្ត
 ភកកា ភវិស្សតិ ឯវមេត្ត សុភត ភវិស្សតីតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបវិបណ្ណាសកៈ

ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងប្រព្រឹត្តក្នុងហេតុនោះ យ៉ាងនេះថា ពួកមនុស្សអ្នកនៅក្នុង
 សុនាបរន្តជនបទនេះ ជាមនុស្សល្អ ពួកមនុស្សអ្នកនៅក្នុងសុនាបរន្ត-
 ជនបទនេះ ល្អណាស់ហ្ន៎ ដោយហេតុមនុស្សទាំងនេះ មិនប្រហារ
 អាត្មាអញ ដោយដំបង បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងប្រ-
 ព្រឹត្តក្នុងហេតុនេះយ៉ាងនេះ បពិត្រព្រះសុគត ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងប្រព្រឹត្តក្នុង
 ហេតុនេះយ៉ាងនេះ ។

[២៣៥] ម្នាលបុណ្ណៈ ប្រសិនបើ ពួកមនុស្សអ្នកនៅក្នុង
 សុនាបរន្តជនបទ នឹងប្រហារអ្នកដោយដំបង ម្នាលបុណ្ណៈ តើអ្នកនឹង
 ប្រព្រឹត្តក្នុងហេតុនោះដូចម្តេចទៀត ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ប្រសិន
 បើពួកមនុស្សអ្នកនៅក្នុងសុនាបរន្តជនបទ នឹងប្រហារខ្ញុំព្រះអង្គ ដោយ
 ដំបង ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងប្រព្រឹត្តក្នុងហេតុនោះយ៉ាងនេះថា ពួកមនុស្សអ្នក
 នៅក្នុងសុនាបរន្តជនបទនេះ ជាមនុស្សល្អ ពួកមនុស្សអ្នកនៅក្នុងសុនា-
 បរន្តជនបទនេះ ល្អណាស់ហ្ន៎ ដោយហេតុមនុស្សទាំងនេះ មិនប្រហារ
 អាត្មាអញ ដោយកាំបិត បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ ខ្ញុំព្រះអង្គនឹង
 ប្រព្រឹត្តក្នុងហេតុនេះយ៉ាងនេះ បពិត្រព្រះសុគត ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងប្រព្រឹត្ត
 ក្នុងហេតុនេះយ៉ាងនេះ ។

សឡាយតនវគ្គស្ស បុណ្ណាវាទសុត្តេ សុនាបរន្តកានំ ចណ្ណាភារោ

[២៣៦] សចេ បន តេ បុណ្ណា សុនាបរន្តកា
 មនុស្សា សត្តេន បហារំ ទស្សន្តិ តត្ថ បន តេ បុណ្ណា
 កិណ្ឌិ ភវិស្សតីតិ ។ សចេ មេ ភន្តេ សុនាបរន្តកា
 មនុស្សា សត្តេន បហារំ ទស្សន្តិ តត្ថ មេ ឃំ
 ភវិស្សតិ ភទ្ធកា វតិមេ សុនាបរន្តកា មនុស្សា សុ-
 ភទ្ធកា វតិមេ សុនាបរន្តកា មនុស្សា យំ មំ
 នយិមេ តិណ្ណេន សត្តេន ដីវិតា វោហេមេន្តិតិ ឃ-
 មេត្ថ ភកវា ភវិស្សតិ ឃមេត្ថ សុកត ភវិស្សតីតិ ។

[២៣៧] សចេ បន តំ បុណ្ណា សុនាបរន្តកា
 មនុស្សា តិណ្ណេន សត្តេន ដីវិតា វោហេមេស្សន្តិ
 តត្ថ បន តេ បុណ្ណា កិណ្ឌិ ភវិស្សតីតិ ។ ស-
 ចេ មំ ភន្តេ សុនាបរន្តកា មនុស្សា តិណ្ណេន
 សត្តេន ដីវិតា វោហេមេស្សន្តិ តត្ថ មេ ឃំ ភ-
 វិស្សតិ សន្តិ ខោ ភកវតោ សាវកា កាយេន
 ច ដីវិតេន ច អដ្ឋិយមាណា ជិត្តិយមាណា^(១)

១ ឱ. ម. ជិត្តិយមាណា ។

សឡាយតនវគ្គ បុណ្ណាវាទសូត្រ ភាពកំណាចនៃពួកអ្នកសុនាបន្តជនបទ

[២៣៦] ម្ចាស់បុណ្ណៈ ប្រសិនបើ ពួកមនុស្សអ្នកនៅក្នុងសុនា-
 បន្តជនបទ នឹងប្រហារអ្នក ដោយកាំបិត ម្ចាស់បុណ្ណៈ តើអ្នក
 នឹងប្រព្រឹត្តក្នុងហេតុនោះ ដូចម្តេចទៀត ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 ប្រសិនបើ ពួកមនុស្សអ្នកនៅក្នុងសុនាបន្តជនបទ នឹងប្រហារខ្ញុំព្រះអង្គ
 ដោយកាំបិត ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងប្រព្រឹត្តក្នុងហេតុនោះ យ៉ាងនេះថា ពួក
 មនុស្សអ្នកនៅក្នុងសុនាបន្តជនបទនេះ ជាមនុស្សល្អ ពួកមនុស្សអ្នកនៅ
 ក្នុងសុនាបន្តជនបទនេះ ល្អណាស់ហ្ន៎ ដោយហេតុមនុស្សទាំងនេះ
 មិនផ្តាច់ជីវិតខ្ញុំព្រះអង្គ ដោយកាំបិតដ៏មុតឡើយ បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ
 ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងប្រព្រឹត្តក្នុងហេតុនេះយ៉ាងនេះ បពិត្រព្រះសុគត ខ្ញុំព្រះអង្គ
 នឹងប្រព្រឹត្តក្នុងហេតុនេះយ៉ាងនេះ ។

[២៣៧] ម្ចាស់បុណ្ណៈ ប្រសិនបើ ពួកមនុស្សអ្នកនៅក្នុងសុនា-
 បន្តជនបទ នឹងផ្តាច់ជីវិតអ្នក ដោយកាំបិតដ៏មុត ម្ចាស់បុណ្ណៈ តើអ្នកនឹង
 ប្រព្រឹត្តក្នុងហេតុនោះដូចម្តេចទៀត ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ប្រសិន
 បើ ពួកមនុស្សអ្នកនៅក្នុងសុនាបន្តជនបទ នឹងផ្តាច់ជីវិតខ្ញុំព្រះអង្គដោយ
 កាំបិតដ៏មុតមែន ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងប្រព្រឹត្តក្នុងហេតុនេះ យ៉ាងនេះថា ពួក
 សាវ័ករបស់ព្រះមានព្រះភាគ ជាទុក្ខ ធុញទ្រាន់ ខ្លើមកាយនឹងជីវិត

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបវិបណ្ណាសកំ

សត្តហារកំ បរិយេស្សន្តិ តំ មេ ឥទំ អបរិយិដ្ឋិយេវ
 សត្តហារកំ លទ្ធន្តិ ឯវមេត្ត ភក្កវា ភរិស្សតិ ឯវមេត្ត
 សុកត ភរិស្សតីតិ ។

[២៣៨] សាធុ សាធុ បុណ្ណ សក្ខិស្សសិ ខោ តំ
 បុណ្ណ ឥមិណា ទម្ងបសមេន សមណ្ឌកតោ សុណាប-
 រន្តស្មី ជនបទេ វិហារិតំ យស្សនាទិ តំ បុណ្ណ កាលំ
 មញ្ញសីតិ ។ អថខោ អាយស្មា បុណ្ណា ភក្កវតោ
 កាសិតំ អភិនទ្ធិត្វា អនុមោទិត្វា ឧដ្ឋាយាសនា ភ-
 កវន្តំ អភិវាទេត្វា បទត្វិលំ កត្វា សេនាសនំ សំ-
 សាមេត្វា បត្តចីវរមាទាយ យេន សុណាបរាណោ ជនបទោ
 តេន ចារិកំ បញ្ញាមិ ។ អនុបុព្វេន ចារិកញ្ចារមា-
 នោ យេន សុណាបរាណោ ជនបទោ តទវសិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណសកៈ

តែងស្វែងរក នូវគ្រឿងសស្ត្រាជាគ្រឿងនាំបង់នូវជីវិត អាត្មាអញ
 មិនបាច់ស្វែង រកនូវគ្រឿងសស្ត្រា ជាគ្រឿងនាំបង់នូវជីវិតនោះទេ
 ស្រាប់តែបានមក បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងប្រព្រឹត្តក្នុង
 ហេតុនុ៎ះយ៉ាងនេះ បពិត្រព្រះសុគត ខ្ញុំព្រះអង្គ នឹងប្រព្រឹត្តក្នុងហេតុ
 នុ៎ះយ៉ាងនេះ ។

[២៣៨] ម្នាលបុណ្ណៈ ប្រពៃណាស់ហើយ ម្នាលបុណ្ណៈ អ្នក
 ឯងប្រកបដោយការទូន្មានចិត្តនិងការរម្ងាប់ចិត្តនេះហើយ ទើបគួរនឹងនៅ
 ក្នុងសុនាបរន្តជនបទបាន ម្នាលបុណ្ណៈ ចូរអ្នកសំគាល់នូវកាលគួរនឹងទៅ
 ឥឡូវនេះចុះ ។ គ្រានោះឯង ព្រះបុណ្ណៈមានអាយុ ត្រេកអរ អនុមោ-
 ទនា ចំពោះភាសិត នៃព្រះមានព្រះភាគ ហើយក្រោកចាកអាសនៈ
 ថ្វាយបង្គំលាព្រះមានព្រះភាគ ធ្វើប្រទក្សិណ ហើយរៀបចំសេនាសនៈ
 រួចចាប់យកបាត្រនិងបីវរ និមន្តទៅកាន់ចារិក ក្នុងសុនាបរន្តជនបទ ។
 លុះនិមន្តទៅកាន់ចារិកតាមលំដាប់ ក៏បានដល់សុនាបរន្តជនបទនោះ ។

សឡាយតនវគ្គស្ស បុណ្ណាវាទសុត្តេ បុណ្ណស្ស បរិនិព្វានំ

[២៣៩] តត្រិ សុទំ អាយស្មា បុណ្ណា សុតា-
 បរន្តស្មី ជនបទេ វិហារតិ ។ អថខោ អាយស្មា បុណ្ណា
 តេនេវន្តវស្សេន បញ្ចមត្តានិ ឧទាសកសតានិ បដិ-
 ទេសេសិ^(១) តេនេវន្តវស្សេន បញ្ចមត្តានិ ឧទាសិកា-
 សតានិ បដិទេសេសិ តេនេវន្តវស្សេន តិស្សោ វិជ្ជា
 សច្ចាកាសិ ។ អថខោ អាយស្មា បុណ្ណាន អបរេន
 សមយេន បរិនិព្វាយិ ។ អថខោ សម្ពហុលា ភិក្ខុ
 យេន ភកវា តេនុបសង្កមីសុ ឧបសង្កមិត្វា ភកវន្តំ
 អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទីសុ ។ ឯកមន្តំ និសិទ្ធា
 ខោ តេ ភិក្ខុ ភកវន្តំ ឯតទរោចំ យោ សោ ភន្តេ
 បុណ្ណា នាម កុលបុត្តោ ភកវតា សង្ខិត្តេន ឱវា-
 ទេន ឱវទិតោ សោ កាលកតោ តស្ស កា កតិ
 កោ អភិសម្បវាយោតិ ។

១ ឱ. បដិបាទេសិ ។ ម. បដិវេទេសិ ។

សឡាយតនវគ្គ បុណ្ណាវាទសូត្រ បរិនិព្វាននៃព្រះបុណ្ណៈ

[២៣៧] ព្រះបុណ្ណៈមានអាយុ គង់នៅក្នុងសុនាបរន្ត-
 ជនបទនោះ ។ គ្រានោះឯង ព្រះបុណ្ណៈមានអាយុ បានទូន្មានពួក
 ឧបាសកប្រមាណ ៥០០ ខាងក្នុងវស្សានោះ បានទូន្មានពួកឧបាសិកា
 ប្រមាណ ៥០០ ខាងក្នុងវស្សានោះ ហើយលោកបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់
 នូវវិជ្ជា ៣ ខាងក្នុងវស្សានោះដែរ ។ លំដាប់នោះ ព្រះបុណ្ណៈ
 មានអាយុ ក៏បរិនិព្វានទៅ ក្នុងសម័យខាងក្រោយ ។ គ្រានោះ
 ឯង ភិក្ខុជាច្រើនរូប ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់
 ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះភិក្ខុ
 ទាំងនោះ អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ទើបក្រាបបង្គំទូលព្រះមាន
 ព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កុលបុត្រឈ្មោះបុណ្ណៈ
 ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទូន្មានដោយឱវាទសង្ខេប លោកធ្វើមរណ-
 កាលទៅហើយ គតិរបស់លោកដូចម្តេច បរលោកដូចម្តេចទៅ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរិបណ្ណាសកំ

[២៤០] បណ្ឌិតោ ភិក្ខុវេ បុណ្ណោ កុលបុត្តោ
 បច្ចុច្ចាទិ ធម្មស្សានុធម្មំ ន ច មំ ធម្មាធិការណំ
 វិហោបេសិ បរិនិព្វតោ ភិក្ខុវេ បុណ្ណោ កុលបុត្តោតិ ។
 ឥនមរោច ភកវា អត្តមនា តេ ភិក្ខុ ភកវតោ
 កាសិតំ អភិនន្ទន្តិ ។

បុណ្ណាវាទសុត្តំ តតិយំ និដ្ឋិតំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណាសកៈ

[២២០] ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 កុលបុត្រឈ្មោះបុណ្ណៈជាបណ្ឌិត បានប្រព្រឹត្តធម៌ដ៏សមគួរដល់នវលោ-
 កុត្តរធម៌ ទាំងមិនបានញ៉ាំងតថាគតឲ្យលំបាកព្រោះធម៌ជាហេតុ ម្ចាស់
 ភិក្ខុទាំងឡាយ កុលបុត្រឈ្មោះបុណ្ណៈ បរិនិព្វានហើយ ។ លុះព្រះ
 មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ដូច្នោះហើយ ភិក្ខុទាំងនោះ ក៏មានសេចក្តីត្រេក
 អរ រីករាយ ចំពោះភាសិតរបស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

ចប់ បុណ្ណាវាទសូត្រ ទី ៣ ។

ចតុត្ថំ នន្ទកោវាទសុត្តំ

[២៤១] ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភកវា
សាវត្ថិយំ វិហារតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អា-
រាមេ ។ អថខោ មហាបជាបតី កោតមី បញ្ចមត្តេហិ
ភិក្ខុនិសតេហិ សទ្ធិ យេន ភកវា តេនុបសង្កមិ
ឧបសង្កមិត្វា ភកវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ អដ្ឋាសិ ។
ឯកមន្តំ បិតា ខោ មហាបជាបតី កោតមី ភកវន្តំ
ឯតទរោច ឱវទតុ ភន្តេ ភកវា ភិក្ខុនិយោ អនុសា-
សតុ ភន្តេ ភកវា ភិក្ខុនិយោ កហោតុ ភន្តេ ភកវា
ភិក្ខុនិយោ ធម្មិកាថន្តិ ។

[២៤២] តេន ខោ បន សមយេន ថេរា
ភិក្ខុ ភិក្ខុនិយោ ឱវទន្តិ បរិយាយេន ។ អា-
យស្មា បន នន្ទកោ ន ឥច្ចតិ ភិក្ខុនិយោ ឱវទិតុំ

នន្ទកោវាទសូត្រ ទី ៤

[២៤១] ខ្ញុំបានស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ
 ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តជេនពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី
 ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ លំដាប់នោះ ព្រះនាងមហាបជាបតិគោតមី
 ព្រមទាំងភិក្ខុនី ប្រមាណប្រាំរយរូប នាំគ្នាចូលទៅគាល់ព្រះមាន
 ព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយបិត
 នៅក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះព្រះនាងមហាបជាបតិគោតមី បិតនៅ
 ក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ បានក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ទូន្មានពួកភិក្ខុនី
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ប្រៀនប្រដៅពួក
 ភិក្ខុនី បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះមានព្រះភាគ ធ្វើនូវធម្មិកថា
 ដល់ពួកភិក្ខុនី ។

[២៤២] ក្នុងសម័យនោះឯង ពួកភិក្ខុជាថេរៈតែងទូន្មានពួកភិក្ខុនី
 តាមវេន ។ ។ ចំណែកនន្ទកៈមានអាយុ មិនចង់ទូន្មានពួកភិក្ខុនី

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរិបណ្ណាសកំ

បរិយាយេន ។ អថខោ ភកវា អាយស្មន្តំ អានន្តំ
 អាមន្តេសិ កស្ស នុ ខោ អានន្ត អន្ត បរិយាយោ
 ភិក្ខុនិយោ ឱវទិតុំ បរិយាយេនាតិ ។ សព្វេហោវ ភន្ត
 កតោ បរិយាយោ^(១) ភិក្ខុនិយោ ឱវទិតុំ បរិយា-
 យេន អយំ ភន្ត អាយស្មា នន្តកោ ន ឥច្ឆតិ
 ភិក្ខុនិយោ ឱវទិតុំ បរិយាយេនាតិ ។ អថខោ ភកវា
 អាយស្មន្តំ នន្តកំ អាមន្តេសិ ឱវទ នន្តក ភិក្ខុនិយោ
 អនុសាស នន្តក ភិក្ខុនិយោ កហេហិ តំ ព្រាហ្មណ
 ភិក្ខុនិយោ ធម្មិកថន្តិ ។ ឯវម្ពន្តេតិ ខោ^(២) អាយស្មា
 នន្តកោ ភកវតោ បដិស្សត្វា បុព្វណ្ណាសមយំ និវា-
 សេត្វា បត្តចរិមាទាយ សាវត្ថិ បិណ្ណាយ ចារិសិ ។
 សាវត្ថិយំ បិណ្ណាយ ចរិត្វា បច្ឆាកត្តំ បិណ្ណាចា-
 តប្បដិក្កន្តោ អត្តនុតិយា យេន រាជកាវាមោ
 តេនុបសង្កមិ ។ អន្តសាសុំ ខោ តា ភិក្ខុនិយោ
 អាយស្មន្តំ នន្តកំ ទូរតោវ អាតច្ឆន្តំ ទិស្វាន អា-
 សនំ បញ្ញាបេតុំ ឧទកញ្ច ចាទានំ ឧបដ្ឋបេសុំ ។

១ ឱ. នន្តកស្ស ភន្ត បរិយាយោ ។ ២ ឱ. ខោ សោ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណសកៈ

តាមវេនឡើយ ។ ទើបព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់ហៅព្រះអានន្តមាន
 អាយុមកថា ម្ចាស់អានន្ត ថ្ងៃនេះ ជាវេនភិក្ខុណាហ្ន៎ ដែលត្រូវឲ្យឱវាទ
 ពួកភិក្ខុនីតាមវេន ។ ព្រះអានន្តក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 ភិក្ខុទាំងអស់ បានធ្វើវេន ដើម្បីទូន្មានពួកភិក្ខុនី តាមវេន ។ ហើយ
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន នន្ទកៈមានអាយុនេះ មិនចង់ទូន្មានពួកភិក្ខុនីតាម
 វេនទេ ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់ហៅនន្ទកៈមានអាយុ
 មកថា ម្ចាស់នន្ទកៈ អ្នកចូរទូន្មានពួកភិក្ខុនី ម្ចាស់នន្ទកៈ អ្នកចូរប្រៀន
 ប្រដៅពួកភិក្ខុនី ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ អ្នកចូរធ្វើនូវធម្មិកថា ដល់ពួកភិក្ខុនី ។
 នន្ទកៈមានអាយុ ទទួលព្រះពុទ្ធដីកាព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណា
 ព្រះអង្គ ហើយស្ងៀកស្ងង់ប្រដាប់បាត្រនិងចីវរ ក្នុងបុព្វល្អាសម័យ
 ចូលទៅកាន់ក្រុងសាវត្ថី ដើម្បីបិណ្ឌបាត ។ លុះត្រាច់ទៅបិណ្ឌបាត
 ក្នុងក្រុងសាវត្ថីហើយ ត្រឡប់មកពីបិណ្ឌបាតវិញ ក្នុងវេលាក្រោយ
 ភត្តិ មានខ្លួនជាគម្រប់ពីរ គឺមានគ្នាពីរនាក់ ចូលទៅកាន់រាជការាម ។
 ពួកភិក្ខុនីទាំងនោះ បានឃើញនន្ទកៈមានអាយុ មកអំពីចម្ងាយ លុះ
 ឃើញហើយ ក៏ក្រាលអាសនៈ តម្កល់ទឹកសម្រាប់លាងព្រះបាទ ។

សឡាយតនវគ្គស្ស នន្ទកោវាទសុត្តេ ភិក្ខុនីឱវាទទានំ

និសីទិ ខោ អាយស្មា នន្ទកោ បញ្ញត្តេ អាសនេ
 និសង្ក ចានេ បក្ខាលេសិ ។ តាបិ ខោ ភិក្ខុ-
 និយោ អាយស្មន្តំ នន្ទកំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ
 និសីទិសុ ។

[២៤៣] ឯកមន្តំ និសិទ្ធា ខោ តា ភិក្ខុនិ-
 យោ អាយស្មា នន្ទកោ ឯតទវោច បដិបុច្ឆកថា
 ខោ ភតិទិយោ ភវិស្សតិ តត្ថ អាជានន្តិទិ អាជា-
 នាមាតិស្ស វេជីយំ ន អាជានន្តិទិ ន អាជានា-
 មាតិស្ស វេជីយំ យស្សា វា បនស្ស កង្ខា វា
 វិមតិ វា អហាមេវ តត្ថ បដិបុច្ឆិតញោ ឥទំ ភន្តេ
 កមំ ឥមស្ស ក្ខត្តោតិ ។ ឯត្តកេនបិ មយំ ភន្តេ
 អយ្យស្ស នន្ទកស្ស អត្តមនា អភិនដ្ឋាម^(១) យន្នោ
 អយ្យោ នន្ទកោ បវាវេតីតិ ។

១ ឱ. ម. អភិវេទ្ធ ។

សឡាយតនវគ្គ នន្ទកោវាទសូត្រ ការឲ្យឱវាទដល់ភិក្ខុនី

នន្ទកៈមានអាយុអង្គុយលើអាសនៈ ដែលគេក្រាលទុកហើយ លុះ
អង្គុយស៊ប់ ទើបលាងជើង ។ ភិក្ខុនីទាំងនោះថ្វាយបង្គំនន្ទកៈមានអាយុ
ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។

[២៤៣] លុះភិក្ខុនីទាំងនោះ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ នន្ទកៈ
មានអាយុ បាននិយាយយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់នាងទាំងឡាយ តទៅមុខ
បើមានពាក្យគេសាកសួរ បើពួកភិក្ខុនីដឹងច្បាស់ក្នុងប្រស្នានោះ គប្បី
ឆ្លើយថា ពួកយើងដឹង បើមិនដឹងទេ គប្បីឆ្លើយថា ពួកយើងមិនដឹងទេ
មួយទៀត ភិក្ខុនីណាមានសេចក្តីសង្ស័យឬឆ្លើងច្រឡំ ភិក្ខុនីនោះគប្បី
សួរយើងក្នុងប្រស្នានោះចុះថា បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ពាក្យនេះដូចម្តេច
សេចក្តីអធិប្បាយរបស់ពាក្យនេះដូចម្តេច ។ ពួកភិក្ខុនីតបថា បពិត្រ
លោកដ៏ចម្រើន លោកម្ចាស់នន្ទកៈ បវារណាយើង ដោយពាក្យណា
ពួកយើងមានចិត្តត្រេកអរ រីករាយ ចំពោះលោកម្ចាស់នន្ទកៈដោយពាក្យ
មានប្រមាណប៉ុណ្ណោះ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបវិបណ្ណាសកំ

[២៤៤] តំ កី មញ្ញុច ភតិទិយោ ចក្កុ និច្ចំ វា
អនិច្ចំ វាតិ ។ អនិច្ចំ ភន្តេ ។ យម្បនានិច្ចំ ទុក្ខំ វា
តំ សុខំ វាតិ ។ ទុក្ខំ ភន្តេ ។ យម្បនានិច្ចំ
ទុក្ខំ វិបរិណាមធម្មំ កល្យំ នុ តំ សមនុបស្សិតំ
ឯតំ មម ឯសោហាមស្មិ ឯសោ^(១) មេ អត្តាតិ ។
នោ ហេតំ ភន្តេ ។ តំ កី មញ្ញុច ភតិទិយោ សោតំ
និច្ចំ វា អនិច្ចំ វាតិ ។ អនិច្ចំ ភន្តេ ។ បេ ។ ឃានំ
និច្ចំ វា អនិច្ចំ វាតិ ។ អនិច្ចំ ភន្តេ ។ បេ ។ ជីវ្ហា និច្ចា
វា អនិច្ចា វាតិ ។ អនិច្ចា ភន្តេ ។ បេ ។ កាយោ
និច្ចា វា អនិច្ចា វាតិ ។ អនិច្ចា ភន្តេ ។ បេ ។ ម-
នោ និច្ចា វា អនិច្ចា វាតិ ។ អនិច្ចា ភន្តេ ។ យម្ប-
នានិច្ចំ ទុក្ខំ វា តំ សុខំ វាតិ ។ ទុក្ខំ ភន្តេ ។

១ ឱ. សោ ឯវំ សព្វត្ថ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណាសកៈ

[២៤៤] នន្ទកៈភិក្ខុស្ករថា ម្ចាស់នាងទាំងឡាយ ពួកនាង
សំគាល់នូវសេចក្តីនោះដូចម្តេច ចក្ខុទៀងឬមិនទៀង ។ មិនទៀងទេ
លោកម្ចាស់ ។ របស់ណាមិនទៀង របស់នោះជាទុក្ខឬជាសុខ ។
របស់នោះជាទុក្ខ លោកម្ចាស់ ។ របស់ណាដែលមិនទៀង ជាទុក្ខ
មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា គួរយល់ឃើញនូវរបស់នោះថា នុ៎ះរបស់
អញ នុ៎ះជាអញ នុ៎ះជាខ្លួនអញដូច្នោះដែរឬ ។ មិនគួរយល់ឃើញយ៉ាង
នោះទេ លោកម្ចាស់ ។ ម្ចាស់នាងទាំងឡាយ ពួកនាងសំគាល់សេចក្តី
នោះដូចម្តេច ត្រចៀកទៀងឬមិនទៀង ។ មិនទៀងទេ លោកម្ចាស់
។ បេ ។ ច្រមុះទៀងឬមិនទៀង ។ មិនទៀងទេ លោកម្ចាស់ ។ បេ ។
អណ្តាតទៀងឬមិនទៀង ។ មិនទៀងទេ លោកម្ចាស់ ។ បេ ។ កាយ
ទៀងឬមិនទៀង ។ មិនទៀងទេ លោកម្ចាស់ ។ បេ ។ ចិត្តទៀងឬ
មិនទៀង ។ មិនទៀងទេ លោកម្ចាស់ ។ ចុះរបស់ណាដែលមិន
ទៀង របស់នោះជាទុក្ខឬជាសុខ ។ របស់នោះជាទុក្ខ លោកម្ចាស់ ។

សឡាយតនវគ្គស្ស នន្ទកោវាទសុត្តេ ពហិរាយតនានិ

យម្បនានិច្ចំ ទុក្ខំ វិបរិណាមធម្មំ កល្យំ នុ តំ
 សមនុបស្សិតំ ឯតំ មម ឯសោហាមស្មិ ឯសោ មេ
 អត្តាតិ ។ នោ ហេតំ កន្តេ ។ តំ កិស្ស ហេតុ ។
 បុព្វេ នោ ហេតំ កន្តេ យថាក្ខតំ សម្មប្បញ្ញាយ
 សុទិដ្ឋំ ឥតិបិមេ ឆ អជ្ឈត្តិកា អាយតនា អ-
 និច្ចាតិ ។ សាធុ សាធុ ភតិទិយោ ឯវំ ហេតំ ភតិទិ-
 យោ ហោតិ អរិយស្សាវកស្ស យថាក្ខតំ សម្មប្បញ្ញា-
 យ បស្សតោ ។

[២៤៥] តំ កិ មញ្ញថ ភតិទិយោ រូបា និច្ចា
 វា អនិច្ចា វាតិ ។ អនិច្ចា កន្តេ ។ យម្បនានិច្ចំ
 ទុក្ខំ វា តំ សុខំ វាតិ ។ ទុក្ខំ កន្តេ ។ យម្បនានិច្ចំ
 ទុក្ខំ វិបរិណាមធម្មំ កល្យំ នុ តំ សមនុបស្សិតំ
 ឯតំ មម ឯសោហាមស្មិ ឯសោ មេ អត្តាតិ ។
 នោ ហេតំ កន្តេ ។ តំ កិ មញ្ញថ ភតិទិយោ
 សច្ចា និច្ចា វា អនិច្ចា វាតិ ។ អនិច្ចា កន្តេ ។ មេ ។

សឡាយតនវគ្គ នន្ទកោវាទសូត្រ អាយតនៈខាងក្រៅ

របស់ណាដែលមិនទៀង ជាទុក្ខ មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា គួរ
 យល់ឃើញនូវរបស់នោះថា នុ៎ះរបស់អញ នុ៎ះជាអញ នុ៎ះជាខ្លួនអញ
 ដូច្នោះដែរឬ ។ មិនគួរយល់ឃើញយ៉ាងនោះទេ លោកម្ចាស់ ។
 សេចក្តីនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។ បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ព្រោះថា ក្នុង
 កាលមុន ពួកយើងបានឃើញតាមពិតនូវសេចក្តីនុ៎ះ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រ-
 ពៃថា អាយតនៈខាងក្នុងទាំងប្រាំមួយនេះ មិនទៀងទេ ។ ម្នាលនាង
 ទាំងឡាយ ប្រពៃណាស់ហើយ ម្នាលនាងទាំងឡាយ សេចក្តីនុ៎ះ
 អរិយសាវ័ក ក៏ឃើញដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រពៃតាមពិតយ៉ាងនោះដែរ ។

[២២៥] ម្នាលនាងទាំងឡាយ ពួកនាងសំគាល់សេចក្តីនោះ
 ដូចម្តេច រូបទៀងឬមិនទៀង ។ មិនទៀងទេ លោកម្ចាស់ ។ ចុះ
 របស់ណាមិនទៀង របស់នោះជាទុក្ខឬជាសុខ ។ របស់នោះជាទុក្ខ
 លោកម្ចាស់ ។ របស់ណាមិនទៀង ជាទុក្ខ មានសេចក្តីប្រែ
 ប្រួលជាធម្មតា គួរយល់ឃើញនូវរបស់នោះថា នុ៎ះរបស់អញ នុ៎ះជា
 អញ នុ៎ះជាខ្លួនអញដូច្នោះដែរឬ ។ មិនគួរយល់ឃើញយ៉ាងនោះទេ
 លោកម្ចាស់ ។ ម្នាលនាងទាំងឡាយ ពួកនាងសំគាល់សេចក្តីនោះ
 ដូចម្តេច សំឡេងទៀងឬមិនទៀង ។ មិនទៀងទេ លោកម្ចាស់ ។ បេ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបវិបណ្ណាសកំ

កន្តា និច្ចា វា អនិច្ចា វាតិ ។ អនិច្ចា
 កន្តេ ។ បេ ។ រសា និច្ចា វា អនិច្ចា វាតិ ។
 អនិច្ចា កន្តេ ។ បេ ។ ដោដ្ឋញ្ចា និច្ចា វា អនិច្ចា
 វាតិ ។ អនិច្ចា កន្តេ ។ បេ ។ ធម្មា និច្ចា វា អនិច្ចា
 វាតិ ។ អនិច្ចា កន្តេ ។ យម្បនានិច្ចំ ទុក្ខំ វា
 តំ សុខំ វាតិ ។ ទុក្ខំ កន្តេ ។ យម្បនានិច្ចំ ទុក្ខំ
 វិបរិណាមធម្មំ កល្យំ ទុ តំ សមនុបស្សិតុំ ឯតំ មម
 ឯសោហាមស្មិ ឯសោ មេ អត្តាតិ ។ ដោ ហេតំ
 កន្តេ ។ តំ កិស្ស ហេតុ ។ បុព្វេ ដោ ហេតំ^(១)
 កន្តេ យថាក្ខតំ សម្មប្បញ្ញាយ សុទិដ្ឋំ ឥតិបិមេ
 ឆពាហិរា អាយតនា អនិច្ចាតិ ។ សាធុ សាធុ
 កតិទិយោ ឯវំ ហេតំ កតិទិយោ ហោតិ អរិយស្សា-
 រកស្ស យថាក្ខតំ សម្មប្បញ្ញាយ បស្សតោ ។

១ ម. ឯតំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណាសកៈ

ក្លិនទៀងឬមិនទៀង ។ មិនទៀងទេ លោកម្ចាស់ ។ បេ ។ រសទៀង
ឬមិនទៀង ។ មិនទៀងទេ លោកម្ចាស់ ។ បេ ។ ផោដ្ឋព្វៈទៀងឬមិន
ទៀង ។ មិនទៀងទេ លោកម្ចាស់ ។ បេ ។ ធម្មារម្មណ៍ទៀងឬមិន
ទៀង ។ មិនទៀងទេ លោកម្ចាស់ ។ របស់ណាមិនទៀង
របស់នោះជាទុក្ខឬជាសុខ ។ របស់នោះជាទុក្ខ លោកម្ចាស់ ។
របស់ណាដែលមិនទៀង ជាទុក្ខ មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា គួរ
យល់ឃើញនូវរបស់នោះថា នុ៎ះរបស់អញ នុ៎ះជាអញ នុ៎ះជាខ្លួនអញ
ដូច្នោះដែរឬ ។ មិនគួរយល់ឃើញយ៉ាងនោះទេ លោកម្ចាស់ ។
សេចក្តីនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។ បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ព្រោះថា ក្នុង
កាលមុន ពួកយើងបានឃើញតាមពិត នូវសេចក្តីនុ៎ះដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រពៃ
អាយតនៈខាងក្រៅទាំង ៦ នេះ មិនទៀងទេ ។ ម្នាលនាងទាំងឡាយ
ប្រពៃណាស់ហើយ ម្នាលនាងទាំងឡាយ សេចក្តីនុ៎ះ អរិយសារីក
ក៏ឃើញដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រពៃតាមពិត យ៉ាងនោះដែរ ។

សទ្ធាយតនវគ្គស្ស នន្ទកោវាទសុត្តេ វិញ្ញាណកាយា

[២៤៦] តំ កី មញ្ញថ ភកិទិយោ ចក្កុវិញ្ញាណំ
 និច្ចំ វា អនិច្ចំ វាតិ ។ អនិច្ចំ ភន្តេ ។ យម្បនានិច្ចំ
 ទុក្ខំ វា តំ សុខំ វាតិ ។ ទុក្ខំ ភន្តេ ។ យម្បនានិច្ចំ
 ទុក្ខំ វិបរិណាមធម្មំ កល្យំ ទុ តំ សមនុបស្សិតុំ ឯតំ
 មម ឯសោហាមស្មិ ឯសោ មេ អត្តាតិ ។ នោ ហេតំ
 ភន្តេ ។ តំ កី មញ្ញថ ភកិទិយោ សោតវិញ្ញាណំ
 និច្ចំ វា អនិច្ចំ វាតិ ។ អនិច្ចំ ភន្តេ ។ មេ ។
 យានវិញ្ញាណំ និច្ចំ វា អនិច្ចំ វាតិ ។ អនិច្ចំ ភន្តេ
 ។ មេ ។ ជីវ្ហវិញ្ញាណំ និច្ចំ វា អនិច្ចំ វាតិ ។ អនិច្ចំ
 ភន្តេ ។ មេ ។ កាយវិញ្ញាណំ និច្ចំ វា អនិច្ចំ
 វាតិ ។ អនិច្ចំ ភន្តេ ។ មេ ។ មនោវិញ្ញាណំ និច្ចំ
 វា អនិច្ចំ វាតិ ។ អនិច្ចំ ភន្តេ ។ យម្បនានិច្ចំ
 ទុក្ខំ វា តំ សុខំ វាតិ ។ ទុក្ខំ ភន្តេ ។ យម្ប-
 នានិច្ចំ ទុក្ខំ វិបរិណាមធម្មំ កល្យំ ទុ តំ សមនុ-
 បស្សិតុំ ឯតំ មម ឯសោហាមស្មិ ឯសោ មេ អត្តាតិ ។

សឡាយតនវគ្គ នន្ទកោវាទសូត្រ វិញ្ញាណកាយ

[២៤៦] ម្នាលនាងទាំងឡាយ ពួកនាងសំគាល់សេចក្តីនោះ
ដូចម្តេច ចក្ខុវិញ្ញាណ ទៀងឬមិនទៀង ។ មិនទៀងទេ លោក
ម្ចាស់ ។ របស់ណាដែលមិនទៀង របស់នោះជាទុក្ខឬជាសុខ ។
របស់នោះជាទុក្ខ លោកម្ចាស់ ។ របស់ណាមិនទៀង ជាទុក្ខ
មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា គួរយល់ឃើញនូវរបស់នោះថា នុ៎ះ
របស់អញ នុ៎ះជាអញ នុ៎ះជាខ្លួនអញដូច្នោះដែរឬ ។ មិនគួរយល់
ឃើញយ៉ាងនោះទេ លោកម្ចាស់ ។ ម្នាលនាងទាំងឡាយ ពួកនាង
សំគាល់សេចក្តីនោះដូចម្តេច សោតវិញ្ញាណទៀងឬមិនទៀង ។ មិន
ទៀងទេ លោកម្ចាស់ ។ បេ ។ ឃានវិញ្ញាណទៀងឬមិនទៀង ។ មិន
ទៀងទេ លោកម្ចាស់ ។ បេ ។ ជីវ្ហាវិញ្ញាណទៀងឬមិនទៀង ។ មិន
ទៀងទេ លោកម្ចាស់ ។ បេ ។ កាយវិញ្ញាណទៀងឬមិនទៀង ។ មិន
ទៀងទេ លោកម្ចាស់ ។ បេ ។ មនោវិញ្ញាណទៀងឬមិនទៀង ។ មិន
ទៀងទេ លោកម្ចាស់ ។ របស់ណាមិនទៀង របស់នោះជាទុក្ខ
ឬជាសុខ ។ របស់នោះជាទុក្ខ លោកម្ចាស់ ។ របស់ណាដែលមិន
ទៀង ជាទុក្ខ មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា គួរយល់ឃើញនូវរបស់
នោះថា នុ៎ះជារបស់អញ នុ៎ះជាអញ នុ៎ះជាខ្លួនអញដូច្នោះដែរឬ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបវិបណ្ណាសកំ

នោ ហោតំ ភន្តេ ។ តំ កិស្ស ហោតុ ។ បុព្វេ

នោ ហោតំ ភន្តេ យថាក្ខតំ សម្មប្បញ្ញាយ សុទិដ្ឋំ

ឥតិបិមេ ឆ វិញ្ញាណកាយា អនិច្ចាតិ ។ សាធុ

សាធុ ភតិទិយោ វរំ ហោតំ ភតិទិយោ ហោតិ

អរិយស្សាវកស្ស យថាក្ខតំ សម្មប្បញ្ញាយ បស្សតោ ។

[២៤៧] សេយ្យថាបិ ភតិទិយោ តេលប្បដីបស្ស

ណាយតោ តេលម្បិ អនិច្ចំ វិបរិណាមធម្មំ វដ្តិបិ

អនិច្ចា វិបរិណាមធម្មា អច្ចិបិ អនិច្ចា វិបរិណាមធម្មា

អាកាបិ អនិច្ចា វិបរិណាមធម្មា ។ យោ នុ ខោ

ភតិទិយោ វរំ វទេយ្យ អមុស្ស តេលប្បដីបស្ស

ណាយតោ តេលម្បិ អនិច្ចំ វិបរិណាមធម្មំ វដ្តិបិ

អនិច្ចា វិបរិណាមធម្មា អច្ចិបិ អនិច្ចា វិបរិណាមធម្មា

យា ច ខុស្ស អាកា សា និច្ចា ធុវា សស្សតា

អវិបរិណាមធម្មាតិ សម្មា នុ ខោ សោ ភតិទិយោ

វទមាដោ វទេយ្យាតិ ។ នោ ហោតំ ភន្តេ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណាសកៈ

មិនគួរយល់ឃើញយ៉ាងនុ៎ះទេ លោកម្ចាស់ ។ សេចក្តីនោះ ព្រោះ
ហេតុអ្វី ។ បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ព្រោះថា ក្នុងកាលមុន ពួកយើង
បានឃើញតាមពិតនូវសេចក្តីនុ៎ះ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រពៃថា វិញ្ញាណ-
កាយទាំង ៦ នេះ មិនទៀងទេ ។ ម្ចាស់នាងទាំងឡាយ ប្រពៃណាស់
ហើយ ម្ចាស់នាងទាំងឡាយ សេចក្តីនុ៎ះអរិយសាវ័កក៏ឃើញដោយ
ប្រាជ្ញាដ៏ប្រពៃតាមពិត យ៉ាងនោះដែរ ។

[២៤៧] ម្ចាស់នាងទាំងឡាយ សេចក្តីប្រៀបថា ប្រទីប
ពេញដោយប្រេងកំពុងឆេះ ប្រេងក៏មិនទៀង មានសេចក្តីប្រែប្រួល
ជាធម្មតា ប្រឆេះក៏មិនទៀង មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា អណ្តាត
ភ្លើងក៏មិនទៀង មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា ពន្លឺក៏មិនទៀង មាន
សេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា ។ ម្ចាស់នាងទាំងឡាយ ជនណានិយាយ
យ៉ាងនេះថា ប្រទីបពេញដោយប្រេងឯណោះកំពុងឆេះ ប្រេងក៏មិន
ទៀង មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា ប្រឆេះក៏មិនទៀង មានសេចក្តី
ប្រែប្រួលជាធម្មតា អណ្តាតភ្លើងក៏មិនទៀង មានសេចក្តីប្រែប្រួលជា
ធម្មតា ពន្លឺណារបស់ប្រទីបនោះ ពន្លឺនោះទើបទៀងទាត់ បិតថេរ
មិនមានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា ម្ចាស់នាងទាំងឡាយ ជននោះឈ្មោះ
ថា និយាយត្រឹមត្រូវដែរឬ ។ ការនិយាយនុ៎ះមិនត្រូវទេ លោកម្ចាស់ ។

សឡាយតនវគ្គស្ស នន្ទកោវាទសុត្តេ វេទនាខន្ទោ

តំ កិស្ស ហេតុ ។ អមុស្ស ហិ កន្តេ តេលប្បដិ-
 បស្ស ឈាយតោ តេលម្បិ អនិច្ចំ វិបរិណាមធម្មំ វដ្តិបិ
 អនិច្ចា វិបរិណាមធម្មា អច្ចិបិ អនិច្ចា វិបរិណាមធម្មា
 បកេវស្ស អាកា អនិច្ចា វិបរិណាមធម្មាតិ ។

[២៤៨] ឯវមេវ ខោ ភតិទិយោ យោ នុ ខោ

ឯវំ វទេយ្យ ឆ ខោមេ អជ្ឈត្តិកា អាយតនា
 អនិច្ចា យញ្ច ខោ អជ្ឈត្តិកេ អាយតនេ បដិច្ច ប-
 ដិសំវេទេមិ សុខំ វា ទុក្ខំ វា អទុក្ខមសុខំ វា តំ និច្ចំ
 ធុរំ សស្សតំ អវិបរិណាមធម្មន្តិ សម្មា នុ ខោ សោ
 ភតិទិយោ វទមាដោ វទេយ្យាតិ ។ ដោ ហេតំ កន្តេ ។

សឡាយតនវគ្គ នន្ទកោវាទសូត្រ វេទនាខន្ធ

ពាក្យនោះមិនត្រូវ ព្រោះហេតុអ្វី ។ បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ព្រោះថា
 ប្រទីបពេញដោយប្រេងឯណោះ កំពុងតែឆេះ ប្រេងក៏មិនទៀង មាន
 សេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា ប្រឆេះក៏មិនទៀង មានសេចក្តីប្រែប្រួល
 ជាធម្មតា អណ្តាតភ្លើងក៏មិនទៀង មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា
 ចាំបាច់និយាយទៅថ្វី ដល់ទៅពន្លឺរបស់ប្រទីបនោះ ដែលជារបស់មិន
 ទៀង មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា ។

[២២៨] ម្ចាស់នាងទាំងឡាយ សេចក្តីនេះក៏ដូច្នោះដែរ ជនណា
 និយាយយ៉ាងនេះថា អាយតនៈខាងក្នុងប្រាំមួយនេះ មិនទៀង អាត្មា
 អញទទួលដឹងអារម្មណ៍ណា ជាសុខ ឬជាទុក្ខ ឬមិនទុក្ខមិនសុខ
 ព្រោះអាស្រ័យអាយតនៈខាងក្នុង អារម្មណ៍នោះទៀងទាត់ បិតថេរ មិន
 មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា ម្ចាស់នាងទាំងឡាយ ជននោះឈ្មោះថា
 និយាយត្រឹមត្រូវដែរឬ ។ ការនិយាយនុ៎ះមិនត្រឹមត្រូវទេ លោកម្ចាស់ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបវិបណ្ណាសកំ

តំ កិស្ស ហេតុ ។ តជ្ជំ តជ្ជំ ភន្តេ បច្ចយំ
 បដិច្ច តជ្ជា តជ្ជា វេទនា ឧប្បជ្ជតិ^(១) តជ្ជស្ស
 តជ្ជស្ស បច្ចយស្ស និរោធា តជ្ជា តជ្ជា វេទនា
 និរុជ្ឈតីតិ^(២) ។ សាធុ សាធុ ភតិទិយោ ឯវំ
 ហេតំ ភតិទិយោ ហោតិ អរិយស្សាវកស្ស យថាក្ខតំ
 សម្មប្បញ្ញាយ បស្សតោ ។

[២៤៧] សេយ្យថាមិ ភតិទិយោ មហាតោ រុក្ខស្ស
 តិដ្ឋតោ សារវតោ មូលម្បិ អនិច្ចំ វិបរិណាមធម្មំ
 ខន្ទោមិ អនិច្ចោ វិបរិណាមធម្មោ សាខាបលាសម្បិ អ-
 និច្ចំ វិបរិណាមធម្មំ ឆាយាមិ អនិច្ចោ វិបរិណាមធម្មោ ។
 យោ នុ ខោ ភតិទិយោ ឯវំ វេទយ្យ អមុស្ស មហា-
 តោ រុក្ខស្ស តិដ្ឋតោ សារវតោ មូលម្បិ អនិច្ចំ
 វិបរិណាមធម្មំ ខន្ទោមិ អនិច្ចោ វិបរិណាមធម្មោ

១ ឱ. ឧប្បជ្ជន្តិ ។ ២ ឱ. និរុជ្ឈន្តិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណាសកៈ

ពាក្យនោះមិនត្រឹមត្រូវ ព្រោះហេតុអ្វី ។ បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ព្រោះ
 ថា វេទនាដែលកើត អំពីអាយតនៈខាងក្នុងនោះ ។ តែងកើតឡើង
 ព្រោះអាស្រ័យបច្ច័យ ដែលកើតអំពីអាយតនៈខាងក្នុងនោះ ។ វេទនា
 ដែលកើតអំពីអាយតនៈខាងក្នុងនោះ ។ តែងរលត់ទៅ ព្រោះរលត់នៃ
 បច្ច័យដែលកើតអំពីអាយតនៈខាងក្នុងនោះ ។ ។ ម្នាលនាងទាំងឡាយ
 ប្រពៃណាស់ហើយ ម្នាលនាងទាំងឡាយ សេចក្តីនុ៎ះ អរិយសារីក
 ក៏ឃើញតាមពិត ដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រពៃ យ៉ាងនោះដែរ ។

[២២៧] ម្នាលនាងទាំងឡាយ ប្រៀបដូចជាឈើធំ មានខ្លឹម
 កំពុងឈរនៅ ឫសក៏មិនទៀង មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា ដើម
 ក៏មិនទៀង មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា មែកនិងសន្លឹកក៏មិនទៀង
 មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា ស្រមោលក៏មិនទៀង មានសេចក្តីប្រែ-
 ប្រួលជាធម្មតា ។ ម្នាលនាងទាំងឡាយ ជនណានិយាយយ៉ាងនេះថា
 ឈើធំឯណោះមានខ្លឹម កំពុងឈរនៅ ឫសក៏មិនទៀង មានសេចក្តី
 ប្រែប្រួលជាធម្មតា ដើមក៏មិនទៀង មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា

សឡាយតនវគ្គស្ស នន្ទកោវាទសុត្តេ ពាហិរាយតនានិ

សាខាបលាសម្បិ អនិច្ចំ វិបរិណាមធម្មំ យា ច ខុស្ស
 ឆាយា សា អនិច្ចា ធុរា សស្សតា អវិបរិណាមធម្មាតិ
 សម្មា នុ ខោ សោ ភកិទិយោ វេទមាឆោ វេទយ្យា-
 តិ ។ ឆោ ហោតំ ភន្តេ ។ តំ កិស្ស ហោតុ ។ អ-
 មុស្ស ហិ ភន្តេ មហាតោ រុក្ខស្ស តិដ្ឋតោ សារវ-
 តោ មូលម្បិ អនិច្ចំ វិបរិណាមធម្មំ ខន្ទោបិ អនិច្ចោ
 វិបរិណាមធម្មោ សាខាបលាសម្បិ អនិច្ចំ វិបរិណាម-
 ធម្មំ បកេវស្ស ឆាយា អនិច្ចា វិបរិណាមធម្មាតិ ។

[២៥០] ឯវមេវ ខោ ភកិទិយោ យោ នុ ខោ
 ឯវំ វេទយ្យ ឆ ខោមេ ពាហិរា អាយតនា អនិច្ចា
 យញ្ច ខោ ពាហិរេ អាយតនេ បដិច្ច បដិសំវេទេមិ
 សុខំ វា ទុក្ខំ វា អទុក្ខមសុខំ វា តំ និច្ចំ ធុរំ

សឡាយតនវគ្គ នន្ទកោវាទសូត្រ អាយតនៈខាងក្រៅ

មែកនិងសន្លឹកក៏មិនទៀង មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា ស្រមោល
 ណា របស់ឈើនោះ ស្រមោលនោះទៀងទាត់ បិតថេរ មិនមាន
 សេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា អ្នកនោះ ឈ្មោះថានិយាយត្រឹមត្រូវដែរឬ ។
 ការនិយាយនុ៎ះមិនត្រូវទេ លោកម្ចាស់ ។ ការនិយាយនោះមិនត្រូវ
 ព្រោះហេតុអ្វី ។ បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន ព្រោះថា ឈើធំ
 ឯណោះមានខ្លឹម កំពុងឈរនៅ ឬសក៏មិនទៀង មានសេចក្តីប្រែប្រួល
 ជាធម្មតា ដើមក៏មិនទៀង មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា មែកនិង
 សន្លឹកក៏មិនទៀង មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា ចាំបាច់និយាយទៅថ្វី
 ដល់ស្រមោលរបស់ឈើនោះ ដែលជារបស់មិនទៀង មានសេចក្តី
 ប្រែប្រួលជាធម្មតា ។

[២៥០] ម្ចាស់នាងទាំងឡាយ សេចក្តីនេះ ក៏យ៉ាងនោះដែរ
 ជនណានិយាយយ៉ាងនេះថា អាយតនៈខាងក្រៅប្រាំមួយនេះ មិនទៀង
 អាត្មាអញអាស្រ័យអាយតនៈខាងក្រៅហើយ ទទួលដឹងអារម្មណ៍ណា
 ជាសុខ ឬជាទុក្ខ ឬមិនមែនទុក្ខមិនមែនសុខ អារម្មណ៍នោះទៀងទាត់

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរិបណ្ណាសកំ

សស្សតំ អរិបរិណាមធម្មន្តិ សម្មា នុ ខោ សោ ភ-
 កិទិយោ វេទមាណោ វេទយ្យាតិ ។ ឆោ ហោតំ ភន្តេ ។
 តំ កិស្ស ហោតុ ។ តដ្ឋំ តដ្ឋំ ភន្តេ បច្ចុយំ បដិច្ច
 តដ្ឋា តដ្ឋា វេទនា ឧប្បជ្ជតិ តដ្ឋស្ស តដ្ឋស្ស បច្ចុ-
 យស្ស និរោធា តដ្ឋា តដ្ឋា វេទនា និរុជ្ឈតីតិ ។
 សាធុ សាធុ ភកិទិយោ ឃំ ហោតំ ភកិទិយោ ហោតិ
 អរិយស្សាវកស្ស យថាក្ខតំ សម្មប្បញ្ញាយ បស្សតោ ។

[២៥១] សេយ្យថាមិ ភកិទិយោ ទក្ខោ កោយា-
 តកោ វា កោយាតកន្តោវាសី វា ការី វេទិត្វា តិល្លោន
 កោវិកន្តនេន ការី វិកន្តេយ្យ អនុបហាច្ច អន្តរំ
 មំសកាយំ អនុបហាច្ច ពាហិរំ ចម្មកាយំ យំ
 យទេវ តត្ថ អន្តរា វិលិមំសំ^(១) អន្តរា នហារូ
 អន្តរា ពន្ធនំ តំ តទេវ តិល្លោន កោវិកន្ត-
 នេន សញ្ជិន្តេយ្យ សង្កិន្តេយ្យ សម្បរិកន្តេយ្យ
 សញ្ជិន្តិត្វា សង្កិន្តិត្វា សម្បរិកន្តិត្វា វិធុនិត្វា ពាហិរំ
 ចម្មកាយំ តេទេវ ចម្មេន តំ ការី បដិច្ចាទេត្វា

១ ឱ. ចិលិមំ ។ ម. វិលិមំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណាសកៈ

បិតថេរ មិនមានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា ម្ចាស់នាងទាំងឡាយ
 ជននោះឈ្មោះថានិយាយត្រឹមត្រូវដែរឬ ។ បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន
 ការនិយាយនុ៎ះមិនត្រូវទេ ។ ការនិយាយនោះមិនត្រូវ ព្រោះហេតុ
 អ្វី ។ បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ព្រោះថា វេទនាដែលកើតអំពីអាយតនៈ
 ខាងក្រៅនោះ ។ តែងកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យបច្ច័យដែលកើតអំពី
 អាយតនៈខាងក្រៅនោះ ។ វេទនាដែលកើតអំពីអាយតនៈខាងក្រៅនោះ ។
 រលត់ទៅវិញ ព្រោះរលត់បច្ច័យដែលកើតអំពីអាយតនៈខាងក្រៅនោះ ។ ។
 ម្ចាស់នាងទាំងឡាយ ប្រពៃណាស់ ម្ចាស់នាងទាំងឡាយ សេចក្តីនុ៎ះ
 អរិយសាវ័ក ក៏ឃើញតាមពិត ដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រពៃ យ៉ាង
 នោះដែរ ។

[២៥១] ម្ចាស់នាងទាំងឡាយ ប្រៀបដូចជាបុរសអ្នកសម្លាប់គោ
 ឬកូនសិស្សអ្នកសម្លាប់គោដែលប្រសប់ សម្លាប់នូវមេគោ ហើយពន្លះ
 នូវមេគោដោយកាំបិតសម្រាប់អារគោដ៏មុត មិនឲ្យខូចសាច់ខាងក្នុង មិន
 ឲ្យខូចស្បែកខាងក្រៅ បណ្តាវត្ថុទាំងនោះ វត្ថុណា ។ គឺសាច់រាវខាង
 ក្នុងក្តី សរសៃខាងក្នុងក្តី ចំណង់ខាងក្នុងក្តី ក៏អារពន្លះកាត់យកវត្ថុ
 នោះ ។ ដោយកាំបិតសម្រាប់អារគោដ៏មុត លុះអារពន្លះកាត់រួចហើយ
 ក៏បកយកស្បែកខាងក្រៅ មកគ្របមេគោដោយស្បែកនោះវិញដដែល

សឡាយតនវគ្គស្ស នន្ទកោវាទសុត្តេ គោយាតកោបមា

ឯវំ វទេយ្យ តថេវាយំ ការី សំយុត្តា ឥមិណ
 ចម្មេនាតិ សម្មា នុ ខោ សោ ភតិជិយោ
 វទមាដោ វទេយ្យាតិ ។ ដោ ហេតំ ភន្តេ ។ តំ
 កិស្ស ហេតុ ។ អសុ ហិ ភន្តេ ទក្ខោ កោ-
 យាតកោ វា កោយាតកន្តេវាសី វា ការី វទិត្វា
 តិណ្ណោន កោវិកន្តនេន ការី វិកន្តេយ្យ អនុបហច្ច
 អន្តរំ មំសកាយំ អនុបហច្ច ពាហិរំ ចម្មកាយំ យំ
 យទេវ តត្ថ អន្តរា វិលិមំសំ អន្តរា នហារ្យ អន្តរា
 ពន្ធនំ តំ តទេវ តិណ្ណោន កោវិកន្តនេន សញ្ញិន្ទេយ្យ
 សង្កន្តេយ្យ សម្បវិកន្តេយ្យ សញ្ញិន្ទិត្វា សង្កន្តិត្វា
 សម្បវិកន្តិត្វា វិទុនិត្វា ពាហិរំ ចម្មកាយំ តេនេវ
 ចម្មេន តំ ការី បទិច្ឆាទេត្វា កិញ្ចាបិ សោ ឯវំ
 វទេយ្យ តថេវាយំ ការី សំយុត្តា ឥមិណ ចម្មេនាតិ
 អថខោ សា ការី វិសំយុត្តា តេនេវ ចម្មេន ។

សឡាយតនវគ្គ នន្ទកោវាទសូត្រ ឧបមាដោយអ្នកសម្លាប់គោ

ហើយនិយាយយ៉ាងនេះថា មេគោនេះ នៅមានស្បែកដូចមុនដដែល
 ម្នាលនាងទាំងឡាយ ជននោះ ឈ្មោះថានិយាយត្រឹមត្រូវដែរឬ ។
 បពិត្រលោកម្ចាស់ ការនិយាយនោះមិនត្រូវទេ ។ ការនិយាយនោះមិន
 ត្រូវ ព្រោះហេតុអ្វី ។ បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន ព្រោះថា បុរស
 អ្នកសម្លាប់គោ ឬកូនសិស្សអ្នកសម្លាប់គោឯណោះដែលប្រសប់ បាន
 សម្លាប់នូវមេគោ ហើយអារនូវមេគោដោយកាំបិតសម្រាប់អារគោដ៏មុត
 មិនឲ្យខូចសាច់ខាងក្នុង មិនឲ្យខូចស្បែកខាងក្រៅ បណ្តាវត្ថុទាំងនោះ
 វត្ថុណា ។ គឺសាច់វាវខាងក្នុងក្តី សរសៃខាងក្នុងក្តី ចំណង់ខាងក្នុងក្តី
 ក៏អារពន្លះកាត់យកវត្ថុនោះ ។ ដោយកាំបិតសម្រាប់អារគោដ៏មុត លុះ
 អារពន្លះកាត់រួចហើយ ក៏បកយកស្បែកខាងក្រៅ មកគ្របមេគោនោះ
 ដោយស្បែកនោះវិញដដែល ជននោះនិយាយយ៉ាងនេះថា មេគោ
 នេះនៅមានស្បែកដូចមុនដដែល ដូច្នោះក៏ពិតមែនហើយ ប៉ុន្តែមេគោ
 នោះ ប្រាសចាកស្បែកនោះហើយដោយប្រាកដ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរិបណ្ណាសកំ

[២៥២] ឧបមា ខោ មេ អយំ ភកិទិយោ កតា
អត្ថស្ស វិញ្ញាបនាយ ។ អយមេវេត្ថ អត្តោ ។ អន្តរោ
មំសកាយោតិ ខោ ភកិទិយោ ឆន្ទេតំ អជ្ឈត្តិកានំ
អាយតនានំ អជិវចនំ ។ ពាហិរោ ចម្មកាយោតិ ខោ
ភកិទិយោ ឆន្ទេតំ ពាហិរានំ អាយតនានំ អជិវចនំ ។
អន្តរោ វិលិមំសំ អន្តរោ នហារូ អន្តរោ ពន្ធនន្តិ ខោ
ភកិទិយោ នន្ទិរាគស្សេតំ អជិវចនំ ។ តិល្លំ កោរិ-
កន្តនន្តិ ខោ ភកិទិយោ អរិយាយេតំ បញ្ញាយ អជិ-
វចនំ ។ យាយំ អរិយា បញ្ញា អន្តរោ កិលេសំ អន្តរោ
សញ្ញាជនំ អន្តរោ ពន្ធនំ សញ្ញន្តិ សន្តិទ្តិ
សម្មរិកន្តិ ។

[២៥៣] សត្ត ខោ ឥមេ ភកិទិយោ ពោជ្ឈដ្ឋា
យេសំ ភារិតត្តា ពហុលីកតត្តា ភិក្ខុ អាសវានំ ខ-
យា អនាសរំ ចេតោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ
សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ ។
កតមេ សត្ត ។ ឥធិ ភកិទិយោ ភិក្ខុ សតិ-
សម្មោជ្ឈដ្ឋំ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ វិរាគនិស្សិតំ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណាសកៈ

[២៥២] ម្នាលនាងទាំងឡាយ ពាក្យឧបមាដែលយើងធ្វើហើយ
 នេះ ដើម្បីឲ្យពួកនាងដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីអធិប្បាយ ។ ឯសេចក្តីអធិ-
 ប្បាយក្នុងអាយតនៈនុ៎ះដូចតទៅនេះ ។ ម្នាលនាងទាំងឡាយ ពាក្យថា
 សាច់ខាងក្នុងនុ៎ះ ជាឈ្មោះនៃអាយតនៈខាងក្នុងប្រាំមួយ ។ ម្នាល
 នាងទាំងឡាយ ពាក្យថា ស្បែកខាងក្រៅនុ៎ះ ជាឈ្មោះនៃអាយតនៈ
 ខាងក្រៅប្រាំមួយ ។ ម្នាលនាងទាំងឡាយ ពាក្យថា សាច់ វាវ
 ខាងក្នុងក្តី សរសៃខាងក្នុងក្តី ចំណងខាងក្នុងក្តី នុ៎ះជាឈ្មោះនៃ
 នន្ទិរាគ ។ ម្នាលនាងទាំងឡាយ ពាក្យថា កាំបិតសម្រាប់អារគោ
 ដ៏មុតនុ៎ះ ជាឈ្មោះនៃប្រាជ្ញាដ៏ប្រសើរ ។ ប្រាជ្ញាដ៏ប្រសើរនេះ តែង
 អារពន្លះកាត់កិលេសខាងក្នុង សំយោជនៈខាងក្នុង ចំណងខាងក្នុង ។

[២៥៣] ម្នាលនាងទាំងឡាយ ពោជ្ឈង្គទាំងប្រាំពីរនេះ ភិក្ខុ
 ណាចម្រើនហើយ ធ្វើឲ្យរឿយ ។ ហើយ ភិក្ខុនោះ រមែងអស់អាសវៈ
 ទាំងឡាយ ហើយត្រាស់ដឹង ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ បានដល់ដោយខ្លួនឯង
 ក្នុងបច្ចុប្បន្ន នូវចេតោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈ សម្រេច
 សម្រាន្តនៅដោយឥរិយាបថទាំង ២ ។ ពោជ្ឈង្គទាំង ៧ ដូចម្តេចខ្លះ ។
 ម្នាលនាងទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ចម្រើននូវសតិសម្មោជ្ឈង្គ
 ដែលអាស្រ័យសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ អាស្រ័យសេចក្តីប្រាសចាកតម្រេក

សឡាយតនវគ្គស្ស នន្ទកោវាទសុត្តេ សត្តពោជ្ឈង្គា

និរោធនិស្សិតំ វោស្សក្កបរិណាមំ^(១) ធម្មវិចយសម្ពោជ្ឈ-
 ង្គំ ភាវេតិ... វិរិយសម្ពោជ្ឈង្គំ ភាវេតិ... បីតិសម្ពោជ្ឈង្គំ
 ភាវេតិ... បស្សន្តិសម្ពោជ្ឈង្គំ ភាវេតិ... សមាធិសម្ពោ-
 ជ្ឈង្គំ ភាវេតិ... ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គំ ភាវេតិ វិវេក-
 និស្សិតំ វិរាគនិស្សិតំ និរោធនិស្សិតំ វោស្សក្កបរិណា-
 មំ ។ ឥមេ ខោ ភតិទិយោ សត្ត ពោជ្ឈង្គា យេសំ
 ការិតត្តា ពហុលីកតត្តា ភិក្ខុ អាសវានំ ខយា អ-
 នាសវំ ចេតោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ
 អភិញ្ញា សច្ចិកត្តា ឧបសម្មជ្ជ វិហារតីតិ ។
 [២៥៤] អថខោ អាយស្មា នន្ទកោ តា ភិក្ខុនិ-
 យោ ឥមិណា ឱវាទេន ឱវទិត្តា ឧយ្យោទេសិ កច្ចថ
 ភតិទិយោ កាលោតិ ។ អថខោ តា ភិក្ខុនិយោ

១ ឱ. ម. វោស្សក្កបរិណាមី ។

សឡាយតនវគ្គ នន្ទកោវាទសូត្រ ពោជ្ឈង្គប្រាំពីរ

អាស្រ័យសេចក្តីរលត់ ឈមមុខទៅកាន់សេចក្តីលះបង់ ចម្រើននូវធម្មវិច-
យសម្តោជ្ឈង្គ... ចម្រើននូវវិរិយសម្តោជ្ឈង្គ... ចម្រើននូវបីតិសម្តោជ្ឈង្គ...
ចម្រើននូវបស្សន្តិសម្តោជ្ឈង្គ... ចម្រើននូវសមាធិសម្តោជ្ឈង្គ... ចម្រើននូវ
ឧបេក្ខាសម្តោជ្ឈង្គ ដែលអាស្រ័យសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ អាស្រ័យសេចក្តី
ប្រាសចាកតម្រេក អាស្រ័យសេចក្តីរលត់ ឈមមុខទៅកាន់សេចក្តី
លះបង់ ។ ម្នាលនាងទាំងឡាយ ពោជ្ឈង្គទាំង ៧ នេះឯង ដែល
ភិក្ខុណាបានចម្រើន បានធ្វើឲ្យរឿយ ។ ហើយ ភិក្ខុនោះ រមែងអស់
អាសវៈទាំងឡាយ ហើយត្រាស់ដឹង ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ បានដល់ដោយ
ខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន នូវចេតោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈ
សម្រេចសម្រាន្តនៅ ដោយឥរិយាបថទាំង ៤ ។

[២៥២] លំដាប់នោះឯង ព្រះនន្ទកៈមានអាយុ ទូន្មានពួកភិក្ខុនី
នោះ ដោយឱវាទនេះហើយ ទើបបញ្ជូនទៅថា ម្នាលនាងទាំង-
ឡាយ ចូរពួកនាងទៅចុះ ព្រោះកាលគួរហើយ ។ ទើបភិក្ខុនីទាំងនោះ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបវិបណ្ណាសកំ

អាយស្មតោ នន្ទកស្ស ភាសិតំ អភិនទ្ធិត្វា អនុមោ-
 ទិត្វា ឧដ្ឋាយាសនា អាយស្មន្តំ នន្ទកំ អភិវាទេត្វា
 បទក្ខិណំ កត្វា យេន ភកវា តេនុបសង្កមីសុ ឧប-
 សង្កមីត្វា ភកវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ អដ្ឋសុ ។ ឯក-
 មន្តំ បិតា ខោ តា ភិក្ខុនិយោ ភកវា ឯតទរោច កច្ច-
 ថ ភិក្ខុនិយោ កាលោតិ ។ អថខោ តា ភិក្ខុនិយោ
 ភកវន្តំ អភិវាទេត្វា បទក្ខិណំ កត្វា បក្កមីសុ ។

[២៥៥] អថខោ ភកវា អចិរប្បក្កន្តាសុ តាសុ
 ភិក្ខុនីសុ ភិក្ខុ អាមន្តេសិ សេយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ
 តទហុចោសថេ ចាតុទ្ធសេ ន ហោតិ ពហុ-
 នោ ជនស្ស កង្ខំ វា វិមតិ វា ឧនោ នុ
 ខោ ចន្ទោ បុណ្ណោ នុ ខោ ចន្ទោតិ អថខោ
 ឧនោ ចន្ទោ ត្រូវ ហោតិ ឯវមេវ ខោ ភិក្ខុវេ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណាសកៈ

ត្រេកអរអនុមោទនានូវភាសិតរបស់ព្រះនន្ទកៈមានអាយុ ហើយក៏ក្រោក
 អំពីអាសនៈ ថ្វាយបង្គំព្រះនន្ទកៈមានអាយុ ធ្វើប្រទក្សិណហើយ ចូល
 ទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះ
 ភាគ ហើយបិតនៅក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះភិក្ខុនីទាំងនោះ បិតនៅក្នុង
 ទីដ៏សមគួរហើយ ទើបព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់
 ភិក្ខុនីទាំងឡាយ ចូរពួកនាងទៅចុះ ព្រោះកាលគួរហើយ ។ ទើបភិក្ខុនី
 ទាំងនោះ ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ធ្វើប្រទក្សិណហើយចេញទៅ ។

[២៥៥] កាលដែលភិក្ខុនីទាំងនោះ ចេញទៅមិនយូរប៉ុន្មាន ទើប
 ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយមកថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 ក្នុងថ្ងៃឧបោសថទី ១២ ជនជាច្រើន រមែងមិនមានសេចក្តីសង្ស័យឬជឿ
 ឆ្ងល់ថា ព្រះចន្ទខ្លះ ឬព្រះចន្ទពេញដូច្នោះឡើយ រមែងចូលចិត្តថាព្រះចន្ទ
 ខ្លះដោយពិត សេចក្តីនេះមានឧបមាយ៉ាងណាមិញ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ

សឡាយតនវគ្គស្ស នន្ទកោវាទសុត្តេ រាជការាមូបសង្កមនំ

តា^(១) នន្ទកស្ស ធម្មទេសនាយ អត្តមនា ចេវ
 ហោត្តិ នោ ច ខោ បរិបុណ្ណសង្កប្បាតិ ។ អថខោ
 ភកវា អាយស្មន្តំ នន្ទកំ អាមន្តេសិ តេនហិ ត្វំ
 នន្ទក ស្មេបិ តា ភិក្ខុនិយោ តេនេវោវាទេន
 ឱវទេយ្យាសីតិ ។ ឯវម្ពន្តេតិ ខោ អាយស្មា នន្ទកោ
 ភកវតោ បច្ចុស្សោសិ ។

[២៥៦] អថខោ អាយស្មា នន្ទកោ តស្សា
 វត្តិយា អច្ចយេន បុព្វណ្ណសមយំ និវាសេត្វា បត្តចិ-
 រមាទាយ^(២) សាវត្តិយំ បិណ្ណាយ ចរិត្វា បច្ឆាកត្តំ
 បិណ្ណាចាតប្បដិក្កន្តោ អត្តទុតិយោ យេន រាជការាមោ
 តេនុបសង្កមិ ។ អន្ធសាសុំ ខោ តា ភិក្ខុនិយោ
 អាយស្មន្តំ នន្ទកំ ទូរតោ វ អាគច្ឆន្តំ ។ ទិស្វាន
 អាសនំ បញ្ញាបេសុំ ឧទកញ្ច មាទានំ ឧបដ្ឋបេសុំ ។
 និសីទិ ខោ អាយស្មា នន្ទកោ បញ្ញត្តេ អាសនេ ។
 និសដ្ឋ មាទេ បក្ខាលេសិ ។ តាបិ ខោ ភិក្ខុ-
 និយោ អាយស្មន្តំ នន្ទកំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ
 និសីទីសុ ។

១ ឱ. ម. តា ភិក្ខុនិយោតិ ទិស្សតិ ។ ២ ឱ. ម. ឯត្តន្តេវ សាវត្តិ បិណ្ណាយ បារិសីតិ ទិស្សតិ ។

សឡាយតនវគ្គ នន្ទកោវាទសូត្រ ការចូលទៅកាន់រាជការាម

ក៏ពួកភិក្ខុនីនោះ គ្រាន់តែមានសេចក្តីត្រេកអរនឹងធម្មទេសនារបស់នន្ទក-
 ភិក្ខុមែន ប៉ុន្តែមានបំណងមិនបានពេញលេញឡើយ មានឧបមេយ្យយ៉ាង
 នោះឯង ។ គ្រានោះឯង ព្រះមានព្រះភាគហៅព្រះនន្ទកៈមាន
 អាយុថា ម្ចាស់នន្ទកៈ បើដូច្នោះ ក្នុងថ្ងៃស្អែក អ្នកគប្បីទូន្មានពួកភិក្ខុនី
 នោះដោយឱវាទនោះទៀត ។ ព្រះនន្ទកៈមានអាយុ ទទួលព្រះពុទ្ធដីកា
 ព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។

[២៥៦] លំដាប់នោះឯង ព្រះនន្ទកៈមានអាយុ កាលរាត្រី
 នោះកន្លងទៅ ក៏ស្ងៀកស្ងៀមប្រដាប់បាត្រនិងចីវរ ក្នុងបុព្វណ្ណសម័យ
 ចូលទៅបិណ្ឌបាតក្នុងក្រុងសាវត្ថី លុះត្រឡប់មកអំពីបិណ្ឌបាតវិញ ក្នុង
 វេលាក្រោយភត្ត មានខ្លួនជាគម្រប់ពីរ ចូលទៅកាន់រាជការាម ។ ភិក្ខុនី
 ទាំងនោះ បានឃើញព្រះនន្ទកៈមានអាយុ និងមន្តមកអំពីចម្ងាយ ។
 លុះឃើញហើយ ក៏នាំគ្នាក្រាលអាសនៈផង តម្កល់ទឹកសម្រាប់លាង
 ជើងផង ។ ព្រះនន្ទកៈមានអាយុ គង់លើអាសនៈដែលពួកភិក្ខុនី
 ក្រាលហើយ ។ លុះគង់រួចហើយ ទើបលាងនូវជើងទាំងឡាយ ។
 ឯពួកភិក្ខុនីនោះ ថ្វាយបង្គំព្រះនន្ទកៈមានអាយុ ហើយអង្គុយនៅក្នុងទី
 សមគួរ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបវិបណ្ណាសកំ

[២៤៧] ឯកមន្តំ និសិដ្ឋា ខោ តា ភិក្ខុនិយោ
 អាយស្មា នន្ទកោ ឯតទរោច បដិបុច្ឆកថា ខោ
 ភតិទិយោ ភវិស្សតិ តត្ថ អាជានន្តីតិ អាជាធាមាតិស្ស
 រចនីយំ ន អាជានន្តីតិ ន អាជាធាមាតិស្ស រចនីយំ
 យស្សា វា បនស្ស កង្ខា វា វិមតិ វា អហមេវ
 តត្ថ បដិបុច្ឆិតញោ ឥទំ ភន្តេ កងំ ឥមស្ស ក្ខត្តាតិ ។
 ឯត្តកេនបិ មយំ ភន្តេ អយ្យស្ស នន្ទកស្ស អត្តមនា
 អភិនន្ទាម^(១) យន្នោ អយ្យោ នន្ទកោ បវារតីតិ ។

[២៤៨] តំ កី មញ្ញុច ភតិទិយោ ចក្ខុ និច្ចំ
 វា អនិច្ចំ វាតិ ។ អនិច្ចំ ភន្តេ ។ យម្បនានិច្ចំ ទុក្ខំ
 វា តំ សុខំ វាតិ ។ ទុក្ខំ ភន្តេ ។ យម្បនានិច្ចំ
 ទុក្ខំ វិបរិណាមធម្មំ កល្លំ នុ តំ សមនុបស្សិតុំ
 ឯតំ មម ឯសោហាមស្មិ ឯសោ មេ អត្តាតិ ។ នោ
 ហោតំ ភន្តេ ។ តំ កី មញ្ញុច ភតិទិយោ សោតំ

១ ឱ. ម. អភិវត្តា ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណាសកៈ

[២៥៧] លុះពួកភិក្ខុនីនោះ អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ព្រះ
 នន្ទកៈមានអាយុ បានសួរយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់នាងទាំងឡាយ បើមាន
 ពាក្យសាកសួរ ពួកភិក្ខុនីអាចដឹងក្នុងប្រស្នានោះ គប្បីឆ្លើយថា ពួក
 យើងដឹង (បើ) មិនដឹងទេ គប្បីឆ្លើយថា ពួកយើងមិនដឹងទេ បើ
 សេចក្តីសង្ស័យ ឬឆ្លើងច្ងល់ មានដល់ភិក្ខុនីណា ភិក្ខុនីនោះ គប្បីសួរ
 យើង ក្នុងប្រស្នានោះ ថា បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ពាក្យនេះដូចម្តេច
 សេចក្តីអធិប្បាយរបស់ពាក្យនេះដូចម្តេច ។ បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន
 លោកម្ចាស់នន្ទកៈ បវារណាយើងដោយពាក្យណា យើងមានសេចក្តី
 ត្រេកអររីករាយ ចំពោះលោកម្ចាស់នន្ទកៈ ដោយពាក្យមានប្រមាណ
 ប៉ុណ្ណោះ ។

[២៥៨] ម្ចាស់នាងទាំងឡាយ ពួកនាងសំគាល់សេចក្តីនោះ
 ដូចម្តេច ចក្ខុទៀងឬមិនទៀង ។ មិនទៀងទេ លោកម្ចាស់ ។ ចុះ
 របស់ណា មិនទៀង របស់នោះ ជាទុក្ខឬជាសុខ ។ ជាទុក្ខ លោក
 ម្ចាស់ ។ របស់ណា ដែលមិនទៀង ជាទុក្ខ មានសេចក្តីប្រែប្រួលជា
 ធម្មតា គួរយល់ឃើញរបស់នោះថា នុ៎ះរបស់អញ នុ៎ះជាអញ នុ៎ះជាខ្លួន
 អញដូច្នោះដែរឬ ។ មិនគួរយល់ឃើញយ៉ាងនោះទេ លោកម្ចាស់ ។
 ម្ចាស់នាងទាំងឡាយ ពួកនាងសំគាល់សេចក្តីនោះដូចម្តេច ត្រចៀក

សឡាយតនវគ្គស្ស នន្ទរោវាទសុត្តេ អដ្ឋត្តិកាយតនានិ

និច្ចំ វា អនិច្ចំ វាតិ ។ អនិច្ចំ កន្តេ ។ បេ ។ ឃានំ
 និច្ចំ វា អនិច្ចំ វាតិ ។ អនិច្ចំ កន្តេ ។ បេ ។ ជិវ្ហា
 និច្ចា វា អនិច្ចា វាតិ ។ អនិច្ចា កន្តេ ។ បេ ។
 កាយោ និច្ចា វា អនិច្ចា វាតិ ។ អនិច្ចា កន្តេ
 ។ បេ ។ មនោ និច្ចា វា អនិច្ចា វាតិ ។ អនិច្ចា
 កន្តេ ។ យម្បនានិច្ចំ ទុក្ខំ វា តំ សុខំ វាតិ ។
 ទុក្ខំ កន្តេ ។ យម្បនានិច្ចំ ទុក្ខំ វិបរិណាមធម្មំ
 កល្យំ នុ តំ សមនុបស្សិតុំ ឯតំ មម ឯសោហាមស្មិ
 ឯសោ មេ អត្តាតិ ។ នោ ហោតំ កន្តេ ។ តំ កិស្ស
 ហោតុ ។ បុព្វេវ នោ ហោតំ កន្តេ យថាក្ខតំ សម្មប្ប-
 ញ្ញាយ សុទិដ្ឋំ ឥតិបិមេ ឆ អដ្ឋត្តិកា អាយ-
 តនា អនិច្ចាតិ ។ សាធុ សាធុ កតិទិយោ ឯវំ
 ហោតំ កតិទិយោ ហោតិ អរិយស្សាវកស្ស យថាក្ខតំ
 សម្មប្បញ្ញាយ បស្សតោ ។

សឡាយតនវគ្គ នន្ទកោវាទសូត្រ អាយតនៈខាងក្នុង

ទៀងឬមិនទៀង ។ មិនទៀងទេ លោកម្ចាស់ ។ បេ ។ ច្រមុះ
 ទៀងឬមិនទៀង ។ មិនទៀងទេ លោកម្ចាស់ ។ បេ ។ អណ្តាតទៀង
 ឬមិនទៀង ។ មិនទៀងទេ លោកម្ចាស់ ។ បេ ។ កាយទៀងឬមិន
 ទៀង ។ មិនទៀងទេ លោកម្ចាស់ ។ បេ ។ ចិត្តទៀងឬមិនទៀង ។
 មិនទៀងទេ លោកម្ចាស់ ។ របស់ណាដែលមិនទៀង របស់នោះ
 ជាទុក្ខឬជាសុខ ។ ជាទុក្ខ លោកម្ចាស់ ។ របស់ណាដែលមិនទៀង
 ជាទុក្ខ មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា គួរយល់ឃើញនូវរបស់នោះថា
 នុ៎ះរបស់អញ នុ៎ះជាអញ នុ៎ះជាខ្លួនអញដូច្នោះដែរឬ ។ មិនគួរយល់
 ឃើញយ៉ាងនោះទេ លោកម្ចាស់ ។ សេចក្តីនោះព្រោះហេតុអ្វី ។
 បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន ព្រោះថា ក្នុងកាលមុន ពួកយើងបាន
 ឃើញតាមពិតនូវសេចក្តីនុ៎ះដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រពៃថា អាយតនៈខាងក្នុង ៦
 នេះ មិនទៀងទេ ។ ម្នាលនាងទាំងឡាយ ប្រពៃណាស់ហើយ
 ម្នាលនាងទាំងឡាយ រឿងនុ៎ះអរិយសាវ័ក ក៏ឃើញពិតប្រាកដដោយ
 ប្រាជ្ញាដ៏ប្រពៃ យ៉ាងនោះដែរ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបវិបណ្ណាសកំ

[២៥៩] តំ កី មញ្ញថ ភកិទិយោ រូទា ទិច្ចា
 វា អទិច្ចា វាតិ ។ អទិច្ចា ភន្តេ ។ យម្បនាទិច្ចំ
 ទុក្ខំ វា តំ សុខំ វាតិ ។ ទុក្ខំ ភន្តេ ។ យម្ប-
 នាទិច្ចំ ទុក្ខំ វិបរិណាមធម្មំ កកលំ ទុ តំ សមនុ-
 បស្សិតុំ ឯតំ មម ឯសោហាមស្មិ ឯសោ មេ
 អត្តាតិ ។ នោ ហេតំ ភន្តេ ។ តំ កី មញ្ញថ
 ភកិទិយោ សទ្ធា ទិច្ចា វា អទិច្ចា វាតិ ។ អទិច្ចា
 ភន្តេ ។ មេ ។ កត្វា ទិច្ចា វា អទិច្ចា វាតិ ។
 អទិច្ចា ភន្តេ ។ មេ ។ រសា ទិច្ចា វា អទិច្ចា
 វាតិ ។ អទិច្ចា ភន្តេ ។ មេ ។ ដោដ្ឋព្វា ទិច្ចា
 វា អទិច្ចា វាតិ ។ អទិច្ចា ភន្តេ ។ មេ ។ ធម្មា
 ទិច្ចា វា អទិច្ចា វាតិ ។ អទិច្ចា ភន្តេ ។ យម្ប-
 នាទិច្ចំ ទុក្ខំ វា តំ សុខំ វាតិ ។ ទុក្ខំ ភន្តេ ។
 យម្បនាទិច្ចំ ទុក្ខំ វិបរិណាមធម្មំ កកលំ ទុ តំ សមនុ-
 បស្សិតុំ ឯតំ មម ឯសោហាមស្មិ ឯសោ មេ អត្តាតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណសកៈ

[២៥៧] ម្នាលនាងទាំងឡាយ ពួកនាងសំគាល់សេចក្តីនោះ
ដូចម្តេច រូបទៀងឬមិនទៀង ។ មិនទៀងទេ លោកម្ចាស់ ។
ចុះរបស់ណា ដែលមិនទៀង របស់នោះ ជាទុក្ខឬជាសុខ ។ ជាទុក្ខ
លោកម្ចាស់ ។ របស់ណា ដែលមិនទៀង ជាទុក្ខ មានសេចក្តី
ប្រែប្រួលជាធម្មតា គួរយល់ឃើញនូវរបស់នោះថា នុ៎ះរបស់អញ នុ៎ះ
ជាអញ នុ៎ះជាខ្លួនអញដូច្នោះដែរឬ ។ មិនគួរយល់ឃើញយ៉ាងនោះទេ
លោកម្ចាស់ ។ ម្នាលនាងទាំងឡាយ ពួកនាងសំគាល់សេចក្តីនោះ
ដូចម្តេច សំឡេងទៀងឬមិនទៀង ។ មិនទៀងទេ លោកម្ចាស់ ។ លេ ។
ក្លិនទៀងឬមិនទៀង ។ មិនទៀងទេ លោកម្ចាស់ ។ លេ ។ រស
ទៀងឬមិនទៀង ។ មិនទៀងទេ លោកម្ចាស់ ។ លេ ។ ផោដ្ឋព្វៈទៀង
ឬមិនទៀង ។ មិនទៀងទេ លោកម្ចាស់ ។ លេ ។ ធម្មារម្មណ៍ទៀងឬ
មិនទៀង ។ មិនទៀងទេ លោកម្ចាស់ ។ ចុះរបស់ណាដែលមិនទៀង
របស់នោះជាទុក្ខឬជាសុខ ។ ជាទុក្ខ លោកម្ចាស់ ។ របស់ណា
ដែលមិនទៀង ជាទុក្ខ មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា គួរយល់ឃើញ
នូវរបស់នោះថា នុ៎ះរបស់អញ នុ៎ះជាអញ នុ៎ះជាខ្លួនអញដូច្នោះដែរឬ ។

សឡាយតនវគ្គស្ស នន្ទកោវាទសុត្តេ វិញ្ញាណកាយា

នោ ហេតំ ភន្តេ ។ តំ កឹស្ស ហេតុ ។ បុព្វេ

នោ ហេតំ ភន្តេ យថាក្ខតំ សម្មប្បញ្ញាយ សុទិដ្ឋំ

ឥតិបិមេ ឆ ពាហិរា អាយតនា អនិច្ចាតិ ។ សាធុ

សាធុ ភតិទិយោ ឯវំ ហេតំ ភតិទិយោ ហោតិ

អរិយស្សាវកស្ស យថាក្ខតំ សម្មប្បញ្ញាយ បស្សតោ ។

[២៦០] តំ កឹ មញ្ញថ ភតិទិយោ ចក្កវិញ្ញាណំ

និច្ចំ វា អនិច្ចំ វាតិ ។ អនិច្ចំ ភន្តេ ។ យម្ប-

នានិច្ចំ ទុក្ខំ វា តំ សុខំ វាតិ ។ ទុក្ខំ ភន្តេ ។

យម្បនានិច្ចំ ទុក្ខំ វិបរិណាមធម្មំ កលំ ទុ តំ

សមនុបស្សិតំ ឯតំ មម ឯសោហាមស្មិ ឯសោ មេ

អត្តាតិ ។ នោ ហេតំ ភន្តេ ។ តំ កឹស្ស ហេតុ ។

បុព្វេ នោ ហេតំ ភន្តេ យថាក្ខតំ សម្មប្បញ្ញាយ

សុទិដ្ឋំ ឥតិបិមេ ឆ វិញ្ញាណកាយា អនិច្ចាតិ ។

សឡាយតនវគ្គ នន្ទកោវាទសូត្រ វិញ្ញាណកាយ

មិនគួរយល់ឃើញយ៉ាងនោះទេ លោកម្ចាស់ ។ សេចក្តីនោះ ព្រោះ
 ហេតុអ្វី ។ បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ព្រោះថា ក្នុងកាលមុន ពួកយើង
 បានឃើញតាមពិតនូវសេចក្តីនុ៎ះដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រពៃថា អាយតនៈខាង
 ក្រៅទាំង ៦ នេះមិនទៀងទេ ។ ម្នាលនាងទាំងឡាយ ប្រពៃពេក
 ហើយ ម្នាលនាងទាំងឡាយ សេចក្តីនុ៎ះអរិយសាវ័ក ក៏ឃើញពិត
 ប្រាកដដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រពៃ យ៉ាងនោះដែរ ។

[២៦០] ម្នាលនាងទាំងឡាយ ពួកនាងសំគាល់នូវសេចក្តីនោះ
 ដូចម្តេច ចក្ខុវិញ្ញាណទៀងឬមិនទៀង ។ មិនទៀងទេ លោកម្ចាស់ ។
 ចុះរបស់ណាដែលមិនទៀង របស់នោះជាទុក្ខឬជាសុខ ។ ជាទុក្ខ
 លោកម្ចាស់ ។ របស់ណាដែលមិនទៀង ជាទុក្ខ មានសេចក្តី
 ប្រែប្រួលជាធម្មតា គួរយល់ឃើញនូវរបស់នោះថា នុ៎ះរបស់អញ នុ៎ះជា
 អញ នុ៎ះជាខ្លួនអញដូច្នោះដែរឬ ។ មិនគួរយល់ឃើញយ៉ាងនុ៎ះទេ
 លោកម្ចាស់ ។ សេចក្តីនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។ បពិត្រលោក
 ដ៏ចម្រើន ព្រោះថា ក្នុងកាលមុន ពួកយើងបានឃើញតាមពិតនូវ
 សេចក្តីនុ៎ះដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រពៃថា វិញ្ញាណកាយទាំង ៦ នេះមិនទៀង ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរិបណ្ណាសកំ

សាធុ សាធុ ភកិទិយោ ឯវំ ហោតំ ភកិទិយោ ហោតិ
អរិយស្សាវកស្ស យថាក្ខតំ សម្មប្បញ្ញាយ បស្ស-
តោ ។ សោតវិញ្ញាណំ និច្ចំ វា អនិច្ចំ វាតិ ។
អនិច្ចំ ភន្តេ ។ បេ ។ យានវិញ្ញាណំ និច្ចំ វា អនិច្ចំ
វាតិ ។ អនិច្ចំ ភន្តេ ។ បេ ។ ជិវ្ហាវិញ្ញាណំ និច្ចំ
វា អនិច្ចំ វាតិ ។ អនិច្ចំ ភន្តេ ។ បេ ។ កាយវិញ្ញា-
ណំ និច្ចំ វា អនិច្ចំ វាតិ ។ អនិច្ចំ ភន្តេ ។ បេ ។
មនោវិញ្ញាណំ និច្ចំ វា អនិច្ចំ វាតិ ។ អនិច្ចំ ភន្តេ ។
យម្បនានិច្ចំ ទុក្ខំ វា តំ សុខំ វាតិ ។ ទុក្ខំ
ភន្តេ ។ យម្បនានិច្ចំ ទុក្ខំ វិបរិណាមធម្មំ កល្យ-
នុ តំ សមនុបស្សិតំ ឯតំ មម ឯសោហាមស្មិ
ឯសោ មេ អត្តាតិ ។ នោ ហោតំ ភន្តេ ។ តំ
កិស្ស ហោតុ ។ បុព្វេវ នោ ហោតំ ភន្តេ យថាក្ខតំ
សម្មប្បញ្ញាយ សុទិដ្ឋំ ឥតិបិមេ ឆ វិញ្ញាណកា-
យា អនិច្ចាតិ ។ សាធុ សាធុ ភកិទិយោ ឯវំ
ហោតំ ភកិទិយោ ហោតិ អរិយស្សាវកស្ស យថាក្ខតំ
សម្មប្បញ្ញាយ បស្សតោ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណាសកៈ

ម្នាលនាងទាំងឡាយ ប្រពៃពេកហើយ ម្នាលនាងទាំងឡាយ សេចក្តី
 នុ៎ះអរិយសាវ័ក ក៏ឃើញពិតប្រាកដដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រពៃយ៉ាងនោះដែរ ។
 សោតវិញ្ញាណទៀងឬមិនទៀង ។ មិនទៀងទេ លោកម្ចាស់ ។ បេ ។
 ឃានវិញ្ញាណទៀងឬមិនទៀង ។ មិនទៀងទេ លោកម្ចាស់ ។ បេ ។
 ជិវ្ហាវិញ្ញាណទៀងឬមិនទៀង ។ មិនទៀងទេ លោកម្ចាស់ ។ បេ ។
 កាយវិញ្ញាណទៀងឬមិនទៀង ។ មិនទៀងទេ លោកម្ចាស់ ។ បេ ។
 មនោវិញ្ញាណទៀងឬមិនទៀង ។ មិនទៀងទេ លោកម្ចាស់ ។ ចុះ
 របស់ណា ដែលមិនទៀង របស់នោះ ជាទុក្ខឬជាសុខ ។ ជាទុក្ខ
 លោកម្ចាស់ ។ របស់ណា ដែលមិនទៀង ជាទុក្ខ ប្រែប្រួលជាធម្មតា
 គួរយល់ឃើញនូវរបស់នោះថា នុ៎ះរបស់អញ នុ៎ះជាអញ នុ៎ះជាខ្លួនអញ
 ដូច្នោះដែរឬ ។ មិនគួរយល់ឃើញយ៉ាងនោះទេ លោកម្ចាស់ ។ សេចក្តី
 នោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។ បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ព្រោះថា ក្នុងកាល
 មុន ពួកយើងបានឃើញតាមពិត នូវសេចក្តីនុ៎ះដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រពៃថា
 វិញ្ញាណកាយទាំង ៦ នេះ មិនទៀងទេ ។ ម្នាលនាងទាំងឡាយ
 ប្រពៃពេកហើយ ម្នាលនាងទាំងឡាយ រឿងនុ៎ះ អរិយសាវ័ក ក៏
 ឃើញពិតប្រាកដដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រពៃ យ៉ាងនេះដែរ ។

សង្ហាយតនវគ្គស្ស នន្ទកោវាទសុត្ត តេលប្បទីបោបមា

[២៦១] សេយ្យថាបិ ភតិទិយោ តេលប្បទី-
 បស្ស ឈាយតោ តេលម្បិ អនិច្ចំ វិបរិណាមធម្មំ
 វដ្តិបិ អនិច្ចា វិបរិណាមធម្មា អច្ចិបិ អនិច្ចា វិប-
 រិណាមធម្មា អាកាបិ អនិច្ចា វិបរិណាមធម្មា ។
 យោ នុ ខោ ភតិទិយោ ឯវំ វទេយ្យ អមុស្ស
 តេលប្បទីបស្ស ឈាយតោ តេលម្បិ អនិច្ចំ វិបរិ-
 ណាមធម្មំ វដ្តិបិ អនិច្ចា វិបរិណាមធម្មា អច្ចិបិ អ-
 និច្ចា វិបរិណាមធម្មា យា ច ខុស្ស អាកា សា
 និច្ចា ធុវា សស្សតា អវិបរិណាមធម្មាតិ សម្មា នុ
 ខោ សោ ភតិទិយោ វទមាដោ វទេយ្យាតិ ។ ដោ
 ហោតំ ភន្តេ ។ តំ កិស្ស ហោតុ ។ អមុស្ស ហិ
 ភន្តេ តេលប្បទីបស្ស ឈាយតោ តេលម្បិ អនិច្ចំ
 វិបរិណាមធម្មំ វដ្តិបិ អនិច្ចា វិបរិណាមធម្មា អច្ចិបិ
 អនិច្ចា វិបរិណាមធម្មា បកេវស្ស អាកា អនិច្ចា វិប-
 រិណាមធម្មាតិ ។

សឡាយតនវគ្គ នន្ទកោវាទសូត្រ ឧបមាដោយប្រទីបប្រេង

[២៦១] ម្ចាស់នាងទាំងឡាយ ប្រៀបដូចជាប្រទីបពេញដោយ
 ប្រេងកំពុងឆេះ ប្រេងក៏មិនទៀង មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា ប្រេង
 ក៏មិនទៀង មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា អណ្តាតភ្លើងក៏មិនទៀង
 មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា ពន្លឺក៏មិនទៀង មានសេចក្តីប្រែប្រួលជា
 ធម្មតា ។ ម្ចាស់នាងទាំងឡាយ ជនណានិយាយយ៉ាងនេះថា ប្រទីប
 ពេញដោយប្រេងឯណោះ កំពុងឆេះ ប្រេងក៏មិនទៀង មានសេចក្តី
 ប្រែប្រួលជាធម្មតា ប្រេងក៏មិនទៀង មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា
 អណ្តាតភ្លើងក៏មិនទៀង មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា តែពន្លឺណា
 របស់ប្រទីបនោះ ពន្លឺនោះទៀងទាត់ បិតថេរ មិនមានសេចក្តីប្រែ
 ប្រួលជាធម្មតា ម្ចាស់នាងទាំងឡាយ ជននោះឈ្មោះថា និយាយត្រឹម
 ត្រូវដែរឬ ។ បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ការនិយាយនោះមិនត្រឹមត្រូវទេ ។ ការ
 និយាយនោះមិនត្រូវ ព្រោះហេតុអ្វី ។ បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ព្រោះ
 ថា ប្រទីបពេញដោយប្រេងឯណោះ កំពុងឆេះ ប្រេងក៏មិនទៀង មាន
 សេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា ប្រេងក៏មិនទៀង មានសេចក្តីប្រែប្រួលជា
 ធម្មតា អណ្តាតភ្លើងក៏មិនទៀង មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា ចាំបាច់
 និយាយទៅថ្វីដល់ពន្លឺរបស់ប្រទីបនោះ ដែលជារបស់មិនទៀង មាន
 សេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបវិបណ្ណាសកំ

[២៦២] ឯវមេវ ខោ ភកិទិយោ យោ នុ ខោ
ឯវំ វទេយ្យ ឆ ខោមេ អជ្ឈត្តិកា អាយតនា
អនិច្ចា យព្ភា ខោ ឆ អជ្ឈត្តិកេ អាយតនេ បដិច្ច
បដិសំវេទេមិ សុខំ វា ទុក្ខំ វា អទុក្ខមសុខំ វា
តំ និច្ចំ ធុរំ សស្សតំ អវិបរិណាមធម្មន្តិ សម្មា នុ ខោ
សោ ភកិទិយោ វទេមាដោ វទេយ្យាតិ ។ ដោ ហេតំ
ភន្តេ ។ តំ កិស្ស ហេតុ ។ តជ្ជំ តជ្ជំ ភន្តេ
បច្ចយំ បដិច្ច តជ្ជា តជ្ជា វេទនា ឧប្បជ្ជតិ តជ្ជស្ស
តជ្ជស្ស បច្ចយស្ស និរោធា តជ្ជា តជ្ជា វេទនា
និរុជ្ឈតីតិ ។ សាធុ សាធុ ភកិទិយោ ឯវំ ហេតំ
ភកិទិយោ ហោតិ អរិយស្សាវកស្ស យថាក្ខតំ
សម្មប្បញ្ញាយ បស្សតោ ។

[២៦៣] សេយ្យថាមិ ភកិទិយោ មហតោ រុក្ខស្ស
តិដ្ឋតោ សារវតោ មូលម្បិ អនិច្ចំ វិបរិណាមធម្មំ ខន្ទោ-
មិ អនិច្ចា វិបរិណាមធម្មោ សាខាបលាសម្បិ អនិច្ចំ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណាសកៈ

[២៦២] ម្នាលនាងទាំងឡាយ ដំណើរនេះក៏ដូច្នោះដែរ ជន
ណានិយាយយ៉ាងនេះថា អាយតនៈខាងក្នុងទាំង ៦ នេះមិនទៀង អាត្មា
អញអាស្រ័យអាយតនៈខាងក្នុងទាំង ៦ ហើយ ទទួលដឹងវេទនាណាជា
សុខ ឬជាទុក្ខ ឬក៏មិនមែនទុក្ខមិនមែនសុខ វេទនានោះ ទៀងទាត់
បិតថេរ មិនមានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា ម្នាលនាងទាំងឡាយ ជន
នោះឈ្មោះថា និយាយត្រូវដែរឬ ។ បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ការ
និយាយនោះមិនត្រូវទេ ។ ការនិយាយនោះមិនត្រូវ ព្រោះហេតុអ្វី ។
បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ព្រោះថា វេទនាដែលកើតអំពីអាយតនៈខាងក្នុង
នោះ ៗ តែងកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យបច្ច័យដែលកើតអំពីអាយតនៈ
ខាងក្នុងនោះ ៗ វេទនាដែលកើតអំពីអាយតនៈខាងក្នុងនោះ ៗ រលត់ទៅ
ព្រោះរលត់នៃបច្ច័យដែលកើតអំពីអាយតនៈខាងក្នុងនោះ ៗ ។ ម្នាល
នាងទាំងឡាយ ប្រពៃពេកហើយ ម្នាលនាងទាំងឡាយ សេចក្តីនុ៎ះ
អរិយសារីក ក៏ឃើញពិតប្រាកដដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រពៃ យ៉ាងនោះដែរ ។

[២៦៣] ម្នាលនាងទាំងឡាយ ប្រៀបដូចជាឈើធំមានខ្លឹម
កំពុងឈរនៅ ឫសក៏មិនទៀង មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា ដើម
ក៏មិនទៀង មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា មែកនិងសន្លឹកក៏មិនទៀង

សង្គាយតនវគ្គស្ស នន្ទកោវាទសុត្តេ វុត្តបមា

វិបរិណាមធម្មំ ឆាយាបិ អនិច្ចា វិបរិណាមធម្មា ។

យោ នុ ខោ ភតិទិយោ ឯវំ វទេយ្យ អមុស្ស

មហាតោ វុត្តស្ស តិដ្ឋតោ សារវតោ មូលម្បិ អនិច្ចំ

វិបរិណាមធម្មំ ខន្ទោបិ អនិច្ចោ វិបរិណាមធម្មោ សា-

ខាបលាសម្បិ អនិច្ចំ វិបរិណាមធម្មំ យា ច ខុស្ស

ឆាយា សា និច្ចា ធុវា សស្សតា អវិបរិណាមធម្មាតិ

សម្មា នុ ខោ សោ ភតិទិយោ វទមាដោ វទេយ្យាតិ ។

ដោ ហេតំ ភន្តេ ។ តំ កិស្ស ហេតុ ។ អមុស្ស

ហិ ភន្តេ មហាតោ វុត្តស្ស តិដ្ឋតោ សារវតោ មូ-

លម្បិ អនិច្ចំ វិបរិណាមធម្មំ ខន្ទោបិ អនិច្ចោ វិបរិ-

ណាមធម្មោ សាខាបលាសម្បិ អនិច្ចំ វិបរិណាមធម្មំ

បកេវស្ស ឆាយា អនិច្ចា វិបរិណាមធម្មាតិ ។

សឡាយតនវគ្គ នន្ទកោវាទសូត្រ ឧបមាដោយដើមឈើ

មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា ស្រមោលក៏មិនទៀង មានសេចក្តីប្រែ
 ប្រួលជាធម្មតា ។ ម្នាលនាងទាំងឡាយ ជនណានិយាយយ៉ាងនេះ
 ថា ឈើធំឯណោះមានខ្លឹម កំពុងឈរនៅ ឫសក៏មិនទៀង មាន
 សេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា ដើមក៏មិនទៀង មានសេចក្តីប្រែប្រួលជា
 ធម្មតា មែកនិងសន្លឹកក៏មិនទៀង មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា តែ
 ស្រមោលណារបស់ឈើនោះ ស្រមោលនោះ ទៀងទាត់ បិតថេរ
 មិនមានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតាឡើយ ម្នាលនាងទាំងឡាយ ជននោះ
 ឈ្មោះថា និយាយត្រឹមត្រូវដែរឬ ។ បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ការនិយាយ
 នុះមិនត្រូវទេ ។ ការនិយាយនោះមិនត្រូវ ព្រោះហេតុអ្វី ។ បពិត្រ
 លោកដ៏ចម្រើន ព្រោះថា ឈើធំឯណោះមានខ្លឹម កំពុងឈរនៅ ឫស
 ក៏មិនទៀង មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា ដើមក៏មិនទៀង មានសេចក្តី
 ប្រែប្រួលជាធម្មតា មែកនិងសន្លឹកក៏មិនទៀង មានសេចក្តីប្រែប្រួលជា
 ធម្មតា ចាំបាច់និយាយទៅថ្វីដល់ទៅស្រមោលរបស់ឈើនោះ ដែលជា
 របស់មិនទៀង មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបវិបណ្ណាសកំ

[២៦៤] ឯវមេវ ខោ ភកិទិយោ យោ នុ ខោ
ឯវំ វទេយ្យ ឆ ខោមេ ពាហិរា អាយតនា អ-
និច្ចា យញ្ច ខោ ពាហិវេ អាយតនេ បដិច្ច បដិ-
សំវេទេមិ សុខំ វា ទុក្ខំ វា អទុក្ខមសុខំ វា តំ
និច្ចំ ធុរំ សស្សតំ អរិបរិណាមធម្មន្តិ សម្មា នុ
ខោ សោ ភកិទិយោ វទមាដោ វទេយ្យាតិ ។ ដោ
ហេតំ កន្តេ ។ តំ កិស្ស ហេតុ ។ តជ្ជំ តជ្ជំ
កន្តេ បច្ចយំ បដិច្ច តជ្ជា តជ្ជា វេទនា ឧប្បជ្ជតិ
តជ្ជស្ស តជ្ជស្ស បច្ចយស្ស និរោធា តជ្ជា តជ្ជា
វេទនា និរុជ្ឈតីតិ ។ សាធុ សាធុ ភកិទិយោ ឯវំ
ហេតំ ភកិទិយោ ហោតិ អរិយស្សាវកស្ស យថាក្ខតំ
សម្មប្បញ្ញាយ បស្សតោ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណាសកៈ

[២៦៤] ម្នាលនាងទាំងឡាយ សេចក្តីនេះក៏ដូច្នោះដែរ ជន
ណានិយាយយ៉ាងនេះថា អាយតនៈខាងក្រៅទាំង ៦ នេះមិនទៀង អាត្មា
អញអាស្រ័យអាយតនៈខាងក្រៅហើយ ទទួលដឹងវេទនាណាជាសុខ ឬ
ជាទុក្ខ ឬក៏មិនមែនទុក្ខមិនមែនសុខ អារម្មណ៍នោះទៀងទាត់ បិតថេរ
មិនមានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតាឡើយ ម្នាលនាងទាំងឡាយ ជននោះ
ឈ្មោះថានិយាយត្រឹមត្រូវដែរឬ ។ បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ការនិយាយ
នុ៎ះមិនត្រូវទេ ។ ការនិយាយនោះមិនត្រូវ ព្រោះហេតុអ្វី ។ បពិត្រ
លោកដ៏ចម្រើន ព្រោះថា វេទនាដែលកើតអំពីអាយតនៈខាងក្រៅនោះ ។
តែងកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យបច្ច័យដែលកើតអំពីអាយតនៈខាងក្រៅ
នោះ ។ វេទនាដែលកើតអំពីអាយតនៈខាងក្រៅនោះ ។ រលត់ទៅ ព្រោះ
រលត់នៃបច្ច័យដែលកើតអំពីអាយតនៈខាងក្រៅនោះ ។ ។ ម្នាលនាងទាំង-
ឡាយ ប្រពៃពេកហើយ ម្នាលនាងទាំងឡាយ សេចក្តីនុ៎ះ អរិយ-
សាវ័កក៏ឃើញពិតប្រាកដដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រពៃ យ៉ាងនោះដែរ ។

សឡាយតនវគ្គស្ស នន្ទកោវាទសុត្តេ កោយាតកោបមា

[២៦៥] សេយ្យថាមិ ភកិទិយោ ទក្ខោ កោ-
 យាតកោ វា កោយាតកន្តោវាសី វា ការី វេទិត្វា
 តិណ្ណោន កោវិកន្តនេន ការី វិកន្តេយ្យ អនុបហាច្ច
 អន្តរំ មំសកាយំ អនុបហាច្ច ពាហិរំ ចម្មកាយំ យំ
 យទេវ តត្ថ អន្តរា វិលិមំសំ អន្តរា នហារូ អន្តរា
 ពន្ធនំ តំ តទេវ តិណ្ណោន កោវិកន្តនេន សញ្ជិន្តេយ្យ
 សង្កន្តេយ្យ សម្មវិកន្តេយ្យ សញ្ជិន្តិត្វា សង្កន្តិត្វា
 សម្មវិកន្តិត្វា វិទុទិត្វា ពាហិរំ ចម្មកាយំ តេទេវ
 ចម្មេន តំ ការី បដិច្ឆាទេត្វា ឯវំ វទេយ្យ តថេវាយំ
 ការី សំយុត្តា ឥមិនា ចម្មេនាតិ សម្មា នុ ខោ សោ
 ភកិទិយោ វទមាទោ វទេយ្យាតិ ។ នោ ហេតំ ភន្តេ ។
 តំ កិស្ស ហេតុ ។ អមុ ហិ ភន្តេ ទក្ខោ កោយា-
 តកោ វា កោយាតកន្តោវាសី វា ការី វេទិត្វា តិណ្ណោន
 កោវិកន្តនេន ការី វិកន្តេយ្យ អនុបហាច្ច អន្តរំ
 មំសកាយំ អនុបហាច្ច ពាហិរំ ចម្មកាយំ យំ យទេវ
 តត្ថ អន្តរា វិលិមំសំ អន្តរា នហារូ អន្តរា ពន្ធនំ

សឡាយតនវគ្គ នន្ទកោវាទសូត្រ ឧបមាដោយបុរសអ្នកសម្លាប់គោ

[២៦៥] ម្នាលនាងទាំងឡាយ ប្រៀបដូចជាបុរសអ្នកសម្លាប់គោ
 ឬកូនសិស្សអ្នកសម្លាប់គោដែលប្រសប់ សម្លាប់មេគោ ហើយពន្លះ
 នូវមេគោ ដោយកាំបិតសម្រាប់អារគោដ៏មុត មិនឲ្យខូចសាច់ខាងក្នុង
 មិនឲ្យខូចស្បែកខាងក្រៅ បណ្តារវត្ថុទាំងនោះ វត្ថុណា ។ គឺសាច់វាវខាង
 ក្នុងក្តី សរសៃខាងក្នុងក្តី ចំណង់ខាងក្នុង ក៏អារពន្លះកាត់វត្ថុនោះ ។
 ដោយកាំបិតសម្រាប់អារគោដ៏មុត លុះអារពន្លះកាត់រួចហើយ ក៏បក
 យកស្បែកខាងក្រៅ មកគ្របមេគោនោះ ដោយស្បែកនោះវិញដដែល
 ហើយនិយាយយ៉ាងនេះថា មេគោនេះ នៅមានស្បែកដូចមុនដដែល
 ម្នាលនាងទាំងឡាយ ជននោះឈ្មោះថា និយាយត្រឹមត្រូវដែរឬ ។
 បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ការនិយាយនោះមិនត្រូវទេ ។ ការនិយាយនោះ
 មិនត្រូវ ព្រោះហេតុអ្វី ។ បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ព្រោះថា បុរស
 អ្នកសម្លាប់គោ ឬកូនសិស្សអ្នកសម្លាប់គោឯណោះដែលប្រសប់ បាន
 សម្លាប់មេគោ ហើយពន្លះនូវមេគោ ដោយកាំបិតសម្រាប់អារគោដ៏មុត
 មិនឲ្យខូចសាច់ខាងក្នុង មិនឲ្យខូចស្បែកខាងក្រៅ បណ្តារវត្ថុទាំងនោះ
 វត្ថុណា ។ គឺសាច់វាវខាងក្នុងក្តី សរសៃខាងក្នុងក្តី ចំណង់ខាងក្នុងក្តី

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរិបណ្ណាសកំ

តំ តនេវ តិណ្ណោន កោវិកន្តនេន ការី សញ្ញាឆ្មេយ្យ
 សង្ក្កន្តេយ្យ សម្មរិកន្តេយ្យ សញ្ញាទ្ធិត្វា សង្ក្កន្តិត្វា
 សម្មរិកន្តិត្វា វិទុនិត្វា ពាហិរំ ចម្មកាយំ តេនេវ
 ចម្មេន តំ ការី បដិច្ចាទេត្វា កិញ្ចាបិ សោ ឯវំ
 វេយ្យ តថេវាយំ ការី សំយុត្តា ឥមិនា ចម្មេនាតិ
 អថខោ សា ការី វិសំយុត្តា តេនេវ ចម្មេន ។

[២៦៦] ឧបមា ខោ មេ អយំ ភតិទិយោ
 កតា អត្ថស្ស វិញ្ញាបនាយ ។ អយមេវេត្ថ អត្តោ ។
 អន្តរោ មំសកាយោតិ ខោ ភតិទិយោ ឆន្ទេតំ
 អជ្ឈត្តិកានំ អាយតនានំ អទិវចនំ ។ ពាហិរោ
 ចម្មកាយោតិ ខោ ភតិទិយោ ឆន្ទេតំ ពាហិរានំ
 អាយតនានំ អទិវចនំ ។ អន្តរោ វិលិមំសំ អន្តរោ
 នហារូ អន្តរោ ពន្ធនន្តិ ខោ ភតិទិយោ នន្តិរា-
 តស្សេតំ អទិវចនំ ។ តិណ្ណោ កោវិកន្តនន្តិ ខោ
 ភតិទិយោ អរិយាយេតំ បញ្ញាយ អទិវចនំ ។ យាយំ
 អរិយា បញ្ញា អន្តរោ កិលេសំ អន្តរោ សញ្ញាជនំ
 អន្តរោ ពន្ធនំ សញ្ញាទ្ធិតិ សង្ក្កន្តិតិ សម្មរិកន្តិតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណសកៈ

ក៏អារពន្លះកាត់វត្ថុនោះ ។ ដោយកំបិតសម្រាប់អារគោដ៏មុត លុះអារ
 ពន្លះកាត់រួចហើយ ក៏បកយកស្បែកខាងក្រៅ មកគ្របមេគោនោះ
 ដោយស្បែកនោះដដែល អ្នកនោះនិយាយយ៉ាងនេះថា មេគោនេះ
 នៅមានស្បែកដូចមុនដដែល ក៏ពិតមែនហើយ ប៉ុន្តែមេគោនោះប្រាស
 ចាកស្បែកនោះទៅហើយ ។

[២៦៦] ម្នាលនាងទាំងឡាយ ពាក្យឧបមា ដែលយើងធ្វើ
 ហើយនេះ ដើម្បីឲ្យពួកនាងដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីអធិប្បាយ ។ ឯសេចក្តី
 អធិប្បាយក្នុងអាយតនៈនុ៎ះដូចតទៅនេះ ។ ម្នាលនាងទាំងឡាយ ពាក្យថា
 សាច់ខាងក្នុងដូច្នោះនុ៎ះ ជាឈ្មោះនៃអាយតនៈខាងក្នុង ៦ ។ ម្នាលនាង
 ទាំងឡាយ ពាក្យថាស្បែកខាងក្រៅដូច្នោះនុ៎ះ ជាឈ្មោះនៃអាយតនៈ
 ខាងក្រៅ ៦ ។ ម្នាលនាងទាំងឡាយ ពាក្យថា សាច់រាវខាងក្នុងក្តី
 សរសៃខាងក្នុងក្តី ចំណង់ខាងក្នុងក្តី ដូច្នោះនុ៎ះ ជាឈ្មោះនៃនន្ទិរាគៈ ។
 ម្នាលនាងទាំងឡាយ ពាក្យថា កំបិតសម្រាប់អារគោដ៏មុតដូច្នោះនុ៎ះ ជា
 ឈ្មោះនៃប្រាជ្ញាដ៏ប្រសើរ ។ ប្រាជ្ញាដ៏ប្រសើរនេះ តែងអារពន្លះកាត់
 នូវកិលេសខាងក្នុង សំយោជនៈខាងក្នុង និងចំណង់ខាងក្នុង ។

សឡាយតនវគ្គស្ស នន្ទកោវាទសុត្តេ សត្តពោជ្ឈង្គា

[២៦៧] សត្ត ខោ ឥមេ ភកិទិយោ ពោជ្ឈង្គា
 យេសំ ការិតត្តា ពហុលីកតត្តា ភិក្ខុ អាសវានំ
 ខយា អនាសវំ ចេតោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ
 សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្តា ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ ។
 កតមេ សត្ត ។ ឥធិ ភកិទិយោ ភិក្ខុ សតិ-
 សម្ពោជ្ឈង្គំ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ វិវាទនិស្សិតំ ទិពោធិ-
 និស្សិតំ វោស្សក្កបរិណាមំ ធម្មវិចយសម្ពោជ្ឈង្គំ ភា-
 វេតិ... វិវេកនិស្សិតំ ភាវេតិ... បីតិសម្ពោជ្ឈង្គំ ភា-
 វេតិ... បស្សន្ធិសម្ពោជ្ឈង្គំ ភាវេតិ... សមាទិសម្ពោជ្ឈង្គំ
 ភាវេតិ... ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គំ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ
 វិវាទនិស្សិតំ ទិពោធិនិស្សិតំ វោស្សក្កបរិណាមំ ។
 ឥមេ ខោ ភកិទិយោ សត្ត ពោជ្ឈង្គា យេសំ ការិតត្តា
 ពហុលីកតត្តា ភិក្ខុ អាសវានំ ខយា អនាសវំ
 ចេតោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា
 សច្ចិកត្តា ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ ។

សឡាយតនវគ្គ នន្ទកោវាទសូត្រ ពោជ្ឈង្គ ៧

[២៦៧] ម្នាលនាងទាំងឡាយ ពោជ្ឈង្គទាំងប្រាំពីរនេះ ភិក្ខុ
ណាចម្រើនហើយ ធ្វើឲ្យរឿយ ។ ហើយ ភិក្ខុនោះ រមែងអស់អាសវៈ
ទាំងឡាយ ហើយត្រាស់ដឹង ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់បានដោយខ្លួនឯង ក្នុង
បច្ចុប្បន្ន នូវចេតោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈ សម្រេច
សម្រាន្តនៅដោយឥរិយាបថទាំង ៤ ។ ពោជ្ឈង្គទាំង ៧ ដូចម្តេចខ្លះ ។
ម្នាលនាងទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ចម្រើននូវសតិសម្តោជ្ឈង្គ
ដែលអាស្រ័យ នូវសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ អាស្រ័យនូវសេចក្តីប្រាសចាក
តម្រេក អាស្រ័យនូវសេចក្តីរលត់ ឈមមុខទៅកាន់សេចក្តីលះបង់
ចម្រើននូវធម្មវិចយសម្តោជ្ឈង្គ... ចម្រើននូវវិរិយសម្តោជ្ឈង្គ... ចម្រើន
នូវបីតិសម្តោជ្ឈង្គ... ចម្រើននូវបស្សន្ធិសម្តោជ្ឈង្គ... ចម្រើននូវសមាធិ
សម្តោជ្ឈង្គ... ចម្រើននូវឧបេក្ខាសម្តោជ្ឈង្គ... ដែលអាស្រ័យសេចក្តី
ស្ងប់ស្ងាត់ អាស្រ័យនូវសេចក្តីប្រាសចាកតម្រេក អាស្រ័យនូវសេចក្តី
រលត់ ឈមមុខទៅកាន់សេចក្តីលះបង់ ។ ម្នាលនាងទាំងឡាយ
ពោជ្ឈង្គទាំង ៧ នេះឯង ដែលភិក្ខុណាបានចម្រើន បានធ្វើឲ្យរឿយ ។
ហើយ ភិក្ខុនោះរមែងអស់អាសវៈទាំងឡាយ ហើយត្រាស់ដឹង ធ្វើឲ្យ
ជាក់ច្បាស់បានដល់ដោយខ្លួនឯងក្នុងបច្ចុប្បន្ន នូវចេតោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ
ដែលមិនមានអាសវៈ សម្រេចសម្រាន្តនៅដោយឥរិយាបថទាំង ៤ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបវិបណ្ណាសកំ

[២៦៨] អថខោ អាយស្មា នន្ទកោ តា ភិក្ខុនិ-
 យោ ឥមិណា ឱវាទេន ឱវទិត្វា ឧយ្យោដេសិ កច្ចថ
 ភតិទិយោ កាលោតិ ។ អថខោ តា ភិក្ខុនិយោ
 អាយស្មតោ នន្ទកស្ស កាសិតំ អភិនទ្ធិត្វា អនុមោ-
 ទិត្វា ឧដ្ឋាយាសនា អាយស្មន្តំ នន្ទកំ អភិវាទេត្វា
 បទក្ខិណំ កត្វា យេន ភកវា តេនុបសង្កមីសុ ឧប-
 សង្កមីត្វា ភកវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ អដ្ឋសុ ។
 ឯកមន្តំ បិតា ខោ តា ភិក្ខុនិយោ ភកវា ឯតទ-
 វោច កច្ចថ ភិក្ខុនិយោ កាលោតិ ។ អថខោ តា
 ភិក្ខុនិយោ ភកវន្តំ អភិវាទេត្វា បទក្ខិណំ កត្វា
 បក្កមីសុ ។

[២៦៩] អថខោ ភកវា អចិរយ្យក្កន្តាសុ តាសុ ភិក្ខុ-
 នីសុ ភិក្ខុ អាមន្តេសិ សេយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ តទហុ-
 ទោសថេ បណ្ណាវេ ន ហោតិ ពហុនោ ជនស្ស
 កត្វា វា វិមតិ វា ឡានោ នុ ខោ ចន្ទោ បុណ្ណោ នុ
 ខោ ចន្ទោតិ អថខោ បុណ្ណោ ចន្ទោ ត្រូវ ហោតិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណាសកៈ

[២៦៨] លំដាប់នោះឯង លុះព្រះនន្ទកៈមានអាយុ បាន
 ទូន្មានភិក្ខុនីទាំងនោះដោយឱវាទនេះហើយ ទើបបញ្ជូនទៅថា ម្ចាស់
 នាងទាំងឡាយ ពេលល្ងមហើយ ចូរនាំគ្នាទៅចុះ ។ គ្រានោះឯង
 ពួកភិក្ខុនីនោះ ត្រេកអរ អនុមោទនា នូវភាសិតរបស់ព្រះនន្ទកៈមាន
 អាយុហើយ ក៏ក្រោកអំពីអាសនៈ ថ្វាយបង្គំព្រះនន្ទកៈមានអាយុ ធ្វើ
 ប្រទក្សិណហើយ ទើបចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅ
 ដល់ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយបិតនៅក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះពួក
 ភិក្ខុនីនោះ បិតនៅក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ទើបព្រះមានព្រះភាគត្រាស់
 យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់នាងទាំងឡាយ ពេលល្ងមហើយ ចូរទៅចុះ ។
 លំដាប់នោះ ពួកភិក្ខុនីនោះថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ធ្វើប្រទក្សិណ
 ហើយទើបចេញទៅ ។

[២៦៩] កាលដែលពួកភិក្ខុនីនោះ ចេញទៅមិនយូរប៉ុន្មាន
 ទើបព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយមកថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ ក្នុងថ្ងៃឧបោសថទី ១៥ ជនជាច្រើនតែងមិនមានសេចក្តីសង្ស័យ
 ឬជឿជឿថា ព្រះចន្ទខ្លះ ឬព្រះចន្ទពេញដូច្នោះឡើយ គឺចូលចិត្ត
 ថា ព្រះចន្ទពេញដោយពិត សេចក្តីនេះ មានឧបមាយ៉ាងណាមិញ

សឡាយតនវគ្គស្ស នន្ទកោវាទសុត្តំ ភាសិតានិទន្ទនំ

ឯវមេវ ខោ ភិក្ខុវេ តា ភិក្ខុនិយោ នន្ទកស្ស
 ធម្មទេសនាយ អត្តមនា ចេវ បរិបុណ្ណសង្កប្បា ច ។
 តាសំ ភិក្ខុវេ បញ្ចន្នំ ភិក្ខុនីសតានំ យា បច្ឆិមិកា^(១)
 ភិក្ខុនី សា^(២) សោតាបន្នា អរិទិចាតធម្មា និយតា
 សម្ពោធិបរាយនាតិ ។ ឥទមវោច ភកវា អត្តមនា
 តេ ភិក្ខុ ភកវតោ ភាសិតំ អភិនន្ទន្តិ ។

នន្ទកោវាទសុត្តំ ចតុត្ថំ និដ្ឋិតំ ។

១ ឱ. បច្ឆិមា ។ ២ ម. តា ភិក្ខុនិយោ ។

សឡាយតនវគ្គ នន្ទកោវាទសូត្រ សេចក្តីត្រេកអរចំពោះភាសិត

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកភិក្ខុនីនោះ មានសេចក្តីត្រេកអរក្នុងធម្មទេស-
 នារបស់នន្ទភិក្ខុផង មានបំណងពេញលេញផង ក៏មានឧបមេយ្យ
 យ៉ាងនោះដែរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាភិក្ខុនីទាំងឡាយប្រាំរយ
 នោះ ភិក្ខុនីណាដែលក្រោយគេបំផុត ភិក្ខុនីនោះ ជាសោតាបន្នា
 មានសភាពមិនធ្លាក់ទៅក្នុងអបាយភូមិ ជាអ្នកទៀង តទៅភពខាងមុខ
 នឹងបានត្រាស់ដឹង (នូវសច្ចធម៌) ។ លុះព្រះមានព្រះភាគត្រាស់
 ពាក្យនេះចប់ហើយ ភិក្ខុទាំងនោះ ក៏មានសេចក្តីត្រេកអរ រីករាយ
 ចំពោះភាសិតរបស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

ចប់ នន្ទកោវាទសូត្រ ទី ៤ ។

បញ្ចមំ ចូឡរាហុលោវាទសុត្តំ

[២៧០] ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភកវា
សារត្តិយំ វិហារតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារា-
មេ ។ អថខោ ភកវតោ រហោកតស្ស បដិសស្មិ-
នស្ស ឯវំ ចេតសោ បរិវិតក្កោ ឧទចាទិ បរិបក្កោ
ខោ រាហុលស្ស វិមុត្តិបរិចាចនីយា ធម្មា យន្ទុនាហំ
រាហុលំ ឧត្តរី អាសវានំ ខយេ វិនេយ្យន្តិ ។

[២៧១] អថខោ ភកវា បុព្វណ្ណាសមយំ និវា-
សេត្វា បត្តចីវរមាទាយ សារត្តិ បិណ្ណាយ ចារិសិ ។
សារត្តិយំ បិណ្ណាយ ចរិត្វា បច្ឆាកត្តំ បិណ្ណាចាតប្ប-
ដិក្កន្តោ អាយស្មន្តំ រាហុលំ អាមន្តេសិ កណ្ណាហិ
រាហុល និសីទនំ យេន អន្ទវនំ តេនុបសង្កមិស្សាម

ចូឡរាហុលោវាទសូត្រ ទី ៥

[២៧០] ខ្ញុំបានស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមាន
ព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិត
ក្រុងសាវត្ថី ។ គ្រានោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងទី
ស្ងាត់ ពួនសម្ងំ (ក្នុងផលសមាបត្តិ) ក៏មានព្រះតម្រិះក្នុងព្រះហឫទ័យ
កើតឡើងយ៉ាងនេះថា ធម៌ទាំងឡាយសម្រាប់ធ្វើវិមុត្តិឲ្យចាស់ក្លា របស់
រាហុល ចាស់ក្លាហើយ បើដូច្នោះ គួរតែតថាគតទូន្មានរាហុល ក្នុង
ការអស់ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយ តទៅទៀត ។

[២៧១] គ្រានោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ស្បង់ប្រដាប់បាត្រ
និងចីវរ ក្នុងវេលាព្រឹកព្រហាម ស្តេចចូលទៅកាន់ក្រុងសាវត្ថី ដើម្បី
បិណ្ឌបាត ។ លុះព្រះអង្គស្តេចទៅបិណ្ឌបាត ក្នុងក្រុងសាវត្ថីហើយ
ត្រឡប់មកអំពីបិណ្ឌបាត ក្នុងកាលជាខាងក្រោយនៃកត្តវិញ ទ្រង់ត្រាស់
ហៅព្រះរាហុលមានអាយុថា ម្ចាស់រាហុល ចូរអ្នកកាន់យកសំពត់
និសីទនៈ យើងនឹងចូលទៅឯអន្ធវ័ន (ព្រៃជាទីនៅនៃចោរខ្នាក់)

សឡាយតនវគ្គស្ស ចូឡរាហុលោវាទសុត្តេ ចក្ខាយតនំ

ទិវារិហារាយាតិ ។ ឯវម្ពន្តេតិ ខោ អាយស្មា រាហុ-
 លោ ភកវតោ បដិស្សត្វា និសីទនំ អាទាយ ភកវន្តំ
 បិដ្ឋិតោ បិដ្ឋិតោ អនុពន្ធិ ។ តេន ខោ បន សម-
 យេន អនេកានិ ទេវតាសហស្សានិ ភកវន្តំ អនុ-
 ពន្ធានិ ហោន្តិ អន្ធិ ភកវា អាយស្មន្តំ រាហុលំ
 ឧត្តរី អាសវានំ ខយេ វិនេស្សតីតិ ។ អថខោ ភកវា
 អន្ធានំ អន្លោកហេត្វា អញ្ញតរស្មី រុក្ខមូលេ បញ្ញត្តេ
 អាសនេ និសីទិ ។ អាយស្មាបិ ខោ រាហុលោ
 ភកវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។

[២៧២] ឯកមន្តំ និសិទ្ធិន្តំ ខោ អាយស្មន្តំ រាហុ-
 លំ ភកវា ឯតទរោច តំ កី មញ្ញសិ រាហុល
 ចក្កុ និច្ចំ វា អនិច្ចំ វាតិ ។ អនិច្ចំ ភន្តេ ។

សឡាយតនវគ្គ ចូឡរាហុលោវាទសូត្រ ចក្ខុយតនៈ

ដើម្បីសម្រាកក្នុងវេលាថ្ងៃ ។ ព្រះរាហុលមានអាយុ ទទួលតបព្រះ
 ពុទ្ធជីកា នៃព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ហើយក៏
 កាន់យកសំពត់និសីទនៈ ដើរតាមក្រោយ ។ ព្រះមានព្រះភាគទៅ ។
 សម័យនោះឯង ទេវតាច្រើនពាន់ ទៅតាមព្រះមានព្រះភាគ ដោយ
 គិតថា ថ្ងៃនេះព្រះមានព្រះភាគ នឹងទូន្មានព្រះរាហុលមានអាយុ ក្នុង
 ការអស់ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយ តទៅទៀត ។ គ្រានោះឯង ព្រះ
 មានព្រះភាគ ទ្រង់ស្តេចចូលទៅដល់អន្ទវ័ន ហើយគង់នៅលើអាសនៈ
 ដែលគេក្រាលថ្វាយទៀបគល់ឈើមួយដើម ។ ចំណែកព្រះរាហុលមាន
 អាយុ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយគង់នៅក្នុងទីសមគួរ ។

[២៧២] លុះព្រះរាហុលមានអាយុ គង់នៅក្នុងទីសមគួរ
 ហើយ ទើបព្រះមានព្រះភាគត្រាស់សួរដូច្នោះថា ម្ចាស់រាហុល អ្នក
 សំគាល់សេចក្តីនេះថាដូចម្តេច ចក្ខុទៀងឬមិនទៀង ។ ព្រះរាហុល
 មានអាយុក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មិនទៀងទេ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបវិបណ្ណាសកំ

យម្បនានិច្ចំ ទុក្ខំ វា តំ សុខំ វាតិ ។ ទុក្ខំ
 ភន្តេ ។ យម្បនានិច្ចំ ទុក្ខំ វិបរិណាមធម្មំ កលំ
 នុ តំ សមនុបស្សិតុំ ឯតំ មម ឯសោហាមស្មិ
 ឯសោ មេ អត្តាតិ ។ នោ ហេតំ ភន្តេ ។

[២៧៣] តំ កី មញ្ញសិ វាហុល រូចា និច្ចា
 វា អនិច្ចា វាតិ ។ អនិច្ចា ភន្តេ ។ យម្បនានិច្ចំ
 ទុក្ខំ វា តំ សុខំ វាតិ ។ ទុក្ខំ ភន្តេ ។ យម្ប-
 នានិច្ចំ ទុក្ខំ វិបរិណាមធម្មំ កលំ នុ តំ សមនុ-
 បស្សិតុំ ឯតំ មម ឯសោហាមស្មិ ឯសោ មេ អត្តា-
 តិ ។ នោ ហេតំ ភន្តេ ។

[២៧៤] តំ កី មញ្ញសិ វាហុល ចក្កវិញ្ញាណំ
 និច្ចំ វា អនិច្ចំ វាតិ ។ អនិច្ចំ ភន្តេ ។ យម្បនានិច្ចំ ទុក្ខំ
 វា តំ សុខំ វាតិ ។ ទុក្ខំ ភន្តេ ។ យម្បនានិច្ចំ ទុក្ខំ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណាសកៈ

ចុះរបស់ណាមិនទៀង របស់នោះជាទុក្ខឬជាសុខ ។ បពិត្រព្រះអង្គ ដ៏ចម្រើន ជាទុក្ខ ។ ចុះរបស់ណាមិនទៀង ជាទុក្ខ មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា តើគួរនឹងយល់ឃើញនូវរបស់នោះថា នុ៎ះរបស់អញ នុ៎ះជាអញ នុ៎ះជាខ្លួនអញ ដូច្នោះដែរឬ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មិនគួរនឹងយល់ឃើញយ៉ាងនោះទេ ។

[២៧៣] ម្នាលរាហុល អ្នកសំគាល់សេចក្តីនោះថាដូចម្តេច រូបទៀងឬមិនទៀង ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មិនទៀងទេ ។ ចុះរបស់ណាមិនទៀង របស់នោះជាទុក្ខឬជាសុខ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ជាទុក្ខ ។ ចុះរបស់ណាមិនទៀង ជាទុក្ខ មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា តើគួរនឹងយល់ឃើញនូវរបស់នោះថា នុ៎ះរបស់អញ នុ៎ះជាអញ នុ៎ះជាខ្លួនរបស់អញ ដូច្នោះដែរឬ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មិនគួរនឹងយល់ឃើញយ៉ាងនោះទេ ។

[២៧៤] ម្នាលរាហុល អ្នកសំគាល់សេចក្តីនោះ ថាដូចម្តេច ចក្ខុវិញ្ញាណទៀងឬមិនទៀង ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មិនទៀងទេ ។ ចុះរបស់ណាមិនទៀង របស់នោះ ជាទុក្ខឬជាសុខ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ជាទុក្ខ ។ ចុះរបស់ណាមិនទៀង ជាទុក្ខ

សឡាយតនវគ្គស្ស ចូឡ្យាហុលោវាទសុត្តេ ចក្កុសម្មស្សោ

វិបរិណាមធម្មំ កល្យំ នុ តំ សមនុបស្សិតុំ ឯតំ
មម ឯសោហាមស្មិ ឯសោ មេ អត្តាតិ ។ ឆោ ហោតំ
ភន្តេ ។

[២៧៥] តំ កី មញ្ញុសិ រាហុល ចក្កុសម្មស្សោ
និច្ចោ វា អនិច្ចោ វាតិ ។ អនិច្ចោ ភន្តេ ។ យម្បឆា-
និច្ចំ ទុក្ខំ វា តំ សុខំ វាតិ ។ ទុក្ខំ ភន្តេ ។ យម្ប-
ឆានិច្ចំ ទុក្ខំ វិបរិណាមធម្មំ កល្យំ នុ តំ សមនុបស្សិ-
តុំ ឯតំ មម ឯសោហាមស្មិ ឯសោ មេ អត្តាតិ ។
ឆោ ហោតំ ភន្តេ ។

[២៧៦] តំ កី មញ្ញុសិ រាហុល យមិទំ ចក្កុ-
សម្មស្សប្បច្ចយា ឧប្បជ្ជតិ វេទនាភតំ សញ្ញាភតំ សង្ខារ-
ភតំ វិញ្ញាណភតំ តម្បិ និច្ចំ វា អនិច្ចំ វាតិ ។ អនិច្ចំ
ភន្តេ ។ យម្បឆានិច្ចំ ទុក្ខំ វា តំ សុខំ វាតិ ។
ទុក្ខំ ភន្តេ ។ យម្បឆានិច្ចំ ទុក្ខំ វិបរិណាមធម្មំ

សឡាយតនវគ្គ ចូឡរាហុលោវាទសូត្រ ចក្ខុសម្មសូ

មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា តើគួរនឹងយល់ឃើញនូវរបស់នោះថា នុ៎ះ
របស់អញ នុ៎ះជាអញ នុ៎ះជាខ្លួនអញ ដូច្នោះដែរឬ ។ បពិត្រព្រះ
អង្គដ៏ចម្រើន មិនគួរនឹងយល់ឃើញយ៉ាងនោះទេ ។

[២៧៥] ម្នាលរាហុល អ្នកសំគាល់សេចក្តីនោះ ថាដូចម្តេច
ចក្ខុសម្មសូ ទៀងឬមិនទៀង ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មិនទៀងទេ ។
ចុះរបស់ណាមិនទៀង របស់នោះជាទុក្ខឬជាសុខ ។ បពិត្រព្រះអង្គ
ដ៏ចម្រើន ជាទុក្ខ ។ ចុះរបស់ណាមិនទៀង ជាទុក្ខ មានសេចក្តី
ប្រែប្រួលជាធម្មតា តើគួរនឹងយល់ឃើញនូវរបស់នោះថា នុ៎ះរបស់អញ
នុ៎ះជាអញ នុ៎ះជាខ្លួនអញ ដូច្នោះដែរឬ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
មិនគួរនឹងយល់ឃើញយ៉ាងនោះទេ ។

[២៧៦] ម្នាលរាហុល អ្នកសំគាល់សេចក្តីនោះ ថាដូចម្តេច
ធម្មជាតិណាគឺ វេទនា សញ្ញា សង្ខារ វិញ្ញាណ កើត
ឡើង ព្រោះចក្ខុសម្មសូជាបច្ច័យ ធម្មជាតិនោះ តើទៀង ឬមិន
ទៀង ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មិនទៀងទេ ។ ចុះរបស់ណា
មិនទៀង របស់នោះជាទុក្ខឬជាសុខ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ជា
ទុក្ខ ។ ចុះរបស់ណាមិនទៀង ជាទុក្ខ មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបវិបណ្ណាសកំ

កល្លំ នុ តំ សមនុបស្សិតុំ ឯតំ មម ឯសោហា-
មស្មិ ឯសោ មេ អត្តាតិ ។ នោ ហេតំ កន្តេ ។

[២៧៧] តំ កី មញ្ញុសិ រាហុល សោតំ និច្ចំ
វា អនិច្ចំ វាតិ ។ អនិច្ចំ កន្តេ ។ មេ ។ ឃានំ និច្ចំ
វា អនិច្ចំ វាតិ ។ អនិច្ចំ កន្តេ ។ មេ ។ ជិវ្ហា និច្ចា
វា អនិច្ចា វាតិ ។ អនិច្ចា កន្តេ ។ មេ ។ កាយោ
និច្ចា វា អនិច្ចា វាតិ ។ អនិច្ចា កន្តេ ។ មេ ។

[២៧៨] តំ កី មញ្ញុសិ រាហុល មនោ និច្ចា វា
អនិច្ចា វាតិ ។ អនិច្ចា កន្តេ ។ យម្បនានិច្ចំ ទុក្ខំ
វា សុខំ វាតិ ។ ទុក្ខំ កន្តេ ។ យម្បនានិច្ចំ ទុក្ខំ
វិបរិណាមធម្មំ កល្លំ នុ តំ សមនុបស្សិតុំ ឯតំ មម
ឯសោហាមស្មិ ឯសោ មេ អត្តាតិ ។ នោ ហេតំ កន្តេ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណសកៈ

តើគួរនឹងយល់ឃើញនូវរបស់នោះថា នុ៎ះរបស់អញ នុ៎ះជាអញ នុ៎ះជា
ខ្លួនអញ ដូច្នោះដែរឬ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មិនគួរនឹងយល់
ឃើញយ៉ាងនោះទេ ។

[២៧៧] ម្នាលរាហុល អ្នកសំគាល់សេចក្តីនោះ ថាដូចម្តេច
ត្រចៀកទៀងឬមិនទៀង ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មិនទៀងទេ ។ លេ ។
ច្រមុះទៀងឬមិនទៀង ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មិនទៀងទេ ។ លេ ។
អណ្តាតទៀងឬមិនទៀង ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មិនទៀងទេ ។ លេ ។
កាយទៀងឬមិនទៀង ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មិនទៀងទេ ។ លេ ។

[២៧៨] ម្នាលរាហុល អ្នកសំគាល់សេចក្តីនោះថាដូចម្តេច ចិត្ត
ទៀងឬមិនទៀង ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មិនទៀងទេ ។ ចុះរបស់
ណាមិនទៀង របស់នោះជាទុក្ខឬជាសុខ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
ជាទុក្ខ ។ ចុះរបស់ណាមិនទៀង ជាទុក្ខ មានសេចក្តីប្រែប្រួល
ជាធម្មតា តើគួរនឹងយល់ឃើញរបស់នោះថា នុ៎ះរបស់អញ នុ៎ះជាអញ
នុ៎ះជាខ្លួនអញ ដូច្នោះដែរឬ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មិនគួរនឹង
យល់ឃើញយ៉ាងនោះទេ ។

សឡាយតនវគ្គស្ស ចូឡរាហុលោវាទសុត្តេ មនោវិញ្ញាណំ

[២៧៩] តំ កី មញ្ញសិ រាហុល ធម្មា និច្ចា
 វា អនិច្ចា វាតិ ។ អនិច្ចា កន្តេ ។ យម្បនានិច្ចំ
 ទុក្ខំ វា តំ សុខំ វាតិ ។ ទុក្ខំ កន្តេ ។ យម្ប-
 នានិច្ចំ ទុក្ខំ វិបរិណាមធម្មំ កល្យំ ទុ តំ សមនុ-
 បស្សិតុំ ឯតំ មម ឯសោហាមស្មិ ឯសោ មេ អត្តាតិ ។
 នោ ហេតំ កន្តេ ។

[២៨០] តំ កី មញ្ញសិ រាហុល មនោវិញ្ញាណំ
 និច្ចំ វា អនិច្ចំ វាតិ ។ អនិច្ចំ កន្តេ ។ យម្បនានិច្ចំ
 ទុក្ខំ វា តំ សុខំ វាតិ ។ ទុក្ខំ កន្តេ ។ យម្បនានិច្ចំ
 ទុក្ខំ វិបរិណាមធម្មំ កល្យំ ទុ តំ សមនុបស្សិតុំ
 ឯតំ មម ឯសោហាមស្មិ ឯសោ មេ អត្តាតិ ។ នោ
 ហេតំ កន្តេ ។

សឡាយតនវគ្គ ចូឡរាហុលោវាទសូត្រ មនោវិញ្ញាណ

[២៧៩] ម្នាលរាហុល អ្នកសំគាល់សេចក្តីនោះថាដូចម្តេច
 ធម្មារម្មណ៍ទៀងឬមិនទៀង ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មិនទៀងទេ ។
 ចុះរបស់ណាមិនទៀង របស់នោះជាទុក្ខឬជាសុខ ។ បពិត្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចម្រើន ជាទុក្ខ ។ ចុះរបស់ណាមិនទៀង ជាទុក្ខ មានសេចក្តី
 ប្រែប្រួលជាធម្មតា តើគួរនឹងយល់ឃើញនូវរបស់នោះថា នុះរបស់អញ
 នុះជាអញ នុះជាខ្លួនអញ ដូច្នោះដែរឬ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 មិនគួរនឹងយល់ឃើញយ៉ាងនោះទេ ។

[២៨០] ម្នាលរាហុល អ្នកសំគាល់សេចក្តីនោះថាដូចម្តេច
 មនោវិញ្ញាណទៀងឬមិនទៀង ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មិនទៀងទេ ។
 ចុះរបស់ណាមិនទៀង របស់នោះជាទុក្ខឬជាសុខ ។ បពិត្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចម្រើន ជាទុក្ខ ។ ចុះរបស់ណាមិនទៀង ជាទុក្ខ មានសេចក្តី
 ប្រែប្រួលជាធម្មតា តើគួរនឹងយល់ឃើញនូវរបស់នោះថា នុះរបស់អញ
 នុះជាអញ នុះជាខ្លួនអញ ដូច្នោះដែរឬ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 មិនគួរនឹងយល់ឃើញយ៉ាងនោះទេ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរិបណ្ណាសកំ

[២៨១] តំ កី មញ្ញុសិ រាហុល មនោសម្មស្សោ
 ជិច្ចោ វា អជិច្ចោ វាតិ ។ អជិច្ចោ ភន្តេ ។
 យម្បនានិច្ចំ ទុក្ខំ វា តំ សុខំ វាតិ ។ ទុក្ខំ
 ភន្តេ ។ យម្បនានិច្ចំ ទុក្ខំ វិបរិណាមធម្មំ កល្លំ
 នុ តំ សមនុបស្សិតុំ ឯតំ មម ឯសោហាមស្មិ ឯសោ
 មេ អត្តាតិ ។ នោ ហោតំ ភន្តេ ។

[២៨២] តំ កី មញ្ញុសិ រាហុល យមិទំ មនោ-
 សម្មស្សប្បច្ចយា ឧប្បជ្ជតិ វេទនាភតំ សញ្ញាភតំ
 សង្ខារភតំ វិញ្ញាណភតំ តម្បិ និច្ចំ វា អនិច្ចំ វាតិ ។
 អនិច្ចំ ភន្តេ ។ យម្បនានិច្ចំ ទុក្ខំ វា តំ សុខំ
 វាតិ ។ ទុក្ខំ ភន្តេ ។ យម្បនានិច្ចំ ទុក្ខំ វិបរិ-
 ណាមធម្មំ កល្លំ នុ តំ សមនុបស្សិតុំ ឯតំ មម
 ឯសោហាមស្មិ ឯសោ មេ អត្តាតិ ។ នោ ហោតំ
 ភន្តេ ។

[២៨៣] ឯវំ បស្សំ រាហុល សុតវា អរិយ-
 ស្សារកោ ចក្កុស្មិបិ^(១) និព្វិន្ទតិ រូបេសុបិ និព្វិន្ទតិ

១ ឱ. ម. អបិសទ្វោ ន ទិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណាសកៈ

[២៨១] ម្នាលរាហុល អ្នកសំគាល់សេចក្តីនោះ ថាដូចម្តេច
 មនោសម្មស្ស ទៀងឬមិនទៀង ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មិន
 ទៀងទេ ។ ចុះរបស់ណាមិនទៀង របស់នោះជាទុក្ខឬជាសុខ ។
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ជាទុក្ខ ។ ចុះរបស់ណាមិនទៀង ជាទុក្ខ
 មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា តើគួរនឹងយល់ឃើញ នូវរបស់នោះថា
 នុ៎ះរបស់អញ នុ៎ះជាអញ នុ៎ះជាខ្លួនអញ ដូច្នោះដែរឬ ។ បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មិនគួរនឹងយល់ឃើញយ៉ាងនោះទេ ។

[២៨២] ម្នាលរាហុល អ្នកសំគាល់សេចក្តីនោះ ថាដូចម្តេច
 ធម្មជាតិណាគឺវេទនា សញ្ញា សង្ខារ វិញ្ញាណ តែងកើតឡើង ព្រោះ
 មនោសម្មស្សជាបច្ច័យ ធម្មជាតិនោះ តើទៀងឬមិនទៀង ។ បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មិនទៀងទេ ។ ចុះរបស់ណាមិនទៀង របស់នោះជា
 ទុក្ខឬជាសុខ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ជាទុក្ខ ។ ចុះរបស់ណាមិន
 ទៀង ជាទុក្ខ មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា តើគួរនឹងយល់ឃើញ
 នូវរបស់នោះថា នុ៎ះរបស់អញ នុ៎ះជាអញ នុ៎ះជាខ្លួនអញ ដូច្នោះដែរឬ ។
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មិនគួរនឹងយល់ឃើញយ៉ាងនោះទេ ។

[២៨៣] ម្នាលរាហុល អរិយសាវ័ក ដែលមានសេចក្តីចេះដឹង
 យល់ឃើញយ៉ាងនេះ ក៏នឿយណាយក្នុងចក្ខុផង នឿយណាយក្នុងរូបផង

សឡាយតនវគ្គស្ស ចូឡរាហុលោវាទសុត្តេ អាយតនាទិនិព្វិន្ទនំ

ចក្កវិញ្ញាណោបិ និព្វិន្ទតិ ចក្កសម្មស្សេបិ និព្វិន្ទតិ
 យមិទំ ចក្កសម្មស្សប្បច្ចយា ឧប្បជ្ជតិ វេទនាកតំ
 សញ្ញាកតំ សង្ខារកតំ វិញ្ញាណកតំ តស្មីបិ និព្វិន្ទតិ ។
 សោតស្មីបិ និព្វិន្ទតិ កន្ទេសុបិ និព្វិន្ទតិ... យានស្មីបិ
 និព្វិន្ទតិ... កន្ទេសុបិ និព្វិន្ទតិ... ជីវ្ហាយបិ និព្វិន្ទតិ រសេ-
 សុបិ និព្វិន្ទតិ... កាយស្មីបិ និព្វិន្ទតិ ដោដ្ឋព្វេសុបិ
 និព្វិន្ទតិ... មនស្មីបិ និព្វិន្ទតិ ធម្មេសុបិ និព្វិន្ទតិ ម-
 នោវិញ្ញាណោបិ និព្វិន្ទតិ មនោសម្មស្សេបិ និព្វិន្ទតិ
 យមិទំ មនោសម្មស្សប្បច្ចយា ឧប្បជ្ជតិ វេទនាកតំ
 សញ្ញាកតំ សង្ខារកតំ វិញ្ញាណកតំ តស្មីបិ និព្វិន្ទ-
 តិ ។ និព្វិន្ទំ វិរដ្ឋតិ វិរាតា វិមុច្ចតិ វិមុត្តស្មី វិមុត្ត-
 មិតិ^(១) ញ្ញាណំ ហោតិ វិណា ជាតិ រុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ
 កតំ ករណីយំ ជាបរិ ឥត្តត្តាយាតិ បជាណតីតិ ។

១ វិមុត្តមីតិបិ បាលី ។

សឡាយតនវត្ត ចូឡរាហុលោវាទសូត្រ សេចក្តីនឿយណាយក្នុងអាយតនៈជាដើម

នឿយណាយ ក្នុងចក្ខុវិញ្ញាណផង នឿយណាយក្នុងចក្ខុសម្មស្សផង
 នឿយណាយក្នុងវេទនា សញ្ញា សង្ខារ វិញ្ញាណ ដែលកើតឡើង
 ព្រោះចក្ខុសម្មស្សជាបច្ច័យផង ។ នឿយណាយក្នុងត្រចៀកផង នឿយ
 ណាយក្នុងសំឡេងផង... នឿយណាយក្នុងច្រមុះផង នឿយណាយក្នុង
 ក្លិនផង... នឿយណាយក្នុងអណ្តាតផង នឿយណាយក្នុងរសផង...
 នឿយណាយក្នុងកាយផង នឿយណាយក្នុងដោង្គព្វៈផង... នឿយ
 ណាយក្នុងចិត្តផង នឿយណាយក្នុងធម្មារម្មណ៍ផង នឿយណាយក្នុង
 មនោវិញ្ញាណផង នឿយណាយក្នុងមនោសម្មស្សផង នឿយណាយ
 ក្នុងវេទនា សញ្ញា សង្ខារ វិញ្ញាណ ដែលកើតឡើង ព្រោះមនោ-
 សម្មស្សជាបច្ច័យផង ។ កាលអរិយសាវ័ក នឿយណាយ (យ៉ាងនេះ)
 ហើយ ក៏ប្រាសចាកតម្រេក ចិត្តក៏ផុតស្រឡះ (ចាកអាសវៈ) ព្រោះ
 ប្រាសចាកតម្រេក កាលបើចិត្តផុតស្រឡះហើយ ប្រាជ្ញាក៏កើតឡើង
 ថា ចិត្តផុតស្រឡះហើយ អរិយសាវ័កនោះ ក៏ដឹងច្បាស់ដូច្នោះថា ជាតិ
 (របស់អាត្មាអញ) អស់ហើយ ព្រហ្មចរិយៈអាត្មាអញបានប្រព្រឹត្តគ្រប់
 គ្រាន់ហើយ សោឡសកិច្ចអាត្មាអញបានធ្វើរួចហើយ កិច្ចដទៃប្រព្រឹត្ត
 ទៅដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបវិបណ្ណាសកំ

[២៨៤] ឥនមរោច ភកវា អត្តមនោ អាយស្មា
 រាហុលោ ភកវតោ ភាសិតំ អភិនដ្ឋិតិ ។ ឥមស្មិ-
 ញា បន^(១) វេយ្យាករណស្មី ភញ្ញមាណេ អាយស្ម-
 តោ រាហុលស្ស អនុចាទាយ អាសវេហិ ចិត្តំ វិ-
 មុច្ឆិ ។ តាសញ្ចា អនេកានំ ទេវតាសហស្សានំ
 វិរដំ វិតមលំ ធម្មចក្កំ ឧទទាទិ យំ កិញ្ចិ សមុ-
 ទយធម្មំ សព្វនំ និរោធធម្មនិ ។

ចូឡរាហុលោវាទសុត្តំ បញ្ចមំ និដ្ឋិតំ ។

១ ឱ. ឥមស្មី ខោ បន ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបវិបណ្ណសកៈ

[២៨២] លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងនូវព្រះសូត្រនេះចប់
 ហើយ ព្រះរាហុលមានអាយុ ក៏មានសេចក្តីត្រេកអរ នឹងភាសិត
 នៃព្រះមានព្រះភាគ ។ កាលដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែង
 នូវវេយ្យាករណ៍នេះចប់ហើយ ចិត្តរបស់រាហុលមានអាយុ ក៏បានរួច
 ស្រឡះចាកអាសវៈទាំងឡាយ ព្រោះមិនប្រកាន់មាំ (ថាអញ ថាយើង)
 ទៀតឡើយ ។ ធម្មចក្ក^(១) (ភ្នែកឃើញធម៌) ដ៏ប្រាសចាកធូលីគឺរតា-
 ទិក្ខុលេស ប្រាសចាកមន្ទិលគឺអកុសល បានកើតឡើងហើយ ដល់ពួក
 ទេវតាច្រើនពាន់ទាំងនោះថា ធម្មជាតិណាមួយ មានកិរិយាកើតឡើង
 ជាធម្មតា ធម្មជាតិទាំងអស់នោះ មានកិរិយារលត់ទៅវិញជាធម្មតា ។

ចប់ ចូឡរាហុលោវាទសូត្រ ទី ៥ ។

១ ក្នុងព្រះសូត្រនេះសំដៅយកមគ្គ ៤ និងផល ៤ ហៅថាធម្មចក្ក ព្រោះថា បណ្តាទេវតា
 ទាំងនោះ ទេវតាពួកខ្លះ ដែលស្តាប់ព្រះសូត្រនេះ បានជាសោតាបន្នបុគ្គល ខ្លះបានជាសកទា-
 តាមិបុគ្គល ខ្លះបានជាអនាគាមិបុគ្គល ខ្លះបានជាព្រះខីណាស្រព ។

ឆដំ ឆឆក្កសុត្តិ

[២៨៥] ឃវម្មេ សុតំ ។ ឃកំ សមយំ ភកកា
សារត្តិយំ វិហារតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អាណ-
មេ ។ តត្រ ខោ ភកកា ភិក្ខុ អាមន្តេសិ ភិក្ខុ-
វោតិ ។ ភទន្តេតិ តេ ភិក្ខុ ភកកាតោ បច្ចុស្សោសុំ ។
ភកកា ឃតទវោថ ធម្មំ វោ ភិក្ខុវេ ទេសិស្សាមិ
អាទិកល្យាណំ មជ្ឈេកល្យាណំ បរិយោសានកល្យា-
ណំ សាត្តំ សព្វញ្ចនំ កោវលបរិបុណ្ណំ បរិសុទ្ធិ
ព្រហ្មចរិយំ បកាសិស្សាមិ យទិទំ ឆ ឆក្កានិ តំ
សុណាថ សាធុកំ មនសិកវោថ ទេសិស្សាមីតិ ។
ឃវម្មេន្តេតិ ខោ តេ ភិក្ខុ ភកកាតោ បច្ចុស្សោសុំ ។

ឆន្ទក្កស្វត្រ ទី ៦

[២៨៥] ខ្ញុំបានស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមាន
ព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិត
ក្រុងសាវត្ថី ។ កាលព្រះមានព្រះភាគ គង់នៅក្នុងវត្តនោះ បានត្រាស់
ហៅភិក្ខុទាំងឡាយថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ទទួល
ព្រះពុទ្ធដីកាព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។ ទើបព្រះ
មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ដូច្នោះថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនឹង
សំដែងធម៌ មានលំអបទដើម មានលំអបទកណ្តាល មានលំអបទចុង
ប្រកាសព្រហ្មចរិយធម៌ ព្រមទាំងអត្ត ទាំងព្យញ្ជនៈ ដ៏បរិសុទ្ធ បរិ-
បូណ៌ទាំងអស់ ចំពោះអ្នកទាំងឡាយ ចូរអ្នកទាំងឡាយ ស្តាប់នូវធម៌
ដែលមានចំនួនប្រាំមួយឆក្កៈ ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្តដោយប្រពៃចុះ តថាគត
នឹងសំដែងឲ្យស្តាប់ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលព្រះពុទ្ធដីកាព្រះមានព្រះ
ភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបវិបណ្ណាសកំ

[២៨៦] ភក្កវា ឯតទរោច ឆ អជ្ឈត្តិកានិ អាយ-
 តនានិ វេទិតព្វានិ ច ពាហិរានិ អាយតនានិ វេទិ-
 តព្វានិ ឆ វិញ្ញាណកាយា វេទិតព្វា ឆ ដស្សកាយា
 វេទិតព្វា ឆ វេទនាកាយា វេទិតព្វា ឆ តណ្ហា-
 កាយា វេទិតព្វា ។

[២៨៧] ឆ អជ្ឈត្តិកានិ អាយតនានិ វេទិតព្វា-
 នីតិ ឥតិ ខោ បនេតំ វុត្តំ ។ កិព្វេតំ បដិច្ច
 វុត្តំ ។ ចក្ខុយតនំ សោតាយតនំ យានាយតនំ
 ជីវ្ហាយតនំ កាយាយតនំ មនាយតនំ ។ ឆ អជ្ឈត្តិ-
 កានិ អាយតនានិ វេទិតព្វានីតិ ឥតិ យន្តំ វុត្តំ
 ឥទមេតំ បដិច្ច វុត្តំ ។ ឥទំ បបមំ ឆក្កំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណាសកៈ

[២៨៦] ព្រះមានព្រះភាគបានត្រាស់ដូច្នោះថា អាយតនៈខាង
 ក្នុង ៦ ក៏គួរដឹង អាយតនៈខាងក្រៅ ៦ ក៏គួរដឹង វិញ្ញាណកាយ (ពួក
 វិញ្ញាណ) ៦ ក៏គួរដឹង ផស្សកាយ (ពួកផស្សៈ) ៦ ក៏គួរដឹង វេទនា-
 កាយ (ពួកវេទនា) ៦ ក៏គួរដឹង តណ្ហាកាយ (ពួកតណ្ហា) ៦^១
 ក៏គួរដឹង ។

[២៨៧] ឯពាក្យថា អាយតនៈខាងក្នុង ៦ ក៏គួរដឹង ដូច្នោះនុ៎ះ
 តថាគតបានពោលហើយ ។ ចុះពាក្យដែលតថាគតពោលហើយនុ៎ះ តើ
 ព្រោះអាស្រ័យសេចក្តី ដូចម្តេច ។ ចក្ខុយតនៈ ១ សោតាយតនៈ ១
 ឃានាយតនៈ ១ ជិវ្ហាយតនៈ ១ កាយាយតនៈ ១ មនាយតនៈ ១ ។
 ពាក្យណា ដែលតថាគត ពោលហើយថា អាយតនៈខាងក្នុង ៦ ក៏គួរ
 ដឹង ដូច្នោះ ពាក្យនុ៎ះ តថាគតពោលហើយ ព្រោះអាស្រ័យសេចក្តីនេះ
 ឯង ។ នេះ ឆក្កៈ ទី ១ ។

១ មាតិកានេះហើយដែលពាក្យខាងដើមថា ៦ ឆក្កៈ គឺធម៌មានពួក ៦ មានចំនួន ៦ ដង ។

សឡាយតនវគ្គស្ស ឆតកុសុត្តេ ឆ វិញ្ញាណកាយា

[២៨៨] ឆ ពាហិរាជិ អាយតនានិ វេទិតញ្ចានីតិ
 ឥតិ ខោ បនេតំ វុត្តំ ។ កិញ្ចេតំ បដិច្ច វុត្តំ ។
 រូចាយតនំ សឡាយតនំ កឡាយតនំ រសាយតនំ
 ដោដ្ឋញ្ចាយតនំ ធម្មាយតនំ ។ ឆ ពាហិរាជិ អាយ-
 តនានិ វេទិតញ្ចានីតិ ឥតិ យន្តំ វុត្តំ ឥនមេតំ បដិច្ច
 វុត្តំ ។ ឥទំ តតិយំ ឆក្កំ ។

[២៨៩] ឆ វិញ្ញាណកាយា វេទិតញ្ចាតិ ឥតិ ខោ
 បនេតំ វុត្តំ ។ កិញ្ចេតំ បដិច្ច វុត្តំ ។ ចក្កុញ្ច
 បដិច្ច រូបេ ច ឧប្បជ្ជតិ ចក្កុវិញ្ញាណំ សោតញ្ច
 បដិច្ច សន្នេ ច ឧប្បជ្ជតិ សោតវិញ្ញាណំ យានញ្ច
 បដិច្ច កន្ធូ ច ឧប្បជ្ជតិ យានវិញ្ញាណំ ជីវ្ហញ្ច
 បដិច្ច រសេ ច ឧប្បជ្ជតិ ជីវ្ហវិញ្ញាណំ កាយញ្ច
 បដិច្ច ដោដ្ឋព្វេ ច ឧប្បជ្ជតិ កាយវិញ្ញាណំ មនញ្ច
 បដិច្ច ធម្មេ ច ឧប្បជ្ជតិ មនោវិញ្ញាណំ ។ ឆ វិញ្ញា-
 ណកាយា វេទិតញ្ចាតិ ឥតិ យន្តំ វុត្តំ ឥនមេតំ
 បដិច្ច វុត្តំ ។ ឥទំ តតិយំ ឆក្កំ ។

សឡាយតនវគ្គ ធនក្កសូត្រ វិញ្ញាណកាយប្រាំមួយ

[២៨៨] ពាក្យថា អាយតនៈខាងក្រៅ ៦ ក៏គួរដឹង ដូច្នោះនុ៎ះ តថាគតបានពោលហើយ ។ ចុះពាក្យដែលតថាគតពោលហើយនុ៎ះ តើព្រោះអាស្រ័យសេចក្តីដូចម្តេច ។ រូបាយតនៈ ១ សឡាយតនៈ ១ គន្ធាយតនៈ ១ វសាយតនៈ ១ ផោដ្ឋព្វាយតនៈ ១ ធម្មាយតនៈ ១ ។ ពាក្យណា ដែលតថាគតពោលហើយថា អាយតនៈខាងក្រៅ ៦ ក៏គួរដឹង ដូច្នោះ ពាក្យនុ៎ះ តថាគតពោលហើយ ព្រោះអាស្រ័យសេចក្តីនេះ ឯង ។ នេះ ឆក្កៈទី ២ ។

[២៨៩] ពាក្យថា វិញ្ញាណកាយ ៦ ក៏គួរដឹង ដូច្នោះនុ៎ះ តថាគតបានពោលហើយ ។ ចុះពាក្យដែលតថាគតពោលហើយនុ៎ះ តើព្រោះអាស្រ័យសេចក្តីដូចម្តេច ។ ចក្ខុវិញ្ញាណ កើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យភ្នែកនិងរូប ១ សោតវិញ្ញាណ កើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យត្រចៀកនិងសំឡេង ១ ឃានវិញ្ញាណ កើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យច្រមុះនិងក្លិន ១ ជិវ្ហាវិញ្ញាណកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យអណ្តាតនិងរស ១ កាយវិញ្ញាណកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យកាយនិងផោដ្ឋព្វៈ ១ មនោវិញ្ញាណ កើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យចិត្តនិងធម្មារម្មណ៍ ១ ។ ពាក្យណា ដែលតថាគតពោលហើយថា វិញ្ញាណកាយ ៦ ក៏គួរដឹង ដូច្នោះ ពាក្យនុ៎ះ តថាគតពោលហើយ ព្រោះអាស្រ័យសេចក្តីនេះឯង ។ នេះ ឆក្កៈទី ៣ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរិបណ្ណាសកំ

[២៩០] ឆ ធម្មកាយា វេទិតញាតិ ឥតិ ខោ
 បនេតំ វុត្តំ ។ កិញ្ចេតំ បដិច្ច វុត្តំ ។ ចក្កញា
 បដិច្ច រូបេ ច ឧប្បជ្ជតិ ចក្កវិញ្ញាណំ តិណ្ណំ សង្ក-
 តិ ធម្មេ ។ សោតញា បដិច្ច សន្នេ ច
 ឧប្បជ្ជតិ សោតវិញ្ញាណំ តិណ្ណំ សង្កតិ ធម្មេ ។
 យានញា បដិច្ច កន្ធភ ច ឧប្បជ្ជតិ យានវិញ្ញាណំ
 តិណ្ណំ សង្កតិ ធម្មេ ។ ជិវ្ហញា បដិច្ច រសេ ច
 ឧប្បជ្ជតិ ជិវ្ហវិញ្ញាណំ តិណ្ណំ សង្កតិ ធម្មេ ។ កា-
 យញា បដិច្ច ដោជ្ជព្វេ ច ឧប្បជ្ជតិ កាយវិញ្ញាណំ
 តិណ្ណំ សង្កតិ ធម្មេ ។ មនញា បដិច្ច ធម្មេ ច
 ឧប្បជ្ជតិ មនោវិញ្ញាណំ តិណ្ណំ សង្កតិ ធម្មេ ។ ឆ
 ធម្មកាយា វេទិតញាតិ ឥតិ យន្តំ វុត្តំ ឥនមេតំ
 បដិច្ច វុត្តំ ។ ឥទំ ចតុតំ ឆក្កំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណាសកៈ

[២៩០] ពាក្យថា ផស្សកាយ ៦ ក៏គួរដឹង ដូច្នោះនុ៎ះ តថា-
 គត បានពោលហើយ ។ ចុះពាក្យដែលតថាគតពោលហើយនុ៎ះ តើ
 ព្រោះអាស្រ័យសេចក្តីដូចម្តេច ។ ចក្ខុវិញ្ញាណ កើតឡើង ព្រោះ
 អាស្រ័យភ្នែកនិងរូប ការជួបជុំនៃរបស់ទាំង ៣ ហៅថា ផស្សៈ ១ ។
 សោតវិញ្ញាណ កើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យត្រចៀកនិងសំឡេង ការ
 ជួបជុំនៃរបស់ទាំង ៣ ហៅថាផស្សៈ ១ ។ ឃានវិញ្ញាណ កើតឡើង
 ព្រោះអាស្រ័យច្រមុះនិងក្លិន ការជួបជុំនៃរបស់ទាំង ៣ ហៅថា
 ផស្សៈ ១ ។ ជិវ្ហាវិញ្ញាណ កើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យអណ្តាតនិងរស
 ការជួបជុំនៃរបស់ទាំង ៣ ហៅថាផស្សៈ ១ ។ កាយវិញ្ញាណ កើត
 ឡើង ព្រោះអាស្រ័យកាយនិងផោដ្ឋព្វៈ ការជួបជុំនៃរបស់ទាំង ៣ ហៅ
 ថា ផស្សៈ ១ ។ មនោវិញ្ញាណ កើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យចិត្តនិង
 ធម្មារម្មណ៍ ការជួបជុំនៃរបស់ទាំង ៣ ហៅថា ផស្សៈ ១ ។ ពាក្យ
 ណា ដែលតថាគត ពោលហើយថា ផស្សកាយ ៦ ក៏គួរដឹង ដូច្នោះ
 ពាក្យនុ៎ះ តថាគតពោលហើយ ព្រោះអាស្រ័យសេចក្តីនេះផង ។ នេះ
 ឆក្កៈ ទី ២ ។

សឡាយតនវគ្គស្ស ឆក្កសុត្តេ ឆ វេទនាកាយា

[២៩១] ឆ វេទនាកាយា វេទិតញាតិ ឥតិ ខោ
 បនេតំ វុត្តំ ។ កិញ្ចេតំ បដិច្ច វុត្តំ ។ ចក្កញា
 បដិច្ច រូបេ ច ឧប្បជ្ជតិ ចក្កវិញ្ញាណំ តិណ្ណំ សង្ក-
 តិ ធិស្សោ ធិស្សប្បច្ចយា វេទនា ។ សោតញា ប-
 ដិច្ច សន្នេ ច ឧប្បជ្ជតិ សោតវិញ្ញាណំ... យានញា
 បដិច្ច កន្ធូ ច ឧប្បជ្ជតិ យានវិញ្ញាណំ... ជិវ្ហញា
 បដិច្ច រសេ ច ឧប្បជ្ជតិ ជិវ្ហវិញ្ញាណំ... កាយញា
 បដិច្ច ធាដ្ឋព្វេ ច ឧប្បជ្ជតិ កាយវិញ្ញាណំ... ម-
 នញា បដិច្ច ធម្មេ ច ឧប្បជ្ជតិ មនោវិញ្ញាណំ
 តិណ្ណំ សង្កតិ ធិស្សោ ធិស្សប្បច្ចយា វេទនា ។ ឆ
 វេទនាកាយា វេទិតញាតិ ឥតិ យន្តំ វុត្តំ ឥនមេតំ
 បដិច្ច វុត្តំ ។ ឥនំ បញ្ចមំ ឆក្កំ ។

សឡាយតនវគ្គ ឆត្តសូត្រ វេទនាកាយប្រាំមួយ

[២៩១] ពាក្យថា វេទនាកាយ ៦ ក៏គួរដឹង ដូច្នោះនុ៎ះ តថាគត
បានពោលហើយ ។ ចុះពាក្យដែលតថាគតពោលហើយនុ៎ះ តើព្រោះ
អាស្រ័យសេចក្តីដូចម្តេច ។ ចក្ខុវិញ្ញាណ កើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យ
ភ្នែកនិងរូប ការជួបជុំនៃរបស់ទាំង ៣ ហៅថា ផស្សៈ ព្រោះផស្សៈជា
បច្ច័យ ទើបមានវេទនា ១ ។ សោតវិញ្ញាណកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យ
ត្រចៀកនិងសំឡេង... ឃានវិញ្ញាណកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យច្រមុះ
និងភ្លិន... ជិវ្ហាវិញ្ញាណ កើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យអណ្តាតនិងរស...
កាយវិញ្ញាណ កើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យកាយនិងដោដ្ឋព្វៈ... មនោ-
វិញ្ញាណ កើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យចិត្តនិងធម្មារម្មណ៍ ការជួបជុំនៃ
របស់ទាំង ៣ ហៅថា ផស្សៈ ព្រោះផស្សៈជាបច្ច័យ ទើបមាន
វេទនា ១ ។ ពាក្យណា ដែលតថាគតពោលហើយថា វេទនា-
កាយ ៦ ក៏គួរដឹង ដូច្នោះ ពាក្យនុ៎ះ តថាគតពោលហើយ ព្រោះ
អាស្រ័យសេចក្តីនេះឯង ។ នេះ ឆក្កៈ ទី ៥ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរិបណ្ណាសកំ

[២៩២] ឆ តណ្ហាកាយា វេទិតញាតិ ឥតិ

ខោ បនេតំ វុត្តំ ។ កិញ្ចេតំ បដិច្ច វុត្តំ ។

ចក្កុញ្ច បដិច្ច រូបេ ច ឧប្បជ្ជតិ ចក្កុវិញ្ញាណំ

តិណ្ណំ សង្កតិ ផស្សោ ផស្សប្បច្ចយា វេទនា វេទ-

នាបច្ចយា តណ្ហា ។ សោតញ្ច បដិច្ច សន្ទេ ច

ឧប្បជ្ជតិ សោតវិញ្ញាណំ... យានញ្ច បដិច្ច កន្ទេ ច

ឧប្បជ្ជតិ យានវិញ្ញាណំ... ជិវ្ហញ្ច បដិច្ច វសេ ច

ឧប្បជ្ជតិ ជិវ្ហវិញ្ញាណំ... កាយញ្ច បដិច្ច ដោជ្ឈព្វេ

ច ឧប្បជ្ជតិ កាយវិញ្ញាណំ... មនញ្ច បដិច្ច ធម្មេ

ច ឧប្បជ្ជតិ មនោវិញ្ញាណំ តិណ្ណំ សង្កតិ ផស្សោ

ផស្សប្បច្ចយា វេទនា វេទនាបច្ចយា តណ្ហា ។ ឆ

តណ្ហាកាយា វេទិតញាតិ ឥតិ យន្តំ វុត្តំ ឥនមេតំ

បដិច្ច វុត្តំ ។ ឥទំ ឆដ្ឋំ ឆក្កំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណាសកៈ

[២៩២] ពាក្យថា តណ្ហាកាយ ៦ ក៏គួរដឹង ដូច្នោះនុ៎ះ តថាគត
បានពោលហើយ ។ ចុះពាក្យដែលតថាគត ពោលហើយនុ៎ះ តើព្រោះ
អាស្រ័យសេចក្តីដូចម្តេច ។ ចក្ខុវិញ្ញាណ កើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យ
ភ្នែកនិងរូប ការជួបជុំនៃរបស់ទាំង ៣ ហៅថាផស្សៈ ព្រោះផស្សៈជា
បច្ច័យ ទើបមានវេទនា ព្រោះវេទនាជាបច្ច័យ ទើបមានតណ្ហា ១ ។
សោតវិញ្ញាណកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យត្រចៀកនិងសំឡេង... ឃាន-
វិញ្ញាណកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យច្រមុះនិងក្លិន... ជិវ្ហាវិញ្ញាណ កើត
ឡើង ព្រោះអាស្រ័យអណ្តាតនិងរស... កាយវិញ្ញាណ កើតឡើង
ព្រោះអាស្រ័យកាយនិងដោដ្ឋព្វៈ... មនោវិញ្ញាណ កើតឡើង ព្រោះ
អាស្រ័យចិត្តនិងធម្មារម្មណ៍ ការជួបជុំនៃរបស់ទាំង ៣ ហៅថាផស្សៈ
ព្រោះផស្សៈជាបច្ច័យ ទើបមានវេទនា ព្រោះវេទនាជាបច្ច័យ ទើប
មានតណ្ហា ១ ។ ពាក្យណា ដែលតថាគតពោលហើយថា តណ្ហា-
កាយ ៦ ក៏គួរដឹង ដូច្នោះ ពាក្យនុ៎ះ តថាគត ពោលហើយ ព្រោះ
អាស្រ័យសេចក្តីនេះឯង ។ នេះ ឆក្កៈទី ៦ ។

សឡាយតនវគ្គស្ស ឆត្តកុសុត្តេ អនត្តតា

[២៩៣] ចក្កុ អត្តាតិ យោ ឯវំ^(១) វាយេយ្យ តំ ន
 ឧបបជ្ជតិ ។ ចក្កុស្ស ឧប្បាទោមិ វាយោមិ បញ្ញាយតិ ។
 យស្ស ខោ បន ឧប្បាទោមិ វាយោមិ បញ្ញាយតិ អត្តា
 មេ ឧប្បជ្ជតិ ច វេតិ ចាតិ ឥច្ចស្ស ឯវមាគតំ ហោតិ
 តស្មា តំ ន ឧបបជ្ជតិ ចក្កុ អត្តាតិ យោ វាយេយ្យ ។
 ឥតិ ចក្កុ អនត្តា ។ រូចា អត្តាតិ យោ វាយេយ្យ តំ
 ន ឧបបជ្ជតិ ។ រូចាណំ ឧប្បាទោមិ វាយោមិ បញ្ញា-
 យតិ ។ យស្ស ខោ បន ឧប្បាទោមិ វាយោមិ
 បញ្ញាយតិ អត្តា មេ ឧប្បជ្ជតិ ច វេតិ ចាតិ ឥច្ចស្ស
 ឯវមាគតំ ហោតិ តស្មា តំ ន ឧបបជ្ជតិ រូចា អត្តាតិ
 យោ វាយេយ្យ ។ ឥតិ ចក្កុ អនត្តា រូចា អនត្តា ។

១ ឱ. ម. ឯវន្តិ ន ទិស្សតិ ។

សឡាយតនវគ្គ ឆត្តសូត្រ ភាពនៃអនត្តា

[២៩៣] បុគ្គលណា និយាយយ៉ាងនេះថា ភ្នែកជាខ្លួន ពាក្យ
 របស់បុគ្គលនោះ មិនកើតការទេ ។ (ព្រោះថា) ភ្នែកគេតែងដឹង
 ច្បាស់ថា មានការកើតឡើងផង ការវិនាសទៅវិញផង ។ លុះតែ
 បុគ្គលណា ដឹងច្បាស់នូវការកើតឡើង និងការវិនាសទៅវិញថា ខ្លួន
 របស់អញ កើតឡើងផង វិនាសទៅវិញផង បុគ្គលនោះឯង ទើប
 ឈ្មោះថាយល់ឃើញត្រូវ ហេតុនោះបានជាថា បុគ្គលណា និយាយ
 ថា ភ្នែកជាខ្លួន ពាក្យរបស់បុគ្គលនោះ មិនកើតការទេ ។ ព្រោះ
 ហេតុនោះ ភ្នែកមិនមែនជាខ្លួនឡើយ ។ បុគ្គលណា និយាយថា
 រូបជាខ្លួន ពាក្យរបស់បុគ្គលនោះ មិនកើតការទេ ។ (ព្រោះថា) រូប
 គេតែងដឹងច្បាស់ថា មានការកើតឡើងផង ការវិនាសទៅវិញផង ។
 លុះតែបុគ្គលណា ដឹងច្បាស់នូវការកើតឡើង និងការវិនាសទៅវិញថា
 ខ្លួនរបស់អញ កើតឡើងផង វិនាសទៅវិញផង បុគ្គលនោះឯង
 ទើបឈ្មោះថា យល់ឃើញត្រូវ ហេតុនោះបានជាថា បុគ្គលណា
 និយាយថា រូបជាខ្លួន ពាក្យរបស់បុគ្គលនោះ មិនកើតការទេ ។
 ព្រោះហេតុនោះ ភ្នែកមិនមែនជាខ្លួន រូបក៏មិនមែនជាខ្លួនឡើយ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរិបណ្ណាសកំ

ចក្កវិញ្ញាណំ អត្តាតិ យោ វទេយ្យ តំ ន ឧបបជ្ជតិ ។

ចក្កវិញ្ញាណស្ស ឧប្បាទោមិ វយោមិ បញ្ញាយតិ ។

យស្ស ខោ បន ឧប្បាទោមិ វយោមិ បញ្ញាយតិ

អត្តា មេ ឧប្បជ្ជតិ ច វេតិ ចាតិ ឥច្ចស្ស

ឯវមាគតំ ហោតិ តស្មា តំ ន ឧបបជ្ជតិ

ចក្កវិញ្ញាណំ អត្តាតិ យោ វទេយ្យ ។ ឥតិ ចក្ក

អនត្តា រូចា អនត្តា ចក្កវិញ្ញាណំ អនត្តា ។

ចក្កសម្មស្សោ អត្តាតិ យោ វទេយ្យ តំ ន

ឧបបជ្ជតិ ។ ចក្កសម្មស្សស្ស ឧប្បាទោមិ វយោមិ

បញ្ញាយតិ ។ យស្ស ខោ បន ឧប្បាទោមិ

វយោមិ បញ្ញាយតិ អត្តា មេ ឧប្បជ្ជតិ ច វេតិ

ចាតិ ឥច្ចស្ស ឯវមាគតំ ហោតិ តស្មា តំ ន

ឧបបជ្ជតិ ចក្កសម្មស្សោ អត្តាតិ យោ វទេយ្យ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណាសកៈ

បុគ្គលណានិយាយថា ចក្ខុវិញ្ញាណជាខ្លួន ពាក្យរបស់បុគ្គលនោះ មិន
កើតការទេ ។ (ព្រោះថា) ចក្ខុវិញ្ញាណគេតែងដឹងច្បាស់ថា មានការកើត
ឡើងផង ការវិនាសទៅវិញផង ។ លុះតែបុគ្គលណាដឹងច្បាស់នូវការ
កើតឡើងនិងការវិនាសទៅវិញថា ខ្លួនរបស់អញកើតឡើងផង វិនាស
ទៅវិញផង បុគ្គលនោះឯងទើបឈ្មោះថាយល់ឃើញត្រូវ ហេតុនោះបាន
ជាថាបុគ្គលណានិយាយថា ចក្ខុវិញ្ញាណជាខ្លួន ពាក្យរបស់បុគ្គលនោះ
មិនកើតការទេ ។ ព្រោះហេតុនោះ ភ្នែកមិនមែនជាខ្លួន រូបមិនមែនជា
ខ្លួន ចក្ខុវិញ្ញាណក៏មិនមែនជាខ្លួនឡើយ ។ បុគ្គលណានិយាយថា ចក្ខុ-
សម្មស្សជាខ្លួន ពាក្យរបស់បុគ្គលនោះ មិនកើតការទេ ។ (ព្រោះថា)
ចក្ខុសម្មស្ស គេតែងដឹងច្បាស់ថាមានការកើតឡើងផង ការវិនាសទៅ
វិញផង ។ លុះតែបុគ្គលណា ដឹងច្បាស់នូវការកើតឡើង និងការវិនាស
ទៅវិញថា ខ្លួនរបស់អញកើតឡើងផង វិនាសទៅវិញផង បុគ្គលនោះ
ឯង ទើបឈ្មោះថាយល់ឃើញត្រូវ ហេតុនោះបានជាថា បុគ្គលណា
និយាយថា ចក្ខុសម្មស្សជាខ្លួន ពាក្យរបស់បុគ្គលនោះមិនកើតការទេ ។

សឡាយតនវគ្គស្ស ឆត្តកុសុត្តេ អនត្តតា

ឥតិ ចក្កុ អនត្តា រូចា អនត្តា ចក្កុវិញ្ញាណំ

អនត្តា ចក្កុសម្មស្សោ អនត្តា ។ វេទនា អត្តាតិ

យោ វាយេយ្យ តំ ន ឧបបជ្ជតិ ។ វេទនាយ

ឧប្បាទោមិ វាយោមិ បញ្ញាយតិ ។ យស្ស ខោ បន

ឧប្បាទោមិ វាយោមិ បញ្ញាយតិ អត្តា មេ ឧប្បជ្ជតិ

ច វេតិ ចាតិ ឥច្ចុស្ស ឯវមាភតំ ហោតិ តស្មា

តំ ន ឧបបជ្ជតិ វេទនា អត្តាតិ យោ វាយេយ្យ ។

ឥតិ ចក្កុ អនត្តា រូចា អនត្តា ចក្កុវិញ្ញាណំ អនត្តា

ចក្កុសម្មស្សោ អនត្តា វេទនា អនត្តា ។ តណ្ហា

អត្តាតិ យោ វាយេយ្យ តំ ន ឧបបជ្ជតិ ។

តណ្ហាយ ឧប្បាទោមិ វាយោមិ បញ្ញាយតិ ។ យស្ស

ខោ បន ឧប្បាទោមិ វាយោមិ បញ្ញាយតិ អត្តា មេ

សឡាយតនវគ្គ ធម្មកុស្តរត្ន ភាពនៃអនត្តា

ព្រោះហេតុនោះ ភ្នែកមិនមែនជាខ្លួន រូបមិនមែនជាខ្លួន ចក្ខុវិញ្ញាណមិនមែនជាខ្លួន ចក្ខុសម្មស្សក៏មិនមែនជាខ្លួនឡើយ ។ បុគ្គលណា និយាយថា វេទនាជាខ្លួន ពាក្យរបស់បុគ្គលនោះ មិនកើតការទេ ។ (ព្រោះថា) វេទនា គេតែងដឹងច្បាស់ថា មានការកើតឡើងផង ការវិនាសទៅវិញផង ។ លុះតែបុគ្គលណា ដឹងច្បាស់នូវការកើតឡើងនិងការវិនាសទៅវិញថា ខ្លួនរបស់អញកើតឡើងផង វិនាសទៅវិញផង បុគ្គលនោះឯង ទើបឈ្មោះថាយល់ឃើញត្រូវ ហេតុនោះបានជាថា បុគ្គលណា និយាយថា វេទនាជាខ្លួន ពាក្យរបស់បុគ្គលនោះ មិនកើតការទេ ។

ព្រោះហេតុនោះ ភ្នែកមិនមែនជាខ្លួន រូបមិនមែនជាខ្លួន ចក្ខុវិញ្ញាណមិនមែនជាខ្លួន ចក្ខុសម្មស្សមិនមែនជាខ្លួន វេទនាក៏មិនមែនជាខ្លួនឡើយ ។ បុគ្គលណា និយាយថា តណ្ហាជាខ្លួន ពាក្យរបស់បុគ្គលនោះ មិនកើតការទេ ។ (ព្រោះថា) តណ្ហា គេតែងដឹងច្បាស់ថា មានការកើតឡើងផង ការវិនាសទៅវិញផង ។ លុះតែបុគ្គលណា ដឹងច្បាស់នូវការកើតឡើងនិងការវិនាសទៅវិញថា ខ្លួនរបស់អញ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបវិបណ្ណាសកំ

ឧប្បជ្ជតិ ច វេតិ ចាតិ ឥច្ចស្ស ឯវមាភតំ ហោតិ
 តស្មា តំ ន ឧបបជ្ជតិ តណ្ហា អត្តាតិ យោ
 វទេយ្យ ។ ឥតិ ចក្កុ អនត្តា រូចា អនត្តា ចក្កុវិញ្ញាណំ
 អនត្តា ចក្កុសម្មស្សោ អនត្តា វេទនា អនត្តា
 តណ្ហា អនត្តា ។

[២៩៤] សោតំ អត្តាតិ យោ វទេយ្យ... ឃានំ
 អត្តាតិ យោ វទេយ្យ... ជិវ្ហា អត្តាតិ យោ វទេយ្យ...
 កាយោ អត្តាតិ យោ វទេយ្យ... មនោ អត្តាតិ
 យោ វទេយ្យ តំ ន ឧបបជ្ជតិ ។ មនស្ស ឧប្បា-
 ទោមិ វយោមិ បញ្ញាយតិ ។ យស្ស ខោ បន
 ឧប្បាទោមិ វយោមិ បញ្ញាយតិ អត្តា មេ ឧប្បជ្ជតិ
 ច វេតិ ចាតិ ឥច្ចស្ស ឯវមាភតំ ហោតិ តស្មា
 តំ ន ឧបបជ្ជតិ មនោ អត្តាតិ យោ វទេយ្យ ។
 ឥតិ មនោ អនត្តា ។ ធម្មា អត្តាតិ យោ វទេយ្យ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណាសកៈ

កើតឡើងផង វិនាសទៅវិញផង បុគ្គលនោះឯង ទើបឈ្មោះថាយល់
ឃើញត្រូវ ហេតុនោះបានជាថា បុគ្គលណានិយាយថា តណ្ហាជាខ្លួន
ពាក្យរបស់បុគ្គលនោះ មិនកើតការទេ ។ ព្រោះហេតុនោះ ភ្នែកមិន
មែនជាខ្លួន រូបមិនមែនជាខ្លួន ចក្ខុវិញ្ញាណមិនមែនជាខ្លួន ចក្ខុសម្មស្ស
មិនមែនជាខ្លួន វេទនាមិនមែនជាខ្លួន តណ្ហាក៏មិនមែនជាខ្លួនឡើយ ។

[២៩២] បុគ្គលណានិយាយថា ត្រចៀកជាខ្លួន... បុគ្គល
ណានិយាយថា ច្រមុះជាខ្លួន... បុគ្គលណានិយាយថា អណ្តាតជា
ខ្លួន... បុគ្គលណានិយាយថា កាយជាខ្លួន... បុគ្គលណានិយាយថា
ចិត្តជាខ្លួន ពាក្យរបស់បុគ្គលនោះ មិនកើតការទេ ។ (ព្រោះថា) ចិត្ត
គេតែងដឹងច្បាស់ថា មានការកើតឡើងផង ការវិនាសទៅវិញផង ។
លុះតែបុគ្គលណា ដឹងច្បាស់នូវការកើតឡើងនិងការវិនាសទៅវិញថា ខ្លួន
របស់អញកើតឡើងផង វិនាសទៅវិញផង បុគ្គលនោះឯង ទើបឈ្មោះ
ថាយល់ឃើញត្រូវ ហេតុនោះបានជាថា បុគ្គលណានិយាយថា ចិត្ត
ជាខ្លួន ពាក្យរបស់បុគ្គលនោះ មិនកើតការទេ ។ ព្រោះហេតុនោះ
ចិត្តមិនមែនជាខ្លួនឡើយ ។ បុគ្គលណានិយាយថា ធម្មារម្មណ៍ជាខ្លួន

សឡាយតនវគ្គស្ស ឆត្តកុសុត្តេ អនត្តកា

តំ ន ឧបបជ្ជតិ ។ ធម្មានំ^(១) ឧប្បាទោមិ វាយោមិ
 បញ្ញាយតិ ។ យស្ស ខោ បន ឧប្បាទោមិ វាយោ-
 មិ បញ្ញាយតិ អត្តា មេ ឧប្បជ្ជតិ ច វេតិ ចាតិ
 ឥច្ចស្ស ឯវមាភតំ ហោតិ តស្មា តំ ន ឧបបជ្ជតិ
 ធម្មា អត្តាតិ យោ វាយេយ្យ ។ ឥតិ មនោ អនត្តា
 ធម្មា អនត្តា ។ មនោវិញ្ញាណំ អត្តាតិ យោ វាយេយ្យ
 តំ ន ឧបបជ្ជតិ ។ មនោវិញ្ញាណស្ស ឧប្បាទោមិ
 វាយោមិ បញ្ញាយតិ ។ យស្ស ខោ បន ឧប្បាទោ-
 មិ វាយោមិ បញ្ញាយតិ អត្តា មេ ឧប្បជ្ជតិ ច វេ-
 តិ ចាតិ ឥច្ចស្ស ឯវមាភតំ ហោតិ តស្មា តំ ន
 ឧបបជ្ជតិ មនោវិញ្ញាណំ អត្តាតិ យោ វាយេយ្យ ។ ឥតិ
 មនោ អនត្តា ធម្មា អនត្តា មនោវិញ្ញាណំ អនត្តា ។

១ ឱ. ធម្មស្ស ។

សឡាយតនវគ្គ ឆត្តសូត្រ ភាពនៃអនត្តា

ពាក្យរបស់បុគ្គលនោះ មិនកើតការទេ ។ (ព្រោះថា) ធម្មារម្មណ៍ គេ
តែងដឹងច្បាស់ថាមានការកើតឡើងផង ការវិនាសទៅវិញផង ។ លុះតែ
បុគ្គលណា ដឹងច្បាស់នូវការកើតឡើងនិងការវិនាសទៅវិញថា ខ្លួនរបស់
អញ កើតឡើងផង វិនាសទៅវិញផង បុគ្គលនោះឯង ទើបឈ្មោះថា
យល់ឃើញត្រូវ ហេតុនោះបានជាថា បុគ្គលណា និយាយថា ធម្មា-
រម្មណ៍ជាខ្លួន ពាក្យរបស់បុគ្គលនោះ មិនកើតការទេ ។ ព្រោះហេតុ
នោះ ចិត្តមិនមែនជាខ្លួន ធម្មារម្មណ៍ក៏មិនមែនជាខ្លួនឡើយ ។ បុគ្គល
ណា និយាយថា មនោវិញ្ញាណជាខ្លួន ពាក្យរបស់បុគ្គលនោះ មិន
កើតការទេ ។ (ព្រោះថា) មនោវិញ្ញាណ គេតែងដឹងច្បាស់ថាមានការ
កើតឡើងផង ការវិនាសទៅវិញផង ។ លុះតែបុគ្គលណា ដឹងច្បាស់នូវ
ការកើតឡើងនិងការវិនាសទៅវិញថា ខ្លួនរបស់អញកើតឡើងផង វិនាស
ទៅវិញផង បុគ្គលនោះឯង ទើបឈ្មោះថា យល់ឃើញត្រូវ ហេតុ
នោះបានជាថា បុគ្គលណា និយាយថា មនោវិញ្ញាណជាខ្លួន ពាក្យ
របស់បុគ្គលនោះ មិនកើតការទេ ។ ព្រោះហេតុនោះ ចិត្តមិនមែនជា
ខ្លួន ធម្មារម្មណ៍មិនមែនជាខ្លួន មនោវិញ្ញាណក៏មិនមែនជាខ្លួនឡើយ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបវិបណ្ណាសកំ

មនោសម្មស្សោ អត្តាតិ យោ វទេយ្យ តំ ន ឧ-
 បបដ្ឋតិ ។ មនោសម្មស្សស្ស ឧប្បាទោមិ វយោមិ
 បញ្ញាយតិ ។ យស្ស ខោ បន ឧប្បាទោមិ វយោមិ
 បញ្ញាយតិ អត្តា មេ ឧប្បដ្ឋតិ ច វេតិ ចាតិ
 ឥច្ចស្ស ឯវមាភតំ ហោតិ តស្មា តំ ន ឧបបដ្ឋតិ
 មនោសម្មស្សោ អត្តាតិ យោ វទេយ្យ ។ ឥតិ
 មនោ អនត្តា ធម្មា អនត្តា មនោវិញ្ញាណំ អនត្តា
 មនោសម្មស្សោ អនត្តា ។ វេទនា អត្តាតិ យោ
 វទេយ្យ តំ ន ឧបបដ្ឋតិ ។ វេទនាយ ឧប្បាទោមិ
 វយោមិ បញ្ញាយតិ ។ យស្ស ខោ បន ឧប្បាទោមិ
 វយោមិ បញ្ញាយតិ អត្តា មេ ឧប្បដ្ឋតិ ច វេតិ
 ចាតិ ឥច្ចស្ស ឯវមាភតំ ហោតិ តស្មា តំ ន
 ឧបបដ្ឋតិ វេទនា អត្តាតិ យោ វទេយ្យ ។ ឥតិ
 មនោ អនត្តា ធម្មា អនត្តា មនោវិញ្ញាណំ អនត្តា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណាសកៈ

បុគ្គលណា និយាយថា មនោសម្មស្សជាខ្លួន ពាក្យរបស់បុគ្គលនោះ
មិនកើតការទេ ។ (ព្រោះថា) មនោសម្មស្ស គេតែងដឹងច្បាស់ថា
មានការកើតឡើងផង ការវិនាសទៅវិញផង ។ លុះតែបុគ្គលណាដឹង
ច្បាស់នូវការកើតឡើងនិងការវិនាសទៅវិញថា ខ្លួនរបស់អញ កើតឡើង
ផង វិនាសទៅវិញផង បុគ្គលនោះឯង ទើបឈ្មោះថា យល់ឃើញ
ត្រូវ ហេតុនោះបានជាថា បុគ្គលណា និយាយថា មនោសម្មស្ស
ជាខ្លួន ពាក្យរបស់បុគ្គលនោះ មិនកើតការទេ ។ ព្រោះហេតុ
នោះ ចិត្តមិនមែនជាខ្លួន ធម្មារម្មណ៍មិនមែនជាខ្លួន មនោវិញ្ញាណ
មិនមែនជាខ្លួន មនោសម្មស្សក៏មិនមែនជាខ្លួនឡើយ ។ បុគ្គល
ណា និយាយថា វេទនាជាខ្លួន ពាក្យរបស់បុគ្គលនោះ មិនកើត
ការទេ ។ (ព្រោះថា) វេទនា គេតែងដឹងច្បាស់ថា មានការកើត
ឡើងផង ការវិនាសទៅវិញផង ។ លុះតែបុគ្គលណា ដឹងច្បាស់
នូវការកើតឡើងនិងការវិនាសទៅវិញថា ខ្លួនរបស់អញ កើតឡើង
ផង វិនាសទៅវិញផង បុគ្គលនោះឯង ទើបឈ្មោះថាយល់ឃើញត្រូវ
ហេតុនោះបានជាថា បុគ្គលណា និយាយថា វេទនាជាខ្លួន ពាក្យ
របស់បុគ្គលនោះ មិនកើតការទេ ។ ព្រោះហេតុនោះ ចិត្ត មិន
មែនជាខ្លួន ធម្មារម្មណ៍មិនមែនជាខ្លួន មនោវិញ្ញាណមិនមែនជាខ្លួន

សឡាយតនវគ្គស្ស ឆតក្កសុត្តេ សក្កាយសមុទយតាមិនី

មនោសម្មស្សោ អនត្តា វេទនា អនត្តា ។ តណ្ហា
អត្តាតិ យោ វាយេយ្យ តំ ន ឧបបជ្ជតិ ។ តណ្ហាយ
ឧប្បាទោមិ វាយោមិ បញ្ញាយតិ ។ យស្ស ខោ
បន ឧប្បាទោមិ វាយោមិ បញ្ញាយតិ អត្តា មេ ឧប្បជ្ជតិ
ច វេតិ ចាតិ ឥច្ចស្ស ឯវមាគតំ ហោតិ តស្មា តំ
ន ឧបបជ្ជតិ តណ្ហា អត្តាតិ យោ វាយេយ្យ ។
ឥតិ មនោ អនត្តា ធម្មា អនត្តា មនោវិញ្ញាណំ អនត្តា
មនោសម្មស្សោ អនត្តា វេទនា អនត្តា តណ្ហា
អនត្តា ។

[២៩៥] អយំ ខោ បន ភិក្ខុវេ សក្កាយសមុទ-
យតាមិនី បដិបទា ។ ចក្កំ ឯតំ មម ឯសោហាមស្មិ
ឯសោ មេ អត្តាតិ សមនុបស្សតិ ។ រូបេ ឯតំ មម
ឯសោហាមស្មិ ឯសោ មេ អត្តាតិ សមនុបស្សតិ ។
ចក្កុវិញ្ញាណំ ឯតំ មម ឯសោហាមស្មិ ឯសោ មេ
អត្តាតិ សមនុបស្សតិ ។ ចក្កុសម្មស្សំ ឯតំ មម
ឯសោហាមស្មិ ឯសោ មេ អត្តាតិ សមនុបស្សតិ ។

សឡាយតនវគ្គ ឆតក្កសូត្រ ដំណើរកើតឡើងនៃសក្កាយ

មនោសម្មស្ស មិនមែនជាខ្លួន វេទនាក៏មិនមែនជាខ្លួនឡើយ ។ បុគ្គល
ណានិយាយថា តណ្ហាជាខ្លួន ពាក្យរបស់បុគ្គលនោះ មិនកើតការទេ ។
(ព្រោះថា) តណ្ហា គេតែងដឹងច្បាស់ថា មានការកើតឡើងផង ការ
វិនាសទៅវិញផង ។ លុះតែបុគ្គលណា ដឹងច្បាស់នូវការកើតឡើងនិង
ការវិនាសទៅវិញថា ខ្លួនរបស់អញ កើតឡើងផង វិនាសទៅវិញផង
បុគ្គលនោះឯង ទើបឈ្មោះថា យល់ឃើញត្រូវ ហេតុនោះបានជា
ថា បុគ្គលណា និយាយថា តណ្ហាជាខ្លួន ពាក្យរបស់បុគ្គលនោះ មិន
កើតការទេ ។ ព្រោះហេតុនោះ ចិត្តមិនមែនជាខ្លួន ធម្មារម្មណ៍មិន
មែនជាខ្លួន មនោវិញ្ញាណមិនមែនជាខ្លួន មនោសម្មស្សមិនមែនជាខ្លួន
វេទនាមិនមែនជាខ្លួន តណ្ហាក៏មិនមែនជាខ្លួនឡើយ ។

[២៩៥] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះបដិបទា ជាដំណើរកើតនៃ
សក្កាយ ។ បុគ្គលពិចារណាឃើញចក្កថា នុ៎ះរបស់អញ នុ៎ះជា
អញ នុ៎ះជាខ្លួនអញ ។ ពិចារណាឃើញរូបថា នុ៎ះរបស់អញ
នុ៎ះជាអញ នុ៎ះជាខ្លួនអញ ។ ពិចារណាឃើញចក្កវិញ្ញាណថា
នុ៎ះរបស់អញ នុ៎ះជាអញ នុ៎ះជាខ្លួនអញ ។ ពិចារណាឃើញ
ចក្កសម្មស្សថា នុ៎ះរបស់អញ នុ៎ះជាអញ នុ៎ះជាខ្លួនអញ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរិបណ្ណាសកំ

វេទនំ ឯតំ មម ឯសោហាមស្មិ ឯសោ មេ អត្តាតិ
សមនុបស្សតិ ។ តណ្ហា ឯតំ មម ឯសោហាមស្មិ
ឯសោ មេ អត្តាតិ សមនុបស្សតិ ។ សោតំ ឯតំ
មម... យានំ ឯតំ មម... ជិវ្ហំ ឯតំ មម... កាយំ
ឯតំ មម... មនំ ឯតំ មម ឯសោហាមស្មិ ឯសោ
មេ អត្តាតិ សមនុបស្សតិ ។ ធម្មេ ឯតំ មម
ឯសោហាមស្មិ ឯសោ មេ អត្តាតិ សមនុបស្សតិ ។
មនោវិញ្ញាណំ ឯតំ មម ឯសោហាមស្មិ ឯសោ មេ
អត្តាតិ សមនុបស្សតិ ។ តណ្ហា ឯតំ មម ឯ-
សោហាមស្មិ ឯសោ មេ អត្តាតិ សមនុបស្សតិ ។

[២៩៦] អយំ ខោ បន ភិក្ខុវេ សក្កាយនិពា-
ធកាមិនី បដិបទា ។ ចក្កំ ទេតំ មម ទេសោហាមស្មិ
ន មេសោ អត្តាតិ សមនុបស្សតិ ។ រូបេ ទេតំ មម
ទេសោហាមស្មិ ន មេសោ អត្តាតិ សមនុបស្សតិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណសកៈ

ពិចារណាលើញវេទនាថា នុ៎ះរបស់អញ នុ៎ះជាអញ នុ៎ះជាខ្លួនអញ ។

ពិចារណាលើញតណ្ហាថា នុ៎ះរបស់អញ នុ៎ះជាអញ នុ៎ះជាខ្លួនអញ ។

ពិចារណាលើញត្រចៀកថា នុ៎ះរបស់អញ... ពិចារណាលើញច្រមុះ
ថា នុ៎ះរបស់អញ... ពិចារណាលើញអណ្តាតថា នុ៎ះរបស់អញ...

ពិចារណាលើញកាយថា នុ៎ះរបស់អញ... ពិចារណាលើញចិត្តថា
នុ៎ះរបស់អញ នុ៎ះជាអញ នុ៎ះជាខ្លួនអញ ។ ពិចារណាលើញធម្មា-

រម្មណ៍ថា នុ៎ះរបស់អញ នុ៎ះជាអញ នុ៎ះជាខ្លួនអញ ។ ពិចារណា

លើញមនោវិញ្ញាណថា នុ៎ះរបស់អញ នុ៎ះជាអញ នុ៎ះជាខ្លួនអញ ។

ពិចារណាលើញតណ្ហាថា នុ៎ះរបស់អញ នុ៎ះជាអញ នុ៎ះជាខ្លួនអញ ។

[២៩៦] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះបដិបទាជាដំណើររលត់ទៅ

នៃសក្កាយ ។ បុគ្គល ពិចារណាលើញចក្ខុថា នុ៎ះមិនមែនរបស់អញ

នុ៎ះមិនមែនជាអញ នុ៎ះមិនមែនជាខ្លួនអញ ។ ពិចារណាលើញរូបថា

នុ៎ះមិនមែនរបស់អញ នុ៎ះមិនមែនជាអញ នុ៎ះមិនមែនជាខ្លួនអញ ។

សឡាយតនវគ្គស្ស ឆត្តកុសុត្តេ សក្កាយនិរោធតាមិនី

ចក្កុវិញ្ញាណំ នេតំ មម នេសោហាមស្មិ ន មេសោ

អត្តាតិ សមនុបស្សតិ ។ ចក្កុសម្មស្សំ នេតំ មម

នេសោហាមស្មិ ន មេសោ អត្តាតិ សមនុបស្សតិ ។

វេទនំ នេតំ មម នេសោហាមស្មិ ន មេសោ អត្តាតិ

សមនុបស្សតិ ។ តណ្ហំ នេតំ មម នេសោហាមស្មិ

ន មេសោ អត្តាតិ សមនុបស្សតិ ។ សោតំ នេតំ

មម... យានំ នេតំ មម... ជីវ្ហំ នេតំ មម...

កាយំ នេតំ មម... មនំ នេតំ មម នេសោហាមស្មិ

ន មេសោ អត្តាតិ សមនុបស្សតិ ។ ធម្មេ នេតំ មម

នេសោហាមស្មិ ន មេសោ អត្តាតិ សមនុបស្សតិ ។

សឡាយតនវគ្គ ឆតក្កសូត្រ ដំណើររលត់ទៅនៃសក្កាយ

ពិចារណាឃើញចក្ខុវិញ្ញាណថា នុ៎ះមិនមែនរបស់អញ នុ៎ះមិនមែនជា
 អញ នុ៎ះមិនមែនជាខ្លួនអញ ។ ពិចារណាឃើញចក្ខុសម្មស្សថា
 នុ៎ះមិនមែនរបស់អញ នុ៎ះមិនមែនជាអញ នុ៎ះមិនមែនជាខ្លួនអញ ។
 ពិចារណាឃើញវេទនាថា នុ៎ះមិនមែនជារបស់អញ នុ៎ះមិនមែន
 ជាអញ នុ៎ះមិនមែនជាខ្លួនអញ ។ ពិចារណាឃើញតណ្ហាថា
 នុ៎ះមិនមែនរបស់អញ នុ៎ះមិនមែនជាអញ នុ៎ះមិនមែនជាខ្លួនអញ ។
 ពិចារណាឃើញត្រចៀកថា នុ៎ះមិនមែនរបស់អញ... ពិចារណា
 ឃើញច្រមុះថា នុ៎ះមិនមែនរបស់អញ... ពិចារណាឃើញអណ្តាតថា
 នុ៎ះមិនមែនរបស់អញ... ពិចារណាឃើញកាយថា នុ៎ះមិនមែនរបស់
 អញ... ពិចារណាឃើញចិត្តថា នុ៎ះមិនមែនរបស់អញ នុ៎ះមិនមែន
 ជាអញ នុ៎ះមិនមែនជាខ្លួនអញ ។ ពិចារណាឃើញធម្មារម្មណ៍ថា
 នុ៎ះមិនមែនរបស់អញ នុ៎ះមិនមែនជាអញ នុ៎ះមិនមែនជាខ្លួនអញ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបវិបណ្ណាសកំ

មនោវិញ្ញាណំ នេតំ មម នេសោហាមស្មិ ន មេសោ

អត្តាតិ សមនុបស្សតិ ។ មនោសម្មស្សំ នេតំ មម

នេសោហាមស្មិ ន មេសោ អត្តាតិ សមនុបស្សតិ ។

វេទនំ នេតំ មម នេសោហាមស្មិ ន មេសោ

អត្តាតិ សមនុបស្សតិ ។ តណ្ហំ នេតំ មម

នេសោហាមស្មិ ន មេសោ អត្តាតិ សមនុបស្សតិ ។

[២៩៧] ចក្កញ្ច ភិក្ខុវេ បដិច្ច រូបេ ច ឧប្ប-

ដ្ឋតិ ចក្កវិញ្ញាណំ តិណ្ហំ សដ្ឋតិ ជស្សោ ជស្ស-

ប្បច្ចយា ឧប្បដ្ឋតិ វេទយិតំ សុខំ វា ទុក្ខំ វា អ-

ទុក្ខមសុខំ វា ។ សោ សុខាយ វេទនាយ ផុដ្ឋា

សមាដោ អភិនន្ទតិ អភិវេទតិ អន្លោសាយ តិដ្ឋតិ

តស្ស វាកានុសយោ អនុសេតិ ។ ទុក្ខាយ វេទនាយ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណាសកៈ

ពិចារណាយើញមនោវិញ្ញាណថា នុ៎ះមិនមែនរបស់អញ នុ៎ះមិនមែន
 ជាអញ នុ៎ះមិនមែនជាខ្លួនអញ ។ ពិចារណាយើញមនោសម្មស្សថា
 នុ៎ះមិនមែនរបស់អញ នុ៎ះមិនមែនជាអញ នុ៎ះមិនមែនជាខ្លួនអញ ។
 ពិចារណាយើញវេទនាថា នុ៎ះមិនមែនរបស់អញ នុ៎ះមិនមែនជាអញ
 នុ៎ះមិនមែនជាខ្លួនអញ ។ ពិចារណាយើញតណ្ហាថា នុ៎ះមិនមែន
 របស់អញ នុ៎ះមិនមែនជាអញ នុ៎ះមិនមែនជាខ្លួនអញ ។

[២៩៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចក្ខុវិញ្ញាណកើតឡើង ព្រោះ
 អាស្រ័យភ្នែកនិងរូប ការជួបជុំនៃរបស់ទាំង ៣ ហៅថា ផស្សៈ
 វេទនា ជាសុខក្តី ជាទុក្ខក្តី មិនមែនទុក្ខមិនមែនសុខក្តី កើត
 ឡើងព្រោះផស្សៈជាបច្ច័យ ។ បុគ្គលនោះ កាលបើសុខវេទនាពាល់
 ត្រូវ រមែងរីករាយ ក្អាកក្អាយ តាំងនៅក្នុងសេចក្តីពេញចិត្ត រាតា-
 នុស័យនៃបុគ្គលនោះ ក៏ដេកសម្ងំនៅ ។ កាលបើទុក្ខវេទនា

សឡាយតនវគ្គស្ស ឆត្តកុសុត្តេ អដ្ឋានភារា

ដុដ្ឋោ សមាណោ សោចតិ កិលមតិ បរិទេវតិ ឧ-
 រត្តាឡី កន្ទតិ សម្មោហំ អាបជ្ជតិ តស្ស បដិយា-
 នុសយោ អនុសេតិ ។ អនុក្ខមសុខាយ វេទនាយ
 ដុដ្ឋោ សមាណោ តស្សា វេទនាយ សមុទយញ្ច
 អត្ថដ្ឋមញ្ច អស្សាទញ្ច អាទីនវញ្ច និស្សរណញ្ច
 យថាក្ខតំ នប្បជានាតិ តស្ស អវិជ្ជានុសយោ អនុ-
 សេតិ ។ សោ វត ភិក្ខុវេ សុខាយ វេទនាយ រាគានុ-
 សយំ អប្បហាយ ទុក្ខាយ វេទនាយ បដិយានុសយំ
 អប្បជិវិទោទេត្វា អនុក្ខមសុខាយ វេទនាយ អវិជ្ជា-
 នុសយំ អសម្មហានិត្វា អវិជ្ជំ អប្បហាយ វិជ្ជំ
 អនុប្បាទេត្វា ទិដ្ឋេវ ធម្មេ ទុក្ខស្សន្តកហោ ភិ-
 វិស្សតីតិ នេតំ ហានំ វិជ្ជតិ ។ សោតញ្ច ភិក្ខុវេ
 បដិច្ច សទ្ធិ ច ឧប្បជ្ជតិ សោតវិញ្ញាណំ... យានញ្ច
 ភិក្ខុវេ បដិច្ច កន្ទេ ច ឧប្បជ្ជតិ យានវិញ្ញាណំ...

សឡាយតនវគ្គ ឆតក្កសូត្រ ភាពនៃពាក្យមិនសមហេតុ

ពាល់ត្រូវ រមែងក្រៀមក្រំចិត្ត លំបាក ខ្សឹកខ្សួល គក់ទ្រូង ទ្រហោ
 យំ ដល់នូវសេចក្តីវង្វេង បដិឃានុស័យនៃបុគ្គលនោះ ក៏ដេកសម្ងំ
 នៅ ។ កាលបើអទុក្ខមសុខវេទនា ពាល់ត្រូវ រមែងមិនដឹងច្បាស់
 តាមពិត នូវការកើតឡើងផង នូវសេចក្តីវិនាសទៅផង នូវអានិសង្ស
 ផង នូវទោសផង នៃវេទនានោះ និងការរលាស់ចេញនូវវេទនានោះ
 អវិជ្ជានុស័យនៃបុគ្គលនោះ ក៏ដេកសម្ងំនៅ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 បុគ្គលនោះឯង បើទុកជាមិនបាច់លះបង់នូវរាគានុស័យ ក្នុងសុខវេទ-
 នា មិនបាច់បន្ទាបបង់នូវបដិឃានុស័យ ក្នុងទុក្ខវេទនា មិនបាច់គាស់
 រំលើងនូវអវិជ្ជានុស័យ ក្នុងអទុក្ខមសុខវេទនា មិនបាច់លះបង់នូវអវិជ្ជា
 មិនបាច់ញ៉ាំងវិជ្ជាឲ្យកើតឡើងក៏ដោយ ក៏គង់ជាអ្នកធ្វើនូវទីបំផុតនៃទុក្ខ
 ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះបាន ពាក្យដូច្នោះនុ៎ះ មិនសមហេតុឡើយ ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ សោតវិញ្ញាណកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យត្រចៀកនិង
 សំឡេង... ឃានវិញ្ញាណកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យច្រមុះនិងក្លិន...

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបវិបណ្ណាសកំ

ដ្បិត្តោ ភិក្ខុវេ បដិច្ច វសេ ច ឧប្បជ្ជតិ ដ្បិត្តោវិញ្ញាណំ...
 កាយញោ ភិក្ខុវេ បដិច្ច ដោជ្ជព្វេ ច ឧប្បជ្ជតិ
 កាយវិញ្ញាណំ... មនញោ ភិក្ខុវេ បដិច្ច ធម្មេ ច
 ឧប្បជ្ជតិ មនោវិញ្ញាណំ តិល្លំ សង្កតិ ផស្សោ
 ផស្សប្បច្ចយា ឧប្បជ្ជតិ វេទយិតំ សុខំ វា ទុក្ខំ វា
 អទុក្ខមសុខំ វា ។ សោ សុខាយ វេទនាយ ផុដ្ឋោ
 សមាណោ អភិណ្ណតិ អភិវេទតិ អន្លោសាយ តិដ្ឋតិ
 តស្ស វាតានុសយោ អនុសេតិ ។ ទុក្ខាយ វេទនាយ
 ផុដ្ឋោ សមាណោ សោចតិ កិលមតិ បរិទេវតិ ឧត្តាឡិ
 កន្ធិតិ សម្មោហំ អាបជ្ជតិ តស្ស បដិយានុសយោ
 អនុសេតិ ។ អទុក្ខមសុខាយ វេទនាយ ផុដ្ឋោ
 សមាណោ តស្ស វេទនាយ សមុទយញោ អត្ថដ្ឋមញោ
 អស្សាទញោ អាទីនវញោ និស្សរណញោ យថាក្ខតំ នប្ប-
 ជាតតិ តស្ស អវិជ្ជានុសយោ អនុសេតិ ។ សោ វត
 ភិក្ខុវេ សុខាយ វេទនាយ វាតានុសយំ អប្បហាយ
 ទុក្ខាយ វេទនាយ បដិយានុសយំ អប្បជិវិទោទេត្វា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណសកៈ

ជិវ្ហាវិញ្ញាណកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យអណ្តាតនិងរស... កាយ-
 វិញ្ញាណកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យកាយនិងដោដ្ឋព្វៈ... មនោ-
 វិញ្ញាណកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យចិត្តនិងធម្មារម្មណ៍ ការជួបជុំនៃរបស់
 ទាំង ៣ ហៅថាផស្សៈ វេទនា ជាសុខក្តី ជាទុក្ខក្តី មិនមែនទុក្ខមិន
 មែនសុខក្តី រមែងកើតឡើង ព្រោះផស្សៈជាបច្ច័យ ។ បុគ្គលនោះ
 កាលបើសុខវេទនាពាល់ត្រូវ រមែងរីករាយ ក្អាកក្អាយ តាំងនៅក្នុង
 សេចក្តីពេញចិត្ត រាគានុស័យនៃបុគ្គលនោះ ក៏ដេកសម្ងំនៅ ។ កាល
 ទុក្ខវេទនាពាល់ត្រូវ រមែងក្រៀមក្រំចិត្ត លំបាក ខ្សឹកខ្សួល គក់
 ទ្រូងទ្រហោយំ ដល់នូវសេចក្តីវង្វេង បដិឃានុស័យនៃបុគ្គលនោះ ក៏
 ដេកសម្ងំនៅ ។ កាលអទុក្ខមសុខវេទនាពាល់ត្រូវ រមែងមិនដឹងច្បាស់
 តាមពិត នូវការកើតឡើងផង នូវសេចក្តីវិនាសទៅផង នូវអានិសង្ស
 ផង នូវទោសផង នៃវេទនានោះ និងការរលាស់ចេញនូវវេទនា
 នោះ អវិជ្ជានុស័យនៃបុគ្គលនោះ ក៏ដេកសម្ងំនៅ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ បុគ្គលនោះឯង បើទុកជាមិនបាច់លះបង់នូវរាគានុស័យ
 ក្នុងសុខវេទនា មិនបាច់បន្ទាបង់ នូវបដិឃានុស័យ ក្នុងទុក្ខវេទនា

សឡាយតនវគ្គស្ស ឆត្តកុសុត្តេ ឋានភារោ

អនុក្ខមសុខាយ វេទនាយ អវិជ្ជានុសយំ អសម្ម-
 ហានិត្វា អវិជ្ជំ អប្បហាយ វិជ្ជំ អនុប្បាទេត្វា ទិដ្ឋេវ
 ធម្មេ ទុក្ខស្សន្តកហោ ភវិស្សតីតិ នេតំ ហានំ វិជ្ជតិ ។
 [២៩៨] ចក្កញោ ខោ ភិក្ខុវេ បដិច្ច រូបេ ច
 ឧប្បជ្ជតិ ចក្កវិញ្ញាណំ តិណ្ណំ សង្កតិ ផស្សោ ផស្ស-
 ប្បច្ចយា ឧប្បជ្ជតិ វេទយិតំ សុខំ វា ទុក្ខំ វា
 អនុក្ខមសុខំ វា ។ សោ សុខាយ វេទនាយ ផុដ្ឋោ
 សមាដោ ធាកិណន្ទតិ ធាកិវេទតិ ធាន្នោសាយ តិដ្ឋតិ
 តស្ស វាកានុសយោ ធានុសេតិ ។ ទុក្ខាយ
 វេទនាយ ផុដ្ឋោ សមាដោ ច សោចតិ ន
 កិលមតិ ន បរិទេវតិ ន ឧវត្តាឡី កណ្ណតិ
 ន សម្មោហំ អាបជ្ជតិ តស្ស បដិយានុសយោ
 ធានុសេតិ ។ អនុក្ខមសុខាយ វេទនាយ ផុដ្ឋោ
 សមាដោ តស្ស វេទនាយ សមុទយញ្ច អត្តជ្ជមញ្ច
 អស្សាទញ្ច អាទីនវញ្ច និស្សរណញ្ច យថាក្ខតំ
 បជាធាតិ តស្ស អវិជ្ជានុសយោ ធានុសេតិ ។

សឡាយតនវគ្គ ឆតក្កសូត្រ ភាពនៃពាក្យសមហេតុ

មិនបាច់គាស់រំលើងនូវអវិជ្ជានុស័យ ក្នុងអទុក្ខមសុខវេទនា មិនបាច់លះ
បង់នូវអវិជ្ជា មិនបាច់ញ៉ាំងវិជ្ជាឲ្យកើតឡើងក៏ដោយ ក៏គង់ជាអ្នកធ្វើទី
បំផុតនៃទុក្ខក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះបាន ពាក្យដូច្នោះនុ៎ះ មិនសមហេតុឡើយ ។

[២៩៨] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចក្ខុវិញ្ញាណកើតឡើង ព្រោះ
អាស្រ័យភ្នែកនិងរូប ការជួបជុំនៃរបស់ទាំង ៣ ហៅថាផស្សៈ វេទនា
ជាសុខក្តី ជាទុក្ខក្តី មិនមែនទុក្ខមិនមែនសុខក្តី រមែងកើតឡើង
ព្រោះផស្សៈជាបច្ច័យ ។ បុគ្គលនោះ កាលបើសុខវេទនាពាល់ត្រូវ
រមែងមិនរីករាយ មិនក្អាកក្អាយ មិនតាំងនៅក្នុងសេចក្តីពេញចិត្តទេ
រាគានុស័យនៃបុគ្គលនោះ ក៏មិនដេកសម្ងំនៅឡើយ ។ កាលទុក្ខវេទនា
ពាល់ត្រូវ រមែងមិនក្រៀមក្រំចិត្ត មិនលំបាក មិនខ្សឹកខ្សួល មិន
គក់ទ្រូងទ្រហោយំ មិនដល់នូវសេចក្តីវង្វេងទេ បដិយានុស័យនៃបុគ្គល
នោះ ក៏មិនដេកសម្ងំនៅឡើយ ។ កាលអទុក្ខមសុខវេទនាពាល់ត្រូវ
រមែងដឹងច្បាស់តាមពិត នូវការកើតឡើងផង នូវសេចក្តីវិនាសទៅផង
នូវអានិសង្សផង នូវទោសផង នៃវេទនានោះ និងការរលាស់ចេញ
នូវវេទនានោះ អវិជ្ជានុស័យនៃបុគ្គលនោះ ក៏មិនដេកសម្ងំនៅឡើយ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរិបណ្ណាសកំ

សោ វត ភិក្ខុវេ សុខាយ វេទនាយ រាគានុសយំ
 បហាយ ទុក្ខាយ វេទនាយ បដិឃានុសយំ បដិវិ-
 ដោទេត្វា អទុក្ខមសុខាយ វេទនាយ អវិជ្ជានុសយំ
 សម្មហានិក្ខា អវិជ្ជំ បហាយ វិជ្ជំ ឧប្បាទេត្វា ទិដ្ឋេវ
 ធម្មេ ទុក្ខស្សន្តករោ ភវិស្សតីតិ ហានមេតំ វិជ្ជតិ ។
 សោតព្វា ភិក្ខុវេ បដិច្ច សទ្ធិ ច ឧប្បជ្ជតិ
 សោតវិញ្ញាណំ... យានព្វា ភិក្ខុវេ បដិច្ច កន្តេ ច
 ឧប្បជ្ជតិ យានវិញ្ញាណំ... ជីវ្ហព្វា ភិក្ខុវេ បដិច្ច
 វសេ ច ឧប្បជ្ជតិ ជីវ្ហវិញ្ញាណំ... កាយព្វា ភិក្ខុវេ
 បដិច្ច ដោដ្ឋព្វេ ច ឧប្បជ្ជតិ កាយវិញ្ញាណំ... មនព្វា
 ភិក្ខុវេ បដិច្ច ធម្មេ ច ឧប្បជ្ជតិ មនោវិញ្ញាណំ តិណ្ណំ
 សង្កតិ ផស្សោ ផស្សប្បច្ចយា ឧប្បជ្ជតិ វេទយិតំ
 សុខំ វា ទុក្ខំ វា អទុក្ខមសុខំ វា ។ សោ សុខាយ
 វេទនាយ ដុដ្ឋោ សមាដោ ពាកិនន្តតិ ពាកិវេទតិ
 ពាជ្ឈោសាយ តិដ្ឋតិ តស្ស រាគានុសយោ ពានុសេតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណសកៈ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលនោះឯង លះបង់នូវរាគានុស័យ ក្នុងសុខ-
 វេទនា បន្ទាបង់នូវបដិឃានុស័យ ក្នុងទុក្ខវេទនា គាស់រំលើងនូវអវិជ្ជា-
 នុស័យ ក្នុងអទុក្ខមសុខវេទនា លះបង់នូវអវិជ្ជា ញ៉ាំងវិជ្ជាឲ្យកើតឡើង
 ហើយ និងជាអ្នកធ្វើទីបំផុតនៃទុក្ខ ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះបាន ពាក្យដូច្នោះនុ៎ះ
 ទើបសមហេតុ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សោតវិញ្ញាណកើតឡើង ព្រោះ
 អាស្រ័យត្រចៀកនិងសំឡេង... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឃានវិញ្ញាណ
 កើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យច្រមុះនិងភ្លិន... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ជិវ្ហា-
 វិញ្ញាណកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យអណ្តាតនិងរស... ម្នាលភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ កាយវិញ្ញាណកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យកាយនិងផោដ្ឋព្វៈ...
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មនោវិញ្ញាណ កើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យ
 ចិត្តនិងធម្មារម្មណ៍ ការជួបជុំនៃរបស់ទាំង ៣ ហៅថា ផស្សៈ
 វេទនាជាសុខក្តី ជាទុក្ខក្តី មិនមែនទុក្ខមិនមែនសុខក្តី រមែងកើត
 ឡើង ព្រោះផស្សៈជាបច្ច័យ ។ បុគ្គលនោះ កាលសុខវេទនា
 ពាល់ត្រូវ រមែងមិនរីករាយ មិនក្អាកក្អាយ មិនតាំងនៅក្នុងសេចក្តី
 ពេញចិត្តទេ រាគានុស័យនៃបុគ្គលនោះ ក៏មិនដេកសម្លឹងនៅឡើយ ។

សឡាយតនវគ្គស្ស ឆត្តក្កសុត្តេ ឋានភារោ

ទុក្ខាយ វេទនាយ ដុដ្ឋោ សមាណោ ន សោចតិ
 ន កិលមតិ ន បរិទេវតិ ន ឧរត្តាធឿ កន្ធពតិ ន
 សម្មាហំ អាបជ្ជតិ តស្ស បដិយានុសយោ
 នានុសេតិ ។ អទុក្ខមសុខាយ វេទនាយ ដុដ្ឋោ
 សមាណោ តស្សា វេទនាយ សមុទយញ្ច អត្តជ្ជមញ្ច
 អស្សាទញ្ច អាទីនវញ្ច និស្សរណាញ្ច យថាក្ខតំ
 បជាតាតិ តស្ស អវិជ្ជានុសយោ នានុសេតិ ។ សោ
 វត ភិក្ខុវេ សុខាយ វេទនាយ រាតានុសយំ បហាយ
 ទុក្ខាយ វេទនាយ បដិយានុសយំ បដិវិទោទេត្វា
 អទុក្ខមសុខាយ វេទនាយ អវិជ្ជានុសយំ សម្មហា-
 និត្វា អវិជ្ជំ បហាយ វិជ្ជំ ឧប្បាទេត្វា ទិដ្ឋេវ ធម្មេ
 ទុក្ខស្សន្តករោ ភវិស្សតីតិ ហានមេតំ វិជ្ជតីតិ ។

សឡាយតនវគ្គ ឆតក្កសូត្រ ភាពនៃពាក្យសមហេតុ

កាលទុក្ខវេទនាពាល់ត្រូវ រមែងមិនក្រៀមក្រំចិត្ត មិនលំបាក មិន
 ខ្សឹកខ្សួល មិនគក់ទ្រូងទ្រហោយំ មិនដល់នូវសេចក្តីវង្វេងទេ បដិយា-
 នុស័យនៃបុគ្គលនោះ ក៏មិនដេកសម្លឹងនៅឡើយ ។ កាលអទុក្ខម-
 សុខវេទនាពាល់ត្រូវ តែងដឹងច្បាស់តាមពិត នូវការកើតឡើងផង នូវ
 សេចក្តីវិនាសទៅផង នូវអានិសង្សផង នូវទោសផង នៃវេទនានោះ
 និងការរលាស់ចេញនូវវេទនានោះ អវិជ្ជានុស័យនៃបុគ្គលនោះ ក៏មិន
 ដេកសម្លឹងនៅឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលនោះឯង លះបង់
 នូវរាគានុស័យ ក្នុងសុខវេទនា បន្ទាបង់នូវបដិយានុស័យ ក្នុងទុក្ខ-
 វេទនា គាស់រំលើងនូវអវិជ្ជានុស័យ ក្នុងអទុក្ខមសុខវេទនា លះបង់
 នូវអវិជ្ជា ញ៉ាំងវិជ្ជាឲ្យកើតឡើងហើយ និងជាអ្នកធ្វើទីបំផុតនៃទុក្ខ ក្នុង
 បច្ចុប្បន្ននេះបាន ពាក្យដូច្នោះនុ៎ះ ទើបសមហេតុ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរិបណ្ណាសកំ

[២៩៩] ឯវំ បស្សំ ភិក្ខុវេ សុតវា អរិយស្សារ-
 កោ ចក្កុស្មីបិ និព្វិន្ទតិ រូបេសុបិ និព្វិន្ទតិ ចក្កុ-
 វិញ្ញាណេបិ និព្វិន្ទតិ ចក្កុសម្មស្សេបិ និព្វិន្ទតិ វេទ-
 នាយបិ និព្វិន្ទតិ តណ្ហាយបិ និព្វិន្ទតិ សោតស្មីបិ
 និព្វិន្ទតិ សន្ទេសុបិ និព្វិន្ទតិ... យានស្មីបិ និព្វិន្ទតិ
 កន្ទេសុបិ និព្វិន្ទតិ... ឱវ្ហាយបិ និព្វិន្ទតិ រសេសុបិ
 និព្វិន្ទតិ... កាយស្មីបិ និព្វិន្ទតិ ដោដ្ឋព្វេសុបិ និព្វិ-
 ន្ទតិ... មនស្មីបិ និព្វិន្ទតិ ធម្មេសុបិ និព្វិន្ទតិ ម-
 នោវិញ្ញាណេបិ និព្វិន្ទតិ មនោសម្មស្សេបិ និព្វិន្ទតិ
 វេទនាយបិ និព្វិន្ទតិ តណ្ហាយបិ និព្វិន្ទតិ ។ និព្វិន្ទំ
 វិវដ្តតិ វិវាតា វិមុច្ចតិ វិមុត្តស្មី វិមុត្តមិតិ ញ្ញាណំ
 ហោតិ វិណា ជាតិ រុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ កតំ
 ករណីយំ នាបរំ ឥត្តត្តាយាតិ បជាតាតីតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណាសកៈ

[២៩៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អរិយសាវ័កដែលមានសេចក្តីចេះ
ដឹង កាលយល់ឃើញ យ៉ាងនេះ ក៏នឿយណាយក្នុងភ្នែកផង នឿយ
ណាយក្នុងរូបផង នឿយណាយក្នុងចក្ខុវិញ្ញាណផង នឿយណាយក្នុងចក្ខុ-
សម្មស្សផង នឿយណាយក្នុងវេទនាផង នឿយណាយក្នុងតណ្ហាផង
នឿយណាយក្នុងត្រចៀកផង នឿយណាយក្នុងសំឡេងផង... នឿយ
ណាយក្នុងច្រមុះផង នឿយណាយក្នុងក្លិនផង... នឿយណាយក្នុង
អណ្តាតផង នឿយណាយក្នុងរសផង... នឿយណាយក្នុងកាយផង
នឿយណាយក្នុងដោងដូងផង... នឿយណាយក្នុងចិត្តផង នឿយណាយ
ក្នុងធម្មារម្មណ៍ផង នឿយណាយក្នុងមនោវិញ្ញាណផង នឿយណាយ
ក្នុងមនោសម្មស្សផង នឿយណាយក្នុងវេទនាផង នឿយណាយក្នុង
តណ្ហាផង ។ កាលបើនឿយណាយហើយ ក៏ប្រាសចាកតម្រេក ចិត្ត
ក៏ផុតស្រឡះ (ចាកអាសវៈ) ព្រោះការប្រាសចាកតម្រេក កាលចិត្តផុត
ស្រឡះហើយ ញាណក៏កើតឡើងថា ចិត្តផុតស្រឡះហើយ អរិយសា-
វ័កនោះរមែងដឹងច្បាស់ថា ជាតិអស់ហើយ មគ្គព្រហ្មចរិយៈ អាត្មាអញ
បានប្រព្រឹត្តគ្រប់គ្រាន់ហើយ សោឡសកិច្ច អាត្មាអញបានធ្វើរួចហើយ
កិច្ចដទៃ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ ។

៣៣៣

សឡាយតនវគ្គស្ស ឆឆក្កសុត្តេ ភាសិតាភិនន្ទនំ

ឥទមវោច ភកវា អត្តមនា តេ ភិក្ខុ ភកវតោ
 ភាសិតំ អភិនន្ទនិ ។ ឥមស្មិញ្ច បន វេយ្យាករណស្មី
 ភញ្ញមាណេ សង្ខមត្តានំ ភិក្ខុនំ អនុបាទាយ អាសវេហិ
 ចិត្តានិ វិមុច្ចិសូតិ ។

ឆឆក្កសុត្តំ ឆដ្ឋំ និដ្ឋិតំ ។

សឡាយតនវគ្គ ឆនក្កសូត្រ សេចក្តីត្រេកអរចំពោះភាសិត

លុះព្រះមានព្រះភាគ សំដែងព្រះសូត្រនេះចប់ហើយ ភិក្ខុទាំងនោះ
 ក៏មានសេចក្តីត្រេកអរ រីករាយនឹងភាសិតនៃព្រះមានព្រះភាគ ។ ក៏
 កាលដែលព្រះមានព្រះភាគ សំដែងវេយ្យាករណ៍នេះចប់ហើយ ចិត្ត
 របស់ភិក្ខុទាំងឡាយប្រមាណ ៦០ រូប ក៏រួចស្រឡះចាកអាសវៈទាំងឡាយ
 ព្រោះមិនបានប្រកាន់មាំទៀតឡើយ ។

ចប់ ឆនក្កសូត្រ ទី ៦ ។

សត្តិមំ សឡាយតនវិភង្គសុត្តំ

[៣០០] ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភក្កវា
 សារត្តិយំ វិហារតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អា-
 រាមេ ។ តត្រ ខោ ភក្កវា ភិក្ខុ អាមន្តេសិ ភិក្ខុ-
 វោតិ ។ ភទន្តេតិ តេ ភិក្ខុ ភក្កវតោ បច្ចុស្សោសុំ ។
 ភក្កវា ឯតទវោច មហាសឡាយតនិកំ^(១) វោ ភិក្ខុវេ
 ទេសិស្សាមិ តំ សុណាថ សាធុកំ មនសិកវោច
 ភាសិស្សាមីតិ ។ ឯវម្មន្តេតិ ខោ តេ ភិក្ខុ ភក្កវតោ
 បច្ចុស្សោសុំ ។

[៣០១] ភក្កវា ឯតទវោច ចក្កំ ភិក្ខុវេ
 អដានំ អបស្សំ យថាក្ខតំ រូបេ អដានំ
 អបស្សំ យថាក្ខតំ ចក្កុវិញ្ញាណំ អដានំ អបស្សំ

១ ម. មហាសឡាយតនានិ ។

សឡាយតនវិភង្គសូត្រ ទី ៧

[៣០០] ខ្ញុំបានស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះ
មានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី
ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ ព្រះមានព្រះភាគ បានត្រាស់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយ
ក្នុងទីនោះថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលព្រះ
ពុទ្ធដីកាព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។ ទើបព្រះ
មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ដូច្នោះថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនឹង
សំដែងនូវធម្មបរិយាយ ជាគ្រឿងបំភ្លឺនូវអាយតនៈធំៗប្រាំមួយ ដល់
អ្នកទាំងឡាយ ចូរអ្នកទាំងឡាយស្តាប់ពាក្យនោះ ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្តឲ្យ
ប្រពៃចុះ តថាគតនឹងសំដែង ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលព្រះពុទ្ធដីកា
ព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។

[៣០១] ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ដូច្នោះថា ម្ចាស់ភិក្ខុ
ទាំងឡាយ បុគ្គល កាលមិនដឹង មិនឃើញនូវចក្ខុតាមពិត មិនដឹង
មិនឃើញនូវរូបតាមពិត មិនដឹង មិនឃើញនូវចក្ខុវិញ្ញាណតាមពិត

សឡាយតនវគ្គស្ស សឡាយតនវិភង្គសុត្តេ តណ្ហាបវឌ្ឍនំ

យថាក្ខតំ ចក្កុសម្មស្សំ អជាធំ អបស្សំ យថាក្ខតំ
 យមិធំ^(១) ចក្កុសម្មស្សប្បច្ចយា ឧប្បជ្ជតិ វេទយិតំ
 សុខំ វា ទុក្ខំ វា អទុក្ខមសុខំ វា តម្បិ អជាធំ
 អបស្សំ យថាក្ខតំ ចក្កុស្មី សារជ្ជតិ រូបេសុ សារជ្ជតិ
 ចក្កុវិញ្ញាណោ សារជ្ជតិ ចក្កុសម្មស្សេ សារជ្ជតិ យ-
 មិធំ ចក្កុសម្មស្សប្បច្ចយា ឧប្បជ្ជតិ វេទយិតំ សុខំ
 វា ទុក្ខំ វា អទុក្ខមសុខំ វា តស្មីបិ សារជ្ជតិ ។
 តស្ស សារត្តស្ស សំយុត្តស្ស សម្មទ្បស្ស អស្សា-
 ទានុបស្សិដោ វិហារតោ អាយតី បញ្ចាទានក្ខត្តា
 ឧបចយំ កច្ឆន្តិ ។ តណ្ហា ចស្ស ចោដោព្តវិកា នន្ទិ-
 រាគសហគតា តត្រតត្រាភិនន្ទិដី សា ចស្ស បវឌ្ឍតិ ។

១ ឱ. ម. យម្បិទំ ។

សឡាយតនវគ្គ សឡាយតនវិភង្គសូត្រ ការចម្រើនឡើងនៃតណ្ហា

មិនដឹង មិនឃើញនូវចក្ខុសម្មស្សតាមពិតទេ វេទនាណា ជាសុខក្តី
 ជាទុក្ខក្តី មិនមែនជាទុក្ខមិនមែនជាសុខក្តី តែងកើតឡើង ព្រោះ
 ចក្ខុសម្មស្សជាបច្ច័យ ក៏មិនដឹង មិនឃើញតាមពិត នូវវេទនានោះផង
 រមែងត្រេកអរក្នុងចក្ខុ ត្រេកអរក្នុងរូប ត្រេកអរក្នុងចក្ខុវិញ្ញាណ ត្រេក
 អរក្នុងចក្ខុសម្មស្ស វេទនាណាជាសុខក្តី ជាទុក្ខក្តី មិនមែនជាទុក្ខ
 មិនមែនជាសុខក្តី តែងកើតឡើង ព្រោះចក្ខុសម្មស្សជាបច្ច័យ ក៏ត្រេក
 អរក្នុងវេទនានោះផង ។ កាលបុគ្គលនោះ មានចិត្តត្រេកអរជ្រុលជ្រប់
 រង្វើងផ្សល់ដប់ ជាអ្នកពិចារណាឃើញនូវសេចក្តីត្រេកអរ^១ហើយ ឧបា-
 ទានក្ខន្ធទាំង ៥ ក៏ដល់នូវសេចក្តីចម្រើនតទៅ ។ ឯតណ្ហា ដែល
 តាក់តែងនូវភពថ្មី ប្រកបដោយតម្រេក ដោយអំណាចនៃសេចក្តីត្រេក
 ត្រអាល មានកិរិយារីករាយ ក្នុងអារម្មណ៍នោះ ។ ជាប្រក្រតី
 របស់បុគ្គលនោះ តណ្ហានោះ របស់បុគ្គលនោះ រមែងចម្រើនឡើង ។

១ អានិសង្ស ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរិបណ្ណាសកំ

តស្ស កាយិកាមិ ទរថា បវឌ្ឍន្តិ ចេតសិកាមិ
 ទរថា បវឌ្ឍន្តិ កាយិកាមិ សន្តាថា បវឌ្ឍន្តិ
 ចេតសិកាមិ សន្តាថា បវឌ្ឍន្តិ កាយិកាមិ បរិណ្ណា-
 ហា បវឌ្ឍន្តិ ចេតសិកាមិ បរិណ្ណាហា បវឌ្ឍន្តិ ។ សោ
 កាយិកទុក្ខម្បិ ចេតោទុក្ខម្បិ បដិសំវេទេតិ ។

[៣០២] សោតំ ភិក្ខុវេ អដានំ អបស្សំ យថាក្ខតំ...

យានំ ភិក្ខុវេ អដានំ អបស្សំ យថាក្ខតំ... ជ្ឈំ
 ភិក្ខុវេ អដានំ អបស្សំ យថាក្ខតំ... កាយំ ភិក្ខុវេ
 អដានំ អបស្សំ យថាក្ខតំ... មនំ ភិក្ខុវេ អដានំ
 អបស្សំ យថាក្ខតំ ធម្មេ^(១) អដានំ អបស្សំ យថាក្ខតំ

១ ឱ. ម. ធម្មេ ភិក្ខុវេ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណសកៈ

បុគ្គលនោះ រមែងមានសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកាយ ចម្រើន
 ឡើងផង មានសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត ចម្រើនឡើងផង
 មានសេចក្តីក្តៅក្រហាយប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកាយ ចម្រើនឡើងផង មាន
 សេចក្តីក្តៅក្រហាយប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត ចម្រើនឡើងផង មានសេចក្តី
 អន្ទះអន្ទែងប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកាយ ចម្រើនឡើងផង មានសេចក្តីអន្ទះអន្ទែង
 ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត ក៏ចម្រើនឡើងផង ។ បុគ្គលនោះ រមែងរងទុក្ខ
 ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកាយផង រងទុក្ខប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្តផង ។

[៣០២] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលកាលមិនដឹង មិនឃើញ
 នូវត្រចៀកតាមពិត... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលកាលមិនដឹង មិន
 ឃើញនូវច្រមុះតាមពិត... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលកាលមិនដឹង
 មិនឃើញនូវអណ្តាតតាមពិត... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលកាលមិន
 ដឹង មិនឃើញនូវកាយតាមពិត... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលកាលមិន
 ដឹង មិនឃើញនូវចិត្តតាមពិត មិនដឹង មិនឃើញនូវធម្មារម្មណ៍តាមពិត

សឡាយតនវគ្គស្ស សឡាយតនវិភង្គសុត្តេ តណ្ហាបវឌ្ឍនំ

មនោវិញ្ញាណំ អជានំ អបស្សំ យថាក្ខតំ មនោ-
 សម្មស្សំ អជានំ អបស្សំ យថាក្ខតំ យមិទំ
 មនោសម្មស្សប្បច្ចយា ឧប្បជ្ជតិ វេទយិតំ សុខំ
 វា ទុក្ខំ វា អទុក្ខមសុខំ វា តម្បិ អជានំ
 អបស្សំ យថាក្ខតំ មនស្មី សារជ្ជតិ ធម្មេសុ សារជ្ជតិ
 មនោវិញ្ញាណោ សារជ្ជតិ មនោសម្មស្សេ សារជ្ជតិ យ-
 មិទំ មនោសម្មស្សប្បច្ចយា ឧប្បជ្ជតិ វេទយិតំ សុខំ វា
 ទុក្ខំ វា អទុក្ខមសុខំ វា តស្មីបិ សារជ្ជតិ ។ តស្ស
 សារត្តស្ស សំយុត្តសុស សម្មទ្គ្រស្ស អស្សាទានុបស្សិ-
 នោ វិហារតោ អាយតី បញ្ចាទានានក្ខន្ធា ឧបចយំ
 កច្ឆន្តិ ។ តណ្ហា ចស្ស ចោនោព្ពវិកា នន្ទិរាគស-
 ហាគតា តត្រតត្រាភិទន្ទិដី សា ចស្ស បវឌ្ឍតិ ។
 តស្ស កាយិកាបិ ទរថា បវឌ្ឍនិ ចេតសិកាបិ
 ទរថា បវឌ្ឍនិ កាយិកាបិ សន្តាទា បវឌ្ឍនិ

សឡាយតនវគ្គ សឡាយតនវិភង្គសូត្រ ការចម្រើនឡើងនៃតណ្ហា

មិនដឹង មិនឃើញនូវមនោវិញ្ញាណតាមពិត មិនដឹង មិនឃើញនូវមនោ-
សម្មស្សតាមពិត វេទនាណា ជាសុខក្តី ជាទុក្ខក្តី មិនមែនទុក្ខ មិនមែន
សុខក្តី តែងកើតឡើង ព្រោះមនោសម្មស្សជាបច្ច័យ ក៏មិនដឹង មិនឃើញ
តាមពិត នូវវេទនានោះផង តែងត្រេកអរក្នុងចិត្ត ត្រេកអរក្នុងធម្មារម្មណ៍
ត្រេកអរក្នុងមនោវិញ្ញាណ ត្រេកអរក្នុងមនោសម្មស្ស វេទនាណា ជា
សុខក្តី ជាទុក្ខក្តី មិនមែនទុក្ខមិនមែនសុខក្តី តែងកើតឡើង ព្រោះមនោ-
សម្មស្សជាបច្ច័យ ក៏ត្រេកអរក្នុងវេទនានោះផង ។ កាលបុគ្គលនោះ មាន
ចិត្តត្រេកអរជ្រុលជ្រប់ វង្វេងផ្សលងប់ ជាអ្នកពិចារណាឃើញនូវសេចក្តី
ត្រេកអរហើយ ឧបាទានក្នុងទាំង ៥ ក៏ដល់នូវសេចក្តីចម្រើនតទៅ ។ ឯ
តណ្ហា ដែលតាក់តែងភពថ្មី ប្រកបដោយតម្រេកដោយអំណាចនៃសេច-
ក្តីត្រេកត្រអាល មានការរីករាយក្នុងអារម្មណ៍នោះ ។ ជាប្រក្រតី របស់
បុគ្គលនោះ តណ្ហានោះ របស់បុគ្គលនោះ រមែងចម្រើនឡើង ។ បុគ្គល
នោះ រមែងមានសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយ ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកាយ ចម្រើន
ឡើងផង មានសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយ ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត ចម្រើនឡើង
ផង មានសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកាយ ចម្រើនឡើងផង

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរិបណ្ណាសកំ

ចេតសិកាមិ សន្តាថា បវឌ្ឍន្តិ កាយិកាមិ បរិឡាហា

បវឌ្ឍន្តិ ចេតសិកាមិ បរិឡាហា បវឌ្ឍន្តិ ។ សោ

កាយិកទុក្ខម្បិ ចេតោទុក្ខម្បិ បដិសំវេទេតិ ។

[៣០៣] ចក្កញោ ខោ ភិក្ខុវេ ជានំ បស្សំ យថា-

ក្ខតំ រូបេ ជានំ បស្សំ យថាក្ខតំ ចក្កវិញ្ញាណំ ជានំ

បស្សំ យថាក្ខតំ ចក្កសម្មស្សំ ជានំ បស្សំ យថា-

ក្ខតំ យមិទំ ចក្កសម្មស្សប្បច្ចយា ឧប្បជ្ជតិ វេទ-

យិតំ សុខំ វា ទុក្ខំ វា អទុក្ខមសុខំ វា តម្បិ

ជានំ បស្សំ យថាក្ខតំ ចក្កស្មី ន សារជ្ជតិ រូបេសុ

ន សារជ្ជតិ ចក្កវិញ្ញាណោ ន សារជ្ជតិ ចក្កសម្មស្សេ

ន សារជ្ជតិ យមិទំ ចក្កសម្មស្សប្បច្ចយា ឧប្បជ្ជតិ

វេទយិតំ សុខំ វា ទុក្ខំ វា អទុក្ខមសុខំ វា

តស្មីមិ ន សារជ្ជតិ ។ តស្ស អសារត្តស្ស អសំ-

យុត្តស្ស អសម្ពុទ្ធស្ស អាទីនវានុបស្សិទោ វិហារតោ

អាយតី បញ្ចាថាណក្ខត្តា អបចយំ កច្ឆន្តិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណសកៈ

មានសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត ចម្រើនឡើងផង មាន
សេចក្តីអន្ទះអន្ទែង ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកាយ ចម្រើនឡើងផង មានសេចក្តី
អន្ទះអន្ទែង ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត ចម្រើនឡើងផង ។ បុគ្គលនោះ
រមែងរងទុក្ខប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកាយផង រងទុក្ខប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្តផង ។

[៣០៣] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលកាលដឹង ឃើញនូវចក្ខុ
តាមពិត កាលដឹង ឃើញនូវរូបតាមពិត កាលដឹង ឃើញនូវចក្ខុ-
វិញ្ញាណតាមពិត កាលដឹង ឃើញនូវចក្ខុសម្មស្សតាមពិត វេទនាណា
ជាសុខក្តី ជាទុក្ខក្តី មិនមែនទុក្ខមិនមែនសុខក្តី តែងកើតឡើង ព្រោះ
ចក្ខុសម្មស្សជាបច្ច័យ ក៏ដឹង ឃើញនូវវេទនានោះតាមពិតផង តែមិន
ត្រេកអរក្នុងចក្ខុ មិនត្រេកអរក្នុងរូប មិនត្រេកអរក្នុងចក្ខុវិញ្ញាណ មិន
ត្រេកអរក្នុងចក្ខុសម្មស្សទេ វេទនាណាជាសុខក្តី ជាទុក្ខក្តី មិនមែនទុក្ខ
មិនមែនសុខក្តី តែងកើតឡើង ព្រោះចក្ខុសម្មស្សជាបច្ច័យ ក៏មិនត្រេក
អរ ក្នុងវេទនានោះផង ។ កាលបុគ្គលនោះ មិនមានចិត្តត្រេកអរ មិន
ជ្រុលជ្រប់ មិនវង្វេងផុលផុត ជាអ្នកពិចារណាឃើញនូវទោសហើយ
ឧបាទានក្ខន្ធទាំង ៥ ក៏ដល់នូវសេចក្តីមិនចម្រើនតទៅ ។

សឡាយតនវគ្គស្ស សឡាយតនវិភង្គសុត្តេ តណ្ហាបហានំ

តណ្ហា ចស្ស ទោនោព្វវិកា នន្ទិរាគសហគតា

តត្រតត្រាភិនន្ទិដី សា ចស្ស បហីយតិ ។ តស្ស

កាយិកាបិ នរថា បហីយន្តិ ចេតសិកាបិ នរថា

បហីយន្តិ កាយិកាបិ សន្តាទា បហីយន្តិ ចេ-

តសិកាបិ សន្តាទា បហីយន្តិ កាយិកាបិ បរិឡាហា

បហីយន្តិ ចេតសិកាបិ បរិឡាហា បហីយន្តិ ។ សោ

កាយិកសុខម្បិ ចេតោសុខម្បិ បដិសំវេទេតិ ។ យា

តថាភូតស្ស^(១) ហោតិ ទិដ្ឋិ សាស្ស ហោតិ សម្មាទិដ្ឋិ

១ ឱ. យថាភូតស្ស ។

សឡាយតនវគ្គ សឡាយតនវិកង្គសូត្រ ការលះបង់នូវតណ្ហា

ឯតណ្ហា ដែលតាក់តែងភពថ្មី ប្រកបដោយតម្រេកដោយអំណាចនៃ
 សេចក្តីត្រេកត្រអាល មានសេចក្តីរីករាយក្នុងអារម្មណ៍នោះ ។ ជាប្រក្រតី
 របស់បុគ្គលនោះ តណ្ហានោះ បុគ្គលនោះឯងលះបង់ចេញបាន ។
 សេចក្តីក្រវល់ក្រវាយ ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកាយ បុគ្គលនោះ រមែងលះបង់
 បានផង សេចក្តីក្រវល់ក្រវាយ ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត ក៏រមែងលះបង់បាន
 ផង សេចក្តីក្តៅក្រហាយ ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកាយ ក៏រមែងលះបង់បានផង
 សេចក្តីក្តៅក្រហាយ ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត ក៏រមែងលះបង់បានផង សេចក្តី
 អន្ទះអន្ទែង ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកាយ ក៏រមែងលះបង់បានផង សេចក្តីអន្ទះ
 អន្ទែង ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត ក៏រមែងលះបង់បានផង ។ បុគ្គលនោះតែង
 រងនូវសេចក្តីសុខ ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកាយ និងសេចក្តីសុខប្រព្រឹត្តទៅក្នុង
 ចិត្ត ។ សេចក្តីយល់ឃើញណា របស់បុគ្គលមានសភាពដូច្នោះ^(១) សេច-
 ក្តីយល់ឃើញនោះ របស់បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថាសេចក្តីយល់ឃើញត្រូវ

១ បានដល់បុគ្គលដែលព្រមព្រៀងដោយសេចក្តីសុខក្នុងចិត្ត ប្រកបដោយកុសល ។ អដ្ឋកថា ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរិបណ្ណាសកំ

យោ តថាក្ខតស្ស សង្ក្រេហោ ស្វាស្ស ហោតិ
 សម្មាសង្ក្រេហោ យោ តថាក្ខតស្ស វាយាមោ ស្វាស្ស
 ហោតិ សម្មាវាយាមោ យោ តថាក្ខតស្ស សតិ ស្វាស្ស
 ហោតិ សម្មាសតិ យោ តថាក្ខតស្ស សមាធិ ស្វាស្ស
 ហោតិ សម្មាសមាធិ ។ បុព្វេ ខោ បទស្ស កាយ-
 កម្មំ អាជីវោ សុបរិសុទ្ធា ហោតិ ។ ឯវមស្សាយំ
 អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មក្កោ ការណាចារិប្បី កច្ឆតិ ។

[៣០៤] តស្ស ឯវំ ឥមំ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មក្កំ ការ-
 យតោ ចត្តាវេយ្យំ សតិប្បដ្ឋានា ការណាចារិប្បី កច្ឆតិ
 ចត្តាវេយ្យំ សម្មប្បដ្ឋានា ការណាចារិប្បី កច្ឆតិ ចត្តាវេយ្យំ
 ឥទ្ធិចាទា ការណាចារិប្បី កច្ឆតិ បញ្ចមិ ឥន្ទ្រិយានិ កា-
 រណាចារិប្បី កច្ឆតិ បញ្ចមិ ពលានិ ការណាចារិប្បី កច្ឆតិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណសកៈ

សេចក្តីត្រិះរិះណា របស់បុគ្គលមានសភាពដូច្នោះ សេចក្តីត្រិះរិះនោះ
 របស់បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថាសេចក្តីត្រិះរិះត្រូវ សេចក្តីព្យាយាមណា
 របស់បុគ្គលមានសភាពដូច្នោះ សេចក្តីព្យាយាមនោះ របស់បុគ្គលនោះ
 ឈ្មោះថាសេចក្តីព្យាយាមត្រូវ ការរលឹកណា របស់បុគ្គលមានសភាព
 ដូច្នោះ ការរលឹកនោះ របស់បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថាការរលឹកត្រូវ
 ការតាំងចិត្តនឹងណា របស់បុគ្គលមានសភាពដូច្នោះ ការតាំងចិត្តនឹងនោះ
 របស់បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថាការតាំងចិត្តនឹងត្រូវ ។ បុគ្គលនោះឯង
 ឈ្មោះថាមានកាយកម្ម វចីកម្ម និងអាជីវៈដ៏បរិសុទ្ធល្អ ក្នុងកាលមុន
 ពិត ។ អដ្ឋង្គិកមគ្គដ៏ប្រសើរនេះ របស់បុគ្គលនោះ រមែងដល់នូវការ
 ពេញបរិបូណ៌ ដោយភាវនាយ៉ាងនេះឯង ។

[៣០៤] កាលបុគ្គលនោះ ចម្រើននូវអដ្ឋង្គិកមគ្គដ៏ប្រសើរនេះ
 យ៉ាងនេះហើយ សតិប្បដ្ឋាន ៤ ក្តី តែងដល់នូវការបរិបូណ៌ដោយភាវនា
 សម្មប្បធាន ៤ ក្តី តែងដល់នូវការបរិបូណ៌ដោយភាវនា ឥទ្ធិបាទ ៤
 ក្តី ក៏ដល់នូវការបរិបូណ៌ដោយភាវនា ឥន្ទ្រិយ ៥ ក្តី ក៏ដល់នូវការ
 បរិបូណ៌ដោយភាវនា ពលៈ ៥ ក្តី ក៏ដល់នូវការបរិបូណ៌ដោយភាវនា

សឡាយតនវគ្គស្ស សឡាយតនវិកង្គសុត្តេ ភាវនាបារិបូរំ

សត្តបិ ពោជ្ឈង្គំ ភាវនាបារិបូរិ កច្ឆន្តិ ។ តស្សិមេ ទ្វេ
 ធម្មា យុគនន្ទា^(១) វត្តន្តិ សមថោ ច វិបស្សនា ច ។
 សោ យេ ធម្មា អភិញ្ញា បរិញ្ញេយ្យា តេ ធម្មេ អភិញ្ញា
 បរិជាតាតិ យេ ធម្មា អភិញ្ញា បហាតព្វា តេ ធម្មេ
 អភិញ្ញា បដហាតិ យេ ធម្មា អភិញ្ញា កាវេតព្វា តេ
 ធម្មេ អភិញ្ញា កាវេតិ យេ ធម្មា អភិញ្ញា សច្ចិកា-
 តព្វា តេ ធម្មេ អភិញ្ញា សច្ចិកោតិ ។ កតមេ ច
 ភិក្ខុវេ ធម្មា អភិញ្ញា បរិញ្ញេយ្យា បព្វទាទានក្ខន្ធា-
 តិស្ស វចនីយំ សេយ្យថីទំ រូប្យទាទានក្ខន្ធា វេទន្យទា-
 ទានក្ខន្ធា សញ្ញ្យទាទានក្ខន្ធា សង្ខារ្យទាទានក្ខន្ធា
 វិញ្ញាណ្យទាទានក្ខន្ធា ឥមេ ធម្មា អភិញ្ញា បរិញ្ញេយ្យា ។
 កតមេ ច ភិក្ខុវេ ធម្មា អភិញ្ញា បហាតព្វា អវិជ្ជា
 ច កវេតណ្ណា ច ឥមេ ធម្មា អភិញ្ញា បហាតព្វា ។

១ ឱ. ម. យុគនន្ទា ។

សឡាយតនវគ្គ សឡាយតនវិភង្គសូត្រ ការពេញបរិបូណ៌ដោយការនា

ពោជ្ឈង្គ ៧ ក៏ដល់នូវការបរិបូណ៌ដោយការនា ។ ធម៌ ២ យ៉ាងនេះ
គឺសមថៈ ១ វិបស្សនា ១ ជាធម៌ទាក់ទងគូនឹងគ្នា តែងប្រព្រឹត្តទៅ
ដល់បុគ្គលនោះ ។ ធម៌ទាំងឡាយណា ដែលគប្បីកំណត់ដឹងដោយ
ប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម បុគ្គលនោះ ក៏កំណត់ដឹងនូវធម៌ទាំងនោះ ដោយប្រាជ្ញា
ដ៏ឧត្តម ធម៌ទាំងឡាយណា ដែលគប្បីលះបង់ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម ក៏
លះបង់នូវធម៌ទាំងនោះដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម ធម៌ទាំងឡាយណា ដែល
គប្បីចម្រើនដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម ក៏ចម្រើននូវធម៌ទាំងនោះដោយប្រាជ្ញា
ដ៏ឧត្តម ធម៌ទាំងឡាយណា ដែលគប្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ដោយប្រាជ្ញា
ដ៏ឧត្តម ក៏ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវធម៌ទាំងនោះដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម ។ ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះធម៌ទាំងឡាយ ដែលគប្បីកំណត់ដឹងដោយប្រាជ្ញា
ដ៏ឧត្តម តើដូចម្តេច ត្រូវឆ្លើយថា បានដល់ឧបាទានក្ខន្ធ (គំនរ ជា
គ្រឿងប្រកាន់មាំ) ទាំង ៥ គឺរូបុបាទានក្ខន្ធ ១ វេទនុបាទានក្ខន្ធ ១
សញ្ញុបាទានក្ខន្ធ ១ សង្ខារុបាទានក្ខន្ធ ១ វិញ្ញាណុបាទានក្ខន្ធ ១ នេះឯង
ដែលជាធម៌គប្បីកំណត់ដឹងដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
ចុះធម៌ទាំងឡាយ ដែលគប្បីលះបង់ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម តើដូចម្តេច
អវិជ្ជានិងភវតណ្ហានេះឯង ជាធម៌ត្រូវលះបង់ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបវិបណ្ណាសកំ

កតមេ ច ភិក្ខុវេ ធម្មា អភិញ្ញា ភាវេតព្វា ស-

មថោ ច វិបស្សនា ច ឥមេ ធម្មា អភិញ្ញា ភាវេតព្វា ។

កតមេ ច ភិក្ខុវេ ធម្មា អភិញ្ញា សច្ចិកាតព្វា វិជ្ជា

ច វិមុត្តិ ច ឥមេ ធម្មា អភិញ្ញា សច្ចិកាតព្វា ។

[៣០៥] សោតំ ភិក្ខុវេ ជានំ បស្សំ យថាក្ខតំ...

យានំ ភិក្ខុវេ ជានំ បស្សំ យថាក្ខតំ... ជីវំ ភិក្ខុវេ

ជានំ បស្សំ យថាក្ខតំ... កាយំ ភិក្ខុវេ ជានំ បស្សំ

យថាក្ខតំ... មនំ ភិក្ខុវេ ជានំ បស្សំ យថាក្ខតំ

ធម្មេ ជានំ បស្សំ យថាក្ខតំ មនោវិញ្ញាណំ ជានំ

បស្សំ យថាក្ខតំ មនោសម្មស្សំ ជានំ បស្សំ យថាក្ខតំ

យមិទំ មនោសម្មស្សប្បច្ចយា ឧប្បជ្ជតិ វេទយិតំ សុខំ

វា ទុក្ខំ វា អទុក្ខមសុខំ វា តម្បិ ជានំ បស្សំ

យថាក្ខតំ មនស្មី ន សារជ្ជតិ ធម្មេសុ ន សារជ្ជតិ

មនោវិញ្ញាណោ ន សារជ្ជតិ មនោសម្មស្សេ ន សារជ្ជតិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបវិបណ្ណាសកៈ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះធម៌ទាំងឡាយ ដែលគប្បីចម្រើនដោយប្រាជ្ញាជំនុំ
 ឧត្តម តើដូចម្តេច សមចៈនិងវិបស្សនានេះឯង ជាធម៌ត្រូវចម្រើនដោយ
 ប្រាជ្ញាជំនុំឧត្តម ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះធម៌ទាំងឡាយ ដែលគប្បី
 ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ដោយប្រាជ្ញាជំនុំឧត្តម តើដូចម្តេច វិជ្ជានិងវិមុត្តិនេះឯង
 ជាធម៌ត្រូវធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ដោយប្រាជ្ញាជំនុំឧត្តម ។

[៣០៥] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលកាលដឹង ឃើញនូវត្រចៀក
 តាមពិត... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលកាលដឹង ឃើញនូវច្រមុះ
 តាមពិត... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលកាលដឹង ឃើញនូវអណ្តាត
 តាមពិត... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលកាលដឹង ឃើញនូវកាយ
 តាមពិត... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលកាលដឹង ឃើញនូវចិត្តតាម
 ពិត កាលដឹង ឃើញនូវធម្មារម្មណ៍តាមពិត កាលដឹង ឃើញនូវមនោ-
 វិញ្ញាណតាមពិត កាលដឹង ឃើញនូវមនោសម្មស្សតាមពិត វេទនា
 ណា ជាសុខក្តី ជាទុក្ខក្តី មិនមែនជាទុក្ខមិនមែនជាសុខក្តី រមែង
 កើតឡើង ព្រោះមនោសម្មស្សជាបច្ច័យ ក៏ដឹង ឃើញនូវវេទនានោះ
 តាមពិតផង តែមិនត្រេកអរ ក្នុងចិត្ត មិនត្រេកអរ ក្នុងធម្មារម្មណ៍
 មិនត្រេកអរ ក្នុងមនោវិញ្ញាណ មិនត្រេកអរ ក្នុងមនោសម្មស្សទេ

សឡាយតនវគ្គស្ស សឡាយតនវិភង្គសុត្តេ បរិដាននាទិ

យមិទំ មនោសម្មស្សប្បច្ចយា ឧប្បជ្ជតិ វេទយិតំ
 សុខំ វា ទុក្ខំ វា អទុក្ខមសុខំ វា តស្មីបិ
 ន សារជ្ជតិ ។ តស្ស អសារត្តស្ស អសំយុត្តស្ស
 អសម្ពុទ្ធស្ស អាទីនវានុបស្សិនោ វិហារតោ អាយតី
 បញ្ចុច្ចាទានក្ខន្ធា អបចយំ កច្ឆន្តិ ។ តណ្ហា ចស្ស
 ចោនោព្ពវិកា នន្ទិវាគសហាគតា តត្រតត្រាភិនន្ទិជី
 សា ចស្ស បហីយតិ ។ តស្ស កាយិកាបិ
 ទរថា បហីយន្តិ ចេតសិកាបិ ទរថា បហីយន្តិ
 កាយិកាបិ សន្តាថា បហីយន្តិ ចេតសិកាបិ
 សន្តាថា បហីយន្តិ កាយិកាបិ បរិទ្ធាហា
 បហីយន្តិ ចេតសិកាបិ បរិទ្ធាហា បហីយន្តិ ។ សោ
 កាយិកសុខម្បិ ចេតោសុខម្បិ បដិសំវេទេតិ ។

សឡាយតនវគ្គ សឡាយតនវិភង្គសូត្រ ការកំណត់ដឹងនូវធម៌ជាដើម

វេទនាណា ជាសុខក្តី ជាទុក្ខក្តី មិនមែនទុក្ខមិនមែនសុខក្តី តែងកើត
ឡើង ព្រោះមនោសម្មស្សជាបច្ច័យ ក៏មិនត្រេកអរក្នុងវេទនានោះផង ។
កាលបុគ្គលនោះមិនត្រេកអរ មិនជ្រុលជ្រប់ មិនវង្វេងផ្សលងប់ ជាអ្នក
ពិចារណាឃើញទោសរឿយ ។ ឧបាទានក្ខន្ធទាំង ៥ ក៏ដល់នូវសេចក្តី
មិនចម្រើនតទៅ ។ ឯតណ្ហាដែលតាក់តែងភពថ្មី ប្រកបដោយតម្រេក
ដោយអំណាចនៃសេចក្តីត្រេកត្រអាល មានសេចក្តីរីករាយក្នុងអារម្មណ៍
នោះ ។ ជាប្រក្រតី របស់បុគ្គលនោះ តណ្ហានោះ ក៏បុគ្គលនោះឯង
លះបង់បាន ។ សេចក្តីក្រវល់ក្រវាយ ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកាយ ក៏បុគ្គលនោះ
លះបង់បាន សេចក្តីក្រវល់ក្រវាយ ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត ក៏លះបង់បាន
សេចក្តីក្តៅក្រហាយ ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកាយ ក៏លះបង់បាន សេចក្តីក្តៅ
ក្រហាយ ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត ក៏លះបង់បាន សេចក្តីអន្ទះអន្ទែងប្រព្រឹត្ត
ទៅក្នុងកាយ ក៏លះបង់បាន សេចក្តីអន្ទះអន្ទែង ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត
ក៏លះបង់បាន ។ បុគ្គលនោះ តែងទទួលនូវសេចក្តីសុខ ប្រព្រឹត្តទៅ
ក្នុងកាយ និងសេចក្តីសុខ ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបវិបណ្ណាសកំ

យា តថាក្ខតស្ស ទិដ្ឋិ សាស្ស ហោតិ សម្មាទិដ្ឋិ

យោ តថាក្ខតស្ស សង្កប្បោ ស្វាស្ស ហោតិ

សម្មាសង្កប្បោ យោ តថាក្ខតស្ស វាយាមោ ស្វាស្ស

ហោតិ សម្មាវាយាមោ យា តថាក្ខតស្ស សតិ សាស្ស

ហោតិ សម្មាសតិ យោ តថាក្ខតស្ស សមាធិ ស្វាស្ស

ហោតិ សម្មាសមាធិ ។ បុព្វេវ ខោ បនស្ស

កាយកម្មំ វចីកម្មំ អាជីវោ សុបរិសុទ្ធា ហោតិ ។

ឯវមស្សាយំ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មក្កោ ការាចារិប្បី

កច្ចតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណាសកៈ

សេចក្តីយល់ឃើញណា របស់បុគ្គលមានសភាពដូច្នោះ សេចក្តី
 យល់ឃើញនោះ របស់បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថាសេចក្តីយល់ឃើញត្រូវ
 សេចក្តីត្រិះរិះណា របស់បុគ្គលមានសភាពដូច្នោះ សេចក្តីត្រិះរិះនោះ
 របស់បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថាសេចក្តីត្រិះរិះត្រូវ សេចក្តីព្យាយាមណា
 របស់បុគ្គលមានសភាពដូច្នោះ សេចក្តីព្យាយាមនោះ របស់បុគ្គលនោះ
 ឈ្មោះថាសេចក្តីព្យាយាមត្រូវ ការរលឹកណា របស់បុគ្គលមានសភាព
 ដូច្នោះ ការរលឹកនោះ របស់បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថាការរលឹកត្រូវ
 ការតាំងចិត្តនឹងណា របស់បុគ្គលមានសភាពដូច្នោះ ការតាំងចិត្តនឹង
 នោះ របស់បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថាការតាំងចិត្តនឹងត្រូវ ។ បុគ្គល
 នោះឯង ឈ្មោះថាមានកាយកម្ម វចីកម្ម និងអាជីវៈ បរិសុទ្ធស្ត
 ក្នុងកាលមុនពិត ។ អង្គជីកមគ្គដ៏ប្រសើរនេះ របស់បុគ្គលនោះ
 រមែងដល់នូវការបរិបូណ៌ ដោយការវាយ៉ាងនេះ ។

សឡាយតនវគ្គស្ស សឡាយតនវិភង្គសុត្ត បរិដាននាទិ

[៣០៦] តស្ស ឯវំ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មក្កំ ការ-
 យតោ ចត្តារោមិ សតិប្បដ្ឋានា ការនាចារិប្បី កច្ឆន្តិ
 ចត្តារោមិ សម្មប្បដ្ឋានា ការនាចារិប្បី កច្ឆន្តិ ចត្តារោ-
 មិ ឥទ្ធិទានា ការនាចារិប្បី កច្ឆន្តិ បញ្ចមិ ឥន្ទ្រិយានិ
 ការនាចារិប្បី កច្ឆន្តិ បញ្ចមិ ពលានិ ការនាចារិប្បី
 កច្ឆន្តិ សត្តមិ ពោជ្ឈង្គា ការនាចារិប្បី កច្ឆន្តិ ។
 តស្សិមេ ទ្វេ ធម្មា យុគនទ្ធា វត្តនិ សមថោ ច
 វិបស្សនា ច ។ សោ យេ ធម្មា អភិញ្ញា បរិញ្ញេ-
 យ្យា តេ ធម្មេ អភិញ្ញា បរិដាណតិ យេ ធម្មា អ-
 ភិញ្ញា បហាតព្វា តេ ធម្មេ អភិញ្ញា បដហតិ យេ
 ធម្មា អភិញ្ញា កាវេតព្វា តេ ធម្មេ អភិញ្ញា
 កាវេតិ យេ ធម្មា អភិញ្ញា សច្ចិកាតព្វា តេ
 ធម្មេ អភិញ្ញា សច្ចិកោតិ ។ កតមេ ច
 ភិក្ខុវេ ធម្មា អភិញ្ញា បរិញ្ញេយ្យា បញ្ចុទានា-
 នក្ខន្ធាតិស្ស វេជីយំ សេយ្យថីទំ រូប្យុទានានក្ខន្ធា

សឡាយតនវគ្គ សឡាយតនវិភង្គសូត្រ ការកំណត់ដឹងនូវធម៌ជាដើម

[៣០៦] កាលបុគ្គលនោះ ចម្រើនអង្គដ៏កមត្ត ដ៏ប្រសើរយ៉ាងនេះ ហើយ សតិប្បដ្ឋាន ៤ ក្តី តែងដល់នូវការបរិបូណ៌ដោយភាវនា សម្មប្បដ្ឋាន ៤ ក្តី ក៏ដល់នូវការបរិបូណ៌ដោយភាវនា ឥទ្ធិបាទ ៤ ក្តី ក៏ដល់នូវការបរិបូណ៌ដោយភាវនា ឥន្ទ្រិយ ៥ ក្តី ក៏ដល់នូវការបរិបូណ៌ដោយភាវនា ពលៈ ៥ ក្តី ក៏ដល់នូវការបរិបូណ៌ដោយភាវនា ពោជ្ឈង្គ ៧ ក្តី ក៏ដល់នូវការបរិបូណ៌ដោយភាវនា ។ បុគ្គលនោះ តែងមានធម៌ពីរយ៉ាងនេះ គឺសមថៈ ១ វិបស្សនា ១ ប្រព្រឹត្តទាក់ទងគ្នានឹងគ្នា ។ ធម៌ទាំងឡាយណា ដែលគប្បីកំណត់ដឹងដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម បុគ្គលនោះ ក៏កំណត់ដឹងនូវធម៌ទាំងនោះ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម ធម៌ទាំងឡាយណា ដែលគប្បីលះបង់ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម ក៏លះបង់នូវធម៌ទាំងនោះ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម ធម៌ទាំងឡាយណា ដែលគប្បីចម្រើនដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម ក៏ចម្រើននូវធម៌ទាំងនោះដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម ធម៌ទាំងឡាយណា ដែលគប្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម ក៏ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវធម៌ទាំងនោះ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ទាំងឡាយ ដែលគប្បីកំណត់ដឹង ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម តើដូចម្តេចគប្បីឆ្លើយថា បានដល់ឧបាទានក្ខន្ធទាំង ៥ គឺ រូបុបាទានក្ខន្ធ ១

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបវិបណ្ណាសកំ

វេទនូចាទានកូដ្ឋោ	សញ្ញាចាទានកូដ្ឋោ	សដ្ឋានុចាទា-
នកូដ្ឋោ	វិញ្ញាណុចាទានកូដ្ឋោ	នកូដ្ឋោ
បរិញ្ញេយ្យា	។ កតមេ	ច ភិក្ខុវេ
បហាតព្វា	អវិជ្ជា	ច កវតណ្ណា
បហាតព្វា	។ កតមេ	ច ភិក្ខុវេ
កាវេតព្វា	សមថោ	ច វិបស្សនា
អភិញ្ញា	កាវេតព្វា	។ កតមេ
អភិញ្ញា	សច្ចិកាតព្វា	វិជ្ជា
ធម្មា	អភិញ្ញា	សច្ចិកាតព្វាតិ
អត្តមនា	តេ	ភិក្ខុ ភកវតោ

សឡាយតនវិភង្គសុត្តំ សត្តមំ និដ្ឋិតំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបវិបណ្ណាសកៈ

វេទនូបាទានក្ខន្ធទ ១ សញ្ញូបាទានក្ខន្ធទ ១ សង្ខារូបាទានក្ខន្ធទ ១ វិញ្ញាណូ-
 បាទានក្ខន្ធទ ១ នេះឯង ជាធម៌ដែលគប្បីកំណត់ដឹងដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះធម៌ទាំងឡាយ ដែលគប្បីលះបង់ដោយប្រាជ្ញា
 ដ៏ឧត្តម តើដូចម្តេច អវិជ្ជានិងភវតណ្ហានេះឯង ជាធម៌ដែលគប្បីលះបង់
 ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះធម៌ទាំងឡាយ ដែល
 គប្បីចម្រើនដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម តើដូចម្តេច សមថៈនិងវិបស្សនានេះឯង
 ជាធម៌ដែលគប្បីចម្រើនដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះ
 ធម៌ទាំងឡាយ ដែលគប្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម តើដូច
 ម្តេច វិជ្ជានិងវិមុត្តិនេះឯង ជាធម៌ដែលគប្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ដោយប្រាជ្ញា
 ដ៏ឧត្តម ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ព្រះសូត្រនេះចប់ហើយ
 ភិក្ខុទាំងនោះ ជាអ្នកមានសេចក្តីត្រេកអរ រីករាយ នឹងភាសិតរបស់
 ព្រះមានព្រះភាគ ។

ចប់ សឡាយតនវិភង្គសូត្រ ទី ៧ ។

អដ្ឋមំ នគរវិទ្ធូយ្យសុត្តំ

[៣០៧] ឯវម្មេ សុត្តំ ។ ឯកំ សមយំ ភក្កវា

កោសលេសុ ចារិកញ្ចរមាដោ មហាតា ភិក្ខុសង្ឃេន

សទ្ធិ យេន នគរវិទ្ធូ ឆាម កោសលានំ ព្រាហ្មណ-

ត្តាមោ តនរសរិ ។ អស្សោសុំ ខោ នគរវិទ្ធូយ្យកា

ព្រាហ្មណភហបតិកា សមណោ ខលុ ភោ កោតមោ

សក្យបុត្តោ សក្យកុលា បព្វជិតោ កោសលេសុ

ចារិកញ្ចរមាដោ មហាតា ភិក្ខុសង្ឃេន សទ្ធិ

នគរវិទ្ធូ អនុប្បត្តោ តំ ខោ បន ភក្កវន្តំ កោតមំ

ឯកល្យាណោ កិត្តិសន្នោ អព្ពត្តតោ ឥតិបិ សោ

ភក្កវា អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា វិជ្ជាចរណសម្មន្នោ

សុតតោ លោកវិទ្ធូ អនុត្តរោ បុរិសទម្មសារថិ

នគរវិន្ទេយ្យសូត្រ ទី ៨

[៣០៧] ខ្ញុំបានស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះ
 មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាច់ទៅកាន់ចារិកក្នុងដែនកោសល ព្រមដោយ
 ភិក្ខុសង្ឃច្រើនរូប ក៏បានស្តេចទៅដល់ព្រាហ្មណគ្រាម ឈ្មោះនគរវិន្ទុៈ
 របស់ពួកអ្នកកោសល ។ ពួកព្រាហ្មណ៍និងគហបតីអ្នកស្រុកនគរវិន្ទុៈ
 បានឮដំណឹងថា ព្រះសមណគោតម ជាសក្យបុត្រ ចេញចាកសក្យ-
 ត្រកូលទៅទ្រង់ព្រះផ្នួស ឥឡូវនេះ ទ្រង់ពុទ្ធដំណើរទៅកាន់ចារិកក្នុង
 ដែនកោសល ព្រមដោយភិក្ខុសង្ឃច្រើនរូប ក៏បានស្តេចមកដល់ស្រុក
 នគរវិន្ទុៈហើយ កិត្តិសព្ទដ៏ពីរោះ របស់ព្រះគោតមដ៏ចម្រើននោះ ក៏ឮ
 ខ្មរខ្មាយសុសសាយយ៉ាងនេះថា ព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ ទ្រង់ឆ្ងាយ
 ចាកសេចក្តីសៅហ្មងគ្រប់យ៉ាង ព្រះអង្គត្រាស់ដឹងនូវព្រាហ្មណ៍ធម៌ទាំងពួង
 ដោយប្រពៃចំពោះព្រះអង្គ ព្រះអង្គបរិបូណ៌ដោយវិជ្ជានិងចរណៈ ព្រះ
 អង្គមានដំណើរល្អ ព្រះអង្គជ្រាបច្បាស់នូវត្រៃលោក ព្រះអង្គប្រសើរ
 ដោយសីលាទិគុណ ព្រះអង្គជាអ្នកទូន្មាននូវបុរស ដែលគួរទូន្មានបាន

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបវិបណ្ណាសកំ

សត្តា ទេវមនុស្សានំ ពុទ្ធា ភក្កវា សោ ឥមំ លោកំ
 សទេវកំ សមារកំ សព្រហ្មកំ សស្សមណព្រាហ្មណី
 បដំ សទេវមនុស្សំ សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា
 បវេទេតិ សោ ធម្មំ ទេសេតិ អាទិកល្យាណំ
 មជ្ឈេកល្យាណំ បរិយោសានកល្យាណំ សាត្តំ
 សព្យញ្ជនំ កេវលបរិបុណ្ណំ បរិសុទ្ធិ ព្រហ្មចរិយំ
 បកាសេតិ សាធុ ខោ បន តថាវុទានំ អរហតំ
 ទស្សនំ ហោតីតិ ។ អថខោ នករិទ្ធកយ្យកា
 ព្រាហ្មណាគហបតិកា យេន ភក្កវា តេនុបសង្កមីសុ
 ឧបសង្កមីត្វា អប្បេកច្ចេ ភក្កវន្តំ អភិវាទេត្វា
 ឯកមន្តំ និសីទីសុ អប្បេកច្ចេ យេន ភក្កវា
 តេនញ្ចលិម្បណាមេត្វា ឯកមន្តំ និសីទីសុ អប្បេ-
 កច្ចេ ភក្កវតោ សន្តិកេ ជាមកោត្តំ សាវេត្វា ឯកមន្តំ
 និសីទីសុ អប្បេកច្ចេ តុណ្ហិក្ខតា ឯកមន្តំ និសី-
 ទីសុ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណសកៈ

ព្រះអង្គជាសាស្តាចារ្យ នៃទេវតានិងមនុស្សទាំងឡាយ ព្រះអង្គបាន
ត្រាស់ដឹងនូវចតុរិយសច្ច ព្រះអង្គលែងមកកាន់ភពថ្មីទៀត ព្រះអង្គទ្រង់
ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រសើររបស់ព្រះអង្គ នូវលោកនេះ
ព្រមទាំងទេវលោក មារលោក ព្រហ្មលោក នូវពពួកសត្វ ព្រមទាំង
សមណព្រាហ្មណ៍ ទាំងមនុស្សជាសម្មតិទេព និងមនុស្សដ៏សេស ហើយ
អាចប្រកាសបាន ទ្រង់សំដែងធម៌ មានលំអបទដើម មានលំអបទ
កណ្តាល មានលំអបទចុង ព្រះអង្គប្រកាសព្រហ្មចរិយធម៌ ព្រមទាំង
អត្តនិងព្យញ្ជនៈដ៏បរិសុទ្ធ បរិបូណ៌ទាំងអស់ ក៏ដំណើរដែលបានជួបនឹង
ព្រះអរហន្តទាំងឡាយ មានសភាពយ៉ាងនោះ ជាការប្រពៃពេក ។
គ្រានោះឯង ពួកព្រាហ្មណ៍និងគហបតីអ្នកស្រុកនគរវិន្ទុៈ ក៏នាំគ្នាចូល
ទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ពួកខ្លះថ្វាយបង្គំ
ព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ពួកខ្លះប្រណម្យអញ្ជូលី
ឆ្ពោះទៅរកព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ពួកខ្លះប្រ-
កាសនាមនិងគោត្រក្នុងសំណាក់ព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីដ៏
សមគួរ ពួកខ្លះអង្គុយនៅស្ងៀម ក្នុងទីដ៏សមគួរ ។

សឡាយតនវគ្គស្ស នគរវិទ្ធូយ្យសុត្តេ អសក្កាតព្វភារោ

[៣០៧] ឯកមន្តំ និសិទ្ធូ ខោ នគរវិទ្ធូយ្យកេ
 ព្រាហ្មណាភយាបតិកេ ភគវា ឯតទោច សចេ វោ^(១)
 ភយាបតយោ អញ្ញតិវិទ្យា បរិព្វាជកា ឯវំ បុច្ឆេយ្យំ
 កម្មំរូទា^(២) ភយាបតយោ សមណាព្រាហ្មណា ន
 សក្កាតព្វា ន កុកាតព្វា ន មាណេតព្វា ន បូ-
 ជេតព្វាតិ ឯវំ បុដ្ឋា តុម្ពេ ភយាបតយោ តេសំ
 អញ្ញតិវិទ្យាជំ បរិព្វាជកាជំ ឯវំ ព្យាករយ្យាថ យេ
 តេ សមណាព្រាហ្មណា ចក្កុវិញ្ញេយ្យេសុ រូបេសុ អ-
 រីតវាតា អរីតទោសា អរីតមោហា អជ្ឈត្តំ អរូបសន្តចិត្តា
 សមរិសមំ ចរន្តិ កាយេន វាចាយ មនសា ឯវរូទា
 សមណាព្រាហ្មណា ន សក្កាតព្វា ន កុកាតព្វា
 ន មាណេតព្វា ន បូជេតព្វា តំ កិស្ស ហេតុ មយម្មិ
 ហិ ចក្កុវិញ្ញេយ្យេសុ រូបេសុ អរីតវាតា អរីតទោសា
 អរីតមោហា អជ្ឈត្តំ អរូបសន្តចិត្តា សមរិសមំ ចរាម

១ ម. តេ ។ ២ ម. កម្មំរូទា ។

សឡាយតនវគ្គ នគរវិន្ទេយ្យសូត្រ ភាពនៃបុគ្គលដែលគេមិនគប្បីធ្វើសក្ការៈ

[៣០៧] លុះពួកព្រាហ្មណ៍និងគហបតី អ្នកស្រុកនគរវិន្ទុះអង្គុយ
 ក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ទើបព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់សួរដូច្នោះថា
 ម្ចាស់គហបតីទាំងឡាយ បើបរិព្វាជកជាអន្យតិវិយ (មានលទ្ធិផ្សេង)
 សួរអ្នកទាំងឡាយយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់គហបតីទាំងឡាយ ពួកសមណ-
 ព្រាហ្មណ៍បែបណា ដែលគេមិនគួរធ្វើសក្ការៈ មិនគួរគោរព មិនគួរ
 រាប់អាន មិនគួរបូជា ម្ចាស់គហបតីទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ កាល
 បើបរិព្វាជក ជាអន្យតិវិយទាំងនោះ សួរយ៉ាងនេះហើយ គប្បីដោះ
 ស្រាយយ៉ាងនេះថា ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា មិនទាន់ប្រាសចាក
 រាគៈ មិនទាន់ប្រាសចាកទោសៈ មិនទាន់ប្រាសចាកមោហៈ ក្នុងរូប
 ដែលគប្បីដឹងបានដោយភ្នែក ជាអ្នកមានចិត្តមិនស្ងប់រម្ងាប់ខាងក្នុងសន្តាន
 ប្រព្រឹត្តត្រូវខ្លះ ខុសខ្លះ ដោយកាយ វាចា ចិត្ត ពួកសមណ-
 ព្រាហ្មណ៍បែបនេះឯង គេមិនគួរធ្វើសក្ការៈ មិនគួរគោរព មិនគួរ
 រាប់អាន មិនគួរបូជាឡើយ ដំណើរនោះ តើព្រោះហេតុអ្វី ព្រោះថា
 សូម្បីពួកយើង ក៏មិនទាន់ប្រាសចាករាគៈ មិនទាន់ប្រាសចាកទោសៈ
 មិនទាន់ប្រាសចាកមោហៈ ក្នុងរូបដែលគប្បីដឹងបានដោយភ្នែក ជាអ្នក
 មានចិត្តមិនស្ងប់រម្ងាប់ ខាងក្នុងសន្តាន នៅប្រព្រឹត្តត្រូវខ្លះ ខុសខ្លះ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរិបណ្ណាសកំ

កាយេន វាចាយ មនសា តេសន្នោ សមចរិយម្បិ
 ហេតំ ឧត្តរី អបស្សតំ តស្មា តេ កោន្តោ សម-
 ណាព្រាហ្មណា ន សក្កាតព្វា ន កុកាតព្វា ន
 មាណេតព្វា ន បូជេតព្វា ។ យេ តេ សម-
 ណាព្រាហ្មណា សោតវិញ្ញេយ្យេសុ សន្នេសុ... យាន-
 វិញ្ញេយ្យេសុ គន្ធនេសុ... ជិវ្ហាវិញ្ញេយ្យេសុ រសេសុ...
 កាយវិញ្ញេយ្យេសុ ដោដ្ឋព្វេសុ... មនោវិញ្ញេយ្យេសុ
 ធម្មេសុ អរីតរាគា អរីតនោសា អរីតមោហា
 អជ្ឈតំ អរូបសន្តចិត្តា សមរិសមំ ចរន្តិ កា-
 យេន វាចាយ មនសា ឯវរូចា សមណាព្រាហ្ម-
 ណា ន សក្កាតព្វា ន កុកាតព្វា ន មាណេតព្វា
 ន បូជេតព្វា តំ កិស្ស ហេតុ មយម្បិ ហិ
 មនោវិញ្ញេយ្យេសុ ធម្មេសុ អរីតរាគា អរីតនោសា
 អរីតមោហា អជ្ឈតំ អរូបសន្តចិត្តា សមរិសមំ ចរាម

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណាសកៈ

ដោយកាយវាចាចិត្តដែរ នេះឯងជាសេចក្តីប្រព្រឹត្តត្រឹមត្រូវ របស់យើង
 ទាំងនោះ ដែលមិនឃើញនូវធម៌ខ្ពង់ខ្ពស់ ព្រោះហេតុនោះ ពួកសមណ-
 ព្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើនទាំងនោះ គេមិនគួរធ្វើសក្ការៈ មិនគួរគោរព មិនគួរ
 រាប់អាន មិនគួរបូជាឡើយ ។ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា មិនទាន់
 ប្រាសចាករាគៈ មិនទាន់ប្រាសចាកទោសៈ មិនទាន់ប្រាសចាកមោហៈ
 ក្នុងសំឡេង ដែលគប្បីដឹងបានដោយត្រចៀក... ក្នុងក្លិនដែលគប្បីដឹង
 បានដោយច្រមុះ... ក្នុងឱជារស ដែលគប្បីដឹងបានដោយអណ្តាត...
 ក្នុងផោដ្ឋព្វៈ ដែលគប្បីដឹងបានដោយកាយ... មិនទាន់ប្រាសចាករាគៈ
 មិនទាន់ប្រាសចាកទោសៈ មិនទាន់ប្រាសចាកមោហៈ ក្នុងធម្មារម្មណ៍
 ដែលគប្បីដឹងបានដោយចិត្ត ជាអ្នកមានចិត្តមិនស្ងប់រម្ងាប់ខាងក្នុងសន្តាន
 ប្រព្រឹត្តត្រូវខ្លះ ខុសខ្លះ ដោយកាយវាចាចិត្ត ពួកសមណព្រាហ្មណ៍
 បែបនេះឯង គេមិនគួរធ្វើសក្ការៈ មិនគួរគោរព មិនគួររាប់អាន មិន
 គួរបូជាឡើយ ដំណើរនោះ តើព្រោះហេតុអ្វី ព្រោះថា សូម្បីពួក
 យើង ក៏មិនទាន់ប្រាសចាករាគៈ មិនទាន់ប្រាសចាកទោសៈ មិនទាន់
 ប្រាសចាកមោហៈ ក្នុងធម្មារម្មណ៍ ដែលគប្បីដឹងបានដោយចិត្ត ជា
 អ្នកមានចិត្តមិនស្ងប់រម្ងាប់ខាងក្នុងសន្តាន នៅប្រព្រឹត្តត្រូវខ្លះ ខុសខ្លះ

សឡាយតនវគ្គស្ស នគរវិទ្ធូយ្យសុត្តេ សក្កាតព្វភារោ

កាយេន វាចាយ មនសា តេសន្នោ សមចរិយម្បិ
 ហោតំ ឧត្តរី អបស្សតំ តស្មា តេ កោន្នោ
 សមណព្រាហ្មណា ន សក្កាតព្វា ន កុកាតព្វា
 ន មាណេតព្វា ន បូជេតព្វាតិ ។ ឯវំ បុដ្ឋា តុម្ភេ
 កហាបតយោ តេសំ អញ្ញតិភ្និយានំ បរិព្វាជកានំ
 ឯវំ ព្យាករេយ្យាថ ។

[៣០៩] សចេ បន វោ កហាបតយោ អញ្ញ-
 តិភ្និយា បរិព្វាជកា ឯវំ បុច្ឆេយ្យំ កង្ករុចា កហា-
 បតយោ សមណព្រាហ្មណា សក្កាតព្វា កុកាតព្វា
 មាណេតព្វា បូជេតព្វាតិ ឯវំ បុដ្ឋា តុម្ភេ កហាបតយោ
 តេសំ អញ្ញតិភ្និយានំ បរិព្វាជកានំ ឯវំ ព្យាករេយ្យាថ
 យេ តេ សមណព្រាហ្មណា ចក្កុវិញ្ញេយ្យេសុ រូបេសុ
 វីតរាតា វីតនោសា វីតមោហា អជ្ឈតំ រូបសន្តចិត្តា
 សមចរិយំ ចរន្តិ កាយេន វាចាយ មនសា
 ឯវរុចា សមណព្រាហ្មណា សក្កាតព្វា កុកាតព្វា

សឡាយតនវគ្គ នគរវិន្ទេយ្យសូត្រ ភាពនៃបុគ្គលគួរធ្វើសក្ការៈ

ដោយកាយវាចាចិត្តដែរ នេះឯងជាសេចក្តីប្រព្រឹត្តត្រឹមត្រូវ របស់យើង
ទាំងនោះ ដែលមិនឃើញនូវធម៌ខ្ពង់ខ្ពស់ ព្រោះហេតុនោះ សមណ-
ព្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើនទាំងនោះ គេមិនគួរធ្វើសក្ការៈ មិនគួរគោរព មិន
គួររាប់អាន មិនគួរបូជាឡើយ ។ ម្នាលគហបតីទាំងឡាយ អ្នក
ទាំងឡាយ កាលបើបរិញ្ញាជក ជាអន្យតិរិយទាំងនោះ សួរយ៉ាងនេះ
គប្បីដោះស្រាយយ៉ាងនេះឯង ។

[៣០៧] ម្នាលគហបតីទាំងឡាយ មួយទៀត បើបរិញ្ញាជកជា
អន្យតិរិយ សួរអ្នកទាំងឡាយយ៉ាងនេះថា ម្នាលគហបតីទាំងឡាយ ចុះ
ពួកសមណព្រាហ្មណ៍បែបណា ដែលគេគួរធ្វើសក្ការៈ គួរគោរព គួរ
រាប់អាន គួរបូជា ម្នាលគហបតីទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ កាល
បើបរិញ្ញាជកជាអន្យតិរិយទាំងនោះ សួរយ៉ាងនេះ គប្បីដោះស្រាយយ៉ាង
នេះថា ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា ប្រាសចាករាគៈ ប្រាសចាកទោសៈ
ប្រាសចាកមោហៈ ក្នុងរូបដែលគប្បីដឹងបានដោយភ្នែក ជាអ្នកមាន
ចិត្តស្ងប់រម្ងាប់ ខាងក្នុងសន្តាន ប្រព្រឹត្តត្រឹមត្រូវដោយកាយវាចាចិត្ត
ពួកសមណព្រាហ្មណ៍បែបនេះឯង ទើបគេគួរធ្វើសក្ការៈ គួរគោរព

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរិបណ្ណាសកំ

មាណេតព្វា បូជេតព្វា តំ កិស្ស ហេតុ មយម្បិ
 ហិ ចក្កុវិញ្ញេយ្យេសុ រូបេសុ អវីតរាតា អវីតនោសា
 អវីតមោហា អជ្ឈត្តំ អរូបសន្តចិត្តា សមវិសមំ ចរាម
 កាយេន វាចាយ មនសា តេសន្នោ សមចរិយម្បិ
 ហេតំ ឧត្តរី បស្សតំ តស្មា តេ កោន្តោ
 សមណាព្រាហ្មណា សក្កាតព្វា កុកាតព្វា មាណេតព្វា
 បូជេតព្វា ។ យេ តេ សមណាព្រាហ្មណា សោត-
 វិញ្ញេយ្យេសុ សន្នេសុ... យានវិញ្ញេយ្យេសុ កន្នេសុ...
 ជិវ្ហវិញ្ញេយ្យេសុ រសេសុ... កាយវិញ្ញេយ្យេសុ ដោដ្ឋ-
 ព្វេសុ... មនោវិញ្ញេយ្យេសុ ធម្មេសុ វីតរាតា វីតនោសា
 វីតមោហា អជ្ឈត្តំ រូបសន្តចិត្តា សមចរិយំ ចរន្តិ
 កាយេន វាចាយ មនសា ឯវរូថា សមណាព្រាហ្មណា
 សក្កាតព្វា កុកាតព្វា មាណេតព្វា បូជេតព្វា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណសកៈ

គួររាប់អាន គួរបូជា ដំណើរនោះ តើព្រោះហេតុអ្វី ព្រោះថា
 សូម្បីពួកយើង មិនទាន់ប្រាសចាករាគៈ មិនទាន់ប្រាសចាកទោសៈ
 មិនទាន់ប្រាសចាកមោហៈ ក្នុងរូបដែលគប្បីដឹងបានដោយភ្នែក មាន
 ចិត្តមិនទាន់ស្ងប់រម្ងាប់ខាងក្នុងសន្តានទេ នៅប្រព្រឹត្តត្រូវខ្លះ ខុសខ្លះ
 ដោយកាយវាចាចិត្ត នេះឯងជាសេចក្តីប្រព្រឹត្តត្រឹមត្រូវ របស់យើង
 ទាំងនោះ ដែលឃើញនូវធម៌ខ្ពង់ខ្ពស់ ព្រោះហេតុនោះ ពួកសម-
 ណាព្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើនទាំងនោះ ទើបគេគួរធ្វើសក្ការៈ គួរគោរព គួរ
 រាប់អាន គួរបូជា ។ ពួកសមណាព្រាហ្មណ៍ណា ប្រាសចាករាគៈ
 ប្រាសចាកទោសៈ ប្រាសចាកមោហៈ ក្នុងសំឡេងដែលគប្បីដឹងបាន
 ដោយត្រចៀក... ក្នុងក្លិនដែលគប្បីដឹងបានដោយច្រមុះ... ក្នុងឱជារស
 ដែលគប្បីដឹងបានដោយអណ្តាត... ក្នុងផោដ្ឋព្វៈដែលគប្បីដឹងបានដោយ
 កាយ... ប្រាសចាករាគៈ ប្រាសចាកទោសៈ ប្រាសចាកមោហៈ ក្នុង
 ធម្មារម្មណ៍ ដែលគប្បីដឹងបានដោយចិត្ត ជាអ្នកមានចិត្តស្ងប់រម្ងាប់ខាង
 ក្នុងសន្តាន ប្រព្រឹត្តត្រឹមត្រូវដោយកាយវាចាចិត្ត ពួកសមណាព្រាហ្មណ៍
 បែបនេះ ទើបគេគួរធ្វើសក្ការៈ គួរគោរព គួររាប់អាន គួរបូជា

សឡាយតនវគ្គស្ស នគរិន្ទេយ្យសុត្តេ អាការន្ទយប្បញ្ញា

តំ កិស្ស ហេតុ មយម្បិ ហិ មនោវិញ្ញេយ្យេសុ
 ធម្មេសុ អវីតរាតា អវីតនោសា អវីតមោហា អជ្ឈតំ
 អរូបសន្តចិត្តា សមវិសមំ ចរាម កាយេន វាចាយ
 មនសា តេសន្នោ សមចរិយម្បិ ហេតំ ឧត្តរី បស្សតំ
 តស្មា តេ កោន្នោ សមណព្រាហ្មណា សក្កាតញ្ច
 កុកាតញ្ច មាណេតញ្ច បូជេតញ្ចតិ ។ ឯវំ បុដ្ឋា
 តុម្ហេ កហាបតយោ តេសំ អញ្ញតិត្តិយានំ បរិញ្ញាជកានំ
 ឯវំ ព្យាករេយ្យាថ ។

[៣១០] សចេ តេ កហាបតយោ អញ្ញតិត្តិយា
 បរិញ្ញាជកា ឯវំ បុច្ឆេយ្យំ កេ បនាយស្មន្តានំ អាការា
 កេ អន្ធយា យេន តុម្ហេ អាយស្មន្នោ ឯវំ រទេថ អន្ធា
 តេ អាយស្មន្នោ វីតរាតា វា រាតវិនយាយ វា បដិបដ្ឋា
 វីតនោសា វា នោសវិនយាយ វា បដិបដ្ឋា វីតមោហា

សឡាយតនវគ្គ នគរវិន្ទយ្យសូត្រ ការសួររកហេតុយោបល់

ដំណើរនោះ តើព្រោះហេតុអ្វី ព្រោះថា សូម្បីពួកយើង មិនទាន់
 ប្រាសចាករាគៈ មិនទាន់ប្រាសចាកទោសៈ មិនទាន់ប្រាសចាកមោហៈ
 ក្នុងធម្មារម្មណ៍ដែលគប្បីដឹងបានដោយចិត្ត ជាអ្នកមានចិត្តមិនទាន់ស្ងប់
 រម្ងាប់ខាងក្នុងសន្តាន នៅប្រព្រឹត្តត្រូវខ្លះ ខុសខ្លះ ដោយកាយវាចាចិត្ត
 នេះឯងជាសេចក្តីប្រព្រឹត្តត្រឹមត្រូវ របស់យើងទាំងនោះ ដែលឃើញនូវ
 ធម៌ខ្ពង់ខ្ពស់ ព្រោះហេតុនោះ បានជាពួកសមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើន
 ទាំងនោះ គេគួរធ្វើសក្ការៈ គួរគោរព គួររាប់អាន គួរបូជា ។
 ម្នាលគហបតីទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ កាលបើបរិញ្ញាជកជាអន្យតិរិយ
 ទាំងនោះ សួរយ៉ាងនេះ គប្បីដោះស្រាយយ៉ាងនេះឯង ។

[៣១០] ម្នាលគហបតីទាំងឡាយ បើបរិញ្ញាជក ជាអន្យតិរិយ
 ទាំងនោះ សួរយ៉ាងនេះថា ម្នាលអ្នកមានអាយុទាំងឡាយ ចុះលោក
 មានអាយុទាំងឡាយ មានហេតុដូចម្តេច មានប្រាជ្ញាយោបល់ដូចម្តេច
 ដែលនាំឲ្យអ្នកទាំងឡាយនិយាយយ៉ាងនេះថា អ្នកមានអាយុទាំងនោះ
 ប្រាសចាករាគៈ ឬកំពុងប្រតិបត្តិដើម្បីបន្ទោបង់នូវរាគៈ ប្រាសចាក
 ទោសៈ ឬកំពុងប្រតិបត្តិដើម្បីបន្ទោបង់នូវទោសៈ ប្រាសចាកមោហៈ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរិបណ្ណាសកំ

វា មោហវិនយាយ វា បដិបន្នាតិ ឯវំ បុដ្ឋា តុម្ភេ
 កហាបតយោ តេសំ អញ្ញតិភិយានំ បរិព្វាជកានំ ឯវំ
 ព្យាករយ្យាថ តថា ហិ តេ អាយស្មន្តោ អញ្ញ-
 រនបត្តានិ បន្តានិ សេនាសនានិ បដិសេវន្តិ នត្តិ ខេ
 បន តត្ថ តថារូទា ចក្កវិញ្ញេយ្យា រូទា យេ ទិស្វា
 ទិស្វា អភិរមេយ្យំ នត្តិ ខេ បន តត្ថ តថារូទា
 សោតវិញ្ញេយ្យា សន្ទា យេ សុត្វា សុត្វា អភិរមេយ្យំ
 នត្តិ ខេ បន តត្ថ តថារូទា ឃានវិញ្ញេយ្យា កន្ធា យេ
 ឃាយិត្វា ឃាយិត្វា អភិរមេយ្យំ នត្តិ ខេ បន តត្ថ
 តថារូទា ជិវ្ហវិញ្ញេយ្យា រសា យេ សាយិត្វា សាយិត្វា
 អភិរមេយ្យំ នត្តិ ខេ បន តត្ថ តថារូទា កាយ-
 វិញ្ញេយ្យា ដោដ្ឋព្វា យេ ផុសិត្វា ផុសិត្វា អភិរមេយ្យំ
 ឥមេ ខេ នោ អារុសោ អាការា ឥមេ អន្ធាយា
 យេន មយំ អាយស្មន្តោ^(១) ឯវំ រទេម អន្ធា តេ អា-
 យស្មន្តោ វីតរាតា វា រាតវិនយាយ វា បដិបន្នា វីត-
 នោសា វា នោសវិនយាយ វា បដិបន្នា វីតមោហា វា

១ អាយស្មន្តោតិ អម្ពានំ មតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណាសកៈ

ឬកំពុងប្រតិបត្តិ ដើម្បីបន្ទោបង់នូវមោហៈដោយពិត ម្នាលគហបតីទាំង-
 ឡាយ អ្នកទាំងឡាយ កាលបើបរិព្វាជក ជាអន្យតិរិយទាំងនោះ សួរ
 យ៉ាងនេះ គប្បីដោះស្រាយយ៉ាងនេះថា ពិតដូច្នោះមែន ព្រោះ
 លោកមានអាយុទាំងនោះ តែងគប់រកសេនាសនៈដ៏ស្ងាត់ គឺព្រៃតូច
 និងព្រៃធំ ដ្បិតរូប គប្បីដឹងបានដោយភ្នែក ដែលគេឃើញញយ ។
 ហើយ គួរត្រេកអរបាន មិនមានក្នុងព្រៃនោះឡើយ សំឡេង គប្បី
 ដឹងបានដោយត្រចៀក ដែលគេឮញយ ។ ហើយ គួរត្រេកអរបាន
 មិនមានក្នុងព្រៃនោះឡើយ ក្លិនគប្បីដឹងបានដោយច្រមុះ ដែលគេហិត
 ញយ ។ ហើយ គួរត្រេកអរបាន មិនមានក្នុងព្រៃនោះឡើយ រស
 គប្បីដឹងបានដោយអណ្តាត ដែលគេទទួលរសញយ ។ ហើយ គួរត្រេក
 អរបាន មិនមានក្នុងព្រៃនោះឡើយ ផោដ្ឋព្វៈគប្បីដឹងបានដោយកាយ
 ដែលគេប៉ះពាល់ញយ ។ ហើយ គួរត្រេកអរបាន មិនមានក្នុងព្រៃ
 នោះឡើយ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ យើងទាំងឡាយ មានហេតុ
 នេះឯង មានប្រាជ្ញាយោបល់នេះឯងហើយ ដែលនាំឲ្យពួកយើងនិយាយ
 យ៉ាងនេះ ចំពោះអ្នកមានអាយុទាំងឡាយថា លោកមានអាយុទាំង-
 នោះ ប្រាសចាករាគៈ ឬកំពុងប្រតិបត្តិដើម្បីបន្ទោបង់រាគៈ ប្រាស
 ចាកទោសៈ ឬកំពុងប្រតិបត្តិដើម្បីបន្ទោបង់ទោសៈ ប្រាសចាកមោហៈ

សឡាយតនវគ្គស្ស នគរវិន្ទេយ្យសុត្តេ សរណគមនំ

មោហវិនយាយ វា បដិបន្ទាតិ ។ ឯវំ បុដ្ឋា តុម្កេ
កហាបតយោ តេសំ អញ្ញតិភិយានំ បរិញ្ញាជកានំ
ឯវំ ព្យាករេយ្យាថាតិ ។

[៣១១] ឯវំ វុត្តេ នគរវិន្ទេយ្យកា ព្រាហ្មណាភហ-
បតិកា ភកវន្តំ ឯតទវេចំ អភិក្កន្តំ ភោ កោតម
អភិក្កន្តំ ភោ កោតម សេយ្យថាបិ ភោ កោតម និក្ក-
ដ្ឋិតំ វា ឧក្កុដ្ឋេយ្យ បដិច្ចន្តំ វា វិវេយ្យ មុទ្ធស្ស
វា មក្កំ អាចិក្ខេយ្យ អន្ធការេ វា តេលប្បដ្ឋោតំ
ធារេយ្យ ចក្កុមន្តោ រូចានិ ទក្ខន្តិតិ ឯវមេវ ភោតា
កោតមេន អនេកបរិយាយេន ធម្មោ បកាសិតោ
ឯតេ មយំ ភវន្តំ កោតមំ សរណំ កច្ឆាម ធម្មញ្ញ
ភិក្កុសដ្ឋ័ញ្ញោ ឧទាសកេ ជោ ភវំ កោតមោ ធារេតុ
អដ្ឋតក្កេ ចាណុបេតេ សរណាដ្ឋិតេតិ ។

នគរវិន្ទេយ្យសុត្តំ អដ្ឋមំ និដ្ឋិតំ ។

សឡាយតនវគ្គ នគរវិន្ទេយ្យសូត្រ ការដល់នូវសរណៈ

ឬកំពុងប្រតិបត្តិ ដើម្បីបន្ទាបងំមោហៈដោយពិត ។ ម្នាលគហបតី
ទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ កាលបើបរិញ្ញាជក ជាអន្យតិវិយទាំងនោះ
សួរយ៉ាងនេះ គប្បីដោះស្រាយយ៉ាងនេះឯង ។

[៣១១] កាលបើព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ
ពួកព្រាហ្មណ៍និងគហបតីអ្នកស្រុកនគរវិន្ទុៈ បានក្រាបទូលព្រះមានព្រះ
ភាគដូច្នោះថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ច្បាស់ណាស់ បពិត្រព្រះ
គោតមដ៏ចម្រើន ច្បាស់ណាស់ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ធម៌ដែល
ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ទ្រង់សំដែងហើយ ដោយអនេកបរិយាយយ៉ាងនេះ
ដូចជាគេផ្សាររបស់ដែលផ្តាច់ ឬដូចគេលើកបង្ហាញរបស់ដែលកំបាំង ពុំ
នោះ ដូចជាគេប្រាប់ផ្លូវដល់អ្នកវង្វេងផ្លូវ ពុំនោះសោត ដូចជាគេ
ទ្រោលប្រទីបក្នុងទីងងឹត ដោយគិតថា មនុស្សដែលមានភ្នែកនឹងមើល
ឃើញរូបបាន ខ្ញុំព្រះអង្គទាំងឡាយនេះ សូមដល់នូវព្រះគោតមដ៏ចម្រើន
ផង ព្រះធម៌ផង ព្រះភិក្ខុសង្ឃផង ថាជាទីពឹង សូមព្រះគោតមដ៏
ចម្រើន ទ្រង់ជ្រាបទុកនូវខ្ញុំព្រះអង្គទាំងឡាយ ថាជាឧបាសកដល់នូវ
សរណគមន៍ស្មើដោយជីវិត ចាប់ដើមពីថ្ងៃនេះតទៅ ។

ចប់ នគរវិន្ទេយ្យសូត្រ ទី ៨ ។

នវមំ បិណ្ណបាតបារិសុទ្ធិសុត្តំ

[៣១២] ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភក្កវា រាជ-
តហោ វិហារតិ វេឡុវេន កលន្ទកនិវាមេ ។ អថខោ
អាយស្មា សារីបុត្តោ សាយណ្ណាសមយំ បដិសល្លាណ
វុទ្ធិតោ យេន ភក្កវា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា ភក-
វន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។ ឯកមន្តំ និសីទ្តំ
ខោ អាយស្មន្តំ សារីបុត្តំ ភក្កវា ឯតទរោច វិប្បសន្នា-
និ ខោ តេ សារីបុត្ត ឥន្ទ្រិយានិ បរិសុទ្ធោ ធរិវល្លោកា
បរិយោទាតោ កតមេន ត្វំ សារីបុត្ត វិហារេន ឯត-
រហិ ពហុលំ វិហារសីតិ ។ សុញ្ញតាវិហារេន ខោ អហំ
ភន្តេ ឯតរហិ ពហុលំ វិហារមីតិ ។

បិណ្ឌបាតបារិសុទ្ធិសូត្រ ទី ៩

[៣១២] ខ្ញុំបានស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមាន
 ព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តវេឡូវ័ន ជាកលន្ទកនិវាបស្ថាន ជិតក្រុង
 រាជគ្រឹះ ។ គ្រានោះឯង ព្រះសារីបុត្តមានអាយុចេញអំពីផលសមាបត្តិ
 ក្នុងវេលាសាយណ្តសម័យ ហើយចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះ
 ចូលទៅដល់ ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយគង់នៅក្នុងទីដ៏សម
 គួរ ។ លុះព្រះសារីបុត្តមានអាយុ គង់នៅក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ព្រះ
 មានព្រះភាគ ក៏ទ្រង់ត្រាស់សួរដូច្នោះថា ម្ចាស់សារីបុត្ត ឥន្ទ្រិយ
 របស់អ្នកជ្រះថ្លា សម្បុរស្បែករបស់អ្នកស្អាតផូរផង់ ម្ចាស់សារីបុត្ត
 ក្នុងកាលឥឡូវនេះ តើលោកច្រើនប្រព្រឹត្តទៅដោយវិហារធម៌ដូចម្តេច ។
 ព្រះសារីបុត្តក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គ ក្នុងកាលឥឡូវនេះ ខ្ញុំ
 ព្រះអង្គ ច្រើនប្រព្រឹត្តទៅដោយសុញ្ញតាវិហារធម៌^(១) ។

១ បានដល់សុញ្ញតផលសមាបត្តិ ។

សឡាយតនវគ្គស្ស បិណ្ណបាតបារិសុទ្ធិសុត្ត សុញ្ញតារិហារោ

[៣១៣] សាធុ សាធុ សារីបុត្ត មហាបុរិសវិហារោ
 រោ កិរ ត្ថំ សារីបុត្ត ឯតរហិ ពហុលំ វិហារសិ
 មហាបុរិសវិហារោ ហោស សារីបុត្ត យទិទំ សុញ្ញ-
 តា ។ តស្មាតិហា សារីបុត្ត ភិក្ខុ សចេ អាគង្កេយ្យ
 សុញ្ញតារិហារោ ពហុលំ វិហារេយ្យន្តិ តេន សារីបុត្ត
 ភិក្ខុនា ឥតិ បដិសញ្ចិត្តិតព្វំ យេន ចាហំ មក្កេន
 កាមំ បិណ្ណាយ ចារិសី យស្មិញ្ច បទេសេ បិណ្ណា-
 យ អចរី យេន ច មក្កេន កាមតោ បិណ្ណាយ
 បដិក្កមី អត្ថិ នុ ខោ មេ តត្ថ ចក្កុរិញ្ញេយ្យេសុ
 រូបេសុ ឆន្ទោ វា វាកោ វា ទោសោ វា
 មោហោ វា បដិយំ វាបិ ចេតសោតិ ។ សចេ
 សារីបុត្ត ភិក្ខុ បច្ចុវេក្ខមាទោ ឯវំ ជាតតិ យេន
 ចាហំ មក្កេន កាមំ បិណ្ណាយ ចារិសី យស្មិញ្ច
 បទេសេ បិណ្ណាយ អចរី យេន ច មក្កេន
 កាមតោ បិណ្ណាយ បដិក្កមី អត្ថិ មេ តត្ថ

សឡាយតនវគ្គ បិណ្ឌបាតបារិសុទ្ធិសុត្រ សុញ្ញតារិហារសមាបត្តិ

[៣១៣] ម្នាលសារីបុត្ត ប្រពៃណាស់ហើយ ។ ម្នាលសារីបុត្ត
បានឮថា ក្នុងកាលឥឡូវនេះ លោកច្រើនប្រព្រឹត្តទៅដោយវិហារធម៌
របស់មហាបុរស^១ ម្នាលសារីបុត្ត ឯវិហារធម៌របស់មហាបុរស ក៏គឺ
សុញ្ញតារិហារធម៌នេះឯង ។ ម្នាលសារីបុត្ត ព្រោះហេតុនោះ បើភិក្ខុក្នុង
សាសនានេះប្រាថ្នាថា អាត្មាអញគួរតែប្រព្រឹត្តទៅច្រើនដោយសុញ្ញតា-
រិហារធម៌ ម្នាលសារីបុត្ត ភិក្ខុនោះគប្បីពិចារណាដូច្នោះថា អាត្មាអញ
បានចូលទៅកាន់ស្រុកដើម្បីបិណ្ឌបាតតាមផ្លូវណាក្តី បានត្រាច់ទៅដើម្បី
បិណ្ឌបាតក្នុងប្រទេសណាក្តី បានត្រឡប់អំពីបិណ្ឌបាត ចេញអំពីស្រុក
តាមផ្លូវណាក្តី តើក្នុងផ្លូវទាំងនោះ អាត្មាអញមានឆន្ទៈគឺសេចក្តីពេញ
ចិត្ត ឬរាគៈគឺសេចក្តីត្រេក ទោសៈគឺសេចក្តីប្រទូស្ត ឬមោហៈគឺសេចក្តី
រង្វេង ឬក៏បដិយៈ គឺសេចក្តីថ្នាំងថ្នាក់នៃចិត្ត ក្នុងរូបដែលគប្បីដឹងបាន
ដោយភ្នែកដែរឬទេ ។ ម្នាលសារីបុត្ត កាលបើភិក្ខុពិចារណាដឹងយ៉ាង
នេះថា អាត្មាអញ បានចូលទៅកាន់ស្រុកដើម្បីបិណ្ឌបាតតាមផ្លូវណាក្តី
បានត្រាច់ទៅដើម្បីបិណ្ឌបាតក្នុងប្រទេសណាក្តី បានត្រឡប់អំពីបិណ្ឌ-
បាត ចេញអំពីស្រុកតាមផ្លូវណាក្តី ក្នុងផ្លូវទាំងនោះ អាត្មាអញមាន

១ បានដល់ព្រះពុទ្ធ ព្រះបច្ចេកពុទ្ធ និងមហាសារីក ។ អដ្ឋកថា ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបវិបណ្ណាសកំ

ចក្កុវិញ្ញេយ្យេសុ រូបេសុ ឆន្ទោ វា វាគោ វា ទោសោ
 វា មោហោ វា បដិឃំ វាបិ ចេតសោតិ តេន
 សារីបុត្ត ភិក្ខុនា តេសំយេវ ចាបកានំ អកុសលានំ
 ធម្មានំ បហានាយ វាយមិតព្វំ ។ សចេ បន សារីបុត្ត
 ភិក្ខុ បច្ចុវេក្ខមាទោ ឯវំ ជានាតិ យេន ចាហំ មក្កេន
 កាមំ បិណ្ណាយ ចារិសី យស្មិញ្ច បទេសេ បិណ្ណាយ
 អចរី យេន ច មក្កេន កាមតោ បិណ្ណាយ បដិក្កមី
 នត្ថិ មេ តត្ថ ចក្កុវិញ្ញេយ្យេសុ រូបេសុ ឆន្ទោ
 វា វាគោ វា ទោសោ វា មោហោ វា បដិឃំ
 វាបិ ចេតសោតិ តេន សារីបុត្ត ភិក្ខុនា តេ-
 នេវ បីតិប្បាមុដ្ឋេន វិហាតព្វំ អហោរត្តានុសិក្ខិតា
 កុសលេសុ ធម្មេសុ ។

[៣១៤] បុន ចបវំ សារីបុត្ត ភិក្ខុនា ឥតិ បដិ-
 សញ្ញិត្តិតព្វំ យេន ចាហំ មក្កេន កាមំ បិណ្ណាយ ចារិ-
 សី យស្មិញ្ច បទេសេ បិណ្ណាយ អចរី យេន ច មក្កេ-
 ន កាមតោ បិណ្ណាយ បដិក្កមី អត្ថិ នុ ខោ មេ តត្ថ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណាសកៈ

ឆន្ទៈ ឬរាគៈ ទោសៈ ឬមោហៈ ឬក៏បដិយៈនៃចិត្ត ក្នុងរូបដែលគប្បីដឹង
 បានដោយភ្នែកដែរ ម្នាលសារីបុត្ត ភិក្ខុនោះគប្បីព្យាយាមដើម្បីលះបង់
 នូវអកុសលធម៌ដ៏លាមកទាំងនោះចេញ ។ ម្នាលសារីបុត្ត តែបើភិក្ខុ
 ពិចារណាដឹងយ៉ាងនេះវិញថា អាត្មាអញ បានចូលទៅកាន់ស្រុកដើម្បី
 បិណ្ឌបាតតាមផ្លូវណាក្តី បានត្រាច់ទៅដើម្បីបិណ្ឌបាតក្នុងប្រទេសណា
 ក្តី បានត្រឡប់អំពីបិណ្ឌបាត ចេញអំពីស្រុក តាមផ្លូវណាក្តី ក្នុងផ្លូវ
 ទាំងនោះ អាត្មាអញមិនមានឆន្ទៈ ឬរាគៈ ទោសៈ ឬមោហៈ ឬក៏
 បដិយៈនៃចិត្ត ក្នុងរូបដែលគប្បីដឹងបានដោយភ្នែកទេ ម្នាលសារីបុត្ត
 ភិក្ខុនោះ ត្រូវសិក្សាក្នុងកុសលធម៌ទាំងថ្ងៃទាំងយប់ នៅដោយបីតិនិង
 បាមោជ្ជៈនោះឯង ។

[៣១២] ម្នាលសារីបុត្ត មួយទៀត ភិក្ខុគប្បីពិចារណាដូច្នោះ
 ថា អាត្មាអញ បានចូលទៅកាន់ស្រុកដើម្បីបិណ្ឌបាត តាមផ្លូវណាក្តី
 បានត្រាច់ទៅដើម្បីបិណ្ឌបាតក្នុងប្រទេសណាក្តី បានត្រឡប់អំពីបិណ្ឌ-
 បាត ចេញអំពីស្រុកតាមផ្លូវណាក្តី តើផ្លូវទាំងនោះ អាត្មាអញមាន

សឡាយតនវគ្គស្ស បិណ្ណបាតបារិសុទ្ធិសុត្តេ សុញ្ញតារិហារោ

សោតវិញ្ញេយ្យេសុ សទ្ទេសុ... ឃានវិញ្ញេយ្យេសុ កន្លេ-
សុ... ដីវ្ហវិញ្ញេយ្យេសុ រសេសុ... កាយវិញ្ញេយ្យេសុ
ដោដ្ឋព្វេសុ... មនោវិញ្ញេយ្យេសុ ធម្មេសុ ឆន្ទោ វា
វាកោ វា ទោសោ វា មោហោ វា បដិឃំ វាបិ
ចេតសោតិ ។ សចេ សារីបុត្ត ភិក្ខុ បច្ចវេក្ខុ-
មាដោ ឯវំ ជាតាតិ យេន ចាហំ មក្កេន កាមំ
បិណ្ណាយ ចារិសី យស្មិញ្ច បទេសេ បិណ្ណាយ អចរិ
យេន ច មក្កេន កាមតោ បិណ្ណាយ បដិក្កមី អត្ថិ
មេ តត្ថ មនោវិញ្ញេយ្យេសុ ធម្មេសុ ឆន្ទោ វា វាកោ
វា ទោសោ វា មោហោ វា បដិឃំ វាបិ ចេតសោតិ
តេន សារីបុត្ត ភិក្ខុនា តេសំយេវ ចាបកានំ
អកុសលានំ ធម្មានំ បហានាយ វាយមិតព្វំ ។
សចេ បន សារីបុត្ត ភិក្ខុ បច្ចវេក្ខុមាដោ ឯវំ
ជាតាតិ យេន ចាហំ មក្កេន កាមំ បិណ្ណាយ
ចារិសី យស្មិញ្ច បទេសេ បិណ្ណាយ អចរិ

សឡាយតនវគ្គ បិណ្ឌបាតបារិសុទ្ធិសូត្រ សុញ្ញតារិហារសមាបត្តិ

ឆន្ទៈ ឬរាគៈ ទោសៈ ឬមោហៈ ឬក៏បដិយៈនៃចិត្ត ក្នុងសំឡេងដែល
 គប្បីដឹងបានដោយត្រចៀក... ក្នុងក្លិនដែលគប្បីដឹងបានដោយច្រមុះ...
 ក្នុងឱជារសដែលគប្បីដឹងបានដោយអណ្តាត... ក្នុងដោដ្ឋព្វៈដែលគប្បី
 ដឹងបានដោយកាយ... ក្នុងធម្មារម្មណ៍ដែលគប្បីដឹងបានដោយចិត្ត ដែរ
 ឬទេ ។ ម្នាលសារីបុត្ត បើភិក្ខុពិចារណាដឹងយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញ
 បានចូលទៅកាន់ស្រុកដើម្បីបិណ្ឌបាត តាមផ្លូវណាក្តី បានត្រាច់ទៅ
 ដើម្បីបិណ្ឌបាតក្នុងប្រទេសណាក្តី បានត្រឡប់អំពីបិណ្ឌបាត ចេញអំពី
 ស្រុកតាមផ្លូវណាក្តី ក្នុងផ្លូវទាំងនោះ អាត្មាអញ មានឆន្ទៈ ឬរាគៈ
 ទោសៈ ឬមោហៈ ឬក៏បដិយៈនៃចិត្ត ក្នុងធម្មារម្មណ៍ដែលគប្បីដឹងបាន
 ដោយចិត្តដែរ ម្នាលសារីបុត្ត ភិក្ខុនោះ គប្បីព្យាយាមដើម្បីលះបង់
 អកុសលធម៌ដ៏លាមកទាំងនោះចេញ ។ ម្នាលសារីបុត្ត តែបើភិក្ខុ
 ពិចារណាដឹងយ៉ាងនេះវិញថា អាត្មាអញ បានចូលទៅកាន់ស្រុកដើម្បី
 បិណ្ឌបាតតាមផ្លូវណាក្តី បានត្រាច់ទៅដើម្បីបិណ្ឌបាតក្នុងប្រទេសណាក្តី

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរិបណ្ណាសកំ

យេន ច មក្កេន កាមតោ បិណ្ណាយ បដិក្កមី នត្តិ
 មេ តត្ថ មនោវិញ្ញេយ្យេសុ ធម្មេសុ ឆន្ទោ វា វាកោ
 វា នោសោ វា មោហោ វា បដិយំ វាបិ ចេតសោតិ
 តេន សារីបុត្ត ភិក្ខុនា តេនេវ បីតិប្បាមុដ្ឋេន
 វិហាតព្វំ អហោរត្តានុសិក្ខិតា កុសលេសុ ធម្មេសុ ។

[៣១៥] បុន ចបរំ សារីបុត្ត ភិក្ខុនា ឥតិ បដិ-
 សញ្ញិត្តិតព្វំ បហីនា នុ ខោ មេ បញ្ច កាមគុណា-
 តិ ។ សចេ សារីបុត្ត ភិក្ខុ បច្ចវេក្ខមាណោ ឯវំ
 ជានាតិ អប្បហីនា ខោ មេ បញ្ច កាមគុណាតិ
 តេន សារីបុត្ត ភិក្ខុនា បញ្ចុដ្ឋំ កាមគុណានំ បហា-
 នាយ វាយមិតព្វំ ។ សចេ បន សារីបុត្ត ភិក្ខុ
 បច្ចវេក្ខមាណោ ឯវំ ជានាតិ បហីនា ខោ មេ បញ្ច
 កាមគុណាតិ តេន សារីបុត្ត ភិក្ខុនា តេនេវ បីតិប្បា-
 មុដ្ឋេន វិហាតព្វំ អហោរត្តានុសិក្ខិតា កុសលេសុ
 ធម្មេសុ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណាសកៈ

បានត្រឡប់អំពីបិណ្ឌបាត ចេញអំពីស្រុកតាមផ្លូវណាក្តី ក្នុងផ្លូវទាំង
នោះ អាត្មាអញ មិនមានឆន្ទៈ ឬរាគៈ ទោសៈ ឬមោហៈ ឬក៏
បដិយៈនៃចិត្ត ក្នុងធម្មារម្មណ៍ដែលគប្បីដឹងបានដោយចិត្តទេ ម្នាល
សារីបុត្ត ភិក្ខុនោះ ត្រូវសិក្សាក្នុងកុសលធម៌ ទាំងថ្ងៃទាំងយប់ ហើយ
នៅដោយបីតិនិងបាមោជ្ជៈនោះឯង ។

[៣១៥] ម្នាលសារីបុត្ត មួយទៀត ភិក្ខុ គប្បីពិចារណា
ដូច្នោះថា កាមគុណ ៥ ប្រការ អាត្មាអញបានលះបង់ហើយឬ ។
ម្នាលសារីបុត្ត បើភិក្ខុពិចារណា ដឹងយ៉ាងនេះថា កាមគុណ ៥ ប្រការ
អាត្មាអញមិនទាន់បានលះបង់ទេ ម្នាលសារីបុត្ត ភិក្ខុនោះ គប្បីព្យាយាម
ដើម្បីលះបង់នូវកាមគុណទាំង ៥ ប្រការចេញ ។ ម្នាលសារីបុត្ត តែ
បើភិក្ខុពិចារណាដឹងយ៉ាងនេះវិញថា កាមគុណទាំង ៥ ប្រការ អាត្មា
អញលះបង់ហើយ ម្នាលសារីបុត្ត ភិក្ខុនោះ ត្រូវសិក្សាក្នុងកុសលធម៌
ទាំងថ្ងៃទាំងយប់ នៅដោយបីតិនិងបាមោជ្ជៈនោះឯង ។

សឡាយតនវគ្គស្ស បិណ្ណបាតបារិសុទ្ធិសុត្តេ នីវរណប្បញ្ញា

[២០៦] បុន ចបរំ សារីបុត្ត ភិក្ខុនា ឥតិ បដិ-
 សញ្ជិត្តិតតំ បហីនា នុ ខោ មេ បញ្ច ជីវរណាតិ ។
 សចេ សារីបុត្ត ភិក្ខុ បច្ចុវេក្ខមាណោ ឯវំ ជានាតិ
 អប្បហីនា ខោ មេ បញ្ច ជីវរណាតិ តេន សារីបុត្ត
 ភិក្ខុនា បញ្ចុដ្ឋំ ជីវរណានំ បហានាយ វាយមិតតំ ។
 សចេ បន សារីបុត្ត ភិក្ខុ បច្ចុវេក្ខមាណោ ឯវំ ជា-
 នាតិ បហីនា ខោ មេ បញ្ច ជីវរណាតិ តេន
 សារីបុត្ត ភិក្ខុនា តេនេវ បីតិប្បាមុដ្ឋេន វិហាតតំ
 អហោរត្តានុសិក្ខិតា កុសលេសុ ធម្មេសុ ។

[៣០៧] បុន ចបរំ សារីបុត្ត ភិក្ខុនា ឥតិ
 បដិសញ្ជិត្តិតតំ បរិញ្ញាតា នុ ខោ មេ ប-
 ញ្ជាទានក្ខន្ធាតិ ។ សចេ សារីបុត្ត ភិក្ខុ
 បច្ចុវេក្ខមាណោ ឯវំ ជានាតិ អបរិញ្ញាតា ខោ
 មេ បញ្ជាទានក្ខន្ធាតិ តេន សារីបុត្ត ភិក្ខុនា
 បញ្ចុដ្ឋំ ឧទានក្ខន្ធានំ បរិញ្ញាយ វាយមិតតំ ។

សឡាយតនវគ្គ បិណ្ណបាតបារិសុទ្ធិសូត្រ នីវរណប្បញ្ញា

[៣១៦] ម្នាលសារីបុត្ត មួយទៀត ភិក្ខុ គប្បីពិចារណា
 ដូច្នោះថា នីវរណៈទាំង ៥ ប្រការ អាត្មាអញបានលះបង់ហើយឬ ។
 ម្នាលសារីបុត្ត បើភិក្ខុពិចារណា ដឹងយ៉ាងនេះថា នីវរណៈទាំង ៥
 ប្រការ អាត្មាអញមិនទាន់បានលះបង់ទេ ម្នាលសារីបុត្ត ភិក្ខុនោះ
 គប្បីព្យាយាមដើម្បីលះបង់ នូវនីវរណៈទាំង ៥ ប្រការចេញ ។ ម្នាល
 សារីបុត្ត តែបើភិក្ខុពិចារណា ដឹងយ៉ាងនេះវិញថា នីវរណៈទាំង ៥
 ប្រការ អាត្មាអញបានលះបង់ហើយ ម្នាលសារីបុត្ត ភិក្ខុនោះ ត្រូវសិក្សា
 ក្នុងកុសលធម៌ ទាំងថ្ងៃទាំងយប់ នៅដោយបីតិរិទ្ធិនិងបាមោជ្ជៈនោះឯង ។

[៣១៧] ម្នាលសារីបុត្ត មួយទៀត ភិក្ខុ គប្បីពិចារណា
 ដូច្នោះថា ឧបាទានក្ខន្ធទាំង ៥ ប្រការ អាត្មាអញកំណត់ដឹងហើយ
 ឬ ។ ម្នាលសារីបុត្ត បើភិក្ខុពិចារណា ដឹងយ៉ាងនេះថា ឧបាទានក្ខន្ធ
 ទាំង ៥ ប្រការ អាត្មាអញមិនទាន់កំណត់ដឹងទេ ម្នាលសារីបុត្ត ភិក្ខុ
 នោះ គប្បីព្យាយាមដើម្បីកំណត់ដឹង នូវឧបាទានក្ខន្ធទាំង ៥ ប្រការ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរិបណ្ណាសកំ

សចេ បន សារីបុត្ត ភិក្ខុ បច្ចុវេក្ខមាណោ ឯវំ ជា-
នាតិ បរិញ្ញាតា ខោ មេ បញ្ចាទានាណក្ខន្ធាតិ តេន
សារីបុត្ត ភិក្ខុនា តេនេវ បីតិប្បាមុដ្ឋេន វិហាតព្វំ
អហោរត្តានុសិក្ខិតា កុសលេសុ ធម្មេសុ ។

[៣១៨] បុន ចបរំ សារីបុត្ត ភិក្ខុនា ឥតិ
បដិសញ្ចិត្តិតព្វំ ការិតា នុ ខោ មេ ចត្តារោ សតិ-
ប្បដ្ឋានាតិ ។ សចេ សារីបុត្ត ភិក្ខុ បច្ចុវេក្ខមាណោ ឯវំ
ជានាតិ អការិតា ខោ មេ ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានាតិ
តេន សារីបុត្ត ភិក្ខុនា ចតុដ្ឋំ សតិប្បដ្ឋានាតំ ការណា-
យ វាយមិតព្វំ ។ សចេ បន សារីបុត្ត ភិក្ខុ
បច្ចុវេក្ខមាណោ ឯវំ ជានាតិ ការិតា ខោ មេ ចត្តារោ
សតិប្បដ្ឋានាតិ តេន សារីបុត្ត ភិក្ខុនា តេនេវ បី-
តិប្បាមុដ្ឋេន វិហាតព្វំ អហោរត្តានុសិក្ខិតា កុស-
លេសុ ធម្មេសុ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណាសកៈ

ម្នាលសារីបុត្ត តែបើភិក្ខុពិចារណា ដឹងយ៉ាងនេះវិញថា ឧបាទានក្នុង
ទាំង ៥ ប្រការ អាត្មាអញបានកំណត់ដឹងហើយ ម្នាលសារីបុត្ត ភិក្ខុ
នោះ ត្រូវសិក្សាក្នុងកុសលធម៌ ទាំងថ្ងៃទាំងយប់ នៅដោយបីតិរិដ
បាមោជ្ជៈនោះឯង ។

[៣១៨] ម្នាលសារីបុត្ត មួយទៀត ភិក្ខុគប្បីពិចារណាដូច្នោះថា
សតិប្បដ្ឋានទាំង ៤ ប្រការ អាត្មាអញបានចម្រើនហើយឬ ។ ម្នាល
សារីបុត្ត បើភិក្ខុពិចារណាដឹងយ៉ាងនេះថា សតិប្បដ្ឋានទាំង ៤ ប្រការ
អាត្មាអញមិនទាន់បានចម្រើនទេ ម្នាលសារីបុត្ត ភិក្ខុនោះគប្បីព្យាយាម
ដើម្បីចម្រើននូវសតិប្បដ្ឋាន ៤ ប្រការ ។ ម្នាលសារីបុត្ត តែបើភិក្ខុ
ពិចារណា ដឹងយ៉ាងនេះវិញថា សតិប្បដ្ឋានទាំង ៤ ប្រការ អាត្មាអញ
បានចម្រើនហើយ ម្នាលសារីបុត្ត ភិក្ខុនោះ ត្រូវសិក្សាក្នុងកុសលធម៌
ទាំងថ្ងៃទាំងយប់ នៅដោយបីតិរិដបាមោជ្ជៈនោះឯង ។

សង្ខាយតនវគ្គស្ស បិណ្ណបាតបារិសុទ្ធិសុត្តេ ឥន្ទ្រិយប្បញ្ញា

[៣១៩] បុន ចបរំ សារីបុត្ត ភិក្ខុនា ឥតិ បដិ-
សញ្ជិត្តិតតំ ភារិតា នុ ខោ មេ ចត្តាហោ សម្មប្ប-
ធានាតិ ។ សចេ សារីបុត្ត ភិក្ខុ បច្ចុវេក្ខមាណោ
ឯវំ ជានាតិ អភារិតា ខោ មេ ចត្តាហោ សម្មប្បធា-
នាតិ តេន សារីបុត្ត ភិក្ខុនា ចតុដ្ឋំ សម្មប្បធានាធំ
ការាយ វាយមិតតំ ។ សចេ បន សារីបុត្ត ភិក្ខុ
បច្ចុវេក្ខមាណោ ឯវំ ជានាតិ ភារិតា ខោ មេ ចត្តា-
ហោ សម្មប្បធានាតិ តេន សារីបុត្ត ភិក្ខុនា តេនេវ
បីតិប្បាមុដ្ឋេន វិហាតតំ អហោរត្តានុសិត្តិនា កុស-
លេសុ ធម្មេសុ ។

[៣២០] បុន ចបរំ សារីបុត្ត ភិក្ខុនា ឥតិ បដិ-
សញ្ជិត្តិតតំ ភារិតា នុ ខោ មេ ចត្តាហោ ឥទ្ធិចា-
នាតិ ។ សចេ សារីបុត្ត ភិក្ខុ បច្ចុវេក្ខមាណោ ឯវំ
ជានាតិ អភារិតា ខោ មេ ចត្តាហោ ឥទ្ធិចាណា តេន
សារីបុត្ត ភិក្ខុនា ចតុដ្ឋំ ឥទ្ធិចាណាធំ ការាយ វាយ-
មិតតំ ។ សចេ បន សារីបុត្ត ភិក្ខុ បច្ចុវេក្ខមាណោ
ឯវំ ជានាតិ ភារិតា ខោ មេ ចត្តាហោ ឥទ្ធិចាណាតិ

សឡាយតនវគ្គ បិណ្ឌបាតបារិសុទ្ធិសូត្រ ឥន្ទ្រិយប្បញ្ញា

[៣១៩] ម្នាលសារីបុត្ត មួយទៀត ភិក្ខុ គប្បីពិចារណា
 ដូច្នោះថា សម្មប្បធានទាំង ៤ ប្រការ អាត្មាអញបានចម្រើនហើយឬ ។
 ម្នាលសារីបុត្ត បើភិក្ខុពិចារណា ដឹងយ៉ាងនេះថា សម្មប្បធានទាំង ៤
 ប្រការ អាត្មាអញមិនទាន់បានចម្រើនទេ ម្នាលសារីបុត្ត ភិក្ខុនោះ
 គប្បីព្យាយាមដើម្បីចម្រើននូវសម្មប្បធានទាំង ៤ ប្រការ ។ ម្នាលសារី-
 បុត្ត តែបើភិក្ខុពិចារណាដឹងយ៉ាងនេះវិញថា សម្មប្បធានទាំង ៤ ប្រ-
 ការ អាត្មាអញបានចម្រើនហើយ ម្នាលសារីបុត្ត ភិក្ខុនោះ ត្រូវសិក្សា
 ក្នុងកុសលធម៌ ទាំងថ្ងៃទាំងយប់ នៅដោយបីតិរិទ្ធិនិងបាមោជ្ជៈនោះឯង ។

[៣២០] ម្នាលសារីបុត្ត មួយទៀត ភិក្ខុគប្បីពិចារណាដូច្នោះថា
 ឥទ្ធិបាទទាំង ៤ ប្រការ អាត្មាអញបានចម្រើនហើយឬ ។ ម្នាលសារីបុត្ត
 បើភិក្ខុពិចារណា ដឹងយ៉ាងនេះថា ឥទ្ធិបាទទាំង ៤ ប្រការ អាត្មាអញ
 មិនទាន់បានចម្រើនទេ ម្នាលសារីបុត្ត ភិក្ខុនោះ គប្បីព្យាយាមដើម្បី
 ចម្រើននូវឥទ្ធិបាទទាំង ៤ ប្រការ ។ ម្នាលសារីបុត្ត តែបើភិក្ខុពិចារណា
 ដឹងយ៉ាងនេះវិញថា ឥទ្ធិបាទទាំង ៤ ប្រការ អាត្មាអញបានចម្រើនហើយ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរិបណ្ណាសកំ

តេន សារីបុត្ត ភិក្ខុនា តេនេវ បីតិប្បាមុដ្ឋេន វិហា-
តព្វំ អហោរត្តានុសិក្ខិនា កុសលេសុ ធម្មេសុ ។

[៣២០] បុន ចបរំ សារីបុត្ត ភិក្ខុនា ឥតិ
បដិសញ្ចិត្តិតព្វំ ការិតា នុ ខោ មេ បញ្ចុទ្ធិយានីតិ ។

សចេ សារីបុត្ត ភិក្ខុ បច្ចុវេក្ខមាណោ ឃំ ជាណតិ
អការិតានិ ខោ មេ បញ្ចុទ្ធិយានីតិ តេន សារីបុត្ត

ភិក្ខុនា បញ្ចុទ្ធិ ឥទ្ធិយានំ ការនាយ វាយមិតព្វំ ។
សចេ បន សារីបុត្ត ភិក្ខុ បច្ចុវេក្ខមាណោ ឃំ ជា-

ណតិ ការិតានិ ខោ មេ បញ្ចុទ្ធិយានីតិ តេន សា-
រីបុត្ត ភិក្ខុនា តេនេវ បីតិប្បាមុដ្ឋេន វិហាតព្វំ អ-

ហោរត្តានុសិក្ខិនា កុសលេសុ ធម្មេសុ ។
[៣២២] បុន ចបរំ សារីបុត្ត ភិក្ខុនា ឥតិ

បដិសញ្ចិត្តិតព្វំ ការិតានិ នុ ខោ មេ បញ្ចុ ព-
លានីតិ ។ សចេ សារីបុត្ត ភិក្ខុ បច្ចុវេក្ខមាណោ

ឃំ ជាណតិ អការិតានិ ខោ មេ បញ្ចុ ពលានីតិ
តេន សារីបុត្ត ភិក្ខុនា បញ្ចុទ្ធិ ពលានំ ការនាយ

វាយមិតព្វំ ។ សចេ បន សារីបុត្ត ភិក្ខុ បច្ចុវេក្ខមាណោ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណសកៈ

ម្នាលសារីបុត្ត ភិក្ខុនោះ ត្រូវសិក្សាក្នុងកុសលធម៌ ទាំងថ្ងៃទាំងយប់ នៅដោយបីតិនិងបាមោជ្ជៈនោះឯង ។

[៣២១] ម្នាលសារីបុត្ត មួយទៀត ភិក្ខុ គប្បីពិចារណាដូច្នោះ ថា ឥន្ទ្រិយទាំង ៥ ប្រការ អាត្មាអញបានចម្រើនហើយឬ ។ ម្នាលសារីបុត្ត បើភិក្ខុពិចារណា ដឹងយ៉ាងនេះថា ឥន្ទ្រិយទាំង ៥ ប្រការ អាត្មាអញមិនទាន់បានចម្រើនទេ ម្នាលសារីបុត្ត ភិក្ខុនោះគប្បីព្យាយាម ដើម្បីចម្រើន នូវឥន្ទ្រិយទាំង ៥ ប្រការ ។ ម្នាលសារីបុត្ត តែបើ ភិក្ខុពិចារណា ដឹងយ៉ាងនេះវិញថា ឥន្ទ្រិយទាំង ៥ ប្រការ អាត្មាអញ បានចម្រើនហើយ ម្នាលសារីបុត្ត ភិក្ខុនោះ ត្រូវសិក្សាក្នុងកុសលធម៌ ទាំងថ្ងៃទាំងយប់ នៅដោយបីតិនិងបាមោជ្ជៈនោះឯង ។

[៣២២] ម្នាលសារីបុត្ត មួយទៀត ភិក្ខុគប្បីពិចារណាដូច្នោះថា ពលៈទាំង ៥ ប្រការ អាត្មាអញបានចម្រើនហើយឬ ។ ម្នាលសារីបុត្ត បើភិក្ខុពិចារណា ដឹងយ៉ាងនេះថា ពលៈទាំង ៥ ប្រការ អាត្មាអញមិន ទាន់បានចម្រើនទេ ម្នាលសារីបុត្ត ភិក្ខុនោះ គប្បីព្យាយាមដើម្បី ចម្រើននូវពលៈទាំង ៥ ប្រការ ។ ម្នាលសារីបុត្ត តែបើភិក្ខុពិចារណា

សឡាយតនវគ្គស្ស បិណ្ណបាតបារិសុទ្ធិសុត្តេ ពោជ្ឈង្គប្បញ្ញា

ឯវំ ជាតតិ ភារិតានិ ខោ មេ បញ្ច ពលានីតិ
តេន សារីបុត្ត ភិក្ខុនា តេនេវ បីតិប្បាមុជ្ជេន វិហាតព្វំ
អហោរត្តានុសិក្ខិតា កុសលេសុ ធម្មេសុ ។

[៣២៣] បុន ចបវំ សារីបុត្ត ភិក្ខុនា ឥតិ
បដិសញ្ចិត្តិតព្វំ ភារិតា នុ ខោ មេ សត្ត ពោជ្ឈ-
ង្គតិ ។ សចេ សារីបុត្ត ភិក្ខុ បច្ចុវេក្ខមាណោ ឯវំ
ជាតតិ អភារិតា ខោ មេ សត្ត ពោជ្ឈង្គតិ តេន
សារីបុត្ត ភិក្ខុនា សត្តន្នំ ពោជ្ឈង្គន្នំ ការនាយ
វាយមិតព្វំ ។ សចេ បន សារីបុត្ត ភិក្ខុ បច្ចុវេក្ខ-
មាណោ ឯវំ ជាតតិ ភារិតា ខោ មេ សត្ត ពោជ្ឈង្គតិ
តេន សារីបុត្ត ភិក្ខុនា តេនេវ បីតិប្បាមុជ្ជេន វិហា-
តព្វំ អហោរត្តានុសិក្ខិតា កុសលេសុ ធម្មេសុ ។

សឡាយតនវគ្គ បិណ្ឌបាតបារិសុទ្ធិសូត្រ ពោជ្ឈង្គប្បញ្ញា

ដឹងយ៉ាងនេះវិញថា ពលៈទាំង ៥ ប្រការ អាត្មាអញបានចម្រើនហើយ
ម្នាលសារីបុត្ត ភិក្ខុនោះ ត្រូវសិក្សាក្នុងកុសលធម៌ ទាំងថ្ងៃទាំងយប់
នៅដោយបីតិនិងបាមោជ្ជៈនោះឯង ។

[៣២៣] ម្នាលសារីបុត្ត មួយទៀត ភិក្ខុ គប្បីពិចារណាដូច្នោះ
ថា ពោជ្ឈង្គទាំង ៧ ប្រការ អាត្មាអញបានចម្រើនហើយឬ ។ ម្នាល
សារីបុត្ត បើភិក្ខុពិចារណា ដឹងយ៉ាងនេះថា ពោជ្ឈង្គទាំង ៧ ប្រការ
អាត្មាអញមិនទាន់បានចម្រើនទេ ម្នាលសារីបុត្ត ភិក្ខុនោះ គប្បីព្យាយាម
ដើម្បីចម្រើននូវពោជ្ឈង្គទាំង ៧ ប្រការ ។ ម្នាលសារីបុត្ត តែបើភិក្ខុ
ពិចារណា ដឹងយ៉ាងនេះវិញថា ពោជ្ឈង្គទាំង ៧ ប្រការ អាត្មាអញ
បានចម្រើនហើយ ម្នាលសារីបុត្ត ភិក្ខុនោះ ត្រូវសិក្សាក្នុងកុសលធម៌
ទាំងថ្ងៃទាំងយប់ នៅដោយបីតិនិងបាមោជ្ជៈនោះឯង ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបវិបណ្ណាសកំ

[៣២៤] បុន ចបរំ សារីបុត្ត ភិក្ខុនា ឥតិ
 បដិសញ្ចិត្តិតព្វំ ភារិតោ នុ ខោ មេ អរិយោ អដ្ឋង្គិ-
 កោ មក្កោតិ ។ សចេ សារីបុត្ត ភិក្ខុ បច្ចវេក្ខមា-
 នោ ឯវំ ជានាតិ អភារិតោ ខោ មេ អរិយោ អដ្ឋង្គិ-
 កោ មក្កោតិ តេន សារីបុត្ត ភិក្ខុនា អរិយស្ស
 អដ្ឋង្គិកស្ស មក្កស្ស ការាយ វាយមិតព្វំ ។ សចេ
 បន សារីបុត្ត ភិក្ខុ បច្ចវេក្ខមាណោ ឯវំ ជានាតិ
 ភារិតោ ខោ មេ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មក្កោតិ តេន
 សារីបុត្ត ភិក្ខុនា តេនេវ បីតិប្បាមុដ្ឋេន វិហាតព្វំ
 អហោរត្តានុសិត្តិនា កុសលេសុ ធម្មេសុ ។

[៣២៥] បុន ចបរំ សារីបុត្ត ភិក្ខុនា ឥតិ បដិ-
 សញ្ចិត្តិតព្វំ ភារិតា នុ ខោ មេ សមថោ ច វិបស្ស-
 នា ចាតិ ។ សចេ សារីបុត្ត ភិក្ខុ បច្ចវេក្ខមាណោ
 ឯវំ ជានាតិ អភារិតា ខោ មេ សមថោ ច វិបស្ស-
 នា ចាតិ តេន សារីបុត្ត ភិក្ខុនា សមថវិបស្សនាជំ
 ការាយ វាយមិតព្វំ ។ សចេ បន សារីបុត្ត ភិក្ខុ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណសកៈ

[៣២៤] ម្នាលសារីបុត្ត មួយទៀត ភិក្ខុ គប្បីពិចារណា
 ដូច្នោះថា អង្គង្គិកមគ្គដ៏ប្រសើរ អាត្មាអញបានចម្រើនហើយឬ ។ ម្នាល
 សារីបុត្ត បើភិក្ខុពិចារណា ដឹងយ៉ាងនេះថា អង្គង្គិកមគ្គដ៏ប្រសើរ
 អាត្មាអញមិនទាន់បានចម្រើនទេ ម្នាលសារីបុត្ត ភិក្ខុនោះ គប្បី
 ព្យាយាមដើម្បីចម្រើននូវអង្គង្គិកមគ្គដ៏ប្រសើរ ។ ម្នាលសារីបុត្ត តែបើ
 ភិក្ខុពិចារណា ដឹងយ៉ាងនេះវិញថា អង្គង្គិកមគ្គដ៏ប្រសើរ អាត្មាអញ
 បានចម្រើនហើយ ម្នាលសារីបុត្ត ភិក្ខុនោះ ត្រូវសិក្សាក្នុងកុសល-
 ធម៌ ទាំងថ្ងៃទាំងយប់ នៅដោយបីតិ និងបាមោជ្ជៈនោះឯង ។

[៣២៥] ម្នាលសារីបុត្ត មួយទៀត ភិក្ខុ គប្បីពិចារណា
 ដូច្នោះថា សមថៈនិងវិបស្សនា អាត្មាអញបានចម្រើនហើយឬ ។ ម្នាល
 សារីបុត្ត បើភិក្ខុពិចារណា ដឹងយ៉ាងនេះថា សមថៈ និងវិបស្សនា
 អាត្មាអញមិនទាន់បានចម្រើនទេ ម្នាលសារីបុត្ត ភិក្ខុនោះ គប្បីព្យា-
 យាមដើម្បីចម្រើននូវសមថៈនិងវិបស្សនា ។ ម្នាលសារីបុត្ត តែបើភិក្ខុ

សឡាយតនវគ្គស្ស បិណ្ណបាតបារិសុទ្ធិសុត្តេ វិជ្ជាវិមុត្តិប្បញ្ញា

បច្ចុវេក្ខមាណោ ឯវំ ជាណតិ ភារិតា ខោ មេ សមថោ
ច វិបស្សនា ចាតិ តេន សារីបុត្ត ភិក្ខុនា
តេនេវ បីតិប្បាមុដ្ឋេន វិហាតព្វំ អហោរត្តានុសិក្ខិនា
កុសលេសុ ធម្មេសុ ។

[៣២៦] បុន ចបវំ សារីបុត្ត ភិក្ខុនា ឥតិ
បដិសញ្ចិត្តិតព្វំ សច្ចិកតា នុ ខោ មេ វិជ្ជា ច
វិមុត្តិ ចាតិ ។ សចេ សារីបុត្ត ភិក្ខុ បច្ចុវេក្ខមា-
ណោ ឯវំ ជាណតិ អសច្ចិកតា ខោ មេ វិជ្ជា ច
វិមុត្តិ ចាតិ តេន សារីបុត្ត ភិក្ខុនា វិជ្ជាយ ច វិ-
មុត្តិយា ច សច្ចិកិរិយាយ វាយមិតព្វំ ។ សចេ
បន សារីបុត្ត ភិក្ខុ បច្ចុវេក្ខមាណោ ឯវំ ជាណតិ
សច្ចិកតា ខោ មេ វិជ្ជា ច វិមុត្តិ ចាតិ តេន
សារីបុត្ត ភិក្ខុនា តេនេវ បីតិប្បាមុដ្ឋេន វិហាតព្វំ
អហោរត្តានុសិក្ខិនា កុសលេសុ ធម្មេសុ ។

សឡាយតនវគ្គ បិណ្ណបាតបារិសុទ្ធិសូត្រ វិជ្ជានិមុត្តិប្បញ្ញា

ពិចារណា ដឹងយ៉ាងនេះវិញថា សមថៈនិងវិបស្សនា អាត្មាអញបាន

ចម្រើនហើយ ម្នាលសារីបុត្ត ភិក្ខុនោះ ត្រូវសិក្សាក្នុងកុសលធម៌

ទាំងថ្ងៃទាំងយប់ នៅដោយបីតិនិងបាមោជ្ជៈនោះឯង ។

[៣២៦] ម្នាលសារីបុត្ត មួយវិញទៀត ភិក្ខុគប្បីពិចារណា

ដូច្នោះថា វិជ្ជានិងវិមុត្តិ អាត្មាអញបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយឬ ។

ម្នាលសារីបុត្ត បើភិក្ខុពិចារណា ដឹងយ៉ាងនេះថា វិជ្ជានិងវិមុត្តិ អាត្មា

អញមិនទាន់បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ទេ ម្នាលសារីបុត្ត ភិក្ខុនោះ គប្បី

ព្យាយាមដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវវិជ្ជានិងវិមុត្តិ ។ ម្នាលសារីបុត្ត តែបើ

ភិក្ខុពិចារណា ដឹងយ៉ាងនេះវិញថា វិជ្ជានិងវិមុត្តិ អាត្មាអញបានធ្វើឲ្យ

ជាក់ច្បាស់ហើយ ម្នាលសារីបុត្ត ភិក្ខុនោះ ត្រូវសិក្សាក្នុងកុសលធម៌

ទាំងថ្ងៃទាំងយប់ នៅដោយបីតិនិងបាមោជ្ជៈនោះឯង ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរិបណ្ណាសកំ

[៣២៧] យេ ហិ កេចិ សារីបុត្ត អតីតមទ្ធានំ
សមណា វា ព្រាហ្មណា វា បិណ្ឌូចាតំ បរិសោធសុំ
សព្វេ តេ ឯវមេវ បច្ចុវេក្ខិត្វា បច្ចុវេក្ខិត្វា បិណ្ឌូចាតំ
បរិសោធសុំ ។ យេ ហិ កេចិ សារីបុត្ត អនាគត-
មទ្ធានំ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា បិណ្ឌូចាតំ បរិ-
សោធស្សន្តិ សព្វេ តេ ឯវមេវ បច្ចុវេក្ខិត្វា បច្ចុ-
វេក្ខិត្វា បិណ្ឌូចាតំ បរិសោធស្សន្តិ ។ យេ ហិ កេចិ
សារីបុត្ត ឯតរហិ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា បិណ្ឌូ-
ចាតំ បរិសោធន្តិ សព្វេ តេ ឯវមេវ បច្ចុវេក្ខិត្វា
បច្ចុវេក្ខិត្វា បិណ្ឌូចាតំ បរិសោធន្តិ ។ តស្មាតិហ
វោ សារីបុត្ត សិក្ខិតព្វំ^(១) បច្ចុវេក្ខិត្វា បច្ចុវេក្ខិត្វា
បិណ្ឌូចាតំ បរិសោធស្សាមាតិ ឯវញ្ញំ វោ សារីបុត្ត
សិក្ខិតព្វំន្តិ ។ ឥទមវោច ភកវា អត្តមនោ អាយស្មា
សារីបុត្តោ ភកវតោ កាសិតំ អភិនដ្ឋិតិ ។

បិណ្ឌូចាតបារិសុទ្ធិសុត្តំ នវមំ និដ្ឋិតំ ។

១ ឱ. តេន ហិ វោ សារីបុត្ត ឯវ សិក្ខិតព្វំន្តិ ទិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណាសកៈ

[៣២៧] ម្នាលសារីបុត្ត បុគ្គលណាមួយ ជាសមណៈ ឬ ព្រាហ្មណ៍ ក្នុងអតីតកាល កាលនឹងធ្វើបិណ្ឌាបាតឲ្យបរិសុទ្ធ បុគ្គល ទាំងអស់នោះ សុទ្ធតែបានពិចារណារឿយ ។ ហើយធ្វើបិណ្ឌាបាត ឲ្យបរិសុទ្ធ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលសារីបុត្ត បុគ្គលណាមួយ ជា សមណៈ ឬ ព្រាហ្មណ៍ ក្នុងអនាគតកាល កាលនឹងធ្វើបិណ្ឌាបាតឲ្យ បរិសុទ្ធ បុគ្គលទាំងអស់នោះ នឹងពិចារណារឿយ ។ ហើយធ្វើ បិណ្ឌាបាតឲ្យបរិសុទ្ធ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលសារីបុត្ត បុគ្គលណាមួយ ជាសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ ក្នុងកាលឥឡូវនេះ កាលនឹងធ្វើបិណ្ឌាបាត ឲ្យបរិសុទ្ធ បុគ្គលទាំងអស់នោះ តែងពិចារណារឿយ ។ ហើយ ធ្វើបិណ្ឌាបាតឲ្យបរិសុទ្ធ យ៉ាងនេះឯង ម្នាលសារីបុត្ត ព្រោះហេតុ នោះ អ្នកទាំងឡាយត្រូវសិក្សាក្នុងសាសនានេះថា យើងទាំងឡាយ នឹងពិចារណារឿយ ។ ហើយធ្វើបិណ្ឌាបាតឲ្យបរិសុទ្ធជូច្នោះ ម្នាលសារី- បុត្ត អ្នកទាំងឡាយត្រូវតែសិក្សា យ៉ាងនេះឯង ។ លុះព្រះមាន ព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ព្រះសូត្រនេះចប់ហើយ ព្រះសារីបុត្តមានអាយុ មានសេចក្តីត្រេកអរ រីករាយ ចំពោះភាសិតរបស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

ចប់ បិណ្ឌាបាតបរិសុទ្ធិសូត្រ ទី ៩ ។

ទសមំ ឥន្ទ្រិយភាវនាសុត្តំ

[៣២៨] ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភកវា
 កង្កុលាយំ^(១) វិហារតិ វេទ្យុវនេ ។ អថខោ ឧត្តរោ
 មាណវោ ចារាសិរិយន្តោវាសី^(២) យេន ភកវា តេនុ-
 បសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា ភកវតា សទ្ធិំ សម្មោទិ
 សម្មោទនីយំ កងំ សារាណីយំ វីតិសាវេត្វា ឯក-
 មន្តំ និសីទិ ។

[៣២៩] ឯកមន្តំ និសីទ្តំ ខោ ឧត្តរំ មាណវំ
 ចារាសិរិយន្តោវាសី ភកវា ឯតទវោច ទេសេតិ ឧត្តរ
 ចារាសិរិយោ ព្រាហ្មណោ សាវកានំ ឥន្ទ្រិយភាវនន្តិ ។
 ទេសេតិ ភោ កោតម ចារាសិរិយោ ព្រាហ្មណោ សា-
 វកានំ ឥន្ទ្រិយភាវនន្តិ ។ យថាកងំ^(៣) ឧត្តរ ទេសេតិ
 ចារាសិរិយោ ព្រាហ្មណោ សាវកានំ ឥន្ទ្រិយភាវនន្តិ ។
 ឥធិ ភោ កោតម ចក្កុនា រូបំ ន បស្សតិ

១ ម. ជង្គុលាយំ ។ ២ ម. ចារាសិរិយន្តោវាសី ។ ៣ ឱ. ម. យថាកងំ បន ។

ឥន្ទ្រិយភាវនាសូត្រ ទី ១០

[៣២៨] ខ្ញុំបានស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះ
មានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងព្រៃឫស្សី ជិតកង្កែបលនិគម ។ គ្រា
នោះឯង ឧត្តរមាណាព ជាកូនសិស្សរបស់បារាសិរិយព្រាហ្មណ៍ បាន
ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏រីករាយជា
មួយនឹងព្រះមានព្រះភាគ លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលគួររីករាយនិងពាក្យដែល
គួររលឹកហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ។

[៣២៩] លុះឧត្តរមាណាព ជាកូនសិស្ស របស់បារាសិរិយ-
ព្រាហ្មណ៍ អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់សួរ
ដូច្នោះថា ម្ចាស់ឧត្តរៈ បារាសិរិយព្រាហ្មណ៍ តែងសំដែងវិធីចម្រើន
ឥន្ទ្រិយរបស់សារីកទាំងឡាយ មែនឬ ។ ឧត្តរមាណាពក្រាបបង្គំទូល
ថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន បារាសិរិយព្រាហ្មណ៍ តែងសំដែង
វិធីចម្រើនឥន្ទ្រិយរបស់សារីកទាំងឡាយមែន ។ ព្រះអង្គត្រាស់សួរថា
ម្ចាស់ឧត្តរៈ ចុះបារាសិរិយព្រាហ្មណ៍ តែងសំដែងវិធីចម្រើនឥន្ទ្រិយរបស់
សារីកទាំងឡាយ តើដូចម្តេច ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន បារាសិ-
រិយព្រាហ្មណ៍សំដែងថា បុគ្គលក្នុងលោកនេះ កុំមើល^(១) រូបដោយភ្នែក

១ មិនគប្បីមើល ។ អដ្ឋកថា ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបវិបណ្ណាសកំ

សោតេន សទ្ធិំ ន សុណាតីតិ ឯវំ ខោ ភោ កោតម
 ទេសេតិ ចារាសិរិយោ ព្រាហ្មណោ សាវកានំ ឥន្ទ្រិយ-
 ការនន្តិ ។ ឯវំ សន្តេ ខោ ឧត្តរ អន្ទោ ការិតិទ្ធរិយោ
 ភរិស្សតិ ពទិហោ ការិតិទ្ធរិយោ ភរិស្សតិ យថា ចារា-
 សិរិយស្ស ព្រាហ្មណស្ស រចនំ អន្ទោ ហិ ឧត្តរ
 ចក្កុនា រូបំ ន បស្សតិ ពទិហោ សោតេន សទ្ធិំ
 ន សុណាតីតិ ។ ឯវំ រុត្តេ ឧត្តរោ មាណវោ
 ចារាសិរិយន្តោវាសី តុណ្ហិក្ខតោ មជ្ឈិក្ខតោ បត្តក្ខតោ
 អនោមុខោ បដ្ឋាយន្តោ អប្បដិកាលោ ទិសីទិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណាសកៈ

កុំស្តាប់^១ សំឡេងដោយត្រចៀក បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ឯបារា-
សិរិយព្រាហ្មណ៍ តែងសំដែងនូវវិធីចម្រើនឥន្ទ្រិយរបស់សាវ័កទាំងឡាយ
យ៉ាងនេះឯង ។ ឱឧត្តរៈ កាលបើយ៉ាងនេះ បុគ្គលខ្វាក់នឹងបាននាម
ថាជាអ្នកចម្រើនឥន្ទ្រិយហើយ បុគ្គលច្នៃនឹងបាននាមថាជាអ្នកចម្រើន
ឥន្ទ្រិយហើយ ទើបសមនឹងពាក្យរបស់បារាសិរិយព្រាហ្មណ៍ ម្ចាស់ឧត្តរៈ
ព្រោះថា បុគ្គលខ្វាក់ មិនឃើញរូបដោយភ្នែកទេ បុគ្គលច្នៃ មិនឮ
សំឡេងដោយត្រចៀកទេ ។ កាលព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់យ៉ាង
នេះហើយ ឧត្តរមាណាពជាកូនសិស្សបារាសិរិយព្រាហ្មណ៍ ក៏អង្គុយនៅ
ស្ងៀម អៀនអន់ ឱនក ដាក់មុខជ្រប់ មិននិយាយ ។

១ មិនគប្បីស្តាប់ ។ អដ្ឋកថា ។

សឡាយតនវគ្គស្ស តន្ត្រិយការនាសុត្តេ អានន្ទស្ស និមន្តនំ

[៣៣០] អថខោ ភក្កវា ឧត្តវំ មាលាវំ ចារា-
សិរិយន្តោវាសី តុណ្ហិក្ខតំ មង្គ្គក្ខតំ បត្តក្ខន្ធា អដោ-
មុខំ បដ្ឋាយន្តំ អប្បដិកាលំ វិទិត្វា អាយស្មន្តំ អា-
នន្តំ អាមន្តេសិ អញ្ញថា ខោ អានន្ទ ទេសេតិ
ចារាសិរិយោ ព្រាហ្មណោ ច^(១) សាវកានំ ឥន្ទ្រិយ-
ការនំ អញ្ញថា ច បន អរិយស្ស វិនយេ អនុត្តវា
ឥន្ទ្រិយការនា ហោតីតិ ។ ឯតស្ស ភក្កវា កាលោ
ឯតស្ស សុកត កាលោ យំ ភក្កវា អរិយស្ស
វិនយេ អនុត្តវំ ឥន្ទ្រិយការនំ ទេសេយ្យ ភក្កវតោ
សុត្វា ភិក្ខុ ធាវស្សន្តីតិ ។ តេនហានន្ទ សុណាហិ
សាធុកំ មនសិកហេហិ កាសិស្សាមីតិ ។ ឯវម្ពន្តេតិ
ខោ អាយស្មា អានន្តោ ភក្កវតោ បច្ចុស្សោសិ ។

១ ឱ. ម. ចសទ្ធោ ន ទិស្សតិ ។

សឡាយតនវគ្គ ឥន្ទ្រិយការនាសូត្រ ការនិមន្តរបស់ព្រះអានន្ទ

[៣៣០] គ្រានោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបថា
 ឧត្តរមាណាព ជាសិស្សរបស់បារាសិរិយព្រាហ្មណ៍ អង្គុយនៅស្ងៀម
 អៀនអន់ ឱនក ដាក់មុខជ្រប់ មិននិយាយហើយ ទើបត្រាស់ហៅ
 ព្រះអានន្ទមានអាយុថា ម្ចាស់អានន្ទ បារាសិរិយព្រាហ្មណ៍ តែងសំ-
 ដែងនូវវិធីចម្រើនឥន្ទ្រិយ របស់សាវ័កទាំងឡាយ ផ្សេង ចំណែកការ
 ចម្រើនឥន្ទ្រិយដ៏ប្រសើរ ក្នុងវិន័យរបស់ព្រះអរិយៈ ផ្សេង ។ ព្រះ
 អានន្ទត្រូវក្រាបបង្គំទូលថា ព្រះមានព្រះភាគ គប្បីសំដែងនូវវិធីចម្រើន
 ឥន្ទ្រិយដ៏ប្រសើរណា ក្នុងវិន័យរបស់ព្រះអរិយៈ បពិត្រព្រះមានព្រះ
 ភាគ កាលនេះ ជាកាលគួរនឹងសំដែងនូវវិធីចម្រើនឥន្ទ្រិយនុ៎ះ បពិត្រ
 ព្រះសុគត កាលនេះ ជាកាលគួរនឹងសំដែងនូវវិធីចម្រើនឥន្ទ្រិយនុ៎ះ
 ភិក្ខុទាំងឡាយ បានស្តាប់ព្រះពុទ្ធដីការរបស់ព្រះអង្គហើយ នឹងចងចាំ
 បាន ។ ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្ចាស់អានន្ទ បើដូច្នោះ អ្នកចូរស្តាប់
 ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្តឲ្យប្រពៃចុះ តថាគតនឹងសំដែង ។ ព្រះអានន្ទមានអាយុ
 ក៏ទទួលព្រះបន្ទូលនៃព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរិបណ្ណាសកំ

[៣៣១] ភក្កវា ឯតទរោច កថញ្ច អានន្ទ^(១)

អរិយស្ស វិនយេ អនុត្តរា ឥន្ទ្រិយការាណា ហោតិ ។

ឥធានន្ទ ភិក្ខុនោ ចក្កុនា រូបំ ទិស្វា ឧប្បជ្ជតិ

មនាបំ ឧប្បជ្ជតិ អមនាបំ ឧប្បជ្ជតិ មនាចាមនាបំ ។

សោ ឯវំ បជាណតិ ឧប្បន្នំ ខោ មេ ឥទំ មនាបំ

ឧប្បន្នំ អមនាបំ ឧប្បន្នំ មនាចាមនាបំ តញ្ច ខោ

សង្កតំ ឱឡារិកំ បទិច្ច ឥមុប្បន្នំ ឯតំ សន្តំ

ឯតំ បណ្ឌិតំ យទិទំ ឧបេក្ខាតិ ។ តស្ស

តំ ឧប្បន្នំ មនាបំ ឧប្បន្នំ អមនាបំ ឧប្បន្នំ

មនាចាមនាបំ និរុជ្ឈតិ ឧបេក្ខា សណ្ឋាតិ ។

១ ឱ. កថំ បនានន្ទ ។ ម. កថញ្ចានន្ទ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណសកៈ

[៣៣១] ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់សួរ ដូច្នោះថា ម្ចាស់
 អានន្ទ ចុះការចម្រើនឥន្ទ្រិយដ៏ប្រសើរ ក្នុងវិន័យរបស់ព្រះអរិយៈ តើដូច
 ម្តេច ។ ទ្រង់ឆ្លើយដោយព្រះអង្គឯងថា ម្ចាស់អានន្ទ ភិក្ខុក្នុងសាសនា
 នេះ មានសេចក្តីគាប់ចិត្តកើតឡើង មានសេចក្តីមិនគាប់ចិត្តកើតឡើង
 មានសេចក្តីគាប់ចិត្តខ្លះមិនគាប់ចិត្តខ្លះ កើតឡើង ព្រោះឃើញរូបដោយ
 ភ្នែក ។ ភិក្ខុនោះ ដឹងច្បាស់យ៉ាងនេះថា អាត្មាអញ មានសេចក្តី
 គាប់ចិត្តនេះកើតឡើងហើយ មានសេចក្តីមិនគាប់ចិត្តនេះកើតឡើងហើយ
 មានសេចក្តីគាប់ចិត្តខ្លះមិនគាប់ចិត្តខ្លះនេះ កើតឡើងហើយ ឯវិបស្ស-
 នូបេក្ខាដ៏ល្អិត ដ៏ឧត្តម ក៏កើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យសេចក្តីគាប់ចិត្ត
 ជាដើម ដែលជារបស់មានបច្ច័យតាក់តែង ជារបស់គ្រោតគ្រោតនោះ
 ឯង ។ លុះភិក្ខុនោះមានសេចក្តីគាប់ចិត្តនោះកើតឡើង មានសេចក្តី
 មិនគាប់ចិត្តនោះកើតឡើង មានសេចក្តីគាប់ចិត្តខ្លះមិនគាប់ចិត្តខ្លះនោះ
 កើតឡើង ហើយរលត់ទៅវិញ វិបស្សនូបេក្ខា ក៏តាំងឡើង ។

សឡាយតនវគ្គស្ស ឥន្ទ្រិយការនាសុត្ត ឥន្ទ្រិយការនា

សេយ្យថាបិ អាណន្ទ ចក្កុមា បុរិសោ ឧម្ពិលេត្វា វា

និម្ពិលេយ្យ និម្ពិលេត្វា វា ឧម្ពិលេយ្យ ឯវមេវ ខោ

អាណន្ទ យស្ស កស្សចិ ឯវំ សីយំ ឯវំ តុវដំ

ឯវំ អប្បកសិវេន ឧប្បន្នំ មនាបំ ឧប្បន្នំ អមនាបំ

ឧប្បន្នំ មនាចាមនាបំ និរុដ្ឋតិ ឧបេក្ខា សណ្ឋាតិ

អយំ វុច្ចតានន្ទ អរិយស្ស វិនយេ អនុត្តរា

ឥន្ទ្រិយការនា ចក្កុវិញ្ញេយ្យេសុ រូបេសុ ។

[៣៣២] បុន ចបរំ អាណន្ទ ភិក្ខុនោ

សោតេន សន្នំ សុត្វា ឧប្បន្នតិ មនាបំ

ឧប្បន្នតិ អមនាបំ ឧប្បន្នតិ មនាចាមនាបំ ។ សោ

សឡាយតនវគ្គ ឥន្ទ្រិយភាវនាសូត្រ ការចម្រើននូវឥន្ទ្រិយ

ម្នាលអានន្ទ បុរសមានភ្នែកភ្លឺ បើកហើយបិទវិញ ឬបិទហើយបើកវិញ
 មានឧបមាយ៉ាងណាមិញ ម្នាលអានន្ទ បុគ្គលណាមួយ មានសេចក្តី
 គាប់ចិត្តកើតឡើង មានសេចក្តីមិនគាប់ចិត្តកើតឡើង មានសេចក្តីគាប់
 ចិត្តខ្លះមិនគាប់ចិត្តខ្លះកើតឡើង ហើយរលត់ទៅវិញ ឯវិបស្សនូបេក្ខា
 ក៏តាំងឡើង ដោយឆាប់យ៉ាងនេះ រហ័សយ៉ាងនេះ មិនមានសេចក្តី
 លំបាកយ៉ាងនេះ ក៏មានឧបមេយ្យយ៉ាងនោះឯង ម្នាលអានន្ទ នេះឯង
 តថាគតហៅថា ការចម្រើននូវឥន្ទ្រិយដ៏ប្រសើរ ក្នុងរូបដែលគប្បីដឹង
 បានដោយភ្នែក ក្នុងវិន័យរបស់ព្រះអរិយៈ ។

[៣៣២] ម្នាលអានន្ទ មួយទៀត ភិក្ខុមានសេចក្តីគាប់ចិត្តកើត
 ឡើង មានសេចក្តីមិនគាប់ចិត្តកើតឡើង មានសេចក្តីគាប់ចិត្តខ្លះមិនគាប់
 ចិត្តខ្លះ កើតឡើង ព្រោះស្តាប់សំឡេងដោយត្រចៀក ។ ភិក្ខុនោះ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរិបណ្ណាសកំ

ឯវំ បជាជាតិ ឧប្បន្នំ ខោ មេ ឥទំ មនាបំ ឧប្បន្នំ
 អមនាបំ ឧប្បន្នំ មនាចាមនាបំ តព្ភា ខោ សង្ខតំ
 ឌីណ្ហារិកំ បដិច្ច ភមុប្បន្នំ ឯតំ សន្តំ ឯតំ បណ្ឌិតំ
 យទិទំ ឧបេក្ខាតិ ។ តស្ស តំ ឧប្បន្នំ មនាបំ
 ឧប្បន្នំ អមនាបំ ឧប្បន្នំ មនាចាមនាបំ និរុជ្ឈតិ
 ឧបេក្ខា សណ្ឋាតិ ។ សេយ្យថាបិ អានន្ទ ពលរា
 បុរិសោ អប្បកសិរេន អច្ឆរិកំ បហារេយ្យ ឯវមេវ
 ខោ អានន្ទ យស្ស កស្សចិ ឯវំ សីយំ ឯវំ តុរជំ ឯវំ
 អប្បកសិរេន ឧប្បន្នំ មនាបំ ឧប្បន្នំ អមនាបំ
 ឧប្បន្នំ មនាចាមនាបំ និរុជ្ឈតិ ឧបេក្ខា សណ្ឋាតិ
 អយំ រុច្ចតានន្ទ អរិយស្ស វិនយេ អនុត្តរា ឥន្ទ្រិយ-
 ការវេន សោតវិញ្ញេយ្យេសុ សទ្ទេសុ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណសកៈ

ដឹងច្បាស់យ៉ាងនេះថា អាត្មាអញ មានសេចក្តីគាប់ចិត្តនេះកើតឡើង
 ហើយ មានសេចក្តីមិនគាប់ចិត្តនេះកើតឡើងហើយ មានសេចក្តីគាប់ចិត្ត
 ខ្លះមិនគាប់ចិត្តខ្លះនេះកើតឡើងហើយ ឯវិបស្សនូបេក្ខាដ៏ល្អិត ដ៏ឧត្តម
 ក៏កើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យសេចក្តីគាប់ចិត្តជាដើម ដែលជារបស់មាន
 បច្ច័យតាក់តែង ជារបស់គ្រោតគ្រោតនោះឯង ។ លុះភិក្ខុនោះ មានសេច-
 ក្តីគាប់ចិត្តនោះកើតឡើង មានសេចក្តីមិនគាប់ចិត្តនោះកើតឡើង មាន
 សេចក្តីគាប់ចិត្តខ្លះមិនគាប់ចិត្តខ្លះនោះ កើតឡើង ហើយរលត់ទៅវិញ
 វិបស្សនូបេក្ខាក៏តាំងឡើង ។ ម្នាលអានន្ទ បុរសមានកម្លាំង ទះម្រាម
 ដៃដោយមិនលំបាកយ៉ាងណាមិញ ម្នាលអានន្ទ បុគ្គលណាមួយ មាន
 សេចក្តីគាប់ចិត្តកើតឡើង មានសេចក្តីមិនគាប់ចិត្តកើតឡើង មានសេចក្តី
 គាប់ចិត្តខ្លះមិនគាប់ចិត្តខ្លះ កើតឡើង ហើយរលត់ទៅវិញ វិបស្សនូ-
 បេក្ខាក៏តាំងឡើង ដោយឆាប់យ៉ាងនេះ រហ័សយ៉ាងនេះ មិនមាន
 សេចក្តីលំបាកយ៉ាងនេះ ក៏មានឧបមេយ្យយ៉ាងនោះឯង ម្នាលអានន្ទ
 នេះឯងតថាគតហៅថា ការចម្រើនឥន្ទ្រិយដ៏ប្រសើរក្នុងសំឡេង ដែល
 គប្បីដឹងបានដោយត្រចៀក ក្នុងវិន័យរបស់ព្រះអរិយៈ ។

សឡាយតនវគ្គស្ស ឥន្ទ្រិយភាវនាសុត្តេ ឥន្ទ្រិយភាវនា

[៣៣៣] បុន ចបវំ អាណន្ទ ភិក្ខុនោ យានេន
 កន្លំ យាយិត្វា ឧប្បជ្ជតិ មនាបំ ឧប្បជ្ជតិ អមនាបំ
 ឧប្បជ្ជតិ មនាមនាបំ ។ សោ ឯវំ បជាតតិ
 ឧប្បជ្ជំ ខោ មេ ឥទំ មនាបំ ឧប្បជ្ជំ អមនាបំ
 ឧប្បជ្ជំ មនាមនាបំ តញ្ច ខោ សង្កតំ ឌីណ្ហារិកំ
 បដិច្ច សមុប្បជ្ជំ ឯតំ សន្តំ ឯតំ បណ្ឌិតំ យទិទំ
 ឧបេក្ខាតិ ។ តស្ស តំ ឧប្បជ្ជំ មនាបំ ឧប្បជ្ជំ
 អមនាបំ ឧប្បជ្ជំ មនាមនាបំ ជិវុជ្ឈតិ ឧបេក្ខា
 សណ្ឋាតិ ។ សេយ្យថាមិ អាណន្ទ ឡៀសកថោណោ
 បទុមិទិបត្តេ ឧទកដុសិតានិ បវត្តន្តិ^(១) ន សណ្ឋាន្តិ ឯវ-
 មេវ ខោ អាណន្ទ យស្ស កស្សចិ ឯវំ សីយំ ឯវំ តុវដំ
 ឯវំ អប្បកសិរោន ឧប្បជ្ជំ មនាបំ ឧប្បជ្ជំ អមនាបំ
 ឧប្បជ្ជំ មនាមនាបំ ជិវុជ្ឈតិ ឧបេក្ខា សណ្ឋាតិ

១ ម. ឡៀសកំបោណោ ឧទកដុសិតានិ បវត្តន្តីតិ ទិស្សតិ ។

សឡាយតនវគ្គ ឥន្ទ្រិយការវនាសូត្រ ការចម្រើននូវឥន្ទ្រិយ

[៣៣៣] ម្នាលអានន្ទ មួយទៀត ភិក្ខុមានសេចក្តីគាប់ចិត្តកើតឡើង មានសេចក្តីមិនគាប់ចិត្តកើតឡើង មានសេចក្តីគាប់ចិត្តខ្លះមិនគាប់ចិត្តខ្លះកើតឡើង ព្រោះជុំភ្លិនដោយច្រមុះ ។ ភិក្ខុនោះរមែងដឹងច្បាស់យ៉ាងនេះថា អាត្មាអញមានសេចក្តីគាប់ចិត្តនេះកើតឡើងហើយ មានសេចក្តីមិនគាប់ចិត្តនេះកើតឡើងហើយ មានសេចក្តីគាប់ចិត្តខ្លះមិនគាប់ចិត្តខ្លះនេះកើតឡើងហើយ ឯវិបស្សនូបេក្ខា ដ៏ល្អិត ដ៏ឧត្តម ក៏កើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យសេចក្តីគាប់ចិត្តជាដើម ដែលជារបស់មានបច្ច័យតាក់តែងជារបស់គ្រោតគ្រោតនោះឯង ។ លុះភិក្ខុនោះ មានសេចក្តីគាប់ចិត្តនោះកើតឡើង មានសេចក្តីមិនគាប់ចិត្តនោះកើតឡើង មានសេចក្តីគាប់ចិត្តខ្លះមិនគាប់ចិត្តខ្លះនោះកើតឡើង ហើយរលត់ទៅវិញ វិបស្សនូបេក្ខាក៏តាំងឡើង ។ ម្នាលអានន្ទ តំណក់ទឹក រមៀលលើស្លឹកឈូកដែលផ្ទៀងបន្តិច រមែងមិនដក់នៅ មានឧបមាយ៉ាងណាមិញ ម្នាលអានន្ទ បុគ្គលណាមួយ មានសេចក្តីគាប់ចិត្តកើតឡើង មានសេចក្តីមិនគាប់ចិត្តកើតឡើង មានសេចក្តីគាប់ចិត្តខ្លះមិនគាប់ចិត្តខ្លះ កើតឡើង ហើយរលត់ទៅវិញ វិបស្សនូបេក្ខា ក៏តាំងឡើង ដោយចាប់យ៉ាងនេះ រហ័សយ៉ាងនេះ មិនមានសេចក្តីលំបាកយ៉ាងនេះ ក៏មានឧបមេយ្យយ៉ាងនោះឯង

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបវិបណ្ណាសកំ

អយំ វុច្ចតានន្ទ អរិយស្ស វិនយេ អនុត្តរា ឥន្ទ្រិយ-
ការាធា ឃានវិញ្ញាយេសុ តន្តេសុ ។

[៣៣៤] បុន ចបរំ អាណន្ទ ភិក្ខុនោ ជិវ្ហាយ

រសំ សាយិត្វា ឧប្បជ្ជតិ មនាបំ ឧប្បជ្ជតិ អមនាបំ
ឧប្បជ្ជតិ មនាទាមនាបំ ។ សោ ឯវំ បជាតតិ

ឧប្បជ្ជំ ខោ មេ ឥទំ មនាបំ ឧប្បជ្ជំ អមនាបំ

ឧប្បជ្ជំ មនាទាមនាបំ តព្វា ខោ សជ្ជតំ ឱណ្ណារិកំ

បទិច្ច សមុប្បជ្ជំ ឯតំ សន្តំ ឯតំ បណ្ឌិតំ

យទិទំ ឧបេក្កាតិ ។ តស្ស តំ ឧប្បជ្ជំ មនាបំ

ឧប្បជ្ជំ អមនាបំ ឧប្បជ្ជំ មនាទាមនាបំ ទិវុជ្ឈតិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណាសកៈ

ម្នាលអានន្ទ នេះឯងតថាគតហៅថា ការចម្រើនឥន្ទ្រិយដ៏ប្រសើរក្នុងក្លិន
ដែលគប្បីដឹងបានដោយច្រមុះ ក្នុងវិន័យរបស់ព្រះអរិយៈ ។

[៣៣៤] ម្នាលអានន្ទ មួយទៀត ភិក្ខុមានសេចក្តីគាប់ចិត្តកើត
ឡើង មានសេចក្តីមិនគាប់ចិត្តកើតឡើង មានសេចក្តីគាប់ចិត្តខ្លះសេចក្តី
មិនគាប់ចិត្តខ្លះកើតឡើង ព្រោះទទួលរសដោយអណ្តាត ។ ភិក្ខុនោះដឹង
ច្បាស់យ៉ាងនេះថា អាត្មាអញ មានសេចក្តីគាប់ចិត្តនេះកើតឡើងហើយ
មានសេចក្តីមិនគាប់ចិត្តនេះកើតឡើងហើយ មានសេចក្តីគាប់ចិត្តខ្លះមិន
គាប់ចិត្តខ្លះនេះកើតឡើងហើយ ឯរិបស្សនូបេក្ខា ដ៏ល្អិត ដ៏ឧត្តម ក៏កើត
ឡើង ព្រោះអាស្រ័យសេចក្តីគាប់ចិត្តជាដើម ដែលជារបស់មានបច្ច័យ
តាក់តែង ជារបស់គ្រោតគ្រោតនោះឯង ។ លុះភិក្ខុនោះ មានសេចក្តី
គាប់ចិត្តនោះកើតឡើង មានសេចក្តីមិនគាប់ចិត្តនោះកើតឡើង មាន
សេចក្តីគាប់ចិត្តខ្លះមិនគាប់ចិត្តខ្លះនោះ កើតឡើង ហើយរលត់ទៅវិញ

សឡាយតនវគ្គស្ស ឥន្ទ្រិយភាវនាសុត្តេ ឥន្ទ្រិយភាវនា

ឧបេក្ខា សណ្ឋាតិ ។ សេយ្យថាមិ អាណន្ទ ពលវា

បុរិសោ ជិវ្ហក្កេ ខេឡបិណ្ណំ សំយូហិត្វា អប្បកសិរេន

រម្មេយ្យ^(១) ឯវមេវ ខោ អាណន្ទ យស្ស កស្សចិ ឯវំ

សីយំ ឯវំ តុរដំ ឯវំ អប្បកសិរេន ឧប្បន្នំ មនាបំ

ឧប្បន្នំ អមនាបំ ឧប្បន្នំ មនាចាមនាបំ និរុជ្ឈតិ

ឧបេក្ខា សណ្ឋាតិ អយំ វុច្ចតានន្ទ អរិយស្ស វិនយេ

អនុត្តរា ឥន្ទ្រិយភាវនា ជិវ្ហវិញ្ញេយ្យេសុ រសេសុ ។

១ ម. សន្ធិមេយ្យ ។

សឡាយតនវគ្គ ឥន្ទ្រិយភាវនាសូត្រ ការចម្រើននូវឥន្ទ្រិយ

ឯវិបស្សនូបេក្ខា ក៏តាំងឡើង ។ ម្នាលអានន្ទ បុរសមានកម្លាំង
 ប្រមូលដុំទឹកមាត់មកលើចុងអណ្តាត ហើយស្តោះ ដោយមិនលំបាក
 មានឧបមាយ៉ាងណាមិញ ម្នាលអានន្ទ បុគ្គលណាមួយ មានសេចក្តី
 គាប់ចិត្តកើតឡើង មានសេចក្តីមិនគាប់ចិត្តកើតឡើង មានសេចក្តីគាប់
 ចិត្តខ្លះមិនគាប់ចិត្តខ្លះ កើតឡើង ហើយរលត់ទៅវិញ ឯវិបស្សនូ-
 បេក្ខា ក៏តាំងឡើង ដោយឆាប់យ៉ាងនេះ រហ័សយ៉ាងនេះ មិនមាន
 លំបាកយ៉ាងនេះ ក៏មានឧបមេយ្យយ៉ាងនោះឯង ម្នាលអានន្ទ នេះឯង
 តថាគតហៅថា ការចម្រើនឥន្ទ្រិយដ៏ប្រសើរក្នុងរស ដែលគប្បីដឹងបាន
 ដោយអណ្តាត ក្នុងវិន័យរបស់ព្រះអរិយៈ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរិបណ្ណាសកំ

[៣៣៥] បុន ចបរំ អាណន្ទ ភិក្ខុនោ កាយេន
 ដោដ្ឋព្វំ ធុសិត្វា ឧប្បជ្ជតិ មនាបំ ឧប្បជ្ជតិ អមនាបំ
 ឧប្បជ្ជតិ មនាចាមនាបំ ។ សោ ឯវំ បជាតតិ
 ឧប្បជ្ជំ ខោ មេ ឥទំ មនាបំ ឧប្បជ្ជំ អមនាបំ ឧប្បជ្ជំ
 មនាចាមនាបំ តព្វា ខោ សដ្ឋតំ ឱណ្ណារិកំ បដិច្ច ស-
 មុប្បជ្ជំ ឯតំ សន្តំ ឯតំ បណ្ឌិតំ យទិទំ ឧបេក្ខាតិ ។
 តស្ស តំ ឧប្បជ្ជំ មនាបំ ឧប្បជ្ជំ អមនាបំ ឧប្បជ្ជំ
 មនាចាមនាបំ និរុជ្ឈតិ ឧបេក្ខា សណ្ណាតិ ។ សេយ្យ-
 ថាបិ អាណន្ទ ពលវា បុរិសោ សម្មិញ្ញតំ វា ពាហំ
 បសារេយ្យ បសារិតំ វា ពាហំ សម្មិញ្ញេយ្យ ឯវមេវ ខោ
 អាណន្ទ យស្ស កស្សចិ ឯវំ សីយំ តុវដំ អប្បក-
 សិរេន ឧប្បជ្ជំ មនាបំ ឧប្បជ្ជំ អមនាបំ ឧប្បជ្ជំ មនា-
 ចាមនាបំ និរុជ្ឈតិ ឧបេក្ខា សណ្ណាតិ អយំ វុច្ចតានន្ទ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណាសកៈ

[៣៣៥] ម្នាលអានន្ទ មួយទៀត ភិក្ខុមានសេចក្តីគាប់ចិត្តកើតឡើង មានសេចក្តីមិនគាប់ចិត្តកើតឡើង មានសេចក្តីគាប់ចិត្តខ្លះមិនគាប់ចិត្តខ្លះ កើតឡើង ព្រោះពាល់ត្រូវរូរវេទាដ្ឋព្វៈដោយកាយ ។ ភិក្ខុនោះដឹងច្បាស់យ៉ាងនេះថា អាត្មាអញ មានសេចក្តីគាប់ចិត្តនេះកើតឡើងហើយ មានសេចក្តីមិនគាប់ចិត្តនេះកើតឡើងហើយ មានសេចក្តីគាប់ចិត្តខ្លះមិនគាប់ចិត្តខ្លះនេះកើតឡើងហើយ ឯវិបស្សនូបេក្ខា ដ៏ល្អិត ដ៏ឧត្តមក៏កើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យសេចក្តីគាប់ចិត្តជាដើម ដែលជារបស់មានបច្ច័យតាក់តែង ជារបស់គ្រោតគ្រោតនោះឯង ។ លុះភិក្ខុនោះ មានសេចក្តីគាប់ចិត្តនោះកើតឡើង មានសេចក្តីមិនគាប់ចិត្តនោះកើតឡើង មានសេចក្តីគាប់ចិត្តខ្លះមិនគាប់ចិត្តខ្លះនោះ កើតឡើង ហើយរលត់ទៅវិញ វិបស្សនូបេក្ខា ក៏តាំងឡើង ។ ម្នាលអានន្ទ បុរសមានកម្លាំងលាដៃដែលបត់ចូល ឬបត់ចូលដៃដែលលាចេញ មានឧបមាយ៉ាងណាមិញ ម្នាលអានន្ទ បុគ្គលណាមួយ មានសេចក្តីគាប់ចិត្តកើតឡើង មានសេចក្តីមិនគាប់ចិត្តកើតឡើង មានសេចក្តីគាប់ចិត្តខ្លះមិនគាប់ចិត្តខ្លះ កើតឡើង ហើយរលត់ទៅវិញ វិបស្សនូបេក្ខា ក៏តាំងឡើង ដោយឆាប់យ៉ាងនេះ រហ័សយ៉ាងនេះ មិនមានសេចក្តីលំបាកយ៉ាងនេះ ក៏មានឧបមេយ្យយ៉ាងនោះឯង ម្នាលអានន្ទ នេះឯងតថាគតហៅថា

សឡាយតនវគ្គស្ស ឥន្ទ្រិយការវនាសុត្ត ឥន្ទ្រិយការវនា

អរិយស្ស វិនយេ អនុត្តរា ឥន្ទ្រិយការវនា កាយវិញ្ញេ-
យ្យេសុ ដោដ្ឋព្វេសុ ។

[៣៣៦] បុន ចបវំ អានន្ទ ភិក្ខុនោ មនសា
ធម្មំ វិញ្ញាយ ឧប្បជ្ជតិ មនាបំ ឧប្បជ្ជតិ អមនាបំ
ឧប្បជ្ជតិ មនាចាមនាបំ ។ សោ វរំ បជាតាតិ ឧប្បជ្ជំ
ខោ មេ ឥទំ មនាបំ ឧប្បជ្ជំ អមនាបំ ឧប្បជ្ជំ
មនាចាមនាបំ តញ្ច ខោ សង្កតំ ឌីណ្ហារិកំ បដិច្ច
សមុប្បជ្ជំ ឯតំ សន្តំ ឯតំ បណ្ឌិតំ យទិទំ ឧបេក្ខាតិ ។
តស្ស តំ ឧប្បជ្ជំ មនាបំ ឧប្បជ្ជំ អមនាបំ ឧប្បជ្ជំ
មនាចាមនាបំ និរុជ្ឈតិ ឧបេក្ខា សណ្ឋាតិ ។ សេយ្យ-
ថាបិ អានន្ទ ពលវា បុរិសា ទិវសំ សន្តត្តេ អ-
យោកជាហេ ទ្វេ វា តីណិ វា ឧទកដុសិតានិ និ-
ចាតេយ្យ ទន្ធា អានន្ទ ឧទកដុសិតានំ និចាតោ
អថខោ តំ ទិប្បមេវ បរិក្ខាយំ បរិយាទានំ កច្ឆេយ្យ

សឡាយតនវគ្គ ឥន្ទ្រិយការវនាសូត្រ ការចម្រើននូវឥន្ទ្រិយ

ការចម្រើនឥន្ទ្រិយដ៏ប្រសើរក្នុងដោដ្ឋព្វៈ ដែលគប្បីដឹងបានដោយកាយ
ក្នុងវិន័យរបស់ព្រះអរិយៈ ។

[៣៣៦] ម្នាលអានន្ទ មួយវិញទៀត ភិក្ខុ មានសេចក្តីគាប់
ចិត្តកើតឡើង មានសេចក្តីមិនគាប់ចិត្តកើតឡើង មានសេចក្តីគាប់ចិត្តខ្លះ
មិនគាប់ចិត្តខ្លះ កើតឡើង ព្រោះដឹងធម្មារម្មណ៍ដោយចិត្ត ។ ភិក្ខុនោះ
ដឹងច្បាស់យ៉ាងនេះថា អាត្មាអញមានសេចក្តីគាប់ចិត្តនេះកើតឡើងហើយ
មានសេចក្តីមិនគាប់ចិត្តនេះកើតឡើងហើយ មានសេចក្តីគាប់ចិត្តខ្លះមិន
គាប់ចិត្តខ្លះនេះកើតឡើងហើយ ឯវិបស្សនូបេក្ខា ដ៏ល្អិត ដ៏ឧត្តម ក៏កើត
ឡើង ព្រោះអាស្រ័យសេចក្តីគាប់ចិត្តជាដើម ដែលជារបស់មានបច្ច័យ
តាក់តែង ជារបស់គ្រោតគ្រោតនោះឯង ។ លុះភិក្ខុនោះ មានសេចក្តី
គាប់ចិត្តនោះកើតឡើង មានសេចក្តីមិនគាប់ចិត្តនោះកើតឡើង មាន
សេចក្តីគាប់ចិត្តខ្លះមិនគាប់ចិត្តខ្លះនោះ កើតឡើង ហើយរលត់ទៅវិញ
វិបស្សនូបេក្ខាក៏តាំងឡើង ។ ម្នាលអានន្ទ បុរសមានកម្លាំង សម្រក់
នូវតំណក់ទឹក ២ តំណក់ ឬ ៣ តំណក់ ទៅក្នុងខ្លះដែកដ៏ក្តៅអស់ ១ ថ្ងៃ
ម្នាលអានន្ទ ការសម្រក់នូវតំណក់ទឹកទាំងឡាយយឺតយូរ ឯទឹកនោះ ក៏
ដល់នូវការអស់ទៅ ស្ងួតទៅ ដោយឆាប់រហ័ស មានឧបមាយ៉ាងណាមិញ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរិបណ្ណាសកំ

ឯវមេវ ខោ អាណន្ទ យស្ស កស្សចិ ឯវំ សីយំ
 ឯវំ តុវដំ ឯវំ អប្បកសិវេន ឧប្បន្នំ មនាបំ ឧប្បន្នំ
 អមនាបំ ឧប្បន្នំ មនាចាមនាបំ និរុជ្ឈតិ ឧបេក្ខា
 សណ្ឋាតិ អយំ វុច្ចតានន្ទ អរិយស្ស វិនយេ អនុត្ត-
 រា ឥន្ទ្រិយការវេនា មនោវិញ្ញេយ្យេសុ ធម្មេសុ ។ ឯវំ
 ខោ អាណន្ទ អរិយស្ស វិនយេ អនុត្តរា ឥន្ទ្រិយ-
 ការវេនា ហោតិ ។

[៣៣៧] កថញ្ចានន្ទ សេក្ខោ ហោតិ ចាដិ-
 បទោ ។ ឥនានន្ទ ភិក្ខុនោ ចក្កុនា រូបំ ទិស្វា
 ឧប្បន្នតិ មនាបំ ឧប្បន្នតិ អមនាបំ ឧប្បន្នតិ ម-
 នាចាមនាបំ ។ សោ តេន ឧប្បន្នេន មនាបេន
 ឧប្បន្នេន អមនាបេន ឧប្បន្នេន មនាចាមនាបេន
 អន្តិយតិ ហារាយតិ ទិកុច្ចតិ ។ សោតេន សន្នំ សុត្វា...
 យានេន កន្នំ យាយិត្វា... ជិវ្ហាយ រសំ សាយិត្វា...

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណសកៈ

ម្នាលអានន្ទ បុគ្គលណាមួយ មានសេចក្តីគាប់ចិត្តកើតឡើង មានសេចក្តីមិនគាប់ចិត្តកើតឡើង មានសេចក្តីគាប់ចិត្តខ្លះមិនគាប់ចិត្តខ្លះនោះកើតឡើង ហើយរលត់ទៅវិញ វិបស្សនូបេក្ខា ក៏តាំងឡើង ដោយឆាប់យ៉ាងនេះ រហ័សយ៉ាងនេះ មិនមានសេចក្តីលំបាកយ៉ាងនេះ ក៏មានឧបមេយ្យយ៉ាងនោះឯង ម្នាលអានន្ទ នេះឯងតថាគតហៅថា ការចម្រើនឥន្ទ្រិយក្នុងធម្មារម្មណ៍ ដែលគប្បីដឹងបានដោយចិត្ត ក្នុងវិន័យរបស់ព្រះអរិយៈ ។ ម្នាលអានន្ទ ការចម្រើនឥន្ទ្រិយដោយចិត្ត ក្នុងវិន័យរបស់ព្រះអរិយៈ យ៉ាងនេះឯង ។

[៣៣៧] ម្នាលអានន្ទ បុគ្គលដែលឈ្មោះថាសេក្ខៈជាអ្នកមានបដិបទា តើដូចម្តេច ។ ម្នាលអានន្ទ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ មានសេចក្តីគាប់ចិត្តកើតឡើង មានសេចក្តីមិនគាប់ចិត្តកើតឡើង មានសេចក្តីគាប់ចិត្តខ្លះមិនគាប់ចិត្តខ្លះកើតឡើង ព្រោះឃើញរូបដោយភ្នែក ។ ភិក្ខុនោះ ក៏នឿយណាយ ធុញទ្រាន់ ខ្ពើមរងើម ដោយសេចក្តីគាប់ចិត្តដែលកើតឡើង ដោយសេចក្តីមិនគាប់ចិត្តដែលកើតឡើង ដោយសេចក្តីគាប់ចិត្តខ្លះមិនគាប់ចិត្តខ្លះ ដែលកើតឡើងនោះ ។ ភិក្ខុមានសេចក្តីគាប់ចិត្តកើតឡើង មានសេចក្តីមិនគាប់ចិត្តកើតឡើង មានសេចក្តីគាប់ចិត្តខ្លះមិនគាប់ចិត្តខ្លះកើតឡើង ព្រោះឮសំឡេងដោយត្រចៀក... ព្រោះជុំក្លិនដោយច្រមុះ... ព្រោះទទួលរសដោយអណ្តាត...

សឡាយតនវគ្គស្ស ឥន្ទ្រិយការវនាសុត្តេ សេក្ខបាដិបទោ

កាយេន ដោដ្ឋព្វំ ធុសិត្វា... មនសា ធម្មំ វិញ្ញាយ
 ឧប្បជ្ជតិ មនាបំ ឧប្បជ្ជតិ អមនាបំ ឧប្បជ្ជតិ
 មនាទាមនាបំ ។ សោ តេន ឧប្បន្នេន មនាបេន
 ឧប្បន្នេន អមនាបេន ឧប្បន្នេន មនាទាមនាបេន
 អន្តិយតិ ហារាយតិ ជិត្តច្ឆតិ ។ ឯវំ ខោ អានន្ទ
 សេក្ខោ ហោតិ ទាដិបទោ ។

[៣៣៨] កថញ្ចានន្ទ អរិយោ ហោតិ ការិតិ[ន្ទ្រិ-
 យោ ។ ឥធានន្ទ ភិក្ខុនោ ចក្កនា រូបំ ទិស្វា
 ឧប្បជ្ជតិ មនាបំ ឧប្បជ្ជតិ អមនាបំ ឧប្បជ្ជតិ ម-
 នាទាមនាបំ ។ សោ សចេ អាកដ្ឋតិ បដិក្កុលេ
 អប្បដិក្កុលសញ្ញំ វិហារេយ្យន្តិ អប្បដិក្កុលសញ្ញំ
 តត្ថ វិហារតិ ។ សចេ អាកដ្ឋតិ អប្បដិក្កុ-
 លេ បដិក្កុលសញ្ញំ វិហារេយ្យន្តិ បដិក្កុលសញ្ញំ
 តត្ថ វិហារតិ ។ សចេ អាកដ្ឋតិ បដិក្កុលេ ច
 អប្បដិក្កុលេ ច អប្បដិក្កុលសញ្ញំ វិហារេយ្យន្តិ

សឡាយតនវគ្គ ឥន្ទ្រិយការវនាសូត្រ សេក្ខប្បដិបទា

ព្រោះពាល់ត្រូវដោដ្ឋព្វៈដោយកាយ... ព្រោះដឹងធម្មារម្មណ៍ដោយចិត្ត ។
 ភិក្ខុនោះ ក៏នឿយណាយ ធុញទ្រាន់ ខ្លើមរងើម ដោយសេចក្តីគាប់
 ចិត្តដែលកើតឡើង ដោយសេចក្តីមិនគាប់ចិត្តដែលកើតឡើង ដោយ
 សេចក្តីគាប់ចិត្តខ្លះមិនគាប់ចិត្តខ្លះ ដែលកើតឡើងនោះ ។ ម្នាលអា-
 នន្ទ បុគ្គលដែលឈ្មោះថាសេក្ខៈជាអ្នកមានបដិបទា យ៉ាងនេះឯង ។

[៣៣៨] ម្នាលអានន្ទ បុគ្គលដែលឈ្មោះថាអរិយៈមានឥន្ទ្រិយ
 ចម្រើនហើយ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលអានន្ទ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ
 មានសេចក្តីគាប់ចិត្តកើតឡើង មានសេចក្តីមិនគាប់ចិត្តកើតឡើង មាន
 សេចក្តីគាប់ចិត្តខ្លះមិនគាប់ចិត្តខ្លះកើតឡើង ព្រោះឃើញរូបដោយភ្នែក ។
 បើភិក្ខុនោះ ប្រាថ្នាថា អាត្មាអញគប្បីជាអ្នកសំគាល់ ក្នុងរបស់គួរខ្លើម
 ថាជារបស់មិនគួរខ្លើមដូច្នោះ ហើយក៏សំគាល់ថាជារបស់មិនគួរខ្លើម ក្នុង
 របស់ដែលគួរខ្លើមនោះ ។ បើប្រាថ្នាថា អាត្មាអញជាអ្នកសំគាល់ក្នុង
 របស់មិនគួរខ្លើម ថាជារបស់គួរខ្លើមដូច្នោះ ហើយក៏សំគាល់ថាជារបស់
 គួរខ្លើម ក្នុងរបស់ដែលមិនគួរខ្លើមនោះ ។ បើប្រាថ្នាថា អាត្មាអញជា
 អ្នកសំគាល់ក្នុងរបស់គួរខ្លើមផង មិនគួរខ្លើមផង ថាជារបស់មិនគួរខ្លើម

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបវិបណ្ណាសកំ

អប្បជិក្ខុលសញ្ញី តត្ថ វិហារតិ ។ សចេ អាកង្ខតិ
 អប្បជិក្ខុលេ ច បជិក្ខុលេ ច បជិក្ខុលសញ្ញី
 វិហារេយ្យន្តិ បជិក្ខុលសញ្ញី តត្ថ វិហារតិ ។ សចេ
 អាកង្ខតិ បជិក្ខុលញ អប្បជិក្ខុលញ តទុកយំ
 អភិទិវដ្ឋេត្វា ឧបេក្ខកោ វិហារេយ្យំ សតោ សម្ម-
 ជាដោតិ ឧបេក្ខកោ តត្ថ វិហារតិ សតោ សម្ម-
 ជាដោ ។

[៣៣៩] បុន ចបរំ អានន្ទ ភិក្ខុនោ សោតេ-
 ន សទ្ធិំ សុត្វា... ឃានេន កង្ខំ ឃាយិត្វា... ជិវ្ហាយ
 រសំ សាយិត្វា... កាយេន ដោដ្ឋព្វំ ផុសិត្វា... ម-
 នសា ធម្មំ វិញ្ញាយ ឧប្បជ្ជតិ មនាបំ ឧប្បជ្ជតិ
 អមនាបំ ឧប្បជ្ជតិ មនាចាមនាបំ ។ សោ
 សចេ អាកង្ខតិ បជិក្ខុលេ អប្បជិក្ខុលសញ្ញី
 វិហារេយ្យន្តិ អប្បជិក្ខុលសញ្ញី តត្ថ វិហារតិ ។ សចេ
 អាកង្ខតិ អប្បជិក្ខុលេ បជិក្ខុលសញ្ញី វិហារេយ្យន្តិ
 បជិក្ខុលសញ្ញី តត្ថ វិហារតិ ។ សចេ អាកង្ខតិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណសកៈ

ដូច្នោះ ហើយក៏សំគាល់ថាជារបស់មិនគួរខ្ពើម ក្នុងរបស់ដែលគួរខ្ពើម
និងមិនគួរខ្ពើមនោះ ។ បើប្រាថ្នាថា អាត្មាអញគប្បីជាអ្នកសំគាល់
ក្នុងរបស់មិនគួរខ្ពើមផង គួរខ្ពើមផង ថាជារបស់គួរខ្ពើមដូច្នោះ ហើយក៏
សំគាល់ថាជារបស់គួរខ្ពើម ក្នុងរបស់ដែលមិនគួរខ្ពើមនិងគួរខ្ពើមនោះ ។
បើប្រាថ្នាថា អាត្មាអញគួររៀរចេញនូវរបស់ទាំងពីរ គឺរបស់គួរខ្ពើមនិង
មិនគួរខ្ពើម ជាអ្នកព្រងើយកន្តើយ មានស្មារតីដឹងសព្វដូច្នោះហើយ ក៏
ជាអ្នកព្រងើយកន្តើយ មានស្មារតីដឹងសព្វក្នុងរបស់ទាំងពីរនោះ ។

[៣៣៧] ម្នាលអានន្ទ មួយវិញទៀត ភិក្ខុ មានសេចក្តីគាប់
ចិត្តកើតឡើង មានសេចក្តីមិនគាប់ចិត្តកើតឡើង មានសេចក្តីគាប់ចិត្តខ្លះ
មិនគាប់ចិត្តខ្លះ កើតឡើង ព្រោះឮសំឡេងដោយត្រចៀក... ព្រោះ
ជុំក្លិនដោយច្រមុះ... ព្រោះទទួលរសដោយអណ្តាត... ព្រោះពាល់ត្រូវ
ដោដូងដោយកាយ... ព្រោះដឹងធម្មារម្មណ៍ដោយចិត្ត ។ បើភិក្ខុនោះ
ប្រាថ្នាថា អាត្មាអញគប្បីជាអ្នកសំគាល់ ក្នុងរបស់គួរខ្ពើម ថាជារបស់
មិនគួរខ្ពើមដូច្នោះ ហើយក៏សំគាល់ថាជារបស់មិនគួរខ្ពើម ក្នុងរបស់
ដែលគួរខ្ពើមនោះ ។ បើប្រាថ្នាថា អាត្មាអញគប្បីជាអ្នកសំគាល់
ក្នុងរបស់មិនគួរខ្ពើម ថាជារបស់គួរខ្ពើមដូច្នោះ ហើយក៏សំគាល់
ថាជារបស់គួរខ្ពើម ក្នុងរបស់ដែលមិនគួរខ្ពើមនោះ ។ បើប្រាថ្នាថា

សឡាយតនវគ្គស្ស ឥន្ទ្រិយការវនាសុត្តេ សេក្ខបាធិបទោ

បដិក្ខុលេ ច អប្បដិក្ខុលេ ច អប្បដិក្ខុលសញ្ញា
 វិហារេយ្យន្តិ អប្បដិក្ខុលសញ្ញា តត្ថ វិហារតិ ។ សចេ
 អាភដ្ឋតិ អប្បដិក្ខុលេ ច បដិក្ខុលេ ច បដិក្ខុលសញ្ញា
 វិហារេយ្យន្តិ បដិក្ខុលសញ្ញា តត្ថ វិហារតិ ។ សចេ
 អាភដ្ឋតិ បដិក្ខុលញ្ច អប្បដិក្ខុលញ្ច តទុកយំ
 អភិជិវដ្ឋេត្វា ឧបេក្ខកោ វិហារេយ្យំ សតោ សម្ម-
 ជាដោតិ ឧបេក្ខកោ តត្ថ វិហារតិ សតោ
 សម្មជាដោ ។ ឯវំ ខោ អាណន្ទ អរិយោ ហោតិ
 ការិតិទ្ធិយោ ។

សឡាយតនវគ្គ ឥន្ទ្រិយភាវនាសូត្រ សេក្ខប្បដិបទា

អាត្មាអញគប្បីជាអ្នកសំគាល់ក្នុងរបស់គួរខ្ពើមផង មិនគួរខ្ពើមផង ថាជា
 របស់មិនគួរខ្ពើមដូច្នោះ ហើយក៏សំគាល់ថាជារបស់មិនគួរខ្ពើម ក្នុងរបស់
 ដែលគួរខ្ពើមនិងមិនគួរខ្ពើមនោះ ។ បើប្រាថ្នាថា អាត្មាអញគប្បីជា
 អ្នកសំគាល់ក្នុងរបស់មិនគួរខ្ពើមផង គួរខ្ពើមផង ថាជារបស់គួរខ្ពើម
 ដូច្នោះ ហើយក៏សំគាល់ថាជារបស់គួរខ្ពើម ក្នុងរបស់ដែលមិនគួរខ្ពើម
 និងគួរខ្ពើមនោះ ។ បើប្រាថ្នាថា អាត្មាអញគួរជាអ្នករៀនស្រឡះនូវ
 របស់ទាំងពីរ គឺរបស់គួរខ្ពើមនិងរបស់មិនគួរខ្ពើម ជាអ្នកព្រងើយកន្តើយ
 មានស្មារតីដឹងសព្វដូច្នោះ ហើយក៏ជាអ្នកព្រងើយកន្តើយ មានស្មារតី
 ដឹងសព្វក្នុងរបស់ទាំងពីរនោះ ។ ម្នាលអានន្ទ បុគ្គលដែលឈ្មោះថា
 អរិយៈ មានឥន្ទ្រិយចម្រើនហើយ យ៉ាងនេះឯង ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរិបណ្ណាសកំ

[៣៤០] ឥតិ ខោ អាណន្ទ ទេសិតា មយា
អរិយស្ស វិនយេ អនុត្តរា ឥន្ទ្រិយភាវនា ទេសិតោ
សេក្ខោ ចាដិបទោ ទេសិតោ អរិយោ ភារិតិទ្ធិយោ យំ
អាណន្ទ សត្តារា ករណីយំ សាវកានំ ហិតេសិទា អ-
នុកម្មកេន អនុកម្មំ ឧបាទាយ កតំ វោ តំ មយា
ឯតានិ អាណន្ទ រុក្ខមូលានិ ឯតានិ សុញ្ញាតារានិ
ឈាយថានន្ទ មា បមាទត្ថ មា បច្ឆា វិប្បដិសារិទោ
អហុវត្ថ អយំ វោ អម្ហាភំ អនុសាសនីតិ ។
ឥទមវោច ភក្កវា អត្តមទោ អាយស្មា អាណន្ទោ ភ-
កវតោ ភាសិតំ អភិទន្ធិតិ ។

ឥន្ទ្រិយភាវនាសុត្តំ ទសមំ និដ្ឋិតំ ។

សឡាយតនវគ្គោ បញ្ចមោ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណាសកៈ

[៣២០] ម្នាលអានន្ទ ការចម្រើននូវឥន្ទ្រិយដ៏ប្រសើរ ក្នុង
 វិន័យរបស់ព្រះអរិយៈ តថាគតបានសំដែងហើយ បុគ្គលដែលឈ្មោះថា
 សេក្ខៈ ប្រកបដោយបដិបទា តថាគតបានសំដែងហើយ បុគ្គលដែល
 ឈ្មោះថាអរិយៈ មានឥន្ទ្រិយចម្រើនហើយ តថាគតក៏បានសំដែងហើយ
 ដោយប្រការដូច្នោះឯង ម្នាលអានន្ទ កិច្ចណា ដែលព្រះសាស្តាជាអ្នក
 ស្វែងរកនូវប្រយោជន៍ ជាអ្នកអនុគ្រោះដល់សាវ័កទាំងឡាយ គប្បីធ្វើ
 ព្រោះអាស្រ័យសេចក្តីអនុគ្រោះ កិច្ចនោះតថាគតបានធ្វើហើយ ដល់អ្នក
 ទាំងឡាយ ម្នាលអានន្ទ នុ៎ះ រុក្ខមូល នុ៎ះ សុញ្ញាគារ ម្នាលអានន្ទ
 អ្នកទាំងឡាយ ចូរពិនិត្យមើលចុះ ចូរកុំប្រមាទ កុំមានសេចក្តីក្តៅ
 ក្រហាយក្នុងកាលជាខាងក្រោយឡើយ នេះហើយជាពាក្យប្រៀនប្រដៅ
 របស់តថាគត ចំពោះអ្នកទាំងឡាយ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់
 ត្រាស់ព្រះសូត្រនេះចប់ហើយ ព្រះអានន្ទមានអាយុ មានសេចក្តីត្រេក
 អរ រីករាយ ចំពោះភាសិតព្រះមានព្រះភាគ ។

ចប់ ឥន្ទ្រិយការនាសូត្រ ទី ១០ ។

ចប់ សឡាយតនវគ្គ ទី ៥ ។

សឡាយតនវគ្គស្ស ឥន្ទ្រិយការនាសុត្តេ ឧទានំ

តស្សុទ្ធានំ

អនាថបិណ្ឌិកោ ឆន្ទោ

បុណ្ណោ នន្ទករាហុលោ

ឆន្ទំ សឡាយតនិកំ

នករវិទ្ធោយ្យ សុទ្ធិកោ

ឥន្ទ្រិយការនា ចាបិ

វក្កោ ឱត្តរបញ្ចមោ ។

ឧបរិបណ្ណាសកំ និដ្ឋិតំ ។

សឡាយតនវគ្គ ឥន្ទ្រិយការវនាសូត្រ ឧទ្ទាន

ឧទ្ទាននៃសឡាយតនវគ្គនោះ គឺ

អនាថបិណ្ឌិកោវាទសូត្រ ១ ឆន្ទោវាទសូត្រ ១ បុណ្ណោវាទ-
សូត្រ ១ នន្ទកោវាទសូត្រ ១ ចូឡរាហុលោវាទសូត្រ ១
ឆតក្កសូត្រ ១ សឡាយតនវិភង្គសូត្រ ១ នគរវិន្ទេយ្យ-
សូត្រ ១ បិណ្ឌាបាតបារិសុទ្ធិសូត្រ ១ ឥន្ទ្រិយការវនា-
សូត្រ ១ (នេះ) ជាវគ្គទី ៥ ខាងចុងបំផុត ។

ចប់ ឧបរិបណ្ណាសកៈ ។

សុត្តន្តបិដកេ

មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបវិបណ្ណាសកំ

នវមោ ភាគោ

វិភង្គវគ្គោ

បឋមំ ភទ្ទេកវត្តសុត្តំ

មាតិកា		អង្កេ
វិភង្គវគ្គស្ស	ភទ្ទេកវត្តសុត្តេ	
	អនាគតប្បដិកង្ខតា.....	៣
	អនាគតំ នប្បដិកង្ខតា.....	៥
	ភទ្ទេកវត្តភារោ.....	៧

ទុតិយំ អាណន្ទភទ្ទេកវត្តសុត្តំ

វិភង្គវគ្គស្ស	អាណន្ទភទ្ទេកវត្តសុត្តេ	
	អតីតាន្ទាគមនំ.....	១១
	អនាគតំ នប្បដិកង្ខតា.....	១៣
	ភទ្ទេកវត្តភារោ.....	១៥
	អតីតាន្ទាគមនំ.....	១៧

តតិយំ មហាកច្ចានភទ្ទេកវត្តសុត្តំ

វិភង្គវគ្គស្ស	មហាកច្ចានភទ្ទេកវត្តសុត្តេ	
	ភគវន្តបសង្កមនំ.....	២១

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ

ឧបវិបណ្ណាសកៈ

នវមភាគ

វិភង្គវគ្គ

ភទ្ទេកវគ្គសូត្រ ទី ១

មាតិកា		ទំព័រ
វិភង្គវគ្គ	ភទ្ទេកវគ្គសូត្រ	
	សេចក្តីសង្ស័យក្នុងខន្ធជាអនាគត.....	៣
	សេចក្តីមិនសង្ស័យក្នុងខន្ធជាអនាគត.....	៥
	ភាពនៃបុគ្គលអ្នកមានព្រឹមួយដ៏ចម្រើន.....	៧

អានន្តភទ្ទេកវគ្គសូត្រ ទី ២

វិភង្គវគ្គ	អានន្តភទ្ទេកវគ្គសូត្រ	
	សេចក្តីអាឡោះអាល័យបញ្ចក្ខន្ធជាអតីត.....	១១
	សេចក្តីមិនប្រាថ្នានូវបញ្ចក្ខន្ធជាអនាគត.....	១៣
	ភាពនៃបុគ្គលអ្នកមានព្រឹមួយដ៏ចម្រើន.....	១៥
	សេចក្តីអាឡោះអាល័យបញ្ចក្ខន្ធជាអតីត.....	១៧

មហាកច្ចានភទ្ទេកវគ្គសូត្រ ទី ៣

វិភង្គវគ្គ	មហាកច្ចានភទ្ទេកវគ្គសូត្រ	ព្រះសមិទ្ធិមានអាយុចូលទៅរកព្រះមានព្រះភាគ....	២១
------------	--------------------------	---	----

មាតិកាបត្តានិ

មាតិកា		អង្កេត
វិភង្គវគ្គស្ស	មហាកថានភទ្ទេកវគ្គសុត្តេ	ភទ្ទេកវគ្គភាវោ.....
		២៣
		ភិក្ខុនំ បរិវិតក្កនំ.....
		២៥
		មហាកថានុបសង្កមនំ.....
		២៧
		មហាកថានប្បសំសនំ.....
		២៩
		អតីតាន្ទាគមនំ.....
		៣១
		អនាគតំ បដិកង្ខតា.....
		៣៣
		បច្ចុប្បន្នសំហិរតា.....
		៣៥
		ភាសិតាភិនន្ទនំ.....
		៣៧
		ភទ្ទេកវគ្គគាថា.....
		៣៩
		ភាសិតាភិនន្ទនំ.....
		៤១

ចតុត្ថំ លោមសកង្ខិយសុត្ថំ

វិភង្គវគ្គស្ស	លោមសកង្ខិយភទ្ទេកវគ្គសុត្តេ	ភទ្ទេកវគ្គគាថា.....
		៤៣
		ភគវន្ធបសង្កមនំ.....
		៤៥
		ភគវតោ បដិបុច្ឆនំ.....
		៤៧
		អតីតាន្ទាគមនំ.....
		៤៩
		បច្ចុប្បន្នធម្មសំហិរណំ.....
		៥១

សន្លឹកប្រាប់មាតិកា

មាតិកា	ទំព័រ
វិភង្គវគ្គ មហាកថានភទ្ទេកវគ្គសូត្រ	
ភាពនៃបុគ្គលអ្នកមានព្រឹម្យយដ៏ចម្រើន..	២៣
សេចក្តីត្រិះរិះនៃពួកភិក្ខុ.....	២៥
ពួកភិក្ខុចូលទៅរកព្រះមហាកថានៈ.....	២៧
សេចក្តីសរសើរព្រះមហាកថានៈ.....	២៩
សេចក្តីអាឡោះអាល័យបញ្ចក្ខន្ធជាអតីត....	៣១
សេចក្តីប្រាថ្នានូវបញ្ចក្ខន្ធជាអនាគត.....	៣៣
សេចក្តីរសេមរសាមក្នុងពួកធម៌ជាបច្ចុប្បន្ន..	៣៥
សេចក្តីត្រេកអរចំពោះភាសិត.....	៣៧
គាថាសំដែងពីព្រឹម្យយដ៏ចម្រើន.....	៣៩
សេចក្តីត្រេកអរចំពោះភាសិត.....	៤១

លោមសកង្ខិយសូត្រ ទី ៤

វិភង្គវគ្គ លោមសកង្ខិយភទ្ទេកវគ្គសូត្រ	
គាថាសំដែងពីព្រឹម្យយដ៏ចម្រើន.....	៤៣
ការចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ.....	៤៥
ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សូរតប.....	៤៧
សេចក្តីអាឡោះអាល័យបញ្ចក្ខន្ធជាអតីត.....	៤៩
សេចក្តីរសេមរសាមក្នុងធម៌ជាបច្ចុប្បន្ន.....	៥១

មាតិកាបត្តានិ

មាតិកា		អង្កេ
វិភង្គវគ្គស្ស	លោមសកង្ខិយភទ្ទេកវត្តសុត្តេ ភាសិតាភិនន្ទនំ.....	៥៣

បញ្ចមំ ចូឡកម្មវិភង្គសុត្តំ

វិភង្គវគ្គស្ស	ចូឡកម្មវិភង្គសុត្តេ សុភមាណវស្ស អាយាចនំ.....	៥៥
	បាណាតិបាតវិតិ.....	៥៧
	កោធនភារោ.....	៥៩
	ឥស្សាមនកភារោ.....	៦១
	អន្តាទិអទានំ.....	៦៣
	ថទ្ធភារោ.....	៦៥
	អបរិបុច្ឆិតភារោ.....	៦៧
	អបាយុកសំវត្តនិកាទិបដិបទា.....	៦៩
	តិសរណគមនំ.....	៧១

ឆដ្ឋំ មហាកម្មវិភង្គសុត្តំ

វិភង្គវគ្គស្ស	មហាកម្មវិភង្គសុត្តេ កថាសណ្ឋាបោ.....	៧៣
	កថាសណ្ឋាបារោចនំ.....	៧៥
	មហាកម្មវិភង្គវិភង្គនំ.....	៧៧
	ចត្តារោ បុគ្គលា.....	៧៩

សន្លឹកប្រាប់មាតិកា

មាតិកា	ទំព័រ
វិភាគវគ្គ លោមសកង្ខិយភទ្ទេកវគ្គសូត្រ សេចក្តីត្រេកអរចំពោះភាសិត.....	៥៣

ចូឡកម្មវិភាគសូត្រ ទី ៥

វិភាគវគ្គ ចូឡកម្មវិភាគសូត្រ	កិច្ចនិមន្តរបស់សុភមណព.....	៥៥
	ការរៀបចំចាណាតិបាត.....	៥៧
	ភាពនៃបុគ្គលជាអ្នកក្រោធ.....	៥៩
	ភាពនៃបុគ្គលជាអ្នកច្រណែន.....	៦១
	ការមិនឲ្យនូវវត្ថុមានបាយជាដើម.....	៦៣
	ភាពនៃបុគ្គលជាអ្នករឹងក្តឹង.....	៦៥
	ភាពនៃបុគ្គលជាអ្នកមិនសាកសួរ.....	៦៧
	សេចក្តីប្រតិបត្តិដែលប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីអាយុខ្លីជាដើម...	៦៩
	ការដល់នូវត្រៃសរណៈ.....	៧១

មហាកម្មវិភាគសូត្រ ទី ៦

វិភាគវគ្គ មហាកម្មវិភាគសូត្រ	ពាក្យចរចា.....	៧៣
	ការក្រាបទូលនូវពាក្យចរចា.....	៧៥
	ការចែកនូវមហាកម្មវិភាគ.....	៧៧
	បុគ្គលបួនពួក.....	៧៩

មាតិកាបត្តានិ

មាតិកា		អង្កេ
វិភង្គវគ្គស្ស	មហាកម្មវិភង្គសុត្តេ	អភិនិវិស្សវោហារោ..... ៨១
		មហាកម្មវិភង្គញ្ញាណំ..... ៨៧
		វិបាកប្បដិសំវេទនារោ..... ៩៣

សត្តមំ សឡាយតនវិភង្គសុត្តំ

វិភង្គវគ្គស្ស	សឡាយតនវិភង្គសុត្តេ	មនោបវិចារា..... ៩៩
		គេហសិតសោមនស្សានិ..... ១០១
		គេហសិតទោមនស្សានិ..... ១០៣
		នេក្ខម្មសិតទោមនស្សានិ..... ១០៥
		នេក្ខម្មសិតុបេក្ខា..... ១០៧
		គេហសិតសោមនស្សាទិបដហានំ..... ១០៩
		តយោ សតិប្បដ្ឋានា..... ១១១
		ទុតិយសតិប្បដ្ឋានំ..... ១១៣
		បុរិសទម្មសារថិការោ..... ១១៥
		ភាសិតាភិនន្ទនំ..... ១១៧

អដ្ឋមំ ឧទ្ទេសវិភង្គសុត្តំ

វិភង្គវគ្គស្ស	ឧទ្ទេសវិភង្គសុត្តេ	ភិក្ខុនំ បរិវិតក្កនំ..... ១១៩
		មហាកប្ចានូបសង្កមនំ..... ១២១

សន្លឹកប្រាប់មាតិកា

មាតិកា		ទំព័រ
វិភង្គវគ្គ	មហាកម្មវិភង្គសូត្រ	
	ការពោលដោយទិដ្ឋិកូចកាន់.....	៨១
	សេចក្តីយល់ក្នុងមហាកម្មវិភង្គ.....	៨៧
	ភាពនៃបុគ្គលអ្នកទទួលនូវវិបាក.....	៩៣

សឡាយតនវិភង្គសូត្រ ទី ៧

វិភង្គវគ្គ	សឡាយតនវិភង្គសូត្រ	មនោបវិចារៈ	៩៩
		គេហសិតសោមនស្ស.....	១០១
		គេហសិតទោមនស្ស	១០៣
		នេក្ខម្មសិតទោមនស្ស.....	១០៥
		នេក្ខម្មសិតុបេក្ខា.....	១០៧
		ការលះគេហសិតសោមនស្សជាដើម.....	១០៩
		សតិប្បដ្ឋានបី	១១១
		សតិប្បដ្ឋានទីពីរ.....	១១៣
		ភាពនៃបុគ្គលជាសារថីអ្នកទូន្មាននូវបុរស.....	១១៥
		សេចក្តីត្រេកអរចំពោះភាសិត.....	១១៧

ឧទ្ទេសវិភង្គសូត្រ ទី ៨

វិភង្គវគ្គ	ឧទ្ទេសវិភង្គសូត្រ	សេចក្តីត្រិះរិះរបស់ភិក្ខុទាំងឡាយ.....	១១៩
		ការចូលទៅរកព្រះមហាកថានៈ.....	១២១

មាតិកាបត្តានិ

មាតិកា	អង្កេត
វិភង្គវគ្គស្ស ឧទ្ទេសវិភង្គសុត្តេ	
សារត្តិកោបមា	១២៥
វិត្តារុទ្ធសត្តិវិភង្គនំ.....	១២៧
វិញ្ញាណានិក្ខិត្តតា.....	១២៩
អជ្ឈត្តចិត្តសណ្ឋិតតា.....	១៣១
អជ្ឈត្តចិត្តសណ្ឋិតតា.....	១៣៣
អនុបាទា បរិតស្សនា.....	១៣៥
អនុបាទា អបរិតស្សនា	១៣៧
ភគវន្តារោចនំ	១៣៩

នវមំ អរណវិភង្គសុត្តំ

វិភង្គវគ្គស្ស អរណវិភង្គសុត្តេ	
ហ៊ីនភារោ.....	១៤៥
មជ្ឈិមា បដិបទា	១៤៧
ឧស្សាទនាទិភារោ	១៤៩
ធម្មទេសនា.....	១៥១
បញ្ចកាមគុណា.....	១៥៥
រហោវាទំ នភាសនា.....	១៥៧
ជនបទនិរុត្តិ.....	១៥៩
សោមនស្សានុយោគោ.....	១៦១

សន្លឹកប្រាប់មាតិកា

មាតិកា	ទំព័រ
វិភង្គវគ្គ ឧទ្ទេសវិភង្គសូត្រ	
ឧបមាដោយបុគ្គលអ្នកត្រូវការដោយខ្លឹមឈើ.....	១២៥
ការចែកអត្ថនៃឧទ្ទេសដោយពិស្តារ.....	១២៧
វិញ្ញាណមិនរាត់រាយ.....	១២៩
ភាពនៃចិត្តបិតនៅខាងក្នុង.....	១៣១
ភាពនៃចិត្តមិនបិតនៅខាងក្នុង.....	១៣៣
សេចក្តីតក់ស្លុតព្រោះមិនប្រកាន់មាំ.....	១៣៥
សេចក្តីមិនតក់ស្លុតព្រោះមិនប្រកាន់មាំ.....	១៣៧
ការក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគ.....	១៣៩

អរណវិភង្គសូត្រ ទី ៩

វិភង្គវគ្គ អរណវិភង្គសូត្រ	
ភាពនៃធម៌ដ៏ថោកទាប.....	១៤៥
មជ្ឈិមប្បដិបទា.....	១៤៧
ភាពនៃកិរិយាលើកតម្កើងជាដើម	១៤៩
ការសំដែងធម៌.....	១៥២
កាមគុណប្រាំ.....	១៥៥
ការមិនពោលពាក្យក្នុងទីកំបាំងមុខ.....	១៥៧
ភាសាក្នុងជនបទ.....	១៥៩
សេចក្តីព្យាយាមដោយសោមនស្ស.....	១៦១

មាតិកាបត្តានិ

មាតិកា			អង្កេ
វិភង្គវគ្គស្ស	អរណវិភង្គសុត្តេ	មជ្ឈិមា	បដិបទា..... ១៦៣
		រហោវាទោ.....	១៦៥
		តរមានភាសនំ.....	១៦៧
		ភាសិតាភិនន្ទនំ.....	១៦៩

ទសមំ ធាតុវិភង្គសុត្តំ

វិភង្គវគ្គស្ស	ធាតុវិភង្គសុត្តេ	ភគវតោ	កុម្មការនិវេសនំ	បវិសនា.....	១៧១
		ឆធាតុវិភង្គទ្វេសោ.....			១៧៣
		អដ្ឋារស	មនោបរិចារោ.....		១៧៥
		បបវីធាតុ.....			១៧៧
		តេជោធាតុ.....			១៧៩
		អាកាសធាតុ.....			១៨១
		វេទនា.....			១៨៣
		ឧស្ម័ន.....			១៨៥
		សុវណ្ណការោបមា.....			១៨៧
		តេលប្បទីបោបមា.....			១៩៣
		មុនី.....			១៩៧
		ភាសិតាភិនន្ទនំ.....			១៩៩

សង្ខេបប្រាប់មាតិកា

មាតិកា		ទំព័រ
វិភង្គវគ្គ	អរណវិភង្គសូត្រ	
	មជ្ឈិមប្បដិបទា.....	១៦៣
	ពាក្យពោលក្នុងទីកំបាំងមុខ	១៦៥
	ពាក្យពោលរហ័ស	១៦៧
	សេចក្តីត្រេកអរចំពោះភាសិត.....	១៦៩

ធាតុវិភង្គសូត្រ ទី ១០

វិភង្គវគ្គ	ធាតុវិភង្គសូត្រ	
	ព្រះមានព្រះភាគចូលទៅកាន់កុម្មការនិវេសន៍..	១៧១
	ឧទ្ទេសនៃធាតុវិភង្គ	១៧៣
	មនោបរិចារៈដប់ប្រាំបី.....	១៧៥
	បឋវីធាតុ.....	១៧៧
	តេជោធាតុ	១៧៩
	អាកាសធាតុ.....	១៨១
	វេទនា.....	១៨៣
	ឧបមាដោយកម្ដៅ.....	១៨៥
	ឧបមាដោយជាងមាស.....	១៨៧
	ឧបមាដោយប្រទីបអុចប្រេង.....	១៩៣
	អ្នកប្រាជ្ញ.....	១៩៧
	សេចក្តីត្រេកអរចំពោះភាសិត.....	១៩៩

មាតិកាបត្តានិ

មាតិកា

អង្កេ

ឯកាទសម័ សច្ចវិភង្គសុត្តំ

វិភង្គវគ្គស្ស	សច្ចវិភង្គសុត្តេ	ធម្មចក្កប្បវត្តនំ.....	២០៣
		ទុក្ខអរិយសច្ចំ.....	២០៥
		ទុក្ខនិរោធគាមិនីបដិបទាអរិយសច្ចំ.....	២០៩
		មគ្គអរិយសច្ចំ.....	២១១
		អរិយសច្ចាចិក្ខុនា.....	២១៣

ទ្វាទសម័ ទក្ខិណារិក្ខុសុត្តំ

វិភង្គវគ្គស្ស	ទក្ខិណារិក្ខុសុត្តេ	មហាបជាបតិយា អាយាចនំ.....	២១៥
		អានន្ទស្ស អាយាចនំ.....	២១៧
		សុប្បដិកាភាភារោ.....	២១៩
		ទក្ខិណារោទោ.....	២២១
		ទក្ខិណារិសុទ្ធិ.....	២២៧

សឡាយតនវគ្គោ

បឋមំ អនាថបិណ្ឌិកោវាទសុត្តំ

សឡាយតនវគ្គស្ស	អនាថបិណ្ឌិកោវាទសុត្តេ	អាពាធប្បវត្តិ.....	២៣៣
		អជ្ឈត្តិកាយតនានិ.....	២៣៧
		ចក្កសម្មស្សាទិ.....	២៣៩

សង្ខិក្ខាប្រាប់មាតិកា

មាតិកា

ទំព័រ

សច្ចវិភង្គសូត្រ ទី ១១

វិភង្គវគ្គ	សច្ចវិភង្គសូត្រ	ការញ៉ាំងធម្មចក្រឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ.....	២០៣
		ទុក្ខអរិយសច្ច.....	២០៥
		ទុក្ខនិរោធគាមិនីបដិបទាអរិយសច្ច.....	២០៩
		មគ្គអរិយសច្ច.....	២១១
		ការប្រាប់នូវអរិយសច្ច.....	២១៣

ទក្ខិណាវិភង្គសូត្រ ទី ១២

វិភង្គវគ្គ	ទក្ខិណាវិភង្គសូត្រ	ការអង្វរករនៃនាងមហាបជាបតិគោតមី.....	២១៥
		កិរិយាអង្វរករនៃព្រះអានន្ទ.....	២១៧
		កិរិយាមិនមែនជាការតបស្នងដោយល្អ.....	២១៩
		សេចក្តីផ្សេងគ្នានៃទក្ខិណាទាន.....	២២១
		ទក្ខិណាវិសុទ្ធិ.....	២២៧

សឡាយតនវគ្គ

អនាថបិណ្ឌិកោវាទសូត្រ ទី ១

សឡាយតនវគ្គ	អនាថបិណ្ឌិកោវាទសូត្រ	ការប្រព្រឹត្តទៅនៃអាពាធ.....	២៣៣
		អាយតនៈខាងក្នុង.....	២៣៧
		ចក្ខុសម្មស្សជាដើម.....	២៣៩

មាតិកាបត្តានិ

មាតិកា		អង្កេ
សឡាយតនវគ្គស្ស	អនាថបិណ្ឌិកោវាទសុត្តេ បញ្ចក្ខន្ធា.....	២៤១
	ឥធលោកបរលោកា.....	២៤៣
	ភគវន្តបសង្កមនំ.....	២៤៥
	ជេតវនប្បសំសនំ.....	២៤៧
	ភាសិតាភិនន្ទនំ.....	២៤៩

ទុតិយំ ឆន្ទោវាទសុត្តំ

សឡាយតនវគ្គស្ស	ឆន្ទោវាទសុត្តេ អាពាធប្បវត្តិ	២៥១
	សារីបុត្តប្បញ្ញាកម្មំ.....	២៥៥
	ភគវន្តបសង្កមនំ	២៥៩

តតិយំ បុណ្ណាវាទសុត្តំ

សឡាយតនវគ្គស្ស	បុណ្ណាវាទសុត្តេ ឱវាទទានំ.....	២៦៣
	សុនាបរន្តកានំ ចណ្ឌភាវោ.....	២៦៥
	បុណ្ណស្ស បរិនិព្វានំ.....	២៦៩

ចតុត្តំ នន្ទកោវាទសុត្តំ

សឡាយតនវគ្គស្ស	នន្ទកោវាទសុត្តេ ភិក្ខុនីឱវាទទានំ.....	២៧៣
	ពហិរាយតនានិ	២៧៥

មាតិកាបន្តាទិ

មាតិកា	អង្កេត
សឡាយតនវគ្គស្ស នន្ទកោវាទសុត្តេ វិញ្ញាណកាយា.....	២៧៧
វេទនាខន្ទោ.....	២៧៩
ពហិរាយតនានិ.....	២៨១
គោយាតកោបមា	២៨៣
សត្តពោជ្ឈង្គា	២៨៥
រាជការាមូបសង្កមនំ.....	២៨៧
អជ្ឈត្តិកាយតនានិ.....	២៨៩
វិញ្ញាណកាយា.....	២៩១
តេលប្បទីបោបមា.....	២៩៣
រុក្ខបមា.....	២៩៥
គោយាតកោបមា.....	២៩៧
សត្តពោជ្ឈង្គា.....	២៩៩
ភាសិតាភិនន្ទនំ.....	៣០១

បញ្ចមំ ចូឡរាហុលោវាទសុត្តំ

សឡាយតនវគ្គស្ស ចូឡរាហុលោវាទសុត្តេ ចក្ខុយតនំ.....	៣០៣
ចក្ខុសម្មស្សោ.....	៣០៥
មនោវិញ្ញាណំ.....	៣០៧

សង្កឹកប្រាប់មាតិកា

មាតិកា	ទំព័រ
សឡាយតនវគ្គ នន្ទកោវាទសូត្រ វិញ្ញាណកាយ.....	២៧៧
វេទនាខន្ធ.....	២៧៩
អាយតនៈខាងក្រៅ.....	២៨១
ឧបមាដោយអ្នកសម្លាប់គោ.....	២៨៣
ពោជ្ឈង្គប្រាំពីរ.....	២៨៥
ការចូលទៅកាន់រាជការាម.....	២៨៧
អាយតនៈខាងក្នុង.....	២៨៩
វិញ្ញាណកាយ.....	២៩១
ឧបមាដោយប្រទីបប្រេង.....	២៩៣
ឧបមាដោយដើមឈើ.....	២៩៥
ឧបមាដោយអ្នកសម្លាប់គោ.....	២៩៧
ពោជ្ឈង្គប្រាំពីរ.....	២៩៩
សេចក្តីត្រេកអរចំពោះភាសិត.....	៣០១

ចូឡរាហុលោវាទសូត្រ ទី ៥

សឡាយតនវគ្គ ចូឡរាហុលោវាទសូត្រ ចក្ខុយតនៈ.....	៣០៣
ចក្ខុសម្ផស្ស.....	៣០៥
មនោវិញ្ញាណ.....	៣០៧

មាតិកាបត្តានិ

មាតិកា	អង្កេ
សឡាយតនវគ្គស្ស ចូឡរាហុលោវាទសុត្ត អាយតនាទិនិព្វិន្ទនំ.....	៣០៩

ឆដ្ឋំ ឆឆក្កសុត្តំ

សឡាយតនវគ្គស្ស ឆឆក្កសុត្ត ឆ វិញ្ញាណកាយា.....	៣១៣
ឆ វេទនាកាយា.....	៣១៥
អនត្តតា.....	៣១៧
សក្កាយសមុទយគាមិនី.....	៣២៣
សក្កាយនិរោធគាមិនី.....	៣២៥
អដ្ឋានភាវោ.....	៣២៧
ហានភាវោ	៣២៩
ភាសិតាភិនន្ទនំ	៣៣៣

សត្តមំ សឡាយតនវិភង្កសុត្តំ

សឡាយតនវគ្គស្ស សឡាយតនវិភង្កសុត្ត តណ្ហាបវឌ្ឍនំ.....	៣៣៥
តណ្ហាបហានំ	៣៣៩
ភាវនាបារិបូរិ.....	៣៤១
បរិជាននាទិ.....	៣៤៣

សន្លឹកប្រាប់មាតិកា

មាតិកា	ទំព័រ
សឡាយតនវគ្គ ចូឡរាហុលោវាទសូត្រ សេចក្តីនឿយណាយក្នុងអាយតនៈជាដើម.....	៣០៩

ឆតក្កសូត្រ ទី ៦

សឡាយតនវគ្គ	ឆតក្កសូត្រ	វិញ្ញាណកាយប្រាំមួយ	៣១៣
		វេទនាកាយប្រាំមួយ.....	៣១៥
		ភាពនៃអនត្តា	៣១៧
		ដំណើរកើតឡើងនៃសក្កាយ	៣២៣
		ដំណើររលត់ទៅនៃសក្កាយ.....	៣២៥
		ភាពនៃពាក្យមិនសមហេតុ.....	៣២៧
		ភាពនៃពាក្យសមហេតុ.....	៣២៩
		សេចក្តីត្រេកអរចំពោះភាសិត	៣៣៣

សឡាយតនវិភង្គសូត្រ ទី ៧

សឡាយតនវគ្គ	សឡាយតនវិភង្គសូត្រ	ការចម្រើនឡើងនៃតណ្ហា.....	៣៣៥
		ការលះបង់នូវតណ្ហា.....	៣៣៩
		ការពេញបរិបូណ៌ដោយភាវនា	៣៤១
		ការកំណត់ដឹងនូវធម៌ជាដើម.....	៣៤៣

មាតិកាបត្តានិ

មាតិកា

អង្កេ

អដ្ឋមំ នគរវិទ្ធករិយ្យសុត្តំ

សឡាយតនវគ្គស្ស	នគរវិទ្ធករិយ្យសុត្ត អសក្កាតព្វភាវោ.....	៣៤៩
	សក្កាតព្វភាវោ.....	៣៥១
	អាការន្ទយប្បញ្ញា.....	៣៥៣
	សរណគមនំ.....	៣៥៤

នវមំ បិណ្ណបាតបារិសុទ្ធិសុត្តំ

សឡាយតនវគ្គស្ស	បិណ្ណបាតបារិសុទ្ធិសុត្ត សុញ្ញតារិហារោ.....	៣៥៧
	នីវរណប្បញ្ញា.....	៣៦១
	ឥន្ទ្រិយប្បញ្ញា.....	៣៦៣
	ពោជ្ឈង្គប្បញ្ញា.....	៣៦៥
	វិជ្ជារិមុត្តិប្បញ្ញា.....	៣៦៧

ទសមំ ឥន្ទ្រិយការវនាសុត្តំ

សឡាយតនវគ្គស្ស	ឥន្ទ្រិយការវនាសុត្ត អានន្ទស្ស និមន្តនំ.....	៣៧១
	ឥន្ទ្រិយការវនា.....	៣៧៣
	សេក្ខបាដិបទោ.....	៣៨១
	ឧទ្ធានំ.....	៣៨៥

សង្ខិក្ខាប្រាប់មាតិកា

មាតិកា

ទំព័រ

នគរវិន្ទេយ្យសូត្រ ទី ៨

សឡាយតនវគ្គ	នគរវិន្ទេយ្យសូត្រ	ភាពនៃបុគ្គលដែលគេមិនគប្បីធ្វើសក្ការៈ.....	៣៤៩
សឡាយតនវគ្គ	នគរវិន្ទេយ្យសូត្រ	ភាពនៃបុគ្គលគួរធ្វើសក្ការៈ.....	៣៥១
		ការសូររកហេតុយោបល់.....	៣៥៣
		ការដល់នូវសរណៈ.....	៣៥៥

បិណ្ឌបាតបារិសុទ្ធិសូត្រ ទី ៩

សឡាយតនវគ្គ	បិណ្ឌបាតបារិសុទ្ធិសូត្រ	សុញ្ញតារិហារសមាបត្តិ	៣៥៧
		នីវរណប្បញ្ញា.....	៣៦១
		ឥន្ទ្រិយប្បញ្ញា.....	៣៦៣
		ពោជ្ឈង្គប្បញ្ញា.....	៣៦៥
		វិជ្ជាវិមុត្តិប្បញ្ញា.....	៣៦៧

ឥន្ទ្រិយភាវនាសូត្រ ទី ១០

សឡាយតនវគ្គ	ឥន្ទ្រិយភាវនាសូត្រ	ការនិមន្តរបស់ព្រះអានន្ទ.....	៣៧១
		ការចម្រើននូវឥន្ទ្រិយ.....	៣៧៣
		សេក្ខប្បដិបទា.....	៣៨១
		ឧទ្ទាន.....	៣៨៥

